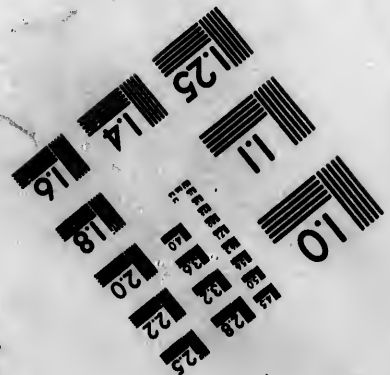
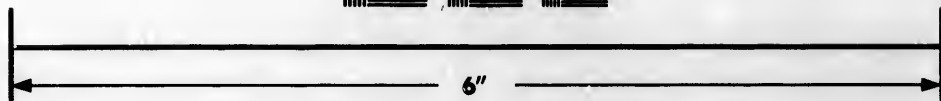
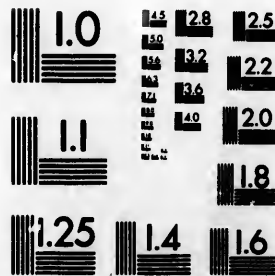

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14590
(716) 872-4503

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1983

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☐	☐	☒	☐	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

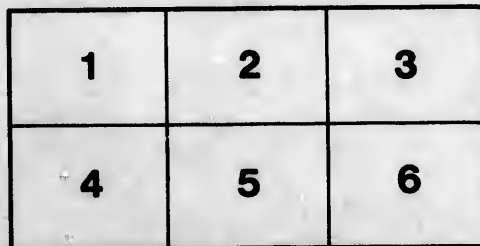
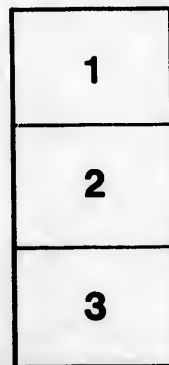
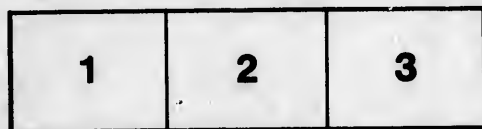
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

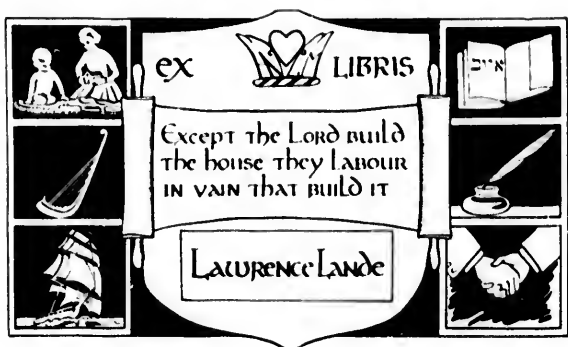
Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

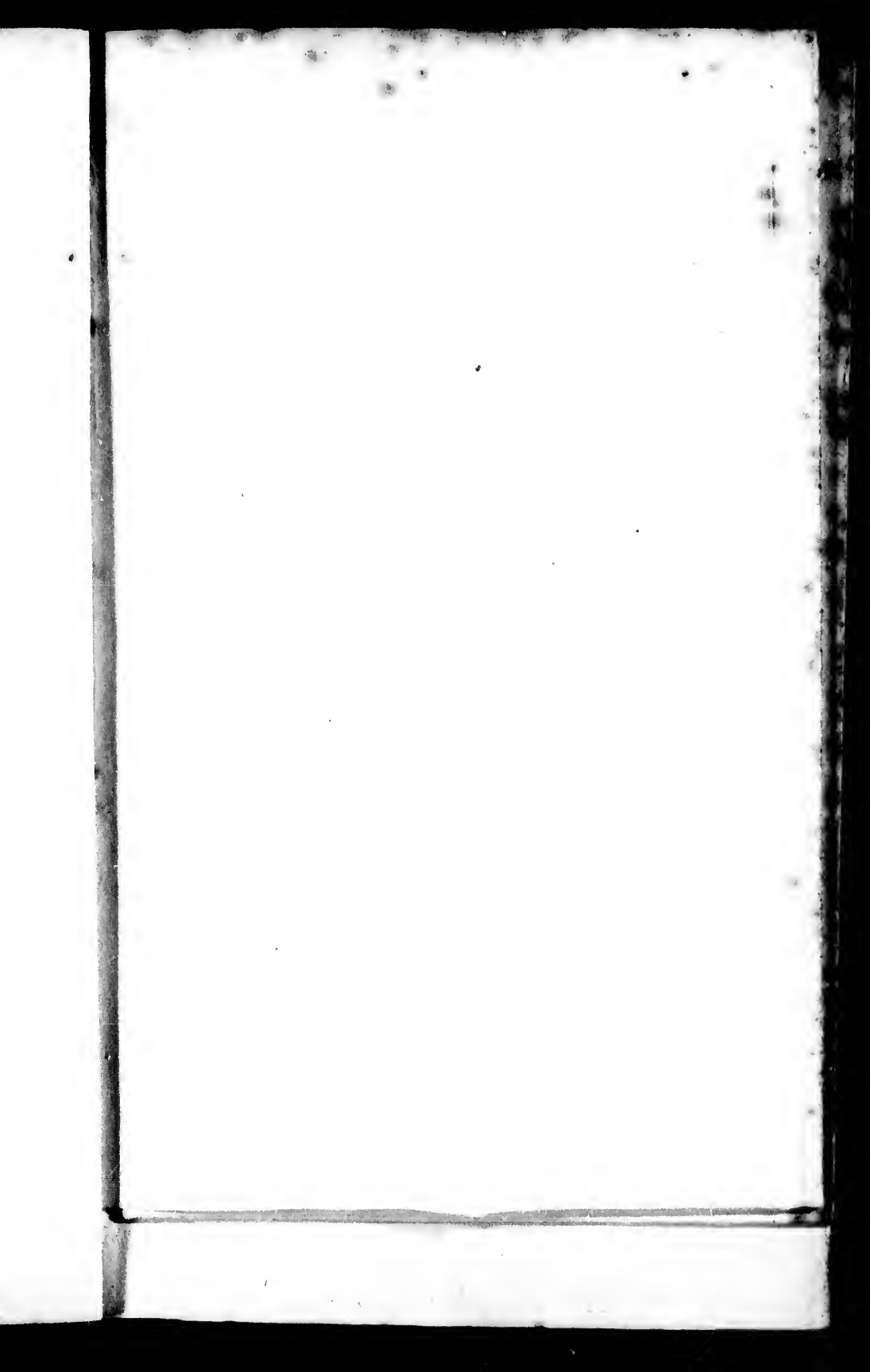
ex

LIBRIS

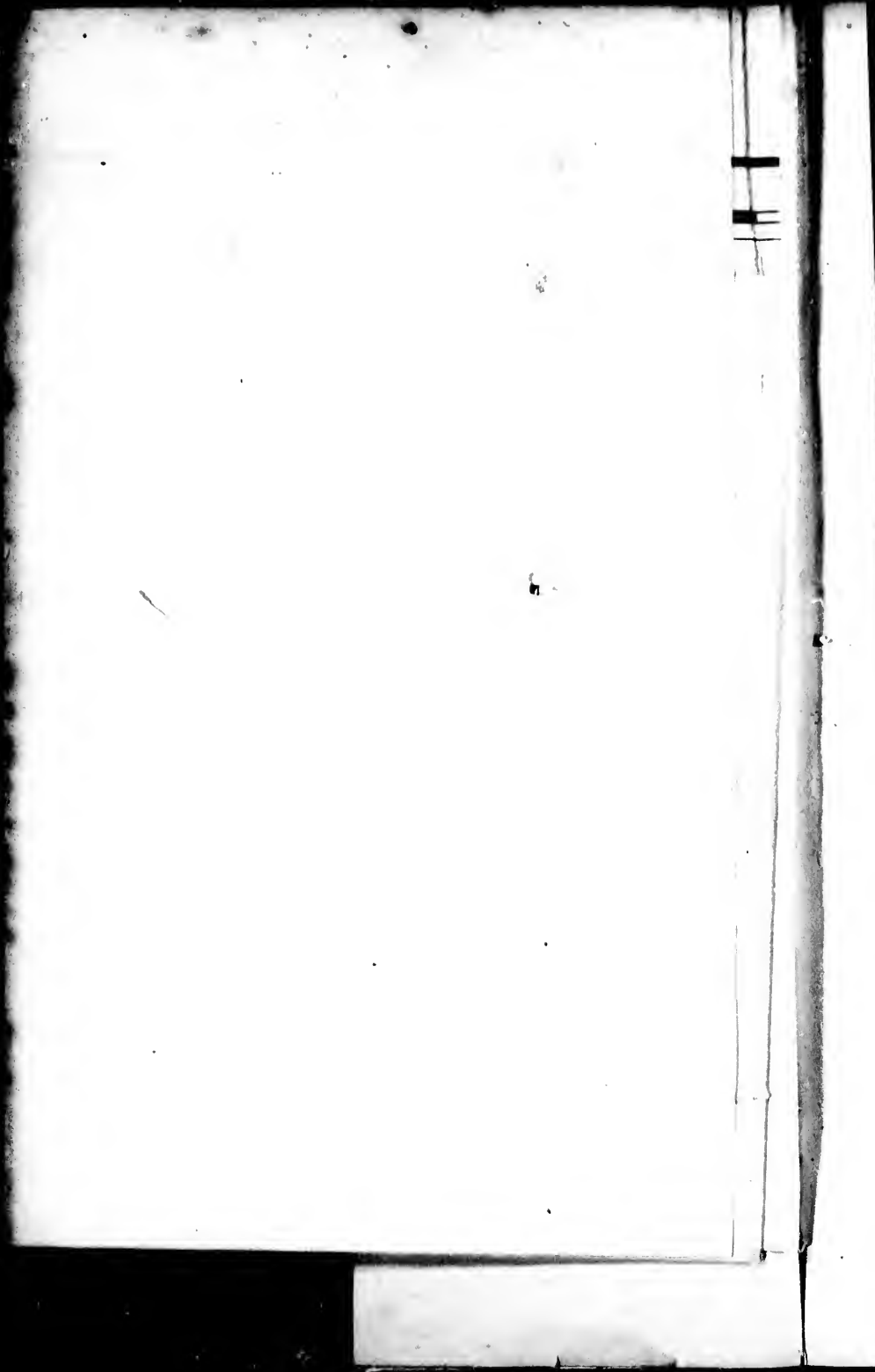
Except the Lord build
the house they labour
in vain that build it

Laurence Lande

**HERTOG BERNHARD VAN SAKSEN-
WEIMAR-EISENACHS**

R E I Z E

NAAR EN DOOR

NOORD-AMERIKA.

1825—1826.

IN TWEE DEELEN.

UIT HET HOOGDUITSCH.

Met Kaarten en Platen.

TWEEDE DEEL.

TE DORDRECHT, BIJ
BLUSSE EN VAN BRAAM.
1829.

[The page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document. The text is too light to be transcribed accurately.]

X
X
X

INHOUD

DES

TWEEDE N DEELS.

—————

	Bladz.
XV. <i>Charlestown. Augusta.</i>	1.
XVI. Reis over <i>Milledgeville</i> en <i>Macon</i> , door het land der <i>Creek-Indianen</i> , naar <i>Montgomery.</i>	30.
XVII. Water- en landreizen naar <i>Mobile</i> en <i>Pensacola.</i>	63.
XVIII. <i>Pensacola. Nieuw Orleans.</i>	89.
XIX. <i>Nieuw Orleans.</i>	132.
XX. Vaart op den <i>Mississippi</i> naar <i>St. Louis</i> , en uitstapje van daar naar <i>St. Char-</i> <i>les</i> aan den <i>Missouri.</i>	174.
XXI. De <i>Ohio. New-Harmony.</i> Het stel- sel en de pogingen van den Heer <i>OWEN</i> , om het menschedom te verbeteren. . .	212.
XXII. <i>Mount-Vernon. Louisville. Cincin-</i> <i>nati. Union-village.</i>	253.
XXIII. <i>Columbus. Circleville. Chillicothe.</i> <i>New-Lancaster. Zanesville, enz.</i> . . .	293.
XXIV.	

	Bladz.
XXIV. <i>Pittsburg. Economy. De Heer RAPP</i> en dezelfs genootschap.	329.
XXV. Reis naar <i>Philadelphia</i> , en tweede oponhoud daar ter stede.	356.
XXVI. <i>Reading. De Koolmijnen van Potts-</i> <i>ville en Mauch Chunk. Bethlehem.</i>	391.
XXVII. <i>Easton. New-York.</i>	404.
XXVIII. Overtogt naar <i>Engeland.</i>	424.
XXIX. <i>Liverpool. Birmingham. Kenilworth.</i>	449.
XXX. <i>Warwick Castle. Oxford. Londen.</i> <i>Ostende.</i>	473.
BIJLAGE	498.

D
te 5
ver,
Maar
avond
bemin
vocht
lijf ge
het b
Hiero
ten w
der d
ander
mail
worde

Wij
II.

R E I S

NAAR EN DOOR

NOORD-AMERIKA.

XV.

Charlestown. Augusta.

Den 11 December 1825 stonden wij des morgens te 5 uur gereed, om met de *mail stage* 120 mijl ver, van *Columbia* naar *Charlestown*, te reizen. Maar ongelukkiglijk had de voerman den vorigen avond met den *watchman*, die des anders zwarte beminde in hechtenis brengen wilde, bloedig gevochten, en denzelven met een mes aan het onderlijf gekwetst. Men vreesde dat de arme *watchman* het befterven en een hulpeloos gezin nalaten zou. Hierom had men den voerman vastgezet, en moesten wij tot 7 uur wachten, om dat het den beftuurder der *mail stage* onmogelijk was, vroeger een anderen blanken voerman te vinden, en om dat de *mail* in de Vereenigde Staten aan geenen neger mag worden toevertrouwd.

Wij hadden een zeer aangenaam reisgezelschap.

H. D.

A

Ik

Bladz.

RAPP

. 329.

eede

. 356.

otts-

em. 381.

. 404.

. 424.

orth. 449.

den.

, 473.

. 498.

Ik onderscheidde inzonderheid zekeren Heer BACOTT van *Charlestown*, en een jong mensch, RAMSAY geheeten, als zeer wel opgevoed. Drie mijl beneden *Columbia* geraakten wij in eene zeer slechte pont over de *Congaree*, en reden wij op den regter oever der rivier door een klein plaatsje, *Granby* geheeten, en voormaals met den naam van *Saksen-Gotha* bestempeld, om dat er zich aldaar Duitschers hadden nedergezet. Het ging, daar de weg zeer zandig, of moerasfig, en soms heuvelig was, zeer langzaam voort; en ik wandelde meestal voor of achter den wagen, in een bijkans onafgebroken bosch. Hetzelve bestond meestal uit eiken, aan welke zoo vele Spaansche baarden hingen, dat zulks hen grootelijks misvormde. Het getal der magnolien en gardenien nam toe, en dat der *yucca gloriosa*, die toch voornamelijk slechts in de nabijheid der huizen stonden. Ook zagen wij verscheidene *live oaks*, van welke geschiktheid voor den scheepsbouw ik reeds heb gewaagd. Wij pasfeerden tegen den avond door een dorp met houten huizen, dat *Orangeburg* heet. Ons avondeten vonden wij in een alleen staand huis, waar wij de *mail stage*, die van *Charlestown* kwam, aantroffen, en op dezelve overgingen. Zij voerde den naam van *Lafayette stage*, omdat zij voor den Generaal LAFAYETTE gemaakt was geworden. Wij reden den ganschen nacht door. De dag was schoon geweest; maar de nacht was zeer koud. Ik verkleumde grootelijks, daar ik op den bok zitten bleef, waar ik mijne plaats immer nam, om frische lucht en uitzigt te genieten.

Den

Den 12 December reden wij des voormiddags al wederom door bosch. Het getal der *life oaks* nam toe, en zij werden zeer schoon. Wij zagen ook meer *yuccas*, en kleine alleen staande waaijerachtige palmen, of *lataniers*. De laatste plaats voor *Charlestown* was *Dorchester*. Vervolgens reden wij voorbij eene oude en bijna vervallene kerk uit den tijd der Engelschen. Zij heet *St. Andrews church*, en staat midden op een oud kerkhof, onder hooge *life oaks* en *hickories*. Tusschen de graven wassen er *palmettas* en *lataniers*. Het geheel zag er zeer schilderachtig uit. De plantagies begonnen zich te vermenigvuldigen, en hadden steeds beter voorkomen. Alles getuigde, dat wij eene groote stad naderden. Wij geraakten eindelijk des namiddags uit het eeuwige woud in een open moerasdig oord. Daar zagen wij *Charlestown* voor ons. De stad is, zoo als men weet, eene havenplaats, en ligt op eene landtong, welke door de rivieren *Ashley* en *Cooper* gevormd wordt. Wij naderden de *Ashley* nevens de stad. Er loopt een weg, die op takkebosten aangelegd is, door het moeras naar het veer, waar de rivier $\frac{1}{2}$ mijl breed is. Over dezelve bragt ons eene *teemboat*, of pont, welke door 8 paarden op dezelfde wijze, als de ponten van *Albany* en *New-York*, bewogen wordt. Eene brug van hout, welke hier voormaals over de rivier lag, is door een hevigen storm vernield en niet herbouwd geworden. Op den regteroever, nabij *Charlestown*, deed er zich voor mij een gansch nieuw schouwspel op. De huizen der voorstad waren van tuinen om-

REIS NAAR EN DOOR

geven, in welke er oranjeboomen met de heerlijkste rijpe vruchten prijktén, maandrozen in vollen bloei stonden, en meer andere bloeiende gewassen voorkwamen. De meeste huizen hebben er *piazzas* en breede balcon: Aan de wanden en zuilen hadden er zich slingerplanten gehecht. Wij bemerkten verscheidene pasfiebloemen. De Zuidelijke luchtstreek deed mij goed.

Charlestown heeft, onder zijne bevolking van 40000 inwoners, ongeveer 25000 vrije menschen. De stad is regelmatig gebouwd; hare straten doorsnijden elkander regthoekig. Dezelve zijn meestal nog ongeplaveid, maar hebben alle zijpaden van baksteen. De steenen, om te plaveijen, moeten uit de Noordelijke Staten te sloop worden aangevoerd, en vallen hierom zoo kostbaar, dat zulks het plaveijen van de straten vertraagt. Eene straat in de voorstad, welke wij doorreden, was een knuppeldam. De meeste huizen zijn van hout, en deze waren, zoo als men zeide, om de menigvuldige sterke stormen, met planken gedékt, maar de nieuwere huizen worden van baksteen gebouwd, en wel in een zeer goeden stijl. Ik nam mijn verblijf in *Jones's hotel*, een welgelegen en goed ingerigt logement, dat door een mulat gehouden werd. Ik had het genoegen van hier den Overste WOOL aan te treffen, die Generaal-Inspecteur van de armee is, en wien ik te *Washington* had leeren kennen. Voorts werd ik straks met den Heer BEE, eenen oudachtigen en sterk bereisden man bekend; en met den Majoor MASSIAS, betaalmecster der

ar-

armee; als ook met den Heer WILSON, laatfelijk Gouverneur van dezen Staat, en met deszelfs jonge en zeer wel opgevoede vrouw, die van *New-York* geboortig was. Behalve hare moedertaal, sprak deze Dame Fransch, Duitsch, Spaansch en Italiaansch, en verstond zij Latijn en Grieksch.

Eene zware verkoudheid noodzaakte mij, om een ganschen dag binnen de deur te blijven. Nu was het weder ook buijgig en onaangenaam; de thermometer van FAHRENHEIT was tot 20° gevallen, en zulk eene koude is men hier niet gewoon. Ondanks dezelve werd ik door velen der aanzienlijkste inwoners van *Charlestown* bezocht; door Dr. TEDYMAN, wien ik te *Philadelphia* had leeren kennen; door Dr. JOHNSON, Intendant en Maire der stad; door eenen Heer LOWNDES, wien ik aanbevolen was; door de Fransche kooplieden PITRAY en VIEL, aan welken ik adres had; door den Marquis *de Fougères*, Franschen Consul; door den Heer BACOTT, die tot mijn reisgezelschap had behoord, en door den Majoor MASSIAS. Voorts bevonden er zich in het hotel eenige zeer belangrijke vreemdelingen, zoo dat mij daar geen onderhoud ontbrak. Men verhaalde mij het volgende: Eenige jaren geleden hadden de negers hier ter stede zamengezworen, om alle blanke mans te vermoorden, en slechts de vrouwen in leven te houden. Die zamenzwering werd ontdekt, en men bevond, dat de voornaamste aanleggers vrije negers waren, die in de Noordelijke Staten gereisd hadden, en ten deele Methodistische predikers geworden

waren. Die menschen waren naar *Charlestown* wedergekeerd, en hadden er aan de slaven vrijheid gepredikt. Sinds had de wetgeving van *South-Carolina* zeer strenge maatregelen met opzigt tot de negers en mulatten genomen, en met name vastgesteld, dat geen kleurling, die eenmaal buiten den Staat getrokken is, in denzelfen mag wederkeeren. De vrouw van onzen waard, den Heer JONES, leed daaronder. Zij had eene reis naar hare geboortestad *New-York* ondernomen, en durfde nu niet terugkomen; en, zoo ik een vrijen neger als knecht had mede gebragt, vervolgde men, zou men mij denzelfen afgenomen en den man vastgehouden hebben, tot dat ik den Staat wederom verliet; of ik had eene aanzienlijke waarborg voor denzelfen moeten stellen.

De eerste maal uitgaande, voer ik met den Overste WOOL en den Majoor MASSIAS in eene boot naar het fort *Moultrie*, waar de Overste twee aldaar in bezetting liggende compagnien van het 8. regiment Artillerie moest inspecteren. Dat fort ligt aan het inkomen der baai van *Charlestown*, op een schiereiland, *Sullivan's island*, dat door eene moerasfige landengte aan den vasten wal verbonden wordt. De schepen, die de baai inkomen, moeten onder het bereik der stukken van het fort door varen. Hetzelve ligt 2 mijl van de stad midden op dat schiereiland; en heeft tegenover zich op den oever eene batterij, die bij de 50 stukken geschut kan voeren. Aan het onderhoud van het fort wordt thans niets meer besteed, daar er, naar het

plan

plan van den Generaal BERNARD, nieuwe werken aan den mond der baai zullen worden aangelegd, ten einde dezelve niet meer in de nabijheid der stad door eenigen vijand afgesloten worde; eene onderneming, welke aan de oudere verder opwaarts liggende werken al derzelve gewigt zal benemen. Tusschen de stad en *Sullivan's island* ligt, aan de linker zijde, op eene landpunt een toren, *Castle Pinkney* geheeten, en aan het New-Yorksche *Castle garden* gelijkend, en regts af *Castle Johnson*. *Sullivan's island* is zeer zandig. Er wassen op hetzelfde slechts *yuccas*, als of het een Indisch eiland was. Buiten het fort staan er op hetzelfde een aantal ligt gebouwde houten huizen, die des zomers, en vooral wanneer de gele koorts te *Charleston* heerscht, door lieden uit de stad bewoond worden. Want het schiereiland heeft den naam van heel gezond en koel van lucht te zijn. De stam der *yucca* geeft een zeer goed sponsachtig hout, waarmede men met vrucht in en aan het zeeewater wordt gezegd te kunnen timmeren. Men gebruikt het ook gaarne aan verschanzingen, om dat de vijandelijke kogels van hetzelfde, even als van de *live oak*, geene splinters doen afvliegen. Terzelfder plaatse, waar thans het fort *Moultrie* staat, stond in den omwentelingskrijg reeds een fort van dien naam, dat in aller ij van *yucca* stammen gebouwd werd, en zich zeer roemrijk verdedigde. De boot, waarmede wij naar het eiland voeren, was met kanonniers bemand, naar het voorgemeld gebruik op de zeeplaatzen, dat zeer goed is, wanneer de Offi-

ciers geen misbruik daarvan maken. Onze 8 roeijers hadden ongelukkiglijk des morgens wat veel gebruikt, en verrigten hierom hun aangeleerd buitenwerk zoo slecht, dat de Overste allen te zamen, zoo haast wij op het eiland waren aangekomen, tot straf voor hun ellendig roeijen, in een hok deed opsluiten. Ik woonde de monstering der voornoemde compagnien bij. Zulk eene compagnie is met onderofficiers en speellieden gezamentlijk 55 man sterk. Gevolgelyk verschenen er van de twee compagnien naauwelijks 60 man onder het geweer, daar de wachtdoenden, krankten en gearresteerden afwezig bleven. De kanonniers hebben geweren en patroontasfen. Slechts de onderofficiers en korporaals dragen zijdgeweer. Aan de beenen hebben zij graauwe pantalons en laarzen, als onze kanonniers. De pantalons der Officiers zijn intusfchen wit. De monteringrokken waren niet goed gemaakt, en stonden hun slecht. De grootte der hemdkragen maakte ook een wanstaltig vertoon, maar bovenal het verschiit in de handfchoenen, welke een ieder naar zijn genoegen zelf aankoopt. Terwijl de Overste alles inspecteerde, ging ik met den Majoor MASSIAS op den wal wandelen, en begaf ik mij met hem naar het verblijf der Officieren. In de kamer van een Luitenant, waar wij vertoefden, vond ik, behalvé de dienstboeken, eene kleine bibliotheek van Engelsche werken van smaak en voorname dichters.

Charlestown heeft eene compagnie stadsfoldaten, die 's nachts verscheidene posten bezet houden.

HUN

Hun wachthuis is nevens *Jones's hotel*; en het verbaasde mij, dat ik hier de taptoe en reveille hoorde slaan. Men onderhoudt die manschap uit vrees voor de negers; en er wordt 's avonds te 9 uur eene klok geluid. Na dat gelui mag geen neger, zonder schriftelijk verlof van zijnen meester, de straat betreden, of hij wordt straks in de gevangenis gebragt; en zijn heer kan hem eerst op den volgenden dag, tegen de betaling van eene geldboete, laten terug halen. Wordt de betaling der boete door den Heer geweigerd, dan bekomt de slaaf 25 geeselslagen, en eene kwitantie van wegens de boete, waarmede hij naar zijnen meester teruggezonden wordt.

De markt zweemt naar die van *Philadelphia*, en bestaat uit 5 hallen aan eene lange straat, welke naar de haven strekt. Belangrijk waren voor mij de schoone zuidvruchten, welke er in menigte verkocht werden, chinaas appelen uit *Florida*, pifang vruchten, en allerheerlijkste groote ananasen uit *Cuba*. Van die ananasen had men er 8 voor een dollar. Men vond er zeer verschillende soorten van noten te koop; en ik zag er vele pataten, kool en witte en roode rapen, doch minder verscheidenheid van visch, dan ik had gedacht. Er waren geene andere schaaldieren te bekomen, dan oesters, welke op de markt zelve in de schaal geroost, en door de negers met veel eetlust binnen geslagen werden. Op de daken der markthallen zaten vele *buzzards*, die op den afval aasden. Dezelve zijn zwart, hebben kale koppen, en gelijken van verre naar kal-

koenen; alwaarom zij met den naam van *Turkey buzzards* bestempeld plegen te worden. Dat zij niet gefchoten mogen worden, is reeds gemeld. Een paar van dezelve was zoo tam, dat het in de vleeschhal midden onder de koopers rondfcharrelde.

Onder geleide van Dr. JOHNSON, den Heer LOWNDES en Dr. TEDYMAN, bezag ik de openbare gebouwen der stad. Het *Courthouse*, waar de verschillende Geregthoven hunne zittingen houden, had voor mij niets merkwaardigs, uitgenomen eene bij inschrijving aangelegde boekerij op de bovenste verdieping. Aldaar zag ik eene schoone verzameling van koperen platen uit de *Shakespeare gallery*, en een geteekend plan van *Charlestown*, met de belegeringswerken uit den omwentelingsoorlog. Sinds dien tijd heeft de stad zich veel wijder uitgebreid. Op de plaats, die weleer door vestingbouw beslagen werd, staan thans huizen. De moerasfen, welke den linkervleugel der voormalige vesting dekten, zijn met aarde aangevuld geworden; en men ziet daarvan geen verder spoor.

Op het stadhuis beslaat eene groote zaal de onderste verdieping. Dezelve is voor de zittingen der stedelijke politie bestemd. Boven dezelve vindt men, nevens de vergaderzaal der regering, verschillende bureaux en andere vertrekken. Op een derzelve zag ik een schoonen nieuwen platten grond van de stad, door een uitgewekenen Franschen Ingenieur van den naam van *Pettyval* geteekend.

Het weeshuis is een tighelsteenen gebouw van 3 verdiepingen, uit vrijwillige giften gesproten, en

van *Turkey*

Dat zij niet meld. Een de vleeschelde.

Heer LOWN-
openbare ge-
aar de ver-
n houden,
nomen eene
de bovenste
verzameling
allery, en
met de be-
log. Sinds
uitgebreid.
ouw befla-
moerassen,
ge vesting
orden; en

aal de on-
ttingen der
elve vindt
, verschei-
p een der-
ten grond
Franschen
ekend.

ouw van 3
roten, en

136

136 jongens en meisjes bevattend. Ik bewonderde de uiterst groote zindelijkheid, welke door het ganfche huis henen heerschte. De kinderen slapen op den vloer; de meisjes en kranken hebben er matrassen, maar de jongens slechts eene wollen deken, in welke zij zich wikkelen. Men zeide mij, dat zulks uit vrees voor ongedierte zoo geschikt werd. Zeer voedzame kost, en ware moederlijke zorgvuldigheid, houden de kinderen gezond. Met hun twaalfde jaar worden zij buiten het huis befteld, om hun brood te leeren verdienen. Verscheidene weesjongens aanvaardden den zeedienst; en men verhaalde mij, dat twee derzelve het aldaar tot den rang van Officier gebragt hadden. Achter het huis is er midden in den tuin eene vrij groote kapel, waar geestelijken van alle Christelijke gezindheden hun dienstwerk des Zondags namiddags kunnen gaan verrigten. Des Zondags voormiddags wordt er door de bestuurders van het huis om beurten Godsdiensstofening gehouden. Voor het huis ziet men, op een groot open plein, een slecht onderhouden standbeeld van Lord CHATHAM, hetwelk de kolonie van *South-Carolina*, voor de uitberfting der omwenteling, uit erkentelijkheid voor den wederftand, welchen die groote man aan het belasten van de kolonien geboden had, oprigtte. Dit vermeldt een opschrift onder het beeld. Gedurende het beleg ftond hetzelfde op den hoek van eene straat bij het ftadhuis, en werd het door een der eerfte kogels, welke de Engelschen in de ftad fchoten, van enen arm beroofd.

De

De *state prison* is een klein gebouw. De gevangenen zijn er te dicht bij elkander en hebben geen werk. De zwaarste misdadigers zitten op de bovenste verdieping twee en twee in hokken, zonder ooit in de lucht te komen. Dit wordt slechts aan hen vergund, die op de eerste verdieping zitten, en uit schuldenaars bestaan, of uit lieden die ten gevolge van vechterijen in hechtenis geraken. De binnenwanden zijn, als de zolderingen, van sterk eikenhout. Er is in elk hok een ijzeren ring in den vloer, om gevaarlijke voorwerpen daar aan te kluiseren. Op de bovenste verdieping zat een neger, die, in eene der laatste zamenzweringen ingewikkeld, te weinig gedaan had, om gehangen te kunnen worden, maar wiens loslating intusschen voor de algemeene rust zoo gevaarlijk scheen te zijn, dat hij vast gehouden diende te worden, tot dat zijn Heer gelegenheid vond, om hem naar *Westindie* te zenden, en aldaar te doen verkoopen. In een ander hok zat een blanke, nopens wien men niet regt wist, of hij een Amerikaan, dan of hij een Schot was. Deze had door geschriften tot het laatste negercomplot medegewerkt. De gevangenen ontvingen, juist toen wij in het huis waren, hun voedsel. Hetzelve bestond uit eene zeer goede soep en $\frac{3}{4}$ pond rundvleesch. Gansch beneden woont de *Keeper*, of Opziener, dat een Amsterdammer jood was; en men vindt er *state rooms*, waar *gentlemen*, die hier ingekwartierd worden, voor geld en goede woorden een afzonderlijk verblijf bekomen. De zindelijkheid scheen in dit huis niet heel groot te zijn,

zijn; en hetzelfde liet over het geheel een onaangename indruk bij mij achter.

In beteren toestand vond ik de andere gevangenis, welke voor de ruchtiging van negerflaven bestemd is. In dezelve vond ik na genoeg 40 mans en vrouwen. Het zijn of slaven en slavinnen, die bij nacht door de politie gevat zijn geworden; of zulke, als door hunne meesters, om ze te straffen, hierheen gezonden worden. Het huis onderscheidde zich door eene ongemeene reinheid, tot welke de overal rondgaande, en met zweepen gewapende, opzieners zekerlijk het hunne toebragten. In de onderste verdieping staat een werktuig, aan hetwelke de negers, op bevel van de politie, of op verzoek van hunne meesters, gegeesfeld worden. Deze laatsten kunnen hun naar de wetten des lands 19 slagen doen geven. Het werktuig is eene soort van kraan, aan welke een touw met twee strikken over rollen loopt. De strikken worden om de handen van den lijder geslagen en opgehaald, terwijl de voeten aan eene plank vast gebonden zijn. Het ligchaam wordt zoo veel mogelijk uitgerekt, en de slagen worden den ongelukkigén op den vreesfelijc gespannenen blooten rug toetgeteld (*). Sinds eenigen tijd wordt intusschen dat werktuig, naar men wil, zelden gebruikt. Men heeft, namelijk, in een achtergebouw

een

(*) De zweep heeft de lengte van eene karawas, en bestaat uit eene met olieverb geharde strook van eene ossenhuid. Zij heet in het Engelsch *cowhide*, en in het Fransch *baleine*.

gevan-
en geen
e boven-
zonder
chts aan
zitten,
die ten
en. De
an sterk
ng in den
te kluis-
n neger,
ingewik-
te kun-
nen voor
te zijn,
tot dat
Westindie
In een
men niet
f hij een
het laatste
n ontvin-
un voed-
soep en
voont de
ner jood
ntlemen,
en goede
en. De
groot te
zijn,

een treedmolen tot het malen van mais opgerigt , aan welken er twee raderen getreden worden. Elk rad houdt 12 gevangenen onledig. Van dezelve treden er 6 tegelijk , terwijl de 6 anderen op eene bank achter het rad ultrusten. Elke halve minuut stapt diegene , welke zich op den linker vleugel der 6 treeders bevindt , van het rad af , schuiven de 3 anderen links aan , en stapt hij , die op het regter uiterste van de bank zit , op het rad , terwijl de overige 5 zittenden regts aan schuiven , om op het linker uiterste van de bank voor den aftappenden plaats te maken. Dus blijft men zelfs gedurende de 3 minuten , welke men op de bank zittend doorbrengt , niet zonder beweging. Het sein ter afwisseling wordt door eene bel gegeven , welke aan het rad vast is. Met het beurtelingsch zitten en treden worden er dagelijks 8 uren doorgebracht , en iemand , die met een *cowhide* in de hand bij het rad staat , zorgt er voor , dat alles steeds in de gezegde orde affloope. Mans en vrouwen verrigten dat maalwerk door elkander. Daar er intussehen aan de beide raderen slechts 24 gevangenen onledig kunnen worden gehouden , doet men de overigen , gedurende den arbeid der tredenden , op den vloer der bovenvertrekken nederzitten , en een diep stilzwijgen in acht nemen. Men had een van die zittenden , welke meermalen van eene plantagie wegeloopen was , op verzoek van zijnen heer , met een zwaren ijzeren ring over het scheenbeen , aan den vloer vastgeklonken. Doch men was voornemens , om een einde aan dat stilzitten te maken ,

en

en nog een treedmolen te vervaardigen: welk werktuig, zoo men wil, aan de negers veel vrees inboezemt; terwijl zij zich daarentegen aan de voornoemde zweepslagen weinig storen! Er zouden zich slechts 6 van de 300, die men met den treedmolen reeds had gekastijd, ten tweeden male voor die kastijding blootgesteld hebben gehad.

Ik vond in het Armenhuis, een oud gebouw, dat bij inschrijving tot stand gekomen was, 166 armen. Er worden aldaar slechts zulke voorwerpen ingenomen, als volkomen buiten staat zijn, om den kost te winnen. Daarentegen worden allen, die nog iets kunnen verdienen, van zoodanig werk, als zij begeeren, voorzien; en zij erlangen alsdan te hunnent goed voedsel en verdere benoedigheden. De zieken worden in een goed ziekenhuis verzorgd. Daar heeft elk een bed voor zich. De gezonden slapen in het armenhuis op den vloer. Ik vragde, waarom men voor de zieken geene ijzeren, maar houten bedsteden had, en ik verstond, dat vrees voor onweder de reden was. Er is aan het armenhuis een huis voor krankzinnigen verbonden, waar men in de 30 van die ongelukkigen herbergt. Het trof mij zeer, dat ik op het plein van het laatst genoemd huis, waar de lijders rondwandelen, onder een open lootsdak, een lijkswagen, en daarmede eenige bij voorraad gemaakte doodkisten, opeen gestapeld zag. Zoodanig iets scheen mij ten hoogste slechts in een klooster van Trappisten voegelijk te zijn.

Niet ver van het Armenhuis bouwde men eene School

School voor de Geneeskunde. Tot aan de voleinding van dat gebouw worden de leerlingen, wier getal 120 bedraagt, in een ander van hout onderwezen, dat een werkhuis voor de scheikunde, en een amphitheater, voor de ontleedkunde enz. bevat.

Dr. TEDYMANN en de Heer LOWNDES hadden de goedheid van mij eenen, sinds weinige jaren aangelegden, rijstmolen te toonen. Dezelve behoort aan zekeren Heer LUCAS toe, die in de nabijheid van *Londen* een foortgelijken molen heeft aangelegd. De rijst is, zoo als men weet, het voornaamste pröduct der lage landen van *South-Carolina*; en nochtans ontbrak er aldaar een molen, om ze van hare doppen te ontdoen, en verzend- en eetbaar te maken. De molen van den Heer LUCAS staat digt aan de rivier *Ashley*. De schooners, welke de rijst van de plantaadjes aanbrengeu, komen nabij het gebouw aan den wal; en er worden op de schepen karren gebragt, welke men met rijst vult, langs een hellend vlak naar den molen trekt, en aldaar ledigt. De rijst wordt aldaar naar de bovenste verdieping opgehefschen, en hier door eene korenwan van stof gereinigd. Men laat ze vervolgens tusschen twee groote molensteenen loopen; en zij ondergaat nog menige andere bewerking, voor dat zij ganschelijk van hare basten gezuiverd is; waarna men ze langs eene buis in de vaten, die voor haar bestemd zijn, laat nederloopen. Die vaten plaatst men daarbij op eene schijf, welke ronddraait; terwijl er steeds een hamer tegen het op haar staand vat klopt, om de rijst wel ineen te doen zakken.

Et

Er gaat in elk vat op die wijze meer dan 600 pond rijst. Het werktuigelijke in den molen wordt door eene stoommachine, die de kracht van 24 paarden heeft, in beweging gebragt. Zonderling is het inmiddels, dat de beste stoommachines voor een land, hetwelke onder zijne burgers een ROBERT FALTON heeft geteld, in *Engeland* moeten worden vervaardigd.

De meergemelde Dr. TEDYMAN gaf ter mijner eere een *diner d'apparat*. Daarbij ontmoette ik verscheidene der voornaamste Charlestowners, als den Heer LOWNDES, den Majoor GORDON, zoon van den Schotschen gencesheer, ter eere van welken LINNEUS aan eene bekende plantenfoort den naam van *Gordonia* gegeven heeft, zekeren Heer J. ALLEN SMITH, die 17 jaren van zijn leven in *Europa*, en bovenal in *Rusland*, doorgebragt heeft, en er met name bij Keizer ALEXANDER zeer gezien was. Hij was bij den trouw van mijnen broeder tegenwoordig geweest, en vernam naar denzelfven. Die hoogstbeminne swaardige en belangrijke man heeft het meerendeel van zijn goed verloren. Ik vond er voorts den Marquis DE FOUGÈRES, den Heer VIEL en den Engelschen Consul NEWMAN. Na den maaltijd vergaderde er aldaar een groot gezelschap van Heeren en Dames, werd er eene ten deele zeer goede muziek gemaakt, en bragt men gezamentlijk den avond door.

Er bestaat te *Charlestown* eene *friendly german society*, onder de Duitschers en de nakomelingen van Duitschers, dat er meestal kleine kooplieden, maar

II. D.

B

zeer

Er

zeer geachte menschen zijn. Ik trad, op eene van mijne wandelingen door de stad, in den winkel van een Erfurter, SIEGLING geheeten, welke hier een muzijkhandel aangelegd had, en zeer goede zaken scheen te doen. Ik zag er verscheidene schoone Engelsche harpen en fortepianos, met en benevens vele blaasinstrumenten van verschillenden aard. Hij steekt zelf de noten op tin, en heeft eene eigene pers, om ze te drukken.

Zondag den 18 December werd ik door twee leden der Duitsche *society*, den Heer STROHHECKER, en den Overste der Militie SASS, een geboren Hes, die reeds sinds meer dan 52 jaar in dit land woont, naar de Lutherfche kerk afgehaald. De Lutherfche prediker, BACHMANN genoemd, en van Troy in den Staat *New-York* geboortig, bezorgde den Godsdienst in de Engelsche taal. De kerk was slechts weinige jaren vroeger gebouwd, en is van binnen eenvoudig; maar er heerscht aldaar een goede smaak. Het deugdelijk orgel werd wel bespeeld, en men zong met gematigde stemmen. De Heer BACHMANN predikte zeer wel over de geschiedenis van den Hoofdman CORNELIUS. Daarna deed hij aan de gemeente verslag nopens eene reis van bijkans 800 mijlen, welke hij in het binnenste van dezen Staat gedaan had, om naar den toestand der verschillende Lutherfche gemeenten onderzoek te doen. Zijn berigt nopens kerken en scholen luidde zeer voordeelig. Er greep bij deze Godsdiensttoefening zoo veel welvoegelijkheid en waardigheid plaats, dat ik mij wezentlijk gesticht vond.

op eene van
n winkel van
elke hier een
goede zaken
schoone En-
benevens vele
l. Hij steekt
eigene pers ,

door twee le-
OHHECKER ,
geboren Hes ,
land woont ,
e Lutherfche
n Troy in den
n Godsdienst
rechts weinige
nnen eenvoud-
goede smaak.
eeld , en men
er BACHMANN
enis van den
l hij aan de
n bijkans 800
dezen Staat
verschillende
doen. Zijn
e zeer voor-
oefening zoo
laats , dat ik

Op

Op den volgenden dag werd ik door den Heer BACOTT en deszelfs schoonbroeder naar de *St. Michels Church* der Episcopalen geleid , om dat gebouw te bezigtigen , en deszelfs toren , die 186 voet hoog is , te beklimmen. Wij deden zulks langs 236 trappen , en vermaakten ons daarop met een zeer schoon gezigt van de regelmatig gebouwde stad , de baai en het omliggend land. De baai vertoonde zich met de forten , welke haar dekken , zeer goed. Minder fraai was het gezigt van het land , dat zeer vlak en met hout bezet is. In de stad onderscheiden zich een aantal gebouwen , als het weeshuis , het tolhuis en de 22 kerken der verschillende gezindheden. De *St. Michels church* zelve bevat , buiten een aantal gedenksteenen , niets merkwaardigs. Overigens staan de kerken hier ter stede midden op kerkhoven ; en men blijft er bij de gewoonte van de dooden in de kerken te begraven , hoe nadeelig zulks ook voor de gezondheid wezen moge.

Op denzelfden dag , die de laatste van mijn verblijf te *Charlestown* was , woonde ik een maaltijd bij , welken de *German friendly Society* ter mijner eere aangerigt , en tot welken zij mij door eenige afgezondenen genoodigd had. Het feest begon te half vier. Het gezelschap bestond uit den Intendant , Dr. JOHNSON , en in de 60 personen , meestal Duitschers en nakomelingen van Duitschers. Het was in een huis vergaderd , dat aan de *Society* eigendommelijk toebehoort , en , benevens de groote vergaderzaal , nog eene school voor de kinderen der le-

den, en een woonhuis voor den onderwijzer, bevat. De *Society* werd in 1766 gesticht, de voornaamste grondvester was een geboren Wurtemberger, KALTEISEN, die in den omwentelingsoorlog uit de Duitse inwoners der stad eene Compagnie van vrijwillige fuseliers oprigtte, en zich niet alleent met dezelve als *Hoofdman* bij de verdediging van het fort *Moultrie* tegen de Engelschen onderscheidde, maar ook, als Adjunct bij den Generaal-kwartiermeesters staf der armee van het Zuiden, gedurende den ganschen oorlog de gewigtigste diensten verrigtte. De Compagnie staat nog steeds in verbandtenis met de Duitse *Society*. KALTEISEN zelf stierf in 1807 als Commandant van het fort *Johnson*, en was aan het genootschap zoo verkleefd, dat hij zijn lijk op het plein van het genootschappelijk gebouw begraven wilde hebben. De vorm van de lijkstoot wordt door de baksteen in het plaveisel boven haar aangeduid, en eene marmeren plaat, in den muur daarnevens, bevat een opschrift ter eere van den overledenen. Zijn portret hangt in de groote zaal, nevens dat van den Overste SASS, die na hem de Compagnie gecommandeerd heeft, en dat van eenen Wormser, STROBEL geheeten, die almede een der stichters van het genootschap was, en wiens zonen en kleinzonen zich bij den maaltijd bevonden. Twee gebroeders HORLBECK zaten aan de welgedekte tafel voor. Men had de goedheid van mij tot honorair lid van het genootschap te benoemen, en de wetten ter onderteekening aan te bieden. Eenige leden hadden slechts met kruisjes geteekend.

Er

Er werden verscheidene der gewone conditien ingesteld. Voor de mijne bedankté ik in het Duitsch. Er werd voorts gezongen; en het gezang werd door zekeren ouden Heer ECKHARDT bestuurd. Dezelve is van geboorte een Hes, kwam met de Hesfische troepen als muzikant naar *Amerika*, bleef aldaar, en is thans organist van eene der kerken van *Charlestown*. Drie zoons van hem bekleeden in andere kerken dezelfde plaats. Overigens bezit de Duitse *Society* eene bibliotheek, hoewel niet groot, welke uit geschenken ontsproten is. In het schoolvertrek had men een zeer zuiver bewerkt, en door een uurwerk bewogen, Planetarium.

Mijn oogmerk was geweest, om van *Charlestown* naar *Savannah* te reizen; doch ik vernam, dat de *stage* van *Savannah* zeer slecht was, de stoomboot zeer ongeregeld voer, de bloei van *Charlestown* als handelplaats *Savannah* onbeduidend maakte, en er aldaar niets merkwaardigs gevonden werd. Daar ik nu, om die plaats te bezigtigen, eenen langen omweg nemen, en verscheidene dagen zou hebben moeten opofferen, besloot ik daarvan af te zien, en mij langs den naasten weg naar *Augusta*, 129 mijl van *Charlestown*, te begeven, om voorts over *Milledgeville*, naar het land der Creek-Indianen en den Staat *Alabama* te reizen. De Overste WOOL maakte eene gemeene zaak met ons, even als een Engelsche Amerikaan, TEMPLE BOWDOIN, een zeer beschaafd en wel bereisd man, die voorheen in den Engelschen krijgsveld had verkeerd. Wij huurden te zamen de *mail stage* af,

en verlieten met dezelve *Charlestown* den 20 December 1825 tegen den middag.

Wij pasfeerden de rivier *Ashley* terzelfder plaatse, en met dezelfde *team boat*, als voor 8 dagen. Het was er juist laag water, en verscheidene oesterbanken lagen bloot. Dit was een nieuw gezicht voor mij. De oesters staan overeinde, dicht aan elkander. Zij zien er uit als een borstel. Er waren verscheidene negers bezig, met ze uit het slijk in korven op te zamelen. Aan de overblijvende pilaren der voornoemde brug zaten er ook vele oesters. Op den anderen oever liep onze weg door een oord, dat over het geheel boschachtig, maar ten deele zeer goed met plantagies bezet was. Onder deze laatste zijn er vele fraaije. Het heerenhuis heeft gemeenlijk voor zich eene laan van oude en wel onderhoudene *live oaks*, die aan haren ingang met een hek afgesloten is. Men bouwt hier mais en boomwol, en ten deele ook rijst. De rijstvelden moeten, zoo als men weet, gedurende verscheidene maanden onder water staan. Gevolgelyk worden zij in lage oorden aangelegd, en hebben zij grachten om zich henen. Juist hierom zijn inmiddels de rijstplantagies zoo ongezond, dat geen blanke er des zomers duren kan, en men zich of naar *Charlestown*, of naar de Noordelijke Staten, begeven moet. De omstreken van *Charlestown* zijn zelfs zoo gesteld, dat hij, die zich in den aanvang van het warme jaargetijde aldaar bevindt, gedurende hetzelfde geenen enkelen nacht op eene plantagie slapen kan, zonder zijne gezondheid in het uiterste gevaar te stellen. De

zwar-

den 20 De-
 fder plaatse,
 dagen. Het
 e oesterban-
 gezigt voor
 an elkander.
 ren verschei-
 n korven op
 ren der voor-
 s. Op den
 n oord, dat
 n deele zeer
 deze laatste
 t gemeenlijk
 derhoudene
 n hek afge-
 omwol, en
 ten, zoo als
 nden onder
 lage oorden
 zich henen.
 tagies zoo
 ners duren
 of naar de
 omstreken
 , dat hij,
 jaargetijde
 en enkelen
 nder zijne
 ellen. De
 zwar-

zwarten zijn, wil men, de eenige menschelijke we-
 zens, op welke het moorddadig klimaat geen
 kwaden invloed heeft, en dezelve zijn daarom voor
 de bebouwing van dit land onontbeerlijk. Het
 plantgewas had wederom een zeer schoon voorkom-
 en, en er prijken heerlijke *life oaks*, laurieren,
 magnolien, *yuccas* en *lataniers*. Wij vonden er
 bruggen over verscheidene riviertjes, op welke
 oevers er zwarten met hengels vischten. Wij za-
 gen een gezin in eene fraaije boot met zes zwarte
 roeijers naar deszelfs plantagie varen. In een hec-
 renhuis eens planters, dat ons ter herberg dien-
 de, vonden wij een uitnemend goed middagmaal.
 Des avonds staken wij met eene enge pont, naar
 welke aankomst wij lang moesten wachten, over
 de rivier *Edisto*. De weg was ten deele zandig,
 en deels mocrasig, waar het leven ons door
 knuppeldammen lastig werd gemaakt. Aan gene
 zijde van de gezegde rivier vonden wij het dorp
Edisto. Wij reisden den ganschen nacht door,
 het vroor geweldig, en ik had, op mijne luchtige
 plaats naast den koetsier, veel koude uit te staan.
 De maan schein inmiddels helder, en de nacht
 had, als zij een weinig warmer was geweest,
 schoon mogen worden genoemd. Wij gingen des
 nachts op eene andere *stage* over, doch wonnen
 daarbij niets.

Des morgens waren alle waterplasjes met ijskor-
 sten bedekt. Wij passeerden den *Salketcher* en de
Cambahce over bruggen, en zagen niets merkwaar-
 dig. Het plantsoen was minder schoon, dan den

vorigen dag; en de plantagies waren minder aanzienlijk. Bij eene nieuwe plantagie, waar wij tegen den dageraad aankwamen, sprak ik met den man, die het opzigt over de negers hield. Ik herkende hem aan zijne zweep, en het gebruiken van dezelve, om een neger, bij het aanleggen van een vuur, den verlangden spoed te doen maken. Hij verhaalde, dat het land, waar de plantagie lag, en men maïs en boomwol bouwde, korten tijd geleden nog bosch was. Zijn Heer had er, in 1816, met 2 negers begonnen te planten, en bezat nu 104 zulke slaven, die den grond meer en meer ontgonnen, en de plantagie uitbreidden. De oogst van het katoen was op de meeste akkers reeds afgelopen, en men dreef nu daar heen koeijen, die de slechte vrucht en de uiteinden der stronken afknabelden. Wij reden voorbij verscheidene molenwaters, en hadden gezigt van eenige zaagmolens. Het land werd ten laatste heuvelig, en de reis ging in het diepe zand langzaam voort. Wij voeren, 3 mijl van *Augusta*, in eene kleine pont over de rivier *Savannah*. De linker oever schein vrij hoog, en hier en daar rotzig; de rechter oever is zandig. De rivier overstekende, geraakten wij uit *South-Carolina* in *Georgia*, dat de Zuidelijkste der 13 Vereenigde Staten was, welker getal sinds 50 jaren tot 24 is aangegroeid. Langs eenen zeer goeden weg bereikten wij des avonds te 9 uur *Augusta*, eene luchtig gebouwde stad met 4600 blanke en zwarte inwoners. Wij namen er ons verblijf in *Globe hotel*, dat eene tamelijk goede her-

ber-

minder aan-
 waar wij te-
 ik met den
 eld. Ik her-
 gebruiken van
 gen van een
 maken. Hij
 agie lag, en
 tijd geleden
 1816, met
 ezat nu 104
 eer ontgon-
 oogst van
 eds afgeloo-
 rijken, die de
 ken afknab-
 e molenwa-
 zaagmolens.
 en de reis
 Wij voe-
 kleine pont
 ever schein
 regter oever
 raakten wij
 Zuidelijkste
 getal sinds
 eenen zeer
 te 9 uur
 met 4600
 en er ons
 goede her-
 ber-

berg is. Het weder was den ganschen dag zeer helder maar koud geweest: des avonds vvoor het wederom sterk. Zeer juist is de oude aanmerking, dat men nergens sterker van de koude lijdt, dan in warme gewesten, om dat de huizen aldaar wel tegen de warinte, maar niet tegen de koude, berekend plegen te zijn.

Den 22 December moesten wij te *Augusta* blijven, daar de *mail stage* naar *Milledgeville* eerst den volgenden dag afreed, en de Overste wool een tuighuis van de Vereenigde Staten te *Augusta*, met omstreeks 6000 geweren, inspecteren moest. Wij vernamen, dat de Heer CRAWFORD, die voormaals gezant van de Vereenigde Staten te *Parijs*, vervolgens Secretaris van Staat, en laatstelijk Candidaat van het Presidentchap geweest was, zich alhier bij een vriend bevond. Wij gaven hem een bezoek, en vonden een man van eene reusachtige gestalte, en een eerwaardig gelaat. Hij leed intuschen sinds een jaar van eene beroerte, zoodat hij aan eene zijde bijkans lam was, en slechts met moeite spreken kon. Hij sprak tot mijne verwondering geen Fransch, offchoon hij verscheidene jaren als Ambassadeur te *Parijs* had doorgebracht. Men verhaalde, dat de Kanselier LIVINGSTON, die hardhoorig was, CRAWFORDS voorganger te *Parijs* was geweest, en beide Heeren tegelijk aan Keizer NAPOLEON voorgesteld waren geworden, die, met geen van beiden kunnende spreken, verwonderd zeide te zijn, dat de Vereenigde Staten hem een doofftom gezantschap hadden toegeschikt. Ik kreeg

van den Heer CRAWFORD ook weinige woorden; want, daar dezelve een oud vriend van den Heer BOWDOIN was, zoo viel bijkans het gansche gesprek denzelven ten deele, en had ik mij bij CRAWFORDS dochter, en eene ook tegenwoordige vriendin van haar, te vervoegen. Nu was er van het onderhoud met de dochter van zulken Staatsman ook veel te verwachten. Zij was in eene school van de Zuidelijke Staten opgevoed. Hoe verder ik intusfchen naar het Zuiden kwam, hoe meer ik bevond, dat de bewoners van die Staten in kennis voor die der Noordelijke Staten onderdoen. Overigens was de Heer CRAWFORD de held der Democratische partij, en zou hij waarschijnlijk, als de verlamming hem niet bevangen had, in het voorjaar van 1825 tot President benoemd zijn geworden. Zijne ongesteldheid maakte, dat de Generaal JACKSON boven hem in aanmerking kwam; en nu werd er tegen het persoonlijke van den laatstgenoemden zoo veel ingebracht, dat de Heer ADAMS de zege wegdroeg.

De stad *Augusta* is zeer regelmatig gebouwd. De voornaamste straat is ongeveer 100 voet breed. Zij bevat vele huizen van gebakken steen en goede winkels. Geene straat is er geplaveid; maar al de straten zijn van tighelsteenen zijpaden voorzien. De stad ligt op den regter oever der *Savannah*; en heeft in hare nabijheid over die rivier eene brug van hout, welke op bokken rust, en 350 yards lang en 30 voet breed is. Langs den oever is eene kaai gebouwd, welke schuin op loopt, en tot de best ingerigte kaaijen behoort, die ik ooit gezien heb.

het
me
20
onc
aan
gem
zoo
is,
tot
lade
terr
de f
zoo
org
15 p
A
uit
waan
Cha
van
gen l
van
groot
een
welk
den
Men
pen
kond
geme
Men

heb. Derzelve ongemeene vorm is naar het klimmen van het water berekend, dat soms meer dan 20 voet rijst. De kaai vormt 3 terrassen, welke onderste een rand van cipresen balken heeft. Daaraan laden en losten de schepen thans, om het ongemeen laag water. Van de tweede terras, welke, zoo als de bovenste, met gebakken steen bekleed is, loopen er houten landingsbruggen, of hoofden, tot boven den rand der onderste terras. Daaraan laden de schepen bij klimmend water. De bovenste terras is met zware steenen, van welke er boven de stad groeven zijn, geplaveid. De kaai behoort, zoo wel als de brug, aan de Statenbank van *Georgia* toe. De brug, wil men, brengt jaarlijks 15 per cent op.

Augusta is de stapelplaats voor het katoen, dat uit de bovendelen van *Georgia* met voertuig herwaarts gebragt wordt, om verder te sloop naar *Charlestown* of naar *Savannah* te gaan. Een paar van de schepen, in welke wij die koopwaren zagen laden, waren van eene bijzondere bouworde, en van onderen en anderzins zoo plat, dat zij aan groote ponten geleken. Elk zoodanig schip kan een last van 300 ton voeren. De katoenbalen, welke door elkander ongeveer 300 pond wegen, worden er ter hoogte van elf stuks oopen gepakt. Men bedient zich van stoombooten, om die schepen de rivier op en af te slepen; maar dezelve konden, toen wij te *Augusta* waren, om de ongemeene laagte des waters, die stad niet bereiken. Men verzekerde, dat er jaarlijks tusschen de 15000 en

en 20000 katoenbalen de rivier af gevoerd werden. De Staat van *South-Carolina*, tot welken de linkerover der rivier behoort, was voorheen genoodzaakt, om *Augusta* als stapelplaats te gebruiken. Om zulks onnoodig te maken, heeft een vernuftig man, uit het Holsteinsche geboortig en SCHULZ geheeten, door de wetgeving van *South-Carolina*, naar men wil, met 50000 dollars ondersteund, op den linkerover der rivier, dicht aan de brug, eene nieuwe stad van den naam van *Hamburg* aangelegd. Hij deed zulks eerst in 1821, en aan het einde van 1825 telde men er reeds 400 inwoners, die voornamelijk van den transithandel bestonden. De plaats vormde eene enkele rij houten huizen, die wit gekleurd waren, en bij den donkeren achtergrond, waar het hooge woud dicht achter die huizen aanvangt, niet kwalijk aftaken. Bijkans elk huis bevat een grooten winkel, of *fiore*; een enkel, dat twee *fiore*s bevattede, werd voor 1000 dollars verhuurd. Men bouwde verscheidene nieuwe huizen, en bevolking en welvaart schenen snellijk toe te nemen. De huizenreeks loopt evenwijdig met de rivier, en is ongeveer 150 voet van haar verwijderd. Op dat ruim staat een groot pakhuis, waar men het aankomend katoen oplegt, en eene kleine houten loots van een zeer net voorkomen, met het opschrift BANK. Eene Hamburger bank in zulk een hutje was voor mij een treffend denkbeeld, waaromtrent ik mijne nieuwsgierigheid onmogelijk onbevredigd kon laten. Ik trad in de loots, en maakte kennis met den Heer SCHULZ, die

er juist tegenwoordig was. Het scheen mij een zeer ondernemend man te zijn, die tot de voornaamste ontwerpers der brug en kaai van *Augusta* had behoord. Men zeide intuschen, dat hij voor anderen goede zaken deed, maar voor zichzelf niet. Reeds meermalen had hij een aanzienlijk vermogen bezeten, maar telkens had hij hetzelfde bij al te gewaagde speculatiën opgezet (*). De *South-Carolinische* Hamburger bank had intuschen hare zaken opgeschort, en zou ze eerst in de volgende maand hervatten. Hierom waren er voor mij geene banknoten van haar te bekomen, welke ik anders om der zeldzaamheids wil gaarne naar *Duitschland* had medegenomen.

(*) De bewoners van *Augusta*, voor wie de Heer SCHULZ zoo veel gedaan had, lieten hem, wil men, toen hij, ten aanzien van het geldelijke, in verlegenheid was, ongeholpen. Om zich op hen te wreken, bouwde hij tegen over hen *Hamburg*, en bragt hij daardoor aan *Augusta* een gevoelig nadeel toe, waarbij men wil dat de Staat van *South-Carolina* hem derwijze bijstond, als reeds gemeld is.

 XVI.

Reis over *Milledgeville* en *Macón*, door het land der Creek-Indianen, naar *Montgommery*.

Den 23 December verlieten wij *Augusta* des morgens te 4 uur, bij manschijn en vrij koud weder, in de *mail stage*, welke wij voor ons hadden afgehuurd. Wij reden 86 mijl ver naar *Milledgeville*. De weg was een der vervelendste, die ik in de Vereenigde Staten nog had aangetroffen. Hij was heuvelig, en louter zand. Hier en daar zag men een enkelen rotsklomp, weinig loof aan het altijd voortlopende hout, en geen der immergroene boomen en verdere gewassen van het Zuiden, die, voor mijn oog nieuw, de eenzelvigheid der ontzaggelijke wouden, welke ik sinds den aanvang van December doorkruiste, tot hertoe zoo aangenaam afgebroken hadden. Zelfs de huizen waren slechts hutten van planken. Alles liep te zamen, om eenen onaangenen indruk op mij te maken. De bewoners van *Georgia* staan in de Vereenigde Staten als zeer ruw bekend; en dat begrip schijnt

we-

wezentlijk niet geheel valsch te zijn. Men ziet, bijkans zoo als in *Italië*, stuitende gelaatstrekken; en er ligt op alle aangezigten eene bleeke kleur, die van de ongezondheid van het klimaat getuigt.

Op den eersten dag van de vermelde reis werd het koud weder, dat eenige dagen had geduurd, door warmte vervangen. Het stof van den weg viel ons vrij hinderlijk. Behalve verscheidene alleen staande huizen en plantagies, troffen wij twee kleine dorpjes aan, welke hier steden heeten, en de namen van *Warrenton* en *Powelton* voeren. Het laatste ligt aan de *Great Ogorhee*, en heeft eene houten brug over die rivier. Te *Warrenton* aten wij des middags. Het eenig gebouw van tighelsteen bevat er het Geregts-hof. Nevens hetzelfde staat het gevangenhuis, de *County gaol*, een gebouw, dat uit sterke deelen en balken te zamen is geklonken. Tusschen *Warrenton* en *Powelton* werd de wagen door een dronken Ierlander gereden, welke ons meer dan eenmaal in groot gevaar bragt. Dat menschenras, hetwelke zich als eene booze krankheid over de Vereenigde Staten heeft verspreid, wordt ook hier gevonden, en zelfs door de Georgiers veracht. Wij reden den ganschen nacht door, en dezelve was min koud, dan de vorige nachten. Tegen middernacht bereikten wij eene kleine plaats, *Sparta* geheeten. Hier moesten wij eenigen tijd wachten, terwijl men de *stage* en paarden verwisfelde. Wij plaatsten ons in de herberg aan den haard. Eensklaps stond er, als een booze geest, een sterke karel met een afzigtelijken uit-
kijk,

kijk, tusſchen ons, die beſchonken ſcheen te zijn, en zich achter den Heer BOWDOIN drong. Ik riep dezen toe, dat hij op zijnen zak zou paſſen. De karel maakte eene beweging, en er viel hem een dolk uit de mouw. Straks raapte hij ze op, en pakte hij zich weg. Men zeide, dat het een Ier was, die, zoo als zijne meeste landgenooten, aan den drank overgegeven, geen te huis had, en vaak des nachts rondzwierf, om in open ſtaande huizen te ſlapen. Waarschijnlijk had hij iets willen ſtelen. Overigens erlangden wij een nieuwen voerman, waaromtrent ik ſtraks, en te regt, uit zijnen halven roes en zijn vloeken opmaakte, dat ook hij tot de zonen van *Hibernia* behoorde.

Den 24 December vertrokken wij des morgens tegen een uur uit het onaangename *Sparta*. De voerman wilde met alle geweld nog iemand in den wagen nemen. Wij kantten ons daartegen. Uit verſtoordheid hierover reed hij zoo langzaam, dat wij met de 22 mijl tot aan *Milledgeville* 8 volle uren ſleten. Reeds nadat wij *Norfolk* verlaten, en door de tamelijk onherbergzame bosſchen gereisd hadden, waren er elken nacht door ons bivouacs van aankomelingen in *Noord-Amerika* aanaangetroffen, die zich naar de Westelijke Staten, *in the backwards*, begaven. De paarden van zulk eene caravane zijn aan de zijden der wagens gebonden, en ſtaan er voor de kribben te vreten. Nevens de wagens brandt een groot vuur van geſprokeld of gehakt hout. Aan hetzelfde ſlapen de menſchen bij goed weder; anders leggen zij zich onder

der

der
Aug
ten
ren
den
pub
den
ten.
geva
punt
dag
van
worig
brand
zulk
als z
ning
wein
He
was l
met
ſonde
blader
onzer
ſlecht
wordt
ſtak r
derzij
er me
Mi
elma
II.

en te zijn ;
g. Ik riep
wasfen. De
el hem een
ze op, en
het een Ier
ooten, aan
d, en vaak
nde huizen
willen ste-
uwen voer-
gt, uit zij-
te, dat ook

les morgens
partia. De
mand in den
tegen. Uit
gzaam, dat
ville 8 volle
k verlaten ;
oschen ge-
oor ons bi-
merika aan-
jke Staten,
n van zulk
wagens ge-
vreten. Ne-
an gesprok-
en de men-
zij zich on-
der

der of in de wagens neder. Na ons vertrek van *Augusta* troffen wij vele zulke bivouacs aan, die ten deele uit talrijke gezinnen met afgehuurde karren, voor welke er slechts een paard liep, bestonden. Zij wilden naar het binnen kort door de Republiek verkochte, of nog te verkoopene, land in den Staat *Alabama*, om zich aldaar neder te zetten. Ik zag drie zulke gezinnen aan eenen omgevallen langen boom zitten, welken zij op drie punten hadden in den brand gestoken. Die groep zag er heel schilderachtig uit; doch haar doen was van gevaar verzeld. Wij hadden het woud in den vorigen nacht op drie verschillende plaatsen zien branden, en de schuld daarvan lag ongetwijfeld bij zulke zwervers. De brandende boomen maakten, als zij op zichzelf stonden, eene heerlijke vertooning; maar de eigenaar van het woud heeft daarin weinig behagen.

Het land, dat wij tegen den morgen doorreden, was heuvelig; de grond was zandig, en ten laatste met leem en rotsen doormengd. De boomen bestonden er slechts uit dennen met lange en puntige bladeren. Nabij *Milledgeville* vonden wij, ten onzen gerijve, eene brug over de *Okoneo*, die slechts weinige dagen te voren voleindigd was geworden, en op houten bokken rustte. Alvorens stak men er met eene pont over de rivier. De wederzijdse oevers zijn hoog en steil, en men rijdt er met veel moeite op en af.

Milledgeville ligt op eene hoogte, en is zeer regelmatig gebouwd. De breede straten doorsnijden

H. D.

C

el.

elkander regthoekig, doch zijn niet geplaveid. Men telt er ongeveer 3000 inwoners van beiderlei kleur. De stad werd eerst voor 20 jaar aangelegd, en nam aanvankelijk sterk toe, omdat zij tot hoofdplaats van den Staat *Georgia* en zetel van deszelfs Wetgevend ligchaam bestemd was. Er kwam inmiddels eene spaak in het wiel, daar men sprak en spreekt van het nog jongere stadje *Macon* tot hoofdplaats van den Staat te maken, of, als deze het pleitgeding wint, en het begeerde deel van het grondgebied der Creek-Indianen erlangt, den zetel des bestuurs naar *Athens*, waar de Univerfiteit van den Staat zich bevindt, te verleggen. Wij namen te *Milledgeville* onzen intrek in eene groote herberg van den naam van *Lafayette hall*.

Kort na onze aankomst deed ik eene wandeling door de stad. De huizen zijn er meestal van hout, maar zeer wel, en zelfs fraai gebouwd. Nevens andere goede winkels, vindt men er een boekwinkel, en verscheidene drukpersen. Er verschijnen hier vier nieuwspapieren, die het laatstelijk, ten gevolge der twee partijen, welke dezen Staat verdeelen, zeer druk hadden. De eene partij is die van den Gouverneur *TROUP*, die wegens zijnen twist met de algemeene Regering der Vereenigde Staten over het grondgebied van de Creek-Indianen, en wegens de hevigheid van zijn geschrift, bekend geworden is. De andere partij is die van den voormaligen Gouverneur *CLARK*, dat een zeer gematigd, en bij verstandige en welgezinde menschen zeer geacht man zijn moet. Bij de tweejarige verkiezing

van

van een Gouverneur, ongeveer eene maand voor onze aankomst, dacht en hoopte men, dat de Generaal CLARK op nieuw zou worden verkozen; hij had ook de meerderheid van het Wetgevend ligchaam voor zich; doch daar elk, die een halven dollar aan lasten betaalt, stemgerechtigd is, en de toenmalige Gouverneur TROUP zich bij de groote menigte bemind had gemaakt, bekwam hij op nieuw het Gouverneurschap (*).

Ik bezigtigde het Statenhuis, dat van tighelsteen, en eenvoudig maar wel gebouwd, en twee verdiepingen hoog is. Beneden vindt men er de bureaux, en boven twee zalen voor de Senatoren en de Reprefentanten. In elke zaal heeft de voorzitter een zetel met een verhemelte. De Senatoren hebben elk voor zich een lessenaar. De Reprefentanten hebben er een voor elk tweektal. Alle plaatsen zijn genommerd. Het publiek heeft in elke zaal voor zich eene tribune. Het Statenhuis staat gansch alleen op eene hoogte. In de nabijheid heeft de Staat een tuighuis doen bouwen. Een derde gebouw van den Staat is het huis, dat voor den

Gou-

(*) De nieuwspapieren der wederzijdsche partijen schimpden hevigtijk, en bragten eene menigte persoonlijke bijzonderheden aan den dag. Ik zag, bij voorbeeld, dat de Generaal CLARK ook daarom, in tegenoverstelling van den Heer TROUP, aanbevolen werd, om dat de vader van den laatstgenoemden, gedurende den omwentelingsoorlog, de Koningsgezinde partij, maar de vader van den Generaal CLARK de tegenoverstaande gediend had.

Gouverneur bestemd is. De Heer TROUP bewoondé intusfchen hetzelfde niet, daar hij geen gezin heeft, en zijne ongelukkige vrouw zich in het voorheert beschrevene New-Yorksche *lunatic asylum* bevindt. Hij had zich in een gewoon *boarding house* gevestigd. Wij wilden een bezoek bij hem afleggen; doch hij kón ons niet ontvangen, daar hij aan een hevig zijdewee zeer gevaarlijk krank lag. Hij liet zich door twee zijner vrienden, den Heer HAMILTON, Overste der Militie, en zekeren Heer RINGOLD, verontschuldigen: en deze Heeren boden ons in zijnen naam hunne diensten aan.

Wij lieten ons door hen naar het gevangenhuis van den Staat leiden, dat een groot gebouw van tichelsteen is, 76 gevangenen bevattede, en onder het bestuur van zekeren Heer WILLIAM verkeerde. Al de gevangenen bestonden uit blanken; en de zwarten worden hier met geene gevangenis, maar met de zweep, gestraft. Men duldt onder de gevangenen geenen lediggang; en die geen handwerk verstaat moet er een leeren. Ik vond de meesten met wagen- en zadelmakers werk onledig; anderen arbeidden in eene smederij, en wederom anderen als schoenmakers, of kleermakers. Er heerschte onder de gevangenen eene groote rust en stilte. Zij hebben blaauwe kleederen, met breede witte belegfels op al de naden. Het deel des gebouws, waar men ze huisvestte, geviel mij minder, dan de werkplaatfen. Voor de zindelijkheid, welke in zulk een gebouw noodig is, werd er niet gezorgd. Men veegde, noch schrobde er; en in de hokken,

waar

waar 4 of 5 gevangenen nevens elkander op den vloer slapen, lagen de wollen dekens en hoofdkussens wild door elkander henen geworpen. Er zijn aldaar ook hokken voor *solitary confinement*, doch men gebruikt ze slechts voor hen, die de tucht van het huis schenden. In de eetkamer vond ik almede veel aan te merken. Er lag voor elken gevangenen op den disch een stuk gekookt vleesch, zonder bord, mes of vork. Brood schijnt men er niet dagelijks te geven; toen ik er was, gaf men het althans niet. Het gevangenhuis is van een hoogen muur omgeven, op welks vier hoeken er huisjes voor de wachters zijn, die er van buiten in klimmen, en er het gansche plein kunnen overzien. De stichting moet zoo wel bestuurd worden, dat zij den Staat geene kosten veroorzaakt, ja zelfs voordeel oplevert. Op het voornaamste gebouw staat een torentje, van waar men een ruim uitzigt over de stad en hare omstreken heeft. Het land schijnt heuvelig en met woud bedekt te zijn. De eenvormigheid wordt door niets afgebroken. Het woud vangt nabij de stad aan.

De Overfte HAMILTON, en zekere Dr. RODGERS, begeleidden ons, op den eersten Kersdag, naar het Statenhuis, waar een doorreizend Unitarisch leeraar uit de Noordelijke Staten in de zaal der Representanten predikte. De meeste menschen zijn te *Milledgeville* Methodisten, of Baptisten. Daar de Unitaris er de kerken ten dien dage bezet vond, sloeg hij zijnen tempel in het Statenhuis op. De fraaije wereld kwam er onder zijn gehoor; want een

Unitaris was hier iets vreemds. Hij deed eene goede leerrede, predikte eene zeer zuivere zedeleer, gaf algemeen genoegen, en beloofde des namiddags het leerstellige van zijn geloof te zullen ontwikkelen.

De Overste HAMILTON, een bijzonder vriend van den Gouverneur TROUP, was voormaals Staatssekretaris van *Georgia*, over welken post het Wetgevend ligchaam beschikt. Daar nu de vermelde volkskeus, ten voordeele van den laatstgenoemden, die vergadering had gebelgd, had zij den Heer HAMILTON en alle vrienden van den Gouverneur afgezet, en derzelver plaatsen met lieden der partij van den Generaal CLARK vervuld. Dr. RODGERS was Sekretaris der financiën van den Staat geweest, en had dat ambt toen ook verloren. Verscheidene der aanzienlijkste lieden van de stad werden mij door den Overste HAMILTON voorgesteld. Al die Heeren hadden een zonderling voorkomen, waaruit men bemerkte, dat zij op een grooten afstand van de beschaafde wereld leefden. Ook zagen wij verscheidene Creek-Indianen, mans en vrouwen, die bogen, pijlen en zeer net gewerkte korfsjes verkochten. Hun voorkomen was veel beter, dan dat der inlanders, die ik in het Westerdeel van het New-Yorksche en in het Canadasche gezien had.

Wij moesten, hoe ongaarne ook, den tweeden Kersdag almede te *Milledgeville* slijten. Want er reden van daar geene gewone *stages* door het land der Creek-Indianen naar *Montgomery* aan de rivier *Alabama*, waarheen wij wilden. Gevolgelyk huurden wij voort die reis van 198 mijlen eene *stage*

met

t eene goede
deleer, gaf
middags het
wikkelen.

vriend van
ls Staatsfe-
het Wetge-
e vermelde
genoemden,

den Heer
Gouverneur
n der partij

. RODGERS
at geweest,
erfcheidene
werden mij

ld. Al die
n, waaruit
afftand van

en wij ver-
ouwen, die
orfjes ver-
er, dan dat
eel van het
ien had.

en tweeden

Want er
or het land
aan de ri-

Gevolgelijk
n eene *stage*

met

met vier paarden voor 225 dollars. Dat rijtuig werd inmiddels juist gerepareerd. Het bevond zich ten dien einde in het gevangenhuis, als de eenige wagenmakerij hier ter stede; en het kon eerst den 27 December ter onzer beschikking gesteld worden. Wij moesten ons geduld inspannen, om den tijd zoo goed te verdrijven, als doenlijk was; en de weinige Heeren, die wij hadden leeren kennen, gaven zich alle mogelijke moeite, om ons daarin voort te helpen.

Den 27 December verlieten wij *Milledgeville* des morgens te 9 uur. Het was toen vrij koud, en het had bijkans een halven duim dik gevoren. Wij reden slechts 30 mijl ver tot aan *Macon*. Want de wagen brak, hoe veel hij ons ook kostte, tweemaal. Het herstel nam veel tijds weg, en wij leiden verscheidene mijlen te voet af. Het was een heldere dag, en des middags werd het vrij warm; maar des avonds vroom het al wederom sterk. Ik verlustigde mij met het donkere blaauw van de lucht, dat men in *Duitschland* slechts op de helderste zomerdagen ziet. Wij troffen verscheidene gezinnen aan, die met hunne geringe have over *Macon* naar den Staat *Alabama* reisden. Een van die gezinnen, dat zijnen karreman vooruit betaald had, was door denzelfden, onder een nietig voorwendfel, 2 mijl van *Milledgeville*, midden in het woud, verlaten geworden. Verscheidene der alleen staande huizen, welke wij voorbij reden, waren brandewijnskroegen — *grog shops* — waar de naburen den 3 Kerstdag vierden. *Tout comme chez nous*, dacht ik; en

mijne gedachten verplaatsten mij in een Europeesch land, tot dat ik een Heer en eene Dame te paard zag, welker rijdieren voltrekt niet bepakt waren, en nevens welken er nogtans eene zwartin blootsvoets een zwaren zak met mais tot voeder voor de beesten op haren rug droeg. Toen zag ik wederom, dat ik mij niet in *Europa* bevond; en het onderscheid verheugde mij. De weg was zandig en heuvelig, en liep door een dennen woud, dat hier en daar weggehouden was, om voor eene plantagie van katoen en mais plaats te maken. Nabij *Macon* staken wij met eene vrij groote pont over de *Okmulgee*. Na zonnen ondergang bereikten wij de gezegde stad, waar wij in eene nieuwe herberg een tamelijk goed verblijf vonden.

Het land waarin *Macon* ligt, werd in 1822 van de Creek-Indianen gekocht; en vervolgens werd de stad aangelegd. In den jongsten oorlog hadden de gezegde inlanders hier een aantal der hunnen verzameld, en de Vereenigde Staten hadden, op den linker oever der *Okmulgee*, het fort *Hawkins* gebouwd, dat thans verlaten is, en door ons voorbij gereden werd.

Te *Macon* ontvingen wij bezoek van een Overste, *DARRAH* geheeten, die voormaals bij de armee geëdiend, en zich vervolgens hier gevestigd had. Hij stelde mij verscheidene der aanzienlijkste stedelingen voor, die mij wenschten te leeren kennen. De stad heeft slechts 2 straten, die elkander reghoekig doorsnijden. Op het punt, waar zij zulks doen, heeft men een groot vierkant open gelaten.

Het-

Europeesch
ne te paard
akt waren,
rtin bloots-
der voor de
k wederom,
het onder-
ndig en heu-
dat hier en
ne plantagie
Nabij *Macon*
er de *Okmul-*
n wij de ge-
herberg een

in 1822 van
gens werd de
g hadden de
hunnen ver-
den, op den
Hawkins ge-
or ons voor-

een Overste,
de armee ge-
vestigd had.
nlijkste stede-
eren kennen.
lkander regt-
aar zij zulks
open gelaten.

Het-

Hetzelve is nog slechts aan drie zijden met huizen bezet. Aan de vierde zijde denkt men het Kapitoel van *Georgia* te bouwen, als *Macon* in plaats van *Milledgeville* de zetel des bewinds mag worden. Eene der twee straten loopt op de rivier aan, over welke men eene brug bouwen wilde. Het wederzijdsch muurwerk, waarop zij steunen zou, was reeds voltooid. De straten zijn bij de 100 voet breed; en wij zagen in dezelve nog de wortelen der afgehouwene boomen, welker hout een deel der bouwstof voor de houten huizen opgeleverd had. De plaats telde ongeveer 1600 inwoners van beiderlei kleur, deels jonge lieden uit *Georgia*, deels ingezetenen uit de beide *Carolinaas* en de Noorderlijke Staten, die op speculatie herwaarts verhuisd waren. Offchoon men de ligging der stad voor zeer gezond houdt, heeft men er echter in den jongsten zomer van galziekte geleden. Er is in de omstreken nog weinig land ontgonnen, en het woud neemt niet ver van de huizen een aanvang.

Den 28 December verlieten wij des morgens te 9 uur *Macon*, en reden 31 mijl ver naar de *Indian agency* op den linker oever der *Flint river*, welke door de inlanders *Thlo-no-teas-kah* genoemd wordt. De weg was deels zandig, deels rotfig, maar zeer heuvelig en zeer slecht onderhouden. Men had zich de moeite niet gegeven, om boomen, die voor meer dan een jaar dwars over den weg henen gevallen waren, op te ruimen, of om ze door te zagen, en de stukken ter zijde te schuiven; en de *siage* moest, om dezelve henen, door het woud eenen

eenen weg zoeken. De plantagies, welke wij voorbij reden, waren alle nieuw, en duidden eene groote armoede bij de bewoners aan. De woningen bestonden doorgaans uit loghuizen. De vervelende eenvormigheid der dennenbosfchen werd op de lage en moerasfige plekken, welke wij meermalen aantroffen, door immergroen en hoog riet, even als door laurieren en ander geboomte, zeer aangenaam afgebroken.

Des namiddags omstreeks 4 uur bereikten wij de *Agency*, eene groep van in de 20 loghuizen en eenige negerhutten. Zij is ten verblijve voor den Agent der Vereenigde Staten bij de Creek-Indianen, die intusfchen afwezig was, bestemd, en ligt in een fraai oord aan den oever der *Flint river*, die tusfchen vrij steile boorden over eene rotfige bedding loopt. De regter oever behoort aan de gezegde natie, welke 21000 zielen sterk is, en aldaar woont. Over derzelve land wordt er thans tusfchen den Staat van *Georgia* en de andere Staten getwist. *Georgia* heeft met een der Opperhoofden van de gezegde natie, M'INTOSH geheeten, en door den vermelden Staat, bij den laatften oorlog, tot Generaal verheven, een traktaat nopens den afstand van dat land gefloten; maar de natie was met dat traktaat niet te vreden, en neigde geenszins, om haar land af te staan. Zij beweerde, bedrogen te zijn geworden, en M'INTOSH werd door zijne landgenooten doodgefchoten en voorts in stukken gehouwen. Het Gouvernement der Vereenigde Staten trok zich de zaak der natie aan; en men beschuldigt

digt

digte de Georgische Commissarissen van afschuwelijke bedriegerijen ten opzichte der Creek-Indianen. De zaak moet thans door het Congres beslist worden. Wij namen bij zekerem Heer CROWELL, broeder van den *Indian agent*, ons nachtverblijf, en haalden ons hart aan zeer wel bereid wildbraad op. In eene nabij gelegene *grog shop* vonden wij eene menigte dronkene inlanders, en eenige zwarten, die zich aldaar gezamentlijk aan de gemakelijkheid der Kersweek overgaven. Verscheidene van die lieden waren wel gekleed, droegen *mocasfins* en *kamafchen* van leder, aan de knieën breede kniebanden, die met witte glaskoralen bezet waren, eene soort van rok van bont katoen, en om het hoofd een doek van dezelfde stof, bijkans als een tulband. Eenigen waren zeer zwaarlijvig. Voor eenige *whiskey*, welke ik hun deed schenken, voerden 8 van hen een krijgdsdans uit. Zij huppelden achter elkander in een kring rond, bewogen zich regts en links, sprongen tegen elkander aan, hieven de handen om hoog, lieten ze weder vallen, en brulden onder dat alles verschrikkelijk. Eenige oude mans, die er bij stonden, namen het euvel, dat de jonge lieden dus voor ons blanken dansten. Zij riepen hun toe, om op te houden, doch de Heer CROWELL bragt hen met *whiskey* ligtelijk tot zwijgen.

Die dusgenoemde Indianen zijn donkerbruin van kleur, en hebben sluik zwart hoofdhaar. Eenigen hebben negers, die het bij hen wel hebben, en meer, dan bij de blanken, als evenmenschen behandeld worden. Verscheidene van die negers waren

ren

ren naar de wijze der inlanders zeer wel gekleed, en dronken met dezelve en sprongen in het rond. Een der negers was van eene reusachtige gestalte, en scheen bij de inlanders, wier tolk hij was, veel te vermogen. De Creek-Indianen hebben eenen Aristocratisch-republikeinschen regeringsvorm. De Opperhoofden worden voor hun leven gekozen; hunne waardigheid is niet erfelijk, en zij verliezen dezelve fomwijlen, als zij zich slecht gedragen. Zij weten hunne taal niet te schrijven. Hunne wetten moeten zeer eenvoudig zijn, en op overleveringen rusten.

Des nachts tusschen den 28 en 29 December had het zeer sterk geregend, en het regende den volgenden morgen nog steeds voort. Intusschen viel de regen niet koud, maar geleek hij naar een Duitschen lenteregen. Men raadpleegde, of wij blijven, dan of wij verder gaan zouden. Mijne beslissende stem was voor het laatste. Omstreeks 9 uur verlieten wij ons nachtverblijf. In deszelfs nabijheid had de Gouverneur van *Georgia*, tijdens den jongsten oorlog, een fort van den naam van *Lawrence* aangelegd, dat na den vrede verlaten en geslecht was geworden. De huizen van de *Agency* waren bij den aanleg van het fort, als hospitalen en magazijnen voor het krijgsvolk, gebouwd en verdedigbaar gemaakt. Zij hadden nevens de schoorsteenen, en nevens de deuren en vensterluiken — zonder glas — schietgaten. Voorbij de plaats staken wij op eene, aan de Creek-Indianen toebehoorende, pont over de *Flint river*. Wij re-

den

gekleed,
het rond.
gehalte,
hij was,
oben eenen
vorm. De
gekozen;
zij verlie-
recht gedra-
ren. Hun-
en op over-

ember had
de den vol-
nsfchen viel
ar een Duit-
of wij blij-
Mijne be-
Omftreeks 9
In deszelfs
gia, tijdens
en naam van
e verlaten en
n de *Agency*
s hospitalen
gebouwd en
nevens de
n vensterlui-
Voorbij de
reek-Indianen
er. Wij re-
den

den door het land van de gezegde natie 28 mijl
ver tot aan eene alleen liggende plantagie, *Currel's*
geheeten. Het oord, waardoor de weg liep, was
het minst goede van het gansche land der natie.
Het woud bestond, zoo als tot dus ver, steeds uit
dennen met lange bladeren; en slechts op vochtige
plekken vonden wij loofhout, en bijzonder hooge
en schoone biezen. Die grond is meestal dor
zand, maar hier en daar, vooral in de laagten,
met leem vermengd, en zeer geel van kleur. De
inlanders hebben over een paar beken met moeras-
sige oevers bruggen geslagen. Bij elke brug betaalden
wij, met het grootste genoegen, een bruggengeld
van een halven dollar. Die bruggen zijn wel niet
heel goed, maar evenwel beter, dan de bruggen
in het Christelijk *Georgia*, en zelfs in verscheide-
ne Noordelijke Staten. Wij ontmoetten slechts wei-
nige inwoners; en die wij aantroffen waren in
wollen dekens gewikkeld. Wij zagen slechts 3
wigwams, of huizen van inlanders, waarvan er 2
tolhuizen aan de bruggen waren. Zij geleken aan
loghuizen, maar zij zijn doorluchtiger, dan diege-
ne, welke ik in het *New-Yorksche* gezien had. De
dag was hoogst onbelangrijk. De Heer *CURREL*,
bij wien wij vernachten, is een Virginiër, die zich
op speculatie onder de Creek-Indianen, van wel-
ken hij zijn land vrij goedkoop kocht, heeft ne-
dergezet. Naar zijne dronkenschap te oordeelen,
heeft hij hunne zeden reeds vrij wel aangenomen.
Zijne plantagie bestaat, zoo als al de overige, uit
loghuizen. Door onze kamer woei de wind, zoo
als

als hij wilde. Geen licht wilde er branden; maar het groote schoorsteenvuur verhielp dat gebrek eenigermate. Vlak boven ons hadden wij het doorschijnend plankendak, en er was aan de kamer geene zoldering. Ik stond verwonderd, dat ik er SHAKESPEARE'S *tooneelspelen* aantrof. Zeer welkom was ons het voortreffelijk wildbraad, dat tot het avondmaal behoorde, hetwelke men voor ons in een ander gebouw opdischte.

De plantagie bevattede, namelijk, behalve het hoofdgebouw, nog 12 andere, binnen eene omtuining, in zulk eene orde, als *fig. 1*, op de *plaat* achter dit boekdeel aanduidt. Het voornaamste gebouw, dat uit eene *piazza a*, eenen breeden gang *b*, en kamers aan weerskanten *c c*, bestaat, heeft achter zich een plein, dat aan deszelfs langste zijden 6 gebouwen van balken of planken heeft, en aan de vierde zijde door twee dergelijke gebouwen afgesloten wordt. Een van die 8 gebouwen vormt de keuken; in andere onthaalt men vreemdelingen, of wonen er negers. Nog 4 gebouwen *d* dienen tot bergplaatfen van goederen, of hokken voor het gevogelte. In de *wornfence*, die alles omringt, is eene poort *e*; en eenige boomstammen vormen bij *f* een trap, langs welke men over de omtuining henen kan klimmen.

Na dat wij onze goederen in onze kamer, welke een vrijen doortogt aan den wind verschafte, uit vrees voor de rondzwervende inlanders opgesloten gehouden, en er zelve een kouden nacht gesleten hadden, vertrokken wij den 30 December

voor

voor het aanbreken van den dag; en reden wij 33 uur ver naar het fort *Mitchele*. Wij hadden den ganschen dag koud weder, en de lucht dreigde met regen. Het land was wederom zeer onbeduidend, een zandgrond, hier en daar met leem vermengd, meestal dennen, ten laatste loofhout. Slechts in lage streken, van welke wij er drie aantroffen, was het plantsoen zeer schoon. Heerlijk vertoonden zich aldaar bovenal de laurieren. Het verstrekte mij tot een waar genoegen, dat ik in dit jaargetijde door een groen bosch langs eene beek kon wandelen; hetgene ik in den zomer niet wel zou hebben kunnen doen, aangezien er zich alsdan hier een groot aantal ratelslangen plegen op te houden. Wij ontbeten op de alleen staande plantagie van zekeren Heer CALFREY, een eerwaardigen ouden Virginiër, die aanzienlijke goederen verloren, en tot verbetering van zijne omstandigheden moediglijk besloten heeft, om zich midden onder de Creek-Indianen neder te zetten. Wij vonden op zijne plantagie eene buitengemeene orde en zindelijkheid, en vermaakten ons niet een overheerlijk ontbijt. De Heer BOWDOIN voegde onzen gastheer toe, dat dezelve niet steeds zoo onder de wilden schein te hebben geleefd; en nooit zal ik vergeten hoe de grijsaard zich met betraande oogen van den man afwendde, zonder hem te antwoorden.

Wij zagen verscheidene *wigwams*, menige vlugtig opgeslagene hut van reizende inlanders, en menige brug, bij welke wij aan de inlanders tol moesten betalen. Het land was zeer heuvelig, tot dat

den; maar gebrek eeni-
het door-
kamer gee-
t ik er SHA-
welkom was
het avond-
s in een an-

behalve het
eene omtui-
pp de *plaat*
rnaamste ge-
reeden gang
estaat, heeft
langste zij-
heeft, en
ke gebouwen
uven vormt
eemdelingen,
ven *d* dienen
ken voor het
es omringt,
men vormen
de omtuining

kamer, wel-
d verschafte,
ders opgeslo-
den nacht ge-
30 December
voor

dat wij, eene mijl van ons nachtverblijf, aan eerdal kwamen, dat van de *Chathahouchee* doorloopen wordt. Deze rivier loopt in de *Golf van Mexico* uit. Het land is tot aan den linker oever der rivier vrij moerasfig, en met laurieren, biezen en gras bewasfen. Nabij de rivier zagen wij verscheidene gebouwen, welke tot eene volksvergadering der inlanders, *big talk* genoemd, bestemd waren. Zij waren groot en rond, met een kegelvormig dak van boomschors, wanden van leem, en aan den lagen ingang een buitenportaal ook van leem. Van die gebouwen bedient men zich slechts bij ongunstig weder, of bij nacht, wanneer zij door een vuur, dat men in het midden stookt, verlicht worden. Anders verzamelt men zich op een vierkant plein, dat van daken omgeven is, onder welke men zich, tegen de zonnestralen beveiligd, op planken nederzet. Nevens dat plein is er een ander voor openbare spelen, inzonderheid voor het balspel. Zij schijnen zich hier ook met eene foort van maskerade te vermaken. Want wij vonden er eenige van half doorsnedene kalabassen gemaakte maskers, waarin men oogen en een mond gesneden, en waaraan men een houten neus gemaakt had. De helft van den hals der kalabas was tot een paar horens gevormd; en onder aan het masker had men een langen witten baard gehecht.

Wij pasfeerden de *Chathahouchee* op eene pont, welke aan de inlanders toebehoorde, en door hen bediend werd. De regter oever der rivier is vrij steil, en van roode aarde, welke door den sterken regen

zeer

zeer
van
dat
ver
wan
was
dien
trek
eene
Over
gebo
gond
den
Duit
fort
voetv
Majo
en d
WELL
kenni
keling
bescht
nige v
Der
de O
teren
behoo
is, e
den t
ge St
anen
II.

zeer glibberig was. Eene halve mijl aan gene zijde van de pont reden wij voorbij het fort *Mitchele*, dat aan onze rechterhand op eene hoogte lag. Niet ver van hetzelfde stegen wij tusschen eenige *wigwams* aan de herberg van *CROWELL* af. De waard was een broeder van den *Indian agent*, en van dien *CROWELL*, bij welken wij den 28 onzen intrek hadden genomen. Zijn huis is wederom zulk eene plantagie, als die van den Heer *CURREL*. De Overste *WOOL* en ik werden in een der kleine gebouwen van planken, zonder zoldering, en zonder glas in de vensters, gehuisvest. Wij vonden het er merklijk luchtiger, dan wij het in eene Duitsehe schuur zouden hebben gevonden. Het fort was met 4 compagniën van het 4^e regiment voetvolk bezet, welks staf te *Pensacola* ligt. De Majoor *DONOHO*, die in het fort commandeerde, en deszelfs Officiëren, waren bij den Heer *CROWELL* in den kost. Dus maakten wij des avonds kennis met hen. De Officiërs waren meestal kweekelingen der school van *Westpoint*, en gevolgelijk beschaafde lieden. Genoegelijk sleten wij het overige van den avond met hen.

Den 31 December hielden wij rustdag, om dat de Overste *WOOL* de bezetting van *Mitchele* inspecteren moest. De 4 aldaar liggende compagnien behoorden eigenlijk tot de bezetting van *Pensacola*, en werden eerst in den vorigen zomer, wegens den twist tusschen den Staat *Georgia* en de overige Staten, herwaarts gezonden, om de Creek-Indianen tegen aanmatigingen van den kant der Ge-

II. D.

D

or-

zeer

orgiers te beveligen. Deze laatsten willen zich het land der eersten tot aan de *Chathahouchee* toeëigenen, aan welke de Staat *Georgia*, volgens de kaart, uitkomt. De regter oever, op welken wij ons bevonden, lag reeds binnen de grenzen, welke de kaart aan den Staat *Alabama* geeft. Toen de troepen hier aankwamen, kampeerden zij eerst; maar zij begonnen welhaast op den grond van een fort uit den laatsten krijg, naar den toenmaligen Gouverneur van *Georgia*, *Mitchele* genoemd, een nieuw doch kleiner fort te bouwen, hetwelke zij thans onder denzelfden naam bewonen. Zij hoopen intusschen, zoo haast het plaats grijpend misverstand opgeheven zijn zou, naar *Pensacola* weder te keeren.

Het fort bestaat uit eene *Palanque*, die een vierkant vormt, waarvan elke zijde 45 yards lang is. De palen, welke de omtuifing vormen, zijn dennen stammen van ongeveer 8 duim middellijns, en bij de 10 voet hoog. Zij zijn digt aan elkander in den grond geflagen, en van enge schietgaten voorzien. Op twee hoeken staan twee blokhuzen, die elk twee zijden van het vierkant bestrijken. Dezelve zijn van sterke dwars over elkander liggende balken gebouwd, en hebben twee verdiepingen, van welke de bovenste over de onderste buitenwaarts uitsteekt. Het fort heeft geene grachten om zich henen, en slechts eenen ingang. Boven dezen is eene galerij voor den schildwacht, die er wijd in het rond kan zien. De gebouwen in het fort zijn eerst onlangs voleindigd. Zij be-

staan

len zich het
 hee toeëige-
 volgens de
 o welken wij
 enzen, wel-
 geeft. Toen
 len zij eerst;
 rond van een
 toenmaligen
 enoemd, een
 hetwelke zij
 . Zij hoop-
 grijpend mis-
 enfacola we-

die een vier-
 wards lang is.
 en, zijn den-
 middellijns, en
 aan elkander
 ge schietgaten
 vee blokhui-
 erkant bestrij-
 over elkander
 twee verdie-
 de onderste
 geene grach-
 ingang. Bo-
 schildwacht,
 De gebouwen
 igd. Zij be-
 staan

staan uit barakken van planken, en zijn elk van een gemetselden schoorsteen voorzien. Een gebouw ter regter zijde van den ingang is het wachthuis, en een ander ter linker zijde het verblijf van den Commandant. De Officiers hebben hunne barakken verder heen aan denzelfden kant, en de onder-officiers en gr... de hunne aan de linker zijde. Offchoon de compaguiën zeer zwak waren, en te zamen slechts 130 man uitmaakten, waren echter de soldaten zeer bekrompen gehuisvest, sliepen zij twee en twee in eene kribbe, en stonden er twee kribben boven elkander. Men lag er op stroozakken. De 4 keukens en het hospitaal waren buiten het fort gebouwd, en elk afzonderlijk. Het fort, als het dezen naam verdient, is zeer zwak, en kan met eene geringe magt, zelfs zonder geschut, ligtelijk worden weggenomen. Het ergste is, dat het geen put heeft, en de soldaten hun water uit een tamelijk ver gelegen dal moeten halen. De troepen droegen eene witte zomerkleeding met leelijke groote mutsen van vilt, dewijl hunne winterklederen en chakoos, die hun van *Pensacola* te scheep toegezonden zouden worden, nog niet waren aangekomen. De Officiëren verrigften, om dat hunne uniformen ook nog niet aangekomen waren, hunnen dienst in burger klederen met daarover vastgegespte fabels.

Na de inspectie deden wij eene wandeling naar eene plantagie in de nabijheid, welke aan een inlander van den naam van M'INTOSH toebehoort. De eigenaar was, als een der afgevaardigden van zijne
 D 2 natie,

natie, te *Washington*, en is de zoon van den voornoemden Generaal M'INTOSH. Er heerscht bij de Creek-Indianen veelwijverij. De jonge M'INTOSH had intusfchen slechts twee vrouwen, eene blanke en eene inlandfche. Hij had, zoo als men verhaalde, meer vrouwen willen nemen; maar zijne blanke vrouw had ze met fmaad en hoon uit het huis gedreven, en hare eenige overblijvende inlandfche mededingfter werd door haar steeds in de laagte gehouden. Wij zagen nu dezelve ook niet. Daarentegen ontving de blanke vrouw ons, en zij deed zulks zeer wel. Het is de dochter van een planter uit *Georgia*, en zij is tamelijk schoon. Zij was op de Europifche wijze gekleed. Alleen droeg zij, naar den trant der inlanders, eene groote menigte glaskorallen om den hals. Zij toonde ons hare twee gansch blanke kinderen, de levensgrootte afbeelding van wijlen haren schoonvader, en den eeresabel, welken het Congres hem had verleend. Het gezin bevond zich in zeer goede omftandigheden, en bezat meer dan 70 negers.

Des namiddags gingen wij naar eene Methodistifche zending, welke op den afstand van eene kleine mijl gelegen was. Wij vonden er intusfchen slechts de vrouwen te huis. De zendelingen hebben eene fchool aangelegd, welke door 30 kinderen bezocht wordt. Zij hadden drie inlandfche meisjes in den kost, welke zeer schoon waren. De zending is op eene fraaije plantagie aangelegd, waar ik tam gemaakt wild zag. De herten vallen hier merkelyk kleiner, dan in *Europa*.

Zon-

van den
 eerscht bij
 M'INTOSH
 ene blanke
 en verhaal-
 zijne blan-
 it het huis
 inlandfche
 de laagte
 iet. Daar-
 en zij deed
 een planter
 Zij was op
 eg zij, naar
 nigte glasko-
 hare twee
 e afbeelding
 n eerefabel,
 Het gezin
 den, en be-

Methodisti-
 n eene klei-
 intusfchen
 elingen heb-
 30 kinderen
 fche meisjes
 De zending
 waar ik tam
 er merkelyk

Zondag den 1 Januarij 1826 werden wij in onze barak door tamboers en pijpers gewekt, die, door het spelen van *Hail Columbia* en *Tankee doodle*, het nieuwe jaar aankondigden. Des morgens tusfchen 7 en 8 uur verreiden wij van fort *Mitchele*, en wij reden 25 mijl ver naar eene alleenstaande plantagie, *Lewis's* genoemd, en op de plaats aangelegd, waar het fort *Bain bridge* in den jongften krijg stond. De weg liep door een zeer heuvelig land. Aanvankelijk was de grond zandig en slecht, en vertoonden er zich geene andere boomen, dan den- nen. Toen wij intusfchen ter halver wege waren gekomen, werd de grond beter. Hij zag er donkergeel uit, en de eeuwige dennen werden door fchoone eiken en hooge *hickorys* vervangen. Daar- entegen werd de rijweg zelf heel slecht, en wij buitelden op eene enge plaats om ver. De wagen viel langzaam naar mijnen kant over zijde; ik sprong van den bok, en kwam op mijne voeten te staan. Het was de achtste maal, dat ik zoodanig iets bijwoonde, en nooit was ik er zoo wel afge- komen, als deze reis. Er was ook geen der andere Heeren befchadigd, zoo dat wij gelukkig om ons ongeval konden lagchen. De wagen alleen had iets geleden, en, daar wij ons slechts 4 mijl van *Lewis's* af bevonden, en een regt lenteweder met een donkerblauwen hemel hadden, leiden wij het overige deel van den weg te voet af.

Wij zagen voor en na verfcheidene *wigwams*, en vlugtig opgerigte hutten van inlanders, waar men- fchen en zwijnen te zamen leefden, en rondom een

vuur lagen. Zulk eene hut is van voren open; van achteren is zij met stukken hout en boombast gefloten, welke men van daar, als de wind verandert, ligtelijk naar de opene zijde kan overbrengen, om deze op hare beurt te sluiten. De menschen leven van gebraden wild en mais. Zij spannen de huiden van herten en ossen in de zon uit, om ze te droogen en dan te verkoopen. In eene hut, welke met bladriet gedekt was, werd er wildbraad gedroogd en rookte men hammen. Het wild was in stukken gefneden, en deze waren aan riethalmen gestoken; van welke er verscheidene op 2 bokken nevens elkander lagen. Daaronder was een vuur aangestoken, en de riethalmen werden bestendig rondgedraaid, tot dat het vleesch gedroogd was. Hooger lag op vier palen eene horde van riet, aan welke men grootere stukken hing. De hammen werden op de horde gelegd, door welke de rook henen trok.

Het gras stond in het woud op menige plaats in brand, en verscheidene dennenboomen insgelijks. Wij pasfeerden twee kleine rivieren, de groote en de kleine *Uchee*, over tamelijk goede houten bruggen. Des namiddags tusschen 3 en 4 uur bereikten wij *Lewis's*, het beste huis, dat wij tot dus ver in het land der Creek-Indianen hadden aange troffen. Wij gebruikten er een zeer goed middagmaal. Dag op dag hadden wij het beste wildbraad gegeten. Bij *fort Mitchele* had men ons op kleine patrijzen onthaald, waarvan de Officieren, op eenen enkelen dag, des voormiddags 57 en des namiddags

46 met het net gevangen hadden. Ten behoeve van nieuwsgierigen wil ik ons middagmaal van den 1 Januarij beschrijven. Hetzelve bestond uit soep van witte rapen, gebraden rundvleesch, een gebraden kalkoen, wild met eene foort van zure faus, gebradene hoenders en varkensvleesch met zoete aardappelen. Meer heeft men niet te weten, om overtuigd te zijn, dat een reiziger in het meergemelde land geen gevaar loopt van verhongeren.

Den 2 Januarij reden wij 31 mijl ver tot aan *Walker's*, dat insgelijks eene alleen liggende plantagie is. Het land was heuvelig, en de weg zoo slecht, dat het rijden uiterst langzaam voortging, en wij vaak afstegen, om eenigen tijd lang te voet te gaan. Het houtgewas werd inmiddels steeds beter, en bestond, buiten de dennen, uit schoone eiken, en verscheidene soorten van notenboomen. De grond was meestal roodachtig van kleur. Op verscheidene moerasfige plaatsen, en aan de oevers van beken, zagen wij wederom immergroene boomen en struiken, en in een moeras, door hetwelke er een knuppeldam ter lengte van bijkans eene mijl liep, eenige *magnolia grandiflora*, die ten minste 60 voet hoog waren. Ook zag ik hier op nieuw verscheidene boomen, die, aanvankelijk eenen stam vormende, 4 of 5 voet boven den grond in twee flanke stammen uitliepen, welke vervolgens meer dan 100 voet in de hoogte opschoten. In het Noordwestelijk deel van den Staat *New-York* had ik reeds zulke boomen gevonden, die in 5 of 6, ja zelfs in 7 stammen opschoten. Over eene

beek met eenen moerasfigen oever lag er eene brug, welker lengte 311 schreden bedroeg. Op die brug had ik een gezigt van in het rond staande vreemde gewassen, dat mij het oorspronkelijke der afbeeldingen van Brazillische wouden in de *Reis* van den Vorst van *Wied* scheen voor te stellen. De schoone dag, en de onbewolkte blaauwe lucht, droegen het hunne toe, om dien dunk bij mij te verwekken. Doch ik bemerkte aan de boomen ook wederom het hatelijke baardmos, *spanish beard*, dat ik in de omstreken van *Columbia* en *Charlestown* gezien had, en waardoor men eene ongezonde lucht aangeduid achtte. In het moeras zag ik verscheidene planten, die mij uit Europische stookkasfen bekend waren; doch ik kon mij derzelve namen, helaas! niet herinneren.

Dit oord is, in vergelijking van andere, vrij sterk met inlanders bevolkt. Dezelve wonen deels in *wigwams*, deels in hutten van boombast. Aan eene zoodanige hut hing een gestroopte vischotter, welken men scheen te willen eten. De inlanders roosten hun maïs op kolen; vervolgens werpen zij het in een gat, dat zij in een liggenden boomstam gehouwen hebben; en zij stooten het met een stuk hout tot eene soort van grof meel. Ik kocht van hen gerooste noten, *grownuts*, en ik vermaakte mij daarbij met de neiging tot stelen, welke een jonge inlander aan den dag leide. Toen ik, namelijk, de noten in mijnen zak steken wilde, viel er eene op den grond. Oogenblikkelijk trad de geslepen dief als bij toeval nader, zettede

hij

hij den voet op de noot, vattede hij ze tusſchen zijne teenen en verwijderde hij zich. Wij reden door een vrij wel ontgonnen, omtuind en bebouwd oord, waarin verſcheidene negerhutten van tamelijk goed aanzien verſtrooid ſtonden. Dat oord behoorde aan een der Opperhoofden van de Creek-Indianen toe, die *the high warrior* genoemd werd, en meer dan 300 negers bezat. Hij had een houten woonhuis midden in eene plantagie, maar bevond zich als medeaſgevaardigde van zijne natie te *Washington*. Op eene andere ontgonnene plek, welke wij in het woud aantroffen, waren de inlanders, tijdens den jongſten krijg, door de Militie van *Georgia* onder bevel van den Generaal FLOYD geſlagen.

Niet ver van die plek zagen wij, nabij eene plantagie, een groot aantal inlanders verzameld. Nu verlieten wij onzen wagen, om naar de oorzaak van die bijeenkomst te vernemen. Er had een wedloop van vrij afzigtelijke paarden plaats gegrepen; en men ſtond op het punt van henen te gaan, daar het feest afgeloopen was. Een blanke planter, welke er tegenwoordig was, bragt ons bij den zoon van den *high warrior*. Dezelve bekleedde ook reeds de waardigheid van opperhoofd, en ſtond, naar men zeide, bij de natie in hoog aanzien. Hij zat, tusſchen twee lagere opperhoofden, op een omgehouden boomſtam. Hij droeg een kleed van gebloemd lichtblauw katoen, in den vorm van eene tunica. Om het hoofd had hij eene lap van dezelfde ſtof tulbandswijze gewonden. Zijne leden

ren *kamafchen* en *mocasfins* waren rijk verfierd, en met glaskoralen opgefmuikt, en hij had eene eveneens verfierde weitasch aan het lijf. Hij was, als al zijne landslieden, van knevels voorzien, en voorts tamelijk vet, groot van gestalte en omstreeks 30 jaar oud. Ik liet mij aan hem voorstellen, en wij gaven elkander de hand. Ons onderhoud was intuschen even onbeduidend, als kort. Wij bedienden ons daarbij van een tolk, dat een afgedankte foldaat scheen te zijn. Die man gaf aan het opperhoofd een wenk, om op te staan, toen wij met hem begonnen te spreken: maar, toen ik hem bad te blijven zitten, zettede hij zich werktuigelijk straks wederom neder. Hij deed mij volstrekt geene vraag, en antwoordde op mijne vragen slechts met *ja!* en *neen!* Op mijne vraag, of mijn geboorteland hem eenigzins bekend was, antwoordde hij slechts met hoofdschudden, en hij zag mij nooit aan. Vele Creek-Indianen dragen hun haar op eene zonderlinge wijze. Zij scheren het aan beide zijden van het hoofd af, en laten van den nek tot aan het voorhoofd eene dikke strook haar staan, uit hoofde van welke zij, als men ze van achteren beschouwt, een helm schijnen te dragen. Zeer kleine jongens oefenen zich met kinderboogjes reeds in het schieten. Ik wilde met een kleinen driejarigen jongen schertsen; maar hij nam zulks euvel op, sloeg naar mij, en dreigde mij met zijnen boog.

Wij bereikten na zonnen ondergang, tegen 6 uur des avonds, *Walker's*, en vonden in een groot loghuis een goed verblijf. Elk onzer bekwam eene af-

af-

afzonderlijke kamer. De waard was hoofdman bij het voetvolk der Vereenigde Staten geweest, en had, zoo als onze waard van den vorigen dag, eene inlandsche vrouw getrouwd.

Den volgenden dag reden wij 25 mijl ver, tot aan *Montgomery*. De weg was aanvankelijk wederom slecht, doch werd ten laatste zeer goed. Wij pasfeerden eene beek met moerasige oevers, over eene brug ter lengte van 100 schreden, waarna wij ons door een boozen knuppeldam geplaagd vonden. Het plantgewas onderscheidde zich wederom door de uiterste weligheid; en zeer schoon was hetzelfde aan de oevers van een klein riviertje, dat den naam van *Line creek* voert, en 8 uur van *Walkers* de grensfcheiding tusfchen het land der Creek-Indianen en den eigentlichen staat *Alabama* vormt. Daar zagen wij zeer hooge *live oaks*, en andere hooge eiken, verscheidene *magnolien*, en onder deze eene zeer schoone en hooge *macrophylla*.

Op het gebied van *Alabama* aangekomen, bemerkten wij, dat wij ons op eenen veel beteren bodem bevonden. De grond werd donkerder van kleur; er was aldaar veel hout uitgerooid. Overal zagen wij sporen van beschaving. Op vele plantagies vertoonden zich de katoenvelden in zeer goede order. De loghuizen, die er voorkwamen, dienden enkel ten verblijve voor negers. De heerenhuizen zijn twee verdiepingen hoog, grootendeels wit geverfd en van *piazzas* en balkons voorzien. Bij de meesten waren *Cotton-gins* en boomwolpersen in beweging. De planters hadden, van

we-

wegens de ongewone droogte, hun katoen nog niet ganschelijk verzonden. De rivier *Alabama* was zoc laag geweest, dat de stoomschepen van *Mobile* gedurende verscheidene weken buiten de mogelijkheid geweest waren, om naar *Montgomery* op te werken. Deze plaats had gevolgelijk eenigen tijd lang gebrek geleden aan vele noodwendigheden, en het zout was er tot eene ongehoorde duurte gestegen. Wij ontmoetten verscheidene caravanen van lieden, die uit het Oostelijke deel van *Georgia* naar het Alabama'sche *Butler county* togen, om zich op landerijen neder te zetten, welke zij voor een geringen prijs van de Vereenigde Staten gekocht hadden. Hunne menigvuldige negers, wagens, paarden en verder vee bewezen, dat zij zich in goede omstandigheden bevonden. Uit hoofde van den slechten weg, dien wij aanvankelijk hadden, leiden wij een goed deel van denzelfen te voet af. De wagen reed over eene waadbare plaats in eene kleine beek; en wij voetgangers pasfeerden ze over de eenvoudigste brug der wereld, over eenen omvergehouwenen sterken stam van een den-
nenboom. Wij bereikten *Montgomery* des namiddags omstreeks 2 uur. Het had des nachts gevrozen, maar des daags hadden wij een warm lenteweder gehad.

Montgomery ligt aan het bevaarbaar gedeelte van de *Alabama*, welke 220 mijl boven deze plaats ontspringt, en, zich met de *Tombekbee* vereenigd hebbende, beneden *Mobile* in de *Golf van Mexico* uitloopt. Het stadje had ongeveer 1200 inwoners

van

van beiderlei kleur, twee straten, die zeer breed zijn, tamelijk goede huizen, doch maar een enkel van baksteen, dat nog niet afgebouwd, en welks bouwstof van ellendige hoedanigheid was. Het was nog slechts 5 jaar geleden, dat men de stad had aangelegd; en zij had reeds een zeer levendig voorkomen. Aan den oever der rivier was men bezig, om twee stoomschepen met katoenbalen af te laden; want eerst sinds eenige dagen was het water ter hoogte van 5 voet gerezen, en had zulks de scheepvaart doen herleven. Wij verkozen te water naar *Mobile* voort te reizen, en bezigtigden de beide daarheen bestemde stoombooten, die de namen van *Steubenville* en *Hornet* voerden. Wij gaven de voorkeur aan de *Steubenville*, welke den volgenden dag vertrekken zou. De beide stoomschepen waren geenszins zoo wel gebouwd en ingerigt, als de Noordelijke. Alles was ruwer, en diende ten duidelijken bewijze van het onderscheid der beschaving in de wederzijdsche deelen der Vereenigde Staten. De stad was zoo nieuw, dat een deel van het oude bosch nog in de straten tusschen de huizen stond. Men groef in eene straat een put. Bij die gelegenheid bespeurde ik, dat er in den grond uitnemende tighelaarde steekt, en een man van nijver overleg, die hier een tigheloven aanleide, zeer goede zaken doen zou; want de baksteen, welke men hier nog tegen 10 dollars het duizend van elders krijgt, zijn afschuwelijk. Nopens de inwoners hoorde ik niet veel lofwaardigs; en hoe kon ook de jeugdige stad, welker ligging, althans des zomers,

mers, ongezond is, reeds veel bestendigheid en eene groote maat van beschaving erlangd hebben? Al de inwoners zijn hier gekomen om fortuin te maken, of wel de verftoring van hunne welvaart op hunne vorige woonplaatsen heeft hen herwaarts gedreven!

gheid en eene
hebben? Al
rtuin te ma-
welvaart op
erwaarts ge-

 XVII.

Water- en landreizen naar *Mobile* en *Pensacola*.

De *Steubenville*, door schipper GROVER gevoerd, hield ongeveer 170 ton, en had eene *high pressure* machine met de kracht van 50 paarden. Zulke machines zijn zeer gevaarlijk, en hierom is derzelve gebruik onder anderen in de Nederlanden verboden. De machine der *Steubenville* was te *Pitsburg* gemaakt. In het scheepsruim was er slechts plaats voor goederen; de kajuiten bevonden zich op het voordek. De eetzaal bevattede 12 bedden, of aan weerskanten 3 gelijkvloers en 3 daarboven. Achter die zaal was een gang met eenige kamers. De achterste kamer werd door ons afgehuurd, en wij namen ze des namiddags van den 4 Januarij in bezit. Eer wij afvoeren, kwamen er nog een paar inlanders aan boord, die zich over mijne bus met twee loopen en sboten zeer verwonderden, daar zij nog nooit zulk een wapen gezien hadden. Ik liet hen hetzelfde afvuren, en deed hun eenige

gc-

geschenkjes, waarover zij zich zeer verheugd be-
toonden.

Des avonds te 5 uur geraakten wij in beweging, en wij leiden 16 mijl in een uur af. De oevers der rivier zijn bij *Montgommery* vrij steil; zij bestaan uit roodachtige aarde met verscheidene lagen kei-
steenen, en zij zijn met wilgen bewasfen. Wij voeren slechts 18 mijl ver, tot aan eene plaats van den naam van *Washington*, waar de *Hornet* reeds lag, en wij ook bleven liggen, om boomwol en hout in te nemen. Wegens de menigte zandbanken is, zoo men wil, de vaart op de rivier ge-
vaarlijk. De schipper verzekerde mij, dat de zeer ervarene stuurman, dien hij aan boord had, maan-
delijks 100 dollars trok. Zoo zeldzaam zijn hier de varenslieden, die met het plaatselijke wel be-
kend zijn.

Den volgenden morgen ging het met het kriecken van den dag verder, en vrij snelijk voort. Doch wij hielden welhaast op nieuw stil, om nog eenige katoenbalen, die aan een woud op den oever ge-
reed lagen, in te nemen. Wij hadden daarmede bo-
ven de 400 balen aan boord; het groote scheeps-
ruim was vol, de plaats tusschen de machine en de eerste kajuit almede, en de galerij om de kajuit henen en het dak boven op dezelve. Er was geene plaats, om zich te vertreden; en men had de ka-
juit grootelijks verdonkerd. Ons eerste verwijl op dien dag nam meer dan een uur weg; daarna ge-
raakten wij op nieuw in beweging; doch wij moes-
ten

Men welhaast al wederom stil houden. Een toeval aan de machine hield ons verscheidene uren bewegingloos. Eerst des namiddags zetteden wij onze reis voort, en wij leidden tegen zonnenondergang op nieuw aan, om hout in te nemen, en den nacht te laten voorbijgaan. Want de rivier was wederom gevallen; en de zandbanken waren, naar men wilde, daaromstreeks menigvuldig.

Wij gingen aan wal, om rond te zien; en wij bevonden ons in de nabijheid van eene plantagie met wijd uitgestrekte katoenvelden, een *cotton-gin*; en eene groote katoenpers. Men wint veel meer katoenboontjes, dan men in het volgend jaar behoeft te zaaijen; en men gebruikt netgene men daartoe niet noodig heeft tot mesting; maar ik geloof vastelijk, dat men uit de overtollige zaadjes, met weinig moeite en kosten, éene zeer goede olie zou kunnen persen. De boontjes, die men tot mesting bestemt; worden in groote hoopen opeen geworpen; en broeijen er zoo sterk; dat men de hand onmogelijk eenigen tijd lang in zulken hoop kan houden. Men wilde, dat de rivier 300 yards breed was; maar ik schattede haar zoo breed niet. De rechteroever schein mij ongeveer 60 voet hoog te zijn; hij rust ten deele op een grond van zandsteen, en bestaat uit verscheidene lagen van aarde. De linkerover is lager. Beide zijn met hout begroeid, en wel dicht aan het water met wilgen, verder achterwaarts met verschillende soorten van loofhout. Dit bestaat uit hooge *live oaks* en *white oaks*, die slechts in het Zuiden voort willen, uit platanussen,

H. D.

E

no-

noten-, beuken- en eschenboomen, met hoog en groen riet daartusschen. Als het hier des zomers minder heet en ongezond was, zou een' zomerverblijf er heerlijk zijn. Op de rivier zagen wij verscheidene troepen van wilde ganzen en eenden, en aan de oevers vele *buzzards*. De rivier is heel bogtig, en bevat verscheidene eilandjes; doch de meeste van deze zijn slechts zandbanken. Er steken in het water vele daarin gevallene boomen, welke de schepen met groote zorgvuldigheid hebben te vermijden. Aan de oevers lagen er kanoos, die, zoo als het vaartuig der inlanders, uit eenen enkelen boomstam gehouwen waren.

Den 8 Januarij was het schip reeds voor het aanbreken van den dag in beweging geraakt. Omstreeks 10 uur leide het te *Cahawha* aan, om hout in te nemen. Deze plaats ontleent haren naam van een klein riviertje, dat zich hier in de *Alabama* werpt, op welker regter oever zij tamelijk hoog gelegen is. Zij werd eerst sinds 5 jaren gegrondvest, en is nogtans de hoofdplaats van den Staat *Alabama*. Zij heeft intusschen nog slechts 300 inwoners van beiderlei kleur, en men vreest, dat hare bevolking niet zal toenemen, aangezien het Wetgevend ligchaam van den Staat besloten heeft, om den zetel des bestuurs en der wetgeving naar *Tuscaloosa* te verplaatsen.

Er loopt van de landingsplaats een moeilijke en slechte weg naar het stadje. Dit laatste heeft twee zeer breede straten, die elkander regthoekig doorsnijden. Er zijn aldaar slechts 4 of 5 huizen van bak-

baksteen; de andere zijn alle van hout gebouwd, en staan ver van elkander. In de straten stonden nog twee zeer eenvoudige eerebogen, welke voor den Generaal LAFAYETTE opgericht waren geworden. Ik werd er met zekeren Overste PICKONS, vriend van den Overste WOOL, bekend. Dezelve had bij de armee gediend, was vervolgens Gouverneur van *South-Carolina* geweest, en behoorde nu tot de planters van *Alabama*. Hij leidde ons naar het Statenhuis, waar juist eene zitting van het Wetgevend ligchaam plaats had (*). Hij maakte mij met den Gouverneur MORPHEY bekend, op welks bureau wij ons een half uur lang ophielden, en een zeer aangenaam gesprek met denzelfden voerden. De Gouverneur gaf mij verscheidene berigten nopens zijnen Staat. Men had denzelfden meerendeels eerst sinds 10 jaar van de inlanders gekocht en ontgonnen. In het jaar 1819 werd *Alabama* door het Congres als Staat erkend. Alle Staatsinrigtingen zijn dus nog zeer nieuw. De voornaamste producten zijn mais en boomwol, die te water naar *Mobile*, de havenplaats van den Staat, gezonden en aldaar verkocht worden. Men betaalt er de katoenbalen door elkander met 40 dollars. Na genoeg 40 mijl van hier, aan den zamenloop

(*) Herberg was hier nog zoo moeilijk te vinden, dat de vergaderde Senatoren drie en drie op matrassen, welke men op den vloer spreidt, slapen moesten. Hun voedsel bestond daarbij, naar men zeide, bijkans uitsluitender wijze uit gezouten varkensvleesch.

loop van de *Tombekbee* en den *Black warrior*, ligt de dusgenoemde stad *Demopolis*, voorheen *Eagleville* geheeten. Zij werd door Franschen gebouwd, die er uit het dusgenoemd *Champ d'asyle* aangekomen waren. Deze plaats wekte mijne nieuwsgierigheid zeer sterk op, en ik had ze gaarne bezocht; doch de Gouverneur en de Secretaris van den Staat rieden mij zulks zeer af, omdat er volstrektelijk niets te zien was; en zij verhaalden mij het volgende:

Alabama was nog slechts een gewest, dat van wegens het Congres bestuurd werd, toen er eene meerde Franschen uit het verstoorde *Champ d'asyle* naar het grondgebied der Vereenigde Staten togen. Aan derzelve hoofd stonden de Generaals LEFEBURE DESNOUETTES, LALLEMAND en RIGAUD. Het Congres verleende hun eene uitgebreide streek lands, op een zeer lang krediet en bijkans om niet, tegen de belofte, dat zij wijnbouw en olijventeelt ondernemen zouden. Beide pogingen mislukten, het zij door toedoen der Franschen, of om dat de grond voor den wijnstok en olijboom te vet was. Eenigen van die Franschen leiden zich nu op den katoenbouw toe, welke meer opbragt; maar de meesten verkochten het land, dat men hun had afgestaan, zeer voordeelig, en verstrooiden zich door de republiek henen, waar zij hun onderhoud op menigerlei wijze zochten. Sommigen werden dansen schermmeesters; anderen handelden in galanteriewaren, of werden te *Mobile* en te *Nieuw Orleans*, bij de aldaar gedulde hazardspelen, *croupiers*. De
Ge-

Generaal RIGAUD begaf zich naar *Spanje*, toen de Constitutionelen aldaar de bovenhand hadden, en men wil, dat hij zich thans in *Engeland* onthoudt. De Generaal LEFEBURE-DESNOUETTES toog insgelijks naar *Europa*, onder voorzeven van gelden, welke in *Frankrijk* voor de kolonie opgezameld werden, te innen, en kolonisten mede te brengen; en hij verloor eenige jaren geleden het leven bij de schipbreuk der pakketboot *Albion* aan de Iersche kust. De Generaal LALLEMAND begaf zich naar *New-York*, waar het hem zeer goed gaat. De Franschen, van welken ik vervolgens te *Nieuw Orleans* eenigen sprak, beweren, dat zij van de gelden, welke voor hen ingezameld waren, niets ontvangen hadden. *Eagleville*, of *Demopolis*, heeft slechts eene eenige *store*, en bestaat uit een klein aantal loghuizen. De plaats ligt op een zeer vlakken grond, en er woonden aldaar nog slechts 5 Franschen, wier namen men mij niet wist op te geven; de verdere inwoners bestonden uit Amerikanen.

Na dat wij de beide straten van *Cahawha* doorloopen hadden, keerden wij naar het stoomschip terug, dat nu verder voer. Er aan boord gekomen, bemerkten wij nog, dat *Cahawha* eene stapelplaats voor boomwol is, welke deels in stoomschepen, deels in booten, die van licht hout getimmerd zijn, de rivier afgaat. Zulke booten hebben eenen vlakken bodem, en zijn langwerpige vierkant van vorm. Het gedeelte, dat in het water komt, is gepekt; en aan de voorste en achterste smalle zijden zijn riemen, waarmede men het parallelogram regeert.

Hetzelve wordt zeer ruw opgeslagen, en men sloopst het te *Mobile*, en verkoopt het hout. Men geeft aan zulk vaartuig den algemeenen naam van *flatboats*.

Eenige mijlen beneden *Cahawha* hielden wij aan de plantagie van zekeren Heer RUTHERFORD stil, om nog 15 katoenbalen in te nemen. Terwijl men zulks deed, gingen wij op den tamelijk hoogen oever wandelen. De plantagie was nog slechts 6 jaar oud, en bijkans als een loghuis gebouwd; maar zij had eene schilderachtige ligging tusfchen *live oaks* en *pride of China*. In het rond stonden fchoone, hooge en ongemeen dikke platanussen met witte fiammen, olmboomen, gomboomen, en de voorgemelde boomen, welker lage fiam zich in twee of meer dunne en zeer hooge verdeelt, benevens riet, dat eene hoogte van 20 voet bereikte. Intusfchen wil men, dat de ligging der plantagie zeer ongezond is; en de Heer RUTHERFORD, een geboren Georgier, zeide ons, dat hij elken zomer gezondheidshalve met zijn gezin naar het Noorden toog. Wij zagen hier eenige honderden van papegaaijen rond vliegen, die geweldig fchreeuwden. Er werden vele gefchoten. Zij waren ligtgroen, en hadden gele punten aan de vlerken, een ligtgelen en oranjekleurigen kop, een vleeschkleurigen fnavel, en lange groene ftaarten. De rivieroevers, welke hier en daar 100 voet hoog zijn, beftaan uit zandfteenrotsen, waaruit er bronnen ontfpringen.

De nieuwe katoenbalen hadden de lading van ons fchip te zeer verzwaard. Hetzelve erlangde eene waggelende beweging, als die van zeilend vaartuig

in

in zee. Dit was, vooral bij de menigvuldige krommingen der rivier, hoogst onaangenaam; en, op dat het schip niet omslaan mogt, moest de stoommachine in elke bogt werkeloos gehouden worden. De rivier was, ten gevolge van de schoone dagen, waarin wij ons laatstelijk verheugd hadden, zeer gevallen; want men wil, dat zij uiterst schielijk rijst en daalt. In het voorjaar, verzekerde men mij, rijst zij ter hoogte van 60 voet, en overstroomt zij het omliggend land ondanks deszelfs hoogte. Ik kon zulks aanvankelijk niet gelooven, maar zag nu zelf de sporen van het hooge water aan den rotfigen oever. Toen het donker geworden was, hielden wij aan den regter oever stil, waar het hout lag, dat men had in te nemen. Daar bleven wij liggen, en ik had op een slecht leger (*) eenen slechten nacht.

Den 7 Januarij geraakten wij des morgens te 6 uur in beweging, maar welhaast op eene zandbank, van welke men het schip met veel moeite ruggewaarts bragt en wendde, ten einde het om de bank henen te doen stevenen. Die arbeid duurde wel anderhalf uur. Het was voor het aanbreeken van den dag, en wij lagen allen nog te bed, indien eene ellendige kribbe den naam van bed verdient. De rampspoed had op ons reisgezelschap eene zeer verschillen-

(*) Men heeft in deze gewesten slechts vederbedden, of matrassen, die met baardmos gevuld zijn. Worden deze laatste oud, dan hecht het mos zich aan een, en meent men op kaponkogels te liggen.

lende uitwerking. De Heer HUYGENS rees angstig uit zijn bed, en maakte veel onrustig gefchal. De Heer BOWDOIN riep om zijnen knecht, en liet zich door denzelfven zeggen, wat er gaande was. Het voldeed hem geenszins, toen wij hem zeiden, dat wij er verscheidene dagen, ja weken, konden blijven liggen, om eenen genoegzamen regen ter verhooging van de rivier te verbeiden. De Overste en ik, die uit eene lange ondervinding eene tamelijke portie ongevoeligheid hadden aangewonnen, bleven op onze kooi liggen, en lieten Gods water over Gods akker loopen; daar wij begrepen, dat de schipper liever eene portie boomwol, om zijn schip te doen rijzen, afschepen zou, dan een groot aantal pasfagiers, wier eetlust algemeen uitnemend was, en die met hem voor eenen bepaalden prijs geaccordeerd hadden, lang aan boord onderhouden. Toen het schip wederom vlot was, zeide de Heer BOWDOIN, met den uitdruk van een man van doorzigt, dat hij reeds aanstonds begrepen had, dat wij niet lang zouden blijven vastzitten, daar hij het stooten van het schip op de bank niet had gevoeld.

Wij bragten den dag, die zich door eene donkere lucht en regen onderscheidde, zonder verder ongeval en tegenspoed ten einde. Wij pasfeerden langs twee gezonkene stoombooten henen, van welke de laatstgezonkene, *Cotton plant* geheeten, eerst voor eene maand verongelukt was. Beidē hadden tegen *snags*, of boomen, die in de rivier lagen, gestooten. Zulks had een lek veroorzaakt, dat hen langzaam had doen zinken. Men had al de pasfagiers,

en

en een deel der lading, kunnen redden; en, ofschoon zij beide gansch onder water lagen, had men uit het vroegst gezonken schip reeds een deel der stoommachine stukswijze weten uit te halen.

Des namiddags stevenden wij voorbij een plaatsje, dat aan den linkeroever der rivier op eene hoogte lag, en *Claiborne* heette. Bij zonnenondergang hielden wij drie mijl verder stil, om het noodige hout aan boord te nemen. De plaats, waar wij zulks deden, heet *Wiggins landing*. Het waren twee loghuizen, tusschen oude en flanke hooge eiken staande, en voor 2 maanden door zekeren Heer WIGGINS, die zich met vrouw en kinderen hier nederzette, aangelegd. De ligging van deze huizen is in der daad schilderachtig; en het deed mij leed, dat ik ze niet kon afteekenen. De Heer WIGGINS dacht het bosch te vellen, om katoen te bouwen. Het was jammer van het schoone hout, hoezeer hetzelfde ook door het baardmos, dat aan de boomen hing, ontlusterd werd. De vermaarde CHATEAUBRIAND vergelijkt boomen, die zulken opschik hebben, met geesten: BRACKENRIDGE vindt veel overeenkomst tusschen zulke boomen en schepen, met welker gezamenlijk ontvouwde zeilen de lucht bij windstilte speelt. Ik, die nimmer geesten zie, en CHATEAUBRIANDS verbeeldingskracht ook niet bezit, kan over zijne vergelijking niet voegelijk oordeelen; en zeilen, waarmee de lucht speelde, heb ik wel eens gezien; doch ik vind de gezegde boomen echter meer overeenkomstig met rakken, waaraan de vellige wasch van be-

delaars kort voor hooge feesten hangt te droogen.

Wij hadden dien avond nog verder gehoopt te varen, maar de schipper was door het gezigt der twee gezonkene stoombooten hoogst voorzigtig, ja bijkans angstig, geworden; en hij besloot gedurende den nacht bij *Wiggins landing* te blijven liggen. Bij *Claiborne* stond voorheen eene *stockade*, welke den naam van *Fort Claiborne* voerde, en bij welke er in den jongsten oorlog een gevecht met de inlanders plaats greep. De plaats ontleent haren naam van wijlen den Heer *CLAIBORNE*, eersten man van Mevrouw *GRYMES*, Gouverneur van het voormalig gewest *Misissipi*, waarvan de tegenwoordige Staat *Alabama* toen een deel uitmaakte, en naderhand Gouverneur van *Louisiana*, tot dat hij 8 jaren geleden te *Nieuw Orleans* overleed. Hij had in den jare 1803 *Louisiana* van wegens de Vereenigde Staten in bezit genomen, na dat het toenmalig Fransch Gouvernement dat land aan de republiek verkocht had. Hij was een bewonderaar, gunsteling en landgenoot van den President *JEFFERSON*, wiens verkiezing hij door zijne stem tegen deszelfs mededinger *AARON BURR* had beslist, en die hem, zoo lang hij leefde, daarvoor dankbaar was.

Den 9 Januarij verlieten wij onze ankerplaats eerst tusschen 6 en 7 uur in den morgen. De oevers der rivier, die aanvankelijk vrij hoog waren, werden van lieverlede lager, doch bleven houtrijk; en het hout bestond er, naar den schijn, uit eiken, die weder met baardmos behangen waren.

On-

Onder de boomen wast er een ongemeen schoon, meer dan 20 voet hoog, immergroen riet, dat zeer digt staat. Bij het klimmen van de rivier loopen de oevers vaak onder, weshalve zij dun bevolkt zijn. Neemt de bevolking in den Staat *Alabama* sterk toe, en maakt de uitroeijing der bosfchen het hoogere land aldaar gezonder, dan zal men ongetwijfeld op de lagere oevers dijken aanleggen, om het land tegen overstroming te beveiligen, en bruikbaar te maken. Hier en daar kwamen er zandbanken en *snags* uit het water te voorschijn. Wij voeren de plaats voorbij, waar eene stoomboot, *Henry Clay* geheeten, in het vorige jaar gezonken, doch na eenigen tijd uit het water opgehaald was. Het bemoedigt den reiziger geenszins, wanneer hij zulke plaatsen en overblijffels aantreft, en zichzelf daarbij op zulk een slecht fchip bevindt, als wij. Verscheidene stoombooten, die thans de *Alabama* bevaren, voeren, zoo als het onze, voormaals op de *Mississipi*, maar werden voor deze rivier te slecht, en begaven zich hierom naar de *Alabama*, waar de eigenaars daarmede nog veel gelds winnen. Wij zagen wederom vele wilde eenden en ganzen, en op de oevers vele papegaaijen, die een vreeselijk gefchal maakten. De rivier bevat alligators, die voor de Egyptifche krokodillen in grootte niet onderdoen. Een dier beesten lag op het zand van den oever in de zon; doch wij bleven op zulken afstand van hetzelfde, en snorden zoo haastig voorbij, dat ik geen naauwkeurig gezigt van het dier hebben, en niet op hetzelfde
fchic-

fchieten kon. Des namiddags zagen wij verscheidene kleine rivieren, die zich in de *Alabama* ontlasten, of takken, die uit de rivier voortkomen, en ten deele doode armen vormen, welke men hier *Bayous* heet. De rivier kromde zich voorts meermalen op eene zonderlinge wijze, en vormde verscheidene eilanden. Vervolgens kwamen wij aan den samenloop van de rivieren *Alabama* en *Tombekbee*, waar zij een eiland vormen, en, na hare gheele vereeniging, den naam van *Mobile* aannemen. Het land heeft aldaar een zeer goed voorkomen.

Ongeveer 3 mijl beneden de zamenvloeiing staan er op den regter oever verscheidene houten huizen in eene groep. Er stond hier voormaals een dusgenoemd *Fort Stoddart*, welks naam het gehucht nog voert. Hier komt men aan de linie van den 31sten breedtegraad, die voorheen de grenslijn tusfchen de Spaansche en Amerikaansche bezittingen vormde. De *Mobile* werd immer breeder, en bij het aanbreken van den nacht schein zij eene halve mijl breed te zijn. Het werd zeer donker en nevelig. De stuurman wist zijnen weg niet te vinden; en wij konden, offchoon wij de stad *Mobile* in de nabijheid hadden, onze reis niet verder voortzetten, zonder ons voor gevaar bloot te stellen.

Den 9 Januarij was het des morgens vroeg uiterst nevelig, en werd er eene boot uitgezet, om te ontdekken, waar wij eigenlijk lagen. De nevel helderde inmiddels eenigzins op, en wij bevonden ons zoo dicht aan de kaai, dat wij straks

wij ver-
Alabama
 voortko-
 n, welke
 nde zich
 wijze, en
 ens kwa-
 en *Alaba-*
 vormen,
 naam van
 r een zeer

rijing staan
 ten huizen
 s een dus-
 et gehucht
 ie van den
 grensline
 e bezittin-
 der, en bij
 eene halve
 en nevelig.
 vinden; en
 e in de na-
 oortzetten,

gens vroeg
 t uitgezet,
 lagen. De
 en wij be-
 at wij straks

aan

aan ten der hoofden aanleiden, en te half negen
 aan wal stapten. Onze afgelegde weg te water van
Montgomery af, was 450 mijlen lang. De lengte
 van den weg te lande was slechts 258 mijlen, doch
 werd, om het plaatsgrijpend gebrek aan goed rij-
 tuig en een welgebaand spoor, zelden ingeslagen.
 Te *Mobile* geland, en zeer blijde, dat wij ons
 slecht, en van alle gerijfelijkheid en verkwikking
 ontbloot, stoomschip verlaten hadden, namen wij
 ons verblijf in *Smooth's hotel*, een houten huis,
 waar des te meer levendigheid heerscht, daar des-
 zelfs *barroom* tevens als *post-office* dient.

Door de Franschen gesticht, werd *Mobile* ver-
 volgens Spaansch. De plaats geraakte ten laatste
 gelijktijdig met *Louisiana* aan de Vereenigde Staten.
 Eenige weinige Creolen-gezinnen, welke hier tot
 dus ver gewoond hadden, verlieten toen de stad,
 en togen naar het eiland *Cuba*. Er bleven te
Mobile slechts Creolen uit de geringe volksklasse,
 en er vormde zich eene nieuwe bevolking uit aan-
 komende republikeinen, die zich er hoopten te ver-
 rijken. Hierom worden de Fransche en Spaansche
 talen er nog slechts door de lagere klassen ge-
 bruikt, en bestaat de hoogere klasse er genoegzaam
 louter uit Amerikanen. *Mobile* bevat bij de 5000
 inwoners, waaronder na genoeg 1000 zwarten. De
 stad ligt op den regter oever der *Mobile bay*, die
 zich 30 mijl beneden haar met de *Golf van Mexico*
 vereenigt. Zij is vrij regelmatig gebouwd. De
 straten doorsnijden elkander regthoekig, en zijn deels
 evenwijdig aan het water gerigt, en loopen deels
 regt-

regtstreeks op hetzelfde aan. Langs den oever loopt er eene kaai van hout, en er strekken zich hoofden van dezelfde bouwstof in het water uit, aan welke de schepen liggen. Wij vonden hier ongeveer 30 schepen, meestal van *New-York*, om katoen te laden. Verscheidene van die schepen hielden bijkans 400 ton. Als het water bij de ebbe afloopt, blijft er aan den oever veel onreins bloot liggen, dat de lucht verpest, en tot de ongezondheid van de stad in den zomer grootelijks bijdraagt. Tegenover de haven is de oever moerasig en met riet bedekt. De stad ligt op eenen schralen zandgrond; de straten zijn niet geplaveid, en om het diepe zand moeijelijk te betreden. Aan beide zijden der straten wordt de baan voor rijtuig door aaneengeschaalde sterke balken van die gedeelten afgescheiden, die eenmaal, als de baksteenen hier goedkoop mogen worden, ten behoeve der voetgangers zullen worden gevloerd.

De meeste huizen zijn van hout, met planken gedekt en van *piazzas* voorzien. Slechts eenige nieuwere huizen zijn van baksteen, welke bouwstof hier van buiten moet worden aangevoerd, en slechts in kleine partijen van verschillende foorten aankomt. Hierom zag ik een huis, welks beide onderste verdiepingen van roode tigchelsteen gebouwd waren, met gele steen voleinden. Men vindt er ook nog eenige Spaansche huizen, welker wanden uit houten roosters bestaan, die, als de Duitsche boeren huizen, met leem aangevuld zijn. Behalve vele huizen van bijzondere personen, zijn de

open-

opénbare gebouwen ook van gebakken steen; als de schouwburg, die, behalve het parterre, eene rij van loges en eene galerij bevat; de bank; de *court of the United States*; de *county court*, welke men bouwde, en de gevangenis, die een toefstel nevens zich heeft, waarvan men zich bedient, als men de negers in het openbaar geeselt.

Het kerkgebouw der Roomschegezinden bevindt zich in een zeer slechten staat. Ik ging er juist in, toen men de banken voor het nieuwe jaar aan de meestbiedenden toeweest. Er werden in mijne tegenwoordigheid een paar banken, elk voor 19 dollars, gemijnd. De kerk heeft van binnen het voorkomen van eene schuur. Zij heeft een hoofdaltaar, met een nietswaardig altaarstuk en tinnen misvaten, daarbij twee kleine nevenaltaren.

Mijne opmerkzaamheid werd te *Mobile* door geen gebouw sterker gaande gemaakt, dan door een groot pakhuis voor boomwol. Hetzelve bestaat uit een vierkant plein, dat aan den eenen kant van een fraai woonhuis, en aan de drie overige zijden van hechte hallen, omgeven is. In deze worden de katoenballen, die van de plantagies komen, opgelegd, en nogmaals geperst, ten einde zij op de zeeschepen de minst mogelijke plaats wegnemen. Men bewerkt de balen door middel van eene vernuftig zamengestelde pers, welke ze tot op $\frac{1}{3}$ van hare vorige dikte brengt. Er zijn 2 zulke persen in het magazijn, dat van tichelsteen gebouwd is, een ijzeren *balcon-verandah* heeft, aan ondernemende lieden van *Nieuw Orleans* toebehoort, en te *Mobile* den

den naam van *tegen vuur bestand magazijn* voert, ofschoon het binnenste van hout is.

Het weder had zich na den nevel opgeklaard, en was zeer schoon, en zoo warm als ons zomerweder geworden. Ik werd van het gaan zeer warm, en de vensters en deuren der huizen stonden open. Ik plaatste mij onder de *piazza* voor het hotel. Er gingen vele Chactaw-Indianen, die in de boschachtige omstreken der stad een zwervend leven leiden, door de straten, om hout te verkoopen, waarvan zij bundels op den rug droegen. Zij zijn donkerder van kleur, en zoo mogelijk, nog morfiger, dan de Creek-Indianen. Zij wikkelden zich in wollen dekens, en de meesten dragen ronde hoeden, van blikken ringen omgeven, en met stukken blik nog al verder opgesmukt. Bij eene wandeling door de stad zag ik verscheidene *stores*, die naar het uiterlijk aanzien wel geasfoteerd waren, en trof ik een ouden Brunswijker aan, die THOMAS heette, eene *grog shop* hield, en mij een alligator toonde, welke ten hoogste drie maanden oud was. Dat leelijke dier was bij de 8 duim lang, en leefde in eene kuip met water, waarin men dagelijks verscht gras wierp. Als men het beest er uit nam, en op het zand nederzette, liep het wakker in het rond. Deszelfs kop was naar evenredigheid zeer groot, en er begonnen reeds twee rijen scherpe tanden voor den dag te komen.

Des namiddags zagen wij eene tamelijk wel toegeruste, en in de 20 man sterke Compagnie vrijwilligers uittrekken, om de verjaring van den slag bij

bij
18
vo
wa
vel
ou
vol
we
sch
No
ma
Wi
mer
zoo
keer
de
er v
Ik
rond
kant
wat
gen
intu
trede
mij,

(*)
ten
schot
hars
II.

bij *Nieuw-Orleans* te vieren, welke den 8 Januarij 1815 plaats gegrepen had. Men had dat feest den vorigen dag niet gevierd, omdat het toen Zondag was geweest. Op den 9 had men, in een ruim veld, eene platte form aangelegd, en daarop drie oude ijzeren stukken kanon gebragt, waaruit vervolgens eene nationale salvo van 24 schoten gedaan werd (*). De Overfte wool had te *Mobile* verscheidene bekenden en landslieden van hem uit het Noorden aangetroffen, waarmede hij mij bekend maakte. Dus ontbrak het mij niet aan onderhoud. Wij hadden intusfchen bij voortduring gebrek aan menige verkwikking. Ik kreeg, bij voorbeeld, zoo lang ik in dit dusgenoemd Indiaansch land verkeerde, geene melk onder mijne oogen; daar men de koeijen des winters boschwaarts in jaagt, om er voor haar eigen onderhoud te zorgen.

Ik deed eene poging, om de stad van buiten rond te gaan; maar ik vond mij aan den eenen kant door bosch, aan den anderen door moeras en water verhinderd, en zag mij met mijne wandelingen tot de straten der stad beperkt. Deze had ik intusfchen reeds zoo veel ik wenschen kon afgetreden; en er was aldaar verder niets nieuws voor mij, dan eenige fruitwinkels, waar men uiterst

goe-

(*) Tot eene nationale salvo, dat in de Vereenigde Staten het hoogste militaire eerbewijs is, behooren zoo vele schoten, als er Staten in de Republiek, en sterren in hare vlag, gevonden worden:

goede chinaas appels van *Cuba* voor 6 cents het stuk verkocht; met en benevens ananasfen uit hetzelfde land, veel grooter, dan de schoonste, die ik in *Engeland* ooit zag, maar het stuk $4\frac{2}{3}$ cents kostende, en dus veel duurder dan te *Charlestown*, waar men het stuk voor $12\frac{1}{2}$ cents had; voorts pi-fangvruchten en kokosnoten in menigte.

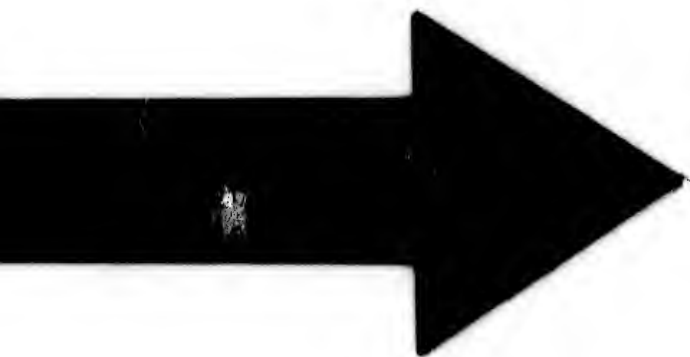
De Overste WOOL moest, ter zake van zijne inspectie, naar *Pensacola*. Ik besloot, om, met den Heer HUYGENS, ook daarheen te gaan, dewijl *Pensacola* voor mij, als Militair, belangrijk was. De Heer BOWDOIN bevond zich niet wel, en was van de reis vermoeid. Des bleef hij te *Mobile*, om bij de eerste gelegenheid van daar naar *Nieuw-Orleans* voort te reizen.

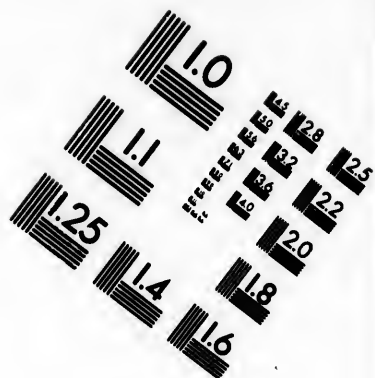
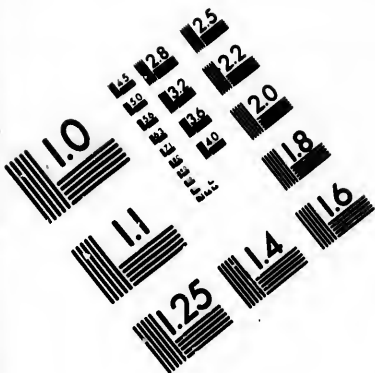
Den 10 Januarij verlieten wij, des namiddags te 3 uur, *Mobile*, aan boord van het stoomschip *Emmeline*. Dit vaartuig gaat dagelijks eenmaal van *Blakely*, welke plaats tegen over *Mobile* op den linker oever der baai ligt, naar de gezegde stad en wederom terug. De afstand bedraagt regtlijnig 12 mijl, doch eenige moerasfige, en met riet begroeide, eilanden en droogten verlengen de vaart tot 14 mijl. De *Emmeline*, schipper FOWLER, is de kleinste stoomboot, welke ik ooit gezien heb. Zij houdt slechts 32 ton, en is als eene sloep van planken gebouwd, die zonder ribben over elkander liggen. De stoommachine heeft de kracht van 8 paarden. Het schip behoort den schipper toe, en is met de machine te *New-York* gebouwd. Toen het van die stad over zee naar *Mobile* stond te varen,

ren, wilde geene Asfurantie hetzelfde verzekeren, en schipper FOWLER moest de vaart voor eigen risico ondernemen. Hij heeft intusfchen, naar men wil, zijn geld aan het vaartuig zeer wel besteed. Nu zijn ook verre weg de meeste andere stoombooten hier omstreeks onverzekerd, en zoo oud en slecht, dat geene Asfuradeurs zich daarmede willen inlaten; vooral daar de scheepvaart op de *Alabama* en naburige rivieren zoo gevaarlijk is, dat de weinige goede schepen een asfurantiegeld van 1 per cent maandelijks moeten betalen.

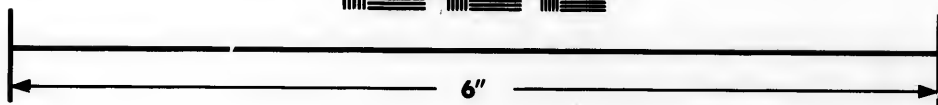
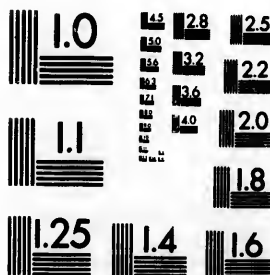
Mobile maakt, van den waterkant beschouwd, met de schepen, welke voor de stad liggen, eene fraaije vertooning. Wij hadden voorts een schoon gezigt van de *Mobile bay*, in welke wij 9 binnenkomende schepen van verschillende grootte zelden. Er vlogen vele wilde eenden tusfchen de eilanden rond. Wij passeerden de baai in 2 uur tijds, en landden des avonds omstreeks 5 uur te *Blakely*. Deze plaats ligt zeer fraai, op een vrij hoogen oever, in een lommerrijk bosch, dat bijkans geheel uit schoone immergroene *live oaks* bestaat, van welke sommige wel 20 voet omvang hebben. Ook groeit hier eene heesterachtige palm, die men *Spanish bayonet* noemt en tot de *lataniers* brengt. *Blakely* werd in 1816 aangelegd, door eenen 5 jaren later overledenen Heer van dien naam, en naderhand aan verschillende personen verkocht. Met den aanleg zocht men de stad *Mobile* te benadeelen, en haren zeehandel te verstoren; doch vruchteloos. *Mobile* heeft meer kapitalisten; en de Heer BLAKELY,

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

14 128 125
13 132
12 122
11 20
10 18

10
11
12
13
14

en de volgende eigenaars van het door hem aangelegde, benadeelden slechts zich zelve. Op den oever staan twee groote gebouwen van hout, om goederen op te slaan; doch slechts het kleinste deel van dezelve wordt gebruikt. Op de hoogte achter die gebouwen vindt men bij de 20 houten huizen, van welke het grootste de eenige maar zeer goede herberg is, in welke wij ons verblijf namen. De huizen zijn zeer net gebouwd, hebben *piazzas*, en liggen in tuinen. Eenige staan intusfchen ledig, en getuigen, dat de plaats afneemt. Een groot gebouw van hout, dat 2 verdiepingen hoog is, en met een torentje prijkt, was oorspronkelijk tot eene akademie bestemd, maar had gebrek aan studenten, en wordt hierom als kerk en *Court house* gebruikt. De plaats telt niet meer dan 200 inwoners.

Gedurende onze wandeling was de avond gevallen. Het was eerste kwartier. De lucht was zoo warm, als op eenen schoonen Meiavond in *Duitschland*. Alles verkwikte en vervrolijkte ons, behalve de gedachte, dat dit schoone land in den zomer allerongezondst is. Ik zat dien ganschen avond, in eene der zalen van het logement, met opene deuren en vensters te schrijven. Overigens had ik in dit oord nog zeer weinige China's appelboomen gezien; en diegene, welke ik gezien had, waren klein en jong. Toen ik mijne verwondering daarover betuigde, zeide men, dat de reden hiervan in den winter tusfchen 1821 en 1822 gelegen was, toen eene sterke vorst van 4 dagen al het geboomte van die foort op eenmaal had gedood. Voor dat wij onze reis den

den volgenden morgen voortzetteden, vond ik op den grond verscheidene brokken verfteende *life oaks*. De minerale rijkdommen van dit oord zijn nog in het geheel niet onderzocht. Ik geloof, dat een Delfstofkundige, hier onderzoek in het werk stellende, een rijken oogst hebben zou.

Wij huurden eene barouche met 2 paarden, om ons naar *Pensacola* te brengen, dat 65 mijl van *Blakely* af ligt. Nadat wij het rijtuig met eene menigte van mondkost beladen hadden, reden wij des voormiddags na 10 uur het onherbergzaam oord in, waar men zulk eene voorzorg noodig acht. Niet ver van *Blakely* verschafte een heuvel ons een zeer schoon uitzigt over het plaatsje, de bay, *Mobile*, en een dal met een beekje en een zeer schoon plantgewas. Het bosch was vol magnolien van allerlei grootte, laurieren en immergroene heesters, die men watereiken noemt; en tusschen dat alles verhieven zich de heerlijkste *life oaks*. Dat schoone oord strekte zich inmiddels, helaas! niet ver uit. Eene kleine mijl voorbij *Blakely* neemt de goede grond reeds een einde; en het mulle zand, met deszelfs sparren, vangt er wederom aan. Wij leiden den ganschen dag slechts 30 mijl af, doch verheugden ons inmiddels over het heerlijke warme weder. In den beginne troffen wij verscheidene plantagies aan, welke de bewoners van *Blakely*, voor zoo veel zij eenig vermogen bezitten, des zomers betrekken, als de gele koorts op den lagen grond heerscht. Op verscheidene van die plantagies bouwt men eene soort van rijst, welke den naam van *drooge* voert,

omdat de velden, waarop zij groeit, zoo hoog van ligging zijn, dat men ze niet onder water kan laten loopen. Deze rijst, wil men, doet in deugdelijkheid voor die der moerasfen van *South-Carolina* weinig onder, en levert eenen tamelijk rijken oogst op. Aangenaam was voor mij het gezang van verscheidene vogels, waaronder de meeste tot de dusgenoemde *robins* behooren, rood van kleur zijn, en deze Zuidelijke gewesten des winters bewonen, om in het voorjaar naar het Noorden te trekken, en aldaar de lente aan te kondigen. Ik zag voorts vele kraanvogels. Om de verbijftering, waarin ik meermalen dacht dat het zomer was, te vergrooten, hoorde ik in moerasfige oorden een aantal kikvorschen lustig kwakken.

Op een lommerrijk plekje, aan eene heldere beek, waar het gras inmiddels dor was, zaten wij des middags neder, om een deel van onzen mondkost te nuttigen. Het was de eerste maal van mijn leven, dat ik in Januarij schaduw zocht. De avond viel, voor dat wij ons nachtverblijf bereikten, hetwelke wij op eene plaats, die den naam van *belle fontaine* voerde, nemen wilden. De weg liet zich naauwelijks verkennen; want hij was zoo weinig bereden. dat het gras in de sporen stond, en evenmin zag men de bootbronken, die op menige plaats in den weg stond. Wij liepen meermalen gevaar van kantelen. Ten einde wij zelve niet in den val van het rijuig begrepen mogten zijn, besloten wij, om er uit te stappen. Wij leiden ten minste 6 mijl te voet af, in een onafgebroken den-

nen-

zoo hoog
water kan
et in deug-
South-Caro-
melijk rijken
het gezang
neeste tot de
n kleur zijn,
s bewonen,
te trekken,
zag voorts
, waarin ik
vergrootten,
antal kikvor-

heldere beek,
en wij des
en mondkost
van mijn le-
. De avond
f bereikten,
en naam van
De weg liet
was zoo wei-
en stond, en
ie op menige
en meermalen
selven niet in
ten zijn, be-
vij leiden ten
gebroken den-
nen-

nenbosch, dat van beeren, wolven en zeker slag van panthers bewoond werd. Aanvankelijk hadden wij maneschijn; doch omstreeks 9 uur ging de maan onder, en kostte het ons veel moeite, om den weg te vinden. Daar de woningen hier zeer verstrooid liggen, baauwden wij het gebas van honden na, en luisterden wij, of hetzelfde ook door eenig honden gebas beantwoord werd. Nu hoorden wij honden blaffen, rigtten wij onze schreden naar de plaats, van welke het geluid kwam, en bereikten wij des avonds na 10 uur het voorwerp van onze wenschen, *belle fontaine*, een loghuis met 2 kamers en een portaal tusschen beide. Een man met een tamelijk barsch gelaat, de Heer POLLARD, welke er waard was, ontving ons en bezorgde de paarden. De vrouw, een bleek en ziekelijk mensch, dat bijkans geene vraag van ons beantwoordde, moest het bed uit, om ons een avondmaal te bereiden, en onze slaapplaats in orde te brengen. Het gansche huis had bij de eerste aanschouwing het voorkomen van eene rooversherberg; maar er werd ons zeer wel gebraden wild op eene zindelijke tafel voortgezet, en tamelijk goede koffij, voor welke wij gelukkiglijk suiker hadden medegebragt. Gevolgelyk waren wij zeer wel te vreden, offchoon onze slaapkamer den ganschen nacht open bleef, omdat zij geene deur had, en offchoon er daarin slechts twee bedden waren.

Den 12 Januarij verlieten wij ons nachtverblijf des morgens te 7 uur, en reden wij 32 mijl ver tot aan *Pensacola*. Toen wij 12 mijl afgelegd hadden,

hielden wij aan de rivier *Perdido* stil, en ontbeten wij op eene plantagie ter regter zijde van het gezegde water. Hetzelve scheidt den Staat *Alabama* van het gewest *Florida*, welk laatste nog te weinig inwoners heeft, om onder de Staten der Unie opgenomen te worden. De rivier is klein; hare oevers zijn zandig; en wij staken ze op eene vrij slechte pont over. Aan de boorden der rivier zag ik, zoo als bijkans alomme in dit oord, heesterachtige palmen, welke men hier *palmettoes* noemt. De grond was overigens even slecht, als den vorigen dag; het geboomte bestond eveneens uit dennen; alleen aan de bronnen vond men een frisch plantgewas. De lucht was nog warmer. Wij zagen eenige vinders. Toen wij *Pensacola* naderden, was het met de dennen uit, en reden wij tusschen dwergeiken door, en voorbij een moeras, dat vol van watereiken was. De weg bestond uit diep zand. Des namiddags te 5 uur bereikten wij den eindpaal van onze moeijelijke reis.

 XVIII.

Pensacola. Nieuw Orleans.

Pensacola, aan een zeeboezem, is eene oude Spaanfche stad, welke in 1822, nevens gansch *Florida*, door de Spaanfche kroon aan de Vereenigde Staten afgestaan werd, en na genoeg 1000 inwoners heeft. Wij namen er onzen intrek in *Collins hotel*, en gingen straks na onze aankomst eene wandeling aan, bij welke *Pensacola* de ellendigste plaats bleek te zijn, welke ik aan deze zijde van den Oceaen nog had aangetroffen. De Spanjaarden, die eenig vermogen bezaten, waren, bij den afstand der stad aan de Republiek, naar *Nieuw Orleans* of naar *Cuba* verhuisd. Slechts de armste lieden der vorige bevolking waren er overgebleven. Nevens hen vormde er zich, zoo als te *Mobile*, eene nieuwe bevolking van Noordamerikanen. In de ongeplaveide straten waadt men door het diepste zand. Die straten zijn vrij breed, en doorsnijden elkander regt, hoekig. Slechts eenige nieuwe huizen zijn van tichelsteen. De meeste zijn van hout, en staan tamelijk wijd van elkander. Er lag in de haven

volltrekt geen schip. Aan het water bouwde men een markthuis van baksteen; en niet ver van daar staat de houten kerk der Roomschegezinden, welker uiterlijk zich in eenen zeer slechten staat bevindt. Nevens de kerk ziet men de overblijffelen van eene oude Engelsche kazerne, die kort geleden afbrandde. Twee houten blokhuizen, ter dekking van derzelver vleugels, zijn nog aanwezig, en een der twee dient tot bureau voor het tolwezen. Men verhaalde, dat er om de stad heenen verscheidene blokhuizen stonden, welke voormaals een zeer goed verdedigingsmiddel tegen de Seminolen, die de omstreken toen bewoonden, hadden opgeleverd.

Des avonds van den 12 Januarij, en den volgenden morgen, ontvingen wij bezoek van den Overste CLINCH, die het vierde regiment voetvolk commandeerde, en met deszelfs depot hier stond; van den Majoor WRIGHT, die als *paymaster* aangesteld was; van meer andere landofficiers, en van den Zeekapitein CAMPBELL, benoemden opperbeftuurder van den *navy yard*, welke hier zou worden aangelegd. Daartoe waren er eenige goederen aangekomen, welke men in het fort *Barrancas* bewaarde. Daar wij dat fort wenschten te zien, hadden de gezegde Heeren de beleefdheid van ons hunne sloepen aan te bieden.

De sloep van Kapitein CAMPBELL voerde den Overste wool en mij. De wind was ons gunstig; wij hadden twee zeilen bij, zagen onder weg eene vlugt van 16 pellikanen, en bereikten in een uur tijds het fort, welks afstand te water van *Pensacola*, uit hoof-

hoofde van eene in de baai uitloopende landpunt, 9 mijlen bedroeg. Op die landpunt, welke *Tartar point* heet, zou de *navy yard* aangelegd worden. Binnen 2 maanden dacht men den arbeid te zullen kunnen aanvangen. De nabuurschap van *Pensacola*, en de oevers der baai, vormen het leelijkste oord, dat men zich kan verbeelden. Het zijn loutere zandduinen, welker kleur sneeuw wit is. In de baai ligt een vlak en met dwergeiken bewasfen eiland van den naam van *Santa Rosa*. Op hetzelfde heeft een fort geftaan, dat de Engelschen hebben doen springen, toen zij in 1814 *Pensacola* bezet hadden, om de Creek-Indianen, die tegen de Vereenigde Staten krijg voerden, te ondersteunen, en toen de Generaal JACKSON hen vervolgens tot ontruiming van de plaats noodzaakte. Toen vernielden zij tevens een deel van het fort *Barrancas*, hetgene de Spanjaarden inmiddels, offchoon op eene kleinere fchaal, hersteld hebben, zoo als het nog bestaat. Van het geheel gaat hiernevens eene fchets (*). De hoogten zijn zandduinen. Het halfronde gedeelte is bemuurd, en bestaat uit eene oeverbatterij voor 15 stukken, van welke er 5 aan weerskanten fchietgaten voor zich hebben, en de 5 middelste over de borstwering henen vuren. De bouwstof van het muurwerk der borstwering en het bekleedsel van den wal bestaan uit een gebakken mengfel van kalk, teer en gestotene fchelpen. Het gefchut is van metaal, en deels Engelsch,

(*) Zie fig. 2 van de plaat achter dit boekdeel.

gelsch, deels Spaansch. Onder het Spaansche vond ik twee zeer fraaije vierentwintigponders, die te *Sevili* gegoten waren. Alleronvoegelijkst zijn intusfchen voor vestinggeschut de Spaansche affuiten, welker radren uit schijven van 4 voet middellijns bestaan. Het werk omvat aan de binnenzijde eene groote bombenvrije kazemat, en op het plein een oven om kogels gloeiend te maken. De aard van het werk op de hoogte blijkt uit de afbeelding; het heeft aan een van zijne hoeken eene dusgenoemde kat, en aan de binnen zijde drie slechte blokhuizen. Daar het gansche werk van zand gebouwd is, heeft men den wal van buiten, en de borstwering van binnen, met overeinde staande balken bekleed; en hetzelfde ten aanzien der wanden van de schietgaten voor de vuurmonden gedaan. Het Spaansche ijzeren geschut stond met affuiten, die even ongeschikt waren als de vermelde, nog steeds op de batterij. Het gezamentlijke fort was provifioneel aan de marine overgegeven, welke de kazematten en blokhuizen als magazijnen gebruikte, tot dat de daarin geplaatste goederen naar den *navy yard* zouden kunnen worden overgebracht. Dan zou het fort gesloopt, en zou er op deszelfs standplaats eene aanzienlijke vesting gebouwd worden, om dit gewichtig punt behoorlijk te verdedigen.

Het is voor de Vereenigde Staten uiterst belangrijk, dat zij voor hunne zee- en landmagt eene groote slichting aan de *Golf van Mexico* hebben, daar de nieuwe Amerikaansche republieken in magt kunnen toenemen. Nogtans zal *Pensacola* nimmer eene plaats

van

van de eerste aangelegenheid kunnen worden, aangezien de bank aan de mond der baai bij een hoogenvloed nog slechts 22 voet waters op zich heeft, en dus voor linieschepen, en zelfs voor Amerikaansche fregatten van den eersten rang, veel te hoog is. Intusschen wil men, dat er aan den ganschen oever van het vaste land om de gezegde Golf slechts eene enkele baai gevonden wordt, waar gewapende linieschepen kunnen binnen loopen, en dat die baai ten Zuiden van *Vera Cruz* gelegen is. De stukken, die op den wal stonden, waren, naar hetgene men ons zeide, benevens in de 40 half onder het zand bedolvene oude Spaansche en Engelsche stukken van hetzelfde metaal, ten volle onbruikbaar, en konden slechts als palen, om er de schepen aan vast te leggen, op den *navy yard* dienen.

Aan den zeeoever staat buiten het fort, op ongeveer 200 schreden afstands, een vuurtoren van tichelsteen, ter hoogte van ongeveer 80 voet, waarin 20 *quinquets*, in partijen van vijven gescheiden, bij nacht steeds in eene horizontale rigting om hunne as rond draaijen. Zij worden door een uurwerk bewogen, en zijn te *Roxburg* bij *Boston* vervaardigd geworden. Ik had het model in het Washingtonsche *patent office* gezien. Al de lampen hebben verzilverde reverbères, en men vult ze met olie van sperma-ceti. Het land rondom het fort is zeer zandig, en bragt weleer slechts sparren voort: maar, nadat men dezelve heeft weggehakt, groeijen er dwerggeiken en lataniers (*).

Ik

(*) Men heeft opgemerkt, dat een zandgrond, als men hem,

Ik heb reeds van den Generaal JACKSON gerept, en gemeld, dat de Engelschen door hem uit *Pensacola* vernesteld werden. Daarbij voeg ik thans nog het volgende.

Men weet, dat de Seminolen in 1818, zonder de geringste aanleiding, dan, zoo men wil, opstoking van den kant der Engelschen, een oorlog tegen de Vereenigde Staten aanvingen. De Generaal JACKSON sloeg hen, en liet twee Engelschen, ARBUTHNOT en ARMBRISTER, ophangen, die aan de gezegde inlanders wapens en krijgsvoorraad verkocht, en ze, naar het heerschende vermoeden, tot de gezegde vijandelijkheden aangezet hadden. Hierop greep hij *Pensacola* en *Barrancas* aan, waar de Seminolen door de Spaansche gezagvoerders beschermd en ondersteund werden. *Pensacola* was slecht versterkt, en werd spoedig bemagtigd. Nu beschoot de Generaal JACKSON het fort *Barrancas* met twee veldstukken. De Spaansche Gouverneur verstak zich onder de trap, langs welke men uit het lagere gedeelte naar het hoogere klom; en het fort werd overgegeven, daar de bezetting, welke uit drie compagniën van het Spaansche regiment *Louisiana* bestond, op aanstoken van twee hoplieden, en om dat men hare foldij finds eenigen tijd onbetaald gelaten had, niet begeerde te vechten. *Audaces fortuna juvat!*

Den 14 Januarij deed ik eene wandeling voor de stad,

hem, na de uitroeiing der sparren, niet straks bebouwt, in het volgend jaar dwergeiken voortbrengt, en omgekeerd.

stad, om hare gewezen vestingwerken te bezigtigen. Dezelve zijn door de Engelschen aangelegd geworden, die, zoo als men weet, van 1763 tot 1783 *West-Florida* bezaten, en hetzelfde bij den vrede van *Versaille*, aan *Spanje* teruggaven, nadat Don GALVES, toen Gouverneur van *Louifiana*, en naderhand Onderkoning van *Mexico*, hetzelfde bemagtigd had. Het beste verdedigingsmiddel van *Penfacola* bestaat in de moerassen, welke de plaats omringen. Aan gene zijde van die moerassen liggen zandheuvels, welke met forten bezet waren. Op 1000 schreden van de stad, aan de linkerzijde van den weg naar *Mobile*, lag een fort, waarvan eene schets hierbij gevoegd is (*). Hetzelve liet zich door mij aan de overblijffelen, welke met struiken bezet waren, herkennen. Het was van achteren open geweest, en op de plaats aan de linkerzijde van den ingang, waar men een gebouw aangeduid vindt, zag ik de puinhoopen van een kruidmagazijn, dat de Engelschen in 1814 hadden doen springen. Hetzelve was bombenvrij en van baksteen gebouwd geweest. De wal van het fort schijnt een houten bekleedsel te hebben gehad. Duizend schreden verder, eenigzins links af, vond ik op eene kleine hoogte de puinhoopen van een ander fort, dat het vermelde in grootte moet hebben overtroffen, maar uit hetzelfde van binnen moet hebben kunnen worden beschooten. Dit grootere fort

(*) Zie fig. 3, op de plaat achter dit boekdeel.

fort schijnt voor 400 of 500 man ingerigt te zijn geweest, maar het andere slechts voor 200. De wallen van beide forten bestonden uit dor zand; en de boomstruiken van velerlei aard, welke op de puinhoopen reeds tot eene aanzienlijke hoogte zijn opgegroeid, getuigen van de teelkracht des klimaats. Het land rondom de forten, dat ook slechts uit zand bestaat, brengt *lataniers* en dwerg-eiken voort. Denzelfden grond had ik des daags te voren aan de landzijde van fort *Barrancas* gevonden, waar ik voorts ook *cactus* bemerkte, die er niet slechts hier en daar tuschen de baksteenen, maar ook in het dorste zand groeide. In 1782 moet eene handvol Waldekkers, toen in Engelsche soldij staande, die werken als brave soldaten tegen 15000 Spanjaarden verdedigd hebben, en moet de toenmalige Kapitein, en tegenwoordige Nederland-sche Luitenant-Generaal, VON HELDRING er de werkzaamheden van eenen ontbrekenden ingenieur vervuld hebben.

De Overste WALTON, Staatssecretaris van *Florida*, die zoo even te sloop van *Talahassee* teruggekomen was, verhaalde mij nopens de schoone ligging en de heerlijke omstreken van die nauwelijks aangelegde stad, en nopens het binnenland van *Florida* en deszelfs ongemeene bronnen en meeren, zoo veel, dat het mij speet, dat ik die plaats, naar welke het vierde regiment voetvolk een weg geband had, niet had bezocht. Prins ACHILLE MURAT heeft, in gemeenschap met den voormaligen Amerikaanschen Overste GADSDEN, 30
mijl

mijl van *Talahassee*; veel lands aangekocht, waarop hij mais, boomwol en suikerriet wil bouwen. Die Prins moet een jong mensch van veel vernuft zijn. Men laakt het intusfchen, dat hij zich gemeene dingen aangewend heeft, waarin hij iets schijnt te stellingen; dat hij, bij voorbeeld, steeds tabak kaauidt, en soms in 6 weken niet van linnen verandert.

Ik bezocht den Roomschegezinden geestelijke van *Pensacola*, den Abbé MAENHOUT. Dezelve is van *Waerschot* in *Oostvlaanderen* geboortig, en toog in 1817 met Monseigneur DUBOURG, Bischof van *Louisiana*, als zendeling naar de Vereenigde Staten. Het klimaat had den braven man inmiddels geenszins begunstigd, en hij was, toen ik hem bezocht, zoo even van eene zware krankheid herkomen. Hij wordt om zijne kunde en zijn goed gedrag algemeen bemind en geacht; en, daar hij hier ter plaatse de eenige geestelijke is, wonen al de inwoners, van welke gezindheid zij ook wezen mogen, zijne predikationen bij. Hij verheugde zich over het bezoek, dat ik hem gaf, en bijzonderlijk over de berigten nopens zijn geboorteland, welke ik hem mededeelde.

De Overste CLINCH zond ons zijnen wagen toe, op welchen wij naar zijn kwartier reden, waar de Overste wool eene inspectie had te verrigten. Na dat de oude Engelsche kazernen in de stad afgebrand zijn, heeft men de militairen des te liever buiten de stad gelegd, daar men vreesde, dat de gele koorts ook hen mogt aantasten. Men heeft,

II. D.

G

2

2 mijl van de stad, eene groote houten kazerne van eene gezonde ligging, op eene hoogte aan den weg van *Barrancas*, voor hen gebouwd. Zulke barakken noemt men hier te lande *cantonments*; en de vermelde barak heet, ter eere van den Overste, *cantonment Clinch*. Zij bestaat uit 10 loghuizen op eene rij, onder een gemeenschappelijk dak. Elk huis is voor eene compagnie bestemd, en bevat twee kamers. Die lange kazerne heeft voor zich eene groote paradeplaats met een vlaggestok. Aan de andere zijde van het plein staan gebouwen voor de Officieren. De gezamentlijke Officiers van elke compagnie hebben voor zich een huis, tegen over het loghuis van hunne soldaten. Achter de linie der loghuizen vormen de keukens eene tweede linie. Hierachter staat weder het wachthuis, en een gebouw, waarin men de arrestanten vasthoudt. Nog meer achterwaarts en boschwaarts in staan de beste-kamers. De zijden der paradeplaats tusfchen de barakken der soldaten en der Officieren zijn met twee houten gebouwen bezet; waarvan het eene voor den Luitenant-Kolonel en Majoor bestemd was, maar tijdens mijne reis als hospitaal gebruikt werd, daar de Luitenant-Kolonel en Majoor elders kommandeerden. Het gebouw daar tegen over wordt door den Overste bewoond, en heeft om zich een tuin, die met een hekwerk van latten omgeven is. Rondom het huis, dat twee verdiepingen heeft, loopt eene *piazza*, met een balkon er boven op. Men kan er een schoon uitzigt over de baai, enz. genieten. De Overste had er bij zich slechts

slechts 2 Officiers, den Arts van het regiment, en ongeveer 20 man. De inspectie was gevolglijk spoedig afgelopen. Wij hielden het middagmaal in het *cantonment*, en reden vervolgens naar de stad terug. Daar sleten wij den avond op eene zeer aangename *soirée*, welke ter mijner eere door Mevrouw WALTON gegeven werd. Ik trof er verscheidene Creolinnen uit de stad aan, die slecht Fransch spraken, doch er zeer wel uitzagen, en in een zeer goeden smaak gekleed waren. De eenige tijdkorting bestond er in het gesprek, dat inmiddels zeer levendig en onderhoudend was.

Den 15 Januarij verlieten wij des morgens na 8 uur *Pensacola*. Wij sloegen op nieuw den weg naar *Mobile* in, langs welken wij van daar gekomen waren. Wij ontmoetten een stinkdier, dat een weinig grooter, dan eene kat was, en eenen grooten, harigen en regtop staanden staart had. Het liep niet snel; en wij hadden het ligtelijk kunnen inhalen; maar wij lieten het ongemoeid, om dat het, aangegrepen, zijne pis met zijnen staart van zich af slingert, en men een kleedingstuk, dat daarmede besmet wordt, om den ondragelijken stank, ganschelijk wegwerpen moet. Bespreekt het dier een hond, dan, wil men, wordt dezelve bijkans krank. Hij kermt en wentelt zich langs den grond. Wij reden voorbij twee opgezette vallen, om wolven te vangen.

In het huis, aan de rivier *Perdido*, hielden wij slechts kortelijk stil. Wij troffen er een planter van de oevers der *Alabama* aan, die er gekomen was,

om een zijner negers terug te halen, welken hij aan de eigenares van het huis en de pont voor een tijd verhuurd had. Dien armen hals zat nog de schrik in de leden, van wegens eene vroegere slechte behandeling. Hij had ons met de pont overgehaald, doch was, toen hij zijnen Heer bemerkte, snellijk weggevloten en nergens meer te zien. De planter deed ons het voorstel van hem bij te staan, om den vlugteling op te vangen en te vatten; doch eenstemmiglijk wezen wij zulks met afgrijzen van de hand. Eenige dagen vroeger had de neger mij reeds door zijne wakkere gediensfigheid ingenomen; terwijl al de gedragingen van zijnen Heer en beul bij mij afkeer te wege bragten.

Des namiddags omstreeks 5 uur bereikten wij *belle fontaine*, waar wij een nacht hadden doorgebracht. Daar het nog dag was, ging ik de fontein, van welke het huis zijnen naam ontleende, bezichtigen; doch ik vond slechts een moeras met verscheidene wellen, en, uitgezonderd het plantgewas, niets schoons. De man van het huis was afwezig, en de gansche huishouding kwam op de bleeke vrouw neder, welke vijf kinderen te verzorgen had, en een zesde kind wachtende was. Zij had tot hare hulp slechts een enkelen zwarten jongen, en dezen had zij juist van huis gezonden. Dus had de arme vrouw geenen bijstand om ons te bedienen; en nogtans dischte zij des avonds zeer wel voor ons op.

Het weder was, na den regen van twee dagen vroeger, merkelyk koeler geworden, en het begon
dien

dien avond zelfs te vriezen. Diesvolgens bragten wij in het doorluchtig huis geenen heel aangenaamen nacht door.

Tegen den morgen werd ik door een vreeselijk geschal uit mijnen onrustigen slaap gewekt. Het waren kraanvogels, die over het huis henen vlogen. Des morgens te 8 uur verlieten wij *belle fontaine*, en wij bereikten des avonds te 5 uur *Blakely*, waar wij ons vorig verblijf wederom betrokken. Op de gansche reis van dien dag bejegende ons niets, dat hier verdient te worden gemeld. Men zou tusfchen *Blakely* en *Pensacola* met weinige kosten eenen goeden weg kunnen maken, of ten minste de menigvuldige groote boomen, welke de storm voor en na dwars over den weg gefmeten heeft, kunnen opruimen; boomen, om welker wil men vaak eenen aanmerkelijken omweg nemen moet.

Den volgenden morgen omstreeks 10 uur gingen wij wederom aan boord van het stoomvaartuig *Emmeline*. Wij hadden koud, maar anders zeer goed weder, en bereikten op den middag *Mobile*. Wij vonden er den Heer BOWDOIN, uit hoofde van voeteuvel aan beide beenen, bedlegerig. Wij begaven ons straks naar de haven. Gedurende ons afzijn was de schooner *Emblem*, als pakketboot van *Nieuw Orleans*, hier aangekomen. Dezelve had straks naar die stad terug willen keeren; maar de fchipper VINCENT had van ons hooren spreken, en was blijven liggen, om ons mede te nemen. Zijn fchip had een zeer goeden naam, zoo wel van den

kant der bezeildheid, als van dien der gemakkelijheid en zindelijkheid. Wij accordeerden voor de overvaart tegen 15 dollars de perfoon. Eigentlijk wilde de schipper reeds dien dag vertrekken; maar, hoorende, dat wij het nieuwe fort *Mobile point*, hetwelk 30 mijl van *Mobile* af gebouwd werd, gaarne bezigtigden, had hij de inschikkelijkheid van zijne reis tot den volgenden morgen uit te stellen, opdat wij het fort bij dag bereiken en bescouwen mogten; welk uitzigt echter van achteren door den wind verijdeld werd.

Wij erlangden dus nog eenigen tijd voor eene wandeling naar het woud achter de stad, dat uit sparren en eenige altijd groene struiken bestaat. Er is aldaar eene groote begraafplaats, welke de gele koorts en het ongezonde klimaat in korten tijd bijna vol gemaakt hebben. Voorts waren er in het bosch een aantal Chactaw-Indianen, die naar de wijze der dusgenoemde Heidens van *Europa* hielden. De mans lagen dronken op den grond; en de arme wijven moesten met de houtbundels naar de stad en in dezelve rond loopen, om ze te verkoopen.

Tot mijne groote verwondering hoorde ik, dat *Mobile* speelhuizen bevattede, welke door Franschen gehouden werden, en dat elk, voór zijn verlot tot het houden van zulk een huis, jaarlijks 1000 dollars aan de stad betalen moest. Men zeide mij, dat die huizen zelfs door aanzienlijke kooplieden bezocht werden, welke er hunne kantoorbedienden nagingen, en toezagen, of handwerkslieden en winke-

keliers speelden, om daarnaar het crediet af te meten, dat zij hun plagten te geven. Ik liet mij naar twee van die speelhuizen brengen, welke met koffijhuizen te zamen hingen; en ik zag, hoe het er toeging. In het eene waren er twee rouletten-tafels in afzonderlijke kamers; in het andere, dat kleiner was, vond ik slechts eene rouletten-tafel en eene pharo-tafel. Er lag op de tafels slechts zilvergeld en papier, en geene grootere banknoten, dan van 20 dollars; de meeste spelers waagden niet boven eenen dollar op eenmaal. Een paar jonge lieden verloren al, wat zij bij zich hadden, en stelden zich, toen zij hun geld kwijt waren, vrij onstuimig aan. Verscheidene spelers schenen landlieden te zijn, die hunne maïs en boomwol ter markt gebragt hadden, en nu den koop prijs op het spel zetteden. Aan eene der tafels zaten ook gemeene half dronkene matrozen te spelen. In beide huizen vonden wij een vrij slecht gezelschap vereenigd; en onze nieuwsgierigheid was heel spoedig bevredigd. Men hoopte, dat de Wetgeving van *Alabama* die speelhuizen verbieden zou. Het zijn overigens zeer goede werfhuizen voor de zee en landmagt.

Den 18 Januarij gingen wij des morgens tegen 8 uur aan boord van den *Emblem*. De Heer BOWDOIN was er des avonds te voren op een stoel aan boord gebragt. Wij vonden hem nog steeds bedlegerig en sterk lijdend. Bij ons vorig gezelschap en den Heer CHEW, van *New-York*, die te *Montgomery* bij ons gekomen was, kwamen zekere

Heer EGBERT, ook van *New-York*, twee Heeren van *Niciv Orleans* en zekere Heer SQUIRES, compagnon van den Heer DEGERN, die, van *Livorno* geboortig, voormaals in Pruisfchen krijgsdienst had verkeerd, en toen te *Mobile* handel dreef. De kajuit van onzen schooner was naar de grootte van het fchip, dat flechts 50 tonnen hield, afgemeten, maar tamelijk hoog van verdieping en wel verfierd. De wanden waren van mahony en ahornhout. Aan elke zijde waren er twee kabinetten, elk met twee kooijen. Het achterfte gedeelte van de kajuit, dat iets hooger was, dan het voorfte, had aan weerskanten eene kooi. Van deze twee kooijen had de Heer BOWDOIN die aan ftuurboord ingenomen, en ik nam die aan bakboord in bezit. Onze pakketboot lag meer dan een uur naar het valies met brieven te wachten, dat zij had mede te nemen; en wij geraakten eerst na 9 uur onder zeil.

De wind was zoo flap, dat wij weinig vorderden, en hij veranderde telkens van rigting; daarbij regende het van tijd tot tijd. De oevers der baai, welke zich zeer verbreedde, zijn laag en met hout bezet. Voor ons lag een lang eiland, dat van den ongelukkigen DELASALLE, die het ontdekte, den naam van *Isle Dauphine* ontving. Links af ligt *Mobile point*, waar wij na zonnen ondergang het licht op den vuurtoren zagen branden. Op dat punt ftond in den jongften krijg eene fchans, *Fort Bowyer* geheeten, hetwelk de tegenwoordige Luitenant-Kolonel, toen Majoor, LAWRENCE, in 1814, met

met eene bezetting van 130 man tegen 800 Seminolen en gelande Engelsche Mariniers, onder den Majoor NICHOLLS, zeer roemrijk verdedigde. Die aanvallers werden, nadat hunne stukken reddeloos geschoten waren, met een aanzienlijk verlies terug geslagen; on het welbestuurd geschut van het fort deed de Engelsche Korvet *Hermes*, die den aanval ondersteunde, in de lucht springen. In Februarij 1815 zag intuschen de dappere LAWRENCE zich genoodzaakt, om voor de overmagt te wijken, en met de vloot van den Admiraal COCBORN, welke van den mislukten togt tegen *Nieuw Orleans* terug kwam, te capituleren. Dit was de laatste vijandelijkheid, welke er tijdens dien oorlog plaats greep. *Fort Bowyer* is vervolgens gesloopt, en men bouwt in deszelfs plaats eene aanzienlijker sterkte, welke wij gaarne bezocht hadden, zoo de wind onzen wensch begunstigd, en ons vroeger op deze hoogte gebragt had. Wij stevenden tuschen *Mobile point* en *Isle Dauphine* door, om in de *Golf van Mexico* te geraken, en dan regtsaf, ten Zuiden van de Zandeilanden, die langs de kust liggen, henen houdende, naar *lac borgne* te varen. Wij waren intuschen naauwelijks in zee, toen de wind zich sterk verhief, naar het Westen sloot, en vlak tegen ons in woei. Wij laveerden den ganschen nacht, zonder iets te vorderen; en er ontstond eindelijk een ware storm, met regen, donder en bliksem. De bovenste gaffel van den achtermast brak, en kwam van boven neder. De roerpen sloeg den stuurman derwijze in de zijde,

dat hij voor een oogenblik magteloos werd. De geweldige beweging op het dek had gemaakt, dat geen pasfagier dien nacht een oog sloot. Het fchip bevoog zich sterk; en, hoe kleiner hetzelve was, hoe meer men die beweging gevoelde. Een nedervallend blok brak verscheidene glasruiten van het venster in de zoldering der kajuit, in welke het begon neder te regenen, en welker tafel, en wat er verder stond, door het slingeren van den armen schooner omvergeworpen werden.

Des morgens van den 19 Januarij vonden wij ons tot voor de zeeëngte tusschen *Mobile point* en *Isle Dauphine* terug gedreven; waar de schipper, om niet nog al meer achteruit te werken, het anker liet uitwerpen. Ik werd zeeziek, doch had hierbij den troost, dat meer andere pasfagiers het vooral niet minder waren. Het weder bleef den ganschen dag akelig koud en donker. Daar wij niet ver van *Isle Dauphine* lagen, voeren eenigen nijner reisgenooten naar den wal, en bragten zij van daar eenige lijsters aan, die zij gefchoten hadden. Ik was intusschen te mismoedig, om eenigen lust ter bezigtiging van dat onherbergzaam eiland te gevoelen. Hetzelve bestaat uit eene zandstrook, die verscheidene mijlen lang en met sparren bewassen is. Het bevat de overblijfselen van eene oude schans en kazernen. Behalve een ambtenaar van den tol, wil men, wonen er op het gansche eiland slechts drie huisgezinnen. Niet ver van ons zagen wij de vuurbaak van *Mobile point*, en eenige huizen daarnevens. Daarheen had ik mij gaarne be-

ge-

geven, om de aangevangene vesting te bezigtigen; maar de afstand was te groot, om over de holle zee met de sloep van den schooner beveren te worden. Het was voor mij een zeer onaangename dag. Ik sleet hem inmiddels zoo goed, als mogelijk, met lezen, en *patience* spelen, dat eene zeer doelmatige bezigheid op zeereizen is. Des avonds ging de wind liggen.

Den 20 Januarij was de wind gunstiger en Noord-oostelijk. Hij verdreef de wolken, die den vorigen dag verdonkerd hadden. Wij ligten het anker, en hadden aan onze linkerhand een klein eilandje, *Pelicans island* geheeten, van hetwelke er eene zandbank onder water tot dicht aan *Isle Dauphine* loopt. Ongelukkiglijk voeren wij den regten doortogt mis, en stieten wij op het zand. De sloep moest uitgezet worden, om een anker tot op den afstand van 100 voet te brengen, en het daar uit te werpen. De sloep kwam terug, en de manschap wond ons van de zandbank af. Naauwelijks waren wij intusfchen op nieuw onder zeil, toen hetzelfde ongeluk ons al wederom bejegende, en dezelfde werkzaamheid nog eenmaal noodig maakte. Eindelijk geraakten wij met een gunstigen wind voorwaarts. Wij klaarden het zandige *Isle Dauphine*, en stevenden vervolgens voorbij de eilanden *Petit-bois*, *Masfere island*, *Horn island* en *Ship island*.

Deze eilanden bestaan uit hooge zandduinen, welke slechts hier en daar met sparren bewassen zijn, en mij de Vlaamsche en Hollandsche kust eeni-

eenigermate voor den geest bragten. Achter *Mas-sacre* en *Horn Island* ligt eene baai, welke naar eene rivier, die uit den Staat *Missisipi* komt, en hier in zee valt, *Pascagoula bay* genoemd wordt. *Ship island* is bij de 9 mijl lang; en hier koos de Engelsche vloot, welke de troepen tot den togt naar *Nieuw Orleans* overgebracht had, in December 1814 en Januarij 1815, eene standplaats voor zich. Aan onze linkerhand lag op een grooten afstand, en afzonderlijk, een eiland van den naam van *les malheureux*. Achter hetzelfde liggen de eilanden *de la Chandeleur*, en nog verder achterwaarts eene *chef du Francmaçon*. Wij voeren vervolgens over eene slijkige ondiepte, waar wij gelukkiglijk niet bleven steken; en wij geraakten in den zeeboezem *lac borgne*, welke met een daarachter liggend *lac Ponchartrain*, door middel van twee gemeenschapswaters, zamenhangt, die elk meer dan eene mijl breed zijn, en *les rigolets* en *la passe du chef menteur* genoemd worden. Die waters worden gedeekt door de forten *du chef menteur* en *des petites coquilles*, welk laatste dus heet, omdat het op een schelpgrond gebouwd is, en de bouwstof der wal-len een mengsel is, dat voornamelijk uit gestootene schelpen bestaat. De avond was reeds gevallen, toen wij het *lac borgne* bereikten. In den nacht zeilden wij door *les rigolets* naar het *lac Pon-chartrain*. Op d't laatste water wendden wij links af naar den vuurtoren van het fort *St. Jean*, dat den ingang van den eveneensgenoemden *bayou*, die uit het *lac* naar *Nieuw Orleans* leidt, affluit.

Den

Den 21 Januarij ontwaakte ik juist toen wij den *bayou St. Jean* instevenden. Wij hielden het lange den Zuidoever, en konden, om de breedte van het water, den Noordoever niet zien. Wij bleven aan den ingang van den *bayou* een uur liggen, op dat de matrozen, die den ganschen nacht door werkzaam waren geweest, en het schip nu 6 mijl ver naar *Nieuw Orleans* hadden te trekken, eene overnoodige verpoozing genieten mogten. Het fort *St. Jean*, dat door den aanleg van *chef menteur* en *petites coquilles* zijn gewigt verloren heeft, is verkocht; en men was bezig, om in hetzelfde eene herberg te bouwen. Het ligt slechts 500 schreden van zee, maar kon van dien kant, om de moerasigheid van den oever, niet dan met veel bezwaar worden aangetast. Men heeft de oevers van den *bayou* met hout bekleed, dat intuschen onder de warmte en vochtigheid van het klimaat zeer ligt bederft. De dijk, langs de linkerzijde van den *bayou* opgeworpen, heeft houten grondslagen.

Eene herberg achter het fort, die *Ponchartrain hotel* heet, wordt, naar men wil, des zomers uit de stad sterk bezocht. Ik herkende er, aan eene pharo- en rouletten-tafel, het geliefde vermaak der bewoners van deze oorden. Want ik bezocht die herberg ook. Daar, namelijk, de reis van hier naar de stad zeer langzaam voortgaat, begeerden wij een wagen te huren; doch er was er geen te bekomen. Voor eene boot vraagde men 6 dollars. Des besloten wij gedeeltelijk om de 6 mijl te voet af te leggen. De Overste WOOL, de Heer ROBERT,

Den

de Heer CHEW, de Heer HUYGENS en ik namen den wandelstaf op. De morgen was zeer schoon, als in de lente. De dijk was zeer slijkerig; doch er lagen goede houten bruggen over de openingen in denzelven, door welke het water uit het moerasfig land zich in den *bayou* ontlast. Dat land had grootendeels een zeer leelijk voorkomen; het hout was er met baardmos behangen. Een aantal Lataniers maakte tusfchenbeiden de eenige verandering ten goede.

Nadat wij 3 mijl afgelegd hadden, kwamen wij in een bebouwd oord, passeerden wij door eene foort van poort, en was het als of wij ons in eene andere wereld bevonden. Gestadig kwamen wij voorbij plantagies met schoone huizen, heerlijke *live oaks*, *pride of China*, jonge oranjeboomen en andere Zuidelijke boomen of heesters. Verscheidene herbergen en openbare tuinen getuigden van een publiek, dat zich gaarne verlustigde. Wij zagen verscheidene landhuizen met zuilen, *piazzas* en overdekte balkons. Eenige waren van eene oude bouworde. Het geviel mij, die zoo lang in wildernissen rondgezworven had, uitnemend, dat ik wederom een oord bereikte, hetwelk sinds lang beschaafd was. Van verre zagen wij de witte torens der hoofdkerk van *Nieuw Orleans*, en de masten der schepen, die op den *Mississipi* lagen. De *bayou* vereenigt zich 3 mijl van de stad met eene daarhenen loopende vaart, welke wij over eene draaibrug passeerden, om den naasten weg in te slaan.

Dic

Die weg was met welgebouwde landhuizen be-
zoomd, en met lantarens behangen. Wij bereikten
de stad, eer wij het wisten; doch het eerste aan-
komen was er niet schoon; want wij traden er het
oudste gedeelte in, dat slechts uit kleine huizen
van ééne verdieping bestond, welker muren van
een mengfel gebouwd waren, en welker daken ver-
buiten die muren uitstaken. Intuschen heeft de
stad regte straten, die elkander regthoekig doorsnij-
den. Een gedeelte derzelve volgt de rigting der ri-
vier; de overige straten loopen regt op haar aan.
De oude stad plagt van palissaden en grachten om-
geven te zijn, doch men heeft de grachten gedempt,
en er, met opruiming van het paalwerk, eene *es-
planade*, eene *rue du canal* en eene *rue des rem-
parts* aangelegd. De oude stad paalt van beneden
aan den *Faubourg Marigny*, en van boven aan den
Faubourg Ste. Marie. Hier neemt het fraaiste deel
der stad een aanvang.

Voor dat wij naar een verblijf omzagen, wandelden
wij een weinig door de stad rond, en gingen wij naar
den *Mississipi*, om dezen „vader der rivieren” te
begroeten. Hij is bij *Nieuw Orleans* ongeveer eene hal-
ve mijl breed; en men wil, dat hij meer dan 80 va-
dem diep is. Een scheldpreek scheidt hem van de
stad, en beveiligt deze tegen overstromingen.
Men vindt er geene kaaijen, en men zegt, dat
er geene met vrucht aangelegd kunnen worden, om
dat de rivier ze wegspoelen zou. De schepen lig-
gen in partijen van 4 of 5 nevens elkander, zoo
als in de *Theems* bij *Londen*. Er waren onder de-
zel-

zelve 10 zeer groote stoombooten, die den *Mis-*
sisipi bevoeren. Langs den oever staan huizen van
baksteen, die 2 of 3 verdiepingen hebben, en hecht
te oude Spaansche huizen, die aan hunnen zwaren
en vasten bouw kenbaar en meestal wit gepleisterd
zijn. Wij gingen voorbij een open vierkant, dat
aan eene zijde de rivier, aan eene tweede de hoofd-
kerk, en aan de beide andere twee hechte openbare
gebouwen met arcades had. Langs den oever staan
de markthallen van tighelsteen, naar het model
der Atheensche propylaeen gebouwd, en in verschil-
lende deelen gescheiden. In dezelve zagen wij zeer
schoone ananasen, chinaasappels, pifangvruchten,
Misfisipi-noten, kokosnoten en velerlei groenten,
te midden van een aantal winkels, waar men koffij
drinken en oesters eten kon. Het getal der negers
scheen in de stad groot te zijn; en men verzekerde
ons, dat meer dan de helft der bevolking van 45,000
zielen uit zwarten bestond. Het tolhuis aan den
oever der rivier is een fraai gebouw.

De Heer OGDEN, compagnon van den Heer
w. NOTT, aan welk huis ik geadresseerd was, had
de gediensigheid van ons voort te helpen, en on-
ze pogingen ter opsporing van een goed verblijf te
ondersteunen. Wij zochten in het voornaamste lo-
gement der stad bij ELKINS herberg te vinden;
maar alles was er bezet. Intusfchen erlangden wij
een tamelijk goed verblijf, in een *boarding-house*,
bij Madame HERRIES, *rue de Chartres*. De eerste
perfoon, dien ik er ontmoette, was de Graaf vi-
DUA, dien ik te *New-York* had leeren kennen, en
die

die vervolgens eene reis door *Kanada* en het *Western country* gedaan had, en den *Ohio* en *Mississippi* afgezakt was.

Mijn eerste bezoek leide ik bij den Heer GRYMES af, die hier een groot, hecht en prachtig gemeubileerd huis bewoonde. Ik trof er aanvankelijk slechts Mevrouw GRYMES aan, welke er na een uiterst moeilijke reis den 10 December aangekomen was, en 14 dagen geleden eenen welgeschapen zoon ter wereld had gebragt. Ik vond twee heerlijke kamers voor mij gereed, doch volgde het vriendelijk aanbod niet op. Vervolgens kwam de Heer GRYMES ook te huis, en dezelve bragt mij naar mijn logement terug. Ons schip nog niet aangekomen zijnde, gingen wij hetzelfde te gemoet, en vonden wij het in de vaart $1\frac{1}{2}$ mijl van de stad, waar een paar vaartuigen met katoen nevens elkan- der lagen, en het kanaal voor den schooner affloten. Wij deden onze bagagie in de sloep brengen, en voeren daarmede naar de kom binnen de stad, aan het binneneinde van het kanaal.

Des avonds bezochten wij den Heer JOHNSON, Gouverneur van den Staat *Louisiana*; doch wij vonden denzelfden niet te huis. Wij gingen bij die gelegenheid op nieuw voorbij verscheidene zulke winkels, als wij in de markthal gezien hadden, waar men koffij schonk, en het gemeene volkje zich vermaakte, en naar het Spaansch gezang van eenen arbeider luisterde, dat door eene guitarre wierd geaccompagneerd. Vervolgens werd ik door den Heer GRYMES naar het gemaskerd bal geleid,

II. D.

H

dag

dat gedurende het carnaval bijkans dagelijks in de zalen van den schouwburg gehouden werd. De zaal, waar men danste, is vrij lang, wel betimmerd, en met groote spiegels versierd. Er verheffen zich in dezelve, langs al de wanden, drie rijen banken achter elkander. Men zag er weinige maskers en geene karaktermatige. Dominoos verscheenen er slechts eenige. Er werden contredansen gedanst, en men walste. Ik vond den opschik der dames heel fraai; doch hoorde, dat er onder de danfende dames weinige tot den deugdelijken kring der zamenleving behoorden. Er stonden verscheidene nevenzalen open, in welke men soupeert, als er bals bij inschrijving gehouden worden. Beneden in het gebouw zijn er kamers met pharoen rouletten-tafels. Die vertrekken waren slecht verlicht, en zagen er als holen uit. Ook behoorde het gezelschap, dat er speelde, naar deszelfs opschik beoordeeld, geenszins tot den goeden kring.

Zoo sleet ik te *Nieuw Orleans* eenen dag. Op den volgenden begon ik nieuwe kennissen te maken, en eenige oude te vernieuwen. Met allen te zamen sleet ik eenige weken. Want mijn ontwerp, om ook naar *Mexico* te gaan, was genoegzaam onuitvoerlijk, daar men verzekerde, dat aldaar geene andere vreemdelingen toegelaten werden, dan die tot landen behoorden, welke den nieuwen staat erkend hadden. Hierom nam ik welhaast het besluit, om het betere jaarfaizoen te *Nieuw Orleans* af te wachten, en dan den *Mississippi* op te stevenen. Ik maakte mij gevolgelijk meer en meer bekend.

Ik

Ik
zo
er
mi
zel
zo
win
aan
een
Din
en
ging
welk
het
ik n
dat
deele
bejeg
M
valle
te d
van
rijs.
nog
flech
in d
mige
aarde
Er
maar
Steer

Ik gaf en ontving een aantal bezoeken en tegenbezoeken, die mettertijd vrij vervelend werden; en er ontstond in mijne leefwijze veel van die cenvormigheid, waarmede de gestadige bijwoning van gezelschappen in eene stad, al is dezelve ook nog zoo groot, steeds gepaard gaat. Er ging dezen winter geen dag voorbij, die voor mij niet iets aangenaams, of belangrijks medebragt; maar de eene dag was toch vrij gelijk aan den anderen. Diners en soirées, schouwspelen, gemaskerde bals en andere verlustigingen, volgden elkander op, en gingen met al die kleine toevalligheden gepaard, welke zich op het eene halfroond, zoo wel als op het andere, aan het leven hechten. Deswegens wil ik mij slechts veroorloven, om het een en ander, dat welligt eenig belang wekken kan, mede te deelen; waarbij klein en groot, zoo als het mij bejegende of trof, dooreen gemengd zal worden.

Men verhoedt op eene bijzondere wijze het afvallen der aarde van den dijk. In *Holland* slaat men te dien einde palen langs het water in den voet van den dijk, en men verbindt ze met gevlochten rijs. Is de dijk hoog, dan doet men binnenwaarts nog eens of meermalen hetzelfde. Hier steekt men slechts takken van lataniers vrij digt aan elkander in den grond; dan strekken derzelver waaijervormige bladeren tot middel, om het afglijden van de aarde voor te komen.

Er zijn in de stad slechts twee straten geplaveid; maar elke straat heeft er zijpaden van baksteen. Steenen tot den aanleg van playefisel worden door

ſchepen, welke uit de Noordelijke Staten komen, als ballast medegebragt, en hier duur verkocht. Eenige zijpaden van de ſtraten zijn met breede ſtukken van gneis gevloerd. In het midden tuſſchen de wederzijdsche *trottoirs* is het vreefelijk morſig. Als het geregend heeft, kan men er naauwelijks met een wagen doorkomen, en ſtaat de voctganger, die van de eene zijde der ſtraat naar de overzijde begeert te gaan, zeer verlegen. Hij moet vaak een verren omweg afloopen, om eenige ſteenen te bereiken, welke in den afgrond geworpen zijn, op dat men er over moge huppelen, of hij loopt, als hij door het ſlijk wil henen dringen, gevaar van in hetzelfde te blijven ſteken, en zijne kleeding geheel te bederven.

Het uitwendige der hoofdkerk van *Nieuw-Orleans* is in eenen plompen en zwaren ſtijl gebouwd, met een gevel, op welken een toren ſtaat, die aan weerskanten van zich een kleineren toren heeft. Het geheel van dien voorgevel is zoo vol verwarring, dat ik het niet weet te beſchrijven. Van binnen gelijkt de kerk aan eene Vlaamsche dorpskerk. Het gewelf is van hout; de zuilen, die hetzelfde dragen, en het groote ruim in drieën deelen, zijn ook van hout, en wel met gyps bedekt, maar, even als de muren der kerk, van allen ſmaak ontbloot. De drie altaren onderſcheiden zien inſgelijks door geene bijzondere ſieraden. Nevens het voornaamſte altaar is een geſtoelte voor den Biſſchop. Op een der twee nevenaltaren prijkt een leelijk waſſen beeld, dat de moeder Gods en haar kindje verbeelden moet. Op Zonen Feestdagen wordt deze kerk des voormiddags door

door de fraaije wereld bezocht; op andere dagen vond ik er voornamelijk zwarten en kleurlingen, bovenal van de vrouwelijke sexe.

De Zondag wordt te *Nieuw Orleans* met geene zulke stijve strengheid gevierd, als in het Noorden van *Amerika*. De winkels staan open, en er wordt langs de straten gezongen en op de guitarre gespeeld. Te *New-York* en te *Philadelphia* zou men deswegens in de gevangenis gebragt worden. Het was voorts op een Zondag, dat wij het Fransche tooneel de eerste maal bezochten, waar men juist des Zondags en des Donderdags speelt. Men voerde er op den gezegden Zondag het treurspel *Regulus* uit, dat van de vaudevilles *les prisonniers, ou les compagnons d'infortune*, en *baiser au porteur*, gevolgd werd. De troep, welke er speelde, was slechts middelmatig, als die der Fransche binnensteden, die zich nooit aan treurspelen, of *comédies du premier ordre*, zullen wagen. De *Regulus* werd slecht uitgevoerd. Zekere Heer MARCHAND en Mevr. CLOZEL, welker man de komieke rollen in de vaudevilles regt goed speelde, waren de eenigen, die zich onderscheidden. De vertoonzaal is niet heel groot, maar zeer goed versierd. Beneden heeft men er, behalve het parterre en parket, eene reeks van loges, die elk voor 4 personen geschikt zijn, en voor dezelve een balcon. De loges zijn door geene wanden, maar door lage afschutfels, van elkander gescheiden. Boven de gezegde reeks van loges is er eene tweede voor de vrije kleurlingen, die zich op geene andere plaats van den schouw-

burg mogen begeven; en boven die reeks van loges verheft zich eene galerij, welke door de slaven onder verlof van hunne meesters bezocht wordt. Achter de onderste loges is een gang, waar de Heeren, die in geene loge gaan willen, staan of rondwandelen, en over de loges henen kunnen zien. De schouwburg was ten gezegden tijde minder bezocht, dan wij verwacht hadden. De reden daarvan was, naar men zeide, in de groote bedremmeling der handeldrijvenden gelegen, welke uit eene bankbreuk van drie der aanzienlijkste handelshuizen ontstond, die, ten gevolge van mislukte speculatiën op boomwol, en van de Liverpoolsche bankbreuken van den vorigen zomer, hunne betalingen zeer onlangs hadden opgeschort.

De bezetting van *Nieuw-Orleans* bestond uit 2 compagnien voetvolk van het eerste en vierde regiment. Dezelve bevond zich er sinds het jongste negercomplot; en zij bleef er, om de zwarten in ontzag te houden. Als er een ernstig alarm ontstond, zou zij intusschen niet veel hulp kunnen aanbrengen, en ó hoe weinig is men tegen zulk een alarm verzekerd! In de *rue de Chartres*, waar wij gehuisvest waren, bestonden twee inrigtingen, die mij geweldig stuitten; het waren twee huizen, waar men negers verkocht. Ongelukkige schepsels van beiderlei geslacht zaten of stonden aldaar den ganschen dag, in of voor den winkel, om zich te vertoonen en koopers te lokken. Verschrikkelijk stond zulks mij tegen; en de ruwheid en onverschilligheid, welke de gewoonte daaraan

al-

alhier bij de blanken heeft verwekt, is ongelooflijk (*).

De Commisfariſen der bals, welke t: *Nieuw Orleans* bij inſchrijving gehouden werden, hadden de beleefdheid van ons tot dezelve te noodigen. Men hield ze wekelijks tweemalen, des Dingsdags en des Vrijdags, in de reeds vermelde zaal van den Franſchen ſchouwburg. Er werden aldaar slechts lieden uit den goeden verkeeringskring toegelaten. Het gezelfchap was, bij het eerste bal, dat wij bezochten, niet heel talrijk; doch de meeste Dames waren zeer fraai, en van een goeden Franſchen toon. Haar opſchik was allerkeurigst, en naar de nieuwſte mode van *Parijs*. Zij dansten over het geheel voortreffelijk, en verſtrekten haren Franſchen dansmeester allezins tot eer. Overigens, wil men, leeren de Kreolinnen ook weinig anders, dan dansen en meer of min van de muziek. Wat daarvan zij, een vreemdeling, die hier niet komt om eene vrouw voor zich te zoeken, kan de beminnelijke Kreoolſche meisjes, welke ik hier vond, welligt niet minder aangenaam vinden, dan die zijve nufjes,

(*) De afzigtelijkste ſlavenhandelaar hier ter stede was, mijns erachtens, een gewezen Amſterdammer, die *JACOBS* heette. Die karel had het gemeenste en slechtste gelaat, dat men zich verbeelden kan; hij was steeds dronken, en behandelde de arme negers op de brutaalste wijze; doch hij werd tusschenbeiden door de ongelukkigen, die hij tot vertwifeling bragt, duchtig afgepriegeld; en wie zal durven beweren, dat hij het niet verdiende?

jes, in wier oog het walsen onbetamelijk is, maar welke in eene afzonderlijke, en uren lang gerekte, wandeling met een jongen heer niets aanstootelijks vinden. De Heeren van het gezelschap deden voor de Dames grootelijks onder, en bleven ook niet lang op het bal, maar slopen weg, om een dusgenoemd *quarçeron*-bal op te zoeken, waar zij zich beter plegen te vermaken, en minder omstandigheits hebben in acht te nemen. Hierom waren er op het bal, dat wij bijwoonden, welhaast veel meer Dames, dan Heeren. Als een meisje op zulk een bal zitten blijft, zegt men, dat zij eene *bredouille* is. Men danste over het algemeen twee contredansen en eenen wals, en men rustte tusfchen de dansen naauwelijks twee of drie minuten. De muziek werd door negers en kleurlingen gemaakt, en was vrij goed. Overigens was de Gouverneur ook op het bal, en maakte hij mij met verscheidene Heeren bekend; onder anderen met den Franschen Generaal GARRIGUES DE FLAUGEAC, die, van *St. Domingo* gekomen, hier ter stede getrouwd was, en aan de wereld eenige zeer schoone dochters geschonken had. Verscheidene der hier gevestigde Fransche geslachten, en wel de beste, waren uitgewekenen van het gezegde eiland, die de schadeloosstelling, welke hun toekwam, verwachtten, doch niet veel hoop voedden van ze te zullen bekomen.

De Overste voor deel inspectie van de hier in bezetting liggende twee compagnien, die onder het bevel van den Major TWIGGS stonden. Zij bragten

ten te zamen ten hoogste 80 man onder de wapens. De inspectie greep op het plein voor de hoofdkerk plaats. Ik stond over de goede orde en groote zindelijkheid, in welke de compagnien te voorschijn kwamen, verwonderd, en over de eenvormigheid in opschik en kleeding, ter opmerking waarvan bij het krijgsvolk der republiek er zich voor mij nog geene gelegenheid had opgedaan. Als men intusfchen man voor man beschouwde, deed er zich nog veel gebrekkigs op. De monteringen waren, bij voorbeeld, niet naar het lijf der manschappen gesneden, en voor velen te kort. Zij hadden geene scheden voor de bajonetten, en geene geweerriemen; den bandelier voor de aanstaande bajonetscheden over den riem der patroontasch; geene vuursteen op de geweren noch in de patroontaschen, en geene krasfers, geene werktuigen om de schroeven los te maken, en geene oliefleschjes. Op grond van den valschen stelregel, dat het tweede gelid, als deszelfs manschappen kleiner waren dan die van het eerste gelid, niet over hetzelfde kon henen schieten, stonden de kleinste manschappen, door de gansche armee der Vereenigde Staten henen, in het eerste gelid, en de grootste in het tweede!! Men deed eenige handgrepen en eenige manoeuvres der bataljons-exercitie. Dat alles ging wel. De soldaten waren ten deele jonge, schoone en sterke lieden; zij werden wel gevoed, en zagen er gezond uit; zij waren meestal uit de Westelijke Staten geboortig, en er waren onder hen eenige Duitschers en Ierlanders, Ieren

werden er intusschen, daar derzelve gedrag meermalen slecht is, niet meer aangenomen. De Gouverneur JOHNSON woonde de revue bij, welke iets langer dan een uur duurde. Ook waren er eenige leden tegenwoordig van het Wetgevend ligchaam, dat ten dezen tijde vergaderd was. Ik leerde er den Generaal LA COSTE kennen, die voorheen in Spaanschen dienst was geweest, en nu het bevel over een deel der Militie van *Louisiana* voerde. De Overste CROGHAN (*) was almede bij deze revue.

Na den afloop der revue bragt de Gouverneur mij in de beide steenen gebouwen met arcades, welke bij de hoofdkerk stonden. Het eene is voor de zittingen der verschillende geregtshoven dienstig, en het andere is het raadhuis der stad. In het eerste gebouw hield de *Court of the United States* juist eene zitting; en, daar het vrij koud was, hadden de leden zich om den haard henen geplaatst, en lieten zij zich aldaar de zaken voordragen. Het geding betref den koop van een neger. Deze was
aan

(*) Deze Overste CROGHAN was een der voornaamste Officieren van het Amerikaansche leger. In den jongsten krijg verdedigde hij met eene geringe magt het ellendige *Fort Stephenson*, aan het meer *Erie*, tegen een vijand, die acht malen sterker was, en geschut hij zich had; en hij sloeg denzelfden af. Na den vrede werd hij te *Nieuw Orleans* Postmeester; en nu was hij, tijdens zijn verblijf in deze stad, wederom bij het leger aangesteld, en tot tweeden Inspecteur-Generaal benoemd.

aan iemand verkocht, om denzelven steeds als slaaf te dienen; maar, nadat de kooppenningen betaald waren, was gebleken, dat de neger van den verkooper, toen hij dezen diende, eene schriftelijke toezegging verworven had van binnen een bepaalden tijd vrij gelaten te worden. Ik kon inmiddels de zitting niet lang genoeg bijwonen, om de beslissing van het geding af te wachten.

Wij gingen naar het raadhuis. Deszelfs benedenste gedeelte bevat een vertrek voor de burgerwacht, en eene gevangenis voor weggeloopene, of op verzoek van hunne Heeren opgeslotene negers, die geboeid zijn, en tot allerlei lagen arbeid voor de stad gebruikt worden. Men noemt ze *nègres marrons*. De Heeren ontvangen dagelijks 25 centes uitkeering voor elken slaaf, dien zij met opzending tot den gezegden arbeid tuchtigen. Er staat voor het wachthuis een klein stukje geschut, waarmede men elken avond de retraite aankondigt. Nadat het schot daartoe gedaan is, mag geen neger zonder verlofkaartje de straat betreden (*). Boven het

(*) Met betrekking tot de negers, welke des nachts gevat worden, heb ik te *Charlestown* reeds eene aanmerking gemaakt. Als men te *Nieuw Orleans* een huisneger, of eene negerin, wil laten kastjden, zendt men zulk een voorwerp met een briefje, waarop het aantal slagen voor hetzelfde bepaald is, en met een halven dollar, naar het yermelde gevangenhuis. Aldaar bekomen zij de slagen, en een bewijs, dat zij hunnen Heer hebben terug te brengen. Het hoogste getal der slagen is, naar de Mozaïsche

het wachtvertrek enz., bevat het raadhuis de vergaderzaal en verdere kamers der stedelijke overheid. Die vertrekken waren ten deele zeer fraai verfierd, daar zij in de jongstledene maand April ten verblijve voor den Generaal LAFAYETTE gediend hadden. Voor de kamers henen loopt er langs het gansche gebouw een gang met zeer groote vensters, welke, des zomers opengezet, den gang in een luchtig balkon verkeeren; eene inrigting, die ik ook reeds in het andere gebouw, waar de geregtshoven hunne zittingen hielden, had opgemerkt.

De Gouverneur bragt mij van daar naar het oude Spaansche Gouvernementshuis, waar de Senatoren en Representanten van den Staat *Louisiana* toen vergaderd waren. Dat gebouw is oud en bouwvallig, maar heeft intusschen eene fraaije standplaats aan den rivierdijk, en is van een balkon omgeven. Er wordt tot onderhoud van dat gebouw niets meer gedaan, daar het Wetgevend ligchaam binnen weinige jaren niet meer hier, maar te *Donaldsonville*, zal vergaderen. Men gaf als reden daarvan

op,

wet, 39. Men geeft ze zoo als te *Charlestown*, of *aux quatre piquets*, waarbij de lijder met het aangezicht naar beneden vlak op den grond uitgestrekt, en deszelfs handen en voeten aan 4 palen vastgemaakt worden. Deze afschuwelijke wijze van straf oefening werd op de plantagies uitgevonden, waar over het geheel eene wreede tucht geoefend wordt. Als men derhalve onder zijne huisslaven voorwerpen heeft, die men hardelijk wil hebben behandeld, verhuurt of verkoopt men ze aan een planter.

op, dat vele leden van die vergadering lieden zonder opvoeding waren, die zich te *Nieuw Orleans* niet in hun element bevonden, en te *Donaldsonville* meer vrijheid hoopten te zullen kunnen genieten. Het bureau van den Gouverneur is op het plein van het groot gebouw in een ander veel kleiner geplaatst, waar de Secretaris van den Spaanschen Gouverneur voormaals zijn bureau hield.

In een magazijn van den Staat berusten er nog vele goederen, welke tot den gewezenen *navy yard* van *Nieuw Orleans* behoord hadden, en naar *Pensacola* zouden worden overgebracht. Ik onderscheidde er metalen en ijzeren geschnut van verschillend kaliber en uit verschillende landen, Engelsch, Spaansch en Fransch. Onder het Fransche waren er eenige oude stukken met schoone sieraden en opschriften. Op het eene stond: *ultima ratio regum*; op het andere het liefelijke: *liberté, égalité*. Men had die stukken in 1803, toen de Vereenigde Staten in het bezit van *Louisiana* geraakten, op de onbeduidende vesten gevonden, welke de stad toen omringden.

In de laatste dagen van Januarij regende het ongemeen lang en sterk. Het midden der straten was een loutere modderpoel, en er ontstonden gaten, uit hoofde van welke wagens en karren omver dreigden te tuimelen. Aanvankelijk was het koud. Gedurende den regen ontstond er eene zoo drukken- de warmte, dat men voor eene aardbeving vreesde; en het donderde en bliksemde zeer sterk.

Men betaalde op de gemaskerde bals een daalder

VOOR

voor de toelating; doch, toen ik er ten tweeden male ging, schenen er aldaar lieden met vrijbiljetten te zijn verschenen; en men zeide mij, dat het gezelschap van eenen zeer gemengden aard was. De ongemaskerde Dames uit den goeden kring zaten aan de vensters, waar de vloer hooger was, en er zich eene foort van balkon vormde. Men zag eenige karaktermatige maskers, die intuschen van weinig beteekenis waren. Tweemaal ontfonden er gevechten, welke in de zaal met oorvijgen aanvingen, en op het voorplein met vuistslagen en schoppen afliepen, zonder dat men eenig spoor van politie bemerkte.

Denzelfden avond greep er een dusgenoemd *quarteron*-bal plaats. *Quarteron*, weet men, heet een kind van eene *mestize* en eenen blanken vader; zoo als eene *mestize* wederom de dochter van eene *mulatte* en een blanken vader is. De *quarterons* zijn bijna geheel blank. Aan hunne kleur zou men hunne afkomst zelden verkennen; ja menige *quarteronne* overtreft in blankheid van vel menige trotsche *kreolin*. Veeleer worden zij door haar zwart haar en hare zwarte oogen verraden; doch er zijn nogthans ook gansch blonde *quarteronnes* en *quarterons*. Die *quarteronnes*, welke het gezegde bal bezoeken, zijn vrij; evenwel heerscht er jegens haar, van wegens hare gemengde afkomst, het sterkste vooroordeel; en bijzonderlijk wordt door de blanke dames de sterkste afkeer van de *quarteronnes* gevoed of voorgewend. Huwelijken tuschen blanken en kleurlingen zijn naar de wetten

ten

ten van den Staat verboden. Daar nu de *quarteronnes* van haren kant wederom met verachting op de negers en mulatten nederzien, en zich met dezelve niet vermengen willen, blijft er voor haar, bijaldien geen *quarteron* hare hand zoekt, niets overig, dan dusgenoemde vriendinnen der blanken te worden. Zulk eene verbindtenis wordt door de *quarteronnes* als een echt beschouwd; en zij treden in dezelve niet, dan bij wege van een formeel contract, waarbij de vriend eene aanmerkelijke som aan den vader of de moeder der vriendin uitkeert. Daarna voeren de *quarteronnes* voorts den naam van hare vrienden; en men verzekerde, dat zij het aangegaan verbond met veel meer trouw hielden, dan menige in de kerk getrouwde dame. Verscheidene zulke meisjes hebben van hare blanke vaders of vrienden geërfd, en bezitten een aanzienlijk vermogen. Haar toestand is intusfchen steeds zeer ondergeschikt. Zij mogen in geene koets langs de straat rijden, en zij kunnen door hare vrienden in derzelve eigen rijtuig slechts bij donker naar het *quarteron*-bal worden gebragt. Zij mogen in de tegenwoordigheid van eene blanke dame nooit zitten, ja zelfs buiten bijzonder verlof in geene kamer komen, waar zich zulk eene dame bevindt. De blanken hebben het regt van zulk eene ongelukkige wegens een misdrijf, waarvoor zij twee getuigen hebben, als eene slavin te laten geeselen. Verscheidene van deze meisjes hebben intusfchen veel zorgvuldiger opvoeding genoten, dan vele blanke dames. Zij gedragen zich doorgaans wel-

voegelijker en zediger, dan die andere; en zij maken hare vrienden veel gelukkiger, dan de blanke dames hare echte mans. Evenwel spreekt het blanke gedeelte der sekse steeds met verachting, zelfs met verbittering, van die ongelukkige en onderdrukte schepsels. De hoogmoedigste taal, welke de hooge adel in de Monarchische Staten der oude wereld nopens deszelfs evenmensen voert, kan geene meerdere trotschheid, aanmatiging en verachting aan den dag leggen, dan de taal, waarmede men de Kreolinnen in een der hooggeroemde vrije Staten van de liberale Unie over de *quarteronnen* hoort spreken. Wonderlijk wordt de denkende mensch bij zulke vergelijkingen te moede. Wegens die vooroordeelvolle denkwijze over de *quarteronnen* worden vele derzelve door rijke vaders naar *Frankrijk* gezonden; en daar vinden zij, met hare goede opvoeding, en haar vermogen, geene moeite om tot een huwelijk te geraken. Overigens worden er tot een *quarteron*-bal ook slechts Dames van de kleur toegelaten; en daarentegen worden de mans van die klasse, zoo als men ligt begrijpt, door de blanke Heeren uitgesloten. Om aan het bal allen schijn van gemeenheid te beneemen, heeft men het toegangeld op 2 dollars gezet, op dat er slechts Heeren uit de fraaije wereld mogen kunnen verschijnen.

Daar nu een vreemde, als ik, om de zeden, gebruiken, begrippen en vooroordeelen der menschen, in welker midden hij zich bevindt, te leeren kennen, alles behoort te zien, aanvaardde ik

gaar

(*)
keeri
bal h
deling
II.

gaarne het voorstel van eenige Heeren, die bereid waren, om mij naar het *quarteron*-bal te geleiden; en ik moet bekennen, dat ik hetzelfde veel zediger vond, dan het gemaskerd bal van denzelfden avond. De jonge dames van de kleur verkeerden er onder de oogen van hare moeders. Zij waren zeer goed en met smaak gekleed, en zij gedroegen zich zeer welvoegelijk en bescheidenlijk. Men danste er contredansen en men walste, en verscheidene dames dansten voortreffelijk. Ik hield mij er intusfchen niet lang op, om mij te *Nieuw Orleans* in geenen kwaden reuk te brengen. Ik keerde naar het gemaskerd bal terug, en wachtte mij wel van aan de blanke dames te zeggen, waar ik geweest was (*). Ik kon mij echter niet weerhouden van vergelijkingen te maken, welke geenszins ten voordeele van het bal der blanken uitvielen. Juist toen ik wederom op hetzelfde aankwam, greep er eene kloppartij plaats.

Aan het einde van Januarij heerschte er eene aanstekende krankheid, waaraan men den naam van *variolit* gaf. Men zeide, dat het eene soort van pokken was, en men beschreef ze als uiterst boosaardig. Intusfchen werden personen, die gevaccineerd waren geworden, en zelfs zulke als de natuur-

(*) Als het bekend wordt, dat iemand, die op verkeering in den goeden kring aanspraak heeft, zulk een bal heeft bijgewoond, kan hij op eene zeer koele behandelning van den kant der blanke Dames rekenen.

tuurlijke pokken gehad hadden, door die krankheid aangetast. De zwakke bezetting verloor aan dezelve 6 man, van welke twee alvorens door de pokken sterk geschonden waren geworden. Om de verdere soldaten tegen het kwaad te beveiligen, hield men ze binnen de kazerne. Men rekende de ziekte door een neger slaaf, die uit het Noorden aangebragt was, medegevoerd. Toen, namelijk, de aanvoer van slaven over zee door eene akte van het Congres afgeschaft, en voor een schandelijk zeerooverswerk verklaard geworden was, werd er in het binnenland van *Amerika* eene nieuwe soort van handel uitgevonden. Vele eigenaars van slaven in *Maryland* en *Virginia* verzonnen ware slavenfokkerijen — men vergeve mij het hatelijk woord! Ik weet de hatelijke zaak niet beter uit te drukken. Daaruit vervullen nu de planters van *Louisiana*, *Mississippi* en andere Zuidelijke Staten, hunne behoefte aan dat handelsartikel, welks prijs dagelijks stijgt. Men zou de krankheid aan een slaaf uit zulk eene stoeterij te danken hebben.

Wij gaven den Heer ROBINSON, die het Gouverneurship van den Heer JOHNSON voormaals bekleedde, een bezoek. Ik verheugde mij zeer, dat ik met denzelven kennis had gemaakt. De Heer ROBINSON wordt algemeen geacht; en ik vond in hem eenen hoogst belangrijken en kundigen man, wiens gesprek vol geest en leven was. Op een maaltijd, welken de Heer JOHNSON gaf, leerde ik nog een anderen voormaligen Gouverneur en Militie-Generaal, van den naam van VILLARET, kennen.

nien, en Dr. HERMANN, van *Casfel*, die bij de Marine der Vereenigde Staten als Opper-Geneesheer was aangesteld. Van dien maaltijd gingen wij naar een kinderbal, dat in de gewone dansaal van den Franschen schouwburg ten voordeele van den dansmeester gegeven werd. De meeste kinderen waren allerliefst en dansten zeer fraai. Alleen waren de meisjes van 10 of 11 jaar als volwasene Dames gekleed en gekapt. Tegen 11 uur hielden de kinderen op van dansen, en werden zij meestal naar huis gebragt. In derzelver plaats begonnen nu de groote kinderen te dansen. De opschik der Dames was allerfraaist. Ik werd intusschen tot mijn ongeluk door een paar Heeren, die tabak kaauwden, aan de spraak gehouden, en dat leelijke gebruik is voor mij zoo walgelijk, dat het mij bijkans zeeziek maakte.

 XIX.

Nieuw Orleans.

Den 1 Februarij werd ik, tot mijn zeer groot leedwezen, door den wakkeren Overste wool verlaten, die mij zeer lief en waard geworden was. Ik deed hem uitgeleide tot aan zijne stoomboot. Dezelve voer des voormiddags te 11 uur af, en ik zag ze lang achterna.

Ik gaf aan Monseigneur DUBOURG, Bischoep van *Louisiana*, en thans van *Montauban* in *Frankrijk*, een bezoek; en ik werd er zeer beleefdelyk ontvangen. Hij is een Jesuit, van *St. Domingo* geboortig en na genoeg 60 jaar oud. Hij spreekt zeer wel, en onderhield zich met mij over onlusten in het Gendfche bisdom, toen de Prins van *Broglio* er den herdersstaf voerde; onlusten, waaraan hij, als vriend en raadgever van dien Prelaat, welken hij op deszelfs toenmalige reis naar deszelfs bisdom verzelde, een werkelijk aandeel had gehad. Ik zag in zijne kamer een zeer goed afbeeldfel van Paus PIUS VII, naar het oorspronkelyke van CAMMUCINI, hetgeen Zijne Heiligheid aan wijlen

den

den Hertog van *Saksen-Gotha* schonk. De Bisfchop woont in een gewezen Nonnenklooster, waarvan het grootste gedeelte door hem ten behoeve van eene school voor jonge lieden afgeftaan en ingerigt is geworden. Ik ontving den volgenden dag een tegenbezoek van den Bisfchop.

Bij een kostbaar middagmaal, dat de Heer GRYMES gaf, ging er na het tweede geregt eene *porte brise* open, en zagen wij eene tweede zaal, in welke het defert op eene andere tafel gereed stond. Wij plaatsten ons nu aan die tafel in dezelfde orde, in welke wij aan de eerste gezeten hadden. Toen de verschillende wijnfoorten de tongen der gasten begonnen te ontbinden, begaven de Dames zich naar het andere intusfchen opgeruimde vertrek, en maakten zij er muziek. Eenige Heeren bleven zitten, om de flesfchen aan te spreken; anderen, waaronder ik, vervoegden zich bij de schoone sekse en luisterden naar het gespeel. Vervolgens werd er gewalst; en omstreeks 10 uur bezochten wij een gemaskerd bal in den fchouwburg *St. Philippe*, een klein gebouw voor Spaansche tooneelfpelen. De Dames bestonden er uit *quarteronnes*, die intusfchen gemaskerd waren. Verscheidene van dezelve spraken mij aan, en hielden mij met allerfijnste kwinkslagen genoegelijk aan de praat.

Ik ontving bezoek van een jongen Advokaat uit *Parijs*, die SOULIEZ heette, en in zijn vaderland, uit hoofde van eenige liberale artikelen tegen de Jefuiten, welke hij in de Journalen had laten plaatsen, in ongelegenheid was geraakt. Deswegens

had hij, met een hoofd vol liberale denkbeelden, zijn vaderland verlaten, en zich, met aanbeveling van den Bisfchop GRÉGOIRE aan den President BOYER, naar *Haiti* begeven. Daar had hij intusfchen de zaken gansch anders gevonden, dan hij zich te huis had verbeeld. Hierop was hij naar de Vereenigde Staten getrokken; en nu bekende hij opregtelyk, dat eene perfoonlijke aanschouwing van republieken hem gansch en al van zijne liberale droomen genezen had.

Dr. HERMANN gaf een maaltijd, waaraan in de 20 perfonen deelden. Onder dezelve waren de Gouverneur, de Overfte CROGHAN en meer andere mannen van rang uit *Nieuw Orleans*; als ook de Heer BOWDOIN, die langzamerhand van zijn voeteuvel herftelde, en de Graaf VIDUA. Mevrouw HERMANN moest, uit hoofde van eene zware ongefteeldheid, de kamer tamelyk vroeg verlaten. Het was eene zeer fchoone jonge vrouw. De maaltijd was zeer prachtig; doch er werd flechts op eene tafel aangerigt, en wij moesten, toen men het defert opdragen zou, na genoeg een half uur in een nevenvertrek doorbrengen. Vervolgens begonnen er gefprekken over het ftaatkundige, het Congres, de keus van een President, en menige plaatselyke bijzonderheid. De wijn fteeg de Heeren naar het hoofd. De anders drooge Gouverneur werd zoo levendig, dat hij opftond en eene foort van redevoering deed. Wij zaten tot bijkans 10 uur in den avond voort, en het gezelfchap redetwiftte nog immer, toen ik hetzelve verliet en naar mijneft flop.

Wij

Wij deden een togtje over den *Mississippi* met eene boot, welke er als eene kleine en enge kist uitzag. Aan zulke booten geeft men den naam van *pont*; en het zijn thans de eenige middelen van gemeenschap tusfchen de stad en den overkant der rivier. Eerst heeft men daartoe eene stoomboot gebezigd, en naderhand eene paardenpont; maar de kosten lieten zich in geen van beide gevallen goedmaken. De rivier is hier na genoeg $\frac{3}{4}$ mijl breed. Op den regter oever aangekomen vonden wij een klein en onbeduidend plaatsje, *Macdonaldville* genoemd, waar er weinig scheen om te gaan. Een dijk langs het water dekt het land tegen overstromingen. Hetzelve heeft zulks te noodiger, daar het vlak is en uit eene moerasfige weide bestaat. Verder af ziet men een woud meestal van *live oaks*, welk geboomte intusfchen door het leelijke haardmos zeer misvormd wordt. Nog verder af ligt eene suikerplantagie, welke aan den Baron MARYGNY toebehoort. De rivier kromt zich tegen over *Nieuw Orleans* grootelijks, en de stad maakt met hare witte torens, en de menigvuldige schepen, welke er op stroom liggen, als men haar van den regter oever beschouwt, eene ongemeen fraaije vertooning.

De Generaal VILLARET noodigde ons tot een maaltijd op zijn landhuis, 8 mijl van *Nieuw Orleans*; en hij had de beleefdheid van ons met zijne koets te doen afhalen. Te half 11 reed ik met den Graaf VIDUA en den Heer HUYGENS naar buiten. De *habitation*, welken naam men hier aan de landhuizen van eene suikerplantagie geeft, ligt

op den linkeroever van den *Mississippi*, ongeveer eene mijl van het water. De Engelschen hadden er in December 1814 hun hoofdkwartier. De weg liep langs den dijk voorbij landhuizen, welke tot op 3 mijl van de stad dicht aan elkander liggen, en grootendeels van de welgegoedheid en den goeden smaak der eigenaars getuigen. Het woonhuis ligt gemeenlijk bij de 100 schreden van den ingang des tuins; en er loopt naar hetzelfde eene allee van piramidaal gefchorene laurierboomen en van *pride of China*. Die huizen zijn meestal 2 verdiepingen hoog, en van *piazzas* en overdekte balcon omgeven. Achter dezelve staan de negerhutten als de tenten van een leger, en verder achterwaarts liggen de suikervelden, die tot aan het moerasfig cipresenbosch loopen, dat op den afstand van eene mijl ligt, en den naam van *Cypress Swamp* voert. Tusschen die landhuizen staat er een klooster van Urseliner nonnen, welker bewoonsters zich met de opvoeding der meisjes onledig houden.

Op 5 mijl van de stad vonden wij de gewezene *habitation M'Carthy*, welke thans aan zekeren Heer MONTGOMMERY toebehoort, en op welke de Generaal JACKSON zijn hoofdkwartier had gehad. Ongeveer 100 schreden verder vangt de linie aan, door welke verdediging hij zijnen hoogen roem verworven heeft. Ik verliet aldaar de koets, en trad de overblijffelen der linie in, welke ten hoogste eene mijl lang was, en met den regter vleugel aan de rivier en met den linker aan het *Cypress Swamp* paalde. Men zie de nevensgaande

schets,

schets (*), waar *a* het hoofdkwartier van den Generaal JACKSON achter de Amerikaanſche linie aanwijst, en *b* dat der Engelfchen, die onder bevel van Sir EDUARD PACKENHAM, aan den oever van *lac borgne*, ongeveer 3 mijl van Generaal VILLARETS luthuis, landden. Straks overvielen zij, den 23 December 1814, eene compagnie van de Militie, en kregen zij 3 zonen van den Generaal in handen. Een der laatstgenoemden ontsnapte intuſſchen, en bragt den Generaal JACKSON, die zijn hoofdkwartier in de ſtad had, berigt van de landing en den aanmarsch der Britten. Nu loſte men alarmschoten; en de Generaal trok, met het kleine hoopje krijgsvolk en militie, dat onder zijn bevel ſtond en geen 2000 man uitmaakte, tegen de *habitation Villaret* op, waar de vijand zich, in plaats van tegen de ongedekte ſtad aan te rukken, huisſelijk had nedergezet. De Amerikaanſche bevelhebber toog langs het woud henen, en viel de Engelfchen bijna onverhoeds op het lijf. Hadden de invallende avond, en een plotſelings opkomende nevel, het niet belet, hij had hen welligt krijgsgewangen gemaakt; vooral wanneer hij tijd had gehad, om, door het tamelijk doordringbaar *Cyprefs Swamp* henen, eenige *riflemen* met getrokken busſen op hunnen regter flank te brengen. Nu achtte hij het veiliger, terug te trekken, en zijne troepen op den ſmalſten grond tuſſchen de rivier en het *Cyprefs Swamp*

(*) *Fig. 4*, op de plaat achter dit boekdeel.

Swamp te plaatfen, en de *habitation M'Carthy* tot zijn hoofdkwartier te kiezen.

Er was voor het front van zijne troepen eene kleine gracht, en den volgenden dag begonnen eenige jonge lieden van de Militie uit eigene beweging met de spaden en schuppen, die zij op de *habitations* vonden, eene kleine borstwering op te werpen. Zulks boezemde den Generaal het denkbeeld in, om aldaar eene linie aan te leggen. Hij deed de gracht verwijden, en eene ordelijke borstwering aanleggen. De linie was intusfchen de slechtste, welke een Ingenieur ooit kan ontwerpen; het was eene regte. Men vond geene aarde genoeg om aan de borstwering behoorlijke lengte en sterkte te geven, daar men, hier in den grond delvende, op 2 voet diepte reeds water vindt. Om in dat gebrek eenigzins te voorzien, liet men eene menigte katoenbalen uit de magazijnen der stad halen, waarmede men de borstwering versterkte. Achter die balen bragt men gefchut, meestal scheepsstukken; en men zocht de linie door eene kleine redoute, welke men op den regtervleugel aan den rivierdijk opwierp, immer sterker té maken. Daar er volstrekt geen tijd te verliezen was, en men van dag tot dag een aanval van den kant der Engelschen te gemoet zag, heerschte er in alles eene overhaasting, die veel onvolkomenheid medebragt. De gelande Britten, aan hunnen kant, versterkten zich dagelijks, wierpen batterijen tegen de Amerikaansche linie op, en verwijdden het Kanaal, dat van *lac borgne* naar de *habitation Villaret* liep, om het-

hetzelve met hunne sloepen te kunnen bevaren, en ter bewerking van gemeenschap tusfchen het *lac* en de rivier. Dat Kanaal werdt tevens van afstand tot afstand met schansen gedekt.

De Engelschen beschoten de Amerikaansche linie verscheidene dagen achtereen van hunne batterijen; doch zij konden tegen dezelve niets uitrigten; en verscheidene stukken van hen wierden door het welbestuurd vuur der Amerikaansche artillerie redeloos geschoten. Zoo ging het tot den 8 Januarij, toen de Generaal JACKSON versterking bekomen had, en daaronder vrijwillige *risemen* uit *Tenessee*, welke uitnemende schutters langs de linie achter de katoenbalen verdeeld werden, en elk een of twee man achter zich hadden, om de busfen te laden. Toen trokken de Engelschen, door Sir EDWARD PACKENHAM in eigen perfoon aangevoerd, tegen de linie op. De grond voor dezelve bestond uit gansch vlakke suikervelden, welker gewas afgemaaid was, en op welke er zich geen boom of heester hoege- naamd bevond. De ongelukkige krijgslieden, die zich ten getale van 8 of 10 duizend op de vlakke vertoonden, hadden er geene de minste dekking, en bleven er een geruimen tijd, eerst voor het welgerigt geschut, en vervolgens ook voor de busfen en het klein geweer der Amerikanen blootgesteld, zonder van hunnen kant iets te kunnen verrigten. In de eerste plaats naderden zij den linkervleugel der linie, doch, voor dat zij de gracht bereikt hadden, deinsden zij reeds af. Sir EDWARD poogde hen op nieuw aan te voeren; doch een kanonko-
gel

gel doorboorde zijn paard, en kwetste hem aan beide beenen. De soldaten droegen hem weg; maar de ongelukkige man werd nog door verscheidene buschietters getroffen, die een einde aan zijn leven maakten. Men wilde, dat hij 5 kogels in het lijf kreeg. Gelijkzeitig werd de Generaal-Majoor GIBBS doorfchoten, en de Generaal-Majoor KEANE doodelijk gewond. Zulks bragt de troepen, die bestendig een zeer moorddadig vuur hadden uit te staan, eindelijk volkomen tot wijken. De Generaal-Majoor LAMBERT, die de reserve commandeerde, en nu het opperbevel moest voeren, deed nog eene laatste poging, om de linie te forceren. Hij deed zijn volk met een loopenden stormmarsch, langs den uiterwaard tusschen den dijk en de lage rivier, op den regter vleugel der Amerikanen aanrukken; en hij nam hunne redoute weg, doch werd door het wel onderhouden busfenvuur der *riflemen*, die achter de borstwering der linie stonden, wederom verdreven. De Engelsche Ingenieur-Kolonel RENNEE vond bij deze gelegenheid op die borstwering eenen roemrijken dood. Na dat die aanval ook mislukt was, vloten de Engelschen naar hunne verschanzingen bij de *habitation Villaret*, en zij schiepten zich eenige weinige dagen later wederom in.

Terwijl men den voornamen aanval tegen de linie rigtte, had men 800 man naar den regter oever der rivier overgezet, welke manschap op de aldaar gelegene onbeduidende verschanzingen aanzienlijke voordeelen behaalde, doch dezelve afstaan en naar den linker oever terugkeeren moest, toen zij den

on-

ongelukkigen uitflag van het aldaar beproefde vernam. Had men zijnen voornamen aanval op den regter oever bewerkstelligd, en op den linker slechts een valschen gedaan, dan zou de Generaal JACKSON zich waarschijnlijk verplicht hebben gevonden, om niet slechts zijne linie, maar ook de stad, te ruimen. De Voorzienigheid waakte zichtbaar voor *Nieuw Orleans*; want men verzekerde mij aldaar, dat de Engelsche soldaten door belofte van vrije plundering aangezet waren geworden; en de Generaal JACKSON had van zijnen kant bevel gegeven, als men aftrekken moest, niet slechts het kruidmagazijn tegenover de stad op den regter oever der rivier te doen sprengen, maar ook de publieke gebouwen te vernieuwen en ten laatste de stad aan vier hoeken in den brand te steken. De Generaal JACKSON erkende ook Gods hoede over de veege plaats derwijze, dat hij, des daags na zijne overwinning, den Bischof DUBOURG liet aanzeggen, dat hij zag, dat de stad haar behoud aan de goedertierene Voorzienigheid te danken had, en zijn eerste werk bij zijne terugkomst binnen haren omtrek in eene dankzegging aan God, in deszelfs tempel, voor de zoo wonderbaar verworvene zege bestaan zou. De Bischof maakte straks schikkingen tot een dankfeest; en gewisfelijk vierde men hetzelfde algemeen uit den grond des harten.

Wij hadden van het slagveld tot aan de woning van den Generaal VILLARET nog bij de 3 mijl af te leggen. Sinds eenige dagen hadden wij droog weder gehad; hierom was de weg, die na een ster-

ken

ken regen grondeloos wezen moet, vast en goed. De *Misfissipi* had de eigenschap van verscheidene Hollandfche rivieren, die weleer van loop veranderden. Des Generaals landhuis stond aanvankelijk veel nader aan de rivier; maar deze liep sinds eenige jaren zoo veel sterker regts af, dat er aan dien kant immermeer land wegspoelt, terwijl er zich aan den linker oever uiterwaarden vormen. Deze hebben des Generaals bezitting aanmerkelijk vergroot; en hij heeft daarbij zeer goed land aangevonnen. Het bezoek der Engelschen had hem bijkans in den grond geholpen. Men verwachtte geenszins, dat zij aan dien kant landen zouden. Hierom had de Generaal, die zich met het verzamelen van de Militie boven de stad bezig hield, volstrekt niets van zijne levende of doode have kunnen wegvoeren. De Engelschen namen al zijn vee en in de 60 negers van hem weg, van welker lot men geene de minste tijding gekregen heeft, en welke in *Westindie* verkocht zullen zijn geworden. Alle omtuiningen, heggen en negerwoningen werden vernield. Het heerenhuis alleen werd gespaard, om dat het Engelsche hoofdkwartier zich aldaar bevond. Des Generaals jongste zoon, tusfchen de 13 en 14 jaar oud, moest al den tijd, dien de Engelschen er doorbragten, in hujs blijven, doch werd inmiddels door de Engelsche Generaals en verdere Officieren zeer wel behandeld. Toen zij zich wederom moesten inschepen, stelde de Generaal LAMBERT dien jongeling 400 dollars in zilver ter hand, om ze zijnen vader als schadeloosstelling

ling voor deszelfs weggenomen vee te brengen. De jongeling bragt zijnen vader dat geld in de stad; doch de laatstgenoemde verzocht den Generaal JACKSON, om naar de Engelsche vloot een parlementair af te zenden, die aan den Generaal LAMBERT dat geld terug bragt, en denzelven tevens een eigenhandigen brief van den Generaal VILLARET bezorgde. Zulks geschiedde, maar er kwam geen antwoord op dien brief.

Het wegnemen van de negers was een uiterst harde slag voor onzen gastheer, die, zoo als hij zelf mij zeide, veel moeite had gehad, om dat verlies langzamerhand te boven te konien. Het Kanaal, dat van zijne woning naar het *lac borgno* liep, werd, na den aftogt der Engelschen, op bevel van den Generaal JACKSON gevuld; en hij, VILLARET, had geene handen genoeg over gehouden, om eene vaart te herstellen, die voor hem tot den aanvoer van hout, enz. allerbelangrijkst was geweest.

Wij ontmoetten bij den Generaal deszelfs zoons, deszelfs schoonzoon LAVOISNE, en verscheidene andere Heeren uit de stad, waaronder den Gouverneur JOHNSON. Wij deden eene wandeling in de omstreken der woning. Het heerenhuis was niet groot, en van binnen, om de voornoemde redenen, ook niet heel prachtig. Achter hetzelfde stonden eene suikerkokerij en een suikermolen van tischelsteen. Daarnevens had een groot plein rondom zich stallen, en zindelijke negerhutten ten verblijve voor de huisflaven. De hutten der flaven, die

den

den veldarbeid verrigten, stonden eenigzins verder af. Alles te zamen was van suikervelden omgeven, van welke eenige reeds omgewerkt waren, en andere juist omgehakt werden. Alle 5 jaar moet zulk een veld rusten, om gemest en dan weder op nieuw bebouwd te worden. Om het te mesten, bezaait men het met eene foort van groote boonen, die men op het veld laat verrotten; welke mesting zeer goed is. Het suikerriet wordt gemeenlijk in December afgesneden en naar den molen gebragt. De molen bevat drie ijzeren cilinders, welke regt over einde staan, en van welke de middelste door een paardenmolen daaronder in beweging gebragt wordt, en die beweging, door tuschenkomst van kamraden, aan de beide andere cilinders mededeelt. Tuschen dezelve schuift men het suikerriet, en het moet tweemalen tuschen de cilinders doorgaan, om wel van zijn sap ontdaan te worden. Dat sap loopt door eene buis in een bak. Daaruit wordt het in de pannen getapt, waarin men het kookt, om de waterdeelen te doen vervliegen. Er waren hier 3 zulke pannen nevens elkander; en men schept het kokend sap uit de eene pan in de andere, om de affcheiding der waterdeelen te bespoedigen. Langs dien weg bekomt men binnen een paar uur bruine suiker. Op verscheidene plantagies heeft men, in plaats van een paardenmolen, eene stoommachine; maar de Generaal had, om zijn ongeluk, de kosten van haren aanleg nog niet kunnen dragen.

Na den maaltijd deden wij eene wandeling op het plein,

pl
de
en
sta
Aa
den
lijk
de
aard
waa
Offic
men
om r
Op
danz
gema
had
een
werd
de ge
neelza
ring t
eenigd
maakte
ren g
als zi
niet te
bal. I
aankwa
en de
den, w
II. E

plein; waar wij eene menigte hier veel voorkomende parelhoenders, een paar Mexikaansche fazanten en een tam hert onderscheidden. Voor het huis staan eenige notenboomen, *pacaniers* genoemd. Aan den voet van een derzelve lagen de ingewanden van Sir EDWARD PACKENHAM's raven. Zijn lijk was gebalsemd en naar *Esplanade* bragt. In de velden had men vele lijken der Engelschen ter aarde besteld, en men wees mij een plekje aan, waar men zulks ten aanzien van 40 gesneuvelde Officiers had gedaan. Met zonnen ondergang namen wij van onzen vriendelijken gastheer afscheid, om naar de stad terug te rijden.

Op *Mardi gras*, den 7 Februarij, waren alle danszalen der stad open. Ik ging naar het groot gemaskerd bal in den Franschen schouwburg. Men had het intreëgeld tot 2 dollars voor een Heer en een dollar voor eene Dame verhoogd. Nogtans werd er, om den grooten toevloed, niet slechts in de gewone balzaal gedanst, maar ook in de tooneelzaal, waar men het parterre door eene zoldering ter hoogte van het tooneel met hetzelfde vereenigd had. De verlichting was zeer goed, en maakte eene schoone vertooning. Vele dames waren gemaskerd, en uitten zoo vele kwinkflagen, als zij vermogten. Ik wist mijne nieuwsgierigheid niet te beteugelen, en bezocht ook het *quarteron*-bal. Het was inmiddels reeds te laat, toen ik er aankwam. Vele Dames hadden het bal verlaten, en de Heeren, die tot verschillende kringen behoorden, waren veelal beschonken. Ik bragt er slechts

H. D.

K

een

een vierendeel uurs door, en keerde daarop naar het groote bal terug. Hier hadden intusfchen ook eenige Heeren te diep in het glas gekeken, en men floeg elkander meermalen met vuisten en stokken. De Politie heeft hier de magt niet, om voor te komen, dat de Heeren met stokken op het gemaskeerd bal verschijnen. Overigens werden er ook in de vastendagen bals gehouden, maar deze werden echter weinig bezocht.

Den 12 Februarij verspreidde zich het berigt van den dood van Keizer ALEXANDER, dat des daags te voren door het van *Liverpool* aangekomen schip *Mogul*, en de Londensche nieuwspapieren van den 24 December, was aangebragt. Ik wilde het niet gelooven, en ging naar eene plaats, waar ik eenige Engelsche nieuwspapieren kon vergelijken. Daar vond ik het treurig nieuws, tot mijne groote ontroering, bevestigd; en het denkbeeld van de aandoeningen, welke hetzelfde te *Weimar* moest hebben veroorzaakt, drong mij door de ziel.

Het vrijwillig bataljon kanonpiers der militie van *Nieuw Orleans* is een schoon korps, van een zeer goed militair voorkomen, als de artillerie der oude Fransche garde gekleed, en over de 100 man sterk. Dat korps manoeuvreerde een half uur lang op het plein van de hoofdkerk, en ontving daarop voor het stadhuis een vaandel. Op den regter vleugel stonden cenige rijdende artilleristen. Het korps heeft den 8 Januarij 1815, bij de verdediging der linie, zeer goede diensten gedaan, en wordt hier hoog geacht.

Na-

OR
is
ov
ik
mer
waa
eene
inga
plan
in d
pen,
foort
werd
de m
het g
graver
Lou
naar
Philip
naams
flechts
zweef
die sto
den z
ten w
te bro
hol.
volgen
had; a

Na genoeg 4 mijl beneden de stad, heeft de Heer GRYMES eene buitenplaats, of *habitation*. Het huis is gansch nieuw, en op een grond aangelegd, die overigens met suikerriet bezet is. In den tuin vond ik een jong plantsoen van oranje- en magnolieboomen. Achter het huis is een heuvel opgeworpen, waarop zich een tempel verheft, en waarin men eene grot met schelpwerk aangelegd heeft, welker ingang des zomers door een pifangboom en slingerplanten zeer goed verborgen wordt. Boven gaten in den grond van den tuin zag ik holle aardhoopen, waaromtrent ik vernam, dat zij door eene soort van landkrabben gemaakt en bewoond werden. Als men steenen in de gaten wierp, hoorde men, dat zij straks in het water vielen. Over het geheel kon men hier geenen voet in den grond graven, zonder water te ontmoeten.

Loutere nieuwsgierigheid voerde mij den 3 Mei naar het gemaskerd bal in den schouwburg St. Philippe; doch ik vond er even weinig aange-naams, als 8 dagen vroeger. Er waren aldaar slechts weinige maskers. Onder de tabakskauwers zweefden er verscheidene Spaansche gezigten rond, die stokken met dolken droegen, en niets goeds in den zin schenen te hebben. Eenige van die gasten waren beschonken; en er scheen een onweder te broeijen. Het geheel had veel van een roovershol. Ik bleef er geen half uur, en vernam den volgenden dag, dat ik daarin wijselijk gehandeld had; aangezien men na mijn vertrek zwaar gevoch-

ten had, en er twintig personen min of meer gevaarlijk gekwetst waren geworden.

In de eerste helft van Februarij bleef de voorge- melde regen der laatste dagen van Januarij aanhou- den. In het midden der maand werd het warm, en soms heerschte er, zoo als den 20 Februarij, eene drukkende hitte, welke mij zeer verslapte, en algemeen eene treurige stemming verwekte. Tevens waaide er een regte Siroccowind. Bij dat zonder- ling weder, hetwelke hier te lande gansch niet ongewoon was, bevreedde het mij zeer, dat ik zoo vele fraaije, gezonde en sterke kinderen zag. Het klimaat, dat voor vreemden zoo ongezond en bijkans doodelijk is, schijnt op de hier geborene kinderen volstrekt geen nadeeligen invloed te hebben.

De eigentlijke stad van *Nieuw Orleans* vormt een langwerpig vierkant, en plagt, bij hare voornoem- de grachten en palisfaden, op elken hoek eene redoute te hebben. De laatste van deze redouten, welke aan de voorstad *Marigny* paalde, is eerst na den jongsten oorlog opgeruimd geworden. Als men voor de veiligheid der inwoners zorgen wilde, zou men op den rivieroever eene citadel hebben te bouwen, tot eene aanvankelijke wijkplaats voor de zwakke bezetting, bij een opstand van de negers, en om de vrouwen en kinderen der blanken te beveiligen, die nog geenerlei bergplaats bij zulk een ongeval hebben. De gedempte gracht der stad is met boomen beplant. Men heeft aan dezelve ech-
ter

te
bo
van
de
gef
ruk
vier
Art
ond
ding
op.
die
wap
30
zeer
form
muff
met
jongf
mate
schen
Frans
Des
schou
zake
had e
de za
dels v
aanger
dollars

ter nog geene nieuwe huizen gebouwd, en de *boulevards* maken het slechtste gedeelte der stad uit.

Den 22 Februarij vierde men den geboortedag van den grooten WASHINGTON. Alle schepen op de rivier waren met vlaggen versierd, en losten hun geschut. Het legioen vrijwilligers van *Louisiana* rukte in volle uniform uit, om eenige salvoos ter viering van het feest te doen. De voorgemelde Artillerie, welke met 2 stukken 13 schoten deed, onderscheidde zich wederom door hare goede houding. De Infanterie kwam in zeer kleinen getale op. Ik zag van haar weinig meer, dan 50 man, die met een ontzaggelijk groot vaandel onder de wapens stonden. Eene compagnie *riflemen* leverde 30 man op, waarvan eenigen den 13 Januarij 1815 zeer goede diensten gedaan hadden. Derzelve uniform was zonderling; als bestaande zij uit bonte mutsen, ligt blaauwe linnen kielen, en pantalons met witte boordsels. Het legioen werd in den jongsten krijg opgerigt, beschouwt zich als eenigermate onafhankelijk van de militie, is in den Franschen smaak gekleed, en wordt ook nog in het Fransch gecommandeerd.

Des avonds verwoegde ik mij in den Franschen schouwburg op een bal bij inschrijving, dat ter zake van het feest plaats greep. In vorige jaren had elke inschrijver 10 dollars betaald; men had de zaal met WASHINGTONS afbeelding en vele vandelens versierd, en een heerlijk souper voor de dames aangerigt. In dit jaar was de inschrijving tot 3 dollars gedaald, en nog nauwelijks volgeraakt.

Men wilde die opmerkelijke verandering van zaken aan den hagchelijken staat van den handel der stad toeschrijven; de ware reden kon inmiddels welligt in de onbegrijpelijke koelheid van de Kreolen jegens de Vereenigde Staten te vinden zijn. Offchoon de stad *Nieuw Orleans*, zoo wel als de gansche Staat *Louisiana*, bij de vereeniging met het Noordamerikaansche gemeenebest, veel gewonnen heeft en nog dagelijks wint, hadden echter de Kreolen, zoo het schijnt, liever eene Fransche kolonie gevormd. Uit hunne gesprekken blijkt, dat zij de Noord-amerikanen nog geenszins als ware landgenooten beschouwen. Die verwijdering zal zekerlijk verdwijnen, als de jonge lieden van hier hunne wetenschappelijke opvoeding meer en meer in de Noordelijke Staten zullen hebben erlangd; thans is die afkeerigheid intuschen nog zeer sterk. Uit aanmerking daarvan had de Heer DAVIS, wien de Fransche schouwburg, de bals aldaar en vele speelhuizen aangaan, tegen WASHINGTONS verjaardag een gemaskerd bal van 1 dollar intreëgeld aangekondigd; maar de jonge dames hadden een inschrijvingsbal voor het minste mogelijk geacht, en zich deswegens gansch nieuwe toiletten aangeschaft, met welke zij op het gemaskerd bal, waar het gezelschap zeer gemengd zou zijn geweest, niet hadden kunnen pralen. Hierom hadden zij hare vaders en mans bestormd, en het zoo ver gebracht, dat er, in plaats van een intreëbal, een inschrijvingsbal gehouden werd; en hetzelve was, vooral met betrekking tot de toiletten der dames, zeer schit

te-

terend; ook grepen er geene vechtpartijen plaats.

Er houden zich in de nabijheid der stad, zoo als in die van *Mobile*, Chactaw-Indianen op, die een Nomadisch leven leiden. Zij komen vaak in de stad, om wild, korven, die zij van palmtakken vlechten, en meer andere dingen. te verkoopen, en het daarvoor opgedane geld te verdrinken. Zij zijn zeer donker van kleur, hebben kleederen, die van wollen dekens gemaakt zijn, en mocasfins, eene soort van lederen kamafchen, halsnoeren van bonte glaskoralen, met eene groote schelp in den vorm van eene ringkraag, zilveren ringen in neus en ooren, en gepolijste koperen banden om de armen boven de handen. De kinderen loopen tot den ouderdom van 4 jaren gansch naakt, en dragen slechts vervolgens mocasfins, kamafchen, en ringen om de gewrichten der handen.

Er bevond zich, in eene herberg aan den rivierdijk, eene verzameling van beenderen, die in het vorige jaar uit een moeras, niet ver van den mond der rivier, opgedolven waren. Daaronder schenen er te zijn, die aan een walvisch toebehoord hadden; maar eene rib scheen te rond van kromming, om voor eene walvischribbe te kunnen worden gehouden. Doch ik versta van die dingen te weinig, om mij daarover eenige uitspraak te veroorloven. Het zou intuschen wel der moeite waardig zijn, dat men daaromtrent door een kundigen beoordeelaar onderzoek liet doen. Twee beenderen schenen tot de pooten van een dier behoord te hebben, dat door sommigen voor eene krokodil gehouden werd.

Men verhaalde mij bij deze gelegenheid — maar ik zeg met HERODOTUS, dat ik het slechts weder vertel, zoo als het mij verteld is, en om dat er misschien iemand is, die het gelooft, of weet — men verhaalde mij, dat er, vele jaren geleden, in een weiland aan den oever van den *Mississippi*, niet ver van den mond der rivier, een volkomen geraamte van een *Mammouth* gevonden en van daar naar *Londen* gevoerd was, en dat zeer oude inwoners van hunne ouderen de overlevering ontvangen hadden, dat die *Mammouth* er uit zee aangespoeld, en op het strand geworpen, en aldaar deels verrot en ten deele door de gieren verflonden was.

Men heeft te *Nieuw Orleans* geene bijzondere marktdagen, zoo als op andere plaatsen; maar elken morgen is de markt van allerlei moeskruiden, vruchten, gevogelte, enz. voorzien. Zij is zulks hovenal des Zondags, daar de slaven verlof hebben, om op dien dag al, wat zij willen slijten, aldaar opentlijk te koop te stellen.

Ik bezocht Kapitein HARNEY, van het eerste regiment voetvolk, die in 1825 den togt van den Generaal ATKINSON naar de *Yellowstone* rivier als Luitenant bijgewoond, en verscheidene merkwaardigheden uit de weinig bekende Westelijke oorden medegebragt had. Die merkwaardigheden bestonden uit een aantal huiden van verschillende beerensoorten, met name van den *grizzled bear*, van buffels, vossen, eenen zeer zeldzamen witten wolf, een stekelvarken, dat inmiddels in lengte van penen grootelijks voor het Afrikaansche stekelvarken

on-

onderdoet, en van wilde katten. Overigens heeft de Heer HARNEY inlandfche rokken en broeken van hertenvellen medegebragt. De krijgslieden bij die wilden dragen aan hunne broeken bosjes haar, als rangteekens. Die van lagen rang hebben flechts aan een been zulk een bosje, die van hoogeran rang hebben er een aan elk been. De rokken zijn met een bont ftkfel verfierd, dat foms uit glaskoralen, maar gemeenlijk uit gefpouwene pinnen van ftekelvarkens beftaat. De vrouwen, die men met den algemeenen naam van *squaw* beftempelt, maken die verfierfelen zeer kunftiglijk. Voorts toonde de Heer HARNEY mij een koker van een tijgerhuid met verfcheidene foorten van pijlen; een boog van elandshoorn, van buiten met zenuwen van den eland omtogen; verfcheidene tabakspijpen met koppen van flangenfteen, zoo als ik reeds aan het meer *Ontario* had gezien; weitasfchen; een hoofdfierfel van arendsvederen, voor een opperhoofd der Crow-Indianen; eene garnituur beerenklaauwen van den *grizzled bear*, die insgelijks tot opfchik diende; en eene ftrijdkolf van kwarts, met verfcheidene bosjes menfchenhaar bezet; daar een krijgsmann telkens, als hij een vijand met zijne ftrijdkolf verflagen heeft, een bosje van dezelfs haar, met eene lap van de fchedelhuid, als zegeteeken aan zijn gezegd wapen hecht. Ik zag bij den meergemelden Kapitein pijpen van fchaapsbeenderen, met fnoeren van glaskoraal verfierd, op welke pijpen de wilden bij een gevecht blazen, om in geen bosch van elkander verwijderd te raken;

een lepel uit den hoorn van een wild bergschaap; verscheidene delfstoffen, onder anderen versteend hout, dat in de Westelijke landen zeer overvloedig is, slangensteen en andere zeldzaamheden. De rokken der *squaws* zijn, om hiermede te eindigen, met lange dunne riemen afgezet. Aan een derzelve was een bosje geel mos en kruiden vastgemaakt; hoedanig iets bij de inlanders de plaats van een middel tegen betoovering, of van een talisman, bekleedt.

Den 28 Februarij bezocht ik, met den Heer HUYGENS, den Generaal VILLARET op deszelfs landhuis. Buiten de stad werd de groote hitte door een vrij sterken Westewind gematigd; in de stad, zeide men, stond de Thermometer van FAHRENHEIT in de schaduw op 81°. De meeste vruchtboomen stonden in bloei; overal zagen wij jong gras en bloemen; alles was frisch en levendig. Op een suikerveld werd haver ter hoogte van 1½ voet tot groen beestenvoeder afgesneden. De Generaal en deszelfs jongste zoon waren met toezigt op den veldarbeid onledig. Wij gingen met hen in den tuin wandelen. De grond is vruchtbaar; bovenal diegene, welke uit het slijk van den *Mississipi* of de *bayous* aangewonnen wordt. In dien vetten grond kiemt intusschen eene ware landplaag, zijnde de dusgenoemde *coco*, of aardamandel, welken men, gedurende het Continentale Stelsel, op het vaste land van *Europa* in plaats van koffij heeft gebruikt. Dat knolgewas bemint bovenal de slijkgronden, en vermenigvuldigt zich daar zoo allernielst, dat er van eenen enkelen knol in korten tijd

tijd honderden voortkomen, die alle ander plantgewas in de nabijheid doodden, en den grond voor zich alleen innemen. De Wetgeving van *Louisiana* heeft eene aanmerkelijke belooning voor dengenen uitgeloofd, die een onfeilbaar middel ter verdelging van die landplaag zal hebben gevonden; maar niemand heeft die belooning tot dus ver getrokken.

De Generaal ontvouwde voor mij, hoe men met de suikervelden handelt. Men delft in het veld op den afstand van 3 voet evenwijdige voren. Daarin wordt het suikerriet in de lengte gelegd en met aarde bedekt. Sommige planters leggen twee rieten nevens elkander; anderen slechts een riet. De rieten liggen met de uiteinden 6 duim over elkander henen. Uit elk einde van een riet schieten spruiten op, die nieuwe rieten vormen. Op *St. Domingo* plagt men de suikervelden op eene andere wijze te bewerken; men groef in het veld, op den afstand van 3 voet, vierkante gaten, langs welks zijden men 4 stukken suikerriet leide, waarover men vervolgens de uitgedolvene aarde wierp; eene handelwijze, die voor de beste gehouden wordt.

Op den Franschen schouwburg speelde men de *Maria Stuart*, door LE BRUN, naar SCHILLER, en de vaudeville *La demoiselle et la dame*. Ik ging daarheen. Het voorstuk was op verlangen van verscheidene Amerikaansche gezinnen aangekondigd geworden; hierom waren er vele Dames van die natie in de loges. Het opstel van LE BRUN verschilt van SCHILLERS werk weinig, dan dat het korter is, en SHREWSBURY en MELVIL tot een per-

perfoon zamensmelt. Verscheidene tooneelen zijn bijkans woordelijk vertaald; zoo als met name de bijeenkomst der twee Koninginnen. Mevrouw CLOZEL had de rol van MARIA, en voerde ze voortreffelijk uit, doch werd, helaas! niet behoorlijk ondersteund. Nogtans gaf het stuk veel genoeg. Ongelukkiglijk waren de touwen in de war. Toen LEICESTER, bij het einde van het stuk, uiterst vertwijfeld in de armen van een Officier der Garde gevallen was, wilde het gordijn niet naar beneden, en hield het eenige minuten aan, eer hij wederom op de been geraken kon. Misnoegen daarover veroorzaakte een gefluit, dat voor den indruk, welken het stuk gemaakt had, zeer na-deelig was.

Eene vertooning van HAMLET op den Franschen schouwburg had ongemeen veel volks gelokt. De Columbiaansche Commodore JOLLY, die met eene brik van zijne natie te *Nieuw Orleans* aangekomen was, verscheen in uniform, en trok daardoor, en door zijnen grooten hoed met eene witte pluim, aller oogen. Den volgenden morgen werd ik met den Commodore en twee zijner Officieren bekend, van welken de een een Columbiaan, en de andere een Engelschman was. De Commodore had, namelijk, zijn verblijf ook bij Mevr. HERRIES genomen. Het was een geboren Franschman, die den ouderdom van 56 jaren bereikt, doch daarvan 40 in *West-Indie* gesleten had. Ik geleidde hem en zijne twee Officiers naar den Gouverneur JOHNSON, en vervolgens naar den Bisshop DUBOURG. Dat
be-

bezoek schieen den laatstgenoemden zeer te streelen. De Engelschman kustte bij het afscheid deszelfs hand. De Bisfchop gaf zijne bevreemding over zulk een eerbewijs van de zijde van een Protestant te kennen. De Officier antwoordde, dat die vereering tot den Bisfchopsring betrekkelijk was; want Monfeigneur DUBOURG droeg aan den vinger eenen zeer kostbaren amethyst, die den visfchersring verbeelden moest.

Men had reeds sedert eenige dagen eene zeer drukkende zomerhitte gehad. Velen, die dezelve niet gewoon waren, werden ongesteld; doch ik bevond mij daarbij zeer wel. Van tijd tot tijd hadden wij intusfchen tevens sterke regenvlagen, met donder en bliksem. Daaronder werd aan den eenen kant het slijk in de straten onmetelijk diep; maar aan den anderen kant begon de rivier te zwel len; en zulks verwekte in de stad veel vreugde; want men verbeidde met ongeduld eene groote menigte stoombooten en *flatboats* uit de Westelijke Staten met levensmiddelen, welke reeds schaarsch en duur begonnen te worden.

Ik maakte met den Baron DE MARIGNY, een geborenen Kreool, en een der aanzienlijkste inwoners van dezen Staat, eene zeer aangename kennis, welke ik mij steeds met dankbaarheid zal herinneren. Deszelfs vader heeft eene der voorsteden van *Nieuw Orleans* aangelegd, welke deswegens den naam van *Marigny* voert, en aan welker buiteneinde de Baron een prachtig en smaakvol hotel bewoont. Nooit zal ik de gelukkige dagen vergeten, wel-

welke ik in den kring van deszelfs beminnelijk gezin doorbragt. Onder de stormen der Fransche omwenteling vond de tegenwoordige Hertog van *Orleans* eene wijkplaats en dadelijke hulp bij den Heer DE MARIIGNY. Deze reisde vervolgens met de zijnen naar *Frankrijk*, en werd door den Hertog zeer wel ontvangen. Ik zag bij hem een koffij-fervies van Fransch porselein, dat hij van den Hertog ten geschenke bekomen had. Op de kopjes waren de portretten van den Hertog, de Hertogin en derzelver negen kinderen, zeer wel uitgevoerd; en op de groote stukken vond men gezigten van het *Palais Royal*, dat aan den Hertog toebehoort, en van het slot en park van *Neuilly*. Ook bezat de Baron eene zeer schoone afbeelding van den Hertog in miniatuur, door AUGUSTIN te *Paris* geschilderd, en eene koperen plaat, die den Hertog voorstelt, zoo als hij gedurende zijne verbanning in *Zwitserland* bestaanshalve onderwijs in de wiskunde gaf.

Den 11 Maart begaf ik mij, met een klein gezelschap Heeren en Dames, naar een *Cosmorama*, dat hier te zien was. Het is, zoo als men weet, eene foort van groote kijkkas; eene donkere zaal, waar men door onderscheidene vergrootglazen onderscheidene afbeeldingen ziet. Dit *Cosmorama* bevattede 10 voorstellingen van verschillende oorden, die alle weken veranderd werden. Wij vonden eenige gezigten van Oostindische oudheden, en merkwaardige gebouwen, zeer wel uitgevoerd, even als ook de afbeelding van eene zaal in het gevang-

gen-

genhuis der geweene Inquisitie te *Goa*. Minder voldeden een paar gezigten van *Japan* en *Macao* in *China*. Het beschouwen van alles te zamen hield ons tot aan den avond bezig. Toen bragten wij de Dames te harent, op een landhuis aan den rivierdijk, eene mijl beneden de voorstad *Marigny*. Het was bijkans 8 uur, toen wij de terugreis langs den dijk aannamen. De avond was zeer zacht; de heldere lucht stond vol sterren; de beweging in de haven had reeds afgenomen. Op enkele schepen zagen wij de matrozen onder eene verlichte tent op het dek verzameld, waar de schipper avondgodsdienst hield. Het gewone schot voor de retraite viel te 8 uur van voor de stadswacht bij het raadhuis. Daarop lostte eene der twee Columbiaansche brikken haar avondschot insgelijks. De tamboers en pijpers sloegen en bliczen de taptoe, en de muziek der kazerne van de Infanterie deed zich hooren. Dit alles, in vereeniging met de verlichte schepen, en de lichtpunten hier en daar aan den overkant der rivier, maakte op mij een zeer diepen indruk, welken ik niet wel weet te beschrijven. Het slijk van den slechten weg, waarin wij bijkans bleven steken, werd genoegzaam vergeten. Een der Heeren van het gezelschap had, toen wij zijn huis bereikten, de beleefdheid van mij in zijne kabriolet naar mijnent te laten brengen. Zulks was mij zeer aangenaam. Want er zwerven langs den gezegden dijk vele dronkene matrozen, en menschen uit de laagste volksklasse, die men te *Mexico* met den naam van *Guachinangas* onderscheidt; en, daar

daar deze menschen ligtelijk hunne messen trekken en struikrooverij plegen, is het niet raadzaam, in den donkeren avond langs dien eenzamen weg te gaan.

Bij een uitvlugtje naar het landhuis van den Heer DAVID URQUHART bemerkte ik aldaar in den tuin het groot nadeel, dat de voorgemelde *Coco* aanrigt. Dezelve bedekte alle paden en bedden, waar men de knollen niet dagelijks uitroeide. In den moestuin vond ik de meeste Europische foorten van groentes. De erwten waren er, den 13 Maart, zoo groot als in *Vlaanderen* bij den aanvang van Junij. Sinds drie weken aten wij hier reeds erwttjes. De meloenzaden steekt men aanvankelijk in broeibakken; en, wanneer de plant zich begint te vormen, wordt zij in de opene lucht overgebracht. De grond is zoo vet, dat men hem niet behoef te mesten. Ik zag ook verscheidene vruchtboomen, doch hoorde, dat het ooft aldaar om de stekende zon niet heel goed viel.

De brik *Arcturus* kwam den 14 Maart van *Boston* met de eerste lading ijs. Dit artikel is in een warm land zeer gezocht en aangenaam; doch er laat zich te *Nieuw Orleans* geen goede ijskelder bouwen, daar men, 2 voet diep in den grond komende, reeds water aantreft. Het aangebragte ijs werd in een groot gebouw van tighelsteen gebragt, en men wilde, dat het er tot aan Augustus in stand zou blijven. Ik bezigtigde de inrigting. Een vierkant, dat meer dan 40 voet hoog en van dikke deelen getimmerd is, heeft eene kleine opening

on-

(*)
zich
gen o
kroeg
II.

onder het dak. Door die opening wordt het ijs geworpen en wederom uit de bewaarplaats genomen; want het houten vierkant is van een tighelsteenen muur omgeven, tusfchen welken en het houtwerk er eene tusfchenruimte is, die met een mengfel gevuld wordt, dat de buitenlucht gansche-lijk wordt geacht af te weren.

De rivier was vol drijfhout, waaronder zelfs groote boomftammen. Er waren negers met kleine kanoos onledig, om dat hout naar den oever te brengen. De bewoners van den dijk gebruiken het op den haard. Het meeste hout drijft intusfchen naar de *Golf van Mexico* voort, valt aldaar in den Golfstroom; wordt door denzelfven naar den Oceaan en de kusten van *IJsland* en *Groenland* gevoerd, en verfchaft aan derzelver armzalige bewoners eene onvermijdelijk noodige brandftof.

Des morgens van den 17 Maart geleidde ik den Commodore JOLLY naar de *Criminal court*, voor welke hij om de volgende reden gedagvaard was. Er had zich, in het vorige jaar, eene Columbi-aanfche Corvet te *Nieuw Orleans* vertoond, van welke er verfcheidene matrozen gedeferteerd waren. Een van die matrozen, RAMIREZ geheeten, en inboorling van *Maracaibo*, had zich als werkman bij een Spaanfchen kroeghouder (*) verhuurd, en was

(*) Toen *Louisiana* aan *Spanje* kwam, begaven er zich vele *Cataloniers* naar *Nieuw Orleans*, om er kroegen op te rigten. Sinds dien tijd geeft men er aan alle kroeghouders den naam van *Catalans*.

was nu aan boord van des Commodores brik *Pinchincha* gekomen, om eenige oude kameraden te bezoeken, en tot desertie te verleiden. Daarop werd hij als deferteur herkend en vastgehouden. De Spanjaard, bij wien RAMIREZ gewerkt had, beklagde zich deswegens bij de *Criminal court*, en de Commodore werd voor die vierfchaar gedaagd. De Spanjaard had twee Advokaten, eenen Franschman, CANON geheeten, en eenen ouden Spanjaard van den naam van RODRIGUEZ. Dezen verdedigden den matroos, en poogden te bewijzen, dat de Commodore onregtmatig handelde. In de winderige pleitrede van den Franschman stak weinig ware kracht; de Heer RODRIGUEZ redeneerde beter door, maar verwekte door zijne Spaansche uitspraak van het Fransch veel gemeesmuil bij de toehoorders. De Commodore had geen Advokaat; des gaf men hem er een, die MOREL heette; maar deze, geen tijd gehad hebbende om zich voor te bereiden, verlangde, dat de zaak tot den volgenden dag uitgesteld werd; hetgene men hem toefond.

Den volgenden dag begaven wij ons derhalve op nieuw naar de *Criminal court*. Ik vernam, dat eenige Spanjaarden zamengespannen en 500 dollars bijeen gebragt hadden, om RAMIREZ te bevrijden. Zij hadden eenen derden Advokaat van den naam van DAREZAL aangenomen. Eenige Officieren en Onderofficieren van de twee Columbiaansche brikken, en een van derzelver Mariniers, werden als getuigen gehoord. Zij bewezen ten klaarste, dat de

ma-

in
de
ov
de
dv
va
da
vo
Sp
me
me
lan
de
Ma
zitte
den
men
gevo
voer
de
De
gwi
een
verne
tuig
de C
won
Na
Maar
Advo
flecht

mitroos in het vorige jaar van de brik *Ourika* gedeferteerd was. De Spanjaarden bragten tegenoverstaande getuigen op de baan; doch dezen zeiden hunne les zoo slecht op, dat zij welhaast verdwenen, om niet als valsche getuigen te worden vastgehouden. Bij deze gelegenheid vernam ik, dat men hier ter plaats weinig moeite heeft, om voor den matigen prijs van 8 dollars onder de Spanjaarden zulk eene getuigenis te erlangen, als men begeert; hetgene ik te ligter geloofde, daar men wil, dat zulk eene getuigenis in eenige andere landen nog minder kost. De Advokaten deden aan de Columbiaansche getuigen, en vooral aan den Marinier, zulke zonderlinge vragen, dat de Voorzitter hen meermalen tot de orde riep. Zij vroagen, bij voorbeeld, die lieden, op welke wijze men hen aangeworven had, en hoe zij betaald, gevoed en behandeld werden. De Heer MOREL voerde zijne pleitrede zeer wel uit, en wederleide de redenen van zijne tegenpartijen zegevierend. De Voorzitter stelde toen den grondregel vast, die gewis zeer juist is, dat men zich aan boord van een oorlogsvaartuig op den bodem van het Gouvernement bevindt, aan hetwelke zulk een vaartuig toebehoort; een grondregel, krachtens welchen de Commodore het proces winnen moest; en hij won het ook op eene zeer glansrijke wijze.

Na de verschuiving van dat proces op den 17 Maart, kwam er eene andere zaak te berde. Een Advokaat hier ter stede, LLOYD geheeten, en ter slechter naam en faam staande, had op den vori-

gen dag den President TURNER op straat beleedigd. Dezelve had hem daarop door een sheriff doen vatten en vastzetten; en hij stond voor de vierfchaar. Het trof mij, dat de beleedigde regter TURNER in deszelfs eigene zaak presideerde, en dus tevens partij en regter was. Men zeide daarop, dat de Heer TURNER in zijnen perfoon beleedigd was geworden, en in zijne regterlijke hoedanigheid van wegens den Staat *Louisiana* vonniste. Die uitleg van zaken voldeed mij echter niet. De onderscheiding van perfoon en ambt mag beschouwelijk juist en welgegrond zijn, maar scheen mij bij het handelen niet genoegzaam voor oogen te kunnen worden gehouden; en men scheen mij des te willekeuriger te werk te gaan, daar de vierfchaar geene *jury* was. Aan den anderen kant wilde de Heer LLOYD zich zelve verdedigen. Hij was intuschen half beschonken, en deed hierom zulke ruwe uitvallen tegen den President, dat deze hem bij herhaling beval te zwijgen. Het verhoor der getuigen duurde zoo lang, dat ik de vierfchaar voor den afloop der zaak verlaten moest. Vervolgens hoorde ik, dat men den Heer LLOYD veroordeeld had, om voor zijn gedrag gedurende een jaar twee borgtogten, elk van 1000 dollars, te stellen, en dat hij, zulks niet aanstonds hebbende kunnen doen, op nieuw in hechtenis was gebragt.

Op den meergemelden 17 Maart scheepte de Heer BOWDOIN zich op de stoomboot *George Washington* in, om naar *Louisville* te varen, en voorts naar *New-York* weder te keeren. Ik bragt hem

aan

aa
ge
ge
ge
De
chi
pas
den
te g
kan
verh
reis
diep
ven
kabin
kande
welke
gezell
als o
Om d
ge ga
ring
een d
wol e
fenger
die ta
hande
kunne
hinder
gebruil
verblijv

aan boord van het schip, en beschouwde bij die gelegenheid deszelfs voortreffelijke inrigting. Het gedeelte, dat voor gegoede pasfagiers ten verblijve geschikt is, staat als een huis boven op het schip. De verdieping, welke zich op de hoogte der machine bevindt, dient voor de dusgenoemde *deck-pasfengers*, die minder vrachtgeld geven. Zij vinden er voor zich hangmatten; doch, is hun getal te groot, dan moet al, wat niet in de hangmatten kan, op den vloer slapen. Boven hun verblijf verheft zich de *bel etage*, waarin men, voor de reis naar *Louisville*, 50 dollars betaalt. Die verdieping bevat in het midden eene schoone van boven verlichte zaal, die aan weerskanten afgeslotene kabinetjes heeft, waarin twee kooijen boven elkander zijn. Achter die zaal is de *ladies cabin*, welke door het openen van twee slagdeuren met de gezelschapszaal derwijze verbonden worden kan, als of die twee vertrekken slechts een uitmaakten. Om die *bel etage* henen loopt eene breede en hooge galerij ter gunste van de reizigers. De zoldering der zaal heeft op zekeren afstand boven zich een dak; zoo dat er in de tuschenruimte boomwol en verdere waren, en des noods ook *deck-pasfengers*, kunnen worden geplaatst. Voor lieden, die tabak rooken, is er een bijzonder vertrek voorhanden, waar zij zich aan hun ingebeeld genot kunnen overgeven, zonder de andere reizigers te hinderen. Voorts is er eene kleine boekerij ten gebruike van de pasfagiers aan boord. Dat de verblijven der Heeren en Dames zoo hoog geplaatst

zijn, dit maakt, dat zij geen hinder van de stoom-machine hebben, en, wanneer de ketel berst, minder gevaar loopen; als kunnende die losberfing slechts aan de verdieping beneden hen schaden. Er waren tamelijk vele reizigers aan boord. Het schip geraakte des namiddags te half 5 uur in beweging, en leverde in het voorbij varen eene grootfche vertooning op.

Den 19 Maart toog ik met den Heer HUYGENS, en zekeren Heer ORTHER ANDRY, naar de *habitation* van deszelfs broeder, MICHEL ANDRY, ongeveer 11 mijl beneden de stad, op den regter oever van den *Mississipi*. Wij reden over het slagveld en voorbij de *habitation* van den Generaal VILLARET. Ongeveer 2 mijl verder, bij de *habitation Jumonville*, stapten wij van den wagen in eene pont van den Heer ANDRY, welke met 7 negers bemand en daarheen gezonden was, om ons over de rivier te halen. Met veel moeite geraakten wij door het drijf hout, dat aan den linkeroever lag; voorts hadden wij wind en stroom tegen, en moesten wij de drijvende boomstammen vermijden. Wij bragten gevolgelijk $\frac{3}{4}$ uurs met de overvaart door. Wij landden aan een groot klaverveld, dat den Heer ANDRY toebehoorde; en vervolgens naderden wij door den tuin zijn schoon en groot woonhuis van 2 verdiepingen, met eene *piazza* en eene zeer breedte galerij, die door gespannen gordijnen tussehen de zuilen tegen de zon gedekt werd. Aldaar werden wij door den Heer MICHEL ANDRY ontvangen.

Niet lang na onze aankomst gingen wij naar den
fui-

fui-
ten
gen
ke
CET
pers
uit
ftuu
mole
nabi
zijne
geno
dat
opsta
broec
wond
onder
ligt
een p
die z
zoo a
waren
ontlie
en ve
de fl
hunne
weinig
weglo
halen.
IRY
en be

suikermolen achter het woonhuis bij de negerhutten. Die molen, welks cilinders horizontaal liggen, werd door eene stoommachine bewogen, welke de kracht van 12 paarden bezat, en door FAWCET te *Liverpool* vervaardigd was. Het uitgeperste sap van het suikerriet loopt in de kokerij uit, welke 10 ketels bevat. De Heer ANDRY bestuurt alle werkzaamheden zelf, en houdt, als de molen werkt, zijn verblijf in een klein vertrekje nabij de machine. Hij heeft den naam van jegens zijne negers zeer hard te zijn. Of daarvoor grond genoeg is, kan ik niet beslissen. Dit is zeker, dat er, 12 jaren geleden, op zijne *habitation* een opstand onder de slaven uitbrak, waarbij een zijner broeders vermoord werd, en zijn vader drie zware wonden met eene bijl bekwam. De tuin was slecht onderhouden. Bekwame tuinlieden zijn hier niet ligt te bekomen. Voor eenige jaren kwamen er een paar schepen met Duitfche landverhuizers aan, die zich, om hunne vracht te kunnen betalen, zoo als vele aankomelingen, lieten verkoopen. Er waren onder hen verscheidene tuiniers; maar dezen ontliepen welhaast gedeeltelijk aan hunne meesters, en vestigden zich zelve; gedeeltelijk werden zij de slagtoffers der ongezonde luchtstreek. Daar hunne dienstbaarheid slechts voorwaardelijk en tot weinige jaren bepaald was, gaven de koopers der wegloopers zich weinig moeite, om hen te achterhalen. Intusfchen had de tuin van den Heer ANDRY om zich eene digte heg van oranjeboomen, en bevattede hij vele magnolien, myrthen, jasmij-

nen, enz. Wij voeren eerst tegen 11 uur in den avond naar den linker oever terug; en na onze aankomst op denzelfen bragten onze wagens ons, in den schoonen, warmen en door de maan wel verlichten nacht, binnen een uur te *Nieuw Orleans*.

Op den Amerikaanschen schouwburg gaf men *the black huntsman of Bohemia*. De vertooning van die zoo algemeen bekende en geliefde opera, welke mij in *Amerika*, niet min dan in *Engeland*, als een booze geest vervolgde, daar er bijkans in alle gezelschappen stukken uit dezelve gezongen en gespeeld werden, was door mij nog nooit bijgewoond. Om dus niet langer bij den tijd ten achteren te blijven, ging ik de uitvoering van dat stuk aanschouwen; maar het orkest was zeer zwak en slecht bezet, bijkans geen der tooneelspelers kon zingen; de fraaiste muziekstukken werden of verminkt, of geheelijk weggelaten. Daarentegen waren de decoratiën vrij goed. Ik vond de loges en galerijen sterk bezet; maar in het parterre bevonden er zich eenige matrozen en boeren uit *Kentucky*, die zich allerlei luije houding op de banken veroorloofden, en, midden onder de schoonste muziekstukken, noten kraakten; een gebruik, waaromtrent de tabakskauwers van onze loge ook niet nalatig bleven. De schouwburg is een nieuw gebouw, en niet zonder smaak ingerigt. Hij bevat, buiten het parterre en parket, drie galerijen, als de Fransche schouwburg; de loges zijn slechts door lage balustrades vaneen gescheiden, en vertoonen zich

zich als een doorgaand balcon: de tweede galcrij is voor de kleurlingen bestemd; ik zag er intusfchen geenerlei vrouwen: de bovenste galerij wordt door gepeupel en slecht vrouwvolk bezocht. De zaal is met gas verlicht, en prijkt met eene lichtkroon naar den besten smaak. Ik verliet welhaast het gebouw.

Bijkans dagelijks ziet men hier ter stede voorbeelden van de lage behandeling, waaraan de arme negers blootgesteld zijn. Ik mag daarover niet uitweiden, maar kan mij niet bedwingen, om een bijzonder geval te verzwijgen, dat mij, den 22 Maart, de uiterste verontwaardiging inboezemde. Eene jonge Virginische slavine, die zindelijk, oplettend, zeer ordelijk en stil was, deed in ons *boarding house* huisdiensten. Een Franschman, welke er zijn verblijf hield, riep des morgens om waschwater. Daar hetzelfde hem niet straks gebragt werd, kwam hij de trap af, en vond hij het arme meisje juist met iets anders bezig. Straks sloeg hij haar met de vuist in het aangezigt, dat het bloed haar langs het hoofd liep. Door deze onverdiende mishandeling in beweging gebragt, stelde het ongelukkige schepsel zich te weer, en greep het den Franschman bij de keel. Hij riep om hulp, maar niemand wilde ze hem verleenen. Voorts liep hij naar zijne kamer, pakte hij zijn goed bijeen en wilde hij het huis verlaten. Toen onze waardin, Madame HERRIES, zulks vernam, verlaagde zij zich, om dien gezel te vrede te stellen,

tot de schandelijkheid van het arme meisje 26 slagen met de *cowhide* te doen geven; ja zij dreef hare wreedheid zoo ver, dat zij een jongen neger-slaaf, die haar insgelijks diende, en het meisje beminde, noodzaakte, om de 26 slagen aan zijn liefje toe te deelen (*).

De rivier wies aanhoudend; de oppervlakte van het water was reeds hooger, dan die van het land. De *Mississipi* voerde nog immer veel drijf-hout aan. Men zeide, 3 dagen geleden, op een opgevischten boomstam eene ongemeen groote en dikke ratel-slang te hebben gevonden. Men had ze met eene bijl doodgeslagen, en aan haren ratel 18 ringen geteld. Men besloot, dat er in de bovenlanden verregaande overstromingen moesten hebben plaats gegrepen.

Om aan den Heer ANDRY en deszelfs ega een afscheidsbezoek te geven, voer ik met eene kleine boot over de rivier, waarmede ik $\frac{3}{4}$ uurs doorbragt. Er verliep $\frac{3}{4}$ uurs voor en alear wij door het drijf-hout henen geworsteld waren, dat zich aan den

(*) De Franschman, een reizende bediende van een koopman van *Montpellier*, was daarmede nog niet te vreden, maar ging naar het raadhuis, klaagde er over het meisje, liet ze door stadsdiensers halen, en in zijne tegenwoordigheid door de politie nog eenmaal geselen. Het rouwt mij, dat ik den naam van dien laffen wreedaard niet opgeteekend heb, om hem in de Europese nieuws-papieren te brandmerken.

oever had opeengedrongen. Daarna moest men langs den oever opwaarts roeijen, daar de stroom, als wij in denzelven geraakt waren, ons met veel gewelds ver benedenwaarts zou hebben gevoerd. Bovendien hadden wij een waren evennachtstorm, die de overvaart geenszins verangenaamde. Op den regter oever huurde ik een paard, en reed ik, in min dan een uur, naar den Heer ANDRY, wiens *habitation* op 10 mijl afftands van de plaats lag, waar ik aan wal gekomen was. De paarden zijft hieromstreeks op een kleinen galop afgerigt, waarmede men, zonder zich te vermoeijen, sterk vordert. De weg lag deels op den dijk, deels langs denzelven. Het land is vol suikervelden. Ik reed voorbij drie aanzienlijke suikerplantagies, van welke er vaarten naar het achterwaarts gelegene cipresenwoud, en voorts naar het meer *Barataria* liepen, en langs welke vaarten men voornamelijk hout aanvoerde. De jonge spruiten der suikerrieten kwamen frisch uit den grond; en de negers waren bezig, om het onkruid tusfchen dezelve uit te wieden. Des avonds duurde de overvaart slechts een half uur.

Doctor HERMANN toonde mij, toen ik afscheid van hem nam, de klaauwen en den kop van den alligator, dien hij aan het meer *Barataria* geschooten had. De tanden van het gedrocht waren wel zeer lang, maar zaten volstrekt niet vast, hadden geene wortels, en waren hol. Het dier scheen aan het wisselen van tanden te zijn geweest; want in

de holligheid van verscheidene tanden zag men nieuwe te voorschijn komen. Aan de benedenkaak van den alligator zitten twee kliertjes, die sterk naar muskus ruiken. De Doctor had die kliertjes gedroogd, en reeds verscheidene jaren in dien staat bewaard; echter bezaten zij nog steeds een sterken muskusreuk. Men wil, dat de alligator zich van die zelfstandigheid bedient, om de vischen, die onder zijn bereik komen, te bedwelmen en dan te verflinden.

De Bisshop DUBOURG, welken ik gedurende mijn verblijf te *Nieuw Orleans* meermalen bezocht, ontving mij eenmaal op zijne boekerij, welke, bij het Theologische, nog veel bevattede, dat tot het wetenschappelijke en de fraaije letteren behoorde. Ik onderscheidde er eene volledige *Fransche Encyclopedie*, en maakte den Bisshop mijn compliment, mijne verwondering betuigende, dat hij zulk een boek daar te lande zoo gansch en gaaf had kunnen koopen. Lagchende verhaalde mij nu de vrolijke man, hoe hij aan hetzelfde was geraakt. Toen hij in 1816 en 1817 met den Prins van *Broglio* door *Vlaanderen* had gereisd, had hij eenen wegens deszelfs dweeperij bekenden Heer en deszelfs dochter leeren kennen. Deze laatste, eene vriendin van boeken zijnde, had hem verklaard, dat zij zich zeer bezwaard gevoelde, daar zij in hare boekerij de *Encyclopedie* had, in welke er zoo vele ergerlijke dingen tegen de kerk begrepen waren. Zij vraagde hem, of zij niet best zou doen, met dat aanstootelijk werk op
het

het vuur te werpen. Toen hij zag, dat het werk volledig was, had hij haar zulks afgeraden, en gezegd, dat hij, als zij hem hetzelfde toevertrouwde, zorgen zou, dat hetzelfde geen nadeel wrocht. Op zulk eene wijze had hij het kostbare werk gered en in zijne bibliotheek ingelijfd.

XX.

Vaart op den *Mississippi* naar *St. Louis*;
 en uitstapje van daar naar *St. Char-*
les aan den *Missouri*.

Na een verblijf van 9 weken te *Nieuw Orleans*, verliet ik eindelijk die plaats, met een dankbaar gevoel jegens hare inwoners, die mij zulk een minzaam en vriendschappelijk onthaal geschonken, en den winter voor mij zoo aangenaam gemaakt hadden. Nooit zal ik vergeten, wat de Heeren GRYMES, URQUHART en ANDRY, en de hunnen, voor mij gedaan, en met welke hartelijkheid en ware gastvrijheid zij mij behandeld hebben. Nog verdienstelijker heeft zich intusfchen de Baron DE MARIGNY jegens mij gemaakt; en, daar dezelve voornemens is, om, met verlating van *Amerika*, naar *Europa* te trekken, hoop ik eenmaal in staat te geraken, om mijne erkentelijkheid jegens hem met meer dan enkele woorden aan den dag te leggen. De eigentlijke Kreolen zijn over het geheel een regt gul volk; en veel minder gevielen mij de Noordamerikaansche bewoners van *Nieuw Orleans*, wel-

welke meestal hier slechts gekomen waren, om geld te winnen. De Duitschers in *Louisiana* doen, helaas! zelfs voor de Ieren onder. Het zijn meestal luifjaards, die zich door geene goede hoedanigheid onderscheiden, en grootelijks van hunne landslieden in *Pensylvanie* verschillen, welks Duitfche bewoners, om hunne zedelijkheid en vlijt, algemeen geacht worden.

Na dat ik den 26 Julij 1825 te *Boston* aan wal was gestapt, had ik 4275 Engelsche mijlen afge-reisd. Thans ving ik van *Nieuw Orleans* wederom eene groote reis aan. Ik had het oogmerk van den *Mississipi* tot aan *St. Louis* te bevaren, voorts door de Staten *Illinois*, *Indiana* en *Ohio*, naar *Pittsburgh* te trekken, en mij dan door *Pensylvanie*, en over *Philadelphia*, naar *New-York* te begeven; van waar ik, als God het wilde, in Junij naar *Liverpool* op reis dacht te gaan.

Des morgens van den 26 Maart 1826 begaf ik mij omstreeks 10 uur aan boord van het stoomschip *Phoenix*, dat naar *St. Lou.* wilde en den oever straks verliet. Er voeren dien dag 8 stoomschepen de rivier op. Het onze deed de bescheidenste eischen, was niet groot, en had eene *high pressure* machine, welke naar evenredigheid te sterk en gevaarlijk was, en zoo veel drenning in het vaartuig veroorzaakte, dat ik er naauwelijks schrijven kon. De Heer HUYGENS verzelde mij nog steeds; en, tot mijne blijdschap, vond ik in den Heer HOTTINGUER, zoon van een Parijschen Bankier, dien ik te *New-York* had leeren kennen, en die, even als ik,

ik, voor de terugreis naar *Europa* de Westelijke Staten bezoeken wilde, eenen nieuwen en mij zeer welgevalligen reisgenoot. De overige passagiers, slechts 3 in getale, waren bewoners van *St. Genevieve* nabij *St. Louis* in den Staat *Missouri*. De dag was zeer schoon. De stad, welke ik verliet, en hare voorstad *St. Marie*, leverden een zeer schilderachtig gezicht op. Jammer was het, dat de oevers der rivier zoo allerlaagst waren. Het eigentlijk einde van de gezegde voorstad laat zich niet bepalen. De huizen staan immer verder van elkander, en vermengen zich ten laatste met de suikerplantaadjes, die wij op beide oevers in vrij grooten getale bemerkten, en waaronder er eenige waren met zeer fraaije woonhuizen. De oevers zijn zeer wel bebouwd. Men ziet inmiddels achter de bebouwde velden straks de cipresenwouden aanvangen. Tegen den namiddag brak er iets aan de machine; en wij lagen bijkans 3 uur stil, voor en aler het verholpen was. Op de plantagies hoorden wij muziek, daar het de eerste Paaschdag was, en de negers zich op denzelfden mogten vrolijk maken. Er dreef zoo veel hout den stroom af, dat men de machine meermalen stilhouden moest, op dat hare houten schepraderen door geene drijvende boomstammen beschadigd mogten worden. Ons verblijf bestond uit eene zaal met 16 kooijen. Achter dezelve waren er twee *ladies cabins*, waarvan wij bezit namen, om zoo ver mogelijk van de machine te mogen slapen. Er kwamen ons drie stoombooten en verscheidene *keel-* en *flat-boats* tegen, die

d
g
vi
sto
De
me
de
vor
dek
loo
maa
laag
wate
zelve
land
wij
linker
zegd
Het
toond
de h
verdie
den,
de be
rouge
zijn
schen
van d
hield
na zo
II.

die met boomwol, meel in vaten, spek, hammen, gevogelte, enz. geladen waren.

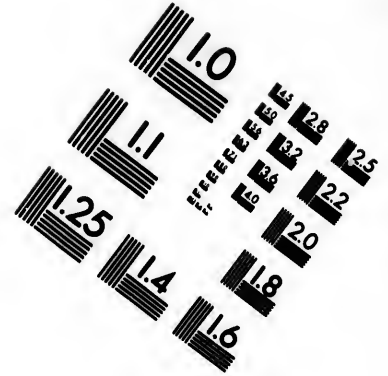
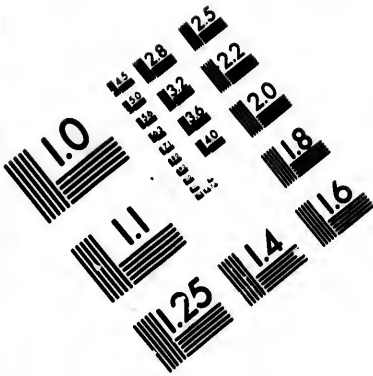
Wij voeren den ganschen nacht door, en ontvingen van eenige drijvende boomstammen duchtige stooten, welke ons echter geene schade toebagten. Den volgenden dag werden de *habitations* zeldzamer; maar alle schenen zij, even als de omliggende suikervelden, in een goeden staat te zijn. Wij vonden de oevers aan weerskanten met hout bedekt. De cipresen hadden afgenomen, en voor loofhout, eschenboomen en populieren plaats gemaakt. Aanvankelijk waren de oevers nog zeer laag, en bespeurden wij uit de teekens, welke het water aan de boomen had achtergelaten, dat hetzelfde, als het zeer hoog rees, over het omliggend land henen stroomde. Tegen den middag kwamen wij voorbij het stadje *Baton rouge*, dat aan de linker zijde der rivier op eene hoogte ligt, en gezegd wordt meer dan 1200 inwoners te bevatten. Het was de eerste stad, welke zich aan ons vertoonde. Onder het voorbijvaren zag ik op dezelfde hoogte twee kazernen van tighelsteen, die 2 verdiepingen hadden en er wel uitzagen. Zij worden, om hare gezonde ligging, des zomers door de bezetting van *Nieuw Orleans* bewoond. *Baton rouge* ligt 131 mijl van die andere stad af, en is zijnen naam, zoo men wil, aan een ouden Indischen volksstam verschuldigd, welke dien naam van de eerste Fransche Kolonisten ontving. Wij hielden ons aldaar niet op, maar vertoefden eerst na zonnen ondergang bij *bayou Sarah*, 163 mijl

H. D.

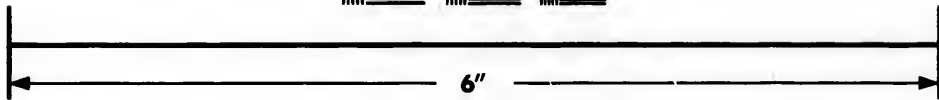
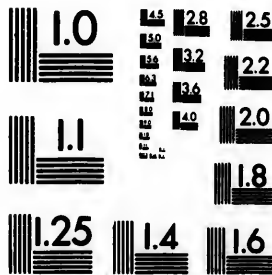
M

van

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

18
20
22
25
28
32
36
40

10
01

van *Nieuw Orleans*, om hout voor de machine in te nemen, waarmede er een uur verliep. Boven *Baton rouge* worden de rivieroeveren, vooral de linker oever, rotfig en steil. De eilanden in den *Misfissipi*, beneden deszelfs vereeniging met den *Ohio*, zijn genommerd. Het laatste nommer is 97. Wij vorderden ten gezegden dage tot boven 94, en vonden alle de eilanden zeer vlak en met hout bezet. Tegen zonnen ondergang waren wij voorbij het stadje *Donaldsonville* geraakt, waar de *bayou Lafourche* in de rivier valt, en de zetel des bestuurders van *Louisiana* geplaatst schijnt te zullen worden. Het weder was den ganschen dag zeer schoon geweest, en wij hadden 3 groote alligators op den oever in de zon zien liggen. Des avonds lagen wij niet meer aan, maar wij voeren den ganschen nacht door, en bekwamen al wederom verscheidene stooten van de drijvende boomstammen.

De morgen van den 28 Maart bragt ook niet veel nieuws aan. Er kwamen ons slechts eenige schildpadden en stukken houts tegen. De rivier vormt menigvuldige en sterke bogten. De oevers zijn doorgaans houtrijk, en meestal zoo laag, dat men aan de watermerken der boomen ziet, dat het water er soms ver landwaarts inloopt. Op den linker oever zagen wij verscheidene alleen liggende *bluffs*, of hoogten, van welke de dusgenoemde *lofty heights* de voornaamste schenen te zijn. Er is daar eene kleine stichting, welke den naam van *Fort Adams* voert, naar een fort, dat aldaar plagt te staan. Aan de oevers liggen eenige onderling

ver-

verwijderde plantagies. De plaats van suikervelden wordt er door katoenvelden vervangen. Wij hielden bij eene der plantagies stil, om hout in te nemen. Ik ging aan wal en bezigtigde de omstreken. De grond schein er zwartachtig en vruchtbaar te zijn. De boomen bestonden er meestal uit eschen en populieren, van welke laatste er eene 16 voet in den omvang hield. Er hadden zich om al de boomen wilde wijnstokken geslingerd, welker stammen soms vrij dik waren. Men vindt er ook vele acacias. In den tuin der plantagie zag ik vele dusgenoemde champagne-rozen, die, in vollen bloei staande, eene schoone vertooning maakten, en tevens eenen zeer liefelijken reuk verspreidden. Men drijft op die plantagie bijenteelt. De gewassen waren er na genoeg zoo ver gevorderd, als bij ons in de maand Junij. De regter oever der rivier behoort nog steeds tot den Staat *Louisiana*, de linker reeds tot den Staat *Mississippi*. De breede *Red river* viel beneden *Fort Adams*, en 232 mijl van *Nieuw Orleans*, aan onze linkerhand in den *Mississippi*.

Nopens de gezegde rivier veroorloof ik mij de overneming van het volgend berigt uit den *Western navigator*, een werk, dat goede kaarten van den loop van *Ohio*, *Mississippi*, enz. bevat. „De *Red river* valt, een weinig ten Zuiden van 31° N. Br. in den *Mississippi*. Zij heeft aan haren mond eene breedte van 500 yards; en zij is over het algemeen 300 of 250 yards breed. Haar voornaamste tak ontspringt in het Mexikaansche gebergte ten Oosten van *Santa Fé*, op na genoeg 36° N. Br. Bijkans

100 mijl ver loopt die tak in eene Noordoostelijke rigting voort; daarop vereenigt hij zich met een anderen tak, die uit het Noordwesten komt, buigt hij zich grootelijks naar het Zuidoosten, en loopt hij in die strekking 1500 mijl ver, tot aan den *Missisipi*. Het land aan de benedenhelft der *Red river* staat aan elk ander deel van *Louisiana* in vruchtbaarheid gelijk, uitgenomen bijkans 50 mijl van den *Missisipi*, waar alles jaarlijks onderloopt. De boomwol, en de tabak, die bij *Natchiloches* en aan de *rapids* geteeld wordt, zijn van de beste hoedanigheid, en worden duur verkocht. De handel houdt, behalve veel klein vaartuig, nog verscheidene stoombooten gaande, welke tot *Natchiloches* varen. De bedding en oevers der rivier bestaan uit ligt rood zand, met leem en keitjes van dezelfde kleur, welke de grond aan het water mededeelt."

In den vroegen morgen van den 29 Maart waren wij bij *Natchez* aangekomen, en hielden wij eenige uren stil, om een lekkenden stoomketel te herstellen. Ik bediende mij van de stilte, om nog eenige dankzeggingsbrieven naar *Nieuw Orleans* te schrijven. Daarmede sleet ik nu te veel tijds, om *Natchez* nog te kunnen bezigtigen. Eenigen van ons gezelschap deden het, en verhaalden mij, dat de stad regelmatig en wel gebouwd was, en, eene kleine mijl van den linker oever der rivier, op eene hoogte lag. Op den oever was eene straat van houten huizen aangelegd, met winkels van benoodigdheden voor de stoombooten, die hier

mecs-

meestal aanleggen. De weg van daar naar het stadje was, om het diepe zand, zeer moeilijk. *Natchez* ligt 298 mijl van *Nieuw Orleans*.

Te half 8 uur ging het verder. De oevers werden wederom zeer laag, en men zag alleenlijk aan de linkerhand enkele *bluffs*. Slechts eene enkele plantagie op een grazigen heuvel schein wel bebouwd te zijn. Zij ligt 340 uur van *Nieuw Orleans*, op de punt van den naam van *petit gulf*, waar de rivier eene sterke bogt vormt. Bovendien zagen wij verscheidene kleine plantagies, die voor overstromingen bloot staan, en slechts kleine loghuizen bevatten. Dezelve zijn door arme lieden aangelegd, die in dit ongezond oord eenig vermogen trachten te verwerven. Aan twee van die plantagies hielden wij stil, om hout in te nemen. Ik ging telkens aan wal, om mij beweging te verschaffen. Op eene van die plantagies had de eigenaar al het hout, dat door hem niet geveld was, in brand gestoken, om het land te ontginnen, en van woud in katoenveld te verkeerren. De dag verliep eenzelvig. Ons reisgezelschap werd met eene vrouw van *St. Louis* vergroot, welker man aldaar een handwerk maar tevens koophandel dreef. Dezelve was naar *Santa Fé* in *Nieuw Mexico* gereisd, en had van daar muilezels in den Staat *Alabama* te koop gebragt. Hij schein te lang weggebleven te zijn. De vrouw had hem met hare drie kinderen opgezocht, doch niet gevonden, en keerde nu met haar kroost naar huis.

In den nacht stevenden wij voorbij het stadje

Warrenton, op den linkeroever der rivier, 398 mijl van *Nieuw Orleans*, en voorbij eene hoogte op denzelfden oever, 10 mijl verder, en *Wallnut hills* genoemd. Tegen den middag van den 30 Maart voeren wij voorbij den mond der *Tazoo*, over welke rivier de *Western navigator* zich dus uitlaat: „De *Tazoo* ontspringt in den Staat *Georgia*, neemt eene Zuidwestelijke rigting, kronkelt door een vruchtbaar oord, en stort zich op 32° 30' N. Br. in den *Misfissipi*. Bij haren mond is zij ongeveer 130 yards breed.”

Het land was wederom zeer eenvormig, met lage deels onder water staande oevers, digt met boomen bewasfen, welker frisch groen door het leelijke baardmos zeer ontlusterd werd. Op eenige onbeduidende plantagies, waar men katoen en mais won, en de woonhuizen uit ellendige kleine loghuizen bestonden, waren die huizen van wegens de overftroomingen op eene foort van roosters gebouwd. Bij eene van die plantagies op den linker oever hielden wij stil, om hout in te nemen. De arbeiders vonden in den houtstapel eene groen en geel gestreepte slang, ter lengte van 2 voet, met een witten buik. Zij hielden haar voor vergiftig, en sloegen ze dood. Ik houd haar daarentegen voor onschadelijk; want, bij een middagmaal op de *habitation* van den Heer ANDRY, bragten deszelfs zoons dergelijk eene slang aan, welke zij in den tuin gevonden hadden, en ik liet haar, tot ontzetting van de Dames, in mijne mouw langs het bloote vel opwaarts kruipen. Na dat men den kop

kop van die slang vermorfeld had, leefde zij nog voort, en floeg zij haren staart zoo vast om een vinger van mij, dat ik haar aan denzelfen een goed eind weegs kon voortdragen. Men vond aldaar, zoo als de vrouw van den planter verzekerde, in het woud vele beeren, die onder de varkens der inwoners veel schade aanrigtten, maar geene menschen aanrandden. De eilanden in de rivier zijn alle laag en dicht met hout begroeid.

De lucht was grootelijks verkoeld; den 31 Maart werd zij wederom warmer. Verder nieuws was er niet. Houtrijke oevers, hooge boomen, populieren en platanusfen met groote slingerplanten, dat veelal wilde wijnstokken waren, om zich henen, en wederom hoog riet. Wij voeren langs verscheidene lage eilanden, welke, zoo als eene lange strook aan de wederzijdsche oevers, onder water stonden; en wij zagen ellendige en armoedige alleen staande woningen. De linker oever der rivier behoort tot den Staat *Missisipi*, de regter tot het gewest *Arkansas*, in welks hoofdplaats *Little rock*, aan de rivier *Arkansas*, zich vele verhuizers uit de Oostelijke Staten nederzetten. Des avonds omstreeks 10 uur bereikten wij den mond der gezegde rivier, waaromtrent men in de *Western navigator* het volgende leest: „Deze uiterst schoone rivier is aan haren mond ongeveer 300 yards breed; en men wil, dat zij bij de 1500 mijlen lang is. Zij ontspringt op 40° N. Br. in het Mexikaansche gebergte, tusschen de rivier *Platte* en den *Rio del Norte*.” Volgens STODOART, „loopt zij over eene

rotfige bedding, en wordt hare scheepvaart, in het drooge jaargetijde, door watervallen en ondiepten grootelijks gehinderd. Het wijd uitgebreid oord, dat zij doorloopt, (vervolgt hij), bevat bij afwisseling bergen, menigvuldige hoogten, vruchtbare dalen, en vooral in de nabijheid van het water lommerrijke wouden en boschen, zoo wel als natuurlijke weiden van een grooten omvang, waar zich ontelbare kudden van velerlei wilde dieren plegen op te houden.”

De stuurman moest zeer voorzigtig te werk gaan, daar er vele gevaarlijke *snags* (*) in de rivier gevonden worden, en wij langs de overblijffelen der gezonkene stoomboot *Putnam* henen voeren. Wij ontmoetten het schoone stoomschip *Caledonia*, dat, van *Louisville* komend, den stroom afvoer, en eene grootfche vertooning maakte. De mond van den *Arkansas* ligt $590\frac{1}{2}$ mijl van *Nieuw Orleans*, en dus $559\frac{1}{2}$ mijl van *St. Louis*, daar de afstand tusfchen die beide plaatsen 1150 mijl bedraagt.

De

(*) In deze rivieren onderscheidt men twee soorten van boomstammen, die voor de scheepvaart gevaarlijk zijn, en *snags* en *sawyers* heeten. De eerste, van welke ik reeds bij de vaart op de *Alabama* rivier gesproken heb, zitten met het eene einde vast in den grond, en staan er vast als een paal; de laatste steken minder vast in den grond, en worden door den stroom bewogen, welke aan het gedeelte, dat naar de oppervlakte des waters strekt, eene rijzing en daling, als die van eene zaag, bijzet; alwaarom zulke boomstammen *sawyers* heeten.

De beide oevers, zoo als de meeste eilanden, die wij den 1 April voorbijvoeren, bleven nog even laag en houtrijk, als die wij tot dus ver gezien hadden; maar wij zagen aan de boomen verder geen leelijk baardmos. Op den regter oever ligt een nieuw gebouwd plaatsje, *Helena* geheeten, en zich, naar het voorkomen der huizen, in een tamelijk goeden staat bevindende. Tegen den avond hielden wij, om hout in te nemen, bij een ander klein plaatsje stil, dat op den regter oever lag, en *Big prairie* heette. Hetzelve was van een woud omgeven, waarin zeer schoone *live oaks* stonden. Toen het donker geworden was, zagen wij in het bosch eene groote menigte lichtende vliegen rondzweven, welke door ons een oogenblik voor vonden uit eene smederij, een ijzeroven, of iets desgelijks, aangezien werden. De scheepvaart was, gedurende den nacht, om de menigvuldige *snags*, zeer gevaarlijk. Wij bekwamen eenige duchtige ftooten; en een tak, die boven het water uitstak, boorde in den wand van eene hut een aanmerkelijk luchtgat. Gelukkig sliep aldaar juist niemand.

Ook den volgenden dag zagen wij bijkans alleenlijk lage en onder water staande oevers. De menschenwoningen, die zoo ellendig als mogelijk waren, stonden zeer verstrooid. Toen wij tegen den avond hout innamen, moest hetzelve bijkans uit het water gehaald worden. De verhevenheden op den linker oever, die ongeveer 40 voet hoog zijn, heeten de *Chikafaw bluffs*; en op eene strook van 60 mijl lengte telt men er vier. Eer wij het

vierde bereiken, voeren wij langs het groote *Presidents island* henen. Bijkans elk jaar verandert de rivier van loop. Zij spoelt steeds zandbanken weg, en verwekt nieuwe, zoo dat eene kaart van haren loop, weinige jaren na dat zij gemaakt is, niet meer gevolgd kan worden. Ons vaarwater was soms, uit hooft van de zandplaten, vrij eng; offchoon de rivier nog steeds de breedte van eene Engelsche mijl had. Op de vierde *Chikasaw bluff* staan de overblijfselen van het fort *Pickering*. Men ziet nog deszelfs beide blokhuisen, waaruit men eene plantagie heeft gemaakt. Eene kleine mijl verder heen vormt eene groep vrij slechte huizen de stad *Memphis*, 763 mijl van *Nieuw Orleans*, en dus 387 mijl van *St. Louis*.

Boven het plaatsje met den Egyptischen naam valt de *Wolf river* in den *Mississippi*. Hier neemt de Staat *Tenessee* een aanvang. Ik vernam, dat Miss *WRIGHT*, van welke mijn verhaal reeds gewaagde, zich bij *Memphis* nedergezet, een aantal negers gekocht, en eene plantagie aangelegd had. Bij hare reis in de Noordelijke Staten betoonde zij zoo veel afkeer van de slavernij, dat zij niet besluiten kon, om over den *Potomack* te gaan, en *Virginia* in te treden; en thans heeft zij zelve slaven aangekocht! Men zegt inmiddels, dat zij zulks slechts met het menschlievend oogmerk gedaan heeft, om een voorgelagen plan ter bevrijding van de negers te bewerkstelligen, en hare slaven van lieverlede meer en meer vrijheid te geven. Ik heb mij, toen ik over *Boston* sprak, nopens Miss *WRIGHT* geuit. Al,

wat

wat ik na mijne afreis van daar wegens haar gehoord heb, bevestigt het ongunstig oordeel, dat ik van toen af dacht te moeten vellen. Een eerwaardig man, die haar te *Philadelphia* had ontmoet, zeide, dat hij haar op eene sofa uitgestrekt gevonden had, weinig sprekende, en zich bijkans om niemand bekommerende. Zij had slechts eenige stellingen geuit, als, bij voorbeeld, *je crois que les ours valent mieux que les hommes!* Bij *Memphis* zal zij, geloof ik, menige gelegenheid vinden, om praktisch onderzoek naar de waarheid van die stelling te doen. Des avonds vermaakten wij ons wederom met de menigte lichtende vliegen in het woud.

Den 3 April geraakten wij in verlegenheid, daar ons hout genoegzaam verstoekt was. De oevers stonden onder water, en er deed zich nergens eene voegelijke landingsplaats op. In den dusgenoemden *New-cut-off* hadden wij een zeer sterken stroom tegen, dien wij slechts met veel moeite en tijdverlies overwonnen. Het brandhout ontbrak ons derwijze, dat de oude vaten in duigen geslagen, en een mast en verscheidene planken in stukken gezaagd moesten worden. De *New-cut-off* heeft zich in Februarij 1822 gevormd, en wint voor de schepen een omweg van 13 mijlen uit. Op de kaart kan men zien, hoe geweldig de *Missisipi* zich hier kromt. Inmiddels spoelt hij van lieverlede het land weg, dat tusschen zijne bogten ligt, of baant hij zich een regten weg door hetzelfde henen. De landtong, welke door de *New-cut-off* door

doorsneden wordt, is nauwelijks eene halve mijl breed. Eerst finds een korten tijd hebben de stoombooten het gewaagd, om dien korteren weg in te slaan. Men ziet er nog overblijffelen van de weggespoelde boomen, en deze nopen de schippers tot voorzigtigheid.

Nadat wij door de engte, welke 869 mijl van *Nieuw Orleans* verwijderd is, waren henen geraakt, hielden wij aan den regter oever stil, om ons van brandhout te voorzien. Ik ging met anderen op den oever wandelen, en het bosch in. Aldaar doodde een jong mensch van ons schip eene zeer schoone slang, die $1\frac{1}{4}$ voet lang en op den rug graauwachtig was, met 12 roode vlekken, die zwarte kringen om zich henen hadden; de buik was wit en zwart gestrept: het was de *coluber coccineus*. Voorts schoot men een zwarten arend met een witten kop en staart. Eenen foortgelijken arend zagen wij des namiddags eenigen tijd lang voor ons schip uit vliegen; hij had eene slang gevangen, welke hij in zijne klauwen hield. Ook ontmoetten wij zeer vele waterhoenders. Na zonnen ondergang vertoefden wij ten tweedenmale aan den regter oever, om nog al meer hout in te nemen. De plaats heet *Point Plaisant*, en bevat verscheidene kleine plantagies, waarvan eene ter stapelplaats dient voor den handel met de inboorlingen. Er worden aldaar eene menigte vellen van herten, reeën, muskusrotten, otters, enz. tegen geweren, kruid en lood, wollen dekens, gedrukte katoenen, enz. ingeruild. Een onzer reisgenooten,

ten, VALLAIS geheeten, hield zich met dien handel bezig. Wij verzelden hem naar het magazijn, waaruit hij eene kar vol geperste huiden naar het schip liet brengen, om ze mede te nemen. Op dit punt van den regter oever, welke aldaar vrij hoog en steil is, neemt het gewest *Arkansas* een einde, en begint de Staat *Misfouri*. Dezelve bekleedt eerst sinds twee jaren zijnen rang onder de Amerikaansche Staten, en bekwam denzelven niet, dan met veel moeite, en na langen strijd; daar het Congres aan de planters van *Misfouri* het regt om de slavernij aan te houden betwistte; hetwelke zij echter niet hebben behoeven op te geven.

Zes mijl beneden *Point Pleasant* ligt, ook op den regter oever, het stadje *Nieuw Madrid*, 912 mijl van *Nieuw Orleans*. Tot mijn leedwezen voeren wij hetzelfde bij nacht voorbij. Ik had gaarne de sporen der zware aardbevingen gezien, welke hier in 1811 en 1812 gewoed hebben. Men zegt, dat er nog groote gaten in den grond bestaan, waarin boomen weggezonden zijn. Ook moet de grond, op welken de plaats gebouwd is, verscheidene voeten gedaald zijn, en zij veel geleden hebben. *Nieuw Madrid* was eene Spaansche stichting; en van 1763 tot 1803, toen de gansche regter oever van den *Misfissipi* aan de Spanjaarden toebehoorde, bevond zich hier een militaire post van die natie. Op den linker oever der rivier nam, tegenover *Nieuw Madrid*, de Staat *Tenessee* een einde, en begon de Staat *Kentucky*.

Den 4 April was het juist een jaar, dat ik mij-
ne

ne dierbaarste panden te *Gené* verliet. Die tijd was voor mij allerfnelst vervlogen. Ik had vele merkwaardige dingen gezien; mijn geest was bijkans altoos ingespannen geweest; en nogtans stond, hetgene mij voor een jaar bejegend was, mij zoo levendig voor de gedachten, als of er tuschenbeide slechts weinige dagen verloopene waren. „Als de groote Wereldregeerder mij gezond bij mijne geliefden terug brengt,” deze gelofte deed ik, „zal de 4 April te mijnent, zoo lang ik leef, een feestdag zijn.”

Beide oevers der rivier vertoonden zich des voormiddags eveneens, als in de jongst verloopene dagen. Slechts op den linker oever zagen wij twee hoogten, waarvan de eene *Chalk-bank* en de andere *Iron-bank* genoemd wordt. Tegen een uur des namiddags bevonden wij ons tegenover den mond van den *Ohio*. Het water is hier zeer breed, en herinnerde ons, in vereeniging met de lage, en digt met hout begroeide, oevers der twee rivieren, de Mecklenburgsche meeren.

De *Western navigator* zegt, in eene noot, het volgende nopens den *Ohio*: „De zamenvloeiing van *Alleghany* en *Monongahela* bij *Pittsburgh* vormt den *Ohio*. De *Monongahela* is aan haren mond 500 yards breed, en de *Alleghany* 370 yards. Na eenen West-Zuid-Westelijken loop van 952 mijlen werpt zich de *Ohio*, op na genoeg 37° N. Br. in den *Missisipi*. Zijne breedte verschilt van 400 yards tot 1400 yards. Bij *Cincinnati* heeft hij eene breedte van 847 yards, welke als zijne ware mid-

del-

delbare breedte kan worden aangemerkt. Zijn stroom is zacht, en wordt door geene *rapids*, of vallen, afgebroken, uitgenomen bij *Louisville*. Hij wordt in nuttigheid voor de scheepvaart door weinige rivieren overtroffen, en zal het te minder worden, als de reeds lang voorgenomene aanleg van kanalen en sluizen bij den val bewerkstelligd worden zal, dat ongetwijfeld met een goed gevolg zal kunnen geschieden. De hoogte van den val bedraagt bij de $22\frac{1}{2}$ voet, en men gevoelt zijne uitwerking twee mijlen ver. De middelbare diepte van de rivier is 25 of 30 voet. Zij laat zich, als het water laag is, op verscheidene plaatsen boven den val doorwaden."

De mond van den *Ohio* is 977 mijl van *Nieuw-Orleans* en 173 mijl van *St. Louis* verwijderd. Twee stoombooten, die van *Nieuw Orleans* af steeds bij ons gebleven waren, de *Friendship* en de *Philadelphia*, verlieten ons aldaar, en voeren den *Ohio* in. De *Mississippi* blijft ook verder heen steeds zeer breed, en bevat vele eilanden. Van den *Ohio* af behoort de linker oever van den *Mississippi* tot den Staat *Illinois*; de rechter blijft tot den Staat *Missouri* behooren. De beide oevers beginnen iets hooger en tevens steenachtiger te worden. Wij hielden aan een paar alleenstaande huizen op den rechter oever stil, om hout in te nemen. Onderwijl ging ik in het bosch achter die huizen wandelen, en zag ik verscheidene platanusfen van ongemeene hoogte en dikte. Ik meen te kunnen zeggen, dat een dier boomen 20 voet omvangs had.

had. De koelere lucht, en het min gevorderd veldgewas, deden ons ontwaren, dat wij ons verder ten Noorden bevonden. In groote boomgaarden achter de huizen stonden de appelboomen in bloei, hetgene ten minste zes weken vroeger te *Nieuw Orleans* het geval was. Aan den oever stonden *arbres de Judée*, welker bloesem aan dien der perzikken gelijk.

Het water in den *Ohio* was sinds eenige dagen sterk gewasfen, en stroomde den *Mississippi* met geweld in. Zulks diende ter verzwakking van den stroom der laatstgenoemde rivier boven de vereeniging. Het strekte dus ten onzen voordeele. Des avonds omstreeks 10 uur bereikten wij het stadje *Cap Girardeau*, aan de regter zijde der rivier, waar de Heer *VALLAIS* eenige goederen had uit te laden. Het ligt op een hoogen oever, in een vruchtbaar en tamelijk bevolkt oord. Het moet neringrijk en wel gebouwd zijn. Wij vernachtten bij hetzelfde; want de scheepvaart wordt verder heen, om de menigvuldige *snags* onder water, en de dusgenoemde *sawyers*, bij nacht gevaarlijk; en menige stoomboot was daarbij reeds verongelukt. De plaats lag nog 132 mijlen van *St. Louis*.

Den 5 April geraakten wij voor bet aanbreken van den dag in beweging, en hielden wij vervolgens aan den regter oever der rivier stil, bij het dusgenoemd stadje *Bainbridge*, dat uit 5 houten huizen bestaat. Men ontscheepte aldaar wederom koopgoederen, en men nam hout in. Verder henen stevenende, vonden wij de oevers hooger. Aan

de

d
g
te
zo
sta
hee
van
wo
ten
zeer
zich
hoog
een
small
den a
met z
uren
niet v
den r
liggen
ke en
Den
voor d
merkelijk
waren,
stond al
geheeten
naar Ka
in den S
de rivier
den wij
II. D.

de regter zijde zagen wij zandsteenrotsen, die tegen de 40 voet hoog schenen te zijn. Zij waren ten deele door het water uitgekabbeld, en hadden zonderlinge gedaanten. Eene van die op zichzelve staande klippen heet *the devils tea-table*. Verder heen worstelt de rivier tusschen twee rotsen door, van welke de eene *the devils bake oven* genoemd wordt, waar men zegt dat verscheidene stoombooten te gronde zijn gegaan. De stroom is aldaar zeer sterk. Aan den regter oever staat daarin op zichzelve eene rots, *the tower* geheeten, 150 voet hoog, 100 voet in den omvang, en zeer gelijk aan een oud flot. De rivier wordt hoe langer hoe smaller; en het gewas immer achterlijker. Tegen den avond hadden wij een zeer hevige onweder, dat met zware donderslagen, regen en hagel, een paar uren duurde. Hierom konden wij zonder gevaar niet vooruitwerken, en bleven wij dien nacht aan den regter oever bij den mond der *Saline river* liggen; aan welke rivier men zeide dat aanzienlijke en veelopbrengende zoutwerken opgericht waren.

Den 6 April hervatteden wij de reis al wederom voor den dageraad. Het onweder had de lucht merkkelijk verkoeld. Toen wij 5 mijlen ver gevaren waren, hielden wij aan den linker oever stil. Er stond aldaar een magazijn, *Simontons warehouse* geheeten, waar men de goederen ontscheepte, die naar *Kaskaskia* moesten. Dit laatste is eene stad in den Staat *Illinois*, 2 mijl van het *warehouse*, aan de rivier *Kaskaskia*, of *Oava*. Welhaast vervolgden wij onze reis. Het land aan den regter oever

H. D.

N

was

was wel bebouwd. Wij zagen er het stadje *St. Geneviève*, eene mijl van den *Mississippi* aan de *Gabarre creek*, in het hangen van eene hoogte. De Heer VALLAIS, en nog een van onze reisgenooten, die van *Nantes* geboortig en te *St. Geneviève* woonachtig was, ontscheepten hier hunne te *Nieuw Orleans* gekochte goederen, en verlieten ons.

Wij hielden verscheidene uren halte. De stroom neemt eene nieuwe rigting naar den regter oever, holt denzelven uit, en rukt er vaak ganfche stukken lands van weg, terwijl de linker oever aangroeit. Wij geleidden onze reisgenooten naar het stadje, dat ongeveer 2000 blanke en andere inwoners heeft. De weg liep tusschen maisvelden door, welker bewerking men aanving. Wij pasfeerden de *Gabarre creek* over eene brug. De plaats heeft straten, die elkander regthoekig doorsnijden; maar zij ziet er overigens vrij armoedig uit. Ik zag er slechts 3 hecht gebouwde huizen. Het eene staat op een plein, en is het *Courthouse*. Niet ver van daar staat de gevangenis, een vierkant, dat van sterke balken getimmerd is. De hoogte, aan welke de plaats paalt, bevat het derde steenen gebouw, dat wel een dak, maar geene deuren en vensters had, en dreigde in te storten. Hetzelve was tot eene Akademie bestemd geweest. Men had intusschen het ontwerp, bij mangel van gelden, niet kunnen uitvoeren. De nabijliggende loodmijnen brengen aan de plaats veel voordeels toe. Men zeide, dat de scheepvaart in de nabijheid van *St. Geneviève* zeer gevaarlijk was, om dat er aldaar ve-

ie
de
De
W
nevi
steen
en
wor
gebr
viève
boor
zag
paard
kocht
die v
vervo
fig,
en uit
met n
innerd
Ong
den lin
toen d
den, e
ten dee
zvolge
eilander
Islands
vele vo
hen wa
uur des

ie *snags* onder water lagen. Twee stoombooten, de *Franklin* en de *Cincinnati*, zijn er vergaan. De laatste verongelukte juist toen Prins PAUL van *Wurtemberg* er aan boord was. Ik zag te *St. Geneviève* vele stukken witte en ligt vermaalbare zandsteen, welke in de nabijheid der plaats gevonden, en als handelsartikel naar *Pittsburgh* verzonden wordt, waar men ze ter vervaardiging van glas gebruikt. Gedurende ons oponthoud bij *St. Geneviève* kwam er een Shawnee-Indiaan bij ons aan boord, een man van in de 30 jaar, die er wel uitzag en vrij goed Engelsch sprak. Hij reisde te paard, met zijn geweer, om te jagen; en hij verkocht, wat hij opdeed. Zijne kleeding had veel van die van een Creek-Indiaan. Tusschen 12 en 1 uur vervolgden wij de reis. De regter oever bleef rotzig, en was hier en daar zoo zonderling gevormd en uitgehold, dat hij mij de rotfen aan de *Ilm*, en met name het dusgenoemde *Buchfarther slot*, herinnerde.

Ongeveer 10 mijl boven *St. Geneviève* ligt, aan den linker oever, *Fort Chartres Island*, waar er, toen de Franschen zich hier het eerste nederzette- den, een fort stond, dat door den stroom welhaast ten deele weggespoeld werd, en thans geheel verzwolgen is. Wij stevenden voorbij verscheidene eilanden, van welke er 3 den naam van *Plattan Islands* voeren. Op dezelve zagen wij in het hout vele vogels met bonte vederen. De grootste onder hen waren de dusgenoemde *Cormorans*. Tegen 5 uur des avonds bereikten wij *Herculaneum*, een

stádje op den regter oever , dat door de rivier *Joaachim*, die hier *Owashing creek* heet , en in den *Misfissipi* valt , in tweeën wordt gedeeld. Het ligt 30 mijl van *St. Louis*, en is zeer klein, doch bevat verscheidene fraaije huizen, en bestaat van handel in lood uit de naburige mijnen en van twee hagelgieterijen. De rotsen aan den regter oever der rivier openen zich, om de *Owashing* door te laten, welke door een eng en waarlijk schilderachtig dal vloeit, dat mij het *Ilmthal* op nieuw herinnerde. Van de rivier gezien, vertoont *Herculaneum* zich zeer fraai, tusfchen twee hooge rotspunten, welke elk een dusgenoemden *shot tower*, waar men schroot giet, op zich hebben. Wij hielden er stil, om hout in te nemen, en wij bragten er den nacht door.

Den 7 April vervolgden wij tegen 5 uur des morgens onze reis; en wij bereikten ongeveer een uur voor den middag *St. Louis*. Dus hadden wij met de stoomboot, in minder dan 13 dagen, een weg van 1150 mijlen afgelegd, waartoe men voormaals ten minste 3 maanden noodig had. In de laatstgenoemde stad zochten wij op verscheidene plaatsen een verblijf. Doch wij vonden het alomme te slecht. Ten laatste vestigden wij ons in *Misfouri-hotel*, eene vrij middelmatige herberg, waar wij ons zeer naauw behelpen moesten.

St. Louis werd in 1763 door eenige Franschen en Kanaders aangelegd. Deze laatsten wilden, toen *Kanada*, in den gezegden jare, benevens de linker oevers van den *Illinois* en *Misfissipi*, aan En-

ge.

v
d
li
n
ja
ni
eer
No
hur
voo
stoo
met
ans
Stat
welk
den
meer
Misf
ligt
een g
St.
grond
langs
uitstre
vierka

geland afgegaan werd, geene onderdanen van die mogendheid worden, en weken naar den regter oever van den *Misfifipi*, welke toen aan *Frankrijk* toebehoorde, maar welhaast aan *Spanje* afgegaan werd. De verhuizers stichtten er *St. Louis*, *St. Charles* aan den *Misfouri* en meer andere plaatsjes, waar zij vele jaren, in afzondering van de beschaafde wereld, midden onder de wilden leefden. Zij lieten het land genoegzaam ongerept, dreven weinig akkerbouw en leefden bijkans enkel van de jagt. Zij zouden ten laatste verwilderd zijn, was niet dit land, met *Louisiana*, in 1803 aan de Vereenigde Staten overgedaan. Nu kwamen er vele Noordamerikanen en vreemdelingen herwaarts, met hun vermogen en hunne vlijt; en er opende zich voor *St. Louis*, door middel van de uitgevondene stoombooten, eene nieuwe en ligte gemeenschap met de oevers van den *Ohio* en met *Nieuw Orleans*, de gewigtige stapelplaats voor de Westelijke Staten. Een blik op de kaart der republiek toont, welk eene belangrijke plaats *St. Louis* eenmaal worden zal, wanneer de blanke bevolking zich nog meer ten Westen van den *Misfifipi*, langs den *Misfouri* en elders, zal hebben uitgebreid. Wellicht wordt het stadje eenmaal de hoofdplaats van een groot rijk.

St. Louis ligt op een vrij hoogen en rotsachtigen grond, aan den regter oever van den *Misfifipi*, langs welchen de plaats zich bijkans eene mijl ver uitstrekt. De meeste huizen hebben aan den rievierkant tuinen, waarin de aarde door muurwerk

bijgehouden wordt en terrassen vormt. De stad heeft ongeveer 4000 inwoners, en bestaat uit eene lange, aan de rivier evenwijdige, voorname straat, van welke verscheidene straatjes zijdelings af naar de hoogte achter de stad loopen. Op die hoogte wijzen eenige op zich zelve staande huizen de plaats aan, waar er eenmaal, in de rigting der rivier, eene tweede voorname straat gebouwd worden kan. De meeste huizen zijn nieuw, van tichelsteen gebouwd en 2 verdiepingen hoog. Eenige weinige zijn van gehouwen steen, en andere van hout en leem, in den smaak der Spaansche kolonisten, en zoo als de oude huizen te *Nieuw Orleans*. Om de stad hener liep voormaals aan den landkant langs de hoogte een wal, die thans geslecht is. Dezelve had op zijne hoeken ronde verdedigingstorens van gehouwen steen, waarvan men nog het muurwerk ziet.

Ten Noorden van de stad verheffen zich 7 langwerpige vierkante hoogten in twee rijen. Zij behooren tot de inlandsche heuvels en vestingwerken, van welke men aan de oevers van den *Ohio* en *Mississippi* vele vindt, en welke zich van het meer *Erie* tot aan *Nieuw Mexico* uitstrekken. Er bestaan noch oorkonden, noch overleveringen, noemens den oorsprong van die werken, en de volken, die ze hebben aangelegd. Men heeft de heuvels ten deele doorzocht, en in eenige eene groote menigte menschenbeenderen, in andere daarentegen niets, gevonden. De dubbele heuvelreeks bij *St. Louis* is tot nog toe onaangeroerd gebleven.

Straks

k
fc
di
CL
is.
Zij
vrie
reis
op
naar
Groo
uitge
TEAU
niet t
De
voor
zien;
Zij w
Missis
ver lig
wijder
nog o
stadje
TINGU
wagen
wel.
welke
reden,
Missou
laagten

Straks na onze aankomst leiden wij eenige bezoeken af, om de aanbevelingsbrieven, welke de Bisschop DUBOURG mij had meêgegeven, te overhandigen. Wij gingen vooreerst naar den Generaal CLARK, die Gouverneur van den Staat *Misfouri* is. Dezelve bevond zich inmiddels te *Washington*. Zijne echtgenootte en dochters ontvingen ons zeer vriendelijk. De Gouverneur CLARK is de bekende reisgenoot van den voormaligen Gouverneur LEWIS, op eene reis, welke zij, in 1804, 1805 en 1806, naar den uitloop van de *Columbia river* in den Grooten Oceaan gedaan, en welker beschrijving zij uitgegeven hebben. Wij vonden den Heer CHOUTEAU, een der grondleggers van *St. Louis*, ook niet te zijnent.

De rivier *Misfouri* is zoo gewigtig, dat wij ze voor onze afreis ten minste begeerden te hebben gezien; vooral daar wij ons zoo nabij haar bevonden. Zij werpt zich 20 mijl boven *St. Louis* in den *Misfissipi*; en *St. Charles*, dat op haren linker oever ligt, is ook slechts 20 mijl van *St. Louis* verwijderd. Om geen tijd te verliezen, besloten wij, nog op den namiddag van den 7 April naar dat stadje te rijden. Gezamentlijk met de Heeren HOTTINGUER en HUYGENS, huurde ik eenen kleinen wagen met 2 paarden af. Aanvankelijk ging alles wel. De weg liep door eene heuvelige weide, op welke veel vee graasde. Na 8 mijl te hebben afgereden, kwamen wij in een woud, waar wij den *Misfouri* bereikten. Het land was vol hoogten en laagten. Het woud bestond uit loofhout, eiken,

verscheidene foorten van notenboomen, Kanadafch; populieren en veel sumach. Langs de meeste boomstammen slingerden zich wilde wijnstokken en klimop omhoog. Men bespeurde hier bijkans niets van de lente; het gewas stond er nog even achterlijk, als ten zelfden tijde in *Vlaanderen*. Hierover verheugden wij, die van *Nieuw Orleans* kwamen, waar het sinds lang reeds zomer was, ons in geen deele. In het woud vonden wij verscheidene alleen staande hoeven, welker akkers met *worn fences* omtuind waren. Men bouwt er tarwe, haver en maïs. Het vee en de menigvuldige varkens blijven dag en nacht in het woud, en moeten zelve voor een goed verblijf zorgen. Er hebben zich vele verhuizers uit de Oostelijke Staten van Amerika, ook Duitschers, hier aan den *Misfouri* gevestigd, het land voor $1\frac{1}{4}$ dollar van het Gouvernement gekocht, en hetzelfde ontgonnen. Intusfchen hebben de meesten berouw van dien stap, daar zij wegens gebrek van verteederders in dezen Staat, en wegens den grooten afstand der markten, voor hunne produkten geen aftrek vinden. Wij reden ook door een dorpje, *la station* geheeten, en verdwaalden daarna bijkans in het woud, dewijl onze voerman van het regte spoor onkundig was. De weg werd moerasfig, en zeer slecht; en de valende avond vergrootte onzen tegenspoed. Een mijner reisgenooten beriep zich op zijne bedrevenheid in de sterrekunde, en wilde onzen gang naar de Noordstar rigten. Ik stelde meer vertrouwen op mijne bedrevenheid in de opmerking van het

plaat-

plaatselijke, en verzettede mij tegen alle geleerde betoogen. Mijn tweede reisgenoot stemde met mij in. Dus rigtte ik onzen verderen koers, en ik slaagde zegevierend in het vinden van den regten weg. Wij bereikten des avonds te half tien den regter oever van den *Missouri* tegen over *St. Charles*, bij het veerhuis *Chauvin's ferry*.

De weg was ten laatste zoo slecht geworden, dat wij hem, om niet met den wagen te tuimelen, eindelijk te voet afleiden. Het was te laat, om nog over den *Missouri* te gaan. Hierom lieten wij in het veerhuis een sober avondmaaltje bereiden, en bragten wij er voorts den nacht op een zolderkamertje door. Het land nabij den zamenloop van den *Missouri* en den *Mississippi* moet niet gezond zijn. Des zomers heerfchen er galkoortfen, en des winters de dusgenoemde *influenza*, welke zich dezen winter over de meeste Noordelijke Staten verspreid had. Zij bestaat uit een zeer hevigen hoest, bij welchen rhumatieke toevallen komen. Als men het kwaad veronachtzaamt, kan het den dood medevoeren. Iemand, die bij ons in het kamertje lag, veroorzaakte mij door bewijzen, dat hij sterk aan de *influenza* leed, de grootste ontsteltenis en kwalijkheid; en met iemand in een ander kamertje nevens het onze was het eveneens gesteld. Zeer lastig was de duo van het paar, dat wij als om strijd hoorden hoesten.

Den volgenden morgen staken wij vroegtijdig in eene kleine boot over naar den linker oever der rivier, waar *St. Charles* ligt. De *Missouri* is hier

$\frac{1}{2}$ mijl breed, hij stroomt heel sterk, en zijn water is troebel en slijkerig. De rechter oever is vrij effen, en nogtans zoo hoog, dat hij niet onder water loopt. De linker oever is vol heuvels. *St. Charles* ligt aan den voet van eene hoogte. Het stadje bestaat uit eene enkele langs de rivier loopende straat, met meestal tighelsteenen huizen. Deze zijn meerendeels door lang na de stichting der plaats aldaar aangekomene Amerikanen gebouwd, en worden door hen als de vermogendste burgers bewoond. De Kanadafche, of, zoo als men ze hier om hunnen oorsprong en hunne taal noemt, Fransche ingezetenen bewonen oude huizen aan de beide uiteinden der straat. Zij bezitten minder nijverheid, dan de Amerikanen, en leven voornamelijk van de jagt. De plaats zal tegen de 1000 inwoners bevatten, die meestal Roomschgezind zijn, en eene kleine houten kerk hebben. Ik sprak hunnen Pastoor, VERHEGGEN, van *Gend* geboortig, en nog een jong mensch. Dezelve had, zoo als de Abbé MAENHOUT van *Pensacola*, en verscheidene andere jonge seminaristen uit *Vlaanderen*, den Bisschop DUBOURG bij deszelfs terugkomst uit *Europa* verzeld, en zeide mij, dat er 8 Vlaamsche geestelijken in dezen Staat, of het seminarium, 5 mijl van *St. Geneviève*, verdeeld waren (*).

St.

(*) Niet ver van *St. Charles* ligt het Jesuiten-Collegie *Florissant*, waar de meeste geestelijken hieromstreeks hunne hoogere vorming bekomen hebben.

St. Charles heeft slechts een gering voorkomen, en de straat is er niet geplaveid. Wij hadden het oogmerk, om eene hoogte van den naam van *les Mamelles* te beklimmen, welke beneden *St. Charles* aan den *Misfour* ligt, en van welke men gezegd wordt deze rivier en den *Misfissipi* gelijkelijk te kunnen overzien. De weg liep door een loofwoud, dat beneden het stadje aanvangt. Geene leidlieden hebbende, verdwaalden wij in het bosch, en kwamen wij eindelijk aan een paar alleen staande hutten. Dezelve werden door Kanaders bewoond, die mij voor een Roomschen priester hielden. Wij vernamen met ontroering, dat wij, ver van de *Mamelles* verwijderd, en 6 mijl van *St. Charles* waren. Gevolgelyk deden wij zonder vrucht eene sentimentele wandeling van 12 mijlen. Gelukkiglyk hadden wij goed weder. Wij waren op de uitreize steeds dicht aan den *Misfour* gebleven; bij de terugreis gingen wij langs eene groote moerasige weide, en konden wij de hoogten op den linker oever van den *Misfissipi* zien. Het woud is vrij dicht, en bestond uit de voorgemelde boomsoorten en zeer hooge en dikke platanusfen. Men zag er echter bijkans nog geen loof, maar zeer schoone vogels, een paar, die glimmend hemelsblauw waren, en verscheidene papagaaijen, als diegene, welke ik aan de rivier *Alabama* gezien had. Voor slangen, en bijzonderlyk voor ratelslangen, waarvan men wil dat het getal hier des zomers groot is, was het nog te koud.

Door onze onnutte voetreis zeer vermoeid, voeren

ren wij straks van *St. Charles* over den *Misfour*i naar *Chauvin's ferry* terug, waar wij vernacht hadden. Wij hielden er ons middagmaal, en floegen, met ons klein en ligt rijtuig, des namiddags te 4 uur den weg naar *St. Louis* in. Het slechtste deel van den weg werd door ons bij dag afgereden. Wij verwonderden ons over de groote menigte van patrijzen, die wij aantroffen. Derzelve schuwheid was zoo gering, dat zij naauwelijks voor onzen wagen weken, en zich op 10 schreden afftands niet roerden. Toen de avond viel, bevonden wij ons reeds op den beteren weg. Wij reden voorbij een verhuizend gezin, dat onder den blooten hemel gelegerd was; en wij kwamen des avonds te 10 uur zonder ongeval te *St. Louis* aan.

Het was dien nacht zeer koud, en den volgenden morgen van den 9 April vonden wij ons diep in den winter verplaatst. Het hield den ganschen dag niet op van sneeuwen en vriezen. Uitgezonderd een klein sneeuwvlaagje, dat ik in November 1825 te *Harpersferry* had aangetroffen, was dit de eerste sneeuw, welke ik in *Amerika* zag. Dezelve weerhield ons van uitgaan; en wij bleven lang bij den haard zitten, en spraken over vorige dagen van geluk. Eindelijk leiden wij echter bij Mevrouw CLARK een bezoek af, waar wij den avond sleten.

Schipper CLARK, van de *prairie des Chiens*, welke hooger op aan den *Misissipi* ligt, kwam dezen namiddag, met de stoomboot *Mexico*, bij *St. Louis* aan, deed een kanonschot, om zijne komst bekend te maken, en wilde den volgenden morgen den

den
Lo
gen
en
bezo
om
en
te g
berij
grom
hare
Hier
righ
zag
Ik
mijne
waar
Potoj
Ik z
ander
de w
zeide
grom
eene
de,
in pla
gema
kunne
te va
dan
chine

den *Mississipi* verder af, en den *Ohio* in, naar *Louisville* en *Pittsburgh*. Ik besloot, deze gelegenheid aan te grijpen, om in den *Ohio* te geraken, en vervolgens *New Harmony* aan den *Wabash* te bezoeken. Mijn oogmerk was voorheen geweest, om te lande door den Staat *Illinois* naar *Vincennes*, en van daar, den *Wabash* af, naar *New Harmony* te gaan; maar die weg was, volgens ingewonnene berigten, in het toenmalig jaarfaizoen bijkans grondeloos; en verscheidene rivieren waren buiten hare oevers getreden, en de ponten waren er slecht. Hierom, en om dat eene landreis voor de weetgierigheid niets merkwaardigs stond op te leveren, zag ik daarvan af.

Ik gaf insgelijks den wensch op, om de loodmijnen ten Zuidoosten van *St. Louis* te bezoeken, waarvan de belangrijkste 60 mijl van de stad bij *Potosi* gelegen zijn, en immer gewigtiger worden. Ik zou, om daar henen te rijden, 2 dagen, en 2 andere tot de terugreis, noodig hebben gehad; en de weg werd mij als allerflechtst beschreven. Men zeide mij, dat het looderts bijkans boven op den grond lag, en zich zoo wijd uitstreckte, dat men, eene groeve tot op het water uitgedolven hebbende, zich slechts tot eene andere had te begeven, in plaats van diep in den grond te boren. Aan die gemakkelijke manier van mijnwerken zal men zich kunnen houden, tot dat men de gansche oppervlakte van zijnen grond zal hebben doorgraven; maar dan zal men de toevlugt tot pompen en stoommachines dienen te nemen. Aan den *Fever river*, die

in

in het bovineinde van den *Mississippi* uitloopt, zijn ook loodmijnen, die veel geven. Zij hebben, tezamen met de werken bij *Potosi*, gedurende 9 maanden, 887,298 pond lood opgeleverd, waarvan de schatkist der Vereenigde Staten er 104,113 trok. Men giste, dat die gezamentlijke werken in het volgend jaar tusfchen de 3 en 4 miljoen ponden zouden opleveren. Men bewerkt deze groeven eerst finds weinige jaren.

Den 10 April leiden wij, voor onze afreize, nog eenige bezoeken af, als, vooreerst, bij den Majoor BIDDLE, van het 8 regiment voetvolk. Hij is een broeder van den Commodore BIDDLE, en van den President der bank van de Vereenigde Staten te *Philadelphia*. Zijne vrouw, die in *Frankrijk* opgevoed was, fcheen zich op den Noord-amerikaanfchen voorpost der befchaving niet zeer in haar element te bevinden. Van daar gingen wij naar Mevrouw CLARK, die ons door den Heer ALEXANDER, Secretaris van haren echtgenoot, naar het Museum liet brengen, dat de Gouverneur op zijne reis verzameld en naderhand aanmerkelijk vermeerderd had. De Heer ALEXANDER toonde ons inlandfche kledingstukken van verfchillende foort en stof. De stof was, uitgezonderd het leder, meestal van Noord-amerikaanfchen of Europifchen oorsprong. Slechts een enkel gewaad was door de Cherokees van katoen gemaakt, dat zij zelve geteeld, gefponnen, op een inlandfchen weefstoel geweven, en blaauw geverfd hadden. Voorts vele wapenen van verfchillende volken, houten ftrijd-

kol-

kolven; eene strijdkolf van elandshoorn, eene dito van hout, met een klein fcherp stuk ijzer, bogen van hout en elandshoorn, speren, kokers met pijlen, eene vuursteen speerpunt van de bewoners der oeyers van de *Columbia river*, een waterdigt korfje uit hetzelfde land, als ketel dienende, verscheidene foorten van tabakspijpen, met name vredespijpen, of calumets. De koppen van de groote pijpen zijn van eene soort van bolusaarde, of van slangensteen; en de plaats, waar men die steen delft, wordt in oorlogstijd voor neutraal gehouden; als vijandelijke partijen elkander daar ontmoeten, mogen zij geene vijandelikheden jegens elkander plegen. De pijp, van welke de Commissarissen der Vereenigde Staten zich bij traktaten met de inlanders bedienen, heeft een zwaren kop van zilver, en eene buis van hout, die heel fraai opgeschikt is. Voorts toonde de Heer ALEXANDER ons de medailles, welke de inlandsche opperhoofden op verschillende tijden van het Spaansche, Engelsche en Amerikaansche Gouvernement ontvangen hadden, en de afbeeldingen van verscheidene Opperhoofden, die naar *St. Louis* gekomen waren, om met den Gouverneur, welke tevens *Indian agent* is, te onderhandelen. Onder de natuurlijke merkwaardigheden onderscheidden wij een alligator, welke 8 voet lang was, een pelikaan, de hoornen van eene gems, welke de Gouverneur op zijne reis in de *roky mountains* geschoten had, de hoornen van een bergschaap en eenen eland, verscheidene beerenvellen, onder anderen een van een witten beer, buffelshuiden,

hui-

huiden van elanden, een mantel van steenkattenvellen, martervellen enz.; eene menigte versteend hout en olifantstanden, een stuk bergzout, vrij wit, doch niet zoo, als het Engelsche, tot kristallen geschoten, zeer fraaije kleine agaten, enz. Onder de zeldzaamheden van het museum waren de twee bijzonderste eene kanoo van beestenvellen en eene van boombast, eene *peace bell*, of vredesfjerp, zijnde een witte van glaskoralen gefikte gordel ter breedte van twee handpalmen, sneeuwchoenen, netten, die als raketten over eene ovalen raam gespannen zijn, en bij het kaatsen gebruikt worden, enz.

Na dat wij die belangrijke verzameling in oogenschouw genomen hadden, gaven wij den Heer CHOUTEAU een bezoek. Dit is een eerwaardige grijsaard, die 80 jaar vroeger te *Nieuw Orleans* geboren werd. Hij verhaalde ons, dat hij bij den aanleg van *St. Louis* den eersten boom had geveld. Zijn huis was het eerste hechte gebouw, dat men er stichtte, en gelijkt in bouworde naar het oude Gouvernementshuis van *Nieuw Orleans*. Ons onderhoud met den ouden man, wiens zonen hem, toen hij ons ontving, als eenen Aartsvader omringden, was zeer belangrijk. Hij dacht, dat het volk, van welks aanwezig de inlandsche oudheden getuigden, of door eene besmettelijke ziekte, of door een alvernielenden krijg, van de aarde verdelgd was geworden. Hij geloofde, dat *Amerika* oulings niet door de dusgenoemde *Behringsstraat* van de oude wereld afgescheiden was geweest.

Ten

Ten
Azië
 (vraa
 vaste
rican
 gebee
 bare,
 linker
 Men v
 voorg
 den g
 eene la
 bij een
 fchanfin
 ouden
 van der
Jena,)
 vader in
 derde z
 heuvel m
Louis.
 feum va
 aan diege
 heuvels v
 Er ont
 die karava
 dagen tijds
 De koopv
 stonden m
 werk, enz
 dekte wag
 II. D.

Ten minste waren er, zijns erachtens, legers uit *Azie* in *Amerika* aangekomen. „Hoe konden anders (vraagde hij) de olifanten, welke dierenfoort dit vaste land nooit heeft voortgebracht, op den *American bottom* aangekomen zijn, waar men derzelver gebeente vindt?” Die *bottom* is eene zeer vruchtbare, Zuid en Noord loopende, landstrook op den linker oever van den *Mississipi* tegen over *St. Louis*. Men vindt aldaar heuvels en verschanfingen van de voorgemelde foort; en de olifantsbeenderen worden gezegd er niet verstrooid te liggen, maar in eene lange reeks nevens elkander, als of de dieren bij een gevecht, of bij den aanval op eene verschanfing, gelijktijdig waren gedood. Ik gaf den ouden man eene beschrijving van het openen van den *Romstadter heuvel* (op het slagveld van *Jena*,) bij welks doorzoeking ik met mijnen Heer vader in 1813 tegenwoordig was; en hij verwonderde zich over de groote overeenkomst van dien heuvel met de grafheuvels in de omstreken van *St. Louis*. Onder de steenen strijdbijlen, in het museum van den Gouverneur, waren er verscheidene aan diegene gelijk, welke men in de Duitsche grafheuvels vindt.

Er onthielden zich in onze herberg kooplieden, die karavanen uitrustten, waarmede zij in 40 of 50 dagen tijds naar *Santa Fé* in *Nieuw Mexico* reisden. De koopwaren, welke zij aldaar invoerden, bestonden meestal uit katoenen stoffen, doeken, ijzerwerk, enz. Zij pakten die koopgoederen op overdekte wagens met 4 paarden, waarin zij den nacht

II. D.

O

door-

doorbragten. Tot zulk eene karavane behooren ongeveer 100 menschen. Zij brengen van *Santa Fé* piasters en muilezels terug. Na den maaltijd verraste de eerwaardige grijsaard CHOUTEAU ons met een tegenbezoek. Hij bragt zijnen broeder, zijne zoons en zekeren Kapitein SMITH mede; welke laatste tot het eerste regiment voetvolk behoorde, en hier in werving lag. De oude man bleef nog lang bij ons, en was zeer spraakzaam. Hij verhaalde, bij voorbeeld, det de inlanders, toen *St. Louis* het eerst aangelegd werd, de stad aangegrepen hadden. Dezelve had slechts 150 weerbare manschappen tot hare verdediging gehad; maar dezen hadden den aanval echter afgeslagen. Na denzelfen hadden de Spanjaarden de verdedigingstorens gebouwd, van welker overblijffelen ik reeds heb gewaagd. Dezelve hadden na genoeg de gedaante der Engelsche *martello towers*, en waren, zoo als deze, van weinig nut.

Des avonds te 7 uur verlieten wij *St. Louis*. De *Mexico* was eenigzins kleiner dan de *Phoenix*, maar van binnen beter ingerigt en netter. Ik bekwam een vertrekje voor mij alleen. Er bevonden zich slechts weinige reizigers aan boord, en geene Dames. De machine was een *low pressure engine*. Het had niet meer gesnecuwd, en het was een heldere dag; maar de lucht was nog zeer koud, en het bleef doorvriezen; hetgene op mij, die door de betere luchtfreek verwend was, en over het geheel geen vriend van koude ben, geenen gunstigen indruk maakte.

Wij

Wij voeren den ganschen nacht door, en, daar de stroom ons hielp voortstuwen, zoo snel, dat wij tusfchen de 14 en 15 mijl in een uur afleiden. Een *snag* gaf in dien nacht aan het fchip zulken geweldigen stoot, dat wij allen van fchrik uit onze bedden fprongen. Ik dacht, dat wij te gronde gingen; doch wij geraakten met den fchrik vrij. Tegen den morgen ftevend en wij voorbij *Cap Girardeau* en meer andere plaatfen, welke wij kort geleden hadden gezien. Wij verheugden ons, dat wij voor een oogenblik wederom in Zuidelijker oorden kwamen, en eenig fpoor van nieuw gewas aantreffen. Tegen den middag bereikten wij den zamenloop van den *Miffiffippi* en den *Ohio*, en voeren wij deze laafte rivier in.

ouis. De
Phoenix,
. Ik be-
bevonden
en geene
re engine.
s een hel-
koud, en
ie door de
het geheel
nftigen in-

 XXI.

De Ohio. New-Harmony. Het stelsel en de pogingen van den Heer OWEN, om het menschedom te verbeteren.

Toen de vastigheden der Franschen zich van *Kanada* tot *Nieuw Orleans* uitstrekten, was de *Ohio* hun onder den naam van *la belle rivière* bekend; van welken naam de oude Heer CHOUTEAU zich in zijn onderhoud met mij nog steeds bediende. Het water van den *Ohio* is veel helderder en zuiverder, dan dat van den *Mississippi*, die, zoo als men weet, aan de opneming van den *Misfouri* veel troebelheid te danken heeft. Als men, bij zijnen zamenloop met den *Ohio*, deze laatste rivier invaart, loopt het verschil van beider kleur grootelijks in het oog. Het water der beide rivieren scheidt zich er, als met eene regte streep, buiten welke er slechts hier en daar een enkel troebel wolkje in het zuivere water van de andere zijde invloeit. Ik nam van den majestueusen vader der rivieren, van den *Mississippi*, een plegtig afscheid; doch, zoo God wil, niet voor immer.

De

De oevers van den *Ohio* zijn aanvankelijk nog zeer laag en voor overstromingen blootgesteld. Op den regter oever ligt, 11 mijl van den mond der rivier, een klein plaatsje, uit eenige weinige houten huizen bestaand, en *Amerika* genoemd. Het is op eene hoogte gebouwd, welke verscheidene voeten boven den hoogsten waterstand uitsteekt; en het heeft tuschen zich en den *Mississippi* eene landtong, welke slechts 3 mijl breed is. Nu heeft men het ontwerp gevormd — en reeds eene som van 10000 dollars bijeengebragt — om die landtong door te graven, de rivieren dus vroeger te vereenigen, en de scheepvaart te bekorten. Geraakt dat ontwerp tot stand, dan kan het gezegde *Amerika* mettertijd eene stad van veel gewigt en invloed worden.

Omstreeks 6 mijl boven den mond van den *Ohio*, ook op deszelfs regter oever, voert eene herberg met eenige pakhuizen den naam van *Trinity*. Hier zijn in de rivier verscheidene blinde klippen, die bij laag water zeer gevaarlijk worden. Op deszelfden oever staan, 37 $\frac{1}{2}$ mijl van den mond der rivier, overblijfselen van *Fort Masfac*, dat zijnen naam daarvan ontleent, dat deszelfs Fransche bezetting eenmaal door de inlanders werd omgebragt. De verdedigingsmiddelen plagten er slechts uit palissaden te bestaan. Men vindt er nog twee blokhuizen en kazernen. Toen de Westelijke krijgsposten der Vereenigde Staten nog langs den *Ohio* stonden, lag hier eene compagnie voetvolk in bezetting; maar nu is het fort sinds lang verlaten.

De rivier ontvangt 9 mijl hooger op aan de linkerzijde de *Tenessee*, waaromtrent de *Western navigator* het volgende opmerkt: „De *Tenessee* vormt den sterksten tak van den *Ohio*, en is voor groote booten meer dan 600 mijl ver bevaarbaar. Zij ontspringt in het Noordwesten van *Virginia*, en doorloopt de gansche breedte der Oosterhelft van den Staat *Tenessee* in eene Zuidwestelijke rigting. Na dat zij, zoo doende, den Noordoosthoek van den Staat *Alabama*, door welks gansche breedte zij henen vloeit, eindelijk bereikt, en zich naar de Noordwesthoek van dien Staat gewend heeft, vervolgt zij hare Noordelijke rigting, en stort zij zich door den Staat *Tenessee* en een deel van *Kentucky* in den *Ohio*.” De regter oever van het door ons bevaren deel van den *Ohio* behoort tot den Staat *Illinois*, en de linker tot *Kentucky*. Beide oevers zijn dicht met hout begroeid. Offschoon wij door den stroom des *Ohioos* minder sterk voortgestuwd werden, dan den vorigen dag door dien van den *Misissipi*, echter geraakten wij vrij snellijk voorwaarts.

De *Mexico* zettede ook den tweeden nacht van onze reis met haar, in spijt van de *snags*, haren loop voort, en zonder tegenspoed. Op den derden dag, den 12 April, vonden wij ons door het gezigt van de schoone en dicht met hout begroeide oevers van den *Ohio*, vervrolijkt. Des nachts waren wij den mond der rivier *Cumberland*, die van den Oostkant in ons vaarwater viel, voorbij gestevend. Nopens die rivier zegt de *Western navigator*: „Het

bu
van
reg
en
dat
men
voor
die o
jes aa
Te
den r
Weste
dorp,
thans
latin
huis,
een ka
overfro
aanzien
kia, S
trekken

„ Het is een der grootste stroomen van *Kentucky*. Hij ontspringt in de *Cumberland*-gebergten nabij de bronnen der *Clink*- en *Kentucky-rivers*. Hij loopt in eene Westelijke rigting, meer dan 200 mijlen ver, door den gezegden Staat; hij kronkelt zich vervolgens ter lengte van 120 mijlen door den Staat *Tenessee*; hij bereikt dus *Nashville* op ongeveer 35° N. Br. en werpt zich, na nog 120 mijl Noordwest aan te zijn voortgelopen, in den *Ohio*.”

De mond van die rivier is 894 mijlen van *Pittsburgh* gelegen, en 1035 van *Nieuw Orleans*, 314 van *Louisville* en 445 van *Cincinnati*. Op den regter oever zagen wij het kleine plaatsje *Golconda*; en vervolgens een vrij groot hol in de rotsen, dat *Cave-in-rock* heet. Hetzelve strekt zich, naar men wil, 150 voet ver in den berg uit, en zou voorheen door een roover bewoond zijn geweest, die op de voorbijvarende *flat-boats* en kleine bootjes aanviel en ze plunderde.

Tegen den middag bereikten wij *Shawneetown* op den regter oever. Nopens die plaats is het in den *Western navigator*: „ Het was voormaals een dorp, dat aan de Shawnee-Indianen toebehoorde; thans is het eene zeer fraai gelegene stad in *Gallatin county*, Staat *Illinois*. Het heeft een posthuis, en het bevat de *Great bank of Illinois*, met een kapitaal van 200000 dollars. Offchoon aan overstroming onderworpen, is het nogtans eene aanzienlijke handelplaats, daar zij, die naar *Kaskaskia*, *St. Louis* enz. verhuizen, allen door dezelve trekken.” Mij schieen de plaats tamelijk wel tegen

overstroming verzekerd, als liggende zij op een vrij hoogen oever. De woningen, onder welke zich verscheidene winkelhuizen bevonden, waren meestal van hout. Ik zag er echter verscheidene van tigchelsteen. Men telde er ongeveer 800 meestal blanke inwoners. De Staten *Illinois*, *Indiana* en *Ohio*, tusfchen den *Ohio* en *Misfissipi*, houden geene flaven; en zulke, als er uit andere Staten aankomen, zijn ftraks vrij; terwijl inmiddels de drie gezegde Staten slechts door de vermelde rivieren van *Kentucky* en *Virginia*, waar de flavernij in stand gehouden wordt, afgefcheiden zijn.

Tien mijlen boven *Shawneetown* ftevend den mond van den *Wabash* voorbij, die van de Westzijde in den *Ohio* valt. Daaromtrent zegt de *Western navigator*: „De *Wabash*, eene allerschoonfte rivier, ontfpringt niet ver van de bronnen der *Miami of the lakes*, en kronkelt zich door een der vruchtbaarfte oorden van de wereld. Bij zijnen mond is hij ongeveer 250 yards breed, en hij is bijkans 400 mijlen ver bevaarbaar.” De regter oever van den *Wabash* behoort tot den Staat *Illinois*, en de linker tot den Staat *Indiana*. Tegen den avond zettede het ftoomschip mij en den Heer HUYGENS aan den regter oever uit, bij het voor 2 jaren aangelegde *Mount Vernon*, van waar wij ons te lande naar *New-Harmony* dachten te begeven. De Heer HOTTINGUER vervolgde zijne reis me' de *Mexico*. Ik fcheidde zeer ongaarne van dezen reisgenoot, die mij lief en waard geworden was, en vele goede eigenfchappen bezit, bovenal eene bij

zijne

zijne jeugdige landgenooten in die mate zeldzame bescheidenheid.

De rivieroever is bij *Mount Vernon* hoog. Die plaats heeft eene voor den handel gunstige ligging, en is naar een vrij groot plan aangelegd; doch men vindt er nog slechts houten huizen en ten hoogste 300 inwoners. Als nieuwe hoofdplaats van *Posey county* heeft het stadje reeds een graaffchaps gevangenhuis, en stond het een *court house* te erlangen. Wij maakten kennis met eenen hier gevestigden Arts, en een doorreizenden koopman, *DUNN*. Deze was een Ier van geboorte. Hij had als Officier in den Engelschen en Amerikaanschen dienst gestaan, en vele zonderlinge ontmoetingen gehad, die hij des avonds in de herberg aan ons en den gemelden Doctor *CLARK* verhaalde. Ons verblijf was zeer slecht. In de straten der stad waren de wortelen der afgehouwene boomen nog niet uitgerooid. Het woud begint digt aan de huizen, ja de nieuwste waren nog van het aloude geboomte omgeven.

Den 13 April huurden wij des morgens eene kar met twee paarden af, om naar het stadje *New-Harmony* te rijden, dat 16 mijl van *Mount-Vernon* af, en aan den linker oever van den *Wabash* ligt. De weg liep door een oord, vol heuvels en digt met loofhout begroeid. De regen had hem zeer bedorven. Op de diepste plaatsen had men hem van een knuppeldam voorzien, van welken onze ribben gevoel hadden. Eene tamelijk bruikbare houten brug diende ons, om over de *Bigcreek* te ge-

raken. Ter halver wege ligt *Springfield*, dat aanvankelijk ter hoofdplaats voor *Posey county* bestemd was, en waar men hierom, nevens 10 houten huizen, een *County goal* en een *Court house* van tighelsteen aantreft. Om den slechten weg, en den langzamen gang der paarden, leide ik ten minste 10 mijl te voet af, en ik kwam voor ons rijtuig te *New-Harmony* aan. Deze plaats doet zich, als men het woud uitkomt, zeer aangenaam voor. Zij ligt in een dal. De hooggezwollene rivier strekte zich tot dicht aan de huizen uit. De wortelen, die er nog in den grond staken, bewezen, dat alles er nog vrij nieuw was.

Na was het ook inderdaad slechts elf jaar geleden, dat de Heer RAPP, met zijne aanhoorigen, *Harmony* in *Pensylvanie* verkocht hebbende, hierheen kwam, en in dit verblijf van inlanders, rattelangen, wolven en beeren, den eersten boom velde, om plaats voor het ontworpen *New-Harmony* te erlangen. Thans zijn de heuvels, die het naaste aan de plaats liggen, reeds van de groote boomen ontdaan, en deels in wijnbergen, deels in boomgaarden verkeerd. Voorts heeft *New-Harmony* aan de regter zijde weiland en akkers, aan de linker zijde ooft- en moestuinen, die zorgvuldig met leiboomen omheind zijn. Het stadje heeft breede, maar ongeplaveide straten, aan welke goede tighelsteenen huizen, en hutten van planken en loghuizen, elkander afwisselen. De straten doorsnijden elkander regthoekig. Wij namen onzen intrek in de eenige herberg der plaats, welke
aan

aan de gemeente toebehoort, en tamelijk goed is.

De aanhoorigen van RAPP, die naar hunne eerste en tweede woonplaats *Harmoniten* heeten, bestaan uit Wurtembergers. Hunne vorige geschiedenis is bekend; en, als ik hen van *Pittsburgh*, op hunne derde woonplaats *Economy*, zal hebben mogen bezoeken, zal ik gelegenheid vinden, om ten hunnen opzichte breedvoeriger te zijn. RAPP verkocht in 1825 *New-Harmony* aan ROBERT OWEN; en hij toog, met de zijnen, den 5 Mei, den *Ohio* op, naar het gezegde *Economy*. De Heer OWEN is oorspronkelijk een fabrikteur, die te voren in *New-Lanark*, aan de watervallen van den *Clyde* 10 mijl van het Schotsche *Glasgow*, eene grootkatoenfabriek bezat, waar hij uit eene bende van duizend ruwe arbeiders, door aanwending van een nieuw stelsel van opvoeding en karaktervorming, eene maatschappij van vlijtige menschen heeft gemaakt. Hij heeft zijn *stelsel*, en zijne inzichten in den toestand der menschelijke maatschappij, en de verbeteringen, waarvoor hij dezelve verbaar acht, in eene reeks van stellingen vervat, die gezamenlijk onder den naam van *a new view of Society* in druk verschenen zijn. Zij sluiten met het plan van eene *constitutie* voor eene naar zijn *stelsel* gevormde gemeente; en, daar zijn *stelsel* in die *constitutie* duidelijk uitgedrukt wordt, voeg ik dezelve bij mijn reisverhaal. Zij dient ten grondslage voor alle zijne maatschappelijke inrigtingen (*).

De

(*) Men vindt ze aan het einde van dit boekdeel.

De Heer OWEN is een vijand van allen sektengeest, die, onder den schoonen naam van *Godsdienst*, zoo veel onheil heeft gesticht. Hij laat elk gelooven, wat ieder voor goed houdt; zoo dat een zuiver Deismus de eigentlijke religie van zijne aanhangers is. Zulks verwekte hem in het sektenrijke *Groot-Brittanje* veel vijandschap, en zijn stelsel kon zich aldaar niet behoorlijk uitbreiden. Derhalve wendde hij zijne oogen naar de Vereenigde Staten, en wel naar de Westelijke, waar, zoo als hij zegt, minder gemaakte Godsdienstigheid heerscht, dan er in het Oosten plaats grijpt. Hij kocht *New-Harmony* van den Heer RAPP, en ving zijne onderneming dadelijk in Mei 1825, aan. Daar dezelve zich, zoo als men uit de *Bijlage* ziet, op volkomene gelijkheid en gemeenschap van goederen grondt, voegden zich niet alleen verscheidene geestdrijvers uit verschillende deelen der Republiek bij dezelve, maar ook eene menigte landloopers en luije deugenieten uit alle deelen der wereld, die er op gemeenschappelijke kosten lustiglijk leefden, het weinige geld, dat zij hadden mede gebragt, in de herberg verdronken, niet wilden arbeiden, en veel te zeggen hadden. De Heer OWEN was in Junij laatstleden, om zijne zaken, naar *Engeland* gereisd; en gedurende zijn afwezen was er eene volkomene regeringloosheid in de nieuwe maatschappij ontstaan. Aan het einde van October kwam hij uit *Engeland* te *New-York* terug, hield aldaar en te *Philadelphia*, en ook in *Washington*, voorlezingen over zijn stelsel, maakte te *Philadelphia* eenige

be-

bekeerlingen, en kwam 2 of 3 maanden voor mij weder in *New-Harmony* aan. Hij riep wee over zijn volk, en stelde hun hunne Anarchische gesteldheid, en derzelver gevolgen, derwijze voor oogen, dat men hem voor een jaar met eene Dictatoriale magt bekleedde.

In de Oostelijke Staten is men over het geheel niet met hem ingenomen. Men vond het met name onvoegelijk, dat hij, bij zijne landing te *New-York*, eene Proclamatie aan de Amerikanen in de meest gelezene nieuwspapieren liet invlechten, in welke hij hun zeide, dat zij, bij vele deugden, groote gebreken hadden; waarbij hij op eene kwalijk begrepene godsdienstigheid zinspeelde, en zich als hunnen hervormer voorstelde. Ik hoorde toen uit den mond der hoogste Staatsbeambten ongunstige uitdrukkingen nopens hem; en een van hen zou den Heer OWEN in een gesprek, in hetwelke deze zijne uitzigten ontwikkelde, niet onduidelijk te kennen hebben gegeven, dat hij zijnen geest voor eenigzins ontfeld hield. Ik hoorde slechts eene familie, welker leven over het geheel meer Theoretisch dan Praktisch was, over den Heer OWEN met bewondering spreken; en een jong lid van die familie zeide mij zelfs, in den man iets Goddelijks te hebben gevonden.

Na dit alles kwam ik met de gespannenste verwachting te *New-Harmony* aan, en was ik ten hoogste begeerig, om een man te leeren kennen, die zoo verschillend beoordeeld werd. Nu ontmoette ik in de herberg iemand van na genoeg 50 jaren, die

die zeer eenvoudig gekleed, en meer klein dan groot van gestalte was. Dezelve sprak met mij over de ligging der plaats, en over den onordelijken staat, in welken ik alles vinden zou, dewijl alles nieuw ingerigt worden moest, enz. Toen ik dezen man vraagde, hoe lang de Heer OWEN wederom te rug was, stelde dezelve zich aan mij, tot mijne groote verwondering, als den Heer OWEN voor, verheugde hij zich over mijn bezoek, en bood hij aan, om mij alles te toonen en uit te leggen, wat er toen bestond. Daar de inrigting der plaats, welke naar RAPP's genootschap berekend was, niet op de maatschappij van den Heer OWEN paste, moesten er natuurlijk menige veranderingen ondernomen worden. Hij wilde alle op de plaats aanwezige loghuizen weggenomen hebben, en slechts de huizen van tichelsteen en planken zouden hunne plaats behouden. Hij wilde ook alle heiningen om de afzonderlijke tuinen, even als alle affchutfels in het binnenste der plaats, weg hebben; en de landweg, welke door haar henen liep, zou alleen door eene omtuining afgescheiden worden. Het geheel zou aan een park gelijken, over hetwelke de afzonderlijke huizen verstrooid stonden.

In de eerste plaats, leidde de Heer OWEN mij naar de voormalige kerk des Rappschen genootschaps, een gansch eenvoudig houten gebouw, met eenen dergelijken, tamelijk hoogen en een uurwerk voerenden toren. Deze kerk was zoo even tot eene schrijnwerkers en schoenmakers werkplaats ingerigt, waar de jongens in beide handwerken onderrigt werden.

Ach-

Achter de kerk staat een groot vierkant, in den vorm van een kruis gebouwd, en met eene foort van koepel voorzien, gesticht van tighelsteen, welks bestemming te voren onbekend was: RAPP, zegt men, had driemaal gedroomd van zulk een gesticht aan te leggen, en daarop had hij het laten bouwen. Men denkt intusfchen, en, naar ik geloof, te regt, dat hij het slechts gedaan hebbe, om zijn genootschap in gestadige bezigheid te houden, op dat er aan de leden geen tijd overbleef; om over hunnen staat van afhankelijkheid van hem na te denken. Want zijne magt ging zoo ver, dat hij, om zijn genootschap van te grooten aanwas terug te houden, de echte lieden allen vertrouwden omgang met elkander verbood. Ik hoorde hier ook een gerucht herhalen, dat ik reeds in *Duitschland* gehoord had, als of hij zijnen zoon, die tegen dat gebod gezondigd had, met zijne eigene handen, om een voorbeeld te geven, had ontmand, en de zoon aan die operatie was gestorven. Boven een der ingangen van het raadfelchtig gebouw, welks stichting mij tot deze uitweiding heeft geleid, staat het jaargetal 1822 in een steen gehouden: onder hetzelfde ziet men eene vergulde roos; en daaronder weder Micha IV: 8. Het binnenste van het huis vormt eene groote zaal in de gedaante van een kruis. Het dak wordt door houten zuilen gedragen. De Heer OWEN heeft die zaal tot eene danszaal, eene concertzaal en eene vergaderplaats voor filosofische voordragten bestemd. Het dak bestaat uit een hangwerk, en heeft vlak

on-

onder zich nog eene andere groote zaal. De Heer OWEN zeide mij, dat hij de einden van het kruis, zoowel in de benedenste zaal, als in de bovenste onder het dak, door schuttingen dacht af te sluiten, om ze tot schoolplaatfen, tot eene boekerij, een physisch kabinet, een kabinet voor de natuurlijke historie, enz. te gebruiken.

Van daar leidde de Heer OWEN mij naar het gewezen woonhuis van RAPP, een groot en wel gebouwd huis van tischelsteen, met twee afleiders. De man Gods, zoo als de zijnen hem noemden, schiep het eerste voor zich zelve gezorgd te hebben; zijn huis was het allerbeste van de gansche plaats, van een tuin omgeven, en van een steenen bordes voorzien. De Heer OWEN vergenoogde zich daarentegen met een tamelijk goed, doch klein, vertrek der herberg, in welke ik mijnen intrek had. In het huis van RAPP bevonden zich thans de Bureaux, en de woning van den Heer M'CLARÉ, uit *Philadelphia*, die met den Heer OWEN geassocieerd is.

M'CLARÉ is een beroemd geleerde, die eene geologische kaart van de Vereenigde Staten uitgegeven heeft. Hij zeide mij, dat hij in het jaar 1802 *Duitschland* bezocht had, en ook te *Weimar* geweest was, waar hij met alle geleerden kennis had gemaakt. Ik leerde bij hem een Elzasfer, van den naam van NEEF, kennen, een vrij bedaagden man, die het opzigt over de jongens hield. De beide oudste zoons van den Heer OWEN, kweekelingen van FELLEBERG, van welken men met veel achting

tin
Na
cre
die
wa
fche
oor
fcha
en
JENI
lijk a
wijze
voor
doch
rug
vele
maats
De ge
vervli
dragen
nieuw
Trots
leden
ding f
zelfden
eten m

(*) V
zij zich
bonden.
II. D

ting sprak , werden mij hier eveneens voorgesteld. Naderhand maakte de Heer OWEN mij met den Secretaris der maatschappij, den Heer LEWIS bekend, die uit *Virginia*, en een aanverwant van den grooten WASHINGTON is. Dezelve was reeds vrij oud, en scheen zich, naar mijn kort gesprek met hem te oordeelen, uit liberale beginselen bij het genootschap te hebben gevoegd. Nog werd mij een jong en wel opgevoed man bekend. Het was de Heer JENNINGS van *Philadelphia*, die voor een geestelijk ambt opgevoed, maar door zijne liberale denkwijze terug gehouden was van in deze loopbaan voort te gaan, en ook een Owenist geworden was, doch deze plaats verlaten en naar *Philadelphia* terug keeren wilde. Hetzelfde voornemen hadden vele andere leden; en ik dacht toen reeds, dat de maatschappij geen lang aanwezig zou hebben (*). De geestdrift, die, zoo als men weet, vrij schielijk vervliegt, had zeer veel tot hare vorming bijgedragen. Daarbij kwam het bevallige van al, wat nieuw is, maar ook schielijk ophoudt het te zijn. Trots de grondstelling der gelijkheid, welke er beleden wordt, is het toch voor lieden van opvoeding stuitend, dat zij met gemeen volkje op denzelfden voet leven, en aan eene en dezelfde tafel eten moeten.

Het

(*) Volgens latere berigten uit de Nieuwspapieren, heeft zij zich in het vroege voorjaar van 1827 werkelijk ontbonden.

Het genootschap bestond, naar men verzekerde, uit ongeveer 1000 leden, welke op een afstand van 2 mijlen nieuwe gemeenten aanleiden. Tot dat er eene algemeene tafel naar de grondstellingen des genootschaps aangelegd zal zijn, heeft men de leden onder vier *boarding houses* verdeeld, waar zij op eene zeer frugale wijze spijzigen. Verscheidene der oproerigste leden, met een langgebaarden Ier aan het hoofd, wilden juist den volgenden morgen het genootschap verlaten, om naar *Mexico* te gaan, waar zij zich dachten neder te zetten, doch waar hunne tarwe ook bezwaarlijk zal bloeijen.

Des avonds bragt de Heer OWEN mij in het concert, dat in het raadselachtig gebouw plaats greep. De meeste leden des genootschaps waren er tegenwoordig. Het orchest was echter niet sterk. Het bestond aanvankelijk slechts uit 1 viool, 1 basviool, 1 clarinet en 2 fluiten. Nogtans was de muziek verwonderlijk goed, vooral daar de muzikanten nog geen jaar bijeen waren. Bijzonder goed speelde de clarinettist, die zich vervolgens ook op den beugelhoorn onderscheidde. Ook traden er verscheidene goede zangers en zangeressen op. Zij zongen, onder anderen, een driestemmig gezang, onder het bloot geleide van de clarinet. Tusschen de muziekstukken werd er gereciteerd. Zeer goed sneed de Heer JENNINGS de stances op van Lord BYRON aan zijne vrouw na hunne scheiding. Tusschen de beide hoofddeelen van het Concert speelde de muziek eenen marsch. Ieder Heer gaf eene Dame den arm, en er werd eene Promenade gehouden, als eene

Po-

Polonaife, met fraaije figuren. Men ging bij tweeën, dan bij vieren, met 2 Dames in het midden; de Heeren scheidden van de Dames, en zij kwamen wederom bijeen. Het Concert werd met een vrolijken *cottillon* befloten. Ik vermaakte mij over het geheel zeer goed. De Heer HUYGENS nam werkelijk aandeel aan den dans. Deze gemeenschappelijke avondonderhoudingen hebben meermalen in de week plaats, bijzonderlijk is er des Dingsdags een algemeen bal. Men had voor het genootfchap een bijzonder costuum aangenomen. De dragt der mans bestond uit een witten pantalon, die over eene enge vest geknoopt werd. Alles was uit eene ligte stof gemaakt, en men droeg geene halsdoeken. Het costuum der vrouwen was een kort kleed, dat tot aan de knieën reikte, en pantalons, zoo als de kleine meisjes te onzent gekleed worden. Beide kleederdragten waren nog niet algemeen aangenomen, doch bevielen zeer goed. Eene oudachtige Fransche Dame, welke het opzigt over de jonge moeders, en over de opvoeding der nog gansch kleine kinderen voerde, drong zich voor een groot deel des avonds aan mijne zijde, en kwelde mij met hare wijsgeerige inzigten. Niet alle mans dansten *mède*, en met name diegene niet, wier lomphed hen onderscheide; maar dezen lazen nieuwspapieren, welke op de tafels rondom de zaal verspreid lagen.

De Heer OWEN sprak veel van Miss WRIGHT, die werkelijk 20 mijlen van *Memphis* eene plantagie gekocht had, om zich aan de Philantropifche onder-

derneming van de vrijlating der negers te wijden; In een brief aan den Heer OWEN klaagde zij over de hindernissen, welke de naburige planters haar in den weg leiden. Zulks geloof ik, zonder dat zij het met eede bevestigt. Zij is met geestdrift voor het stelsel van den Heer OWEN ingenomen. Zij had hem reeds eenmaal bezocht, en hem be loofd, om binnen kort terug te komen.

De herberg, waar wij ons ophielden, werd voor rekening van het genootschap verpacht. Men verwachtte er, als herbergier, zekeren Militie-Generaal EVANS. Eenmaal werd zij door den Arts van het genootschap, Doctor M'NAMEE, van *Vincennes*, in den Staat *Indiana*, gepacht. Onder de openbare gebouwen had ik er twee bemerkt, welker onderste gedeelte op eene hechte wijze van gehouwen steen gebouwd, en van lange schietgaten voorzien was. Het grootste van die gebouwen was de koornzolder; en men dacht te regt, dat RAPP hetzelfde als eene vaste wijkplaats voor de zijnen had laten bouwen. Toen hij zich hier het eerste nederzette, had hij niet slechts de inlanders tegen, maar ook een aantal ruwe kolonisten, onder den algemeenen naam van *backwoodsmen* bekend. Dezen beschouwden de grondvesting van RAPPs inrigting, waaromtrent het vooruit te zien was, dat hij binnen kort zeer welvarend zijn zou, met nijldige oogen.

Des morgens van den 14 April doorwandelde ik de plaats, om alles op te nemen. Ik bezocht den Heer NEEF, doch vond slechts zijne vrouw,

uit

uit *Memmingen* in *Zwaben* geboortig, ten hunnen huize aan. Haar man was bezig, om de jongens naar hun werk te geleiden. Militaire exercitien maken, zoo als men uit de *Bijlage* bemerkt, een deel van het onderwijs der kinderen uit. Ik zag de knapen in twee gelederen gesteld, en in verscheidene detachementen gedeeld, naar hun werk marcheren. Ik zag ze onderweg verscheidene zwenkingen en opmarschen uitvoeren. Alle jongens en meisjes hadden een zeer gezond voorkomen, en waren wakker en lustig, en volstrekt niet menschenschuw. De jongens arbeidden op het veld en in de tuinen, en hielden zich met het maken van nieuwe omtuiningen bezig; de meisjes leerden vrouwelijken arbeid, doch werden intusfchen, evenmin als de jongens, met arbeid en leeren overladen; veeleer wordt de jeugd voor deze gelukkige en belangrijke kinderen zoo aangenaam mogelijk gemaakt. Mevrouw NEEF toonde mij het schoolgebouw, waarin zij woonde, en deszelfs inrigting voor de kinderen voor dag en nacht. Elke knaap sloop in een *cat cadre*, en lag op een stroobosch.

Verder gingen wij naar RAPP'S brandewijnstokerij. Dezelve zou weggenomen worden; want de Heer OWEN had zoo wel het branden, als het schenken, van geestrijke dranken verboden. Intusfchen zouden toch de hier zijnde Ieren, door de hier stilsthoudende *flat-boats*, en door andere gemeenschapsmiddelen, in de mogelijkheid blijven, om brandewijn te bekomen en zich dronken te drinken. Wij zagen voorts eene verwerij en een molen,

die door eene stoommachine, welke de kracht van 10 paarden had, bewogen werd. De stoommachine was tamelijk oud, en in geene goede orde. De Heer OWEN zeide nogtans, dat hij met ter tijd de in *Engeland* ingevoerde stoommachine ook hierheen hoopte te verplanten. Van den molengingen wij naar de wijnbergen, die omtuind en regt goed onderhouden waren. Ik sprak er een ouden Franschen wijnbouwer. Deze verzekerde, dat RAPP'S lieden den wijnbouw niet regt verstaan hadden. Er zou zich met ter tijd veel meer en veel beter wijn laten winnen, dan tot dus ver geschied was. De wijnstokken zijn van de *Kaap de Goede Hoop* gekomen; en de wijn heeft eenen gansch zonderlingen en vreemden smaak, welke veel had van dien der gemeene Spaansche wijnen.

Wij begaven ons met den Heer OWEN nog eenmaal naar de gewezen kerk, nopens welke ik boven opgemerkt heb, dat zij tot werkplaats voor de jongens dient, die zich tot het handwerk van schoenmaker en schrijnwerker bestemmen. Die jongens s'lepen in kribben boven de kerk, bij drieën boven elkander, en hadden nevens hunne slaapzaal ook tevens hunne schoolzaal. Verder bezigtigden wij de werkplaatsen der schoenmakers, zadelmakers en kleedermakers, de smederijen, van welken er zes onder een dak waren, en de pottebakkerij, welke twee tamelijk groote ovens bevattede. Aan den oever der *Mississipi*, in den Staat *Illinois*, niet ver van *St. Louis*, had men porseleinaarde ontdekt. Daarheen had de Heer OWEN twee ervarenen

a
p
j
h
o
ti
ee
fc
V
sta
ko
dag
zij
trol
trie
gees
zick
zij
zoo
bevi
heel
kriti
ste i
dat
bij
Ik
SAY,
phia
ren
gelde

leden van het genootschap gezonden, om eenige aarde van daar hier te brengen. Hij wilde pogingen aanwenden, om ze te branden. De meeste jonge meisjes, die wij te huis vonden, waren met het vlechten van stroochoeden onledig. De Heer OWEN voerde mij ook in de woning eener oudachtige dame van *Georgetown* bij *Washington*, dat de eerste was, die voor de oprigting van zijn genootschap geteekend had. Hier leerde ik eene Mevrouw V van *Petersburg* kennen. Zij huwde in die stad aan eenen aldaar woonachtigen Amerikaanschen koopman, en had het ongeluk van dien man, drie dagen na de bruiloft, te verliezen. Hierop was zij met haar mans familie naar *Philadelphia* vertrokken, en werd zij er, 'daar zij eenigzins excentrick en sentimenteel schein te zijn, snellijk met geestdrift voor het stelsel van den Heer OWEN bezielde. Zij zeide mij nogtans in het Duitsch, dat zij zich zeer geweldig bedrogen vond, en dat de zoo zeer aangeprezene gelijkheid haar gansch niet beviel. Het genootschap achtte zij over het geheel veel te onfatsoenlijk, en de spijs beneden alle kritiek. De goede Dame schein van het eene uiterste in het andere te vallen; want zij voegde er bij, dat zij den zomer in eene stichting van de *Shakers* bij *Vincennes* slijten wilde.

Ik vernieuwde hier mijne kennis met den Heer SAY, een der voornaamste geleerden van *Philadelphia*, wien ik aldaar op de *Wistar party* had leeren kennen. Hij bevond zich ten aanzien van het geldelijke, helaas! in geene gelukkige omstandig-

heid. Als een client van den Heer M' CLARE had hij zich genoodzaakt gezien, om hier heen te komen, en zich in het genootschap van den Heer OWEN te begeben. De man zag er, in het boven beschreven costuum des genootschaps, gansch drollig uit, en zijne handen waren vol zweren en blazen van den ongewonen tuinarbeid, waaraan hij zich had moeten onderwerpen.

Des avonds ging ik op straat wandelen, en kwam ik verscheidene Dames van het genootschap tegen, die zich van den arbeid des daags verpoosden. Mevrouw V was onder diegene, van wier klagten over te leur gestelde verwachtingen ik heb gewaagd. Ik vreesde op nieuw, uit al, wat ik zag en hoorde, dat het genootschap zich in geen lang bestaan verheugen zou. Ik begeleidde de Dames naar eene danspartij, welke zij in de keuken van een der *boarding houses* hadden. Ik bemerkte, dat het eigenlijk slechts eene danspartij voor de mingeoefenden was, en dat mijn bijwezen haar eenigzins lastig viel. Uit bescheidenheid ging ik derhalve terug, en bleef ik het overige van dien avond te huis. Des avonds te 10 uur ontstond er plotfeling brand. Een oud loghuis, dat tot waschhuis ingerigt was, stond in vlam; doch straks kwam eene, in een bijzonder spuitenhuis bewaarde, brandspuit opdagen, welke van daartoe bestemde personen bediend werd. Zij spuiten door de menigvuldige openingen van het loghuis henen, en eindigden zeer spoedig den brand. Binnen een vierendeel uurs was alles voorbij. Daar de huizen
hier

hier alle op zich zelve staan, zoo heeft men, uitgenomen bij een sterken wind, niet te vreezen, dat de vlam zich uitbreiden zal.

Den 15 April ging ik in den tuin, achter RAPP'S huis, eene steenplaat zien, die merkwaardig is; want zij bevat den afdruk der zolen van twee menschenvoeten. Deze plaat is van eene rots bij *St. Louis* afgehouwen, en aan den Heer RAPP verkocht geworden. SCHOOLCRAFT spreekt van dezelve, in zijne *Reisbeschrijving*; en ik vertaal de plaats, om dat ik ze met de waarheid overeenkomstig heb gevonden. „ De indrukken zijn, naar allen schijn, van eenen regtop staanden man, die den linkervoet een weinig voorwaarts zet. De afstand tusschen de hielen bedraagt, volgens eene naauwkeurige meting, $6\frac{1}{4}$ duim, en $13\frac{1}{2}$ tusschen de punten der groote teenen. Bij een naauwkeurig onderzoek zal men echter bemerken, dat het geene afdrucksels van voeten zijn, die aan Europische schoenen gewoon waren; want de teenen zijn van elkander gespreid, en de voet is plat, zoo als die van lieden, die geene schoenen dragen. De waarschijnlijkheid, dat die indrukken van iemand voortkwamen, die tot een menschengeslacht behoorde, hetwelke met de kunst van huiden te looijen onbekend was, en dat zulks in een veel vroegeren tijd velle, dan welken de overleveringen der tegenwoordige inlanders bereiken — die waarschijnlijkheid ontvangt van de opgegevene bijzondere gestalte der voeten een nieuw gewigt. In een ander opzigt zijn de indrukken der voeten ongemeen natuurlijk,

doordien zij de spieren van den voet met de grootste naauwkeurigheid en trouw voorstellen. Deze omstandigheid strekt grootelijks ter verzwakking van de onderstelling, dat het welligt proeven eener oude beeldhouwkunde van een menschenras zijn, waardoor dit vaste land in vroegere tijden werd bewoond. Noch geschiedenis, noch overlevering, geven ons het minste spoor van zulk een volk. Want men moet zich herinneren, dat er zich tot dus ver geen bewijs voordoet, dat het volk, door hetwelke onze Westelijke *tumuli* aangelegd werden, eenige kennis hoegenaamd van bouwkunde, ik laat staan van beeldhouwkunde, bezeten hebbe, of dat hetzelfde den beitel, het mes, of de bijl, uitgevonden hebbe; uitgezonderd zulk eene als van porfier, hoornsteen, of obsidiaan gemaakt werd. De middelbare lengte van den menschelijken mansvoet kan op 10 duim gesteld worden. De lengte van elken hier beschrevenen afdruk van een voet bedraagt $10\frac{1}{2}$ duimen; de breedte, regthoekig over de teenen gemeten, is 4 duim; maar de grootste uitbreiding der teenen bedraagt $4\frac{1}{2}$ duim; welke breedte bij de hiel tot op $2\frac{1}{2}$ duim afneemt. De steen, waarin die indrukken voorkomen, is een digte kalksteen van lichtblauwe kleur, enz." Overigens herinnert men zich, sinds de omstreken van *St. Louis* bekend zijn, deze rots met de raadselachtige indrukfels. De steenen plaat is uit eenen perpendiculair staanden rotsenwand uitgehouwen geworden.

De Heer OWEN bragt ons ook in RAPP'S huistuin. Het was een gewone bloementuin van een wel-

we
der
gro
tro
ver
de
Her
kam
De
ten
alles
ners
den
kam
pok
nurf
Keuk
zame
te za
naar
Ik
sprek
Hij v
lijk
alle
ke be
elken
zijn
welke
kans
zoo

welgestelden Duitschen landhoevenaar. Nevens denzelven was eene stookkas, waarin verscheidene groote vijgenboomen, een oranjeboom, en een citroenboom, stonden te groeijen. Hij bragt mij verder in een der nieuw ingerigte huizen, waarin de gehuwde lieden der maatschappij wonen zouden. Het bestond uit twee verdiepingen, elk met twee kamers en twee alcoves, met behoorlijke ventilators. De kelder van het huis zou een *calorifère* bevatten, om hetzelfde van warme lucht te voorzien. Als alles behoorlijk in orde zijn zou, hadden alle bewoners van het huis bij afwisseling voor het warm houden van de *calorifères* te zorgen. Elk gezin zou eene kamer en alkove voor zich bekomen, en had daaraan ook wezen genoeg, daar de kleine kinderen naar de *nurses*, en de grootere naar de kostschool gingen. Keukens hadden zij ook niet noodig, daar zij gezamenlijk aten. De ongehuwde vrouwen konden te zamen wonen, zoo als ook de ongehuwde mans, naar de wijze der Hernhutters.

Ik had met den Heer OWEN een uitvoerig gesprek over zijn stelsel, en zijne verwachtingen. Hij verwachtte niet minder, dan de wereld ganschelijk om te scheppen, al het kwade uit te roeijen, alle straffen te verbannen, gelijke inzigten en gelijke behoeften te verwekken, en op zulk eene wijze elken strijd en elken oorlog te verhoeden. Als zijn opvoedingsstelsel met de groote voortgangen, welke de werktuigkunde gemaakt had, en nog bijkans dagelijks maakte, in verband werd gebragt, zoo kon elk, dacht hij, zich zelve zijne geringe be-

behoefden gemakkelijk bezorgen; en de handel zou alsdan geheelijk ophouden. Ik poogde de toepasselijkheid van zijn stelsel op *Europa*, en welligt zelfs op de Vereenigde Staten in twijfel te trekken. Hij was intusschen van de uitkomst te vast overtuigd, om eenigen den minsten twijfel toe te laten. Het smartte mij, te zien, hoe een zoo wezentlijk menschenvriend, als de Heer OWEN onbetwistbaar is, zich door zijnen hartstogt zoo ver kon laten brengen, dat hij denkt en zegt, dat hij de wereld op nieuw zal scheppen; daar toch thans reeds elk lid van zijn genootschap, hetwelke ik alleen sprak, bekende, zich in zijne uitzigten bedrogen te vinden, en meende, dat de Heer OWEN alles in eenen te grooten stijl aangevangen, en te vele menschen toegelaten had, zonder eene behoorlijke keuze te doen. Overigens mag het grondgebied des genootschaps 25000 akkers bedragen. Aan RAPP is, zoo als ik gehoord heb, eene som van 120000 dollars betaald geworden; en daar voor heeft deze ook zijne schapen en zijn verder vee overgelaten.

Ik reed met den ouden Doctor M'NAMEE naar de twee nieuw opgerigte *Owensche* gemeenten, waarvan de eene N°. 2, of *Maclurin* heette, en de andere, eerst kortelings gesticht, N°. 3 genoemd werd. N°. 2 ligt twee mijlen van *New Harmony* verwijderd, aan den ingang van het woud, dat men thans uitroeijen wilde, om het land te ontginnen. Het bestond uit 9 eerst sinds 4 weken bewoonde loghuizen, met bij de 80 personen. Het waren meestal *backwoodsmen* met hunne gezin-

zinn
Har
daar
diens
merd
van o
nieuw
landli
verme
tismu
de E
den r
na de
den I
heen
des j
eene
het g
N°. 3
den;
woni
gestage
Te
den b
wandel
verwoe
der de

(*) F
dien hij

zinnen, die zich van de gemeente N°. 1, in *New Harmony*, gescheiden hadden, dewijl men zich aldaar gedroeg, als of men geene openbare godsdienst achtte, en daar zij hunne biduren onbelemmerd wilden houden. De velden in den omtrek van deze gemeente N°. 2 waren natuurlijk nog zeer nieuw. De gemeente N°. 3 bestond uit Engelsche landlieden, die zich afzonderden, om dat hun de vermenging van natiën, of liever het Cosmopolitismus, in *New Harmony* niet geviel. Zij hebben de *English prairie*, welke 20 mijlen van hier op den regter oever van den *Wabash* gelegen was, na den ongelukkigen dood van derzelver stichter, den Heer BIRCKBECK (*), verlaten, en zijn hier heen gekomen. Dus bleek, dat er aan het merg des jongen genootschaps twee kwaden kwaagden; eene soort van onverdraagzaamheid in of jegens het godsdienstige, en een geest van landsmanschap. N°. 3, zou op eene fraaije hoogte gebouwd worden; tot dus ver had men slechts eene planken woning, of *frame building*, voor 3 gezinnen opgeslagen.

Te *New Harmony* wedergekomen, ging ik naar den boomgaard, aan de straat van *Mount Vernon*, wandelen, en zag ik, tot mijn leedwezen, welke verwoestingen de vorst weinige dagen geleden onder de ooftboomen had aangerigt. De wijn zou

(*) Hij verdronk niet lang geleden in den *Wabash*, dien hij met zijn paard doorzweemmen wilde.

ook bijkans geheel vervroren zijn. De boomgaarden, welke door RAPP, en deszelfs genootschap, aangelegd waren, zijn groot en zeer schoon, en bevatten meestal appel- en perzikboomen, ook eenige peren- en kersfenboomen.

Voorts bezocht ik den Heer NEEF, een ouden man, nog vol van de grondstellingen der Fransche revolutie, met de beginfelen der gelijkheid ingenomen, een Negrophile, die van de bevrijding der Negers spreekt, en zich luide voor een Atheist verklaart. Dergelijke lieden zijn toch eigenlijk, en tot geluk voor de menschheid, zeer zeldzaam; en de Voorzienigheid heeft het wijfelijk aldus ingerigt, dat zij weinige of geene schade kunnen stichten.

Des avonds was er eene algemeene vergadering in de groote zaal. Zij begon met muziek. Daarna droeg een der leden, STEDMAN WHITWELL, een Engelsche en talentvolle Architect, die met den Heer OWEN naar de Vereenigde Staten gekomen was, deszelfs vertrouwen schein te bezitten, en hier aan de spitse van Economie en Bouwwezen stond, uittreksels uit de journalen voor; en de Heer OWEN maakte daarover zeer goede Commentariën; bij voorbeeld, over de verbreiding en verbetering der stoommachines, over haar gebruik bij de scheepvaart, en over de daaruit ontstaande voordeelen. Hij verloor zich echter eenigzins in zijne Theoriën, daar hij over een artikel, betreffende de proefnemingen met het stoomgeweer van PERKINS te *Londen*, uitweidde. Gedurende deze vergadering stelde ik mijne bespiegelingen over de aange-

pre-

prezene gelijkheid te werke; vooral daar zich eenige, vrij belapte, gezellen niet ver van den Heer OWEN op de estrade uitstrekten. De beter opgevoede leden hielden zich bijeen, en lieten zich met die anderen niet in. Ik bemerkte tevens, dat slechts de leden, die tot den heeren kring behoorden, de nieuwe dragt aarzen hadden, en *bande de part* maakten. Na de voorlezing speelde de muziek een marsch, en elke Heer nam eene Dame, en wandelde met haar in de zaal rond. De Heer WHITWELL schikte de marschroetes. Ten laatste werd een *cottillon* gedanst. Daarna bracht men de Dames te huis, en keerde een ieder naar zijn verblijf terug.

Den volgenden morgen ging ik vroegtijdig naar de verzamelplaats. Het was Zondag, en de vergadering werd met muziek geopend. Daarna hield de Heer OWEN eene voordragt, in welke hij sprak van de vorderingen van zijn genootschap, dat reeds drie gemeenten vormde, en van den aanleg van twee nieuwe dergelijke genootschappen elders. Het eene was, volgens hem, te *Valleyforge* in *Pensylvanie* opgerigt, en het andere in het New-Yorksche. Verder werd er eene classificatie der leden van het Owensche genootschap afgesproken. Zij werden in drie klassen gedeeld: vooreerst in zulken, als de verwaarborging hadden op zich genomen van de kooppenningen, door de Heeren OWEN en M'CLARE voor het genootschap aan RAPP betaald, en welke, wanneer zij het genootschap verlaten wilden, dit zes maanden te voren hadden

te

te melden: ten tweede in lieden, die na eene opzegging van veertien dagen konden vertrekken; en ten derde in zoodanigen, als slechts ter beproeving waren aangenomen.

Na die vergadering gaf ik een bezoek aan den Heer M'CLARE, en bekwam ik bij denzelfden Fransche nieuwspapieren. De Heer M'CLARE is oud, rijk en kinderloos, was nooit getrouwd geweest, en zou, naar men verzekerde, zijn vermogen aan het genootschap maken. Nog later ging ik met den Heer OWEN, en eenige Dames van het genootschap, naar den dusgenoemden *cut-off* aan den *Wabash* wandelen; waar die rivier eenen nieuwen stroom en een eiland gevormd heeft, dat verscheidene akkers allerbest land bevat, maar toen bij het hooge water overstroomd was. Er staat hier een van RAPP gebouwde masfve molen, die gezegd werd eene zeer goede machinerie te bevatten, maar voor ons, om des waters wil, ongenaakbaar was. Wij hiëlden ons eene poos aan de rivier op, en gingen vervolgens door het woud over de bergen terug; hetwelk, daar het vrij warm was, en wij geenen gebaanden weg hadden, voor de Dames zeer bezwaarlijk viel. Ook ontzettekden zij zich ongemeen over verscheidene slangen, welke wij aantroffen. De meeste slangen hieromstreeks zijn onschadelijk, en kinderen vangen ze op, om er mede te spelen. De eenige vergiftige slangenfoorten hieromstreeks zijn de ratelslangen en de *copperheads*. Dezelve nemen intusfchen jaarlijks zeer af; en men heeft de algemeene aanmerking gemaakt, dat de

ver-

ver
ders
hebt
wou
vija
den
De
de p
bij e
hect
jong
schijn
hierhe
zinger
deed z
digde,
melken
Bijkans
bezighe
tem, m
Na h
de eene
geworde
en eeni
de schui
den van
het was
zacht.
zij in d
door ha
wij ons
II D.

vergiftige slangen, zoo wel als de beeren en inlanders, voor de beschaving plaats maken. Overigens hebben de ratelslangen aan de menigvuldige, in het woud rondlopende, zwijnen der kolonisten erge vijanden, daar zij door dezelve zeer behendig in den nek gepakt en opgegeten worden.

Des avonds bezocht ik eenige Dames, en zag ik de philofophie, en de liefde voor de gelijkheid, bij eene derzelve op eene harde proef gesteld. Zij heet VIRGINIA D. . . . van *Philadelphia*, is zeer jong en bevallig, en zeer wel opgevoed. Zij schijnt zich, uit hoofde van eene ongelukkige liefde, hierheen begeven te hebben. Juist was zij aan het zingen en aan het spelen op de forte piano, en deed zij zulks heel wel, toen men haar aankondigde, dat het hare beurt was, om de koeijen te melken, en dat dezelve nog ongemolken stonden. Bijkans weenend begaf zij zich tot die onaesthetische bezigheid; en zij verwenschte het *new social system*, met de geprezene gelijkheid.

Na het koemelken, waarbij het arme meisje door de eene koe gefchopt, en door de andere bemorst geworden was, maakte ik met de jonge Dames, en eenige jeugdige Philosophen, in eene regt goede schuit, eene waterpartij op de overftroomde velden van den *Wabash*. De avond was zeer schoon, het was heldere manefchijn, en de lucht was zeer zacht. De schoone Miss VIRGINIA vergat, wat zij in den stal had verduurd, en vervrolijkte ons door haar liefelijk gezang. Daarna vereenigden wij ons in het tot schoolhuis bestemde gebouw

N° 2, waar alle jonge Heeren en Dames *comme il faut* bijeen kwamen. Trots de hooggeroemde gelijkheid, wilden dezen zich nogtans met geene geringe lieden vermengen; en ik geloof, dat bijkans alle wel opgebragte leden er een afkeer van hebben, en welhaast het genootschap verlaten zullen. Men vermaakte zich den ganschen avond zeer goed; men danste *cottillons*, *reels* en walzen, en men sprong in het rond, dat het eene vreugde was, om het aan te zien. Bij den *cottillon* heeft men verscheidene nieuwe toeren ingevoerd, onder welke er een *the new social system* genoemd is geworden. Verscheidene Dames begerden haar fatsoen te houden, en op Zondag niet te dansen. Wij meenden intusschen, dat men zich in dat heiligdom der wijsgeerte boven zulke vooroordeelen verheffen moest, en onze bewijsredenen, en de neiging tot genoegen bij de Dames, droegen de zege weg.

Den 17 April verhieft er zich een hevige storm, die groote wolken van stof te zamen dreef, zoo dat men op straat naauwelijks duren kon, en ik bijkans den ganschen dag door te huis bleef. Ik ontving er bezoek van een Heer von SCHOTT. Dit is een Wurtemberger van geboorte, en broeder der vrouw DE MAREUIL te *Washington*. Hij had zich 7 of 8 mijl van *New Harmony* nedergezet, en leidde, zonder knecht of andere hulp, een waar kluizenaars leven. Hij was voormaals Officier bij de Wurtembergische Kavallery, nam aldaar zijn ontslag, en ging, uit reine geestdrift en over-drevene godsdienstigheid, naar de Gricken, om

voor hunne zaak te vechten. Zijne verwachtingen te leur gesteld vindende, keerde hij in zijn vaderland terug, en gaf hij zich aan godsdienstige dweeperij over. Om zich van de wereld, die naar zijn begrip in het booze lag, af te zonderen, geleidde hij zijne zuster naar de Vereenigde Staten, en toog voorts naar den Staat *Indiana*, kocht van RAPP, die hem bedrogen zou hebben, een stuk lands, en had, niets van de boerderij verstaande, harde tijden te verduren. Hij woonde, midden in het woud, met een eenig paard. 's Weeks tevoren had hem intusfehen de harde slag getroffen, dat zijn stal met zijn trouw paard verbrand was. Hij scheen een wel onderrigt man te zijn, en sprak zeer goed en verstandig. Alleen scheen zijn geest, wanneer er over de religie gehandeld werd, eenigzins in de war te geraken. Hij zeide, dat hij alle mogelijke ontberingen met het grootste geduld verdroeg. Alleenlijk miste hij in zijne eenzaamheid den omgang met eenen vriend.

Denzelfden dag rukten twee compagnien der Militie van *New Harmony* uit met klinkend spel. Zij exerceerden des voor- en namiddags. Alle manschappen waren in uniform en wel gewapend, en hadden een goed voorkomen.

Ik werd in het huis N°. 4 ter maaltijd genoodigd. Want er waren eenige Heeren op de jagt geweest, en hadden een wilden kalkoen opgedaan, die gegeten worden moest. Uit dien kalkoen bestond het gansche middageten. Over het geheel had ik, zoo lang ik in *New Harmony* was, geenszins over

maagbezwaar, noch hoofdpijn van wijndrinken, te klagen. Het leven was in den hoogsten graad frugaal, en geviel de elegante Dames, waarmede ik het middagmaal hield, geenszins. Des avonds bezocht ik den Heer m'CLARE en Mevrouw FRETAGEOT, eene Fransche vrouw, die voormaals in *Philadelphia* eene kostschool gehouden had, thans met den voornoemden Heer hetzelfde huis bewoonde, en hier door alle jonge meisjes *mother* genoemd werd. Onder hare hoede stonden de schoonste en elegantste der meisjeswereld hier ter plaatse, eene Miss LUCIE SAISTARE en Miss VIRGINIA. De koeijen waren dezen avond gemolken, toen ik er kwam. Dus konden wij rustig haar liefelijk gezang en gespeel op de forte piano aanhooren. Vervolgens gingen wij in de keuken van N°. 3, waar er bal was. De jongre dames van beteren toon hielden zich, onder het opzigt van Mevrouw FRETAGEOT, in een hoek bijeen, en vormden eene kleine Aristokratische club. Om alle mogelijke partijdigheid voor te komen, liet men Heeren en Dames beide nummers voor de *cottillons* trekken, en verdeclde men ze dus op eene onpartijdige wijze. Onze jonge Dames haalden inmiddels den neus ten sterkste op, over de Democratische danfers, die haar op de gezegde wijze meermalen ten deele vielen. Men was echter voor het geheel zeer vergenoegd, en scheidde zich reeds te tien uur, dewijl er hier vroeg moet worden opgestaan. Ik geleidde Mevrouw FRETAGEOT en hare twee pupillen naar huis, en onderhield mij daarna nog eenigen tijd met den

den Heer M'CLARE over deszelfs reizen in *Europa*, die een Mineralogisch doel hadden gehad. Overigens had de Architect WHITWELL mij dezen zelfden dag de plannen van het gemeenschappelijk woonhuis getoond. Ik bewonderde inzonderheid de huishoudkundige schikkingen, tot verwarmen en luchten van de gebouwen, de keuken en het waschhuis. Het was inderdaad wenschelijk, dat zulk een gebouw eenmaal tot stand kwam, en de Heer OWEN — maar, ik vrees, hij alleen — hoopt, dat gansch *New Harmony* eenmaal zoo zal zijn.

Den volgenden dag ontving ik een bezoek van een Duitschen patriot, die SCHMIDT heette, en eerste Luitenant bij de Pruisische artillerie te *Erfurt* geweest zijn zou. Hij scheen in een der gindsche politieke complotten ingewikkeld geweest en gedeferteerd te zijn. De Heer OWEN had hem uit *Engeland*, in den verloopenen herfst, als dienaar medegebragt. Thans was hij lid van het genootschap, en met de hoede van het lieve vee belast. Zijne schoone vrijheidsdroomen schenen zich zeer gematigd te hebben; want hij bood zich aan mij, en aan den Heer HUYGENS voor deszelfs vader, als dienaar aan.

Den vorigen avond was er een Engelschman, en vriend van den Heer OWEN aangekomen, die AP-
PLEGARTH heette, het schoolwezen te *New Lanark* bezorgd had, en het denkelyk ook hier organiseren zou. Na het middageten ging ik met denzelven naar de wijnbergen en het woud wandelen. Wij spraken veel over het nieuwe stelsel en de gevolgen,

gen, die men daarvan verwachten mogt, enz., en wij vonden, onder anderen, dat de Heer OWEN aan de ruwe leden van zijn genootschap het denkbeeld van leendiensten uit het hoofd brengen moest. Want de hun opgelegde taak, voor welke zij natuurlijkerwijze geene belooning ontvangen, en welke zij veeleer voor hunne woning, kleeding en voedsel, en voor de opvoeding en verzorging van hunne kinderen; verrigten moeten, wordt door hen als leendienst beschouwd. Wij zagen verscheidene arbeiders, die gelast waren, om eene kar met tighelsteenen te laden, en die daarmede zoo tragelijk omgingen, als of zij een leendienst om Godswil te verrigten hadden; en deze waarneming leidde ons tot de gemaakte opmerking. Vervolgens bezocht ik den Heer M'CLARE, en vermaakte ik mij een uur lang met het onderrigtend gesprek van dien belangrijken ouden man. Aan ons onderhoud nam MEVROUW FRETAGEOT, die veel invloed op den Heer M'CLARE scheen te hebben, een levendig aandeel. Des avonds was er bal in de groote verzamelsaal, waar de meeste leden tegenwoordig waren. Het duurde slechts tot 10 uur, bestond enkel uit *cottillons*, en eindigde met eene groote, reeds meer gemelde, promenade. Voor de kinderen was er, in het midden van de zaal, met banken, eene bijzondere dansplaats afgeperkt, waar zij rondspringen konden, zonder de volwassnen tuschen de beenen te loopen.

Den 19 April kwam er eene stoomboot de *Wabash* af, welke naar *Louisville* aan den *Ohio* be

stemd

stemd was. Dezelve hield tegenover *New Harmony* stil, en schikte eene boot door de overstroming aan wal, om pasfagiers in te nemen. Ik was aanvankelijk willens, mij die gelegenheid te nutte te maken, om deze plaats te verlaten; toen ik intussehen hoorde, dat het schip geen der beste was, besloot ik, liever nog te blijven, en te lande naar *Mount-Vernon* te gaan, om daar eene betere stoomboot te verbeiden. Wij deden eene wandeling naar de gemeente N°. 3. De arbeid aan het huis was weinig gevorderd. Wij vonden er slechts een enkelen arbeider, en dezelve sliep gerustelijk. Dit bragt ons tot de bovengemelde aanmerking over het *gratis* arbeiden terug. Wij gingen verder naar het achter N° 3 aanvangend woud. Er was aldaar nog weinig gewas te zien.

Den volgenden morgen vroeg wilde ik *New Harmony* verlaten; daar er inmiddels geen wagen te bekomen was, moest ik wel tot blijven besluiten. Ik ging naar de gemeente N°. 2, of *Maclurin*, en verder het woud in. Men hieuw er boomen af, om nieuwe loghuizen te bouwen. Het houtwerk in de hier bestaande huizen van tichelsteen, of planken, bestaat uit hout van tulpenboomen, hetwelke hier zeer menigvuldig is, zich ligt bearbeiten laat en duurzaam wezen moet. Na den maaltijd ging ik met den Heer OWEN en MEVROUW FRETAGEOT naar de gemeente N°. 3 wandelen. Er werden aldaar nieuwe moestuinen aangelegd. Verder was men bezig, om een akker met maïs te bezaaijen. Deze tarwe groeit hier

het beste; voor Europeische zou de grond te vet zijn. De halmen worden te lang, de aar bevat te weinig korrels, en de halm knakt van wegens zijne lengte zoo ligt, dat de oogst weinig geeft. Over het geheel klaagde men over eene te groote vruchtbaarheid van den grond. De boomen zijn alle zeer groot, schieten snellijk in de hoogte, maar hebben slechts weinige en zwakke wortels, zoo dat zij, bij een hevigen storm, ligtelijk omvergeworpen worden. Ook verrotten zij ligt; en ik vond hier naar evenredigheid zeer vele holle boomen. Het was de eerste maal, dat ik het zaaijen van maïs aanschouwde. Er werden dwars over den akker met den ploeg voren gelegd, die 2 voet van elkander verwijderd waren. Hier na werden er, op denzelfden afstand, andere voren geploegd, welke de eerstgenoemde regthoekig doorsneden. Achter den ploeg ging iemand, die een zak met maïskorrels droeg, en in elk doorsnijpunt 6 zulke korrels leide. Een ander volgde hem met eene schop, en bedekte de korrels met aarde. Als de jonge planten een halven voet hoog zijn, wordt er tusschen de voren door geploegd, en de aarde van weerskanten op de planten geworpen; en, als de planten tegen de 2 voet hoog zijn, wordt dezelfde werkzaamheid herhaald, om hun meer vastigheid te geven, en tevens het onkruid uit te roeijen. Er is hier gebrek aan ervarenere landbouwers; de voren waren zeer slecht getrokken, en het geheel werd *en amateur* behartigd.

Na dat wij bij Mevrouw FRETAGEOT terug geko-

komen waren, toonde de Heer OWEN mij twee belangrijke voorwerpen van zijne vinding. — Het eene waren teerlingen van verschillende grootte, de verschillende klassen der Britsche populatie in den jare 1811 voorstellende, en toonende, welk een geweldige last op de arbeidende klasse rust, en hoe wenschenwaardig eene meer gelijkmatige verdeeling der goederen in het gindsche rijk is. — Het tweede was een plat, naar hetwelke, zoo als de Heer OWEN denkt, aan elk kind deszelfs bekwaamheden getoond kunnen worden, en op hetwelke zulk een kind, na eene tijdelijke zelfsbeproeving, toonen kan, welke vorderingen hetzelve denkt te hebben gemaakt. Het plat heeft het opschrift: *Scale of human faculties and qualities at birth*. Het heeft tien maatstaven met volgende opschriften van de linkerhand naar de regter. *Zelfzoekendheid. Hartstogten. Oordeel. Verbeeldingskracht. Geheugen. Opmerkzaamheid. Beyattingsvermogen. Prikkelbaarheid. Moed. Sterkte*. Elke maatstaf is in 100 deelen gedeeld, die van 5 tot 5 genummerd zijn. Eene schuif, die meer of min uitgehaald wordt, wijst de maat aan, waarin iemand de vermelde hoedanigheden bezit, of denkt te bezitten.

Ik voeg hierbij nog eenige aanmerkingen. De Heer OWEN beschouwt het als eene ongerijmdheid, dat men elkander bij het huwelijk eeuwige liefde belooft. Derhalve heeft hij, in den trant der kwakers en der Fransche wetten, het burgerlijk huwelijk in zijne gemeente ingevoerd, en den huwelijksband geenszins voor onontbindelijk verklaard. De kin-

deren leverden voor hem bij eene mogelijke scheiding geene zwaarigheid op, dewijl zij van hun tweede jaar af aan de gemeente toebehooren, en alle gezamenlijk moeten worden opgevoed.

De Heer M'CLARE toonde zich een vriend van PESTALOZZI's leerwijze. Op zijne reizen had hij met den man zelven kennis gemaakt, en op deszelfs aanbeveling den Heer NEEF met zich naar *Philadelphia* gebragt, om dezelve aldaar in te voeren. Aanvankelijk schein zulks volkomen te zullen gelukken, maar welhaast vond de Heer NEEF, denkelijk van wegens zijnen afkeer van alle Godsdienst, zoo vele tegenstanders, dat hij de zaak opgaf, en zich in de wouden van *Kentucky* op eene boerderij nederzette. Thans heeft hij die boerderij wederom verlaten, om aan de spitse der *boarding-school* te treden, welke de Heer M'CLARE te *New Harmony* aanleggen wilde. De bovengemelde Heer JENNINGS zou ook aan die school hebben medegewerkt, maar zijn stuitend stout karakter maakte hem voor zulk eene plaats weinig geschikt; en de Heeren OWEN en M'CLARE lieten hem gaarne varen, dewijl hij door den kwaden roep, in welken hij stond, aan de stichting meer nadeel zou hebben toegebragt, dan zijne kennis en talenten ze bevoordeeld zouden hebben. Van geboorte een Engelschman, was hij voor den kriegsstand opgevoed. Hij had intusfchen die loopbaan verlaten, om zich aan den geestelijken stand te wijden, en hij was, als Prediker der Univerfalistten, naar de Vereenigde Staten getrokken, en had zich in die hoedanigheid

met

met veel goedkeuring te *Cincinnati* opgehouden , tot dat hij met geestdrift het *new social system* omhelsd, en zich luide en opentlijk voor een Atheïst uitgegeven heeft.

Den avond sleet ik bij den ouden en beminnenswaardigen Heer M'CLARE, en Mevrouw FRETAGEOT; en ik leerde bij hen eenen Franschen schilder, LE SUEUR, oom van Miss VIRGINIA, kennen, benevens een Nederlandschen Arts van 's *Hertogenbosch*, Doctor TROOST, dat een beroemde natuuronderzoeker was. Beide zijn leden der gemeente, en kwamen zoo even van eené wetenschappelijke reize terug, welke zij te voet naar *Illinois*, en het Zuiderdeel van den Staat *Misfouri*, ondernomen hadden, om er naar de ijzer- en vooral de loodmijnen, en de gesteldheid van het aldaar zijnde erts, onderzoek te doen. De Heer LE SUEUR had er bovendien verscheidene nieuwe, tot dus ver onbeschrevene, vischsoorten ontdekt. Om vele slangen te vangen, was het nog te vroeg in het jaar geweest. Beide Heeren hadden 13 kisten *Naturalia* gezameld, die men eerstdaags verwachtte. De Heer LE SUEUR had den natuuronderzoeker PERRON, als teekenaar, bij eene reize naar *Nieuw Zuidwallis*, onder Kapitein BAUDIN, verzeld, en bezat nog alle afgezette teekeningen op velijn van de dieën, welke op die reize ontdekt werden. Zoo wel met opzigt tot de voorwerpen, welke op die teekeningen afgebeeld zijn, als ook met opzigt tot derzelver nityoering, is deze verzameling eenig in hare soort; en ik acht mij gelukkig, dat de Heer

LE SUEUR de goedheid had, om ze mij te toonen. Hij toonde mij tevens de teekeningen, of veeleer de schetsen, welke hij op zijn laatstelijk afgeleide voetreis, zoo wel als op eene reis van verscheidene leden des genootschaps, in eene *keel boat* van *Pittsburg* tot *Mount-Vernon*, den *Ohio* af, ontworpen had; eene reis, bij welke het gezelschap met vele zwaarigheden te kampen had, en meermaalen voor de boot een weg door het ijs henen banen moest. De schetsen getuigen van het originele genie des kunstenaars. Dezelve is in den jare 1815 met den Heer M'CLARE uit *Frankrijk* naar *Philadelphia* gekomen, waar hij aan kunsten en wetenschappen dienstbaar geweest is, en met den oudsten zoon van LUCIEN BUONAPARTE het vervolg van WILSONS *Amerikaansche Vogelkunde* uitgegeven heeft. Of hij lang bij dit genootschap blijven zal, of niet, waag ik niet op te geven. In zijn gezelschap vloog de avond zeer aangenaam voorbij; zoo als ik den ganschen tijd, die in dit belangrijk oord door mij was doorgebracht, zeer snellijk en aangenaam had gesleten. Menig belangrijk en nuttig ding had ik hier gezien en geleerd; en mijne kennis van den mensch had gelegenheid gevonden, om zich uit te breiden.

 XXII.

*Mount-Vernon. Louisville. Cincinnati.
Union-village.*

Na dat wij, op Vrijdag den 21 April, van den Heer OWEN een hartelijk afscheid genomen hadden, verlieten wij *New Harmony*. Om de reis naar *Mount-Vernon* te doen, maakten wij ons de *mail stage* met twee paarden ten nutte, welke wekelijks eenmaal dien togt aflegt. Behalve ons bevond er zich nog een eenige reiziger in den wagen. Het was de Heer RILEY, van *Cincinnati*, en uit *Ierland* geboortig. Eene mijl van *New Harmony* moesten wij reeds afklimmen, wijl de paarden ons tegen geenen tamelijk steilen heuvel optrekken wilden; eene halve mijl verder moesten wij er, om eene gelijke reden, al wederom uit; en straks wierp de onhandigheid van den voerman den wagen omver. Wij namen onze bagagie er af, lieten ze onder het opzicht van mijnen dienaar, BÖTTNER, in het woud, en keerden te voet naar *New Harmony* terug, ten einde naar eene andere gelegenheid om te zien. Ik leide nog een bezoek af bij de

Hee-

Heeren M'CLARE en LE SUEUR, en bij Mevrouw FRETAGEOT. Men zeide mij, dat er tegen 10 uur eene kar, onder het opzigt van zekeren Heer JOHNSON, naar *Mount-Vernon* afrijden, en onze bagagie daarop nog plaats vinden zou. Wat ons zelve betrof, zoo zag ik wel in, dat de beste keus wezen zou, dat ik mij op mijne gezonde beenen verliet. Ik greep dus den wandelstaf, liet de langzamer gaande reisgenooten een weinig achter mij, en leidde de 16 mijlen naar *Mount-Vernon*, langs eenen zeer heuvelachtigen weg, in 5 uur af.

Door *Springfield* ging ik niet, maar ik liet het aan de linkerhand. Ik trof slechts 2 alleenstaande loghuizen aan, en kwam slechts zeer weinige menschen tegen. De plantengroei was sinds eene week sterk gevorderd. Er stonden vele boomen in bloei, en de jonge groene bladeren, met name van den tulpenboom, maakten eene zeer fraaije vertooning. Ik kwam voorbij vele suiker-ahornen, die geboord waren, om er suikerstof uit te halen. Als de boomen gansch groen zijn, moeten de natuurcooneelen in dit woud, welks grond vol heuvels is, uiterst schoon zijn, vooral in de oogen van een Noordelijken Europeër, die nog niet aan de menigte van reusachtige platanussen, tulpenboomen en ahornen gewoon is. Bij de melding van deze boomen veroorloof ik mij de mededeeling der aanmerking, dat de Heer RAPP aan de straten van *New Harmony* Italiaansche populieren geplant had, en dat dezelve aanvankelijk wel voortgroeiden; maar dat zij, als hunne wortels eene, onder den goeden vetten grond

grond voorkomende, laag roodachtig zand aanroerden, weg stierven. Daarop liet de planter ze door moerbezieboomen vervangen, die wel gedijen, en de Heer OWEN heeft het oogmerk van de zijdeteeft te beproeven.

Des namiddags tegen 3 uur bereikte ik vrij vermoeid *Mount-Vernon*, en nam ik mijnen intrek in dezelfde herberg, waar ik 9 dagen geleden gehuisvest was geweest. Ik trof er Doctor CLARK wederom aan. Vervolgens kwamen de Heeren HUYGENS en RILEY opdagen. Tegen den avond kwam de verwachte kar, maar zonder BÖTTNER en mijne goederen. De karreman zeide tot zijne verontschuldiging, dat men hem te *New Harmony* zoo veel vracht gegeven had, dat de paarden ze nauwelijks hadden kunnen trekken, en er geene plaats voor mijn goed overgebleven was. Na bezigtiging van het voertuig, moest ik, hoe verstoord ik ook ware, de bondigheid van 's mans zeggen erkennen, en geduld nemen.

Te *Mount-Vernon* vermaakte mij het gezelschap van Majoor DUNN. Hij en zijn landsman RILEY behooren tot het betere slag van Ierlanders, en bezitten veel vernuft, zoo dat ik den tijd zeer aangenaam sleet. Des avonds gingen wij naar het *Court-houfe*, om eenen doorreizenden Presbyteriaanschen Prediker uit de Oostelijke Staten te hooren. Het was een jong man, STEWART genaamd, dien ik te *New Harmony* reeds had ontmoet. Hij had er intusfchen slechts rondgezien, zonder zich — waarschijnlijk uit kennis van de aldaar heerschende ongodsdienstige

ge-

gevoelens — als Geestelijke bekend te maken. In de nieuw aangelegde kleine plaatfen der Westelijke Staten bouwt men niet; zoo als in de Noord-oostelijke, de kerken eer er huizen zijn, maar men vangt er met de laatste aan, en met het ontginnen der landerijen. Intusfchen ontbrak het ook hier niet aan openbare godsdienstoefening, daar vele Geestelijken, die geene standplaats hebben, de Westelijke landen meestal te paard doorreizen, om eene standplaats te zoeken, en daarbij overal, waar men ze hooren wil, plegen te prediken. In de meeste herbergen, zoo als aan de meeste ponten, neemt men van hen geene betaling aan; en dus kunnen zij vrij verre togten op eene goedkoope manier ondernemen; vooral daar zij derzelve beschrijving, te huis gekomen, nog vaak in druk uitgeven. Bij mangel van eene kerk te *Mount-Vernon* werd de godsdienstige vergadering in het *Court house* gehouden. Dit was provisioneel aangelegd, en bestond uit een loghuis, dat eene eenige kamer bevattede. Het schoorsteenvuur en twee kaarslichten maakten de eenige verlichting uit, en uit eenige schragen en planken waren de banken gemaakt, waarop, nevens de Heeren DUNN en RILEY en ik, in de twintig personen zaten. Het gezang werd door een paar oude lieden met vrij verstemde kelen bezorgd. Daarna stond de Prediker op, en onderhield ons over Geestverschijningen, enz. Ik kon hem niet regt volgen, en was ook van mijne voetreis zeer vermoeid. In zijn gebed gewaagde hij van lieden, die het Woord des Hee-

ren

ro
be
ge
fy
da
ge
ge
tin
10
C
ook
veel
lijks
digg
wan
meni
tede
DUNN
Eind
eene
was
het g
over
arme
uur to
keerd.
New
den He
port g
MEE z
en had
II D.

ren verfmaden, en bad hij om hunne verlichting en bekeering. Deze wenk betrof oogenfchijnlijk de gemeente van *New Harmony*, en het *new social system*. In de predikatie gewaagde hij intusfchen daarvan niet. Waarfchijnlijk was het eene van die gene, welke hij van buiten kon, en op elke plaats gebruikte, en was zij daarom voor geene invlechting vatbaar. De Godsdienst duurde tot 's avonds 10 uren.

Ongelukkiger wijze was, met mijn ander goed, ook mijne portefeuille weggebleven. Daarom verveelde ik mij den volgenden morgen allervreefelijkst, en was ik genoodzaakt, om den edelen lediggang te aanvaarden. Ik ging boschwaarts in wandelen, gaapte de fchoone bloemen en uiterst menigvuldige botervliegjes aan, kwam terug, zettede mij aan den oever in de *store* van Majoor DUNN, en zag ftoombooten de rivier afkomen. Eindelijk kwam des namiddags BÖTTNER, met eene kar met een paard, en met mijn goed; hij was door en door met flijk bemorst, om dat hij het gefladig ftil fttaande beest den ganschen weg over aan den toom had moeten voortleiden. De arme man had den vorigen dag van 's morgens 7 uur tot 's namiddags 4 uur in het bosch gebivouakeerd. Toen was toevallig de fchaapherder van *New Harmony* voorbij gekomen, en had dezelve den Heer OWEN van BÖTTNER's omftandigheid rapport gedaan. Hierop was de oude Doctor M'NAMEE zelf, met zijn eenfpannig rijtuig aangekomen, en had dezelve het goed en den bewaker terug ge-

II D. R haald.

haald. Door tuschenkomst van den Heer OWEN was eindelijk dezen dag de kar te voorschijn gebragt, welke mij wederom aan mijn goed hielp.

Nu was het mijn wensch, om zoo haast mogelijk verder te reizen. De aanschouwing van den *Ohio* en deszelfs oevers verheugden mij wel dien avond, bij het licht der volle maan; maar het verblijf hier ter plaatse was veel te onvriendelijk en onbelangrijk; ook gevoelde ik mij den ganschen namiddag en avond met tandpijn en een aanval van koorts bezet. Maar hoe inmiddels voorwaarts gekomen? Des nachts kwam eene stoomboot de rivier afvaren, doch zij hield zich aan den kant des linker oevers, waar het vaarwater het diepste was, en *Mount-Vernon* werd door haar niet aangesproken. Den 23 April, tegen 9 uur kwam eene andere stoomboot, de *Generaal Wayne*, langs denzelfden weg aanvaren. Men haalde eene vlag op, om aan te duiden, dat er pasfagiers aan boord wenschten te komen. Wij wenkten tevens met doeken, maar het schip bekommerde zich om niets, en voer voorbij. Om den tijd te slijten, ging ik met den Heer RILEY in de *store* van Majoor DUNN, waar wij ons zoo goed mogelijk alle grillen verdreven, en naar eene stoomboot uitkeken; maar vergeefs. Des avonds liet ik mij van een Duitschen handwerker veel nopens RAPP'S gezelschap verhalen, tot hetwelke hij had behoord, en hetwelke hij verlaten had, om dat de oude RAPP hem de uitbetaling der erfenis van zijnen schoonvader geweigerd had. In het *Court-house* hoorden wij

gees-

geestelijke liederen zingen; want de godsdienstige inwoners der plaats, dat meestal Methodisten zijn, houden, ook zonder geestelijken, des Zondags avonds bedestonde. De dag was overigens vrij warm, en jegens den avond hadden wij veel van de muskieten uit te staan. Om hun eenigermate de uitvlugt uit het woud, waarin zij wonen, te verzwaren, had men rondom de plaats henen vuur aangestoken, en voor de woonhuizen al wederom. De plaats moet tevens ongezond van ligging zijn; want niet alleen leed ik gedurende den nacht van hoofdpijn, en van eene soort van koorts, maar ook klaagden de Heeren HUYGENS, RILEY en JOHNSON, over ongesteldheid. Eenige ellendige morsige herbergen in *Kanada* uitgezonderd, herinner ik mij niet, het in enig oord der Vereenigde Staten, of daaromstreeks, zelfs bij de Creek-Indianen, in alle opzichten zoo slecht als hier gevonden te hebben. De spijs, die ons in kleine hoeveelheid voorgezet werd, was nauwelijks eetbaar. De eenige drank was water, dat met gemeenen brandewijn gemengd moest worden; de bedden waren slecht, en het gansche huis was een stuitend tooneel van onreinheid.

Des morgens van den 24 April sloeg intusschen het uur van onze verlossing. Over zevenen voer het stoomschip de Generaal *Neville* de rivier af. Wij zonden eene boot af, om te laten zeggen, dat er te *Mount-Vernon* verscheidene *cabin passengers* wachteden. Oogenblikkelijk stuurde het schip naar onze zijde en nam ons in.

Wij waren ongemeen blijde, dat wij de akelige plaats verlieten. Het schip ging van *St. Louis* naar *Louisville*. Het was klein, had in de *cabin* slechts 16 bedden, en werd door eene *high pressure* machine voortgedreven. Gelukkigerwijze waren er nog slechts 3 *cabin passengers* aan boord. Wij zetteden ons straks in beweging; en de oevers der rivier, offchoon hier en daar eenigzins laag, en voor overstromingen blootgesteld, boden aan onze oogen het frische groen van hunne boomen aan. Wij kwamen voorbij eenige aanzienlijke eilanden. Een derzelve, *Diamond island* geheeten, is bij de $3\frac{1}{2}$ mijl lang en meer dan eene mijl breed, en wordt gezegd, verscheide duizend akkers uitnemend goed land te bevatten. Vervolgens zagen wij op den tamelijk hoogen linker oever, die aan *Kentucky* behoort, het stadje *Hendersonville* liggen. Deze plaats is 200 mijl van *Louisville* verwijderd. Ruim 11 mijl verder heen vonden wij, op den rechter oever, *Evansville*. Dit is de hoofdplaats van *Vandeburgh County*, in den Staat *Indiana*. Zij ligt op eene hoogte, nabij eene zeer vruchtbare landstreek, en is nog onaanzienlijk, maar eene bekvame landingsplaats voor verhuizers, die naar den *Wabash* willen; en men wil, dat er reeds veel omgaat. Op denzelfden oever toonden er zich verscheide woningen onder het sommer van hooge groene boomen. Digt onder *Evansville* valt een klein riviertje in den *Ohio*. In deszelfs mond zagen wij verscheide *flat boats*, die aan een entrepreneur toebehooren, welke zich verbonden heeft,

om den *Ohio* van de menigvuldige *snags* en *sawyers* te bevrijden, en die zulks door middel van machines doet, welke op de gezegde booten voorhanden zijn. Die arbeid zou intusfchen zeer langwijlig verrigt worden, en de Officier, die met het opzigt belast was, werd befchuldigd van zich te hebben laten omkooopen. Ik herinnerde mij, in het *patent office* te *Washington*, modellen van machines gezien te hebben, om daarmede *snags* en *sawyers* uit de rivieren te halen. Ruim 7 mijl hooger, op den linker oever, ontvangt de *Ohio* de *green river*, waaroemtrent de *Western Navigator* zegt, dat het eene der aanzienlijkfte rivieren van *Kentucky* is, die in *Lincoln county* óntspringt, en bij de 200 mijl verbevaarbaar is. Aan boord hadden wij het overigens niet goed, noch met opzigt tot ons verblijf, noch ten aanzien van de keuken. Alles was eng en slecht, en tevens hadden wij des avonds veel met de muskieten te ftellen. 's Nachts kwam mij mijn te *Nieuw Orleans* gekocht muskieten-net te ftade.

In den nacht tusfchen den 24 en 25 April hielden wij verfcheidene malen ftil, om hout in te nemen, en eenmaal om gelegenheid tot herftel van de ftoommachine te hebben. Een overhangenden boom, welken wij te zeer van nabij pafcerden, gaf ons een duchtigen ftoot, en bragt aan het fchip van boven verfcheidene averijen toe. Ik had geen *ftateroom* kunnen bekomen, en fliep wegens de geftradige onrust bijkans niet. De oevers werden immer hooger, en maakten eene fchilderachtige

vertooning. Meermalen waren zij rotfig. In verscheidene rotfen bemerkten wij holen, die met de huizen, welke er voor dezelve gebouwd zijn, eene zeer fraaije uitwerking deden. Op den regter oever zagen wij eene kleine plaats van den naam van *Troy*, en vele afzonderlijke stichtingen, deels uit planken huizen, en deels uit loghuizen bestaande. Tegen den avond zagen wij op den linker oever den mond van een riviertje, *Sinking-creek* geheeten, dat op zijne regter zijde eene groep huizen van den naam van *Rome* had, en op de linker zijde het kleine *Stevensport*. Beide plaatsjes zijn door eene houten brug, die op een eenig zeer hoog juk rust, aan elkander verbonden. De mond der *Sinking-creek* ligt 100 mijl van *Louisville*. Ik bragt bijkans den ganschen dag op het dek door, om mij met het schoone landschap rondom ons te vermaken. De rivier kromt zich meermalen zoo sterk, dat men op een meertje meent te varen. Overigens ademde ik er de zachte lentelucht in. Ik had mij intusfchen het gemis van menige verwikking te getroosten; want aan boord ontbrak al, wat aangenaam was. Ik leerde wel, in een van onze medereizigers, een gewezen beambte der Engelsche Noordwestcompagnie kennen, die drie jaren lang op hare posten aan de *Rocky mountains* en de *Columbia river* verblijf gehouden had; doch die man had zoo veel van de zeden der wilden aangenomen, dat zijn gezelschap geenszins aangenaam was. Daarbij had ik, zoo als alle andere Heeren, die met mij uit het akelig *Mount-Vernon* waren

ge-

gekomen, een bestendig buikwee; en ons eenvoudig eten was zoo slecht, dat het zich naauwelijks verteren liet. Wijn en bier was er niet aan boord; en er waren geene vuren. Water en brandewijn was de eenige drank, tot welken wij ons veroordeeld zagen. Sinds lange jaren had mijn maag geene zoo sterke onthouding geleden, als in het Westerdeel van *Amerika*. De *Ohio* moet vele groote en smakelijke vischen bevatten; maar het schijnt, dat de menschen hier de voorkeus aan gezouten varkensvleesch geven. Want ik had tot dus ver nog geene visch hieromstreeks gezien, ik laat staan te eten bekomen. Wij vervolgden onze vaart in den nacht zonder eenig ophoud en ongemak.

Des morgens van den 26 April zagen wij, 24 mijl van *Louisville*, aan den linker oever den mond der *Salt river*, nopens welke de *Western navigator* zegt, dat het eene aanzienlijke rivier van *Kentucky* is, die aan haren uitloop in den *Ohio* ongeveer 130 yards breed, en tot op 150 mijl vandaar bevaarbaar is. Boven dezelve ligt op den regter oever het stadje *New Albany*, dat eene bloeiende plaats wezen moet. Zij heeft eene fabriek van stoommachines, die, naar men wil, zeer goede zaken doet. Aan den kant lag er een nieuwgebouwd stoomschip, dat zijne machine aldaar innemen moest. Deze machines moeten, van wegens de sterke stroomen, waartegen zij hebben op te werken, zeer sterk, en, naar de lastagie der schepen gerekend, te sterk gemaakt worden. Hier-

om lijden de schepen van het geweldig schudden, en kunnen zij, door elkander genomen, slechts 3 jaar goed blijven. Een eiland in de rivier vormt twee vrij enge vaarten, waarin een sterke stroom gaat. Boven hetzelfde is de voet der watervallen in den *Ohio*. Het hooge water onttoog hen inmiddels genoegzaam aan de oogen. De stoomboorten kunnen over dezelve den stroom zoo wel op als af varen. Onze boot, die slechts tot hiertoe bestemd was, bleef 2 mijl boven *New Albany* bij *Shippingport* liggen. Het was tusschen 2 en 3 uur 's namiddags, toen wij aan wal stapten.

Shippingport is eene onaanzienlijke plaats, die van het laden en losfen der hier afgaande en aankomende schepen bestaat. Wij vonden er verscheidene huurwagens, die ons en ons goed te lande naar *Louisville* bragten, dat 2 mijlen van *Shippingport* af ligt. Daar namen wij onzen intrek in een groot, en zich wel voordoend, hotel, *Washington hall*, bij den Heer ALLAN. De *Western Navigator* bevat de volgende aanmerkingen nopens al het plaatselijke hieromstreeks. „De *rapids* in den *Ohio* zijn, zoo wel in een natuurlijk, als in een politiek opzigt, opmerkelijk. Bij laag water zijn zij het einde der vaart met stoomschepen, en bij het klimmen van de rivier is het de laatste plaats, waar haar loop eenigen hinder ontmoet. Er zijn in de nabijheid van die plaats, op beide oevers, reeds een aantal steden ontstaan, als *Jeffersonville*, *Clarksburg*, en *New Albany* in *Indiana*, *Louisville*, *Shippingport* en *Portland*, in *Kentucky*.

On-

Onder deze is *Louisville*, met eene bevolking van 5000 zielen, de aanzienlijkste; terwijl *New Albany* 1000, *Shippingport* 600 en *Jeffersonville* 500 inwoners bevat. Al die plaatsen zijn bloeiende. Met insluiting van de steden en derzelve nabuurschap, leven er thans meer dan 10000 menschen in dit oord. In het jaar 1810 had *Louisville* slechts 1357 inwoners. Ongetwijfeld gaat de tegenwoordige bevolking der stad 5000 inwoners te boven; en zij neemt snellijk toe. Het is de zetel der Justitie voor *Jefferson county*, Staat *Kentucky*. Zij bevat een *County gaol*, een *Court-house* en verdere gebouwen voor den regtshandel, benevens een schouwburg, drie banken, van welken de eene een tak van de bank der Vereenigde Staten is, een markthuis, verscheidene plaatsen van Godsdiens- oefening, en drie boekdrukkerijen. *Louisville* ligt op 38° 18' N. Br. en 5° 52' ten W. van *Washington*."

Louisville, of ten minste de met den *Ohio* evenwijdig loopende hoofdstraat in *Louisville*, heeft een goed aanzien. Die straat is tamelijk breed, gepleisterd en met zijpaden voor voetgangers voorzien; zij bevat gebouwen van tichelsteen, en verscheidene winkels van aanbelang. In onze herberg vernieuwde ik de kennis met Majoor DAVENPORT, van het 6 regiment voetvolk, die hier in werving lag. Het was een gelukkig toeval, dat de Postmeester GRAY hier ter plaatse zijne dochter juist uithuwelijkte, en ter eere van dat feest eene schitterende *soirée* gaf, tot welke hij mij ook liet noo-

digen. Ik ging met den Majoor DAVENPORT daaraan, en vond er een zeer talrijk en, tegen mijne verwachting, fraai gezelschap. Het was een ware Engelsche *rout*, zoo vol, dat velen der gasten op de trap moesten blijven. Ik werd aan de meeste Heeren en Dames voorgesteld, moest zeer veel spreken, en voelde, dat de warmte, welke er in het gezelschap heerschte, mij veel kwaad deed. Tegen 11 uur 's avonds keerde ik zeer vermoeid naar mijn logement terug.

Louisville bestond in vorige jaren, toen de tegenwoordige Staat *Kentucky* nog tot *Virginia* behoorde, slechts uit een gepalisfadeerd fort, tegen de vijandige inlanders aangelegd, welke toen de oevers van den *Ohio* nog bewoonden. Zijnen naam ontleent het van den ongelukkigen Koning LODEWIJK XVI. Het is denzelfen aan kooplieden uit *Kanada* verschuldigd, die dezen post tot verzekering van hunnen handel grondvestten. Voor en na voegden er zich blanke aankomelingen bij hen, en zoo ontstond de stad, welke aanvankelijk van de inlanders veel had uit te staan. Zij ligt 580 mijlen van *Pittsburgh*, 131 van *Cincinnati*, en 1349 van *Nieuw-Orleans*. Ik deed met den Majoor DAVENPORT eene wandeling door de stad, en naar het nieuwe kanaal. De stad bestaat uit drie aan den *Ohio* evenwijdige straten, van welke intuschen slechts de eerste geheel met huizen bezet en gepleisterd is, en uit verscheidene dwarsstraten, welke de andere regthoekig doorsnijden. Zij heeft verscheidene kerken, die tamelijk goed gebouwd zijn.

zijn. Men had nog eene nieuwe begonnen, maar in eenen te grooten stijl. De kerkenfondsen liepen ten einde. Toen ondernam eene vrijmetselaars loge de voltooiing van dat schoone gebouw, en behield zij het voor zichzelve. Het kanaal is bestemd, om de scheepvaart op den *Ohio* gemakkelijker te maken, wanneer de schepen bij droogte de watervallen niet meer kunnen pasferen, en deswegens moeten ontladen. Men vreesde echter, dat het aan het kanaal bestede geld de interesten niet goed opbrengen zou, daar de tijd van den dienst, welken het aanbiedt, slechts op 3 maanden in het jaar nederkomt. De *Ohio* is jaarlijks, gedurende 6 maanden, zoo laag, dat geene enkele boot deszelfs bovencinde bevaren kan; en, als hij begint te rijzen, klimt hij zoo hoog, dat de rotfen, die de watervallen vormen, bedekt zijn, en de schepen zonder gevaar op- en nederwaarts varen kunnen. Men had den arbeid aan het kanaal eerst sedert 6 weken aangevangen. De aarde werd met houten mouwen, die met ijzer beslagen zijn, weggegraven, en ter zijde gebragt. Voor elke zoodanige mouwe waren 2 paarden gespannen, en men bestuurde ze als een ploeg. De oevers in de nabijheid van het kanaal zijn vrij hoog, en leveren een schoon uitzigt op de *rapids*, en het omliggend oord, dat wel bebouwd en van houtrijke bergen omgeven is.

Eene tweede wandeling met den Majoor DAVENPORT was naar de Noordzijde der stad gerigt, waar verscheidene bevallige landhuizen van tighelsteen

ge-

gevonden worden, en voorts naar een schoon woud, door hetwelk eene chausfée loopt, en hetwelk aan de bevolking der stad eene wandelplaats oplevert. Het woud bevat zeer schoone beuken, suikerahornen, platanusfen en acaciaas, en verscheidene soorten van notenboomen.

De Staat *Kentucky* was te dezen tijde aan vrij wat regeringloosheid onderworpen. De zoon van den Gouverneur DESHA werd verdacht gehouden, van in het vorige jaar een reiziger vermoord en beroofd te hebben. Hij was aan de Justitie overgелеverd, en door twee verschillende *Jurys* schuldig verklaard. De vader had intusfchen, zoo men zeide, om zijnen zoon te redden, de gansche *court* veranderd en met zijne creaturen bezet. Over dat schijnbaar geweld was men in den Staat hoogst verstoord. De Staat was in partijen verdeeld. Men verzekerde, dat politieke twisten, die vaak met bloedige vechterijen eindigden, aan de orde van den dag waren. Ja, die ongelukkige twisten hadden reeds aanleiding tot verscheidene moorddadigheden gegeven. Het was, zeide men, hier ter plaats bijkans even gevaarlijk, om over de politieke betrekkingen van den Staat te spreken, als in *Spanje* over de godsdienst.

Een koopman van *Lexington*, de Heer WENZEL, een geboren Beijerschman, maakte mij met een bouwmeester van *New-York* bekend, die BARRET heette, en het opzigt over het kanaal voert, dat men bouwen wilde. Van dezen man verftond ik iets naders nopens het gezegde werk. De kosten

ten
wer
Ma
het
het
ned
ver,
en v
met
zulle
zulle
elk
flui
ftoor
was
zoud
dokk
repar
de o
word
deel,
bestaa
brok
fluize
welke
ontbo
vierk
plaats
grave
nen v
hoog

tên waren op 377000 dollars aangeslagen. De werkzaamheden hadden dit jaar in den beginne van Maart aangevangen, en zouden in November van het volgend jaar voleindigd zijn. De lengte van het kanaal bedraagt bij de 2 mijl. Het neemt beneden *Louisville*, in eene kleine bogt aan den oever, een aanvang, gaat achter *Shippingport* henen, en vereenigt zich tusfchen die plaats en *Portland* met den *Ohio*. Het wordt gerekend 24 voet te zullen vallen. Drie op elkander volgende sluizen zullen bij *Shippingport* geplaatst worden, welke elk het water 8 voet opwerken. De breedte der sluizen was op 50 voet bepaald, om de grootste stoomfchepen te kunnen doorlaten; en de lengte was op 190 voeten gesteld. Boven de hoogste sluis zouden, aan weerskanten van het kanaal, droogedokken aangelegd worden, om de stoomfchepen te repareren. Alleenlijk tusfchen de sluizen werden de oevers van het kanaal bemuurd; boven dezelve worden zij slechts geterrasfeerd. Men had het voordeel, dat de grond van het kanaal uit loutere rotfen bestaat. Dezelve vormden intusfchen slechts eene brokkelige kalksteen, welke voor den bouw der sluizen niet genoegzaam was. De blaauwe steen, welke men daartoe noodig had, werd uit *Indiana* ontboden, en daarvan kostte eene maat van 16 vierkante voeten, en 4 voet diepte, op de bouwplaats geleverd, 4 dollars. Om het kanaal om te graven, moest men eerst door gele leemaarde henen werken, die, waar zij het dikfte ligt, 27 voet hoog is; dan door 7 voet geel zand; vervolgens door

door ongeveer 15 voet blaauwe klei; en dan kwam men eerst op de rots, van welke men wederom 10 voet had weg te werken. Wat de fluisdeuren betreft, dezelve worden slechts van hout getimmerd, en geene der in *Engeland* ingevoerde verbeteringen, als de elliptische vorm der deuren, de ijzeren ramen, enz., worden aangewend. Overigens zag ik uit het profiel het ongelooflijk stijgen van de rivier, die, nog in den nazomer op vele plaatsen doorwaadbaar, zich daarna meermalen tot boven de 50 voeten verheft.

Op den volgenden dag deed ik met Doctor CROGHAN (*), en den Majoor DAVENPORT, eene wandeling, het kanaal af naar *Shippingport*, en bezigtigde ik den aardarbeid aan het kanaal. Men liet den grond, waar men graven wilde, door een zwaren ploeg met 6 osfen omploegen. Hierna gebruikte men de reeds vermelde mouwe met 2 paarden, die men met aarde aanvulde, en die bijkans driemaal zoo veel, als een gewone kruiwagen, bevatten kon. Dan reed men naar de hoogte, waarheen de aarde gebragt worden moest, wierp de mouwe om, en keerde terug, om ze op nieuw te vullen. Op zulk eene wijze bespaart men veel tijd en handarbeid. Is nu al de omgeploegde aarde weggeruimd, dan gaat men met de mouwe naar een tweede stuk lands, dat eveneens omgeploegd is, en wordt

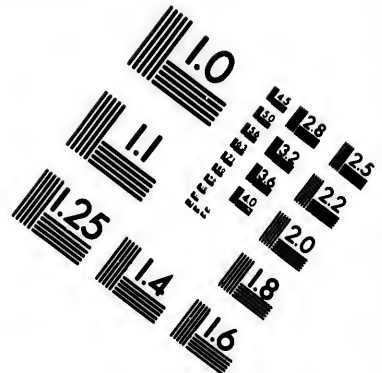
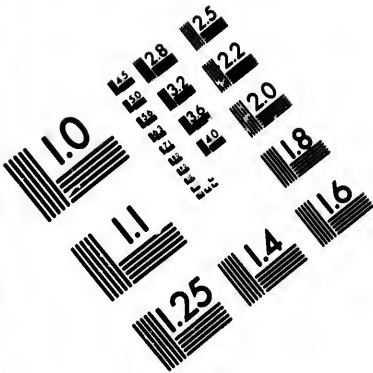
(*) Broeder van den Overste CROGHAN, door welchen ik hem aanbevolen was geworden.

wordt het eerste op nieuw voorbereid, om eene tweede bewerking met de mouwe te ondergaan.

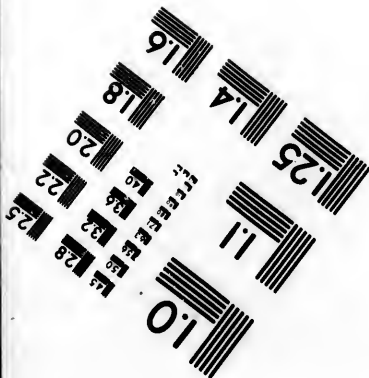
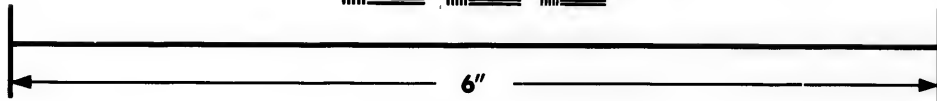
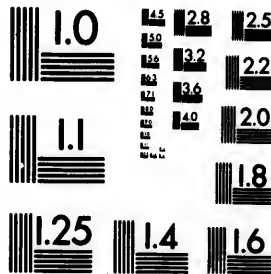
Bij *Shippingport* lagen verscheidene stoomschepen. Daaronder was de stoomboot *Generaal Wayne*, welke in 5 dagen tijds van hier naar *Nieuw Orleans* gevaren was, zich aldaar 5 dagen met losfen en laden bezig gehouden had, en de terugreis van *Nieuw Orleans* naar *Louisville* in 10 dagen had afgelegd; gevolgelijk 135 mijl dagelijks tegen den stroom op. Ook stonden er verscheidene huurwagens van *Louisville* te wachten, op de aankomst van de stoomboot *George Washington* van *Nieuw Orleans*, die elk oogenblik aankomen kon. Het oord is uiterst romanesk. Wij bevonden ons op eene hoogte aan den oever, waarop een groot en hecht magazijn tot aan de rivier gebouwd was. Voor ons hadden wij den voet der watervallen; daarnevens een met hout bewasfen eiland; regts af de watervallen, en achter dezelve *Louisville*, links af, op den anderen oever, *New-Albany*, en rondom, op den achtergrond, het groene woud met de schoonste bloemen.

Op de terugreis, kwamen wij voorbij een zeer groot verlaten gebouw van tighelsteen. Hetzelve heet *Hope distillery*, en is door eene compagnieschap van speculanten tot eene brandewijnstokerij in het groot aangelegd. Na dat intusschen de compagnieschap meer dan 70000 dollars kapitaal had besteed, werden de meeste actionarissen bankbreukig. Een onder hen kocht het geheel voor 3000 dollars, en zou het nu gaarne voor minder geld

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

18
19
20
22
25
28
32
36

10
11

geld laten varen. In den jare 1817 was men hier verzot geworden, op het koopen van land. Doctor CROGHAN toonde mij een klein stuk lands, dat hij toen voor 2000 dollars gekocht had, en waarvoor men hem daarna naauwelijks 700 dollars bood. Hij had hetzelfde aan Duitfche tuiniers verhuurd, en dezen hadden daarop eenen zeer goeden moestuin aangelegd, welke aan zijne vlijtige bebouwers veel gelds stond op te brengen.

Een hier zijnde Arts, Doctor FERGUSON, voerde ons naar het hospitaal. Dit gesticht ligt eenzaam op eene kleine hoogte. Men heeft deszelfs bouw eerst voor weinige jaren aangevangen en nog niet voleindigd. De Staat *Kentucky* heeft er den grond voor gegeven, en draagt een deel der bouwkosten. Daar het gebouw intusfchen voornamelijk ter opneming van kranke fchippers dient, heeft het Congres aan hetzelfde eene inkomst op het Toehuis te *Nieuw Orleans* aangewezen. Het hospitaal bestaat uit een middelstuk met drie, en vleugels met twee *etages*. In het middelste gebouw bevinden zich gelijkvloers de keuken, het waschhuis, de voorraadkamers, enz. De verdiepingen daarboven behelzen de kamers voor Directeuren, de Apotheek, des *stewards* woning, en de *state-rooms* voor patienten, die betalen. De derde verdieping zal met eene zaal voor Chirurgifche operationen verrijkt worden. In de vleugels vindt men boven ruime en welgeluchte zalen voor de blanke patienten, en beneden andere voor negers en kleurlingen. Men weet, dat de flavernij in den Staat

Ken-

Kentucky nog aanwezig is. Er was tot dus ver slechts eene zaal bruikbaar, waar 12 patienten lagen. De zieken hebben zindelijke bedden, maar nog houten bedsteden. Als het huis gebouwd is, zal het met gemak ten minste 150 zieken kunnen innemen. Zulk een hospitaal is voor eene plaats, als *Louisville*, waar het des zomers zeer ongezond wezen moet, uiterst belangrijk.

Ik deed met den Majoor ook nog een reisje landwaarts in, naar Doctor CROGHAN, die, nevens zijnen jongeren broeder, het regt bevallig landhuis *Locustgrove* bewoonde, dat zij van hunnen vader geërfd hadden. Hetzelve lag 6 mijl van *Louisville*. Nabij de stad pasfeerden wij over eene kleine rivier, die zich hier in den *Ohio* werpt en *Beargrass-creek* genoemd werd. Dit riviertje dient tot eene zeer veilige haven voor de *keel- en flat-boats*. Over de brug liep de weg verscheidene mijlen ver door een uiterst schoon woud, aan den oever van den *Ohio*, voorbij landhuizen en wel bebouwde velden, achter welke zich fraaije heuvels verheffen. Het woud bestaat meerendeels uit platanusfen. Wij zagen er vijf te zaam, die uit een enkelen wortel waren voortgekomen. Twee wasfen er dikwijls op denzelfden wortel. De boomen waren zeer dik. Wij maten den omvang van een der zwaarste platanusfen, en vonden hem 27 voet 4 duim Engelsche maat. Ik herinner mij niet, ooit zulken *Mammouth* onder de boomen gezien te hebben. *Locustgrove* zelf ligt eene kleine mijl van de rivier verwijderd, op eene hoogte, en is, naar zij-

nen naam, van acaciaas omgeven. Wij troffen hier den Doctor aan, met zijnen broeder, WILLIAM CROGHAN, deszelfs jonge vrouw, van *Pittsburgh* geboortig, en eenen tweejarigen, zeer lieven en sehoonen zoon, die mij mijne zonen levendig te binnen bragt.

Op eene *soirée* bij den Heer USE, een rijken koopman, en voorzitter van den hier zijnden tak van de bank der Vereenigde Staten, vonden wij een zeer talrijk en schitterend gezelschap, Men danste *cottillons* en *reels*, naar de muziek van eene enkele viool, en was over het geheel regt vergenoegd. Wij bleven tot middernacht, en het gezelschap was nog ten volle aan het dansen, toen wij henen gingen.

Doctor FERGUSON had het zeer druk met vaccineren. De gewone pokken hadden zich, namelijk, sinds eenige dagen op eene zeer boosaardige wijze in de stad vertoond. Deswegens lieten allen, ook die tegen de koepokken ingenomen waren, hunne kinderen ten spoedigste vaccineren.

Des avonds ging ik, met den Majoor en Mevrouw DAVENPORT, bij eene Mevrouw WILSON thee drinken, welker vijftienjarige dochter sinds eene maand gehuwd was. De meisjes trouwen hier veel te vroeg, zoo jong als in *Louisiana*.

Ten vooele van eene tooneelspeelfter, Mevrouw DRAKE, werden er twee stukken gegeven: *man and wife*, een geliefd Engelsch tooneelspel, en eene farce: *three weeks after the wedding*. Wij gingen in den sehouwborg. Derzelver zaal is klein;

het parterre is bekrompen; men vindt er eene enkele rij loges, en eene galerij. Het was er vrij vol. Mevrouw DRAKE werd door de Dames hier ter plaatse zeer voorgestaan. Daarom waren alle loges vol van fraai gekleede Mevrouwen. De troep was intusschen, met uitzondering van Mevrouw DRAKE, zeer middelmatig. De meeste Acteurs waren slecht gekleed, kenden hunne rol niet van buiten, en speelden ze op eene gemeene wijze. Een hunner was zelfs zoo dronken, dat hij zich naauwelijks op de beenen kon houden.

Overigens was ik te *Louisville* getuige van een fluitend bedrijf van het werkelijke leven, dat ik zoo haast mogelijk voorbijfelde. Er werd aldaar eene zwangere Mulattin, nevens twee kinderen, opentlijk opgeveild. De vrouw stond met haar kroost op eene bank aan een koffijhuis, en de Vendumeester stond er nevens, veroorloofde zich gemeene uitdrukkingen over hare zwangerheid, en verkocht haar voor 400 dollars.

Den 30 April werd ik vroegtijdig, onverwacht, en op eene zeer aangename wijze, verrast door het bezoek van den Overste WOOL. Van zijne inspectieis naar de *Red river* en de *Arkansas*, naar *Nieuw Orleans* teruggekeerd, was hij met het stoomschip *Washington* de rivier op gevaren, en in den nacht bij *Shippingport* aangeland. Hij was op de terugreis naar *Washington*, en had op het stoomschip *Atalanta* naar *Pittsburgh* plaats genomen. Daar nu dat schip bij *Cincinnati*, waarheen ik wilde, stil hield, besloot ik straks, om mijne reis

met hetzelfde voort te zetten, ten einde zoo lang als mogelijk van het gezelschap van eenen zoo aangename vriend genot te hebben. Tusichen 10 en 11 uur gingen wij aan boord. De *Atalanta* was met pasfagiers bijkans overkropt, maar overigens waen de inrigtingen er zindelijk en gemakke-lijk. De reizigers kwamen meestal uit *Natchez*, en wilden den zomer in de gezonde Noordelijke Staten doorbrengen. Onder hen was er een Ma-joor CHOTARD, die met zijn gezin over *New-York* naar *Frankrijk* dacht te reizen, en een Abbé MAR-TIAL, een oude Franschman, die langen tijd te *Nieuw Orleans* eene kostfchool gehouden had, thans bij den Bisfchop van *Kentucky* in *Bairdstown* aangesteld was, en voor denzelven naar *Frankrijk* en *Italie* reisde.

Onze vaart de rivier op ging gelukkig voort. Het weder was goed. De oevers van den *Ohio* werden immer schooner. Des namiddags zagen wij op eene hoogte aan den regter oever het stadje *Madison*, dat vrij bloeiend schijnt te zijn. Het bevat vele huizen van tighelsteen, en er stonden aldaar vele welgekleede menschen op den wal. Des avonds voeren wij aan den linker oever den mond der rivier *Kentucky* voorbij. „De *Kentucky river*,” zegt de *Western navigator*, „is eene zeer schoone rivier in *Kentucky*. Zij ontspringt in het *Cumberland* gebergte, is meer dan 200 mijl lang en 150 mijl ver bevaarbaar. Bij haren mond is zij 160 yards breed, en biedt zij eene voortreffelijke haven voor de booten aan. De stad *Port-William* ligt
zeer

zeer schoon boven haren mond, en beneden den-
 zelveu ligt *Prestonville*. De bloeiende stad *Franc-*
fort, zetel van het Gouvernement, ligt omtrent
 60 mijl van haren mond af." Deze mond is $57\frac{1}{2}$
 mijl van *Cincinnati*, en $55\frac{1}{2}$ mijl van *Louisville*
 verwijderd. Kort nadat wij de laatstgenoemde stad
 verlaten hadden, volgde ons een ander stoomschip,
 de *Generaal Marion*. Tegen den avond haalde het
 ons in, en het wilde ons voorbij varen. Er ont-
 stond een wedloop, waarbij wij kwalijk te moede
 werden, en veel gevaar liepen. De stoomketels,
 die overmatig heet werden, hadden kunnen sprin-
 gen, en eene groote verwoesting kunnen te weeg
 brengen, daar wij zoo nabij elkander voeren, dat
 onze wederzijdsche galerijen, even als ook de daken
 boven de schepraden, meermalen tegen elkander
 aanstieten. De nacht verminderde het gevaar,
 waaronder vooral de menigvuldige vrouwen, die
 wij aan boord hadden, op eene erbarmelijke wijze
 huilden en schreeuwden. Bijzonder ongemanierd
 stelde zich eene Dame aan, die hysterische toeval-
 len bekwam. Zij wilde, om zich te redden, aan
 den anderen kant van het schip in het water sprin-
 gen, en drie sterke mans waren nauwelijks in staat,
 om haar in dat voornemen te stuiten. Op den *Ge-*
neraal Marion had men den stoomketel zoo sterk
 en snel gestookt, dat deszelfs brandhout welhaast
 ten einde liep, en hij, tot zijne beschaming, e n
 onze groote voldoening, niet alleen achter ons
 blijven moest, maar zelfs van een ander langzaam

oo lang
 en zoo
 usichen
Atalanta
 ar overi-
 gemakke-
Natchez,
 oordelijke
 een Ma-
New-York
 bbé MAR-
 gen tijd te
 nad, thans
stown aan-
ankrijk en
 kkiq voort.
 n den *Ohio*
 s zagen wij
 et stadje *Ma-*
 Het bevat
 stonden al-
 den wal.
 er oever den
 De *Kentucky*
 is eene zeer
 springt in het
 0 mijl lang en
 ond is zij 160'
 ffelijke haven
 -*William* ligt
 zeer

varend schip, den *Ohio*, ingehaald werd. Dus zegvierde de *Atalanta* luisterrijk.

Tien mijl boven den mond der *Kentucky river*, ligt op den regter oever het stadje *Vevay*. Hetzelve is van Zwitsers gebouwd, en heeft eene Zwitsersche bevolking. Zij hebben een wijnberg aangelegd, die hun vrij veel zal opbrengen. Het deed mij zeer leed, dat wij er gedurende den nacht voorbij voeren, en ik de schoone ligging van *Vevay*, welke men mij zoo zeer had aangeprezen, niet zien kon. Tegenover *Vevay* ligt op den linker oever eene kleine plaats, ter gedachtenis van den vrede, dien men te *Gend* in *Vlaanderen* floot, *Ghent* geheeten. Het speet mij, reeds enkel om des naams wil, dat ik ook die plaats niet kon bezoeken.

Wij stevenden zonder verdere toevallen den ganschen nacht voort, en bevonden ons des morgens tegenover den grooten *Miami*, die zich aan den regter oever van den *Ohio* in denzelfen werpt. Hij maakt de grenscheiding uit tusschen de Staten *Indiana* en *Ohio*; en de *Western navigator* merkt nopens hem het volgende aan: „De groote *Miami* is eene aanzienlijke rivier, die hare bronnen in de Graafschappen *Harden*, *Allen*, *Logan*, *Shelby*, *Mercer* en *Drake* heeft. Zij loopt vooreerst Zuidelijk aan, door *Miami-* en *Montgomery-county* henen. In het laatste neemt zij twee groote rivieren op, de *Madriver* aan de linker, en de *South-West-Fork* aan de regter zijde. Bij hare intrede in *Butler-*

count-

Dus ze-
ky river,
 ay. Het-
 heeft eene
 wijnberg
 gen. Het
 den nacht
 g van *Ve-*
 ngeprezen,
 op den lin-
 chtenis van
 deren floot,
 is enkel om
 niet kon be-
 len den gan-
 des morgens
 ich aan den
 n werpt. Hij
 Staten *Indiana*
 merkt nopens
Miami is eene
 in de Graaf-
helby, Mercer
 Zuidelijk aan,
 ty henen. In
 vieren op, de
outh-West-Fork
 ede in *Butler-*
count-

county wendt zich de *Miami* naar het Zuidwesten; en, in die rigting voortstroomende, werpt zij zich aan den Zuidwesthoek van den Staat *Ohio*, en aan den Noordoosthoek van *Indiana*, in den *Ohio*. Haar loop is 120 mijlen, en dezelve is over het geheel snel, zonder aanmerkelijke vallen. Zij vloeit door een breed en vruchtbaar dal, dat zij, als haar water hoog is, ten deele overstroomt. Bij *Dayton*, ongeveer 75 mijlen van haren mond, ontvangt zij van den Oostkant de *Madriver*. Van die plaats af kunnen bij hoog water *flat boats*, die 300 à 400 *barrels* dragen, veiliglijk naar den *Ohio* varen. Het wordt intusschen zelden beproefd, om de rivier op te varen, uit hoofde van de snelheid van haren stroom, en van wegens hare menigvuldige zandbanken en kribben. Zij is 40 mijl opwaarts bij de 150 yards breed."

Wij vonden den oever van den *Ohio* wel bebouwd. Wij zagen er maïsvelden en boomgaarden, en verscheidene goede landhuizen. Over het geheel zijn beide oevers vrij hoog, en op den afstand van ongeveer eene mijl verheft zich eene heuvelreeks, die, met loofwoud bedekt, een zeer fraai voorkomen heeft. Des voormiddags tegen 10 uur bereikten wij *Cincinnati*, 131 mijlen van *Louisville*, op den regter oever van den *Ohio*. Tegen een heuvel aan gebouwd, die in een halven cirkel van hoogte, met woud bedekte, heuvels omgeven is, maakt zij eene ongemeen fraaije vertooning. Tegenover haar, op den linker oever van den *Ohio*, vormen de heuvels ook een halven cirkel, zoodat de heuvel,

waarop *Cincinnati* ligt, als in een ketel gelegen is. Aan den linker oever werpt zich de *Licking river* in den *Ohio*. „Die rivier,” zegt de *Western navigator*, „ontspringt niet ver van de bronnen der *Cumberland*, loopt 200 mijl ver Noordwestelijk voort, en werpt zich in den *Ohio*. De steden *Newport* en *Covington* liggen zeer schoon in *Campbell-County, Kentucky*; de eerste onmiddellijk boven, de andere onmiddellijk beneden den mond van de *Licking river*. *Newport* heeft een militair depot van de Vereenigde Staten.”

De oever bij *Cincinnati* is vrij steil. Men heeft intusschen denzelfden, tot gemak voor ladende en losfende schepen, geplaveid, en hier en daar van ijzeren ringen en ketens voorzien. Eer wij aan wal konden geraken, kwamen er gezondheidsbeambten aan boord, om naar den welstand der reizenden te vernemen, daar men te *Cincinnati* veel vrees voor de pokken heeft, die, zoo als ik boven heb opgemerkt, te *Louisville* heerschten. Wij namen ons verblijf te *Cincinnati* bij *Mack*, in een goed waardshuis aan den oever. Kort na onze aankomst, ging ik met den Overste WOOL, en den Majoor FOSTER, van het 6de regiment, die hier in werving lag, door de stad wandelen, en eenige boekwinkels bezoeken. De stad heeft ongeveer 15000 inwoners, en meestal tighelsteenen huizen. De straten, die gedeeltelijk evenwijdig aan den *Ohio* loopen, doorsnijden elkander regthoekig, en zijn meestal breed, goed geplaveid, en met zijpaden voor voetgangers voorzien. De straten, die
regt-

gelegd is,
Mississippi river
 in de
 stroom na-
 bronnen
 noordweste-
 De steden
 in *Camp-*
 dellijk bo-
 mond van
 militair de-

Men heeft
 ladende en
 en daar van
 er wij aan
 onduidelijk-
 der rei-
Cincinnati veel
 o als ik bo-
 schten. Wij
Clark, in een
 ort na onze
 POOL, en den
 , die hier in
 n, en eenige
 heeft ongeveer
 eenen huizen.
 tijdig aan den
 regthoekig, en
 en met zijpa-
 de straten, die
 regt-

regthoekig van den *Ohio* af strekken, loopen berg-
 op naar de kruin van den heuvel, waar men een
 uitzigt heeft, dat aan een panorama gelijk. De
 Roomschegezinden bouwden op die hoogte voor
 zich eene aanzienlijke hoofdkerk, welke, sedert
 twee jaar begonnen, en denklijk in het volgende
 jaar voleindigd, een sieraad voor de stad zijn zal.
 De Bischoep van deze plaats, FENWICK, door-
 reisde, eenige jaren geleden, verscheidene landen
 van *Europa*, en verzamelde daar zeer aanzienlijke
 bijdragen voor den bouw van eene Cathedrale.
 Zijne oude hoofdkerk, een nederig houten gebouw,
 staat nog achter het nieuwe, en zal, wanneer dit
 laatste voleindigd is, afgebroken worden.

In den jare 1788 maakte men den eersten aan-
 vang met den aanleg van *Cincinnati*, om een oud
 fort *Washington* henen. De eerste Kolonisten kwa-
 men uit *Nieuw Engeland*. Tot 1794 wilde de
 aanleg niet regt gedijen, maar toen werden de vij-
 andige inlanders door Generaal WAYNE verslagen,
 en begon de stad toe te nemen. In 1815 had zij
 6500 inwoners, in 1818 had zij er 9000, en in 1826
 bij de 15000. *Cincinnati* is de gewigtigste stad in
 de Westelijke Staten. Zij heeft 2 Presbyteriaansche
 kerken, 2 Methodistische, 1 Kwakerskerk, 1 van
 de Episcopalen, 1 van de Jerusalemmers, 1 van
 de Baptisten, en de vermelde Katholieke hoofd-
 kerk. Zij bevat drie markthallen, en verscheidene
 museums. Wij bezigtigden het voornaamste, *Wes-*
tern museum genoemd, doch wij vonden niet veel
 bijzonders, of nieuws, verscheiden inlandsche klee-

dingstukken, wapens en pijpen, eenen uitgedroogden menschenkop uit de Australische eilanden, het hoofd van eene Egyptische mummie, manuscripten op papyrus uit de kisten der mummies, verscheidene antieke en moderne munten, de laatste intuschen meestal uit vreemde geldstukken bestaande. Daarbij kwamen eenige voorwerpen uit de natuurlijke historie, eene fraaije verzameling van vogelen, en daaronder vele Europeische, eenige viervoetige dieren en mineralen, eindelijk eene onbeduidende verzameling van vlinders. Ook bevonden er zich in het museum eenige schilderijen met olieverf (*), naauwelijks meldenswaardig, en eenige kijkkasfen. Overigens verliet ons de Overste wood tot mijn groot leedwezen reeds op dezen dag, en vervolgde hij zijne reis aan boord der *Aialanta* de rivier op.

Op het plan der stad *Cincinnati* had ik inlandsche heuvels aangestipt gevonden. Ik ging dus uit, om ze op te zoeken; maar ik vond niets, en daarvoor bestond een goede reden; want de heuvels waren afgebroken, en er waren op derzelve plaats huizen gebouwd. Hierop ging ik naar de woning van den Bischof FENWICK, om denzelve een bezoek te geven. Hij was niet te huis; maar ik trof in zijne plaats een Geestelijken aan, die van

Hil-

(*) Die schilderijen waren van Kardinaal VESCH aan Bisschop FENWICK voor deszelfs hoofdkerk geschonken, en nu hier neergesteld, tot dat zij in de Cathedrale geplaatst konden worden.

Hildesheim geboortig was. Deszelfs naam was RESE, en hij was te Rome in de *Propaganda* opgevoed. Die man bragt mij in de oude en in de nieuwe Cathedrale. De oude kerk is slechts van hout gebouwd, en ziet er uit als eene Duitfche dorpskerk. In dezelve maakte de prachtige biffchoppelijke zetel eene zonderlinge vertooning. Het altaar had weinig versierfelen, uitgezonderd 4 zilveren kandelaars, welke de Koningin van *Hetrurie* den Biffchop FENWICK voor zijne kerk gefchonken heeft, en een vergulde tabernakel, dat een gefchenk van Paus PIUS VII was. In de Sakristie waren er, buiten 2 vergulde kassen met reliquien, geene fieraden. De nieuwe Hoofdkerk is ruim en hoog. Men bouwde juist het koor, waarin een orgel komen zou, dat te *Pittsburgh* vervaardigd werd, en men werkte tevens aan de plaats voor het altaar, onder hetwelke men een zamelijk ruim gewelf ter begraafplaats voor de Biffchoppen en verdere Geestelijken gereed maakte. De kerk had nog geene klokken. De Geestelijkheid hoopte daaromtrent op hulp uit *Italie*. De Vicaris-Generaal van den Biffchop was zekere Abbé HILL, die voormaals Kapitein in den Engelschen dienst was geweest, en daarna in *Italie* de Roomsche leer aangenomen, en zich in de orde der Dominikanen begeven had. Men roemde hem als een zeer goeden prediker.

Boven de stad valt in den *Ohio* eene beek, *Deercreek* genoemd, over welke twee houten bruggen liggen. De beek was voor het tegenwoordige zeer onaanzienlijk; men kon ze overspringen; maar ha-

re hooge en steile oevers bewezen, dat zij somwijlen sterk opzwelt. Aan de andere zijde der beek is de hoogste heuvel van dit oord, waar men een heerlijk uitzigt over de stad heeft, gelijk over het dal, welks midden zij beslaat. Zelfs in *Europa* zou men dit uitzigt voor zeer schoon houden. Op de hoogte vond ik overigens eene menigte roodachtige kalksteen met schelpen, ten duidelijken bewijze, dat dit land eenmaal van de zee overdekt was geweest.

Onder de Heeren, welke mij in in *Cincinnati* bezochten, gedenk ik aan den Generaal NEVILLE van *Pittsburgh*, wiens vader in den Noordamerikaanschen revolutiekrijg Adjudant van den Generaal LAFAYETTE geweest was, en aan zekeren Heer SYMMES, broeder van Kapitein SYMMES, die de theorie opgesteld heeft, volgens welke de aarde inwendig hol zoude zijn en bewoond worden. Deze Heer SYMMES teekende wel, en had voor zich eene verzameling aangelegd van portretten van alle personen, die te *Cincinnati* aangekomen waren, en bij hem belangstelling verwekt hadden. Hij had de goedheid van ook mijne trekken in die verzameling in te lijven. Eenige der Heeren voerden mij naar de overblijffelen van inlandsche oudheden, welke hier nog voorhanden waren. Er was intusschen nauwelijks iets te herkennen. Wij bestegen eenen 30 voet hoogen inlandschen heuvel in een tuin. Men had een stuk van denzelven afgesneden, maar daarin niets gevonden, en thans aangevangen, om den heuvel met boomen te beplanten;

Inmiddels had ik besloten, om door het binnensfe van den Staat *Ohio* voort te reizen, en mij alzoo te overtuigen van den goeden toestand van dit land, eerst sinds 30 jaren door blanke menschen bewoond. Derhalve zag ik van de gemakkelijke reis langs den *Ohio* af, en verkoos ik de ongemakkelijke te lande. Om naar mijne verkiezing te kunnen reizen, huurde ik een vierspannigen wagen voor 6 dollars 's daags, en verliet ik *Cincinnati* den 3 Mei, 's voormiddags te 11 uren. Wij reden dien dag 21 mijlen ver, naar de woning van den tegenwoordigen Gouverneur, den Heer MORROW, wien ik door den Gouverneur JOHNSON van *Nieuw Orleans* aanbevolen was gevorden. De weg liep door eene heuvelachtige en uiterst welbebouwde landstreek. De velden, die met *worn fences* omtuind zijn, reiken dicht aan elkander, en omringen goede woonhuizen en schuren. De ruime oofttuinen bevatten meestal appel- en perzikboomen. In geen oord der Vereenigde Staten wordt de landbouw beter gedreven. Intusschen was de weg door een sterken regen zoo doorweekt, dat wij moeite hadden, om voort te komen. Wij naderden 14 mijl van *Cincinnati* een landstadsje, *Montgomery* geheeten, dat een goed voorkomen heeft en van schoone velden omgeven is. Al, wat thans uit velden bestaat, was voor weinige jaren nog woud. De overgeblevene boomwortels getuigen daarvan. Men bouwt er maïs en veel tarwe, die hier beter, dan in *Indiana* wordt gezegd voort te willen.

Des Gouverneurs woning bestaat uit een eenvoudig *framehouse* van planken, en ligt op eene kleine hoogte, niet ver van den kleinen *Miami*, gansch van akkers omgeven. De belangen van den Staat roepen den Gouverneur maandelijks eenmaal naar *Columbus*, den zetel van het Gouvernement. Den overigen tijd slijt hij op zijn landhuis met veldarbeid. Hij is dus een getrouw evenbeeld van den ouden *CINCINNATUS*. Toen wij aankwamen, was hij juist bezig met een wagensfel te behouwen. Hij brak intusschen straks dien arbeid af, om ons hartelijk welkom te heeten. Hij scheen ongeveer 50 jaar oud te zijn, is niet groot, en mager, maar vol kracht; en zijn gelaat drukt veel uit; inzonderheid heeft hij levendige donkere oogen. Van geboorte is hij een Pensylvaniër, en hij was een der eersten, die zich in den Staat *Ohio* vestigden. Des avonds bij den haard verhaalde hij ons van de moeilijkheden en gevaren, waartegen de eerste kolonisten te kampen hadden. Het meeste hadden zij van de hier wonende *Delaware*- en andere Indianen uit te staan; en zij moesten hunne huizen ter verdediging inrigten. Thans vindt men in dezen Staat bijkans geene inlanders meer, en de nieuwe bewoners hebben niet meer voor hunnen oogst en hun vee te waken, noch voor hun leven te sidderen. Het is bijkans ongeloofelijk, zeide de Gouverneur, hoe de bevolking in *Ohio* toeneemt. In 1800 bedroeg zij bij de 200000 inwoners, in 1810 was zij 400000 à 500000, in 1820 bij de 800000 menschen, en men heeft te wachten, dat er, bij de

de eerstkomende volkstelling in 1830, meer dan een millioen zal geteld worden. De weinigste kolonisten bragten vermogen mede. Zij hebben hetzelfde hier door hunne vlijt en spaarzaamheid moeten verwerven. Deswegens heeft de Staat nog geene groote werken, als straatwegen, enz. kunnen bekostigen. De twee kanalen, aan welke men thans bouwt, zijn het eerste groote werk, dat men hier ondernomen heeft. Wij bragten den ganschten avond met den Gouverneur en deszelfs vrouw door, en overnachtten bij hen. Hunne kinderen zijn gevestigd; en zij hebben bij zich slechts een paar jonge kindskinderen. Toen wij aan tafel gingen, sprak de Gouverneur een gebed voor den maaltijd uit, en de boeken, welke er op eene andere tafel lagen, bestonden uit een Bijbel en eenige Godsdienstige werken.

Na dat wij den volgenden morgen met onzen gastvrijen waard ontbeten hadden, verlieten wij hem tegen 9 uur, en reden wij slechts 15 mijl ver, naar *Union-Village*, eene kolonie van *Shakers*. De weg liep op nieuw door een heuvelachtig land, dat even zoo goed bebouwd was, als dat van den vorigen dag, en door een landstadsje *Lebanon*, dat er wel uitzag, en van het gezegde dorp der *Shakers* slechts 4 mijl verwijderd was. Tegen 3 uur in den namiddag bereikten wij het laatstgenoemde; en daar de *Shakers* in hunne kolonien geen waardshuis toelaten, werden wij, met groote herbergzaamheid, in een der woonhuizen opgenomen. Wij erlangden een zindelijk en goed verblijf.

Straks

Straks na onze aankomst ontvingen wij bezoek van eene menigte broeders, die mij met groote nieuwsgierigheid bescouwden en uitvroegen. De nieuwsgierigheid van deze lieden gelijkt veel aan die der monniken, waarmede zij over het geheel sterk overeenkomen. Onder deze *Shakers* onderscheidde ik voornamelijk, van wegens hun verstandig gesprek, twee oude lieden. M'NAMAN en HONSTON, die beide voorheen Presbyteriaansche geestelijken geweest waren, en thans zekere foort van opzienschap bij deze gemeente bekleedden. De gemeente bestaat uit in de 600 leden. Zij heeft zich later gevormd, dan dergelijke gemeenten in den Staat *New-York*, en grootendeels uit onbemiddelde lieden. Zij heeft aanvankelijk met groote zwaarigheden en ontberingen moeten kampen, en bevond zich nog in geenen zoo glanzenden staat, als die van *New-Lebanon*. Hunne arbeid bestrijdt hunne eigene behoeften nog nauwelijks. Gevolgelyk hebben zij nog geene *stores* of magazijnen kunnen aanleggen, die hunne geloofsgenooten zoo veel voordaels aanbrenge. Overigens zijn hunne huizen even goed en zindelijk ingerigt, bijkans alle van tichelsteen gebouwd, en tamelyk ver van elkander verwijderd. Elk heeft eene steenen trap, die naar twee ingangdeuren leidt, welke slechts door een venster van een gescheiden zijn, en van welke de eene voor de mans en de andere voor de vrouwen bestemd is. Want de mans bewonen de regter zijde van het huis, en de vrouwen de linker. Achter de woonhuizen, waarvan eenige genoegzaam bij de 60 leden van

van
bou
pla
peri
gele
was
doo
plan
D
aan
mij
in c
kand
en i
een
kwan
en d
paars
naar
bester
tijdig
in ee
der
verrig
teeker
staand
aten i
pen,
midd
brood
vond
II.

van de gemeente bevatten, een afzonderlijk gebouw voor de keuken, de eetzaal en de werkplaatfen. De huizen zijn van een omtuind grasperk omgeven, en over dat perk zijn er planken gelegd, welke naar de pompen, de stallen, de waschhuizen, enz. leiden. Langs den weg zijn door het dorp henen voor de voetgangers eveneens planken gelegd.

Des avonds te 6 uur soupeerden de leden in eene aan de keuken palende eetzaal; en men vergunde mij een dier ayondmalen aan te zien. Er waren in de lengte der zaal twee lange tafels nevens elkander gedekt. Achter de tafels stonden banken, en in het midden der zaal eene schenktafel. Op een teeken, dat met een hoorn gegeven werd, kwamen door de deur aan de regter zijde de mans, en door de deur aan de linker zijde de vrouwen, paarswijze binnen marscheren, en zij maakten front naar de tafels toe. De zusters, die tot dienen bestemd waren, ten getale van 6, kwamen gelijktijdig uit de keuken binnen, en rangschikten zich in een gelid, met het aangezigt naar de tafel der zusters. Daarna vielen allen op de kniën, verrigttten een stil gebed, stonden bij een gegeven teeken wederom op, grepen eveneens de achter hen staande banken, plaatsten zich gezamentlijk, en aten in de grootste stilte. Op dezelfde wijze liepen, naar men mij verzekerde, het ontbijt en middagmaal ook af. Men at dien avond boterbrood en koeken, en men dronk thee. Elk lid vond zijn kopje volgeschonken voor zich staan,

II. D.

T

en

en de kopjes worden door de dienende zusters wederom gevuld, als het noodig was. Eene van die zusters stond aan de schenktafel, om thee te schenken. Het avondmaal duurde slechts korten tijd. Daarna stond het gansche gezelschap eensklaps op. Men schoof de banken terug, viel op de kniën neder, verrigtte een stil gebed, stond wederom op, maakte regts en links om, en marscheerde rotswijze gezwindelijk de zaal uit. Onder de zusters zag ik verscheidene zeer fraaije aangezichten; maar zij hadden over het geheel eene bleke en ongezone kleur, en de leelijke kleederdragt misvormde allen; inzonderheid deden zulks de witte mutsen vol stijffel. Ook de mans hadden geene goede kleur.

Den ganschen avond had ik bezoek van broeders, die mij ordelijk opnamen. Er waren onder hen twee Franschen, vader en zoon, COCHON geheeten, wien het hier, zoo als zij zeiden, zeer wel geviel. De zoon had ganschelijk den demoedigen monnikstoon aangenomen, sloeg zijne oogen niet op, verklaarde de grondstellingen van hunne fekte naar den Bijbel; en beweerde, dat dezelve de eenige Christelijke gezindheid was, die naar den geest van het Evangelie leefde. Wat hunne politieke inrigtingen betreft, deze komen neder op volle gemeenschap van goederen, afstand van allen bijzonderen eigendom, en volkomene gelijkheid. Men zal vinden, dat de Heer owen de wetten van het *new social system* grootendeels van de *Shakers* ontleende; uitgezonderd, dat dezen door den band
der

der Godsdienst, en door de hoop op een beter leven, bijeen gehouden worden, welk verband aan het *new social system* geheellijk ontbreekt.

Men weet dat een deel van de Godsdienst der *believer of mother Ann Lee* — zoo als de *Shakers* zich eigenlijk noemen — in dansen bestaat. In den Bijbel vindt men verscheidene voorbeelden van godsdienstige dansen. Zelfs Koning DAVID danste voor de verbondskist. MOTHER ANN LEE, die deze sekte stichtte, beweerde, dat men God niet alleen met de tong en den mond, maar ook met het gansche lijf, aanbidden moest. Alzoo voerde zij het dansen en springen in hare Godsdienstoefeningen in. Des Zondags danst men, onder het gezang van hymnen, die daartoe gecomponeerd zijn geworden, opentlijk in de kerk, en vreemden worden als aanschouwers toegelaten. De kerk alhier bestaat uit eene vrij groote zaal, welke even eenvoudig, maar in geen deele zoo ruim is, als de kerk van *New Lebanon*. Door de week vinden er morgen- en avond-dansstonden in de woonhuizen plaats. De wanden der kamers van broeders en zusters, die uit groote schuifdeuren bestaan, worden weggeschoven, en vormen, met den gang tusschen beide, eene groote zaal, in welke er gedanst en gesprongen wordt. Men ontzag zich, om dat wij er waren; en er greep dien avond geene dansstonde plaats, hetgene eene zeer groote teleurstelling voor mij was. Uit bescheidenheid vroeg ik ook niet naar dien dans. Des avonds te 9 uur ging men henen, en wees men mij eene goede ka-

mer, en een zeer zindelijk bed, tot nachtverblijf aan.

Den volgenden morgen werd ik door verscheidene broeders bezocht. Onder hen was een landsman van mij. Dezelve heette CHRISTIAN BOEKHOLDER, was van *Neuwied* aan den *Rijn* geboortig, en een klein zwakkelijk mannetje, die zich sinds 6 jaren tot deze secte had begeven. Zoo als hij verzekerde, geviel het hem in dezelve zeer wel. Hij prees inzonderheid de heerschende orde, rust en eendragt. Hij merkte voornamelijk op, dat dit leven niet voor een ieder geschikt was, en men zich zeer beproeven moest, eer men tot de gemeente toetrad. Hij zelf had zich 6 maanden lang bij haar opgehouden, eer hij zich tot lid had laten aannemen. Overigens, zeide hij, zou men zich zeer benadeelen, als men de gezindheid werkelijk verliet; offchoon het een ieder vrij stond, zijn afscheid te nemen, als hij het goed vond; want, was men aan het leven alhier eenmaal gewoon, dan was men voor de wereld ongeschikt geworden.

Toen wij, te 9 uur, *Union-village* werkelijk verlaten wilden, begeerde men, tot mijne groote verwondering, noch geld, noch geschenken, van ons aan te nemen. Er bleef voor ons niets overig, dan onze dankbaarheid voor de bewezene herbergzaamheid met woorden te uiten; en wij reisden met opregte dankbetuigingen.

 XXIII.

Columbus. Circleville. Chillicothe. New-Lancaster. Zanesville, enz.

Wij reden, den 5 Mei, 26 mijl ver, tot aan het landstadsje *Xenia*, dat wij des avonds na 5 uur bereikten. De weg liep wederom door een uiterst wel bebouwd oord, dat oorspronkelijk bosch geweest was. Men kon nauwelijks 500 schreden ver gaan, zonder een huis, of althans een omtuind veld, aan te treffen. Ik was de aanschouwing van zulk een digt bevolkt en wel bebouwd land, sinds ik het grondgebied der Vereenigde Staten doorreisde, tamelijk ontwend geworden. Het woud bestaat, waar het nog voorhanden is, meestal uit eiken, eschenboomen, suikerhoren, platanusfen, sumach, en dusgenoemd *dogwood*, dat witte bloesems heeft en zich zeer fraai voordoet. Ik vond overigens het plantgewas nog zoo ver niet gevorderd, als in de Staten *Indiana* en *Kentucky*. De weg was zeer slecht geworden. Dezelve was grootendeels, als *causeway*, met balken gevloerd, en wij hadden zoo veel uit te staan, dat ik voor mij

een groot deel van de reis te voet afleide. Wij reden over waadbare plekken van verscheidene beken en riviertjes, waaronder de kleine *Miami* zich bevond. Voor de voetgangers had men een gevelden, en ten ruwste behouwenen, boom dwars over het riviertje of de beek geworpen, zonder daarbij eene leuning te voegen. Aan eenigen dezer kleine wateren zagen wij koorn- of zaagmolens; en wij kwamen aan verscheidene kleine, ten deele nieuw aangelegde, plaatsjes met tighelsteenhuizen en groote schuren. De fraaiste heette *Bellbrook*. *Xenia*, waar wij vernachtten, en eene zeer goede herberg aantroffen, ligt in een aangenaam oord, bestaat uit breede straten, die elkander regthoekig doorsnijden, en bevat verscheidene huizen van tighelsteen, die op zekeren afstand van elkander verwijderd zijn. Het getal der inwoners bedraagt 800, en men drijft er landbouw en allerlei ambachten. De kleine plaats heeft twee boekdrukkerijen, eene Latijnsche school en verscheidene winkels. In het middenpunt staat een *Court-house*, en daarnevens eene hechte gevangenis. *Xenia* is de hoofdplaats van *Green county*.

Bij eene wandeling, welke wij, den volgenden morgen van den 6 Mei, in de straten van *Xenia* deden, bespeurde ik zulk eene machine ter bereiding van vlas, als waarvan ik in het *Patent-office* te *Washington* het regt van copiëren had gekocht. Zij werd door een eenig paard in beweging gebracht, en won den arbeid van vijf menschen uit, ongeacht nog het voordeel, dat het vlas niet ver-

der

der behoefde te worden geroot. Na negenen afge-
 reisd, reden wij 18 mijl ver tot aan *Springfield*.
 Ter halver wege hielden wij in een klein dorp stil,
 dat *Tellowsprings* heette, en waar wij de bron, van
 welke de plaats haren naam ontleent, wilden be-
 zigtigen. Het dorp ligt op eene woudrijke hoogte,
 aan den kleinen *Miami*, die hier door een vrij diep
 rotfendal henen vloeit. Het is klein, en door een
 genootschap van Heeren, aan welker hoofd zekere
 Heer *LOWNDES*, vriend van den Heer *M'CLARE*,
 staat, aangekocht. Deze Heeren wilden er eene
 gemeente naar het stelsel van den Heer *OWEN* aan-
 leggen. Er bestond hier reeds voormaals zulk eene
 gemeente, maar dezelve had zich wederom ontbon-
 den, daar hare meeste leden uit slechte gasten be-
 staan hadden, die van kapitaal, en lust tot arbeid,
 verstoken waren geweest. De Heer *LOWNDES*, dien
 ik hier leerde kennen, zeide intusfchen, dat hij
 thans nieuwe en betere leden wachtende was. De
 ligging der plaats is overigens gezond, en voor
 zulk eene stichting zeer gunstig. De bron ont-
 springt uit kalksteen, heeft eenen vrij zwakken
 ijzersmaak en zet veel oker af, van waar zij haren
 naam heeft. Zij wordt gezegd, 100 gallons water
 in eene minuut te geven, en loopt in eene kom
 uit. Zij is van cederboomen omgeven. De gele
 beek, welke uit de kom voortvloeit, loopt tot op
 een kleinen afstand over kalksteen voort, en werpt
 zich dan in het dal neder. Aan den rand van dit
 dal vormen de alleenstaande kalkrotsen gansch zon-
 derlinge figuren, en de afgescheidene brokken zwee-

men naar den dusgenoemden *Teufelsmauer* in den *Harz*. Eigentlijke baden zijn er nog niet aangelegd; er bestaat nog slechts een sprenkelbad. Er zullen echter zekerlijk van lieverledē baden tot stand worden gebragt, als het publiek deze meer verkiest te bezoeken. De Heer LOWNDES zeide, dat men de bron beter vatten, en eenige wandelplaatsen in hare nabijheid aanleggen wilde; en daarvoor is het oord allezins geschikt.

Op raad van den Heer LOWNDES, namen wij een kleinen omweg van ongeveer eene mijl, en reden wij naar een zaagmolen, *Patterson's mill* genoemd, om de vallen van den kleinen *Miami* te zien; en het berouwde mij in geenē deele, dat ik dien omweg had ingeslagen. Ik vond mij door een der schoonste gezigten, waarin ik mij immer verheugde, rijkelijk beloond. De kleine *Miami* kronkelt zich bijkans eene mijl ver met de vreemdste bogten, door eene rotsklove, welke ten minste 50 voeten diep, en op menige plaats nauwelijks 18 voet breed is. De rivier vormt kleine watervallen, en verliest zich, gedurende een gering deel van haren loop, bijkans geheelijk. De rotsklove wordt door groote cederboomen overschaduwde, die ze ten halve verdonkeren, en veel tot het eigendommelijke van dit treffend natuurtooneel bijdragen. Er ligt op eene plaats over de rivier een kwakel, van welken men met duizeling in de diepte, in een waren afgrond, nederziet. Langs eene naauwe opening in de rots ter zijde daalde ik tot aan het water af, en ik bevond er mij bijkans in het donker.

ker. Het was mij, als of ik van de wereld ganschelijk afgescheiden was; en ik vermogt nauwelijks de bewustheid van mijn eigen aanwezen te behouden. Zonderling waren mijne gewaarwordingen, toen ik wederom naar het daglicht opsteeg, en, den afloop des ruischenden waters volgende, PATERSON'S *zaagmolen* bereikte, waar mij de menschen, die er om het lieve brood arbeidden, wederom aan het menschelijk leven deden denken. Overigens vormt bij dien zaagmolen eene kribbe eenen kunstmatigen waterval, die in de 20 voet hoog is, en zich zeer aardig voordoet. De molen heeft een vlak, of horizontaal, waterrad, zoo als ik in de Vereenigde Staten er reeds meer gezien had. Bij een sterken val van het water zijn deze raderen krachtiger en goedkooper om te onderhouden, dan de regtstandige, die men in andere landen bezigt.

De weg tusschen den molen en *Springfield* was slecht, en meestal *causeway* of met balken belegd, zoo dat ik wederom een groot deel van den afstand te voet afleide. *Springfield*, hoofdplaats van *Clark county*, ligt aan den voet van een heuvel, en deels op denzelfden, aan den zamenloop van twee beken, die zulke moerasige oevers hebben, dat ik geloof, dat men er turf zou kunnen steken. Het is eene fraaije plaats van ongeveer 1500 inwoners. De meeste huizen zijn er van tichelsteen gebouwd. De straten zijn er breed en regthoekig aangelegd. Zij zijn ongeplaveid, doch de voornaamste straat heeft er zijpaden van gebakken steen. Midden in het stadje vindt men een achthoekig *Court-house* van

die steen, en een hecht gevangenhuis. De plaats is van boomgaarden, weilanden en wel bebouwde en omtuinde velden omgeven. Achter het stadje loopt eene heuvelreeks, digt bij den zamenloop der beide beken, in eene punt uit, op welke vier alleenstaande heuvels voorkomen, die tot de zoogenoemde Indiaanſche heuvels betrokken worden. Van dezelve staan er drie op eene rij aan den oever van de eene rivier; de vierde ligt, een weinig verder, gansch alleen. Deze is de hoogſte, en zal meer dan 100 voet boven de oppervlakte van den grond rondom hem verheven zijn. Men overziet van denzelfen *Springfield*, het dal, dat dit stadje omringt, de beken, die zich in het dal vereenigen, en de woudrijke hoogten, die alles te zamen insluiten. De plaats ſchijnt welvarend te zijn, bevat verſcheidene goede winkels, en beſtaat van landbouw en veeteelt. Wij hadden het in de herberg, waar wij afſtegen, zeer wel.

Den 7 Mei, tegen 9 uur, verlieten wij *Springfield*. De ſchoone Zondag morgen en de nieuwsgierigheid vereenden eene menigte menſchen voor onze herberg, om zulke overzeefſche wondermenſchen, als wij waren, aan te gapen. Wij reden, op den weg naar *Columbus*, 23 mijl ver, tot aan de alleen gelegene herberg *Pikes tavern*. Wij reisden door een oord, dat minder bewoond was, dan diegene, welke wij na het verlaten van *Cincinnati* gezien hadden. Intuſſchen vonden wij verſcheidene goed bezaaide en bezette akkers en boomgaarden. De volkplantingen zijn nog nieuw, en

de

de meeste woningen bestaan tot dus verre uit log-
huizen. Wij ontmoetten eenige karren vol opge-
schikte landlieden, en verscheidene mans en vrou-
wen te paard. Deze lieden togen gezamentlijk
naar de kerk van *Springfield*. De weg was groot-
tendeels zeer ongemakkelijk, en liep door moeras-
sig land. Wij pascerden over vele slecht onder-
houdene *causeways*. Behalve het woud, zagen
wij groote streken weiland, waarop zich slechts
weinige hooge boomen vertoonden. Er liep aldaar
veel hoornvee, en, zoo als in het geheele oord,
vele schapen, en eene menigte van varkens. Men
drijft hieromstreeks eene sterke veeteelt, maakt veel
boter en kaas, om te verkoopen, en drijft het
vee naar de markten der Oostelijke Staten, of zout
het vleesch in, en zendt het naar *Nieuw-Orleans*.
Voorts bemerkten wij vele patrijzen van eene
grootte soort, waaraan men hier te lande den naam
van *fazanten* geeft, en in het woud eene menigte
van wilde duiven.

Des namiddags tegen 4 uur bereikten wij *Pike's
tavern*, waar wij den nacht zouden doorbrengen.
Die herberg ligt in een weiland (*), en bestaat uit
twee

(*) Deze weilanden, in *Amerika* met den eigendom-
melijken naam van *prairie* onderscheiden, beslaan in de
Westelijke oorden groote streken lands, zijn met hoog
gras bedekt, en brengen zelfs weinig kreupelbosch
voort, terwijl de wouden, waarvan zij omringd zijn, de
schoonste boomen bevatten. De grond der *prairies* is
meerendeels veenachtig.

twee digt achter elkander gebouwde loghuizen, als die van den Staat *Georgia*, doch voor een kouder klimaat ingerigt; want men had de reten en afitanden tusfchen de gaten zorgvuldig met leem beftreken. Onze waard, een aankomeling uit *Mafachufets*, had zich eerst voor 5 jaren hier nedergezet. Des avonds zagen wij eene fchoone kudde vee naar huis komen, welke zijnen voor-naamften eigendom uitmaakte.

Den volgenden morgen verlieten wij tegen 8 uur ons nachtverblijf, waar wij het veel beter gevonden hadden, dan wij verwacht hadden, en wij reden 20 mijl ver naar *Columbus*. De weg was een der ergfte, die ik in mijn gansche leven aangetroffen had. Hij bestond grootendeels uit *caufeway*, welks balken flecht onderhouden en vol gaten waren. Wij werden op eene onmenschelike wijze tegen elkander aan geftooten. Deswegens leide ik meer dan de helft van den weg te voet af. Het oord is meestal zwartachtig weiland, moerasfig en weinig bebouwd. De huizen ftaan zeer verftrooid, en verkeerem geenszins in den beften toefland. Eene mijl van *Columbus* kwamen wij aan een klein plaatsje van den naam van *Franklinton*, dat verfcheidene tighelfteenen huizen en een *Court-house* bevat. Hetzelve beloofde eenmaal grooter te worden; doch de verwachte aangroei wordt door *Columbus* gehinderd.

Dit *Columbus* ligt op den tameljk hoogen linker oever van den *Scioto*, waarover wij in eene pont gevoerd werden, die zoo gevaarlijk was, dat het

he
fch
ho
gel
ver
en
zo
get
(
en
heb
en
flec
voo
ceel
en
en
fnijd
De
wijd
voor
van
ver
ftraa
den
opg
dere
lijk
waa
ken
bure

het water in onzen wagen liep. Er bestond tus-
schen *Franklinton* en *Columbus* voormaals eene
houten brug; maar dezelve is een jaar geleden af-
gebroken. Het hout wast hieromstreeks in den
vetten grond zeer snellijk, maar heeft geene kracht,
en bederft even schielijk, als het opgegroeid is;
zoo dat er hier op de duurzaamheid van houten
getimmerte volstrekt niet gerekend worden kan.

Columbus is de hoofdstad van den Staat *Ohio*,
en bevat na genoeg 1800 inwoners, die drie kerken
hebben; eene Presbyteriaansche, eene Lutherische,
en eene Methodistische. In 1812 stond hier nog
slechts bosch; maar in hetzelfde jaar werd de grond
voor de stad, met het daarop staand hout, bij per-
ceelen verkocht. Straks begon men te bouwen,
en sinds is de plaats verwonderlijk aangegroeid,
en neemt dezelve nog steeds toe. De straten door-
snijden elkander regthoekig, en zijn vrij breed.
De voornaamste straat, welke aan de rivier even-
wijdig loopt, heeft 100 voeten breedte, zijpaden
voor voetgangers, en een aanzienlijk getal huizen
van gebakken steen. De nevenstraten zijn tot dus-
ver nog min sterk bebouwd. Om de voornaamste
straat aan te leggen, heeft men eenen dusgenoem-
den Indiaanschen heuvel doorgraven, en bijkans
opgeruimd. Men vond daarin vele menschenbeen-
deren, brokken van lijkbussen en eene zeer ruwe-
lijk in steen gehouwenen uil. Van de tighelaarde,
waaruit de heuvel bestond, heeft men steen gebak-
ken, en hiervan het Statenhuis, het gebouw, dat de
bureaux van den Staat bevat, en een *Court-house*

gebouwd. Die drie gebouwen staan nevens elkander aan het eene einde der voornaamste straat. Zij hebben elk twee verdiepingen; en het Statenhuis en *Court-house*, op de vleugels der lange bureaux, welke liet voorkomen van eene kazerne hebben, staande, zijn van torens en galerijen voorzien. Van die torens kan men den loop van den *Scioto*, welke eene mijl boven de stad de *Whetstone river* opneemt, met zijn gezigt tamelijk ver volgen, en ziet men tevens over de vruchtbare vlakke aan den regter oever van den *Scioto*, waar *Franklinton* zich verheft. De *Scioto* ontspringt in den Staat *Ohio*, loopt 182 mijlen ver, en werpt zich tusschen *Portsmouth* en *Alexandria* in den *Ohio*. Hij is bij dien uitloop 150 yards breed, en 136 mijl opwaarts bevaarbaar. Omstreeks 5 mijl boven *Columbus* is er aan den linker oever van den *Scioto* eene groeve van witte zandsteen, welke zeer naar marmer zweemt, en zich laat polijsten, doch daarvan graauw wordt.

Columbus bevat 3 boekdrukkerijen, die elk een nieuwspapier uitgeven. Er zijn aldaar ook twee boekwinkels. Eene derzelve befoort aan den Heer *KILBOURN*, uitgever van het Geographisch Woordenboek van dezen Staat, *Ohio-gazetteer* geheeten. Daar dit boek mij op de reize door dezen Staat zeer nuttig geweest was, gaf ik den Heer *KILBOURN* een bezoek, om den auteur van zulk een goed werk persoonlijk te leeren kennen; en hij scheen die attentie zeer wel op te nemen. Wat de drie alhier verschijnende nieuwspapieren aangaat, ik vond het getal voor de kleine plaats zeer groot,

doel

doch vernam ook, dat slechts de eene, welke zoo veel als de officiele van den Staat is, veel gelezen werd en aftrek had. De beide andere hadden nauwelijks 50 inschrijvers, en bestonden slechts van advertentien, enz.

Ik ontmoette eenen te *Columbus* gevestigden Heer DOHERTY, dien ik te *Cincinnati* had leeren kennen, en die mij hier ter plaatse rond leidde. In de reeds vermelde openbare gebouwen is niets merkwaardigs te zien: des te meer belang stelde ik in het *Penitentiary* van den Staat. Dit gevangenhuis is wel gelegen, en schijnt ook wel ingerigt te zijn. Er bevonden zich in hetzelfde 152 gevangenen. Het voornaamste gebouw staat op eene hoogte. Achter hetzelfde zijn er verscheidene plaatsen, terrasvormig hooger en lager liggende, met werkhuizen voor de gevangenen. Dezer kleeding is half groen en half wit. Zij slapen allen twee en twee op stroozakken, in vrij enge, maar welgeluchte cellen. Zij worden den ganschen dag door op de werkplaatsen, of met huisfelijken arbeid, bezig gehouden. Zij eten in eene ruime zaal, waar hunne spijs, die uit vleesch en groentes bestaat, in houten schotels opgedragen wordt. Elke gevangene moet aan het handwerk, dat hij verstaat, arbeiden; en diegene, welke geen handwerk geleerd heeft, moet er een leeren, waarvan de keus meestal aan hem gelaten wordt. Alle kleedingstukken, die in het huis verbruikt worden, en de noodige katoenen, worden door de gevangenen gemaakt; en zij ontvangen geene betaling. Bovendien was er eene groote wa-
gen.

genmakerij aan den gang; en er was aldaar geen klein aantal smeden, kuipers, geweermakers, zadelmakers, makers van huisraad, kammen, enz. De geweermakers leverden zeer goede getrokken busfen, de kuipers meestal emmers en botervaten, van wit en rood cederhout. Men heeft in het gevangenhuys een grooten winkel, of *store*, waar alle artikelen te koop liggen. Het huys onderhoudt zich, zoo als ik hoorde, bijkans zelf, en veroorzaakt den Staat slechts zeer geringe uitgaven. Als voornaamste straf heeft men het veel gebruikte, en hier zeer doelmatige, *sollitary confinement* ingevoerd, waarbij men de gevangenen in donkere gaten onder den grond plakt. Een paar gevangenen, die gezocht hadden te ontsnappen, en op nieuw gevat waren, liepen met een ijzeren halsband en daaraan vastgemaakten hoorn. In de 10 jaren van het aanwezen dezer gevangenis zouden er uit dezelfde slechts 10 man ontsnapt zijn, die niet wederom gevat waren geworden. De gevangenen hebben het overigens te goed, en men verzekerde, dat velen, na het doorkaen van hunne straf, nieuwe diefstallen pleegden, om in de gevangenis terug te mogen keeren. Het is te bewonderen, dat er in al de 10 jaren tijds slechts 2 blanke vrouwen in dit huys zijn geraakt. De opene plaatsen zijn van een hoogen en breeden muur omgeven, op welken er zich dag en nacht wachters met geladen geweer in kleine huisjes ophouden.

Den 9 Mei verlieten wij des morgens te 8 uur *Columbus*, en reden 26 mijl. ver naar *Circleville*.

De

De
doe
hij
gew
nig
plaa
cree
doo
fela
stree
C
gebo
dat
waar
ling
eirke
A ge
aan
heeft
7 an
m aa
gedie
nen-
dig
er z
een
lei f
het r

(*)

II.

De weg liep op den linker oever van den *Scioto*, door een boschachtig en weinig bebouwd land; en hij was, daar het sinds 2 dagen regende, vrij diep geworden. Gelukkigerwijze troffen wij slechts weinige *causeways* aan. Wij reden over waadbare plaatsen van de *Big belly creek* en de *Lower Walnut creek*; die in den *Scioto* uitloopen. Wij pasfeerden door een klein gehucht met houten huizen, *Bloomfield* geheeten; en wij kwamen des namiddags omstreeks 2 uur te *Circleville* aan.

Circleville is in een der oude Indiaansche forten gebouwd, welker oorsprong, even als het volk, dat ze bouwde, ons gansch onbekend is. Dat fort, waarin de stad begrepen is, vormde eenen onderling zamenhangenden cirkel en vierhoek (*). Het cirkelrond fort, op de afbeelding hierachter met A geteekend, heeft slechts eenen uitgang, welke aan het vierhoekig fort B uitkomt. Dit laatste heeft er, behalve die opening in zijnen wal, nog 7 andere, en achter elke eenen kleinen heuvel, door *m* aangeduid, die als traverse ter verdediging schijnt gediend te hebben. Het ronde fort heeft een binnen- en een buitenwal, waarvan de eene evenwijdig om den anderen henen loopt, en waartuschen er zich eene gracht bevindt; het vierkante is van een enkelen wal omgeven, aan welken men geenerlei spoor van gracht ontdekt. De middellijn van het ronde fort beloopt, tuschen den buitenwal ge-

me-

(*) Zie *fig. 5* op de plaat achter dit boekdeel.

meten, 96 roeden. Binnen- en buitenwal van dat fort zijn, van den grond der gracht af genomen, 20 voet hoog. De stof des binnensten wals is er van elders aangebragt, en bestaat uit leemaarde; die van den buitenwal is uit de gracht genomen, en zand, met keiſteenen doormengd. De wal van het vierkant fort is thans nog algemeen 10 voet hoog en bestaat uit leemaarde. De lengte eener zijde van het vierkant bedraagt 54 roeden. De ſtad, welke na genoeg 600 inwoners heeft, is meerendeels in het ronde en gedeeltelijk ook in het vierkante fort gebouwd, van welk laaſte zij ongeveer een vierde der oppervlakte beſlaat. Het gedeelte, dat in het ronde fort ligt, heeft in zijn midden een rond plein, en op dezelfs middelpunt een achthoekig *Court-houſe* van gebakken ſteen; want *Circleville* is de hoofdplaats van *Pickaway county*. Van het ronde plein af loopen er vier ſtraten Oosten West- en Zuid- en Noordwaarts; en men heeft, helaas! om daaraan uitgangen te verſchaffen, den binnen- en buitenwal gedeeltelijk afgebroken. Ja de eigenbaat der bevolking heeft haar vervoerd, om van de ſtof der leemige wallen van beide forten tichelſteen te bakken. Het ſtadje is in 1812 te gelijk met *Columbus* aangelegd, doch heeft ſinds niet veel toegenomen, en beſtaat nog meeaal uit houten huizen. De *County gaol* is daarentegen op eene zeer hechte wijze van zandſteen gebouwd.

Even buiten het ronde fort ligt er, ſchuins tegen over den heuvel C buiten het vierkante fort, een heuvel E, die 90 voet hoog is, boven het

gan-

ganfche oord uitfteekt, en ter begraafplaats fchij. te hebben gediend, daar men in denzelven eene groote menigte menfchelijke geraamten van allerlei lengte gevonden heeft. Dezelve lagen er vlak uit, met de hoofden naar het midden van den heuvel toe, en er lagen bij dezelve verfcheidene fteenen bijlen, en langwerpige zwarte en gepolijfte fteenen, die in hun midden een klein gaatje hadden, door welke een draad moet hebben geftoken, daar de fteenen als fieraden, of veeleer als amuletten gedragen werden.

Midden op de ronde plaats, genoegzaam daar, waar het *Court-house* zich thans verheft, ftond voormaals ook een heuvel, D, die bij de 10 voet hoog was. Aan dezelfs Ooftzijde vond men, en vindt men ten deele nog, een halfronnd, met keitjes uit den *Scioto* geplaveid. De top van dezen heuvel had ongeveer 30 voet middellijns, en men beklom hem langs een breedten weg. Het is jammer, dat men dezen heuvel vernield heeft. Men vond in denzelven, ter hoogte van den omliggenden grond, twee menfchelijke geraamten; eene menigte fteenen pijlpunten, waaronder eenige zoo groot, dat men ze voor lanspunten hield; eene menigte houtafch tufchen hard gebrande bakfteenen, waaruit men besluit, dat er lijken verbrand werden, en een fpiegel van *mica membranacea*. Men heeft, in de *Archaeologia Americana*, eene nadere befchrijving van die oudheden, en alle andere in dezen Staat gevondene, door den Heer CALLEB ALWATER. Ik bezocht den hier woonachtigen

gen schrijver van die verhandeling. Dezelve is zeer oudheidkundig, maar leeft meer in onderstellingen nopens de oudheden van *Ohio*, dan in de tegenwoordige wereld. Ik bragt den ganschen avond met den belangrijken man door, en onderhield mij met denzelven op eene zeer aangename wijze. Hij bezit eene verzameling van voorwerpen, die men in onderscheidene heuvels gevonden heeft. Die verzameling is intusschen niet groot; het zijn brokken van lijkbusfen, pijlpunten van vuursteen, steenen strijdbijlen en verscheidene menschenbeenderen. Bovendien bezit intusschen de Heer ALWATER nog eene zeer fraaije verzameling van delfstoffen, waarin ik verscheidene zeer belangrijke versteeningen van hout en afdruksels van planten vond. Hij deed het aanbod, van aan de Jenasche Universiteit eene verzameling van versteeningen, die men bij *Zanesville* vindt, toe te zenden — waartegen hij eenige Duitsche delfstoffen verlangde te ontvangen.

Den 10 Mei reden wij van *Circleville* 19 mijlen ver naar *Chillicothe*, voormalige hoofdplaats van den Staat *Ohio*, op den 'regter oever van den *Scioto* gelegen. De weg liep door eene schoone en uiterst wel bebouwde landstreek, langs welbezaaide akkers, goede woningen, boomgaarden en moestuinen, en verscheidene koorn-, zaag- en volmolens, die door het water van den *Scioto* en kleinere stroompjes bewogen worden. Het woud bestaat meestal uit suikerahornen, platanusfen, en verschillende foorten van noten- en kastanjeboomen. De weg was vrij goed, en wij hadden helder en warm

we-

weder. Nabij *Chillicothe* ligt eene overdekte houten brug over den *Scioto*; en voor deze brug strekt er zich eene andere, op bokken gebouwde en ten minste 500 schreden lange, over een weiland uit, dat soms door den *Scioto* onder water gezet wordt. Te *Chillicothe* vonden wij in *Watsons hotel* een zeer goed verblijf.

Deze stad is, naar het voorbeeld van *Philadelphia*, tusfchen twee rivieren gebouwd. De *Scioto* vervangt er de plaats der *Delaware*, en het riviertje *Point-creek* die des *Schuylkills* van *Philadelphia*. De straten zijn er breed en regthoekig, doch meestal ongeplaveid; maar zij hebben veelal zijpaden voor voetgangers. Een groot deel der huizen is van gebakken steen. Men ziet er verscheidene wel ingerigte en wel voorziene groote winkels. Over het geheel scheen er welvaart en veel levendigheid te heerfchen. *Chillicothe* is de hoofdplaats van *Rofs-county*. Het bevat een hecht *Court-house* van zandsteen, dat ten tijde, toen de zetel der regering van den Staat hier gevestigd was, ter verzamelpplaats voor den Senaat verftrekte, terwijl de Re- presentanten in het tegenwoordige verblijf der bureaux vergaderden. De plaats heeft tevens een hecht gevangenhuis, en een markthuis van tichelsteen.

Ik werd er door verscheidene der aanzienlijkste inwoners bezocht. Onder dezen was de Advokaat LEONARD, de Arts VETHAKE, en de Overfte KING, Zoon van den vermaarden RUFUS KING, Amerikaanfchen gezant te *Londen*. De Overfte was de fchoonzoon van den voormaligen Gouverneur van

dezen Staat, die WORTHINGTON heette. Deze laatste bewoonde een landhuis, 2 mijlen van *Chillicothe*, waar hij, in den kring van een beminnenswaardig gezin, genoeglijk en buiten zorg, van zijne inkomsten en de opbrengst zijner aanzienlijke bezittingen leefde. Zijn schoonzoon noodigde ons uit, om hem te bezoeken. Wij namen de uitnoodiging aan, en reden, onder geleide van de Heeren LEONARD en VETHAKE, tegen den avond naar de landwoning. De weg liep, door een schoon en welbebouwd dal, voorbij een Indiaanschen heuvel, bergop, naar een woud van beuken, ahornen, kastanje- en notenboomen, en ten laatste door schoone akkers henen. Het woonhuis van den gewezen Gouverneur is van Italiaansche populieren omgeven, en, in den smaak van eene Italiaansche *villa*, op eene hechte wijze van zandsteen gebouwd, buitenwaarts met een steenen bordes voorzien, en 2 verdiepingen hoog. Het heeft twee vleugels, die met hetzelfde een plein vormen, dat voornamelijk met rozen bezet is. Een terras aan de eene zijde bevat een bloem- en moestuin, welke door Duitsehe tuinlieden aangelegd is, en in een goeden staat gehouden wordt. Achter het huis zijn groote klaverelden, en regtsaf de gebouwen voor de boerderij. De Heer WORTHINGTON houdt zich voornamelijk met veeteelt bezig, en fokt vele schapen aan. Hij had onder dezelve eene kudde van 150 merinoos, welk ras ook elders in den Staat van *Ohio* menigvuldig is.

De Overste KING, en zijne uiterst wel opgevoede

ga-

gad
ons
desz
ren
lang
verf
ting
en
krijg
had
veel
leerr
Toer
keere
wij n
huis
eenvo
heid
De
Gouv
platte
zien.
lijk
steeds
zen
lingen
woud
neur
lande
en h
De g

gade, waren ons vooruit gefield, en ontvingen ons. Welhaast verfcheen ook de Gouverneur met dezelfs vrouw. De Gouverneur fcheen zestig jaren bereikt te hebben. Hij had veel gereisd, een langen tijd openbare ambten bekleed, en met name verfcheidene jaren in den Senaat der Republiek zitting gehad. Zijn oudfte zoon reisde in *Europa*, en een andere zoon van hem bevond zich op de krijgsfchool te *Westpoint*. De Heer WORTHINGTON had in het geheel tien kinderen, en besteedde zeer veel aan hunne opvoeding. Onder aangename en leerrijke gesprekken ging de avond fpoedig voorbij. Toen ik nu affcheid nemen, en naar de stad terug keeren wilde, liet de gastvrije man ons niet los; wij moesten den nacht te zijnent doorbrengen. Het huis is zeer gerijfelijk ingerigt; het huisraad was eenvoudig, maar getuigde nogtans van de gegoedheid en den goeden fmaak des eigenaars.

Des morgens vroeg opgeftaan, ging ik in des Gouverneurs tuin wandelen, en beklom ik eene platte form op het dak, om het landschap over te zien. Ik zag intusfchen bijkans niets, dan natuurlijk bosch, dat het grootste deel des lands nog steeds bedekte. Hier en daar ontfokene vuren wizen de plaatsen aan, waar zich nieuwe aankomelingen nedergezet, en met de opruiming van het woud een aanvang gemaakt hadden. De Gouverneur kon van deze platte form een groot deel zijner landerijen, die uit 25000 acres bestaan, overzien, en het oog op een deel zijner arbeiders houden. De grond beftaat uit lage heuveis; slechts ten Oos-

ten, naar den kant van *Zanesville*, ziet men grootere hoogten. Ik ontbeet met den waardigen Gouverneur en deszelfs gezin; en ik vond hier, even als bij den Gouverneur MORROW, de loffelijke gewoonte, dat de huisvader, na dat men gezeten is, overluid het morgengebed doet. Na het ontbijt namen wij afscheid van dit achtlingwaardig gezin, dat ik een der beste reken, waarmede ik in de Vereenigde Staten kennis heb mogen maken.

Welhaast bereikten wij op nieuw *Chillicothe*, dat tusschen de 2000 en 3000 inwoners heeft. Zij bestaan meerendeels van landbouw, veeteelt en kleinhandel. Men begon er intusschen ook fabrieken van wollen stoffen aan te leggen. Er was hier voorheen een tak van de bank der Vereenigde Staten, doch dezelve werd te weinig gebruikt, en hierom ingetrokken. Wij bezigtigden hier 2 kerken, eene vrij groote Methodistische, en eene kleinere van de Episcopalen. Beide waren zeer eenvoudig, en bevatteden niets merkwaardigs. Wij bezochten zekeren HUFNAGEL, een vrij bejaarden man, te *Wurtzburg* geboren, die vele zware wederwaardigheden beleefd had, en hier thans als een welgegoed slager en veehandelaar gevestigd was. Hij scheen zich over mijn bezoek zeer te verheugen, en ontving ons in zijn wel ingerigt, en midden in een boomgaard gelegen, huis zeer wel.

Tusschen 2 en 3 uur des namiddags, werden wij door de *stage* aan het huis van den Overste KING, waar wij dien middag gegeten hadden, afgehaald, om 18 mijlen ver naar *Tarleton* to rijden.

Wij

Wij scheidden met dankbare harten. De weg liep door een welbebouwd land, dat vrij heuvelachtig was, en verscheidene schilderachtige gezigten opleverde. Op 10 mijl afftands van *Chillicothe* ligt *Kingston*, eene kleine plaats op een heuvel, met eenige hoeven, die er wel uitzien, en verscheidene molens. Tegen zonnen ondergang kwamen wij te *Tarleton*, een fraai plaatsje van ongeveer 20 huizen. Wij namen er ons verblijf in eene zeer goede herberg, die door een Pensylvanischen Duitscher gehouden werd. Ik had, denkkelijk bij een der harde stooten van de *stage*, mijn lesfenaartje verloren, dat verscheidene papieren van gewigt bevattede. Op eene mijl afftands van *Chillicothe* was hetzelfde gevonden. Men had uit den inhoud gezien, dat het aan mij toebehoorde; en ijlings had zich iemand op weg begeven, om mij hetzelfde nog gedurende den nacht terug te brengen. Tegen middernacht kwam die man te *Tarleton* aan, liet hij mij wekken, en gaf hij mij het verlorene ongeschonden terug. Ik verheugde mij daarover zoo zeer, dat ik den man mijne dankbaarheid op alle mogelijke wijze te kennen gaf.

Des morgens te 2 uur verlieten wij, bij een helderen starrenhemel, *Tarleton*, en reden wij 16 mijl ver naar *New Lancaster*, waar wij des morgens tusfchen 7 en 8 uur aankwamen, en onzen intrek in *Steinmanns* hotel namen. De *mail-stage*, welke dien dag naar *Zanesville* afreed, was slechts met 2 paarden bESPannen, en nam ook geene pasfagiers op. Den volgenden dag zou er eene grootere met

4 paarden rijden. Ik besloot derhalve, om hier te blijven; en ik had ook geene reden tot berouw over dat besluit.

New Lancaster is naar het Pensylvanische *Lancaster* genoemd, en aanvankelijk door Pensylvanische Duitschers gebouwd. Bij hen hebben er zich vele Duitsche aankomelingen, met name Wurtembergers, en eenige Zwitsers, gevoegd; en allen tezamen hebben bijzonder veel behagen in de goede luchtfreek, den vetten grond, die geen mest en weinig arbeids vordert, en het goedkoope leven en de ruime verdienste. De stad is de hoofdplaats van *Fairfield-county*, en ligt aan den *Hockhocking*, niet ver van derzelve bron, zeer fraai op een heuvel. Zij bevat nabij de 2000 inwoners, die zich met kleinhandel, eenige veeteelt, landbouw, en sinds 1822 ook met het planten van tabak, generen. De gele foort van tabak, dien zij aankweeken, wordt zeer geprezen, en, naar ik hoorde, in *Holland* wel vertierd. De straten der stad zijn breed en regthoekig aangelegd. Van tigchelsteen zijn er, onder anderen, het *Court-house*, het gevangenhuis, eene markthal, en boven deze eene loge van vrijmetselaars.

Kort na mijne aankomst ontving ik bezoeken van verscheidene Duitsche en half Duitsche bewoners der plaats. Onder de laatsten onderscheidde ik zekeren Regter, DIETRICH, die van *Philadelphia* geboortig en eenvoudig, maar kundig en aangenaam in gezelschap was. Dezelve bood aan, om mij rond te leiden; en met dankbaarheid aanvaardde ik

die

die aanbieding. Hij maakte mij met verscheidene kooplieden der plaats bekend, in wier welvoorziene *stores* ik rondkeek. Zulk eene Amerikaansche *store* bevat eene groote verscheidenheid van artikelen: allerlei snijwerk, porselein en aardewerk, glaswerk, schrijfgereedschap, landbouw- en stalgereedschap, ijzer- en staalwerk, ook sterke dranken, doch deze niet op den tap, schoolboeken, Bijbels en Psalmboeken. Bijkans in alle steden van den Staat *Ohio* had ik reeds opgemerkt, en hier merkte ik al wederom op, dat er bij het Engelsche opschrift der uithangborden eene Duitfche overzetting in groot verguld schrift gevoegd was; ten bewijze, dat er niet slechts vele Duitschers in den Staat wonen, maar ook dat het goede kalanten voor de *stores* zijn. Voorts bezochten wij de beide boekdrukkerijen hier ter plaatse, uit eene Engelsche en eene Duitfche bestaande. Deze laatste werd door een Pensylvanischen Duitfcher van den naam van HERMANN bestuurd, en levert een Duitsch nieuwspapier, *Ohio-Adler* genoemd; gelijk als er van de Engelsche drukkerij een Engelsch nieuwspapier komt. De letters voor de Duitfche drukkerij waren te *Philadelphia* gegoten, en juist niet fraai, zoo als de Duitfche letters over het geheel weinig fraais aan zich hebben. Ik las bij den Heer HERMANN nagenoeg twaalf Duitfche nieuwspapieren, die in de Vereenigde Staten gedrukt werden. Zij waten meestal in basterd Duitsch geschreven. De eenige welgeschrevene wordt door zekeren Heer RITTER te *Philadelphia* uitgegeven.

De *judge* bragt mij voorts naar eene lakenfabriek,
aan

aan zekeren Heer RING toebehoorende, welke machinerie door het water van den *Hockhocking* bewogen werd. De inrigting was echter nog in de geboorte, en leverde slechts eene dragelijke middelvoort van laken op. Zij was, om de bekrompenheid der rivier, op verscheidene plaatsen verdeeld. De wol werd door boerenvrouwen gesponnen.

Ik ging daarna met mijnen leidsman naar het gevangenhuis, een gebouw van tigchelsteen, van binnen met beschotten van zware balken, welke de vrij duistere hokken vaneen scheidden. Voor het *solitary confinement* gebruikte men een ellendig donker gat, *the dungeon* geheeten. Er was in het huis slechts een eenige gevangene, die er om schulden zat. De Heer DIETRICH maakte mij met den Heer SHERMAN bekend, die *judge* in de *supreme court*, en een der aanzienlijkste inwoners van de plaats was. Deze noodigde mij op de thee, en ik vond er een zeer aangenaam gezelschap. Wij wandelden gezamentlijk naar den berg *Mount pleasant*, welke aan drie kanten van ongenaakbaar steile rotsen omgeven, en slechts aan de vierde zijde door een woud, en eene klove in de rots, beklimbaar is. Op den top gekomen, ziet men het stadje, met de welbebouwde en omtuinde akkers rondom hetzelfde, bijkans aan zijne voeten liggen. Daar dat standpunt in dit heuvelachtig oord een der hoogste is, ziet men vrij ver uit; en het gezigt zou schoon kunnen worden genoemd, zoo men er, buiten *New Lancaster*, nog iets meer dan louter bosch aanschouwde.

Den

Den volgenden morgen werd ik nog door eenige Zwabifche boeren bezocht. Ik zat juist aan eene tafel te fchrijven, toen zij de kamer intraden. Zonder den hoed af te nemen, gingen zij bij mij aan de tafel zitten, en vingden een zeer verftandig gefprek aan, waaruit ik befluiten kon, dat het hun daar te lande zeer wel geviel, en zij de gelukkige bewustheid hadden van onbefprokene en nuttige menfchen te zijn. Na 8 uur beklommen wij de *mail stage*, dat een ongefchikt rijtuig was. Daarmede reisden wij 36 mijlen ver naar *Zanesville*, langs een flichten, hobbeligen, met vele *caufeways* doormengden weg, die door een allerheueveligft land liep. Tevens was het den ganschen dag door zeer warm, en gaf de weg veel stof op. Het land was min vruchtbaar, dan de zwarte vette bodem, dien wij tot dus ver in den Staat *Ohio* bijkans beftendig hadden gevonden. De grond werd leemiger en fteenachtiger. Men komt er in het gebied van de fteenkool en het zout, welke beide artikelen men omftreeks *Zanesville* vindt. De onaanzienlijke plaatsjes, die wij tufchen *New-Lancaster* en *Zanesville* doorreden, voerden de namen van *Rush-hill*, *Somerfet*, *Union-town* en *Jonathans-creek*. *Rush-hill* ligt tamelijk fraai aan de *Rush-creek*, eene fterk vlietende beek, die eenige molens drijft. De plaats bevat in de 30 huizen, waaronder eenige van gebakken fteen waren. *Somerfet*, ter halver wege tufchen *New-Lancaster* en *Zanesville*, heeft bij de 400 inwoners, ligt op eene hoogte, en is de hoofdplaats van *Perry-county*. *Jonathans-creek*

creek heet dus naar eene duchtige molenbeek, op welker wederzijdſche oevers het plaatsje ligt. Wij troffen twee talrijke troepen ſchoon hoornvee aan, die bij *Chillicothe* opgekocht waren, om ze in de zeehavens der Oostkust te verkoopen.

Des avonds tegen 6 uur kwamen wij in een welbebouwd land, reden wij tuſſchen boomgaarden en nette huizen door, en bereikten wij *Putnam*. Deze kleine plaats ligt tegen over *Zanesville*, op den regter oever van den *Muskingum*. Straks paſſeerden wij deze rivier over eene houten brug, die op 5 ſteenen pilaren rustte. De *Muskingum* is eene der aanzienlijkſte rivieren in den Staat *Ohio*. Zij ontspringt in het Noordelijk gedeelte van den zelve, loopt Zuidwaarts aan, bevochtigt verſcheidene *counties*, en werpt zich, 25 yards breed geworden, bij *Marietta* in den *Ohio*. Van *Zanesville* af naar boven is de rivier bevaarbaar; benedenwaarts wordt de vaart door kribben bij molens gehinderd. Het nieuwe kanaal, ter vereeniging van den *Ohio* met het meer *Erie*, aan hetwelke men toen, offchoon uit gebrek aan geld vrij langzaam, werkende was, zal denkelijk aan alle ſcheepvaart op den *Muskingum* een einde maken. Te *Zanesville* namen wij ons verblijf in *Hughes hotel*, dat eene regt goede herberg was. Er ſchijnen hier vele vreemdelingen door te trekken; want in de voornaamſte ſtraat telden wij, buiten onze herberg, nog 7 andere.

Zanesville heeft ongeveer 3000 inwoners, regte en breede ſtraten, vele tigchelſteenen huizen, in de

20 *stores*, 2 boekdrukkerijen en 2 glasblazerijen, waar men gemeene fleschen en vensterglas vervaardigt, dat in dit oord het meeste getrokken is. De stad was een tijd lang de hoofdplaats van den Staat *Ohio*, en is thans nog die van *Muskingum county*. Het *Court-house* is een groot gebouw van tighelsteen; voor hetzelfde stond een zegeboog, ter eere van den Generaal LAFAYETTE opgerigt, doch vergeefs, naardien dezelve zich hierheen niet begaf.

Des avonds gingen wij over de brug terug naar *Putnam*, om bij zekeren Heer EBENESER BUCKINGHAM brieven af te geven. De brug is in de lengte doorsneden, en levert een pad voor rijtuigen op, en een ander daarnevens voor voetgangers. *Putnam* bestaat uit eene eenige straat, welke langs de rivier henen loopt, eene rotsige hoogte achter zich heeft, vervolgens eene bogt maakt, de rivier verlaat, en zich in een schilderachtig dal tusschen velden en boomgaarden verliest. De plaats bevat bij de 600 inwoners; zij heeft vele tighelsteenen huizen en een welvarend voorkomen. De Heer BUCKINGHAM is er een der aanzienlijkste ingezetenen, die eene groote *store* bezit, ruim voorzien van al, wat met eenige mogelijkheid voor de inwoners en naburen noodig kan worden geacht. Hij ontving ons in de *store*, en deelde mij een en ander nopens *Zanesville*, *Putnam* en het omliggend land mede. De grond is hier min vruchtbaar, dan in andere deelen van den Staat; maar de goede Voorzienigheid heeft hem door steenkool en zout eenigzins schaa-

schadeloos gesteld. Steenkool wordt er nog weinig gedolven, daar het hout er tot dus ver ook overvloedig en zeer goedkoop is. De zoutbronnen waren reeds aan de inlanders bekend, maar dezelve maakten daarvan geen gebruik. Toen het land blanke inwoners ontving, deed men met eene aardboor onderzoek, en vond men op eene diepte van 200 voet rijke zoutbronnen, en soms nog dieper. Nu verwijdde men de openingen, en vattede men de bronnen zoo veel doenlijk in bemuurde putten, om ander water van dezelve afgezonderd te houden. Men heeft hier geene gradeerhuizen, maar men kookt de soda in groote ketels, en laat ze dan in vlakke bakken loopen, waar zij afkoelt, en het zout zich afzondert. In *Engeland* had ik dezelfde handelwijze in de Nortwiesche zoutwerken gezien, en ik vergenoegde mij nu met het ontvangen bericht daarvan te eerder, daar de zoutwerken 4 mijlen ver lagen. Men vindt hier ook vele versteeningen en afdruksels van planten, zoo als ik er eenige te *Circleville* bij den Heer ALWATER had aangetroffen.

Den volgenden morgen werd ik door den Heer BUCKINGHAM naar deszelfs huis afgehaald, om met deszelfs gezin bekend te worden. Hij had eene vrouw en drie dochters, zeer lieve kinderen, waarvan het oudste 9 jaar oud was. Een eenige zoon van hem was Kadet op de krijsschool van *West-point*. Zijn huis te *Putnam* was van zijne *store* eenigzins verwijderd, 2 verdiepingen hoog, van tighelsteen gebouwd en van eene steenen trap voorzien. Voor hetzelfde is een voorplein, met

boo-

b
h
g
ga
ge
bil
ik
29
den
ven
gen
zich
den
stan
lout
goec
zijne
mees
verru
groe
store
vero
te,
slijte
Ik
naar
daar
gebo
De l
werd
orgel
II.

boomen en bloemen bezet, en door een ijzeren hek, met groote zandpielen pilaren, van de straat gescheiden. Achter het huis was een ruime boomgaard en moestuin. Van binnen was alles wel ingerigt, en met smaak en welbesteede weelde gemeubileerd. Dit alles was voor mij belangrijk, daar ik uit des bezitters eigenen mond vernam, dat hij, 29 jaar geleden, als een zeer arm jonkman, uit den Staat *New-York*, naar dit toen nog wilde oord verhuisd was, en ter plaatse, waar zijne bezittingen thans liggen, zelf de boomen omgehakt, en zich een loghuis gebouwd had, waarin hij verscheidene jaren had gewoond. Zijn tegenwoordige welstand, en het aanzien, dat hij hier geniet, zijn louter vruchten van zijne regtschapenheid, vlijt en goede orde. Hij ontving, naar zijn zeggen, bij zijnen handel hier ter plaatse, weinig geld. De meeste lieden, die in zijne *store* te markt kwamen, verruilden er gezouten vleesch, spek, koorn, meel, groentes, ooft, enz. Dit is in de meeste andere *stores* der Westelijke Staten al mede het geval, en veroorzaakt den koopman vaak geene geringe moeite, om zulke artikelen wederom met voordeel te slijten.

Ik begeleide den Heer BUCKINGHAM en de zijnen naar *Zanesville*, en de Presbyteriaansche kerk aldaar; want het was Zondag. In dat tamelijk groot gebouw van tischelsteen was het zeer vol en warm. De leerrede was voor mij vrij onverstaanbaar; doch werd aldaar voortreffelijk gezongen, en zulks zonder orgel of eenig muzikaal geleide. Er was in het

midden der kerk eene lange tafel gedekt, daar men er het Avondmaal vierde. De Heer BUCKINGHAM en zijne vrouw namen ook deel aan die plegtigheid.

Ik deed nog eene wandeling door de stad, en bezigtigde eene tweede brug, die hooger op dan de eerste over den *Muskingum* lag. Deze brug is ouder, dan de andere. Zij rust eveneens op 5 steenen pilaren, en is van hout, maar slecht gebouwd, en in een bouwvalligen staat. Zij loopt niet regt uit, als de andere brug, maar zij maakt een stompen hoek, en strekt naar den kant van eene landpunt, die door den zamenloop van *Muskingum* en *Licking* gevormd wordt. Van den hoek der brug is er eene andere op die landpunt aan gebouwd, langs welke men naar den weg van *Newark* gaat; terwijl de verdere groote brug zelve naar den weg van *New Lancaster* leidt. Zij wordt intuschen, na den bouw der voornoemde brug beneden haar, slechts zeer weinig gebruikt. Men heeft echter van haar een zeer fraai gezicht van *Muskingum* en *Licking*. In beide rivieren zijn er, nabij derzelver zamenloop, hooge dammen, die watervallen vormen; en men ziet op alle vier de oevers gebouwen, die koorn-, olie- en zaagmolens bevatten. De *Licking* ontstaat uit den zamenloop van drie kleine rivieren in *Licking-county*, en heeft, 4 mijl boven zijne vereeniging met den *Muskingum*, watervallen, welke tot den aanleg van molens gebruikt zijn geworden.

Te 2 uur beklommen wij, bij zeer warm weder,

op

op nieuw onze *mail-stage*. Wij reden slechts 12 mijl ver naar eene alleen staande herberg, *Dugans tavern* geheeten, waar wij tusfchen 5 en 6 uur aankwamen, en een zeer dragelijk verblijf vonden. Het oord is woudrijk en vol heuvels; de weg was allerslechtst onderhouden. Derhalve leide ik, ondanks de warmte en het stof, wederom een groot deel van den weg te voet af. Den volgenden dag, 15 Mei, ging het op gelyke wijze 48 mijl ver naar *Fairview*. De landftreek was zeer heuvelachtig, en de weg flecht, rotfen, *caufeway* en fteile hellingen. De plaatfen, die wij doorreden, heeten *Sell-creek*, *Cambridge*, *Washington* en *Frankfort*. *Sell-creek* ligt aan eene kleine beek van denzelfden naam, en heeft eene brug daarover. *Cambridge* is eene bloeiende plaats, van in de 70 huizen, op eene hoogte, aan *Wills-creek* gelegen; welk water men, nevens eene lage weide, over eene houten brug pafteert, die zeer eenvoudig en 173 yards lang is. Het ftadje is de hoofdplaats van *Guernsey county*, en bevat een *Court-house* en verfcheidene *stores*. Het was er juist regtdag, en de herberg was vol Advokaten. De *Wills-creek* loopt, met vele bogten, 150 mijl ver, ontlafte zich in den *Muskingum*, en is in zekere jaargetijden opwaarts tot aan *Cambridge* voor *keelboats* van 75 voet lengte bevaarbaar. *Washington* is, als *Frankfort*, eene kleine en onaanzienlijke plaats, waarover niets te zeggen valt. Er ftonden aan den weg, vooral in de nabijheid van woningen, verfcheidene groote, van balken gemaakte, doorzigtige gebouwen, waar

men de gele tabak droogde. Overigens was het land meestal met hout bezet, de grond gele en rosse leemaarde. *Fairview*, waar wij des avonds tegen 5 uur aankwamen, is een klein plaatsje van in de 20 huizen, meestal van planken opgeflagen (*frame houses*), die op eene hoogte staan, waar men een ver uitzigt heeft, dat den naam aan het plaatsje geeft. Hier bereikten wij een deel van den *great national road*, die van *Washington city* naar *Wheeling* loopt, en tot aan *St. Louis* voortgezet zal worden. Het is een dusgenoemde tolgeweg, of *turnpike road*, 6 duim diep uitgegraven, en daarop, terzelfder hoogte van 6 duim, met klein geslagene steenen belegd, en aan weerskanten met slooten bezoomd. Men arbeide aan denzelven, doch langzaam; en, toen wij *Fairview* bereikten, strekte de chausée zich nog niet voorbij die plaats uit.

Den 16 Mei aanvaardden wij, bij een schoonen warmen en helderen nacht, wederom onze reis, om dezelve, 60 mijl ver, tot aan het Pensylvanische *Washington* voort te zetten. De beide plaatsen van *Ohio*, die wij nog aantroffen, heetten *Morristown* en *St. Clairsville*, en waren klein, maar zeer fraai op hoogtes gelegen, en van velden en boomgaarden omgeven. *St. Clairsville* is de hoofdplaats van *Bellmount county*, en bevat een *court-house*, een gevangenhuis, een markthuis, eene boekdrukkerij, waar eene nieuwstijding verschijnt, en verscheidene *stores*. De huizen zijn meestal nog van hout. Hoe meer wij den *Ohio*

na-

naderden, hoe schooner het oord werd. Ten laatste geraakten wij in een Romanesk dal, door het welke het riviertje *Indian Wheeling* zich kronkelt, om tegenover *Wheeling* in den *Ohio* uit te loopen. De nieuwe chausfée, aan welke hier nog gewerkt wordt, werd vaak door ons bereden. Dezelve vermijdt zorgvuldig een aantal heuvels, andere worden van haar doorsneden, en zij heeft, waar zulks noodig is, hechte bruggen van gehouwen steen. In het najaar werd zij geacht voltooid te zullen zijn.

Den *Ohio*, die tusschen golvende, deels bebouwde, deels met hout bewasfene, oevers vloeit, op 29 mijl afstands van *Fairview* genaderd zijnde, geraakten wij, door middel van eene pont, op een groot en vroudrijk eiland in denzelven, en werden wij van daar door eene paardenpont naar *Wheeling* gebragt, welke plaats van 2000 inwoners, terrasvormig aan een vrij hoogen en tamelijk steilen heuvel gebouwd is. Terwijl wij over de rivier staken, verlieten wij den Staat *Ohio*, een reeds zoo uiterst gewigtig en nog steeds in gewigt toenemend land, waar het mij, de slechte wegen uitgezonderd, zoo wel bevallen was. Wij bevonden ons te *Wheeling* in den Staat *Virginia*, waarvan een deel hier als eene wigge tusschen de Staten *Ohio* en *Pensylvanie* indringt. Wij reden welhaast een vrij hoogen berg op. Boven op denzelven overziet men aan de eene zijde het schoone dal van den *Ohio*, den woudrijken berg, die dat dal begrenst, en de stad *Wheeling*, met hare boom-

en wijngaarden, en aan den anderen kant een diep dal, door hetwelke de *Wheelingcreek* zich zeer schilderachtig henen kronkelt. Over dezelve heeft de *national road* eene schoone brug van gehouwen steen, bij welke een naburig gezin, dat bij den aanleg van den weg groote voordeelen heeft behaald, een gedenkteeken ter eere van den Staats-Secretaris CLAY heeft opgerigt, die in het Congres zeer op den aanleg van den weg had aangedrongen. Dit gedenkteeken bestaat, zoo veel ik in het voorbij rijden zien kon, uit een grovelijk van zandsteen gehouwen beeld der vrijheid, dat op een zwaar, en van opschriften en basrelieven voorzien, voetstuk rust. Gedenkteekens voor nog levende personen hebben immer iets aanstootelijks. Zij spruiten gemeenlijk uit den grond van eene lage vleijsch, die bij de Hollanders eigenaardiglijk *knoopendraaijen* heet. Het verwonderde mij, dat ik zoodanig iets ook hier te lande vond en gedoogd zag.

De *national road*, welke hieromstreeks sinds 7 jaar voltooid werd, vordert groote reparatiën, of ten minste een beter onderhoud. Na derzelver voleinding heeft men daaraan verder niets gedaan. De sporen zijn vrij diep, en de rijtuigen worden er grootelijks geschokt. Onze *stage* was inmiddels naar het voorbeeld der *stages* van de Noordoostelijke Staten ingerigt, en de beste en gemakkelijkste, waarin ik sinds October des vorigen jaars gereden had. Wij wisselden tweemaal van paarden te *West-Alexandria* en te *Claysville*. Wij reden door verscheidene kleine plaatsjes, door een wel-

be-

bebouwd land, en over verscheidene steenen bruggen, die met veel weelde zijn aangelegd.

Veertien mijlen van *Wheeling* verlieten wij den Staat *Virginia*, en kwamen wij in *Pensylvanie*, dat ik reeds ten deele kende, en nu van het Westeinde naar het Oosteinde meende te doorreizen. Eerst des avonds te 10 uur bereikten wij *Washington*; en reeds te 1 uur in den volgenden morgen van den 17 Mei ging het bij donkeren nacht verder. Wij verlieten de *national road*, en wendden ons links naar *Pittsburgh*, 25 mijlen van *Washington*. Gedurende 7 mijlen, tot aan eene plaats van den naam van *Cannonsburg*, was de weg vrij goed; daarna werd hij slecht, zoo dat ik, naar mijne gewoonte, een goed deel van denzelfven te voet afleide. De morgen was schoon en warm; en een schilderachtig dal, met afwisselende woningen en molens, verlustigde ons gezigt. De bergen zijn vol steenkool, en verscheidene ingangen in dezelve bewijzen, dat men die brandstof hier niet ongebruikt laat. Eindelijk geraakten wij op den linker oever van den *Ohio*, en hier lag *Pittsburgh*, tegenover ons, onder eene donkere wolk van rook. De stad is schilderachtig van ligging, aan den samenloop van *Alleghany* en *Monongahela*, welke rivieren hier vereenigd den heerlijken *Ohio* vormen. Het water is in de *Monongahela* veel troebel, dan in de andere rivier; en men kan in den *Ohio* vrij ver het onderscheid van beide wateren herkennen. De ligging van *Pittsburgh* en het *Ohio*-dal gelijkt cenigzins naar de omstreken

van *Luik* aan de *Maas*, uitgezonderd, dat de bergen daar hooger zijn, dan bij *Pittsburgh*.

Wij reden nog door het kleine *Birmingham*, dat eene zoutkeet, eene glasblazerij en verscheidene ijzerwerken bevat; en wij kwamen aan de overdekte brug, die over de *Monongahela* ligt. Deze is, als de brug over den *Alleghany*, voor 6 of 7 jaren voleindigd. Van hout gebouwd, rust zij op 5 steenen pilaren. Zij is zeer hecht, en in de lengte voor rijtuig en voetgangers afgedeeld. Het is op 15 dollars boete verboden, anders dan stapsvoets, met paard of wagen, over haar te rijden.

Het was des morgens te 9 uur, dat wij *Pittsburgh* bereikten, dat 15000 inwoners heeft, maar zich van nabij niet fraai vertoont. Het bevat nog vele houten gebouwen; en alles heeft er, van den kolendamp der menigvuldige fabrieken, een roeten zwartachtig voorkomen. *Pittsburgh* herinnert de Engelsche steden, en wordt ook het Amerikaansche *Birmingham* genoemd. Wij namen er onzen intrek in *Manson-house*, bij Kolonel RAMSAY, een zeer hupschen waard, wiens logement goed was.

 XXIV.

*Pittsburgh. Economy. De Heer RAPP
en deszelfs genootschap.*

Toen ik nog nauwelijks eenigzins op mijn stel was, ontving ik bezoek van twee hier wonende Duitschers, een heer VON BONNHORST, die vrede-geger was, en zekeren koopman VOLZ. Die Heeren geleidden mij ter bezigtiging van verscheidene merkwaardigheden en fabrieken.

Wij bezochten een Franschen glasnijder, een zeer geschikten man, die goede zaken deed; wij gingen het *court-house* voorbij, tegenover hetwelke de markthallen in een halven cirkel gebouwd zijn; en wij begaven ons naar de glasfabriek van zekeren Heer BAKEWELL, waar men sijn kristal vervaardigde, dat zoo helder en bijkans zoo schoon was als het Engelsche. De gang van het werk in zulk eene fabriek is bekend; ik verwonderde mij intusfchen over de snelheid, waarmede men de onderscheidene artikelen afmaakte. Het slijpen is, zoo als men weet, een moeilijk werk, dat be-

kwame handen vordert, en zulke handen zijn in *Amerika* nog zeldzaam en zeer duur. Voorts bezigtigden wij een papiermolen, die door zekeren Advokaat BALDUIN aangelegd, en al mede op de gewone wijze ingerigt was. Daarna beklommen wij eene hoogte, welke de stad bestrijkt, en *Grants-hill* genoemd werd, om dat de Engelsche Generaal GRANT hier, in den zevenjarigen oorlog, met zijne troepen door de Franschen en inlanders werd verslagen.

De Franschen hadden, namelijk, tegen het midden der vorige eeuw, bij den zamenloop van *Monongahela* en *Alleghany*, juist op de landpunt, een fort aangelegd, waaraan zij den naam van *Fort Dusquesne* gaven. De Engelschen vonden den aanleg van dat fort bedenkelijk; en hetzelfde gaf mede aanleiding tot den gezegden krijg. De plaats is daarom voor elken Europefschen militair belangrijk. De Generaal GRANT wilde het gezegde fort bemagtigen, en legerde zich op de naar hem genoemde hoogte. Hij bewaakte dezelve intusfchen zeer slecht, werd overyallen, en boette, zoo als ik heb verhaald, met zijn eigen leven en dat zijner foldaten, voor zijne nalatigheid. Op dien heuvel heeft men een ver uitzigt over de drie dalen van *Monongahela*, *Alleghany* en *Ohio*.

Het genootfchap van RAPP heeft, toen hetzelfde *New-Harmony* verliet, eene nieuwe woonplaats voor zich aangelegd, waaraan men den naam van *Economy* gegeven heeft. Dezelve ligt 18 mijl van

Pitts-

Pittsburgh. Ik dacht den volgenden morgen daarheen te gaan, maar des avonds van den 17 Mei vond ik mij reeds door den Heer FRIEDRICH RAPP, aangenomen zoon van den stichter des genootschaps, verrast, die mij noodigde om *Economy* te bezoeken. Des te meer togen wij, den volgenden morgen te 10 uur, in gezelschap van de Heeren VON BONNHORST en VOLZ, den Heer F. RAPP, die ons reeds vooruit gereden was, achterna.

De *Alleghany*-brug, over welke wij reden, is van hout en overdekt. Zij rust op 5 steenen pilaren. Het voetpad is van den weg voor rijtuig afgescheiden, en aan eene zijde open, zoo dat de voetgangers van het stof der rijtuigen niets te lijden hebben. Aan de overzijde ligt eene kleine plaats, *Alleghany-town*, die wel naar een groot plan aangelegd is, maar aanvankelijk door de inlanders, die toen nog aan den regter oever van *Alleghany* en *Ohio* rondzworven, in haren aanwas gehinderd werd, terwijl *Pittsburgh* thans alles aan zich trekt. Op de hoogten staan fraaije landhuizen. Voorts loopt de weg, die op zich zelve vrij slecht was, bijkans steeds langs den regter oever van den *Ohio* benedenwaarts, en door eene wonderlijk aangename landstreek henen. Het dal heeft veel overeenkomst met het *Maasdal* tusschen *Namen* en *Luik*. Het is voortreffelijk bebouwd. De hoeven sluiten bijkans aan elkander aan. De groene hoogten vertoonen zich, even als de groepen van suikerhoren en acaciaas, allerschoonst. De laatste begonnen te bloeijen, en vulden de lucht met

met welriekende geuren. (*) In den *Ohio* zagen wij een eiland ter lengte van zeven en ter breedte van eene mijl, dat ook wel bebouwd was. Hetzelve heet *Nevilles island*. Er lagen over twee onbeduidende *creeks* wel onderhoudene overdekte bruggen. Des namiddags tegen 3 uur bereikten wij *Economy*. Hetzelve ligt op een dusgenoemden *bluff*, 50 voet boven den laagsten waterstand van den *Ohio*. Achter de plaats zijn bronrijke heuvelen, van welke het water door pijpen naar *Economy* geleid wordt.

Toen wij deze plaats bereikten, reden wij eerst voorbij 2 rookende tigchelovens. Daarna kwamen wij aan een nieuw gebouwd huis, waar drie walddhoornisten stonden, die bij onze aankomst begonnen te blazen. Aan de herberg, een groot en wel getimmerd gebouw van planken, ontving ons de oude RAPP, aan het hoofd van de oudsten der gemeente. Het waren eerwaardige grijsaards, die meestal met den Heer RAPP voor 21 jaar uit het Wurtembergfche verhuisd waren. Na de eerste begroeting bragten zij ons in een eenvoudig, doch met veel smaak ingerigt, vertrek. Wij spraken er een tijd lang te zamen, en begaven ons toen, met het gansche gezelschap, aan het middagmaal. De tafel was met Duitsche geregten bezet; en er

heersch-

(*) Ik genoot in 1826 drie lentesaizoenen; een in Februarij te *Nieuw Orleans*, een te *New Harmony* en *Louisville*; en een in den Staat *Ohio* en het westen van *Pennsylvania*.

heerschte aan dezelve eene vrolijke gulheid en hartelijkheid.

Door hetgene ik over den Heer RAPP en deszelfs genootschap gelezen, en werkelijk nog onlangs in *New-Harmony* gehoord had, was ik tegen hem en de zijnen ingenomen. Des te meer verheugde het mij, dat ik hier gekomen was, om mij van het tegendeel te overtuigen. Nergens heb ik eene zoo waarlijk Aartsvaderlijke inrigting gezien, als hier; en hetgene die menschen gewrocht hebben spreekt het beste voor hunne inrigtingen, en voor de eendragt, welke onder hen heerscht.

De oude RAPP is een lang man van zeventig jaren. Zijn ouderdom schijnt zijne krachten nog niet verminderd te hebben. Zijn hoofdhaar is grijs, maar zijne blaauwe, door sterke wenkbrauwen overschaduwde, oogen zijn vol vuur en leven. Hij heeft eene sterke stem vol uitdrukking. Door hem bijzonder eigene gebaren, weet hij aan zijne gezegden een bijzonderen nadruk bij te zetten. Hij spreekt een Zwabischen tongval met eenig Engelsch gemengd; eene taal, waaraan het oor van den Duitfcher zich in de Vereenigde Staten gewennen moet. Overigens is, wat hij zegt, wel doordacht, en wordt het duidelijk voorgedragen.

Het oogmerk van RAPP is bijkans hetzelfde, als dat van den Heer OWEN, gemeenschap van goederen, en zamenwerking van alle leden des genootschaps ten algemeenen nutte, waardoor het welzijn van elken bijzonderen persoon verzekerd wordt. De Heer RAPP houdt intusfchen zijn genoot-

nootschap niet slechts daardoor bijeen, maar ook door den band der Godsdienst, welke aan OWENS genootschap ten volle ontbreekt. De uitkomst getuigt voor het stelsel van RAPP. Van het Owensche kon nog wel niet veel gewacht worden; maar de uitzigten in de toekomst zijn voor hetzelfde ook niet gunstig. Treffend en zeer wonderbaar is het allezins, dat het zulken eenvoudigen man, als RAPP, gelukken kan, een genootschap van bijkans 700 menschen zoo vast zamen te houden, en het zoo ver bij hen te brengen, dat zij hem eenigermate als een profeet vereeren. Zoo heeft hij hen, bij voorbeeld, weten te overreden, om de vereening van beide geslachten op te schorten. Men bevond, dat het genootschap te talrijk zou worden. Hierom zijn de leden der gemeente onderling overeengekomen, om slechts broederlijk en zusterlijk met elkander te verkeerem. De naauwere omgang van gehuwden wordt intuschen slechts afgeraden, en is evenmin verboden, als het trouwen. Er worden dus bij voortduring eenige huwelijken gesloten, en eveneens worden er jaarlijks eenige kinderen geboren, voor welken er eene school met een aangestelden onderwijzer bestaat.

De gemeente geeft aan den ouden RAPP den naam van *vader*, en behandelt hen ook als eenen vader. De Heer FRIEDRICH RAPP is een man van veertig jaren, lang en wel van groei. Hij ziet er goed uit, bezit veel kennis van den handel, en is eigenlijk het wereldlijk opperhoofd der gemeente, welker geestelijk opperhoofd zijn vader is. Al

hare

hare belangen gaan door zijne handen. Hij vertegenwoordigt de *Harmony Society*, zoo als zij, ondanks hare veranderde woonplaats, heet, in hare handelingen met de wereld. Daar men bevonden heeft, dat akkerbouw en veeteelt, waarmede het genootschap zich, op deszelfs vorige woonplaatsen, uitsluitender wijze bezig hield, niet genoeg opbragten, heeft men thans ook fabrieken aangelegd, die hier te lande eene zeer goede winst geven. Dezelve bestaan uit stichtingen ter bereiding van katoenen en wollen stoffen, eene brouwerij, eene stokerij en een koornmolen. Overigens werd er bij het goede Duitsche middageten uitnemende wijn gedronken, die men aan den *Wabash* gewonnen, en van daar medegebragt had; den slechteren had men, naar ik merkte, te *New-Harmony* gelaten.

Na den maaltijd gingen wij de plaats rond. Dezelve is zeer regelmatig aangelegd. De straten zijn breed en vormen regte hoeken. Twee van dezelve loopen evenwijdig met den *Ohio*, en vier andere komen regtstandig op de rivier neder. Na vier dagen, den 22 Mei, werd het eerst 2 jaar, dat men het hout ter plaats, waar *Economy* thans staat, had begonnen weg te houwen, en de boomwortels staan ter gedachtenis nog overal in de straten. Het is verbazend, hoe veel vereenigde en doelmatig geleide menschenkrachten in zoo korten tijd hebben vermogt uit te voeren. Vele gezinnen wonen er nog in loghuizen; maar eenige straten bestaan reeds geheel uit zindelijke en wel gebouwde huizen van planken, die op zekeren afstand van elkander gebouwd

bouwd zijn, op dat elk huis van een tuin omgeven blijve. Men had nog slechts de 4 verdiepingen hooge fabrieken van katoenen en wollen stoffen van tichelsteen gebouwd, en men bouwde van zulke steen een groot pakhuis ter oplage van goederen, en het woonhuis van den Heer RAPP, dat haast voltooid zijn zou. De loghuizen zijn achter de linie gebouwd, welke door de nieuwe huizen aan de straten beslagen zou worden, zoo, dat men den bouw der tichelsteenen woonhuizen aanvangen kon, zonder de gezinnen, die de loghuizen bewonen, lastig te vallen. Het huis van den Heer RAPP druischt zekerlijk eenigzins tegen de gelijkheid aan, welke hij aan zijne gemeente voorpredikt; doch het verwekt nijd noch aanstoot. Het bestaat uit een voornaam gebouw van twee verdiepingen, en twee lage vleugels, welke met dat gebouw op eene en dezelfde linie staan. Het wordt met fijn papier uit *Philadelphia* behangen. Van achteren heeft het huis eene *piazza* met een balkon. Daaraan paalt de tuin, die verscheidene *acres* lands omvat, bloemen en groentes voortbrengt, en tevens een wijngaard heeft, welke in een halven cirkel terrasvormig in de hoogte stijgt. Ik bewonderde in dien tuin eene bijzonder schoone tulp. In deszelfs midden is eene ronde kom met eene springbron. De Heer RAPP wil aldaar een tempel bouwen, waarop een beeld van de harmonie geplaatst zou worden. Dit beeld was reeds gereed, en door een beeldhouwer uit *Philadelphia* reusachtig van hout gehouwen. Het heeft veel van de beelden aan de

fneb

fi
h
e
e
aa
za
th
eer
tui
dat
den
ven
heb
ben
en a
In
door
van
was
voor
voet
kato
noo
vele
de w
hoev
pent
brag
zij
vertr
door
wor
II.

snob der schepen. Er zijn in den tuin verscheidene hutten, waaronder eene met gras bedekte, en naar een pastei gelijkende. Boven op dezelve is eene aardige zitplaats, waar metter tijd muziek gemaakt zal worden. Het binnenste bevat een vertrek, dat thans nog van hout is. Nevens den tuin werd eene stookkas gebouwd. Dezelve stond met den tuin onder het opzigt van een zeer aardig meisje, dat HILDEGARD genoemd werd, eene nicht van den Heer RAPP is, en in de Kruidkunde vrij bedreven zijn zou. De vrouwen in deze gemeente hebben alle hare Zwabische kleederdragt, met en benevens de strooijen hoeden, behouden, en een ander staat haar zeer goed.

In de fabriekgebouwen werden alle werktuigen door eene stoommachine bewogen, die de kracht van 75 paarden heeft, en te *Pittsburgh* gemaakt was. Dezelve pompte haar eigen water uit eenen voor haar geboorden put ter diepte van in de 50 voeten. Er worden hier; zoo als reeds gezegd is, katoenen en wollen stoffen vervaardigd. Het genootschap heeft zelf schoone schapen, waaronder vele merinos en Saksische. Hetzelfde koopt voorts de wol uit het omliggend oord op, welke door de hoevenaars, die zich thans grootelijks met de schapenteelt beginnen in te laten, naar *Economy* gebracht wordt. Na dat de wol gewasfchen is, wordt zij door de oudste vrouwen der gemeente, op een vertrek ter hoogte van 4 trappen, gepluisd, en door eene sleuf in de zoldering naar beneden geworpen. Daar deelt men ze, naar hare deugd, in

4. foorten. Men verft ze in eene aan de fabriek aangebouwde verwerf, en brengt ze voorts in molens, waar zij gehekeld, en dan aanvankelijk tot grove, en vervolgens, op gewone spinmachines, als de *mulljennys*, tot fijne draden gefponnen wordt. Hierop wordt zij naar den weefstoel gebracht, waar men er stoffen van weeft. Deze volt men op eenen, door de stoommachine bewogenen, volmolen, welke derwijze ingerigt worden zou, dat men zich, in plaats van zeep en volaarde, van den damp des stoomketels bedienen kon; waardoor er veel bespaard zou worden. Het laken wordt door middel van een cilinder geschoren, waarvan ik in het *patent office* te *Washington* een model had gekocht. De wollen stoffen, die hieromstreeks het beste vertierd worden, waren eene foort van middelmatig blaauw laken, behalve graauw gespikkeld laken, dat inzonderheid tot broeken gebruikt werd, en roode en witte flanel. Maar de roode flanel zou er, gelijk men wilde, inzonderheid veel gevraagd worden.

Katoenen werden er nog slechts gesponnen en geweven. Men was ze nog niet begonnen te drukken, om dat het steken der vormen veel moeite en geld kost, en de mode bij de gedrukte katoenen zoo veranderlijk is. Het bont, dat men weefde, was blaauw en wit gedobbelsteend; eene bijzondere foort van die kleur, welke met name veel naar den Staat *Tenesse* gaat, is dusgenoemd *Casinet*. De schering is katoen, en de inslag is wol. De spinmachines zijn van de algemeen bekende foort;

al-

alleen heeft men bij de eerste machines, op welke uit de wol de eerste draad gesponnen wordt, verbeteringen ingevoerd, welke veel handenarbeid nitwinnen. Weefstoelen, die machinaal weven, zijn er ook voorhanden, doch nog niet vele, zoo als men tot dus ver nog slechts eene *dressing-machine* heeft. Verscheidene der machines zijn te *Pittsburgh* gemaakt; de meeste intusfchen reeds te *Economy*. Daar deze fabriek eerst sinds korten tijd bestaat, kunnen er natuurlijk nog niet vele machines gereed en aan den gang zijn. Pijpen, die den stoom der machine door alle verdiepingen en werkplaatfen lenen leiden, verwarmen dezelve bij winter. Alle werklieden, en vooral de vrouwen, hebben eene zeer gezonde kleur; en de hartelijke vriendelijkheid, waarmede zij den ouden RAPP groetten, trof mij diep. Ook geviel het mij, dat er op elke machine een beker met frische welriekende bloemen stond; en loffelijk was in alle opzigten de heersehende zindelijkheid.

Na het bezigtigen van die belangrijke fabriek, gingen wij in het provifionele woonhuis van den Heer RAPP, om er thee te drinken en voorts het avondmaal te houden. Ik leerde hier zijne ongehuwde, en reeds eenigzins oudachtige, dochter kennen, en zijne bloeiende nicht GERTRAUD, de dochter van zijnen eenigen zoon, nopens welks dood er zulke zonderlinge geruchten loopen. De tafel was met fraai zilverwerk versierd, en het scheen den ouden RAPP goed te doen, dat hij mij zijnen welverkregeenen rijkdom toonen kon. Hij

ving, zoo als hij zelf verhaalde, met een zeer klein sommetje aan; en hij had in het oude *Harmony* aanvankelijk tegen het bitterste gebrek te kampen, ja niet eens toereikend brood voor zijn genootschap. Toen zond hij den Heer F. RAPP naar *Pittsburgh*, om *store*-goederen, en de volstrekt noodige levensmiddelen, op krediet te erlangen. F. RAPP vond zich overal teruggestooten, en bleef den ganschen nacht te *Pittsburgh* wakker, om over de hardigheid der menschen te weenen. De oude RAPP, die hem niet terug zag komen, wierp zich te zijnent insgelijks weenend op zijn leger, maar gaf inmiddels de hoop niet op, dat de Voorzienigheid voor hem en de zijnen zorgen zou; en hij hoopte niet vergeefs. Het hart van een *Pittsburgher* koopman werd getroffen. Deze kon dien nacht den slaap niet vatten, daar hij den Heer F. RAPP zoo hardvochtig afgewezen had. Hij zocht hem in den vroegen morgen op, bragt hem in zijne *store*, en zeide hem, dat hij op krediet alles wegnemen kon, wat hij begeerde. Zoo werd het genootschap gered. Naderhand liep het den regtschappen koopman te *Pittsburgh* tegen, en ondersteunde het erkenteijike *Harmony*-genootschap hem zeer trouwelijk.

Wij sleten den avond bij den Heer RAPP. Deze liet de leden van het genootschap, die de muziek verstonden, bijeen komen, om ons daarop te onthalen. Miss GERTRAUD speelde op de fortepiano, en drie meisjes zongen daarbij. De andere instrumenten bestonden uit violen, eene bas en

twee

twee fluiten. De muziek was zekerlijk zoo goed niet, als diegene, welke ik in het vorige najaar te *Bethlehem* gehoord had; maar zij onderhield ons echter regt aangenaam. De Heer VON BONNHORST verlustigde ons ook met de goede viool, welke hij speelde. De muziek werd overigens door een Duitschen Arts, die tot het genootschap behoorde, tevens schoolmeester was, en MÜLLER heette, bestuurd.

Den volgenden morgen van den 19 Mei, gingen wij nog eenmaal met de beide Heeren RAPP de plaats rond. Wij bezigtigden de brandewijnstokerij, waar men goede *Whisky* vervaardigde, die in het omliggend land sterken aftrek werd gezegd te hebben. Op de plaats zelve werd die drank echter niet gebruikt, daar de leden des genootschaps onderling overeengekomen waren, om zich van gedistilleerde wateren te onthouden. De stokerij is overigens zeer nuttig, om de varkens en het hoornvee te mesten, en zij verschaft aan het genootschap een goed voordeel. In de brouwerij werd, bij gebrek van gerst, bier uit tarwe gebrouwen. Deze fabriek was nog in hare opkomst. De koornmolen, die ook nog niet voltooid was, zou door eene stoommachine bewogen, en zoo ingerigt worden, als de molen te *Baltimore*, waarvan ik vroeger gewaagde; en er zou alsdan een oliemolen daarmede verbonden worden. De Directeuren van het genootschap hebben, als verstandige huisvaders, gezorgd, dat de molen steeds een jaar voorraad van koorn hebbe, of er soms

eenig gebrek daaraan ontstaan mogt; waarvoor men echter, in dit gelukkig land, niet ligt behoeft te vreezen. In den molen, dat een gebouw van 5 verdiepingen is, waren, zoo wel als in de fabriekgebouwen, op elke verdieping groote cilinders met water aangevuld, op dat men bij brand steeds het voorname bluschmiddel bij de hand hebbe. Het genootschap bezit overigens eene, door hetzelfde vervaardigde, brandspuit; en er is, tot derzelve bediening, eene compagnie spuitgasten georganiseerd.

Wij bezigtigden voorts de werkplaatfen der smeden en slotmakers, die onder een dak vereenigd waren, en die der witwerkers en kuipers. Overal bespeurde men blijken van vlijt, en van de kinderlijke hoogachting, waarmede de oude RAPP door zijne aanhoorigen bejegend werdt. Ook werd ons het voorraadshuis getoond, waar alle hier vervaardigde goederen te koop en ter verzending gereed liggen; ik bewonderde de deugdelijkheid van dat alles. De artikelen, die ten gebruike van het genootschap bestemd zijn, worden afzonderlijk bewaard. Daar de leden geenen perfoonlijken eigendom bezitten, en alles gemeenschappelijk is, moeten zij ook door de gemeente van kleedij voorzien worden. De kleedingstoffen, die zij bekomen, zijn van de beste hoedanigheid, even als de levensmiddelen. Van deze worden meel, gezouten vleesch, en verdere lang goed blijvende artikelen, maandelijks, maar het versche vleesch telkens, als er geslacht wordt, naar de grootte der gezinnen,

waarvoor
et ligt be-
en gebouw
als in de
oote cilin-
n bij brand
hand heb-
eene, door
er is, tot
spuitgasten

en der sme-
k vereenigd
rs. Overal
de kinder-
RAPP door
k werd ons
ier vervaar-
ding gereed
heid van dat
van het ge-
onderlijk be-
lijken eigen-
lijk is, moe-
dij voorzien
j bekomen,
en als de le-
el, gezouten
de artikelen,
telkens, als
er gezinnen,
on-

onder hen uitgedeeld. Daar elk huis een tuin heeft, zoo heeft elk gezin deszelfs eigene groentes; elk heeft ook zijn eigen gevogelte; en er is in elk huis een bakoven. Voor zulke dingen, als er te *Economy* niet gemaakt worden, is er eene *store* aangelegd, waaruit de leden op aanwijzing van de Directie verkrijgen, wat zij noodig hebben, en waar ook lieden uit de omstreken te markt kunnen gaan. Deze *store* en het voorraadhuis bevonden zich nog in houten gebouwen; maar binnen kort zouden er tichelsteenen gebouwen voor dezelve in gereedheid zijn.

Onder het nieuwe huis van den Heer RAPP bevonden zich goede en ruime kelders, waar men ons een zeer goed glas ouden Rijnschen wijn voorzette, en ons den goeden wijn, die te *New Harmony* aan den *Wabash* geteeld was, deed proeven, van welken laatsten er alhier nog in de 20 okshoofden lagen. Wij werden voorts verzocht, om eenen zeer donkeren en krachtigen wijn te proeven, die uit de wilde druiven van het eiland in den *Wabash* bereid was. Dezelve was, maar men zeide, in de drie eerste jaren, uit hoofde van zijne wrangheid, niet te drinken geweest; maar naderhand had hij zich zoó verbeterd, dat hij, na ruim acht jaren op het stuk gelegen te hebben, naar ouden Hongaarschen wijn smaakte.

In het voorbijgaan zagen wij eene kleine diergarde, waar de oude RAPP zich met tamme herten vermaakte, die hem naliepen, en uit zijne hand aten. Wij vonden er tevens een schoonen

jongen eland, die de hoogte van eene grooten os had, en ook wel tam, doch in den bronstijd gevaarlijk was, en zijn wijfje in het vorige jaar, door zijn dol bespringen, had omgebragt.

Eindelijk bragt de Heer RAPP ons nog eens naar het fabriekgebouw. Want de meisjes aldaar waren naar zijn zeggen, er zeer op gesteld, om voor mij te zingen. Terwijl dezelve van den arbeid rusten, verzamelen zij zich in eene der werkzalen, tusfchen de 60 en 70 in getale, om geestelijke en andere liederen te zingen. Zij hebben een eigen liedboek, waarin zij vele liederen uit het Wurtembergfche gezangboek, en andere door den ouden RAPP gedicht, hebben opgenomen. De laatste zijn wel in profa, doch de meisjes hebben ze op bekende melodijen gefchikt (*). De oude RAPP houdt veel van gezang; en de meisjes moeten zich, bijzonderlijk na dat GERTRAUD opgewassen is, en onderwijs in de muziek erlangt, daarop toeleggen. Er staat aldaar voor den ouden Patriarch een stoel, dien de meisjes in haar midden plaatsfen. Daarop zet nu RAPP zich neder, en de meisjes heffen aan. Haar gezang klinkt wonder liefelijk. Zij zongen voor mij vier liederen, aan-

van-

(*) In dit liedboek bevinden zich echter eenige stukken, welke, als men de reine kindsche denkwijze der hier zijnde meisjes niet in aanmerking nam, voor aanstootelijk konden worden gehouden. Men heeft, bij voorbeeld, SALOMOS *Hooglied* daarin letterlijk afgedrukt.

vankelijk geestelijke, en vervolgens, op het verlangen van den Heer RAPP, ook andere. Met wezentlijke aandoening woonde ik dat tooneel bij.

Wij nuttigden daarop, ten huize van den Heer RAPP, een zeer goed middagmaal, en de muzikale leden des genootschaps lieten zich bij die gelegenheid voor het huis hooren. Het orkest bestond uit twaalf personen, en kweet zich werkelijk zeer wel. De oude en jonge Heer RAPP, vooral de oude, ried mij zeer aan, om mij in hunne nabijheid neder te zetten, en 10 mijl van daar, aan de *Bever-creek*, de dusgenoemde *Beaver-falls* voor 25000 dollars te koopen. Daar kon ik ijzerwerken aanleggen, zeiden zij, en zeer veel gelds winnen. Zij en hun genootschap zouden mij met raad en daad kunnen bijstaan.

Met gansch bijzondere gevoelens verlieten wij na 3 uren het werkzame en gastvrije *Economy*, waar men in de herberg geene betaling aannam; en wij keerden door hetzelfde schoone land, dat wij des daags te voren doorreden hadden, naar *Pittsburgh* terug. De Heer F. RAPP, die daar ter stede zaken te verrigten had, reed ons met GERTRAUD achter na. Ik had op die reis andermaal gelegenheid, om de schoone rotsen te bewonderen, welke wij voorbijreden, en de zonderlinge, waarfschijnlijk door het water uitgeholde gaten in dezelve, welke mij aan de kleine hollen bij *Ems* aan de *Lahn* deden denken.

Te *Alleghanytown* hielden wij stil, om er het nieuw gebouwde en nog niet gansch voltooide

ooten op
stijd ge-
ge jaar,

ens naar
ar waren
om voor
en arbeid
werkza-
geestelijke
en een ei-
n uit het
door den
men. De
es hebben
De oude

isjes moe-
opgewas-
t, daarop
den Patri-
ar midden
der, en de
kt wonder
leren, aan-
van-

eenige stuk-
enk wijze der
voor aanstoo-
est, bij voor-
gedrukt.

Penitentiary te bezigtigen, dat voor het stelsel van *solitary confinement* ingerigt was. Het geheel is van een zeskanten hoogen muur omgeven. Het voornaamste gebouw heeft drie verdiepingen, en is van zandsteen. In hetzelfde zal de Gouverneur van het huis wonen, en hetzelfde zal de Bureaux en Infirmerie behelzen. Op twee hoeken van den zeshoek staan hooge en ronde torens, van waar men binnenwaarts alles overzien kan, en waarin de wachten zich zullen hebben op te houden. Achter het voornaamste gebouw staat een ander, dat, benevens een aantal gevangenhokken, het waschhuis en de keuken bevat. Hetzelfde vormt eene snaar van den cirkel, die achter hetzelfde om een plein henen loopt, en uit eene dubbele rij van hokken bestaat, welke slechts eene verdieping hoog is. De hokken der eene rij hebben hare ingangen op het plein, en de andere de hare aan den kant van den zeshoekigen buitenmuur. Elk hok is zes voet lang, en aan het wijdfte einde zes voet breed. Het bevat eene bank, en ontvangt zijn licht door den ingang, die van buiten met eene ijzeren traliede deur gesloten is. Inwendig heeft elk hok nog eene houten deur, welke de gevangene naar zijn welgevallen sluiten of open laten kan. Voor elk hok is er nog eene kleine voorplaats, als in het *Penitentiary* van *Philadelphia*. De grond der hokken of cellen is gevloerd, en er steekt in den vloer een ijzeren ring, om de gevangenen des noods daaraan vast te sluiten. Tot arbeiden hebben die ongelukkigen licht noch ruimte genoeg, en ik hoor

hoorde, dat er aan elken gevangenen dagelijks slechts 15 minuten tijds verleend zou worden, om de frische lucht te genieten. Op deze wijze kan het nieuwe stelsel niet wel iets anders ten gevolge hebben, dan de gezondheid der gevangenen te ondermijnen. Het huis bevat 196 hokken, die, naar men wilde, in den eerstkomenden herfst gereed zouden zijn, om de slagtoffers van eene kwalijk begrepene Philantropie op te nemen. Overigens moeten de kosten van het onderhoud der dus vastgezette menschen, die door geen arbeid daartoe iets bijdragen kunnen, zeer aanmerkelijk zijn.

Op den volgenden dag, den 20 Mei, ging ik met den Heer F. RAPP, die, benevens GERTRAUD, toen nog te *Pittsburgh* bleef, in eenige fabrieken, enz. Wij voeren met eene boot nabij den mond der *Monongahela* over deze rivier, naar een zoutwerk op haren linker oever. Met de aardboor, die men in *Engeland* uitgevonden en hier verbeterd heeft, heeft men naar zout water gegraven, en hetzelfde op eene diepte van 100 voet gevonden. Daar men intusschen dacht, dat het water niet zout genoeg was, bragt men eene pijp in het geboorde gat, om die zoutbron te stoppen; en men boorde verder af, tot dat men, op eene diepte van 120 voet, eene zoo sterke bron vond, als men begeerde. Het zoute water verzamelde zich, en rees welhaast in de geboorde opening. Men bragt nu eene pomp daarin, die met eene kleine stoommachine verbonden werd. Het opgepompte water wordt in eene pan gebragt, en 4 uur gekookt. Dan wordt

wordt het in een vlakken langen bak gelaten , waarin het bij de 8 duim hoog staat. Daar laat men het 4 uur staan , na het met een weinig aluin gemengd te hebben , dat alle aardeelen nederploft. Daarna wordt het door eene opening , die boven de oppervlakte van het neergeplofte slijk uitkomt , en tot dus ver gesloten was , in verscheidene ketels getapt , en daarin nu wederom 4 uren gekookt , waarbij zich het witte kookzout afscheidt , dat men er met groote ijzeren lepels uitschept. Deze handelwijze is zeer eenvoudig , zij bespaart kosten en ruimte , en is , mijns erachtens , veel beter dan onze groote graderhuizen. Uit 16 gallons van het opgepompte water krijgt men hier een gallon zout.

Naar de stad teruggevarcn , bezochten wij er verscheidene ijzerwerken , van welke er in de stad en hare nabijheid acht gevonden werden. Een dergene , die binnen de stad voorkomen , bevat eene spijkermakerij. Het snijdend werktuig valt van boven neder. De werkmán houdt de plaat , uit welke de spijkers gesneden worden , met eene tang , en moet ze telkens omdraaijen ; terwijl een hamer een kop aan den nedervallenden spijker slaat. Wij bezigtigden voorts eene vrij groote stichting ter vervaardiging van stoommachines. Ik had zulke fabrieken in *Engeland* reeds gezien. Daar intuschen de meeste stukken , die de machine uitmaken , gegoten worden , ziet men niet veel. Van het meeste belang was voor mij een dubbele hevel , door middel van welchen de gaten in de ijzeren
pla-

platen; waaruit de stoomketel zamengesteld is, geslagen worden, en het zamennagelen van die platen; want die dingen vorderen de grootste nauwkeurigheid.

Wij gingen voorts naar een ander ijzerwerk, dat niet ver van de stad op den oever der *Monongahela* ligt en *union rolling mill* heet. Daarmede is eveneens eene spijkermakerij verbonden. Ik had in het *patent office* te *Washington* meer dan 70 verschillende modellen van werktuigen ter vervaardiging van allerlei soort van spijkers gezien. In dit werk worden zij door middel van eene schar gefneden, die zich horizontaal beweegt; en gelijktijdig worden zij door een hamer van koppen voorzien. Een arbeider kan dagelijks 150 pond van de kleinere soort van spijkers vervaardigen. Belangrijk is het om aan te zien, hoe de ijzeren platen vervaardigd worden, van welke men de spijkers maakt. De dusgenoemde gans, of het ruwe gegoten stuk ijzer, bij de Engelschen *pig*, bij de Franschen *gueuse* geheeten, wordt in een oven wit gloeiend gemaakt. In dien staat wordt het er uitgenomen, tusfchen ijzeren cilinders gebragt, en door de twee eerste zevenmaal doorgetrokken, waarbij de bovenste cilinder iedere keer nader aan den onderften gebragt wordt; dan door twee digt op elkander staande cilinders wederom zevenmaal, dus in het geheel veertien maal; en elke keer wordt de handwijze van de cilinders nader aan elkander te fchroeven herhaald. De gans is nu in eene plaat, welke naauwelijks $\frac{3}{4}$ duim dikte heeft, verkeerd.

Zij

Zij wordt wederom gloeiend gemaakt, en tusschen twee cilinders gebragt, welker insnijdingen dezelve breedte hebben, die men aan de plaat geven wil. De allerfmalste platen worden tot ijzerdraad verwerkt. De werktuigen worden door eene groote stoommachine in beweging gebragt, die tevens pompen drijft, door middel van welke de aanvoer van lucht voor de smedcrijzen, de smelt- en verdere ovens onderhouden wordt. Het ijzerwerk herinnerde mij de kolosfale ijzerwerken, die ik 3 jaren te voren in *Zuid-Wallis* had gezien.

De Heer RAPP geleidde mij nog naar een zevenmaker, bij welken ik ijzeren, en pinsbekken, en meer ander metalen weeffel zag vervaardigen. Dit geschiedt op weefftoelen, welke aan die der lakenwevers gelijken, en slechts veel langer zijn, om den draad behoorlijk uit te spannen. Die van den gezegden man te *Pittsburgh* waren 25 voeten lang. Ten laatste bezochten wij eene ijzergieterij, waar men in onze tegenwoordigheid verscheidene stukken goot. De beugelijzers werden bij vieren in eene vorm gegoten, over het kruis; en men slaat ze, terwijl zij nog gloeiend zijn, uit elkander.

Des avonds reden wij naar het Tuighuis der Vereenigde Staten, dat 2 mijl van hier aan den weg naar *Philadelphia* ligt. Hetzelve werd 6 jaren geleden opgerigt, en staat onder directie van een Majoor der Artillerij, CHURCHILL, die ons in zijn huis ontving, waar ik zijne vrouw en 4 allerlieffte kinderen leerde kennen. Het gebouw bestaat eene plaats van ongeveer 4 acres tusschen den gezegden weg

weg en den *Alleghany*. Het front bestaat uit een groot gebouw van zandsteen, ter hoogte van 4 verdiepingen, en twee kleinere nevengebouwen, van welken het eene ter woning voor den directeur, en het andere voor den onderdirecteur, bestemd is. Komt men voorts op het plein, dan ziet men, dat de regtstandig op het front rustende zijden van den vierhoek elk drie gebouwen bevatten, van welke de beide eerste thans onbewoonde kazernen zijn, en de 4 andere uit werkplaatsen voor de reparatie van geweren, enz. bestaan. Tegenover het front staan twee gebouwen, in welke de smederijen en radermakers werkplaatsen begrepen zijn. Buiten de drie frontgebouwen zijn al de andere van gebakken steen. In het hoofdgebouw worden de geweren bewaard, waarvan er ongeveer 20000 stuks voorhanden zijn. De meeste zijn in kisten gepakt. De ontpakte zijn in eene zaal, met veel smaak, als tropheën, enz. verdeeld. Men heeft met 1800 geweren een gewelf van staal gevormd, dat die zaal overdekt, en eene zeer fraaije vertooning maakt. Tusschen het hoofdgebouw, en de woningen van directeur en onderdirecteur, zijn er overdekte gangen, waar men geschut van verschillend kaliber bewaart; het meeste is Engelsch, en uit de zege van wijlen Commodore PERRY op het meer *Erie* voortgesproten.

Den 21 Mei was het Zondag, en ging ik tegen 12 uur met den Heer von BONNHORST in de Episcopale kerk. Ik heb over het algemeen opgemerkt, dat in het meerendeel der Vereenigde Staten de voornaamste lieden tot de Episcopalen behooren, of

of ten minste derzelve godsdienst des Zondags bij voorkeur bijwonen. Dit is hier de *bon ton*, en het zou niet *fashionable* zijn, dat men de Methodistische kerk bezocht, tot welke meestal lieden uit de laagste volksklasse behooren. Het is in de Episcopale kerk een artikel van weelde, dat men er eene eigene bank, *pew*, hebbe, en eene bijzondere beleefdheid, dat men daarin aan vreemden plaats aanbiedt. Ik begaf mij in de *pew* van den Heer VON BONNHORST. Het was er vrij vol, en de lucht was drukkend warm. Tevens hinderde mij het menigvuldige knielen, en het staande zingen van lange Psalmen. Wij hoorden van een nog vrij jongen Prediker eene weldoordachte leerrede over de Drieënhed, welker feest dien dag gevierd werd. De Godsdienstoefening hield 2 volle uren aan.

Daarna bezochten wij den vermaarden Advokaat BALDWIN, die eenmaal lid van het Congres geweest was, en hier ter stede en in de nabijheid groote fabrieken, namelijk een papiermolen en een vornaam ijzerwerk, bezeten had. Hij had zich intusschen te diep in zaken gestoken, en voor ongeveer 5 weken waren zijne financiën in de war geloopt; doch hij verloor daaronder de achting van het publiek niet. Hij bezat wel geen vermogen meer; doch zijne praktijk verzekerde hem van een rijkelijk inkomen. Wij wandelden met hem naar de landpunt, waar het fort *Duquesne* gestaan had. Er was van hetzelfde geen overblijffel meer zichtbaar. De Engelschen hadden tegen hetzelfde niets vermagt; maar de Franschen ontruimden het in 1759,

toen

CR
LE
CR
vri
fab
pin
hoe
dag
chi
and
zijn
de
lijk
doo
der
bev
had
Alle
II

toen zij uit *Kanada* geene verdere hulp ontvangen konden. Hierop werd het door de Engelschen geslecht, die een weinig verder eene grootere schans van aarde bouwden, waaraan zij den naam van *Fort Pitt* gaven, van welken de naam van *Pittsburgh* een uitspruitfel is. Die schans, van welker wallen men eenige overblijffelen ziet, en welker kazerne thans een ijzerwerk bevat, schijnt een vijfhoek geweest te zijn, die tot aan de wederzijdsche rivier reikte. Gedurende den Amerikaanschen omwentelingsoorlog werd de schans door de Engelschen, als voor hen onnut, verlaten.

Den volgenden dag bragten de Heeren VOLZ en CRAFT mij naar de katoënfabriek van ADAMS, ALLEN en *Comp.*, aan welke asfociatie de Heer CRAFT een voornaam deel had. De firma is nog vrij jong, doch hare zaken strekken zich ver uit. Het fabriekgebouw is van gebakken steen, en 4 verdiepingen hoog; het bestaat uit 2 vleugels, die reghoekig op elkander nederkomen. De fabriek houdt dagelijks 200 werklieden bezig. Eene stoommachine, met de kracht van 75 paarden, brengt alle andere werktuigen in beweging. Die werktuigen zijn eveneens ingerigt, als te *Economy*, waar men de eerste van hier bekwam; en ik zag hier eigenlijk geen nieuws. Van eene zeer goede machine, door middel van welke men zich van het kloppen der boomwol, een zeer onrein en ongezond werk, bevrijdt, en veel tijd en handenarbeid uitwint, had ik te *Economy* ook reeds een namaakfel gezien. Alle spinmachines, weefstoelen, enz. werden in het

II. D.

Z

ge-

gebouw vervaardigd, en hetzelfde wordt des winters eveneens met stoom verwarmd, als de fabriek van *Economy*.

Na dat wij die inrigting bezigtigd hadden, gingen wij naar eene ijzergieterij, welke aan zekeren Heer SCHÖNEBERGER toebehoorde, en *Juniata foundery* genoemd werd: doch het was er ledig, naardien de revue der Militie gehouden werd, en de arbeiders daarbij meestal moesten verschijnen. Het Militie-stelsel is den volke hier te lande niet aangenaam, en tevens ondoelmatig. De Militie wordt elk jaar slechts tweemaal geoefend en kan dus niets leeren; nogtans verliezen de fabrikeurs hunne werklieden op die dagen, en misfen dezen hun arbeidsloon. Overigens is de Pittsburghsche Militie noch gekleed, noch gewapend. Het eenige werk, dat wij dien dag in de *Juniata foundery* zagen verrigten, bestond in het slijpen van gegotene beugelijzers; hetgene men eerst op steenen en dan op houten raderen doet, welke door een paardenmolen gedreven worden.

Voorts bezochten wij den Heer VOLZ, en bezigtigden wij een magazijn van alle artikelen, die hier vervaardigd worden, *domestic ware house* geheten, en voor vreemdelingen een wezentlijke belangrijke tentoonstelling van Westersche kunstvlijt. Alle fabrikeurs uit de stad en hare omstreken brengen het hunne daarin, en zetten er een commissaris, om het opzigt over de goederen te houden en ze te verkoopen. De meeste artikelen bestaan uit gegoten en gesmeed ijzerwerk, kagchels,

ke-

kétels, schoorsteenen met spaarovens, beugelijzers, zeisfens, sikkels, zagen, enz. Voorts vindt men hier alle gereedschap, dat ter bearbeiding van wol en boomwol noodig is, benevens scheikundige preparaten, vitriool, verfstoffen, verschillende soorten van zeep, enz., ook vele soorten van katoenen stoffen, ongeverfde, wit en blaauw dobbelsteen, en effen blaauw. Gedrukt was er hier niet. Van de lakens waren eenige zeer fijn en, tegen 7 dollars de Amerikaansche el, te *Steubenville* gemaakt. Een geruimen tijd lang kon men geene goede en duurzame kleuren uitvinden, om de wol te verwen; maar dat gebrek, wilde men, was eenigermate verholpen. Fijn staalwerk heeft men hier nog niet veel; en de mesfenmakerij is er nog in de geboorte.

Eindelijk bezocht ik een ouden Heer EICHBAUM, van 76 jaren, een glaslijper, en vader van den bezitter van eene draadtrekkerij en postmeester. Dezelve moet zich, door zijne vlijt en bekwaamheid, een heel aardig vermogen hebben aangeschaft. In vroegeren jaren woonde hij te *Carlsruhe*, en hij beroemde zich zeer op de bescherming van het Badensche hof, inzonderheid op die van Hare Hoogheid de Markgravin.

 XXV.

Reis naar *Philadelphia*, en tweede op-
 onthoud daar ter stede.

Den 23. Mei beklommen wij te 8 uur de *mail-
 stage*, om onze verdere reis naar *Philadelphia* aan
 te vangen. Met veel leedwezen verliet ik *Pitts-
 burgh*. Het was mij er in alle opzigten wel be-
 vallen, en het zou mij er bij langer vertoef steeds
 beter bevallen zijn. Er loopen van *Pittsburgh*
 naar *Harrisburgh* twee wegen, een ten Noorden
 en een ten Zuiden; en, daar het genoegzaam even-
 veel was, welken weg men insloeg, verkoos ik
 den eersten, daar de *stage*, die denzelven gebruikte,
 bij *Ramsays hotel* afreed. Wij leiden tot aan
Armagh 56 mijlen af, en wisselden daarbij slechts
 tweemaal van paarden, in *M'Millers tavern* en te
New-Alexandria. De afftanden zijn voor de paar-
 den veel te groot, om te gedoogen, dat men snel-
 lijk voortkome. Daarbij heeft men in *Pensylvanie*
 de gewoonte, om op elke 3 of 4 mijl water aan
 de paarden te geven. Het land is bergachtig. De
 weg is eene chausfée geweest, en heet nog steeds
 een

een *turn pike road*, naar de tolhekken, waarvan hij voorzien is, en waar men tol voor dien weg betalen moet; doch hij is in een vreeselijk slechten staat. Onmenschelijk worden de pasfagiers er tegen elkander aangestooten, en men vordert inmiddels weinig; om niet te vermelden, hoe de warmte en het stof ons op dien leelijken weg kwelden. Wij ontmoetten vele voerlieden, en kwamen vele verhuizenden uit de Oostelijke Staten tegen, die met de hunnen en het hunne naar de Westelijke Staten togen, om zich daar neder te zetten. Voor de bewoners der Oostelijke en Noordelijke Staten zijn de Westelijke hetzelfde, dat de Vereenigde Staten over het algemeen voor de Europeërs, en met name voor de Duitschers zijn. Die lieden denken er een beloofd land te vinden, dat van melk en honig overvloedt, en vinden zich soms deerlijk bedrogen (*). De plaatsen, die wij aantroffen, heeten *East-Liberty*, *Wilkinsburgh*, *Murrys ville*, *New-Alexandria* en *Blairsville*. Zij zijn alle onbeduidend. De rivieren waren de *Loyalhanna* en de *Connamaughe*, beide met vrij hooge rotsige oevers. Die rivieren hebben over zich houten bruggen; maar deze zijn zoo slecht, dat een onzer voorste paarden op eene derzelve twee deelen doortrapte, en wij veel moeite hadden, om het dier met ongebroke pooten uit deszelfs leelijken stand te redden.

(*) Velen vinden echter ook eene zeer goede rekening bij die verhuizing.

den. Des avonds reden wij over de eefte der groote bergketens, welke van het Zuidwesten naar het Noordoosten door dit land loopen, en de omstreken van den *Misfissipi* en die des *Atlantifchen oceaans* vaneen fcheiden. Het was de vrij hooge *Chesnut ridge*. Over dezelve henen zag het land er fteeds bergachtiger uit; de dalen waren echter nog immer wel bebouwd. Eerst tegen 11 uur des avonds bereikten wij *Armagh*; daar het geval met de brug ons vrij lang opgehouden had; en des morgens tegen 2 uur zetteden wij onze reis verder voort.

Wij reden 58 mijlen ver tot aan *Alexandria* door de plaatfen *Ebensburg*, *Munster*, *Blairs-gap*, *Hollydaysburg* en *Williamsburg*. Op weinige mijlen van *Armagh* kwamen wij aan eene tweede der evenwijdige bergketens, die *Laurel hill* heet. Ik fteeg den berg te voet op; de zon was juist aan het opgaan; het frifche groen en de lucht, die met den geur der menigvuldige bloeiende *Azaleas* vervuld was, maakten een goeden indruk op mij. Die *Azaleas* vonden wij bijkans op al de bergen, welke wij dien dag zagen, in vollen bloei ftande; rooskleurige *Calmias* begonnen te bloeijen; de *Rhododendrons* waren nog zoo ver niet gevorderd. Bij den geur der *Azaleas* kwam vaak die der wilde *Acaciaas*, die hier in groote menigte voorkomen. De verdere boomen, die wij op deze gebergten bemerkten, zijn kftanjeboomen, walnoot- en *hickory*-boomen, fumach, eenige linden met breede bladren, groote den, ahornen en platanusfen, doch

de

de beide laatste voornamelijk in de dalen. Op deze bergen met hunne schoone uitzigten, en in dit heerlijke plantgewas, voelt zich de geest verheven, en het hart gesterkt. Intusfchen wordt het genot van dat alles voor den reiziger verbitterd, door den slechten weg, aan welken niets schijnt gedaan te worden, offchoon men de tolgelden niet heeft vergeten.

Na dat wij den *Laurel hill* afgeklommen waren, reden wij verscheidene mijlen ver door een vrij dicht woud, en bereikten wij *Ebensburg*, waar wij de eerste maal van paarden wisselden. Dit is een klein zeer fraai gelegen oord van ongeveer 300 inwoners. Hetzelve scheen nogtans meer aan het afnemen te zijn, dan aan het toenemen. Bijkans geheel verlaten is *Beula*, eene kleine plaats, die 2 mijlen verder ligt, en door lieden uit *Wallis* aangelegd werd, die zich intusfchen, hunne rekening aldaar niet vindende, verstrooid hebben. Van *Ebensburg* naar *Munster* voortgereisd, bereikten wij, achter die plaats, het *Alleghany gebergte*, dat in dit oord het hoogste is. Het verhevenste punt, waar wij pasfeerden, heet *Blairsgap*, en zou meer dan 3000 voet boven de oppervlakte der zee uitsteken. De chausfée, hoe slecht ook onderhouden, is nogtans goed aangelegd geworden, en loopt niet steil tegen de gebergten op. Deze zien er wonderlijk uit. Zij hebben lange ruggen, die aan elkander stooten, den vorm van prismaas hebben, volkomen gelijk afloopen, en bovenaan slechts 30 voet breed zijn; ja elke berg schijnt, als men voor zulk eene

bergreeks staat, niet slechts even hoog, maar ook even lang, als de aan hem palende.

Na dat wij de *Alleghany mountains*, op welker plantgewas het nopens de *Laurel hill* gezegde past, achter ons hadden, geraakten wij in een bekoorlijk dal, waar wij aan eene beek een grooten koornmolen en eene groep hecht gebouwde huizen vonden, die den naam van *Blairsgap post-office* voeren. Daar wisselden wij andermaal van paarden. De beek heet *Reaverdam creek*, en ontlast zich tusschen *Hollydaysburg* en *Franktown* in de *Juniata*. Dit oord heeft den naam van goed ijzer voort te brengen, en nopens de geweerfabriek van *Harpersferry* is reeds opgemerkt, dat men er van het ijzer der *Juniata* veel gebruik maakt. Bij *Franktown* genaakten wij die rivier, en wij bleven den ganschen overigen dag aan derzelve oever. Vaak liep de weg dicht langs de *Juniata* henen. Hier ontbraken, even als bij den overtocht over het gebergte, de leuninggen geheellijk, en liep de weg vaak langs diepe afgronden henen. Op die gevaarlijke plaatsen had het mistappen van een paard ons, bij de ontmoeting van groote vrachtwagens, een onvermijdelijken ondergang kunnen berokkenen. De weg is vaak uit de rotsen gehouwen. Wij bemerkten op verscheidene plaatsen der bergen plekken gronds, die op het zonderlingste met grootere en kleinere rotsbrokken bezwaard s'chenen te zijn.

Voorbij *Franklin* kwamen wij in een dal, dat aan de regter zijde door *Lock mountain*, en aan de

de
E
tij
en
on
ee
Ja
me
hi
raa
we
va
eer
we
zou
ver
Te
wa
eer
ond
gel
van
kle
I
3
ver
ged
son
Wi
nia
wij

de linker door *Brush mountain*, gevormd werd. Evenwijdig met den laatsten berg loopt eenigen tijd lang een bergrug, die in dat dal aanvangt, en den naam van *Canoe mountains* voert. Bij zijn ontstaan vormt hij met een enkelen berg *Canoe hill* een regthoek, en sluit hij het dal bijkans af. De *Juniata* kronkelt zich tusschen dien berg en *Lock mountain* door. De weg loopt over den *Canoe hill*; en aan de andere zijde van denzelven geraakt men in een schoon dal, *Canoe valley*, in welks midden eene herberg en hoeve den naam van *Yellow Spring* voeren. Deze naam komt van eene bron, die achter de hoeve ontspringt, en zich welhaast als beek in de *Juniata* werpt. De bron zou ijzer bevatten, en de steenen der beek geel verwen; maar ik bemerkte of proefde daarvan niets. Tegen 9 uur des avonds bereikten wij *Alexandria*, waar wij vernachtten. Hier hoorde ik voor het eerste het geluid van de groote kikvorsch, die onder den naam van *bullfrog* bekend is. Hetzelve gelijkt naar het bulken van een kalf, of veeleer van een jongen stier. *Alexandria* is overigens een klein plaatsje met ongeveer 300 inwoners.

Den 25 Mei wilden wij des morgens vroeg te 3 uur van dat plaatsje afrijden; maar de koetsier versliep zijnen tijd, en wij moesten tot over vieren geduld oefenen. Wij reden 60 mijl ver naar *Thomsonstown*. Het land was op nieuw vrij bergachtig. Wij bleven meestal op den linker oever van de *Juniata*. Op weinige mijlen van *Alexandria* reden wij wel door eene waadbare plek naar den regter-

oever, doch, na dat wij eenen tot *Warriors ridge* behoorenden berg te boven waren, keerden wij op 7 mijlen van *Alexandria*, bij *Huntingdon*, over eene brug, naar den linker oever terug. De plaatfen, die wij aantroffen, waren *Huntingdon*, *Lamberts tavern*, een alleenstaand huis, waar wij van paarden wisselden, *Waynesburg*, *Lewistown*, *Mifflin* en *Mexico*. Die plaatfen zijn meestal klein, maar ten deele wel gebouwd, met vele hechte huizen. Tusschen *Huntingdon* en *Waynesburg* rijdt men door de dusgenoemde *Packs mountains* ter plaatse, waar de *Juniata* er doordringt. De weg is hier meerendeels door de rotfen gehouwen, en loopt zonder leuning langs een diepen afgrond nevens de rivier voort. Voorts komt men in de *Juniata valley*, die aan de linkerzijde door de lage *Limestone ridge*, e. aan de regter door de *Blue ridge* gevormd wordt, welke laatste zich onmiddellijk uit de *Juniata* verheft. Dit dal herinnerde mij de Nasfaufche landen aan de *Lahn*; alleen zijn de bergen aldaar minder hoog, en niet allen tot aan den top zoo schoon met houtbewasfen. *Waynesburg*, waar men voorheen van paarden wisselde, ligt zeer schilderachtig aan de *Juniata*. *Lewistown* is een stadje aan dezelfde rivier, dat zeer wel gebouwd en zeer fraai van ligging is. De weg van hier tot *Thompsonstown* liep over heuvelen langs de rivier, en bleef slecht. Aan den anderen oever der *Juniata* stijgen de *Tuscarora mountains* uit haar op. Zij is tot aan *Waynesburg* bevaarbaar. Wij zagen keel. boats op haar liggen. Te *Thompsonstown*

town kwamen wij eerst des avonds te 10 uren aan. Wij hadden van het omliggend land weinig gezien; ik hoorde het intusfchen als zeer schoon roemen.

Den 26 Mei trokken wij te 2 uur op, om 72 mijlen ver over *Millerstown*, *Coxtown*, *Harrisburg*, *High Spire*, *Middletown*, *Rocktown*, *Franklin*, *Ellsabethstown* en *Mountjoy* naar *Lancaster* te rijden. Aanvankelijk liep de weg door een bergachtig land aan den linker oever der *Juniata*. Daarna togen wij bij *Beelens ferry* met eene pont over de rivier. Het water was vrij laag, zoo dat men den rotfigen bodem zien kon. Een reeds afgebakend kanaal za! de hindernissen voorkomen, die het lage water voor de sloopvaart aanbrengt. Na voerde ons een ontoebereide weg, dien wij grootendeels te voet afleiden, 10 mijlen ver over drie bergen, de *Limestone ridge*, *Mahony ridge* en *Dicks hill*, naar *Clarks ferry* aan den *Susquehanna*, een weinig beneden den mond der *Juniata*. De *Susquehanna* is hier bijkans eene mijl breed, en ruischt tusfchen hooge gebergten over eene zeer rotfige bedding, waarop men hier en daar, ter bevordering van de sloopvaart, kribben aangelegd heeft. Op den linker oever der rivier heeft men ook reeds een kanaal afgestoken. Bij *Clarks ferry* heeft men een uiterst schoon uitzigt over de *Susquehanna*, die hier van zoo hooge bergen ingesloten is, dat hij, na genoeg even als de *New Yorksche Lake George*, naar een meer gelijkt. Aan onze linker zijde grijpt zijne vereeniging met de *Juniata* plaats; en aan onze rechterhand dringt hij door.

rs ridge
wij op
n, over
de plaat-
, Lam-
wij van
n, Mif-
al klein,
chte hui-
urg rijdt
tains ter
De weg
uwen, en
grond ne-
in de Ju-
or de lage
r de Blue
ch onmid-
herinnerde
alleen zijn
t allen tot
fen. Way-
den wisfel-
iata. Le-
, dat zeer
. De weg
uvelen langs
deren oever
ns uit haar
rbaar. Wij
Thompsons

door eene klove in een hoogen berg. Door die opening henen ziet men van *Clarksferry* in een ander dal, dat door de *Blue mountains* begrensd wordt. Voor zich heeft men den breedten *Susquehanna*, en op deszelfs anderen oever tegen over zich den hoogen *Peter mountain*.

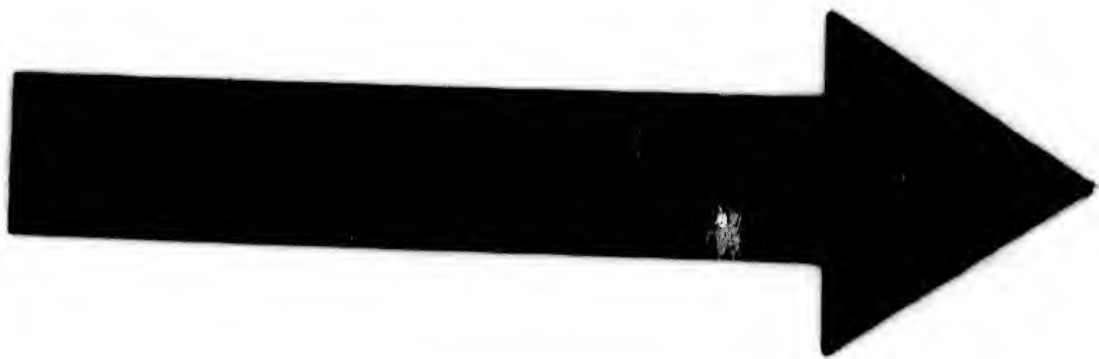
Bij *Clarksferry* voeren wij met eene pont over den *Susquehanna*, welks water zoo helder was, dat men het tot op den rotsigen bodem doorzien kon. De *Cove mountain*, op den regter oever, tegen over den *Peter mountain*, vormt eene bogt, en raakt met derzelver beide einden den *Susquehanna* aan, eenmaal nabij *Clarksferry*, en vervolgens 8 mijlen verder naar beneden. Hier staat er tegen over hem een rotsige berg ter hoogte van 900 voet, die een deel van den bergrug *second mountain* uitmaakt. Er loopen hier op een afstand van 8 mijlen 4 bergruggen evenwijdig voort; als vooreerst de *Peter mountain*, dan de *third mountain*, vervolgens de *second mountain*, en ten laatste de *Blue mountains*. Er zou hier, naar men wil, veel goede steenkool te vinden zijn. Onze weg was chausfée, en liep tusfchen den *Susquehanna* en de bergen henen. De rivier baant zich ten laatste een weg door de *Blue mountains*, welk gebergte een oude bekende van mij was. Ik had hetzelfde de eerste maal te *Nazareth* gezien; voorts was ik, Westelijk aan naar *Harpersferry* rijdend, over hetzelfde henen gekomen, en wederom in de tegenoverstaande rigting, toen ik van *Staunton* naar *Charlottesville* reisde.

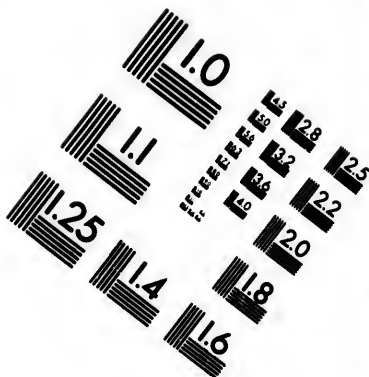
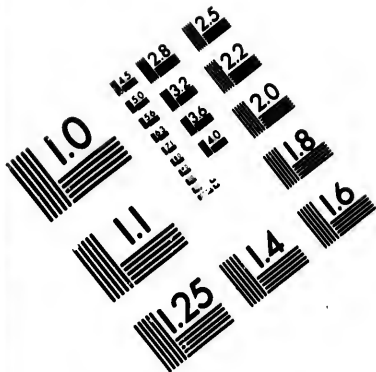
berg. Door die
Chesapeake in een
mountain begrensd
 breeden *Susque-*
 oever tegen over
 eene pont over
 100 helder was,
 bodem doorzien
 rechter oever, te-
 vormt eene bogt,
 inden den *Susque-*
Chesapeake, en vervol-
 gen. Hier staat er
 r hoogte van 900
 rug *second moun-*
 p een afstand van
 voort; als voor-
third mountain,
 en ten laatste de
 maar men wil, veel
 Onze weg was
Susquehanna en de
 zich ten laatste
 ns, welk gebergte
 Ik had hetzelfde
 gezien; voorts was
Chesapeake rijdend, over
 derom in de tegen-
 van *Staunton* naar

Aan

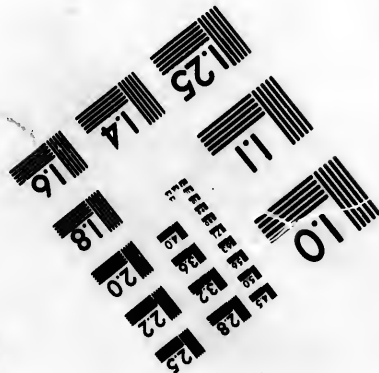
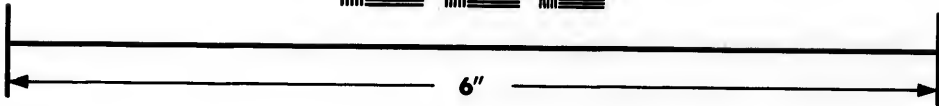
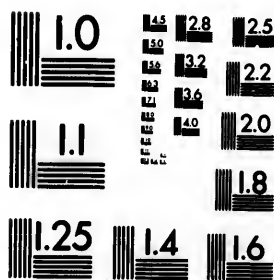
Aan gene zijde van dat gebergte kwamen wij in
 een land, dat met tarwe en maïs wel bebouwd
 was; en tegen den middag bereikten wij *Harrisburg*.
 Wij hielden ons aldaar bij de 2 uur op, en troffert
 er de *Stings* aan, die langs den dusgenoemden Zuid-
 delijken weg van *Pittsburgh* gekomen was. *Harris-*
burg, 209 mijlen van *Pittsburgh*, en nog 100 mij-
 len van *Philadelphia* verwijderd, ligt tamelijk hoog,
 tusfchen den linker oever van den *Susquehanna*
 en eene beek, en mag bij de 4000 inwoners hebben.
 Het is de hoofdplaats en Gouvernementszetel van
 den Staat *Pensylvanie*, en bevat een Kapitoel, en
 twee gebouwen voor de Bureaux aan weerskanten.
 Het Kapitoel staat op eene hoogte, van waar men
 de stad overziet. Alle drie de gebouwen zijn van
 tighelsteen, en hunne stoepen zijn met kolonnades
 van witte gehouwen steen versierd. Die zuilen
 staan in een halven eirkel. Het kapitoel is twee
 verdiepingen hoog, en heeft op het dak een koe-
 pel, die op zuilen rust. De eerste verdieping bevat
 de vergaderplaatsen van den Senaat en de Repre-
 sentanten, welker zetels er een amphitheater vor-
 men. In de bovenste verdieping is voor den Gour-
 verneur een wezentlijk prachtig verblijf aangelegd,
 maar de tegenwoordige Gouverneur SCHULZE maakt
 van hetzelfde geen gebruik, en bewoont een bij-
 zonder huis in de stad. Het deed mij leed, dat ik
 geen tijd had, om met dien zoo verscheidend be-
 oordeelden Staatsman persoonlijk bekend te worden.
 Het Kapitoel is, zoo wel als de Bureaux, met leijen
 gedekt, terwijl de meeste huizen der stad naar de

oude

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

18
20
22
25
28
32
36
40

01

oude manier nog planken daken hebben. Op denzelfden heuvel staat het Tuighuis van *Pensylvanie*. De stad is regelmatig gebouwd, heeft geplaveide straten en vele tichelsteenen huizen, ook een *courthouse* en een *county goal*, in de Duitfche nieuwspapieren hier ter plaatfe *Dschähl* geheeten. Over den *Susquehanna* lag eene overdekte brug van hout, die door een eiland in de rivier in tweeën gedeeld werd. De steenen pilaren dier brug zijn met ijzeren krammen, in plaats van met kalk, verbonden.

Des namiddags na 2 uren verlieten wij *Harrisburg*, met groote warmte in de lucht. De weg ftoof geweldig, maar was anders beter; het rijtuig was gemakkelijker, de wifselplaatfen voor de paarden nader bij elkander, en derzelve loop fneller. Tot aan het 9 mijl ver gelegen *Middletown* bleven wij op den linker oever der voorgemelde rivier. Daar reden wij over eene waadbare plaats in de *Swatara-treek*, offchoon er eene fchoone overdekte houten brug over dezelve ligt; en daarna verlieten wij den *Susquehanna*. Een weinig verder reden wij over de *Connonwagecreek*, en kwamen wij in het om de goede bebouwing vermaarde *Lancaster-county*, dat bijkans alleen door Duitschers of derzelve kroost bewoond wordt. De *worn-fences* verdwenen hier, en maakten voor omtuiningen met regte latten plaats; maar inzonderheid troffen mij de fchuren, die er vaak veel beter, dan de woonhuizen, uitzagen. De huizen zijn van hout, en onaanzienlijk, terwijl de fchuren grootendeels van

ge-

gehouwen steen zijn, namelijk, al wat gelijkvloers is en de stallingen bevat, met en benevens de beide gevelmuren. Tusschen deze is de verdere schuur van hout gebouwd. Vee en paarden zien er zeer wel uit; en men schijnt veel schapenteelt te drijven. De woningen zijn van boomgaarden omgeven, en bij de meesten bespeurde ik persen ter bereiding van appeldrank. De smeden branden hunne houtskool hier dicht bij de smederijen, en ik zag nevens verscheidene dier werkplaatsen brandende kolenmijten staan, en wel in de dorpen. Wij passeerden de *Little chiques creek* en de *Chiques creek* over hunne bruggen. De brug over de *Swarara creek* had steenen pilaren — zonder kalk. Ik zag voorts heden ook eenige omtuiningen van steen zonder kalk, of drooge muren, zoo als ik den vorigen zomer in den Staat *Masachusetts* gezien had. Eerst tegen 10 uur des avonds bereikten wij ons nachtverblijf *Lancaster*, waar wij in eene zeer goede herberg onder dak geraakten. Terwijl wij in het donkere voortreden, zagen wij eene groote menigte lichtende vliegen, vooral bij vochtige weilanden. Sinds eenige dagen hadden wij tevens verscheidene bonte, en zeer fraai geteekende, vlinders gezien.

Den 27 Mei bleven wij, om drie redenen, den ganschen dag te *Lancaster*. Vooreerst vond ik mij, door gebrek aan rust en sterke warmte, op de lange reis zeer aangedaan. In de tweede plaats wilde ik op een Zondag, die te *Philadelphia* zeer langwijdig is, niet in die stad zijn. Ten derde wilde ik mijn dag-

dagboek, dat in de laatste dagen natuurlijk grootelijks onaangevuld had moeten blijven, behoorlijk aanvullen.

Den koelen morgen maakte ik mij te nutte, om *Lancaster* te bezigtigen. Het is de hoofdplaats van het reeds vermelde graaffchap. De stad is op een heuvel gebouwd. Zij bevat meer dan 6000 inwoners. De straten doorsnijden er elkander regthoekig. De meeste zijn geplaveid, van zijpäden voor voetgangers voorzien, en met Italiaansche populieren beplant. Er zijn aldaar nog eenige houten huizen, de meeste zijn van tichelsteen; eenige zelfs van gehouwen steen. In het middelpunt der stad is er eene vierkante plaats, welke het *court-house* midden op zich heeft. De markt-hallen zijn niet ver van daar. Het Museum was van weinig beteekenis. Het bevattede op eene verdieping zeer slechte wasfenbeelden, en op de andere eenige Indiaansche oudheden, opgezette dieren, sehelen, vischen en delfstoffen. Men liet er ook eene tamme *gazelle* kijken, die allerlei kunsten deed. Dezelve kon oijferen, zocht verscheidene kaarten op, kende namen, enz. Ik werd door eenige inwoners van *Lancaster* bezocht. Onder hen was een Heer voigt van *Leipzig*, die ons door de stad leidde. Men wil, dat het de plaats is, waar men de beste *rifles* der Vereenigde Staten maakt. Om de zeldzaamheid kocht ik zulk een schietgeweer voor 11 dollars. De Heer voigt bragt ons in een publieken tuin nabij de stad. Deze tuin is regt smaakvol aangelegd, en de lieden

van

van *Lancaster* vermaken zich er met kegelen en andere onschuldige verlustigingen. Wij gingen den weg naar *Baltimore* verder op, tot aan eene overdekte houten brug, die over het riviertje *Conestoga-creek* ligt. Deze brug is zoo gemaakt, als de beschrevene in den Staat *Ohio*, maar veel ligter. Zij zal niet lang kunnen duren. Wij keerden door een zeer fraai dal naar de stad terug. Des avonds ontving ik eene menigte bezoeken. Ik noem slechts een lid van het Congres, den Heer BUCHANAN, wiens redenen bij die vergadering veel goedkeuring vinden, en een ouden Mennoniet, WILMER geheeten, die mij met eenen door hem uitgevonden toefstel, om den wijn te koelen, bekend maakte.

Den 28 Mei verlieten wij *Lancaster* des morgens te 5 uur. De chausfée was in goeden staat, en wij reden, door elkander genomen, 5 mijlen in een uur af. Dus hadden wij des avonds te 7 uren de 64 mijlen tot aan *Philadelphia* afgelegd. De plaatsen tusschen deze stad en *Lancaster* heeten *Sondersburg*, *Paradise*, *Sadsburg*, *Coastville*, *Downingtown* en *Warre*; tusschen dezelve zijn er eene menigte alleenstaande hoeven en herbergen aan den weg. De rivieren zijn de *Conestoga creek*, nevens welke men een bevaarbaar kanaal groef, de *Peeanea creek*, twee armen van den *Brandywine*, en digt bij *Philadelphia* de *Schuylkill*. Het land is over het geheel niet zeer heuvelig. Wij hadden slechts den *Mine ridge* te bestijgen, en reden verscheidene mijlen op denzelfden voort. Het gansche oord is op het voortreffelijkste bebouwd, en met fraaije

II. D.

Aa

hoe-

hoeven bezet. Verscheidene schuren zagen er uit als groote kerken. De *worn fences* waren vaak door drooge muren, of door levende doornheggen vervangen. Niet ver van *Lancaster* ligt een welgebouwd ziekenhuis, met eene laan van Italiaansche populieren voor zich, waarvan men hier alomme een sterk gebruik maakt. Het oord van *Brandywine* was in den omwentelingskrijg een vermaard oorlogstooneel, waar veel bloeds vergoten werd. Wij reden ook dicht langs *Valley-forge* henen, waar de groote WASHINGTON met zijn korps gelegerd was, terwijl de Engelschen *Philadelphia* bezet hielden. Hoe verder wij kwamen, des te klaarder zagen wij, dat wij eene prachtige stad naderden. De menigte van schoone landhuizen werd groot; en er kwamen ons te voet, te paard en op rijtuigen, fraai opgeschikte lieden te gemoet. Wij namen onzen intrek te *Philadelphia* op nieuw in *Mansson house*.

Dus was ik weder op bekenden bodem, in het lieve *Philadelphia*. In de weinige dagen, die ik hier nog vertoeven kon, werd alle vorige kennis met vreugde hernieuwd, en nieuwe met nieuwe bevestiging gemaakt. Tevens werd een en ander, dat ik nog niet bezigtigd had, door mij opgenomen. De Heer HUYGENS, die tot dus ver mijn reisgenoot geweest was, verliet mij hier, om naar zijns vaders verblijf bij *Washington* weder te keeren.

Ik reed met mijnen ouden vriend, den Philantropischen Kwaker, ROBERT VAUX, en met den Heer NIEDERSTETTER, zaakgelastigden des Konings

van

gen er uit
 vaak door
 eggen ver-
 en wel ge-
 italiaansche
 alomme een
Brandywine
 ard oorlogs-
 rd. Wij re-
 n, waar de
 legerd was,
 zet hielden.
 er zagen wij,
 De menigte
 n er kwamen
 , fraai opge-
 onzen intrek
house.
 odem, in het
 dagen, die ik
 vorige kennis
 net nieuwe be-
 een en ander,
 r mij opgeno-
 dus ver mijn
 hier, om naar
 weder te kee-
 d, den Philan-
 k, en met den
 den des Konings
 van

van *Pruisfen*, naar het Instituut voor doofftommen. De reden, waarom ik hetzelfde in den vorigen herfst niet had bezocht, was, dat de kweekelingen toen juist bezig waren, hun provifioneel betrokken oud huis in de stad te verlaten, en in een nieuw ingerigt huis over te gaan. Hetzelve bestaat uit een hoofdgebouw, voor welks ingang een portico met 4 Dorifche zuilen staat, en uit twee vleugels achter hetzelfde, waarvan de eene door de jongens, de andere door de meisjes bewoond wordt. Het Instituut bevattede in het geheel 80 kweekelingen, van welken er 13 door hunne maagfchap, 50 door den Staat *Pensylvanie*, 5 door den Staat *New Jerfey*, en 12 door het Instituut, onderhouden werden. De inrigting, welke reeds bij de 6 jaren oud is, werd aanvankelijk door vrijwillige bijdragen en infchrijvingen aangelegd. Vervolgens gaf het Wetgevend ligchaam van *Pensylvanie* daaraan 8000 dollars, en hetzelfde betaalt voor elken kweekeling jaarlijks 150 dollars. De directie bestaat uit eenen Voorzitter, 4 Vicepresidenten, waaronder de Heer VAUX eene plaats bekleedde, een Thesaurier, een Sekretaris, en nog 23 Directeuren. Onmiddellijk aan het hoofd van het huis stonden een Opperleeraar, L. WELD, 4 Ondermeesters, eene Huishoudster en twee Geneesheeren.

De Heer WELD had zich lang te *Hartford* in *Connecticut* opgehouden, en in het Dooffstommer-Instituut aldaar de methode van onderwijs aangeleerd, van welke hij zich hier met een goed gevolg bedient. Wij vonden hem met het onder-

wijs van eene der lagere klassen bezig. Hij dicteerde aan de kweekelingen iets uit de Natuurlijke historie. Zij schreven hetzelfde op groote leijen schielijk na. Wij deden hun verscheidene vragen, die door hen met veel scherpzinnigheid beantwoord werden. De Heer NIEDERSTETTER vraagde hen, of zij zich eenig denkbeeld van de muziek konden vormen. Een hunner antwoordde: wel te weten, dat er toonen waren, en dat verscheidene toonen, zoo of zoo vereenigd, verschillende klanken uitmaakten; maar verdere denkbeelden zeiden zij zich van de muziek niet te kunnen maken. In andere vertrekken waren andere kweekelingen aan het schrijven en teekenen. Een van dezen teekende reeds zeer goed met zwart krijt, en werkte juist aan een portret van den President ADAMS. De jongens werden tot handwerken opgeleid. Verscheidene waren aan het katoenweven; andere aan het schoenmaken, enz. De meisjes leerden naaijen en breijen. De kleedingstukken, welke de kweekelingen in het huis verbruiken, werden er alle gemaakt. De kweekelingen eten alle te zamen in eene zaal. Om te slapen heeft elke sekse een bijzonder vertrek, waar de kweekelingen twee aan twee bijeen liggen. Ook is er voor de zieken van elke sekse eene bijzondere infirmerie. Keuken en waschhuis zijn onder den grond. Overal zag ik de voorbeeldigste zindelijkheid en orde heerfchen, en de jonge lieden zagen er zeer gezond uit.

Een hunner vraagde mij schriftelijk, wat mijne geliefdste studie was. Ik antwoordde, de Wiskunde.

de. Hierop schreef hij mij, dat hij ze ook beminde, maar geene gelegenheid had, om daarin groote vorderingen te maken. Om de kweekelingen met de beginfelen der Rekenkunst bekend te maken, bedient men zich van eene Rekenmachine, welke aan de Rusfische gelijkt. Achter het huis, en aan deszelfs zijden, worden er moestuinen aangelegd, welke tevens tot plaatfen van uitspanning voor de jonge lieden zouden kunnen dienen. Ik kon niet nalaten, den Heer WELD overluid mijn groot genoegen over zijn Instituut en zijne leerwijze te kennen te geven.

Ik had wel reeds in het vorige jaar de *Academy of fine arts* bezigtigd. Wij gingen echter nogmaals daarheen, om dat er eene tentoonstelling van schilderijen plaats greep. De verzameling bestond intusfchen slechts uit portretten, en wel uit vrij middelmatige. Over het geheel bloeijen, zoo als ik reeds te voren opmerkte, de beeldende kunsten in de Vereenigde Staten nog niet sterk. Welligt komt zulks van den smaak, dien de Amerikanen van hunne Engelsche voorouders (*) geërfd hebben, en die voor de schilderkunst niet heel groot schijnt te zijn. Ik sla intusfchen meer geloof aan hetgene de

Heer

(*) De Engelschen, weet men, betalen het beste, en zulks lokt vele vreemde kunstenaars naar *Engeland*. Uit de inboorlingen zelve van dit land komen er, naar evenredigheid, weinige voort.

Heer JEFFERSON opmerkte, dat die kunst er te weinig aangemoedigd wordt, en zulks aan de gelijke verdeeling der erfenissen tusschen de kinderen, uit hoofde waarvan een aanzienlijk vermogen bij de hier zijnde talrijke gezinnen niet lang vereenigd blijven kan, te wijten is.

Voorts bezigtigde ik, in gezelschap van de Heeren VAUX en NIEDERSTETTER, de hier gevestigde Munt der Vereenigde Staten. In den jare 1793, toen het Gouvernement der Republiek zijnen zetel nog steeds te *Philadelphia* had, werd die munt er in een nieuw gebouwd burgerhuis aangelegd; en zij is nog de eenige in het gemeenebest. Hare voortbrengfelen zijn zeer eenvoudig; en men heeft er tot dus ver nog weinige der verbeteringen in werking gebragt, welke de Munten van *Londen* en *Milaan* zoo zeer onderscheiden. Er werd aldaar, juist toen wij er waren, niet veel gewerkt. Wij zagen slechts het verdunnen der zilverstaven tusschen cilinders, als die der Pittsburghsche spijkermakers, en het uitsteken van de geldstukken, dat door middel van voortgelijk een werktuig geschiedt, als waarmede de gaten in de ijzeren platen der stoomketels geslagen worden. Voorts zagen wij er halve dollars slaan, waarbij de stempel door 2 man in beweging wordt gebragt. Er staat daarbij nog een derde, om de ongeftempelde stukken in eene bus op elkander te zetten, die alsdan een voor een door een bijzonderen toestel onder den stempel geschoven, en na de stempeling in eene kist geworpen worden. Men slaat sinds 1803 geene
groot

grootere zilvermunt, dan halve dollars; daar de heele, zoo haast zij van de Munt kwamen, opgekocht, en tot den handel op *China* gebruikt werden; als willende de Chinesche handelaars geene kleinere geldstukken, dan heele dollars, aannemen. Men toonde ons eene verzameling van hier geslagen medailles, waarvan eenige, vooral die op de verschillende overwinningen der zeemagt toepasselijk zijn, zeer goed uitgevoerd waren. De eene zijde bevat het borstbeeld van den zeeheld, ter eere van wien men den gedenkpenning sloeg, en de andere zijde het zeegevecht. Voor de overwinning van den Generaal JACKSON bij *Nieuw Orleans* is er zelfs een gouden gedenkpenning vervaardigd, welks voorzijde het borstbeeld van den overwinnaar bevat, en de tegenzijde eene persoonsverbeelding der Vereenigde Staten, aan welke de Geschiedenis een wenk geeft, om den naam van *Nieuw Orleans* op een schild te schrijven. Eene andere schoone medaille is diegene, welke de *Agricultural Society*, bij de jaarlijksche tentoonstelling van vee, *Cattle show*, uitdeelt. Jammer is het, dat aan deze verzameling alle medailles ontbraken, welke voor het bewind van den President MONROE geslagen werden. Overigens is het muntgebouw zeer bekrompen, en wordt hetzelfde door eene stoommachine, welke de kracht van 12 paarden heeft, nog al meer verengd. Men doet intuschen geen aanzoek bij het Congres, om een grooter en beter gebouw, uit vrees dat de gansche Munt alsdan naar *Washington* verplaatst zou kunnen worden.

Wij bezochten het kerkhof der Episcopalen, om het graf van Doctor FRANKLIN te zien, wiens gebeente aldaar bij dat zijner, in hetzelfde jaar overledene, gade in een en hetzelfde graf rust. Dit graf is digt bij den muur des kerkhofs gelegen. Eene groote plaat van wit marmar, die hetzelfde bedekt, heeft tot opschrift:

BENJAMIN	}	FRANKLIN.
et		
DEBORAH		
		1790.

Ik erken, dat deze eenvoudige woorden mij zeer welsprekend en verheven schenen, en ik daardoor sterker getroffen werd, dan eenig graffchrift vol loftuiging mij had kunnen treffen. Op hetzelfde kerkhof rust de vermaarde ontleedkundige Doctor RUSH, vader van den tegenwoordigen Staatssecretaris voor de schatkamer. Dit kerkhof ligt, zoo als de meeste kerkhoven van *Philadelphia*, midden in de stad; een kwaad, waarover aldaar veel gesproken wordt, doch waarvan de opheffing zeer bezwaarlijk moet wezen.

Ook het Museum van den schilder PEAL ontving nog een bezoek van mij; doch ik vond er niets nieuws, behalve eene leelijke levende ratelslang, welke, met 2 andere kleinere en onschadelijke slangen, in eene glazen kas, als tot een bol zamengerold lag. Men kon haren ratel niet geheel zien, daar zij denzelven met haar plat en breed lijf bedekt had. Dat lijf is vol schubben, en de kop is ongemeen groot, in vergelijking met dien van andere slangen.

slangen. Het ondiër lag er bijkans stokstijf neder, en bewoog den kop slechts een weinig, als men hetzelve te na kwam. Het heeft schoone zwarte glimmende oogen, en in de bovenlip eene zeer kleine driekante opening, door welke het zijne lange zwarte drievoudige tong uitsteekt, als het geprikkeld wordt. Ik kon hetzelve niet bewegen, om zijnen muil te openen, en mij zijne tanden te laten zien. Men zeide, dat het met muizen gevoed werd, en dezelve eerst onder stuiptrekkingen sterven liet, voor dat het dezelve opslokte.

Zeer aangenaam verraste mij hier ter stede de verschijning van den braven Generaal BERNARD, dien waardigen officier, wiens genotene omgang voor mij eene der aangenaamste herinneringen uit de Vereenigde Staten blijft. Hij bevond zich slechts voor een paar dagen te *Philadelphia*, om eene Commissie over zeker Kanaal van goeden raad te dienen. De Generaal BERNARD is een der weinige verdienstvolle mannen, van welke men niets anders, dan goed, hoort spreken; en, als hij onbegrijpelijker wijze vijanden hebben kon, zou zijn beminnelijk karakter dezelve, bij de eerste kennis-making, in vrienden doen verkeeren. Onder de menigvuldige Heeren, die mij hier bezochten, gedenk ik nog slechts aan zekeren AUTHENRIETH, uit *Lehigh county*, daar dezelve mij allerlei belangrijke berigten nopens de steenkoolmijnen aan den *Lehigh* en bij *Mauch Chunk* gaf, welke ik eerstdaags in perfoon dacht te gaan bezigtigen.

Bij den Heer ARNOLD HALBACH, en deszelfs

broeder, werd ik op nieuw zeer vriendelijk ontvangen; en de eerste had de goedheid van mij, zoo veel zijne uitgebreide bezigheden gedoogden, op verscheidene mijner wandelingen te geleiden, Als beschermmer der kunsten bragt hij mij bij twee schilders hier ter stede, EICHHOLZ en BIRCH. De eerste is de zoon van een koperflager te *Lancaster*, en werkte zelf eerst bij zijnen vader, doch toonde zich vervolgens tot portretschilderen geschikt en geroepen, waaraan hij zich voorts met uitstekende gevolgen wijdde. Zijne portretten hebben de verdienste van zeer wel te gelijken, en dezelve zijn ook vrij goed en juist geschilderd. De andere kunstenaar, BIRCH, bezit een schoon talent voor het landschap en bijzonderlijk voor zeestukken. Ik had mij geveleid, gezigten uit de Vereenigde Staten bij hem te zien, doch ik vond mij in mijne verwachtingen te leur gesteld. De Heer BIRCH zeide mij, dat de landschapschilders in de Vereenigde Staten zoo weinig aanmoediging genoten, dat hun de moed geheel ontzong, om de schoone oorden van hun vaderland af te malen. Zijne zeestukken zijn zeer fraai, doch geen derzelve is gansch voleindigd. Met eene zeldzame waarheid van uitdrukking stelt hij stormen voor. Terwijl de Heer EICHHOLZ, met zijn juist niet zeer uitstekend talent, een zeer goed bestaan vindt, zou, naar men wilde, de talentvolle BIRCH vaak aan het bitterste gebrek zijn blootgesteld.

Bij een spiegelkooper zag ik eene galerij stukken van levende meesters, onder anderen van SULLY.

Een

Een dezer tafereelen is waarlijk schrikverwekkend. Het verbeeldt een man en zijn paard, die zaam door eene reuzenslang zijn aangevallen en ingerold. De uitdrukking der smart bij het paard is zeer goed voorgesteld, en het gelaat van den gemartelden man kan men niet zonder afgrijzen aanzien, even min als het gansche stuk. Weinige afbeeldingen waren er wel gelukt; het best geviel mij een tafereel van BIRCH, zijnde eene boot in een storm bij een wrak, welks manschap zich in die boot redt.

Met den Heer NIEDERSTETTER leide ik eenige boodschappen bij handelaars in landkaarten af, die intüschen over het geheel niet veel bijzonders hadden. Het is zeer moeilijk goede kaarten van de Vereenigde Staten te leveren, om dat derzelver grondgebied niet Trigonometrisch afgemeten is geworden.

Bij een middagmaal, hetwelke door den Heer CADWALADER, opperhoofd der Militie van *Philadelphia*, en een der aanzienlijkste inwoners van deze stad, gegeven werd, maakte ik eenige nieuwe kennisfen, en werd ik onder anderen bekend met den Generaal HARRISON, van *Cincinnati*, lid van den Senaat der Republiek. Deze was in den jongsten oorlog Generaal bij de armee, en sloeg den Engelschen Generaal PROCTOR aan de grenzen van *Kanada*, waar het vermaard inlandsch opperhoofd TECUMSEH sneuvelde; maar tot groot leedwezen van het leger, en tot deszelfs nadeel, verliet hij hetzelfde, uit hoofde van een twist met den toenmaligen Oorlogs-Minister ARMSTRONG.

Op

Een

Op een avondgezelschap in de stad, dat wel uit 30 personen bestond, deed men mij menige vraag naar mijne reis, en bijzonderlijk naar mijn verblijf te *New Harmony*. Men was hier niet zeer met het stelsel van den Heer OWEN ingenomen, en men geloofde niet, dat zijn gezelschap in stand zou blijven. Men ergerde zich aan zijne ongodsdienstige beginselen, en men stond verwonderd, dat de Heer M'CLARE, een oud, geleerd en schrander man, zich door zijn stelsel derwijze had laten innemen, dat hij, bij de vergadering van een geleerd genootschap, waar men den aankoop van eene nieuwe vergaderplaats voorfloeg, zeide, dat men nog slechts een paar jaartjes wachten moest, tot dat het *new-social-system* zich over het land zou hebben verspreid; alswanneer de grond in de steden zoo goedkoop worden zou, dat men denzelfden bijkans om niet zou kunnen bekomen.

Een klein geschenk van den Heer VAUX kan ik hier niet onvermeld laten. Het is eene doos van het hout van den olmboom bij *Kensington*, onder welken WILLIAM PENN in 1682 zijn traktaat met de inlanders sloot (*). De doos is zeer eenvoudig, en slechts met een medaillon van zilver versierd. Op dat medaillon staat: PENN'S TREATY, 1682; en daaronder: UNBROKEN FAITH!

(*) *Kensington* was voormaals een afzonderlijk dorp, aan den *Delaware*, hoven *Philadelphia*. Thans behoort hetzelfde tot de zoo ver uitgebouwde stad. De boom werd eenige jaren geleden door den bliksem getroffen.

 XXVI.

Reading. De Koolmijnen van Pottsville en Mauch Chunk. Bethlehem.

Den 3 Junij verliet ik des morgens te 4 uren *Philadelphia*, om de Kolenwerken aan gene zijde der *Blaauwe bergen* te bezigtigen, daarna nog een bezoek bij mijne vrienden te *Bethlehem* af te leggen, en mij hierop naar *New-York* te begeven, daar de tijd mijner inscheping, tot mijn groot leedwezen, naderde. Ik reed met de gewone *mail stage* 52 mijlen ver, tot aan *Reading*. In weerwil van het onweder, dat wij 's avonds te voren gehad hadden, was het toch wederom zeer warm; en het stuiven van den weg hinderde ons, inzonderheid op deszelfs laatste gedeelte, grootelijks.

Aanvankelijk reden wij langs denzelfden weg, dien ik in den vorigen herfst naar *Bethlehem* berezen had, over *Survillie*, *Germantown* en *Chesnut-hill*. Het tegenwoordige aanzien des lands verschildte grootelijks van deszelfs voorkomen in het toenmalig ruw jaargetijde. Thans was alles groen en levendig, en de menigvuldige en fraaije tuinen

van

van *Germantown* waren alle met de schoonste bloemen opgevuld. Offchoon dit vlek zeer in de lengte uitgestrekt is, gelijk ik reeds vroeger meldde, levert echter deszelfs voorkomen geene vermoeijende eenvormigheid op. De verschillende zomervverblijven der gegoede bewoners van *Philadelphia*, die vrij dicht op elkander volgen, bieden veel eer eene schoone afwisseling aan. Van *Chesnut-hill* heeft men een zeer wijd uitzigt over het omliggende land, dat schoon en dicht bevolkt is. Heerlijk vooral vertoonde zich het dal van den *Schuylkill*, dien men door middel van ingelegde dammen, en door kleine kanalen, welke men om de ondiepste kanalen henen heeft geleid, tot over de *Blaauwe bergen* bevaarbaar heeft gemaakt.

Aan geene zijde van *Chesnut-hill* verlieten wij den bovengenoemden weg, en wendden wij ons links af naar *Norristown*, een zeer romanesk stadje, dat op den linker oever van den *Schuylkill* ligt. Voor dat wij hetzelfde bereikten, reden wij voorbij groote marmergroeven, die bij de 100 voet diep zijn, en zeer schilderachtige kloven in den berg vormen. De marmerblokken worden er door middel van werktuigen uitgehaald, die door molens, waarin paarden loopen, in beweging gebragt worden. Het marmer uit die groeven is graauw, met vele witte aderen; het wordt in de meeste fatsoenlijke huizen te *Philadelphia* aan de schoorsteenen gebezigd. De meeste mijlpilaren op onzen weg waren eveneens van dat marmer gemaakt. De afsat wordt deels tot kalk gebrand, deels aan de chausée, die hier-

om-

omstreeks voor eene Amerikaansche nog al tame-
lijk goed was, verbruikt.

Aan gene zijde van *Norristown* reden wij weder-
om door een schoon oord. Tusschen *Chesnut-hill*
en de marmergroeven, waren wij de *Wisahircan-*
creek, die vele molens drijft, over eene goede stee-
nen brug, overgetrokken. Tusschen *Norristown*
en *Trap*, eene kleine plaats aan den straatweg, re-
den wij over twee andere riviertjes, de *Skippar* en
de *Perkionem-creek*, en bij het stadje *Pottsgrove*
over een derde, *Monataway-creek* geheeten, dat
zich hier in den *Schuylkill* uitlast. In een heuve-
lig oord liep de weg door *Warrensburg* en *Exer-*
town, en over de *Mannokesy-* en *Rush-creek*. Ein-
delijk zagen wij *Reading* in een lagchend dal voor
ons liggen. Het zag er gansch militair uit, daar
er dien dag eene Compagnie vrijwilligers gemonsterd
en geoeffend was, en in eene herberg voor de stad
van de manoeuvres uitrustte. Te 5 uur kwamen
wij er aan, en vonden wij er in *Trautmans ta-*
vern een goed verblijf.

Reading bevat bij de 5000 inwoners. Het be-
staat uit eene voorname straat, die lang is, zich
in het midden tot een plein uitbreidt, en door
verscheidene andere straatjes regthoekig doorneden
wordt. Men bestaat er van landbouw en eenige
handwerken. Men maakt er vele hoeden, inzon-
derheid vele van wol, welke in menigte naar die Sta-
ten gaan, waar de slavernij in zwang is, en naar
Westindie, om door de slaven gedragen te worden.
Ik gaf hier een bezoek aan den Heer HEISTER,
voor-

voormaligen Gouverneur van *Pensylvanie*, een waardigen grijsaard, die zijnen 74 jarigen ouderdom wonder wel droeg. Hij leidde mij naar zijnen schoonzoon, Dr. MÜHLENBERG, Duitsch-Lutherfchen Predikant hier ter stede, en zoon van den beroemden geleerde en natuuronderzoeker MÜHLENBERG, die 10 jaar te voren overleden was. Wij bleven bij denzelven thee drinken, en gingen voorts naar den *Schuylkill* wandelen, over welken er hier eene houten brug ligt. Wij bezigtigden ook een gedeelte van het kanaal, langs hetwelke de steenkool van den *Opper-Schuylkill* naar *Philadelphia* gaat. Hier bij *Reading* daalt dat kanaal langs 4 sluizen, die vrij hecht gebouwd schenen te zijn. Het maakte een zonderlingen indruk op mij, dat ik een ieder hier Duitsch hoorde spreken. Reeds van *Philadelphia* af had ik die taal overal gehoord; in *Reading* hoorde ik bijkans niets, dan Duitsch spreken, en beter dan ik het van den Staat *Ohio* en *Lancaster* af gewoon was te hooren. Onder Dr. MÜHLENBERGS bestuur heeft *Reading* eene goede Duitsche school, in welke de taal zuiver geleerd wordt. Hij zelf bezit eene talrijke en uitgekijpte Duitsche en Engelsche boekerij. Van *Philadelphia* naar *Reading*, en *vice versa*, varen er thans langs den *Schuylkill* wekelijks twee kanaalbooten, op welke er plaats voor 100 reizigers zijn zou. Zij verlaten de eene plaats des morgens te 3 uur, en bereiken de andere te 5 uur des avonds.

Ik huurde te *Reading* een wagen met 2 paarden, tegen 3 dollars per dag, om de kolenwerken aan

ge-

gene zijde der *Blaauwe bergen* te kunnen bezoeken. Ik verliet de plaats des morgens te 7 uur, en reed 36 uur ver naar *Pottsville*, ganschelijk over eene *Chausfée*, die tusfchen beiden vrij ongemakkelijk viel. Dezelve bragt ons meermalen in de nabijheid van het kanaal; dat doorgaans aan de oppervlakte des waters 30 voeten breedte heeft. Hetzelve wordt, door middel van houten bakken, over verscheidene beken; welker bedding diep is, henengeleid. Tusfchen *Reading* en *Pottsville* zou dat kanaal ongeveer 80 sluizen hebben. Wij pafeerden er verscheidene; eenmaal zag ik er 7 digt aan elkander, die eene fraaije vertooning maakten. Tegen den middag bereikten wij een Duitsch stadje, *Hamburg* geheeten, halver weg *Pottsville*, aan den voet der *Blaauwe bergen*, niet ver van den *Schuylkill* en deszelfs kanaal. Wij hielden er middag; en ik trof er, daar het Zondag was, eene menigte ledigloopers in de herberg aan; dat alle Duitschers waren. Verscheidene welopgevoerde lieden van die natie maakten in de Vereenigde Staten voor mij de aanmerking, die ik, helaas! bewaarheid vond, dat de Duitschers, naast aan de Ieren, de ruwfte der aankomende vreemdelingen zijn. Die waarheid drong zich aan mij te *Hamburg* al wederom op; inzonderheid ter zake van een jongen Arts, die op verscheidene Duitsche Akademien gestudeerd had, en zijnen zeldzamen tui- melgeest op eene gemeene wijze aan den dag leide. Voor de eerste maal in de Republiek trof mij het *gemaakte betoon* van Republikeinsche manieren.

II. D.

B b

Niet

Niet ver voorbij *Hamburg* reden wij door een hollen weg, langs welken de *Schuylkill* door de *Blaauwe bergen* henen dringt. Het oord werd in dit enge dal zeer romanesk; en hetgene dit tooneel voor mij bijzonder belangrijk maakte, waren de ontelbare in bloei staande calmien, hier ten onregte *laurels* genoemd, en de rhododendrums, welke, onder het welig gewas van kastanjes, *butternuts*, eiken, olmen, platanusfen, bloeiende tulpenboomen en sumachs, een heerlijk vertoon maakten. Hoe vaak dacht ik aan het groote genoeg, dat mijn Heer Vader geschept zou hebben, had hij met mij door dit gebergte kunnen reizen, en die schatten van het plantenrijk met zijn kennersoog bewonderen. De weg liep, langs de eene zijde van den *Schuylkill*, ver boven denzelfden, over de bergen, en ik zag die rivier in een diepen afgrond beneden mij henen vloeijen. Zij kromt zich hier, en is door kribben bevaarbaar gemaakt, daar men te weinig ruimte vond, om haar kanaal aan hare zijde voort te zetten. Na dat wij den voornaamsten hollen weg der *Blaauwe bergen* doorgereden waren, verlieten wij, voor eenen geruimen tijd, den bevaarbaren *Schuylkill* en deszelfs kanaal, en redet wij door een eng dal, hetwelke met calmien, rhododendrums en eenige azaliaas, als bedekt was, en door hetwelke de *Kleine Schuylkill* vloeit. Kort hierna pasfeerden wij door een ander dal, tusfchen den *Scrub* en *Scollop hill*, en voorts over een langen berg, die *Limestone ridge* heet. Aan gene zijde van dien berg bereikten wij het geheel van bergen

ingeflotene, en romanesk gelegene, stadje *Orwigsburg*, dat, in den vorm van een kruis gebouwd, na genoeg 800 inwoners hebben moet. Verder heen reden wij op nieuw door een woudrijk dal, genaakten wij wederom den *Schuylkill* en deszelfs kanaal, en kwamen wij eindelijk te *Pottsville* aan.

Deze plaats stond nog genoegzaam op geene kaart, daar zij eerst sinds 3 of 4 jaren ontstaan, en haar aanwezen aan de bewerking der kolengroeven verschuldigd is. Hier wordt de *Schuylkill* bevaarbaar, en hier worden de kleine *keel botts* gebouwd, welke op die rivier of deszelfs kanaal varen. Voor den bouw van die vaartuigen staan hier een paar zaagmolens. Er is tevens een hooge oven, in welken het hieromstreeks gevonden ijzer gesmolten wordt. De kolenwerken worden voor rekening der *Schuylkill-Coal-Compagny* bearbeid, die den *Schuylkill* op hare kosten bevaarbaar gemaakt heeft, om de kolen naar *Philadelphia* en *New-York* te kunnen vervoeren. Te *Philadelphia* wordt het 80 pond zware schepel kolen tegen $\frac{1}{2}$ dollar, verkocht. Sinds anderhalf jaar is de rivier eerst bevaarbaar, en heeft men een begin gemaakt met de kolengroeven te bewerken.

Pottsville bestaat uit eene enkele straat, en ligt in een vrij eng dal, aan den regter oever van den *Schuylkill*. Het is zijnen naam aan zekeren Heer *Pott* verschuldigd, die er het ijzerwerk aangelegd heeft. Op den daloever tegen over de plaats zijn de ingangen van twee kolenwerken, die intusschen, uit gebrek aan arbeiders, niet bewerkt worden.

Ik leerde in onze herberg zekeren Heer BAKER van *New-York* kennen, die een der voornaamste ondernemers van de kolenwerken is; en voorts ook zekeren Heer TAYLOR, uitgever van het hier verschijnend *Miners Journal*, waarvan men met lof spreekt.

Met die beide Heeren, BAKER en TAYLOR, reed ik naar de kolenwerken, $2\frac{1}{2}$ mijl van *Pottsville*, en niet ver van de *Norwegian-creek* gelegen. De kolen vertoonen zich hier bijkans op den bovengrond; en zekere zwarthed der aarde toont derzelve nabijheid aan. Derzelve uitdelling is nog zeer nieuw, en niemand verstaat dat werk hier nog in den grond. Daarom wordt het tot dus ver nog steeds op eene onberedeneerde en kostbare wijze gedreven. Waar men kolen denkt te vinden, hakt men gaten in den bodem; en, heeft men eene ader aangetroffen, dan volgt men dezelve. De laag loopt hier van het Oosten naar het Westen, en wendt zich dan met een hoek van 45° Zuidwaarts henen. Tusschen twee lagen vertoonen er zich gemeenlijk leijen, ter dikte van 12 voeten. Onder die laag heeft men, borende, wederom kolen ontdekt, doch dezelve nog onopgedolven gelaten. De openingen der mijnen zijn een weinig meer dan 20 voet diep. De kolen worden in emmers opgewonden, meestal met windassen. Op eene enkele plaats loopen er daartoe paarden in een molen. Eene der groeven is met water bezet. De pompen zijn intusschen nog niet in orde; men moet het water er diesvolgens, op eene zeer langwij-

wijlige en kostbare wijze, met emmers uitschep-
pen. De hoedanigheid der kolen is zeer goed, en
zij branden zeer wel, zonder zwavel te bevatten.
Er werkten in de groeve tegen de 50 man, die
door elkander maandelijks 15 dollars verdienden.
Tot dus ver had de Compagnieschap 30 schepen
aan den gang, om de kolen naar *Philadelphia* te
brengen. Zij worden van de groeve af, op groote
wagens met vier paarden, naar de ligplaats der
schepen gebracht. Men belooft zich uit de bewer-
king van deze kolengroeven eene groote winst,
welke intusfchen dan eerst zal kunnen worden be-
rekend, als men stelselmatiger zal zijn begonnen
te arbeiden. Men wil de werken mettertijd door
middel van een *railroad* — in de Duitsche nieuws-
papieren hier ter plaats *riegelweg* — gemeenschap
met de rivier doen hebben; hetwelke veel zal uit-
winnen. Een berg, welke met dengenen, die de
kolenwerken bevat, evenwijdig loopt, en nog ge-
heel met hout bezet is, zou ook zeer vele kolën
bevatten; doch men heeft ze er nog niet opge-
dolven.

Na dezen zeer vermoetjenden uitstap, bij welchen
ik naar de meeste groeven gereden was, verliet ik
den 5 Junij, tegen 10 uur, *Pottsville*, en reed 40
mijlen ver, tot aan *Mauch Chunk*. Aanvankelijk
ging het tot *Orwigsburg* terug, en toen links af
naar *M'Keansburg*. De weg liep door een woud-
rijk dal, dat slechts in de nabijheid van het beekje
Pine-creek een weinig bebouwd was. *M'Keans-*
burg is eene kleine stad op eene hoogte, welke

over een romanesk dal uitziet, dat van den *Klein Schuykill* doorloopen wordt. Aan de eene zijde heeft het plaatsje een bosch, dat van sprinkhanen wemelde, die een gedruisch maakten, dat men op een grooten afstand hooren kon. Deze landplaaq is hier eigenlijk zeldzaam; en, dat zij dit jaar verscheen, zulks schreef men aan het zoo ongemeen dorre voorjaar toe. Ik ging een weinig in dat bosch wandelen, en vond onder de steenen, die er in groote menigte liggen, verscheidene geschotene kristallen. Bijzonderlijk vond ik een steen, die volkomen aan den vereenigden schedel en snavel van een vogel geleek. In het lei, tusschen welks lagen die der kolen door loopen, vindt men vele versteende planten, met name varenkruid en calmie. Men zide mij, dat men in eene holigheid tusschen de leijen den afdruk van een ineen gekronkelden hoop slangen gevonden had; en bijzonderlijk waren de afdrukfels der koppen zeer zichtbaar geweest.

Van *M'Keansburg* reden wij door dalen en over bergruggen verder heen, en geraakten wij in het enge en romaneske dal der *Lehigh*, waarin wij langs een steilen weg afdaalden. Het stadje *Lehighton*, aan den uitloop van de *Mahoning creek* in de *Lehigh*, bestaat nog slechts uit weinige huizen, en heeft een kommerlijken aanvang van bestaan; want het land is te ruw en te bergachtig, om met vrucht bebouwd te worden, en het op 3 mijl afstands gelegene neringrijke *Mauch Chunk* belet de opkomst van die andere plaats. Deze landstreek,
hoe

hoe ruw zij ook wezen moge, en hoe weinig zij voor den mensch oplevere, zou evenwel, wegens deszelfs welig plantgewas, aan een kenner en liefhebber een bijzonder genot aanbieden.

Het begon reeds te schemeren, toen wij *Lehigh*-*ton* bereikten. Nogtans zettede ik mijne reis voort. De weg werd zeer eng, was ten deele in de rotfen gehouwen, en liep dicht langs den regter oever der *Lehigh* henen, tot aan *Mauch Chunk*, welke plaats wij onder een sterk onweder, toen het reeds donker was, bereikten. Zij ontleent haren naam van de *Mauch Chunk*, die er in de *Lehigh*, bij de hier zijnde Duitschers *Lecha* geheeten, uitloopt. Ik nam er mijn verblijf in de eenige, maar zeer goede en wel ingerigte, herberg, die door een Kwaker, *Atherton*, gehouden werd. De plaats bestond eerst sinds 4 jaar, en heeft haar aanwezen aan de bearbeiding der naburige kolenwerken te danken, welke, nevens het gansche omliggende grondgebied, aan de *Lehigh-Coal-Compagny* toebehooren; eene maatschappij, welke bestaan ouder is; dan dat van hare mededingster te *Pottsville*, en welke een groot kapitaal bezit, en haren arbeid meer stelselmatig voortzet. Een der sterkste aandeelhouders is een Kwaker van den naam van *WHITE*, die hier woont, eigentlijk alles geschapen heeft, en alles zelf bestuurt. Dezelve bezocht mij nog des avonds; ik leerde in hem eenen eenvoudigen man kennen, die intusfchen veel over het welzijn der menschheid nagedacht had, en zeer wel sprak.

Den volgenden morgen leidde de Heer *WHITE* mij

op de plaats rond. Dezelve ligt in een zeer eng dal, dat van hooge bergen omgeven is, die zich regtstreeks uit de *Lehigh* verheffen en met woud begroeid zijn. Om de gewonnene kolen gemakke-lijk en goedkoop naar *Philadelphia* te kunnen overbrengen, heeft de Compagnieschap de *Lehigh* door dammen met sluizen en kleine nevenkanalen getracht bevaarbaar te maken, en werkte zij nog steeds daaraan. De sluizen, welke de Heer WHITE daartoe uitgevonden en in werking gebragt heeft, zijn door mij reeds hiervoren beschreven (*). Ik zag thans derzelve werking, en verwonderde mij over derzelve ligten en goeden gang. Het kanaal, waarin hier twee sluizen, op 130 voet afstands, van elkander staan, is tusschen de sluizen 30 voet breed, en met hout bekleed, dat achter zich een muur heeft, welks voegen met vochtig cement aangevuld zijn. De Heer WHITE berekent, dat het houten bekleedfel het na genoeg 30 jaren goed maken, en de steen van den muur zich in dien tijd met het cement vast verbinden en eene soort van rots vormen zal. De sluizen waren nog niet allen volbouwd, en het kanaal was evenmin voltooid, zoo dat de scheepvaart nog slechts gebrekkig, met *flat boats* van 10 voet lengte en 6 voet breedte, gedreven werd. Deze koppelt men bij tweeën nevens en bij vijven achter elkander. Komt zulk een vlot van 10 booten op den *Delaware* bij *Philadel-*
phia

(*) Zie I deel, blad, 337 en volg.

zeer eng
 die zich
 met woud
 gemakke-
 nnen over-
 le *Lehigh*
 venkanalen
 rte zij nog
 leer WHITE
 ragt heeft,
 en (*). Ik
 onderde mij
 Het kanaal,
 et afftands,
 en 30 voet
 er zich een
 tig cement
 rekent, dat
 jaren goed
 in dien tijd
 e voort van
 og niet allen
 n voltooid,
 rekkig, met
 oet breedte,
 tweeën ne-
 omt zulk een
 bij *Philadel-*
phia

phia, en zijn de kolen er gelost, dan sloopst men de booten, verkoopt men de planken, als timmerhout, en brengt men al het ijzer, dat er aan is, op karren naar *Mauch Chunk* terug. Voor den bouw van die booten zijn aldaar steeds twee molens bezig met planken op hun pas te zagen, zoo dat de kundige timmerlieden in een uur zulk eene boot kunnen zamenspijkeren. Zoo haast intuschen het kanaal en de sluizen voltooid zijn zullen, zal die houtverspillende en kostbare scheepvaart een einde nemen, en zullen de kolen met op- en nedervarende stoombooten vervoerd worden. Op dat nu derzelve schepraden de oevers van het kanaal niet mogen schaden, worden deze met steenen opgezet. De kolen worden ter plaatse, waar zij ingescheept worden, met de karren, die ze er aanvoeren, gewogen. Straks begeven zich de karren op eene schijf, die ronddraait, waarna het vierspan losgemaakt wordt, de schijf zich met de kar beweegt, en deze laatste, met behulp van een werktuig, dat door een paardenmolen in beweging gebracht wordt, van voren opgeheven wordt, zoodat de kolen er achter af vallen. Bij het inladen in de schepen gebruikt men losse breede buizen van ijzer, waaraan men, naar dat het water hoog of laag is, een min of meer schuine rigting geeft. Die buizen zijn van onderen met roosters bezet, door welke de kleine brokjes en het stof nedervallen, zoo dat er enkel grootere stukken in geladen worden.

Men vindt in de nabijheid van *Mauch Chunk* vrij veel ijzer, ten deele in een zandigen toestand,

en nabij aan de oppervlakte der aarde. Men heeft er een paar hooge ovens aangelegd, om dat ijzer eerst te smelten. Dit heeft men intusfchen met de steenkool nog niet kunnen doen, maar men is genoodzaakt, om zich daartoe van houtskool te bedienen. Dat ijzer gebruikt men, om *railroads* te maken, die naar het gewigtigste kolenwerk op 9 mijl afftands loopen zullen. Zij zullen den vervoer der kolen tot aan het water ongemeen veel ligter, en voor het minste drie vierde goedkooper maken. Er zullen daartoe ijzeren karren gebruikt worden. De helling van den berg is van een voet op de 100 voeten. Tegen die helling op zullen de ledige karren, bij vieren door een paard, dat 3 mijlen in een uur afftapt, getrokken worden. Nederwaarts naar de rivier zullen zij, geladen zijnde, door hun eigen gewigt afdalen, en den weg in minder dan een uur affloopen. Komen zij op zeker punt, niet ver van de rivier, dan zullen zij onder een hoek van 45° langs eene fchuine vlakte afglijden, en door hun gewigt, met tufchenkomst van zekeren toefstel, de ontladene karren van beneden opwaarts trekken.

Naar dat voornaamfte, 9 mijlen van *Mauch Chunk* verwijderde, kolenwerk loopt er thans, door het romanesk dal, langs de beek *Mauch Chunk*, eene zeer goede chausfée, welker helling flechts 2 voet op de 100 bedraagt, zoo dat men op een draf naar boven rijden kan. Ik deed dat togtje in gezelfchap van den Heer WHITE. Onmerkbaar geraakten wij boven op den berg, waar men zich ver-

Men heeft
 dat ijzer
 schen met
 ar men is
 utskool te
 railroads
 enwerk op
 n den ver-
 eemeen veel
 goedkoop
 en gebruikt
 an een voet
 op zullen de
 aard, dat 3
 orden. Ne-
 laden zijnde,
 den weg in
 zij op zeker
 len zij onder
 vlakke afglij-
 nenkomst van
 van beneden

van *Mauch*
 thans, door
Mauch Chunk,
 lling slechts 2
 en op een draf
 togkje in ge-
 nmerkbaar ge-
 waar men zich
 ver-

verwondert, dat men uit het woud, dat hem be-
 dekt, na 8 mijl te hebben afgereden, den *Mauch*
Chunk, dien men nauwelijks verlaten denkt te
 hebben, in een diepen afgrond ruifchen, hoort, en
 zich op den bergtop eensklaps in eene steenkool-
 groeve bevindt. Het is een zeer belangrijk schouw-
 spel, dat reeds op zichzelf eene reis over den
 oceaan waardig is. De kolen zitten hier niet in
 aderen; maar de gansche berg bestaat uit steenko-
 len, die slechts met eene laag klei, ter dikte van
 nauwelijks een voet, bedekt zijn. Deze begint
 ter diepte van zes duim reeds zwart te worden,
 en onder haar ligt er werkelijk kolenstof, ter dikte
 van $1\frac{1}{2}$ voet. Dan krijgt men kleine brokjes steen-
 kool, welke men intuschen niet gebruikt; maar
 nog een voet dieper vangt de vaste kolenlaag aan,
 die uitgebroken en verkocht wordt. Men heeft
 tot dus ver 60 voet diep geboord, en niets dan
 de zuiverste kolen gevonden, doch nog slechts 40
 voet diep gegraven; want men graaft liever in de
 breedte, dan in de diepte. Behalve enkele aderen
 van lei, die de dikte van ten hoogste 2 voeten
 hebben, heeft men volstrekt geene vreemdsoortige
 deelen in de steenkool gevonden. Deze is geheel
 zwart; en slechts die deelen, welke min of meer
 voor den invloed des waters blootgesteld zijn, heb-
 ben kleuren van den regenboog.

Het kolenwerk, waar alomme in de ruime lucht
 gewerkt wordt, besloeg eene ruimte van 4 acres.
 Om de steenkoolbrokken los te maken, bedient
 men zich van ijzeren wiggen, die men met hamer-

fla-

slagen in de rots drijft. De lieden, die er werken, worden dagelijks betaald. Zij winnen tot 18 dollars per maand, en bewonen verscheidene huizen niet ver van de groeve. Zij hebben midden door de kolen een put gegraven, die hun zuiver en goed drinkwater oplevert.

Wij reden langs den voortreffelijken weg, die enkel ten dienste van het kolenwerk aangelegd was, naar *Mauch Chunk* terug, en voorbij eene plek gronds, waar men ijzerzand delft. Uit dezelve ontspringt eene bron, welker water ijzerdeeltjes bevat, en een okerachtig bezinkfel achterlaat. Men had in het dal der *Mauch Chunk* beek twee zaagmolens aangelegd; maar het water der beek is gewoonlijk te laag, om daarvan voor die molens veel nut te trekken. Twee mijl van *Mauch Chunk* reden wij langs de buitenzijde van een berg, aan welks andere zijde er wederom vele kolen zijn; maar het was zeer moeilijk, om dezelve over den hoogen berg henen te bereiken, en derzelver vervoer naar *Mauch Chunk* zou veel moeite en kosten verwekken. Om dit voor te komen, liet de maatschappij op zekere hoogte een *tunnel*, of onderaardschen weg, door den berg houwen, langs welken men het kolenwerk, om dus te spreken, in den rug komen, en de vervoering der uitgebrokene kolen zeer veel ligter maken zou. Die *tunnel* werd 10 voeten hoog en 15 voet breed gemaakt; en er zou in het midden van die breedte een *railroad* aangelegd worden. Daarmede was men reeds meer dan 200 voeten gevorderd, en men had nog 120 voet door

r werken,
ot 18 dol-
ene huizen
idden door
er en goed

weg, die
egelegd was,
eene plek
Uit dezelve
ijzerdeeltjes
erlaat. Men
t twee zaag-
e beek is ge-
die molens
Mauch Chunk
en berg, aan
e kolen zijn;
dezelve over
en derzelver
eel moeite en
komen, liet
en *tunnel*, of
ouwen, langs
as te spreken,
der uitgebrou-
n. Die *tunnel*
ed gemaakt; en
e een *railroad*
reeds meer dan
g 120 voet door

10

te werken, eer men de kolen genaakte. Die arbeid was moeijelijk en langwijlig. Er waren daarmede 12 man dag en nacht bezig. Zij deden de rotsen met buskruid losspringen, en geraakten in de 24 uren slechts 1 voet voorwaarts. De Compagnieschap had 1800 werklieden in dienst, die deels aan het voor- naamste kolenwerk, maar meerendeels op de plaats in kleine huisjes woonden, welke aan de Compagnieschap toebehoorden. Deze woningen vormen langs de beek eene straat, welke eene halve mijl lang was. Zeer vele arbeiders zijn getrouwd, en hebben hunne gezinnen bij zich. De maatschappij heeft hen van een predikant voorzien, en van eene school, met een goeden onderwijzer voor hunne kinderen. Aan de beek ligt ook een hechte koren- molen, die al het noodige meel voor de plaats maalt. Het land intusfchen voor den bouw van koren te ruw zijnde, ruilt de maatschappij het noodige koorn zeer voordeelig tegen steenkool in. Men heeft in het dal evenwel weiden aangelegd, waarvan men voor de 120 paarden, die hier dagelijks arbeiden, het benoodigde hooi hoopte te winnen. De beek brengt pompen in beweging, die de blaasbalgen der hooge ovens en smederijen aan den gang houden.

Op de plaats vindt men eene aan de Compagnieschap toebehoorende *store*, die van alle benoodig- heden rijkelijk voorzien is. Aldaar bekomen de arbeiders en derzelver gezinnen al hunne behoe- ten op rekening van hun loon. Elk arbeider heeft er in een groot boek zijn blad, waarop zijn *debet* en *credit* staat, en tevens een klein boekje voor
zich,

zich, waarin hetzelfde voor hem afgeschreven wordt, hetgene zijn blad in het groote boek bevat. Er wordt maandelijks, of, als een arbeider het verkiest, binnen korteren tijd met hun afgerekend; en voor het geld, dat hij overhoudt, ontvangt hij eene aanwijzing op den kassier, als hij hetzelfde niet voor zich op nieuw te goede wil laten schrijven. Hieruit trekt de Compagnieschap groote voordeelen; het meeste uitgegevene geld vloeit in hare kas terug; en, daar het land langs de *Lehigh* drie mijlen boven en drie mijlen beneden de plaats aan haar toebehoort, kan niemand er buiten haar zulk eene *store* oprigten. Vormden er zich voorts andere maatschappijen, om in de boven *Mauch Chunk* liggende bergen, waar er zeer vele kolen zijn, te graven, dezelve zou daarbij weinig winnen, daar de hier gevestigde Compagnieschap zich reeds van den eenigen weg tot uitvoer, dat de *Lehigh* is, meester heeft gemaakt, en, om harer sluizen wil, aan anderen bij de vervoering van derzelve kolen, vele zwarigheden in den weg zou kunnen leggen.

Ik bezocht den vernuftigen uitvinder van die sluizen, den Heer *WHITE*, ook in zijn smaakvol woonhuis, in het hangen van een berg, van waar hij gansch *Mauch Chunk* overzien kon. Achter dat huis heeft hij een park met tam gemaakt wild, dat uit zijne handen eet. Het waren twee herten met derzelve wijfjes, een wijfjes eland, en een jong van die foort, dat bijkans zoo groot en sterk was, als een paard. Den mammetjes eland had men

in

in den jongstleden herfst moeten doodschieten. Hij was op den Heer WHITE aangevallen, en had denzelfden met zijne horens 8 diepe gaten in de beenen gestooten, waaraan dezelve bijkans eene maand te bed gelegen had. De geasfociëerde van den Heer WHITE was denzelfden te hulp gekomen, maar had zelf twee wonden in den buik bekomen, en zou door het woedende dier omgebragt zijn geworden, waren er niet; op het geschreeuw van beide ongelukkige mannen, eene menigte lieden met spiefen en staken toegeschoten.

Des avonds te 5 uur verliet ik het zoo belangrijke *Mauch Chunk*, en reed, op den weg naar *Bethlehem*, 16 mijl ver tot aan *Cherryville*. Tot aan *Lehighton* volgde ik den regter oever der *Lehigh*. Vervolgens reed ik, door een zeer bergachtig oord, op den linkeroever van die rivier, over de *Big-creek* en de *Aquanshicola-creek*, en ten laatste de *Blaauwe bergen* voor de vijfde maal door, langs een engen bergpas, welke den naam van *Lehigh water-gap* voerde. Dit oord moet zeer schoon zijn. Ik zag intuschen van deszelfs schoonheid weinig; want het begon donker te worden, het weder was zeer regenachtig, en er hingen over de *Blaauwe bergen* dikke wolken. Twee mijlen van den *water-gap* eene kleine plaats, *Berlinville* geheeten, doorgereden hebbende, hadden wij nog slechts twee mijlen tot aan *Cherryville* af te leggen. In den donkeren nacht konden wij intuschen de wegwijzers, die hier aan alle kruiswegen staan, niet meer herkennen; wij reden aan eenen kruisweg mis,

ver-

in

verdwaalden, en wisten ten laatste, aan een anderen kruisweg, niet meer waarheen. Wij liepen in het donkere en den regen rond, doch vonden niets het minste, dat ons leiden kon. Eindelijk kozen wij blindelings, en wij hadden gelukkiglijk den regten weg getroffen, maar bereikten *Cherryville* eerst omstreeks middernacht. Wij vonden er eene zeer goede herberg, offchoon de plaats slechts uit weinige huizen bestaat. Zij is zeer ruim en fraai van ligging; en de wegen in het rond zijn met schoone en groote kerfenboomen beplant, van welke zij haren naam ontleent. Overigens wordt dit gansche oord door Duitschers bewoond, en is de Duitsche taal de eenige, welke men er hoort spreken.

Den 7 Junij; des morgens te 8 uur, verliet ik *Cherryville*, en reed 14 mijlen ver naar mijn lieve *Bethlehem*. De wég liep door *Kreiderville* en *Howartown*, en door een zeer wel bebouwd land. Alleenlijk leden de veld- en boomvruchten er zeer van groote droogte. De regen van den vorigen dag was slechts streekswijze gevallen, en wij reden aan gene zijde van *Howartown* door eene digte wolk van stof. Het deed mij zeer goed, ja het was bijkans als of ik te huis kwam, toen ik, uit een woud op de ruimte geraakt, het vriendelijke *Bethlehem* voor mij zag liggen. Het zag er daar merkkelijk anders uit, dan in den afgeloopenen herfst. Toen was het koud en begonnen de boomen kaal te worden; thans vertoonde zich er alomme de levenskracht van den zomer.

Ik

Ik steeg te *Bethlehem* aan mijn oud verblijf de *Bishops-tavern* af, en bezocht kort na mijne aankomst den lustigen Heer FRÜAUF. Deze verheugde zich over mijne komst des te meer, daar niemand op de gansche plaats gedacht had, dat ik mijne belofte, van nog eenmaal weder te komen, vervullen zou. Hij leidde mij naar zijnen schoonbroeder, den Predikant VON SCHWEINITZ, die, juist toen ik in het vorige najaar te *Bethlehem* was, mijnen Heer Vader te *Weimar* bezocht, en mijne gade gesproken had. De Heer VON SCHWEINITZ, van moederszijde naneef van den Graaf van *Zinzendorf*, was de broeder van den overledenen Luitenant VON SCHWEINITZ, met wien ik voormaals bij de Saksische garde in eene en dezelfde Compagnie gediend had. Ik leerde in hem een zeer beminnenswaardigen man kennen, die, naar ik hoorde, in zich een voortreffelijk karakter en eene veelzins goede opvoeding vereenigde. Bij het middagmaal vond ik met genoeg den ouden Dokter STICKEL terug. Na den maaltijd ging ik, met de Heeren FRÜAUF en VON SCHWEINITZ, over de brug der *Lehigh*, naar eene langs de rivier aangelegde wandelplaats, die naar een halfroend en lommerrijk plein voerde. Hier waren banken geplaatst, en er was eene bron gevat, en met een gewelf overdekt, om het water steeds koel te houden. Voorts begaven wij ons naar den molen der gemeente, die een schaduwrijk plekje onder eene groote linde nevens zich had, waar men een schoon uitzigt over het dal genieten kon. Ongelukkig moest de Heer VON SCHWEI-

Ik

II. D.

C c

NITZ

NITZ reeds dien namiddag voor de zaken des genootschaps verreizen; en ik kon van mijne zoo aangename kennismaking met denzelfen slechts een kortstondig genot hebben.

Ik bezocht nu den Bisfchop HUEFFEL en den Predikant SEIDEL. Met den laatsten ging ik naar de meisjesfchool; en ik bewonderde er op nieuw de goede orde, en het fraaije en fijne werk der meisjes. Des avonds woonde ik de Godsdienstoefening in de Kerk bij. Dezelve was intusfchen niet fterk bezocht, en bestond slechts in het zingen van eenige geestelijke liederen, waarbij de Heer SEIDEL voorzong, en het orgel hem zeer goed ondersteunde. Het mag een half uur geduurd hebben, en werd alle avonden herhaald. Daar na fleet ik het overige van dien dag zeer aangenaam bij den Predikant SEIDEL, in gezelfchap van den Bisfchop HUEFFEL en van den Heer FRÜAUF.

De volgende dag verliep ook zeer genoegelijk. Ik las eenige der fchoone *Alemannifche gedichte* van HEBEL met den Heer FRÜAUF, die mij op zijne fortepiano, welk instrument hier in geen huis ontbreken mag, voorfpeelde. Die *Gedichte* mogten wel *Penfylvanifche* heeten, daar zij in de taal vervat zijn, welke men hier, en bovenal in *Lancaster county* en de Westelijke landen der Republiek, gemeenlijk fpreekt. De Bisfchop HUEFFEL toonde mij zijne fraaije verzameling van met de pen geteekende ftukken van groote meesters, die met veel fmaak en kennis van zaken uitgekipt was, met en benevens meer andere goede teekeningen en fchilde-

derijen. Die waardige Bisfchop is over het geheel een man van befchaafde kundigheid, uit wiens omgang men niet dan nut kan trekken, en om wiens wil het mij bijzonder fpeet, dat ik niet langer te *Bethlehem* vertoeven kon. Ik leide er nog een bezoek in het Zusterhuis af; en de jonkvrouwen, die er in alle eer oud werden, fchenen zich over mijne herhaalde oplettendheid zeer te verheugen. Ik moest alle kamers doorwandelen, waar ik vele vrouwen aan het werk vond, om van fijne esfchen-spanen hoeden te maken. Die spanen werden alvorens op een weefstoel even als het zeefdoek geweven, en dan verfmeden, en tot hoeden zamengenaaid. Een koopman hier ter plaatfe had die fpeculatie gemaakt, verkocht de hoeden door elkander voor $\frac{3}{4}$ dollar het stuk, en zou zijne rekening daarbij zeer wel vinden. Ik moest bij verfcheidene vrouwen gaan zitten, om haar iets van mijne reizen te verhalen; hetgene ik dan ook met groot genoeg deed; tot dat het des avonds vijf uren floeg, waarna ik tot mijn innig leedwezen *Bethlehem* op nieuw verlaten moest.

XXVII.

Easton. New-York.

Den 8 Junij leide ik van den afstand tusfchen *Bethlehem* en *New-York* 12 mijlen af. De weg liep door een vrij heuvelig, ten deele boschachtig, maar meestal zeer wel bebouwd land, en door eene enkele kleine plaats van den naam van *Butstown*. Ik had reeds sinds verscheidene dagen opgemerkt, dat de *fences* meer of min afnamen, en voor gestapelde muren plaats maakten, welke zeer wel aangelegd waren, en tot welker bouw men met een goed gevolg den dusgenoemden steenen regen gebruikte, die al te rijkelijk over de velden verspreid plagt te liggen. Des avonds na 7 uur bereikte ik *Easton*. Deze bloeiende plaats, met ongeveer 3000 inwoners, ligt in een dal, aan den zamenloop der *Lehigh* en *Delaware*. De oevers van beide rivieren, inzonderheid die der *Lehigh*, zijn hoog, en leveren vele schilderachtige rotspartijen op. De *Delaware* scheidt de Staten van *Pensylvanie* en *New Jersey*; en *Easton*, dat op haren rechter oever ligt, behoort nog tot den eerstgenoemden

den Staat. De stad is regelmatig gebouwd. De meeste huizen zijn van gebakken, maar verscheidene ook van gehouwen steen. In het midden is een tamelijk groote vierkante plaats, die van eene rij Italiaansche populieren omgeven is, en midden op zich het *Court-house* heeft. Zulke populieren heb ik in *Pensylvanie* over het geheel, maar vooral in het Oostelijk gedeelte, tot versiering van straten en wegen gebruikt gevonden. Eenige hoeven zijn daarvan ook omgeven. Men zegt intusschen, dat zij infekten aantrekken, die zich van haar in de huizen verspreiden. Hierom heeft men ze, bij voorbeeld, in de straten van *New-York* uitgeroeid. In *Pensylvanie* heeft men daarentegen, om de infekten te weren, de stammen, tot daar de takken aanvangen, met kalk bestreken. Men siert er de straten ook met den *butter nut*, wiens loof naar dat der eschen gelijkt. Bij *Easton* lag er over de *Delaware* eene houten brug, die op twee steenen pilaren rust, en 277 gewone schreden lang is. Dezelve is, zoo als de meeste dier bruggen, naar de lengte in tweeën gedeeld, zoo dat de wagens elkan- der niet tegenkomen. Over de *Lehigh* loopt eene schoone kettingbrug, die 210 gewone schreden lang is. Dezelve is naar de lengte in drieën ge- deeld, en heeft twee breede wegen voor wagens en paarden, en tusschen dezelve een smal pad voor voetgangers. Die brug ligt er reeds meer dan 10 jaren, en heeft zeer zware lasten gedragen, zonder daaronder in het minste te lijden.

Des avonds werd ik door verscheidene hier

woonachtige Duitschers begroet, onder welke ik inzonderheid eenen Doctor MULLER, zekeren Heer SCHUMANN, en zekeren Heer TILL van *Bethlehem*, onderscheidde. De laatste was te *Easton*, als onderwijzer in de muziek en instrumentmaker, gevestigd. De Heer SCHUMANN was naar het Seminarium der Broedergemeente te *Gnadenfeld* in *Silese* gezonden, om tot Prediker opgeleid te worden; maar die stand had hem niet bevalen. Hij had *Gnadenfeld* verlaten, en verscheidene Duitsehe Akademien bezocht, om de Geneeskunde te bestuderen. Voorts naar *Amerika* terug gekomen, wijdde hij zich nu te *Easton* aan de Regtsgelerdheid.

Men was te *Easton* met den aanleg van eene Krijgsschool bezig, waarvan men zich veel goeds beloofde. Het was de bijzondere onderneming van zekeren Heer CONSTANT. Na dat men, namelijk, gezien had, dat de Militaire Akademie te *Westpoint* zulke voortreffelijke voorwerpen opleverde, begon men in de Noordelijke Staten op eene strenge Militaire opvoeding immermeer prijs te stellen; maar het getal der kweekelingen van *Westpoint* was te naauw beperkt, om alle jonge lieden, voor welken zulks verzocht werd, dadelijk toe te laten. Zekere Kapitein PARTRIDGE, die Onder-Commandant te *Westpoint* geweest, maar, om gebrek aan ondergeschiktheid aan den Generaal SWIFT, en den Luitenant Kolonel THAYER, voor eene Militaire vierschaar gesteld en daar tot castatie veroordeeld was, had eene Krijgsschool voor eigen rekening in *Middleton*, in den Staat van *Connecticut*, opgericht,

rigt, waar hij de jongelingen, die men hem toevertrouwd, eene zeer goede opvoeding en echt onderwijs beloofde te geven. De uitkomst van die onderneming toont immermeer het nut van eene Militaire opvoeding, en kan anderen tot dergelijke ondernemingen aanmoedigen.

Den 9 Junij verliet ik *Easton* des morgens te 4 uur in de *mail stage*, om 72 uren ver door den Staat *New Jersey* naar *New-York*, te reizen. Wij reden over de *Delaware*, en voorts langs eene goede chausfée, door een heuvelig en wel bebouwd land, en door eenige onbeduidende plaatsjes, naar een tamelijk hoogen berg *Scherley's mountain* geheeten. Op denzelfden bevindt zich eene minerale bron, die des zomers sterk bezocht zou worden. Verder bereikten wij een schoon dal, met een fraai vlek, *German valley* geheeten, en trokken wij door *Chester* en *Mondham*, insgelijks fraaije plaatsen, naar *Morristown*. Al deze plaatsen in *New Jersey* zijn wel aangelegd, en bevatten meestal huizen van gebakken steen, maar ook eenige van gehouwen steen. De straten zijn breed, met lanen van Italiaansche populieren bezet, en in haar middelpunt een ruim vierkant hebbende, met een hoogen vlaggestok, waaraan de Nationale vlag op feestdagen gehefchen wordt. Kerken ontbraken er ook niet; in *Morristown*, welke plaats een weinig boven de 1000 inwoners schijnt te hebben, zag ik er vier. De kerken hebben hier vrij hooge wit gepleisterde torens, die tot op eenen aanzienlijken afstand zichtbaar zijn. Wij kwamen nog door eene

kleine plaats, *Springfield* geheeten, en daarna te *Elizabethtown*, eene zeer fraaije plaats, van bevallige landhuizen omringd, van welke de meeste aan rijke inwoners van *New-York* toebehooren. Na een kort vertoef aldaar reden wij twee mijlen verder, door weilanden als de *Hollandfche*. Aan een zeeboezem, dien wij voorts bereikten, verlieten wij de *flage*, en gingen wij aan boord van de gereed liggende stoomboot *Bellona*, om daarmede nog 14 mijlen ver naar *New-York* te varen. Die zee boezem is eigentlijk een binnenmeer, dat naar eene daaraan liggende stad den naam van *Newark bay* voert. De daarin uitloopende rivieren *Passaic* en *Huckensfac* voorzien hetzelfde van water; en het heeft aan den Zuidkant, door den *Staten island sound*, gemeenschap met de zee, en aan den Oostkant, door de zeeëngte van *Castleton*, met de baai van *New-York*. Die zeeëngte doorstevende hadden wij aan de linkerhand eene landpunt, die tot *New Jersey* behoorde, en aan de regter het in den Staat van *New-York* gelegen *Staten island*. De zeeëngte is vrij smal, en wij hadden goede gelegenheid, om de lusthuizen en tuinen op de beide oevers te beschouwen. Het schoonste en verrukkendste gezigt erlangden wij evenwel, toen wij de zeeëngte verlieten, en de baai van *New-York* in voeren. Regts af hadden wij den schoonen oever van *Staten island*, verder heen de quarantaineplaats, waar onder meer andere schepen een Zweedsch lniieschip lag, dat, aan het Columbiaansche gouvernement verkocht, uit hoofde van zwarigheid in de betaling daar was blij-

daarna te
 an bevalli-
 neeste aan
 . Na een
 en verder,
 n een zee-
 erlieten wij
 n de gereed
 ede nog 14
 zee bōezem
 ene daaraan
 bay voert.
 en *Hucken-*
 et heeft aan
 found, ge-
 stkant, door
 ai van *New-*
 dden wij aan
New Jersey
 en Staat van
 e zeeēngte is
 egenheid, om
 oevers te be-
 kendste gezigt
 zeeēngte ver-
 oeren. Regts
Staten island,
 ar onder meer
 chip lag, dat,
 ent verkocht,
 aling daar was
 blij-

blijven liggen; voors achter de *Narrows* de zee, en het fort *Lafayette*; voor ons uit den oever van *Long island*, en links af de baai van *New-York*, met de forten op *Governors island* en *Bedlow's island*, en tusschen dezelve door de stad met hare spitse torens, en de masten, die in *North-* en *East river* een woud schenen te vormen. Dat gezigt is overheerlijk, en verdiende wel als Panorama geschilderd te worden. In de baai aangekomen, wendden wij links af, voeren tusschen de beide versterkte eilandjes door, lieten achter *Bedlow's island* het ligt versterkte *Ellis's island* liggen, voeren *Castle Clinton* voorbij, en landden te half 7 uur in de *North-river*. Ik begaf mij straks naar *City-hotel*, aan den *Broadway*, waar ik den vorigen herfst gelogeed was geweest; en ik betrok op nieuw dezelfde kamer, die ik toen had gehad.

Ik laat het aan den lezer, zich de gewaarwordingen en het gevoel voor te stellen, waarvan ik bij mijne terugkomst daar ter plaatse doordrongen was. Dankbaar wendde ik mij tot den grooten beheerscher der werelden, die mij op mijne lange landreis zoo zichtbaar beschermd had, en gezorgd, dat ik dezelve in goeden welstand ten einde bragt.

Ditmaal kon ik slechts weinige dagen te *New-York* vertoeven; en ik vermeld nopens dit verblijf slechts een en ander. Mijn leven in die dagen was wel vol verscheidenheid; doch mijne bemoeijng liep toch grootendeels over de afreize ter zee.

Ik gaf een bezoek aan den Overste BURR, een man, die zich in de geschiedenis der Vereenigde

Staten een naam had verworven. Hij was in den aanvang dezer eeuw Vice-President der Republiek, en de mededinger van den Heer JEFFERSON ter zake van het Presidentschap. Dit viel den laatstgenoemden alleen door de enkele stem van den Heer CLAIBORNE ten deel. De Overste BURR had, ten gevolge van die verkiezing, een duël met den Generaal HAMILTON, waarin hij dezen doorschoot. Hij wendde zich vervolgens naar de Westelijke Staten, en wilde dezelve, zoo als men beweerde, van de Oostelijke Staten scheiden, en tot eene afzonderlijke republiek vormen; maar zijn ontwerp lekte uit, hij werd vastgezet, doch, bij mangel van voldoende bewijzen, vrij gesproken. Daarop deed hij eene reis in *Europa*, en vervolgens onthield hij zich als voornaam Advokaat te *New-York*. Op zijne Europeische reis was hij in 1810 te *Weimar* geweest, en hij beroemde zich op veel onderscheiding en goede ontvangst van de zijde van mijn Heer Vader. Hij had zich bij iemand van mijne kennis laten verluiden, dat ik hem, tijdens mijn eerste verblijf te *New-York*, onbezocht had gelaten; derhalve haalde ik dat verzuim zoo spoedig mogelijk in. Ik vond in hem een kleinen ouden man, met uiterst levendige oogen, die zeer wel spreken kon, en van wiens kant ik eene zeer goede ontvangst genoot.

Toen ik den Heer ZIMMERMANN, Nederlandschen Consul alhier, bezoeken wilde, greep er, in de nabijheid van deszelfs huis, een vrij sterke brand plaats. Er stond eene teerkokerij in volle vlam.

vlam. Gelukkig werd het vuur ter regter tijd bedwongen, daar de inrigtingen ter brandblusfching hier uitnemend zijn. Naauwelijks werd de vlam bemerkt, of er werd alarm geluid en brand geroepen. Het hield geene 5 minuten aan, of de spuiten kwamen, elk welligt door 30 menschen aan twee lange touwen voortgetrokken. Er bestaan, namelijk, te *New-York* verscheidene compagniën van spuitgasten, onder welke de verschillende spuiten verdeeld zijn. De manschappen hebben zich tot deze dienst vrijwillig aangeboden, onder beding van vrijdom van de Militiedienst, en van die der gezworenen. Bij de spuit dragen zij eene korte kiel van graauw linnen, met een lederen gordel, en eene lederen muts met een nummer. Voorts zijn er hier, zoo als in verscheidene Engelsche steden, waterleidingen ter brandblusfching in de straten. Een opschrift aan den hoek der straat wijst aan, hoe vele voeten diep de opening van zulk eene waterleiding van daar verwijderd is. De opening is met een ijzer toegeschoefd, en elke spuit heeft eenen daarop passenden schroeffleutel bij zich. Men brengt de spuit in de nabijheid der opening, ontsluit deze, hecht eene lederen buis aan dezelve, en brengt zoo het water in de spuit. Daar ik met den brand niets te maken had, ging ik wederom naar mijnent, en passeerde in eene andere straat voorbij een tweeden brand. Deze was inmiddels nog onbeduidender, dan de eerste. Er brandde slechts een schoorsteen, en men maakte daaraan spoedig een einde.

Op

Op zekeren avond ging ik eene Italiaanfche Opera zien uitvoeren. Zulks deed men in den grooten schouwburg van het park. Daar werden sinds den vorigen naherfst ook Opera's gespeeld; maar de gedane poging, om deze vreemde vrucht op den Amerikaanfchen bodem over te planten, schijnt naar den smaak van het Amerikaanfche publiek niet regt berekend te zijn. De Italiaanfche Opera's brengen althans zoo veel niet op, als men zich daarvan had beloofd. De acteurs kwamen van den Italiaanfchen schouwburg van *Londen*. Zij hadden aan hun hoofd Signor GARCIA, die de bas zeer goed speelde. Het orkest was niet sterk, maar wel bezet, en werd door een Franschen fortepianospeler ETIENNE bestuurd. Men gaf, toen ik er was, MOZART's *Don Giovanni*. Het strekte mij tot een waar genoegen, dat ik dat klasfieke stuk hier zoo wel zag uitvoeren. Aanvankelijk had men Operaas van ROSSINI gegeven; maar sinds eenigen tijd gaf men er ook van MOZART, en deze laatste werden door de New-Yorkfche kenners ver boven die andere gesteld. Het entreegeld is voor de Operaas verhoogd, en men betaalde 2 dollars voor een biljet van den eerften rang. Het spel duurde tot 12 uur; daarna begaf elk zich langs de wel verlichte straten naar zijnent.

Daar ik hoorde, dat de Gouverneur CLINTON in de stad was, snelde ik, om denzelven mijne hoogachting te betuigen; doch ik vond denzelven niet te huis. Bij deze gelegenheid zag ik wederom, hoe magtig groot de stad is. Des Gouverneurs huis

huis is bijkans 2 mijlen van *City hotel* verwijderd, zonder daarom buiten de stad gelegen te zijn. Ik bemerkte, dat er daaromstreeks sinds den vorigen herfst drie nieuwe kerken gebouwd waren, onder welke eene Presbyteriaansche veel smaak aan den dag leide. Er waren daaromstreeks sinds dien tijd ook vele nieuwe huizen gebouwd. De bevolking der stad neemt ongeloofelijk toe. Men telde er reeds 170000 inwoners.

Ik voer ook naar den *Navy yard*, te *Brooklyn* op *Long island*, om een bezoek bij den waardigen Commodore CHAUNCEY af te leggen. Ik trof hem, nevens zijn belangrijk gezin, in den besten welstand aan, doch vrij bezig. Want hij had zoo even de Corvet *Lexington* uitgerust, die naar de bank van *Terre neuve* ging, om de Amerikaansche vischschepen te beschermen, tegen mogelijke plagerijen van daar kruisend oorlogsvaartuig van andere natiën. Ik zag er het Fregat *Brandywine* liggen, dat den Generaal LAFAYETTE naar *Frankrijk* had terug gebracht, en uit de *Middellandsche zee* wedergekeerd was, om gerepareerd te worden, en dan naar den *Stillen oceaan* te gaan. Men bouwde er een Fregat en een Corvet.

Ik bezag voorts de beroemde Kempelensche schaakmachine, welker tegenwoordige eigenaar, de werktuigkundige MAELZEL van *Wenen*, haar nevens eenige andere zeldzaamheden vertoonde, en daarmede te *New-York* reeds zeer veel geld verdiend zou hebben. De schaakmachine verbeeldt een Turk, die achter eene tafel zit, en daarop een schaakbord

voor

ische Ope-
den groo-
rden sinds
eld; maar
cht op den
n, schijnt
he publiek
he Opera's
s men zich
men van den
Zij hadden
de bas zeer
sterk, maar
a fortepiano-
toen ik er
strekte mij
klasieke stuk
eljk had men
sinds eenigen
n deze laatste
ers ver boven
voor de Ope-
dollars voor
et spel duurde
langs de wel
neur CLINTON
enzelven mijne
ond denzelven
zag ik weder-
es Gouverneurs
huis

voor zich heeft. Daar tegen over plaatst men eene andere tafel, met een tweede schaakbord, waarop iemand uit het gezelschap met den Turk eene partij gaat spelen. Als de Turk een zet te doen heeft, hoort men in de eerste tafel een raderwerk in beweging, en straks ligt de Turk zijne linkerhand van een kussen op, opent de vingers, grijpt het stuk, doet den zet, sluit de hand en legt ze wederom op het kussen. Doet de persoon, die met hem speelt, een valschen zet, dan klopt de Turk met zijne rechterhand, die nevens het schaakbord op zijne tafel ligt, verstoord op die tafel, schudt het hoofd en bromt. Toen de Turk eene partij gewonnen had, wond de Heer MAELZEL de machine, door middel van een draaituig aan de zijde van die tafel, als een uurwerk op. Daarna greep de Turk een springstok, en deed hij daarmede den dusgenoemden Rösselsprong. Het gansche werktuig staat op 4 rollen, en laat zich zeer ligtelijk van de eene zijde der kamer naar de andere brengen. Als de Turk zit te schaken, staat de Heer MAELZEL daarnevens; doch men kan volstrekt niet bemerken, op welke wijze hij de Automatische bewegingen leidt. Men zeide, dat hij met den waard van het *National hotel*, waar hij zijne Automaten vertoont, over den schaakspeler in onderhandeling was, en reeds een bod van 19000 dollars ontvingen had.

Na dat hij den Turk ter zijde geschoven had, toonde hij ons eene kleine uit bordpapier gesneden figuur, welke een baspeler voorstelde, die het hoofd

hoofd en de beide handen bewoog. De Heer MAELZEL speelde verscheidene stukken op de fortepiano, en de kleine figuur accompagneerde hem ganschelijk op de maat met de bas. Vervolgens toonde hij een levensgrooten trompetter, die verscheidene stukken meesterlijk op de trompet blaast, en de fortepiano van den Heer MAELZEL daarmede ondersteunt. Dezen trompetter had ik in 1809 te *Wenen* reeds gezien, en den schaakspeler in 1812, zoo als ik mij herinnerde, te *Milaan*, in het paleis van den toenmaligen Onderkoning van *Italië*. Ten laatste vertoonde de Heer MAELZEL ons drie kleine Automaten, ter hoogte van anderhalven voet, die op eene koord geplaatst werden, en koordedanserskunsten verrigten. De eene figuur verbeeldde een klein meisje, dat, wanneer men deszelfs arm bewoog, *maman!* riep; de andere een hansworst, die den mond vol had van *oh la la!*

Ik liet *Castle clinton*, thans *Castle garden*, aan de batterij, niet onbezocht, maar ging op zeker en avond tegen 8 uur daarheen, en vond er alles vol smaak met gas verlicht. In de voormalige kazerne van het fort was eene schoone en groote zaal aangelegd, waar men allerlei ververschingen bekomen kon. Een wel bezet orkest speelde den ganschen avond door, en van tijd tot tijd stegen er vuurpijlen in de hoogte. Inzonderheid geviel mij de wandelplaats op de bovenste galerij, van waar men een schoon uitzigt over den *Hudson* en de baai heeft. Het was heldere manschijn, de zee was geheel stil, en een zacht luchtje van haren kant verversch-

te

t men eene
id, waarop
eene partij
loen heeft,
werk in be-
kerhand van
t het stuk,
wederom op
hem speelt,
rk met zijne
rd op zijne
udt het hoofd
tij gewonnen
achine, door
van die tafel,
de Turk een
n dusgenoem-
ktuig staat op
k van de eene
ngen. Als de
MAELZEL daar-
niet bemerken,
he bewegingen
waard van het
automaten ver-
onderhandeling
dollars ontvan-
geschoven had,
papiert gesnede-
brstelde, die het
hoofd

te de zwoele lucht op eene aangename wijze.

Bij een bezoek van den Gouverneur CLINTON, in den *City hall* op deszelfs bureau, zag ik in deszelfs audientiezaal verscheidene schoone portretten van SULLY, PEALE en eenige van TRUMBULL. Het beste geviel mij intusschen een levensgroot afbeeldsel van wijlen Commodore PERRY. Die zeeheld werd voorgesteld, zoo als hij zijn onbruikbaar geworden schip in eene kleine boot verliet, om zich aan boord van een ander schip te begeven, waarmede hij, op het meer *Erie*, eene schitterende zege op de Engelschen behaalde. Er is hier insgelijks eene levensgrootte schilderij van den Generaal JACKSON; en er zijn portretten van de Generaals BROWN, MACOMB en SWIFT, van de Commodores HULL, BAINBRIDGE, M'DONOUGH en CHAUNCEY, van den voormaligen Gouverneur LEWIS, en een zeer goed portret van den gewezenen President MONROE, zoo als borstbeelden van de vroegere Gouverneurs van den Staat *New-York*, onder anderen een van den laatsten Hollandschen Gouverneur, PIETER STUYVEZANT, in volle wapenrusting. In de vergaderzaal van den Stedelijken Raad is een door TRUMBULL geschilderd portret van den grooten WASHINGTON, en daartegenover dat van den ouderen Gouverneur CLINTON, oom van den tegenwoordigen, even als portretten van den Generaal HAMILTON en den *Chief Justice* JAY.

Tot mijne groote vreugde trof ik mijnen voormaligen reisgenoot den Heer BOWDOIN aan. Wij

wa-

waren veel bij elkander, en ik leide met hem op zekeren morgen een bezoek af bij den Engelschen Admiraal Sir ISAAC COFFIN, een geboren Amerikaan, wiens hart, offchoon hij bij de Engelsche Marine een hoogen rang verworven heeft, en tevens Parlements lid is, nog steeds over zijn vaderland hangt, en die hier gekomen was om het voor zijnen dood nog eenmaal te zien.

Eene voorgenomene tweede reis naar de Italiaansche opera liep in de war. De *Barbier van Seville* was aangekondigd; maar de vertooning werd, om eene voorgewende ongesteldheid van Signorina GARCIA, thans Mad. MALLEBRANCHE, afgezegd, en er waren daarvoor wezentlijke redenen. Het publiek alhier deelt, namelijk, in de onbescheidenheid van het Engelsche parterre, en laat de meeste zangstukken herhalen, zelfs de moeilijkste ariaas, zonder eenige verontschuldiging van den kant der zangers of zangeressen in aanmerking te nemen.

Daarentegen bezocht ik nog eenmaal, onder het geleide van den Predikant SCHAEFER, het voorbeeldig ingerigt *House of refuge for juvenile offenders*. Deszelfs bevolking was sinds den vorigen herfst vermeerderd. Er waren aldaar 93 jonge lieden van beiderlei geslacht, doch slechts 23 van het vrouwelijke. Gewis is zulk eene instelling navolgenswaardig. Verscheidene kinderen, die, deels uit kwade neiging, deels wegens de slechtheid hunner ouders, deels uit hoofde van kwaad gezelschap, op verkeerde wegen geraken, worden er van dezelve te-

H. D.

D d

rug

rug gebragt, en op den regten weg geleid; terwijl men ze elders in openbare gevangenisfen bij andere misdadigers opsluit, en zij door dezen nog meer bedorven worden.

Het voor de jongens bestemde huis, was door de jongens zelven reeds volbouwd, en werd door hen bewoond. Zij waren nu bezig met daarnevens een ander voor de meisjes te bouwen. De jongens slapen elk in een afzonderlijk hok, in eene foort van hangmat. Deze hokken zijn aan een der lange zijden van twee groote zalen, welke tot schoolvertrekken dienen, in twee verdiepingen gebouwd. Voor de bovenste rij loopt er eene galerij henen, naar welke men langs eene houten trap opklimt. Al de jongens werden bezig gehouden. Zij genieten of schoolonderwijs, of moeten zich tot een handwerk begeven. Er zijn onder hen kleermakers, schoenmakers, wevers, witwerkers en mandenmakers. Ik zag hier een werktuig, om zolen en hiel en voor schoenen te snijden. Men heeft scherpe ijzers naar het fatsoen, dat men aan eene zool of hiel geven wil, gevormd. Die ijzers zet men op een paar op elkander gelegde natte huiden, en men brengt ze onder eene ijzeren pers, die door een zwengel, als de muntschroef, neergedrukt wordt. De jongens, welke zich door vlijt en goed gedrag aanbevelen, worden in eene eerste klasse vereenigd, en dragen ter onderscheiding aan den linkerarm een schild van pinsbok, met het opschrift: *eerste klasse*. Diegene daarentegen, die hebben gezocht te ontsnappen, slijpen aan den voet eene ketting, waar-

aan een zware ijzeren kogel vastgemaakt is. Het oponthoud der kinderen in dit huis is aan de beflissing van Commisfariſfen overgelaten. Zij kunnen er tot in hun 21 jaar terug gehouden worden.

Om mij de jongens te toonen, gaf de Directeur met eene fluit een ſein, waarop zij zich naar de grootte in een gelid rangſchikten. Op den regter vleugel ſtonden verſcheidene groote en lange gaste, onder welken een, die er zeer goed uitzag, en door mij reeds in het vorige jaar als ſchrijver bij de inrigting aangetroffen was. Zijne familie liet hem hier opfluiten, om zijne onweerſtaanbare neiging tot ſtelen, tegen welke noch vermaning en waarſchuwing, noch harde tuchtiging, iets vermogt. Op den linker vleugel zag ik een paar kleine knapen van 7 jaren, die ook reeds hadden begonnen te ſtelen. Men teekent het leven van elk voorwerp in een afzonderlijk boek op, en voegt daarbij dagelijksche aantekeningen over deſzelfs gedrag, deſzelfs ontvangene ſtraf, enz. De Directeur van het huis toonde mij eenige van die levensbeſchrijvingen, die voor de Psychologie ongemeen merkwaardig zijn. De meeste jongens werden tot ſtelen verleid door grootere jongens, die wegens diefftaf of in de *Penitentiary*, of in de *State priſon*, gezeten hadden. De Directeur noemde het eerſte van die huizen de *Akademie*, en het andere de *Univerſiteit voor dieven*. De gezegde levensbeſchrijvingen bewijzen de nuttigheid der *Houſes of refuge* inſgelijks ten ſterkſte; en dezelve zijn gewisfelijk een werkzaam middel tot vermeerdering van de zedelijkheid

onder de lagere volksklasse. Intusschen zouden de meisjes zich moeilijker, dan de jongens, in orde laten houden, en meer bedorven zijn. De meeste van haar zijn als 9 en 10 jarige kinderen verleid geworden. Zij worden hier buiten hare uren van onderwijs, met vrouwelijke werkzaamheden bezig gehouden.

Uit deze belangrijke inrigting begaven wij ons naar het aan de Oostrivier gelegen Armenhuis, of *Almshouse*, dat met de stadsgevangenis, *Penitentiary*, vereenigd is, in welk laatste de misdadigers, die door de stedelijke regtbank veroordeeld zijn, bewaard, en ten gemeenen nutte en voordeele van de stad bezig gehouden worden. Dit gebouw is ten koste der stad opgerigt. Het bestaat uit drie lange gebouwen van gehouwen steen, ter hoogte van drie verdiepingen, en uit verscheidene nevengebouwen, die tot hospitalen, scholen voor de armenkinderen, smederijen, enz. bestemd zijn. Het geheel is van een muur omringd, en er zijn in het binnenste scheidmuren, om de armen en de gevangenen van elkander te verwijderen. In het voorste gebouw, dat met zijn front naar de rivier gerigt is, bevinden zich de vertrekken, die voor de bureaux, of tot woonplaatsen voor de ambtenaren, bestemd zijn, zoo wel als verblijven voor de armen. Deze zijn voorts in het tweede gebouw gehuisvest, waar men tevens de werkplaatsen vindt, in welke zoodanige armen, als nog tot arbeiden in staat zijn, nuttiglijk bezig gehouden worden. Er bevonden zich in het huis bij de 1200. hulpelooze

ar-

armen en kinderen, waaronder vele vondelingen. Zij bewonen er groote zalen, waarin ik intusfchen eene kwade reuk vond en de zindelijkheid miste, welke in zoodanig eene stichting zoo onvermijdelijk noodig is. Een Armenhuis levert op zich zelf reeds een treurig voorkomen op; wordt het daarenboven nog onzindelijk gehouden, dan wordt het afzigtelijk. De gevangenen zijn lieden, die kleine misdrijven begaan hebben; de zwaarste hiervan worden slechts met drie jaren gevangenis gestraft. De mans arbeiden des daags, of op de velden, die aan de stad toebehooren, of aan de openbare wegen. Zij dragen aan het eene been eene keten, en staan onder het opzigt van wachters. De vrouwen worden in huis met allerlei arbeid bezig gehouden. In een nevengebouw plagt een tredmolen door haar aan den gang te worden gehouden; doch federt een jaar gebruikt men denzelven niet meer, daar men zulks voor de gezondheid der gevangenen schadelijk acht. In het vorige jaar kwam er in het huis een typhus, waaraan vele gevangenen krank lagen. Zij slapen afzonderlijk in hokken, die elk 7 voet lang en 3 voet breed zijn. Elke gevangene heeft aldaar voor zich eene soort van hangmat, even als in het *house of refuge*. In de deur van elk hok is een klein tralievenster, waardoor het hok zoo veel licht ontvangt, als het noodig heeft. Aan eene zaal komen er van de eene zijde 60 hokken uit, in 5 rijen boven elkander, met galerijen voor zich. Die zaal ontvangt haar licht van boven, en er is

aldaar voor de Godsdienstoefening tegenover de hokken een predikstoel opgericht. De gevangenen, die tijdens de Godsdient in hunne hokken opgesloten zijn, treden dan voor de tralievensters, welke zich in de deuren der hokken bevinden, en door welke zij den Prediker zien kunnen. De gansche inrigting staat op een ruime en luchtige plaats. Op het dak van het voorste gebouw is een belvedere, waar men een schoon vergezigt heeft.

Op den laatsten dag van mijn verblijf te *New York*, en in *Amerika*, ging ik met den Heer ZIMMERMANN eenige winkels bezoeken, en eenige der oudste gedeelten van de stad doorwandelen. In die wijken zijn de straten krom, naauw en donker, regt geschikt, om de gele koorts vast te houden. In de nabijheid van het *Almshouse* is er evenwel een groot gebouw van drie verdiepingen, in welks onderste verdieping de ongeneeslijke krankzinnigen ten koste van de stad bewaard worden, maar welks beide bovenste verdiepingen bestemd zijn, om, bij den aanvang der gele koorts, de zieken op te nemen, die daaraan lijden, en aldus de aansteking zoo spoedig mogelijk te stuiten. In de enge straten staan er nog eenige oude Hollandse huizen, die, door de eerste kolonisten gebouwd, met de gevels naar de straat gericht zijn, en slechts eene verdieping hebben. In eene van die straten, *Wellstreet* geheeten, bouwt men eene nieuwe beurs, die, voltooid zijnde, een schoon gebouw zal zijn. In hare benedenste verdieping is reeds het posthuis geplaatst. *Wellstreet* is de straat, waar de meeste handelszaken om-

omgaan, en de meeste bankiers wonen. Jammer dat het eene der leelijkste straten van de gansche stad is.

Na nog eenige afscheidsbezoeken afgelegd te hebben, bragt ik een deel van den laatsten avond, dien ik in *Amerika* flect, ten huize van Mistris BELL door, dat voor vreemdelingen het aangenaamste huis van *New-York* is, waar men steeds zeer wel ontvangen wordt. Daarna flect ik nog een paar genoegelijke uren met den Heer BOWDOIN en den Overste JONES, schoonbroeder van den Gouverneur CLINTON.

XXVIII.

Overtogt naar *Engeland*.

Tot mijn groot en innig leedwezen, was de tijd daar, dat ik dit zoo gelukkig opluikend land verlaten moest, waarin ik zoo veel gezien en geleerd had, en waar nog zoo veel voor mij te zien en te eeren overbleef. Doch *fata trahunt hominem!*

Ik begaf mij den 16 Junij, des voormiddags te 10 uur, onder geleide van de Heeren ZIMMERMANN, GEORG BELDON, en ARMSTRONG, Amerikaanschen Consul te *Port au Prince*, naar *White hall point* ten Zuiden van de batterij. Daar lag het tusschen *New-York* en *Staten island* varende stoomschip *Nautilus* gereed, om de pasfagiers aan boord van den *Pacific* te brengen, welke tot de *line* tusschen *New-York* en *Liverpool* behoort, en met welken ik naar *Europa* terug keeren wilde. De *Pacific* was reeds den vorigen dag naar de *Quarantaine road* gevaren. De voornoemde Heeren verzelden mij tot zoo ver. Naauwelijks waren wij aan boord van den *Nautilus*, toen dezelve van wal stak. Het was er vrij vol; want niet alleen waren er de pasfagiers

VOOR

voor den *Pacific*, maar ook derzelve vrienden, die hun uitgeleide deden, en pasfagiers voor *Staten island*. Het regende zeer sterk, en deze aanvang van mijne zeereis was vrij onaangenaam.

Na dat wij een oopenblik bij *Staten island* stil gehouden hadden, om er eenige personen aan wal te zetten, bereikten wij binnen een uur den *Pacific*. Deze kon intusfchen uit hoofde van volftrekten tegenwind niet afvaren. Niet ver van ons zagen wij het pakketchip *Edward Quesnel* liggen, dat *New-York* reeds voor twee dagen verlaten had, en door den wind insgelijks werd tegengehouden. Hetzelve behoorde tot de *line* tusfchen *New-York* en *Havre de Grâce*. Onze vrienden en bekenden namen met ons een *lunc.eon*, en begaven zich voorts met den *Nautilus* naar de stad terug. Nu had ik mij op nieuw met geduld te wapenen. Ik herinnerde mij de 14 dagen, die ik aan boord van de *Pallas* bij *Goeree* had moeten doorbrengen, en troostte mij met mijne thans veel aangename omftandigheden. Toen had ik mij kort te voren van de dierbaarfte voorwerpen mijner teederheid verwijderd; ik zag een langdurig oponthoud in *Engeland*, eene ongewisfe reis, met een woord, een berg van zwarigheden te gemoet, en bevond mij in een min gunftig jaargetijde aan boord van een fchip, dat mij naar een nieuwe wereld overvoeren zou. Thans was ik dat alles te boven; ik had de reis achter mij, en was bewust, dat ik de taak, die ik mij zelven had opgelegd, getrouwelijk en naar mijn beste vermogen had volbragt. Bij eene

vrij naauwkeurige berekening bleek, dat ik, sinds mijne landing te *Boston*, tot dat ik mij te *New-York* wederom inscheepte, 7135 mijlen wegs had afgereisd. En hoe wel had ik het niet aan boord van den *Pacific*. De grootste rust, orde en tucht, het grootste gemak ten aanzien van mijn afzonderlijk verblijf, eene oplettende bediening, en eene rijkelijke tafel met smakelijk toebereide geregten en goede wijnen!

De inrigting van het achterste gedeelte van den *Pacific* wordt door *fig. 6* op de *plaat* achter dit boekdeel aangeduid; het vertrek, waar de Heeren bijeenkomen en spijzigen, door *aa*, dat der dames door *b*, de *state rooms*, elk met twee kooijen, de eene boven de andere, door *ccc...*, mijne *state room*, dat ik geheel voor mij had, door *d*. Hetzelve had aan de buitenzijde de kooijen, voorts eene schrijftafel, die, als men de klep opligtte, in een waschtafel veranderde, en licht van het dek door twee prismatische patentglazen. Letter *e* duidt eene vastgemaakte tafel in de eetzaal aan, waarop de vier verschillende maaltijden, van *break-feast*, *luncheon*, *dinner* en *tea*, opgedischt werden; *f* de trap naar boven ter breedte van 5 voet; *g* den grooten mast, en *h* den bezaansmast. Op het dek bevond zich boven de trap een huisje ten dienste van pasfagiers, die er onder dak de frische lucht genieten, en zich met lezen en schrijven bezig houden konden. De innerlijke versierselen heb ik reeds vermeld, bij gelegenheid dat ik in den vorigen herfst met den Overste Rijk de *Pacific*

te *New-York* bezigtigde. Levensmiddelen waren er in groote hoeveelheid en van de beste soort op het schip voorhanden, Op het dek gevogelte in menigte, en voorts schapen en varkens, en tevens eene melkkoe. De lastaadje van het schip bedroeg 580 ton; het was dus 140000 kans grooter dan de Corvet *Pallas*. Behalve den Schipper en twee *mate*, waren er, tot bestuur van het schip, 15 matrozen en 2 jongens aan boord, dat, op de jongens na, allen geoeffende zeelieden waren. Deze dag werd door de pasfagiers, die bij de 20 in getal waren, gebruikt, om zich op hun stel te zetten. Ik hield mij des namiddags en des avonds met lezen en schrijven bezig. De regen hield tegen den avond eenigzins op; maar de wind veranderde niet. Onder de pasfagiers bemerkte ik zekeren Dr. GARRET, die bij het 70 Engelsche regiment stond, en dien ik in den vorigen zomer te *Montreal* had leeren kennen; voorts twee Roomschgezinde geestelijken uit dezelfde stad, de *Abbes* ROUX en RICHARDÈ; zekeren Heer WILKINS, en een Ierlander ADAIR, nevens verscheidene Heeren van *Jamaica*; een Zwitserschen koopman STOFFEL; een jongen Hamburger DRUSINNA, een zeer beschaafd jonkman, die van *Mexico* kwam, waar hij met een Engelsch huis geassocieerd was; eindelijk, zekeren Doctor CABELL, van *Richmond*, in *Virginia*, benevens zijne vrouw, dat eene zuster der vrouw van den Generaal SCOTT was, en hare beminnenswaardige vriendin, Miss CAROLINA MARX, ook van *Richmond*.

Den

Den 17 Junij regende het wel niet, maar bleef de wind ons nogtans den ganschen dag ongunstig. De *Eduard Quesnel* was intusfchen verder naar zee gevaren. De *Pacific* volgde deszelfs voorbeeld. Wij gingen onder zeil, laveerden eenige mijlen, en bereikten eene landpunt, welke tot den Staat *New Jersey* behoort, en den vuurtoren van *Sandy hook* op zich heeft. Daar vonden wij den *Eduard Quesnel* weder, en wij ankerden in deszelfs nabijheid. Onder het laveren kreeg ik een nieuwen aanval van mijne oude kwaal, de zeeziekte; dezelve duurde intusfchen niet lang; en ik dacht daaronder, met dankbaarheid jegens de Voorzienigheid, aan mijne goede gezondheid gedurende mijne lange reis op het Amerikaansche vaste land. In *Engeland* had ik rhumatieke aanvallen in den linker arm en schouder gehad; en die aanvallen waren bij de overvaart naar *Boston* geweken. De ongezonde lucht op het meer *Ontario* had mij een uitslag in het aangezicht veroorzaakt, die zich ten laatste tot een gezwel aan de kin zamentrok, hetwelke gedurende verscheidene maanden niet wijken wilde. Daarbij kwam nog de ongelukkige val met den wagen bij *Greenbush*, die mij hevigen pijn in de borst veroorzaakte; maar alles verdween, zoo haast ik in het warme klimaat der Zuidelijke Staten aankwam. Gedurende mijn verblijf te *Nieuw Orleans* leed ik geen het minste ongemak; en, als ik op reis nu en dan eenige kleine ongesteldheid gevoelde, lag de schuld ongetwijfeld in het water, dat ik drinken moest,

moest. Maar zulk eene ongesteldheid hield niet lang aan, en over het geheel bleef mijne gezondheid op de reis voortreffelijk.

Het oord tegenover het quarantaine gebouw op *Staten island*, waar ons schip tot aan dien morgen gelegen had, is uiterst schoon. Die ankerplaats verlatende, voeren wij door de *Narrows*, en hadden wij aan de rechterhand *Fort Richmond* op *Staten island*, aan de linkerhand *Fort Lafayette*, en achter hetzelfde, op eene hoogte van *Long island*, *Fort Hamilton* aan hetwelke nog vlijtig gebouwd werd. Daarna verlieten wij de schoone en hooge oevers van *Staten island*, en zagen wij den oceaen voor ons uit, aan de linkerhand *Long island*, en regtsaf de leelijke duinen van *Sandy hook*.

Daar wij zoo nabij aan den *Edward Quesnel* lagen, liet ik mij tegen den avond daar aan boord brengen, om te zien, hoe de pasfagiers, en bijzonderlijk de wakkere Heer HOTTINGUER, van wien ik reeds meermalen gewaagde, het op dat schip hadden. Hetzelve is ook wel goed ingerigt, en van *State rooms* voorzien, maar geenszins zoo fraai en gemakkelijk als de *Pacific*, ook niet zoo groot. Er bevonden zich op hetzelfde 35 kajuit-pasfagiers, met eene menigte van kinderen. Alles was er schrikkelijk vol. Behalve den Heer HOTTINGUER, trof ik er verscheidene andere bekenden aan; den Kolonel DE QUARTEL (*); den Baron

LE-

(*) In Nederlandschen dienst, en van eene zending naar de nieuwe republieken terugkeerende.

LEDERER (*), met 2 zonen, die hij naar *Duitschland* ter schole bragt; den Majoor CHOTARD (†), met deszelfs vrouw en vier kinderen; als ook een jongen Italiaanschen decoratie schilder van *Nieuw Orleans*, die aldaar eene bejaarde, maar zeer rijke, vrouw getrouwd had, en met dezelve naar *Frankrijk* en *Italië* wilde, om zich en zijne wederhelpt aan den boert der *mauvais plaisans* hunner woonplaats te onttrekken. Ook op het dek van den *Éduard Quesnel* was het vol. De Heer HOTTINGUER had van vrienden te *New-York* een fraai rijpaard ten geschenke gekregen, en moest hetzelfde ten gevalle van die vrienden medenemen. Hierom was er voor dat beest een eigen stal op het dek opgeflagen, die veel plaats wegnam, en menige kibbelarij veroorzaakte. De Heer HOTTINGUER en Kolonel DE QUARTEL geleidden mij naar den *Pacific* terug, en bleven daar eenigen tijd bij mij. De avond was schoon en door eene heldere maan verlicht; maar de wind bleef ongunstig.

Den 18 Junij was het juist een jaar, dat ik mij te *Falmouth* aan boord van de *Pallas* begeeven had, om naar *Noord-Amerika* over te steken. Wij hadden den ganschen dag treurig weder en tegenwind; en wij bleven op de oude plek liggen. Er bevonden zich in ons gezelschap eenige regt aange-

na-

(*) Oostenrijksche Consul Generaal in *Amerika*.

(†) Dien ik, van *Louisville* naar *Cincinnati* varende, op den *Ohio* had leeren kennen.

name lieden. De Engelsche regiments-doctor was een lustig man, die inzonderheid de Dames wist te vervrolijken. De Heer WILKINS, een zeer beschaafd en wel opgevoed jonkman, was mij reeds door tuschenkomst van den Gouverneur CLINTON te *New-York* bekend geworden. Een der geestelijken, de Abbé LEROUX, was een oude, en reeds vrij stompe, Franschman. Nopens den Abbé RICHARDS hoorde ik verhalen, dat hij, eerst Protestantsch geestelijke in *Virginia*, destijds naar *Montreal* gereisd was, om pogingen tot het maken van Profelieten in het Seminarium aldaar aan te wenden; maar, voegde men er bij, onder het redetwisten was hij zoo zeer voor het Katholieke geloof ingenomen geworden, dat hij niet alleen hetzelfde omhelsd had, maar ook tot Priester bevorderd was. Er ging eene boot van ons naar den wal; en de *Stewart* bragt eenige versche levensmiddelen mede; inzonderheid vrij groote mosselen, *clams* geheeten, die gebraden, of gekookt en kruijg gefaust, in smaak naar de kreeften zweemden; vooral ook eene soort van groote kreeften, *horseshoe* geheeten, naar de Moluksche kreeften gelijkende, met eene lange spitse punt in plaats van een staart. De vorm der schaal van deze kreeft heeft veel van een hoefijzer. Van anderen gezien, is het alles leven in haar. Zij heeft 10 nijpers, waarvan zij zich bedient, om hare prooi te vatten, en om er op te loopen. Des namiddags werden wij door den Heer HOTTINGUER, den Kolonel DE QUARTEL, den Baron LEDERER, en den Schilder

Duitsch-
RD (†),
ook een
an *Nieuw*
zeer rijke,
Frankrijk
rhelst aan
voonplaats
n *Eduard*
GUER had
ijpaard ten
ten gevalle
was er voor
opgeslagen,
belarj ver-
Kolonel DE
terug, en
avond was
licht; maar

dat ik mij
was. begeben
steken. Wij
er en tegen-
liggen. Er
e regt aange-
na-

merika.
nati varende,

FOGLIARDI, bezocht. Ik bragt deze Heeren naar den *Eduard Quesnel* terug. De zee stond eenigzins hol, en wij werden met water besproeid. Op het schip moet men onze vaart gevaarlijk hebben geacht; want het was treffend om aan te zien, met welke angstvolle teederheid Mevrouw FOGLIARDI haren jongen man liefkoosde, toen hij de valreep gelukkig opgestegen was. Ik maakte nog kennis op het schip met een Portugees, Doctor CONSTANCIO, en deszelfs vrouw. Die man was, tijdens de kortstondige regering der *Cortes* van *Lisfabon*, Portugeesche zaakgelastigde bij de Vereenigde Staten geweest, en had dezen post bij de volgende contrarevolutie van zijn land verloren. Na dat ik mij een half uur op den *Edward Quesnel* opgehouden had, zond de Heer CROOKER, schipper van den *Pacific*, mij zijne sloep toe, waarmede ik binnen vier minuten op ons schip terugkwam. De Heer CROOKER is een kwaker, en een ervaren zeeman, die nu voor de honderd vier en dertigste maal over den Oceaan ging.

Den 19 Junij verliep wederom op eene uiterst eentoonige wijze. De wind blies steeds uit het Oosten, en bragt regen mede, die den ganschen dag aanhield, en voor ons zelfs de kleine wandeling op het dek onaangenaam maakte. Ook de beide volgende dagen bragten niets beters aan. Er vielen verscheidene schepen van *Liverpool* binnen. Een derzelve was slechts 26 dagen onderweg geweest. Tevens kwamen er vele kleinere schepen, naar verschillende werelddeelen bestemd,

in

In onze nabijheid opdagen, om met ons een gunstigen wind te verbeiden. Tegen den avond ontving ik een biljet van LEROY, BAYARD *en Comp.* te *New-York*, ter kennisgeving van den val van het Handelshuis FRIES *en Comp.* te *Weenen*. Dat ongeluk bedroefde mij ongemeen, daar ik in vorige jaren door dat huis zeer wel ontvangen was geworden, en bijkans alle daartoe behoorende personen kende.

Den 22 Junij hield het wel op van regenen, en begon de lucht op te klaren; maar de wind bleef steeds in denzelfden Oosthoek, en hield ons, waar wij lagen. De centoonigheid van ons leven werd enkel door de nieuwspapieren afgebroken, die wij uit de stad ontvingen, en door het gezigt van vele uit *Engeland* komende schepen, die met een voor de wind binnen liepen. Een schip uit *Ierland* had 140 Iersche aankomelingen in: De *James Cropper*, een schip uit de *line* van *Liverpool*, was den 16 Mei uit die haven afgezeild. Twee dagen vroeger was ook de *Silas Aichards*, een ander schip uit de zelfde *pakket line*, hier aangekomen, dat *Liverpool* reeds den 24 April verlaten had. In een New-Yorksche nieuwspapier vonden wij een brief van den bevelvoerder op dat schip, die daarin verklaarde, dat hij de vermaarde zeevlam niet ver van de Amerikaansche kust gezien had.

Den 23 Junij bleven wij nog al op de eigene plaats liggen. Het weder was den ganschen dag nevelig en regenachtig. De Heer HOTTINGUER, die zich op zijn schip insgelijks begon te vervelen,

bezocht mij, en bragt het meerendeel van den dag bij ons door. Toen bij tegen den avond naar zijnen *Edward Quesnel* terug voer, verzelde ik hem, en leide ik bij mijne halfvertwijfelde bekenden een kort bezoek af. Eene boot van ons was onder den wal gaan vischen. Dezelve bragt een rijkelijken voorraad van velerlei visch mede, waaronder dusgenoemde blaauwvischen, krabben met blaauwe en roode kleuren, groote zeeflakken van eene zonderlinge gedaante, verscheidene baarsen, eene menigte van haringen, *flunders*, *clams*, en een kleinen visch met een bruinen rug en overigens wit, van de gedaante van eene pad, en een dikken buik hebbende, welken hij met lucht opvult en derwijze opblaast, dat hij aan een kogel gelijkt. Als deze visch op het drooge is, en sterft, laat hij de lucht voor en na glippen, en gelijkt hij ten laatste aan eene ledige blaas.

Eindelijk had zich de wind den 24 Junij eenigzins gedraaid. Het weder helderde zich op. Wij ligten tegen den middag het anker en gingen onder zeil. Er kwam van *New-York* en de *quarantine road* eene menigte schepen aan, die den beteren wind insgelijks gebruiken wilden, om uit te loopen. Tevens verscheen van *New-York* de *John Wells*, een schip, dat in de *paket line* in beurt op den *Pacific* volgde, en welks verschijning wel het meeste toebragt, om ons nu zoo spoedig te doen varen. Ik telde meer dan 50 schepen van allerlei grootte, die te gelijk met ons uitliepen. De wind was in het eerste zoo flap, dat wij slechts met de

eb-

ebbe van den wal afdréven. Wij voeren om de lage *Kaap Sandyhook* henen, en zagen op derzelver achtergrond den hoogen witten vuurtoren van een boschje omgeven, en buiten hetzelfde als twee voorposten op een vrij grooten afstand, twee kleine torens met lantarens, om het land aan te duiden. Niet ver van den vuurtoren staat een half ingestort blokhuis, in hetwelke er tijdens den laatsten oorlog een militaire post geweest was. Hetzelve dient insgelijks tot baken voor de zeelieden. Achter den hoogen vuurtoren verheffen zich op een merklijken afstand de *Highlands* van *Never sink*, die zich zeer schoon voordoen. Zuidwaarts aan ziet men de lange en lage kust van *New Jersey*, en herkent men de zeebadplaats *Long branch*, die des zomers door de fraaije wereld van *New-York* en *Philadelphia* sterk bezocht wordt. Noordwaarts aan ziet men het hooge *Staten island*, met *Fort Tompkins*, of *Richmond*, nevens hetzelfde de *Narrows*, en verder regtsaf de hooge Zuidkust van *Long island*, welke van liever lede uit het oog verdwijnt. Midden in de *Narrows* vertoont zich het fort *Lafayette* als eene enkele stip. De zee verder in gerakende, zagen wij verscheidene tonnen, waardoor ondiepten aangeduid werden, en een paar kleine schepen met het opzoeken van verlorene ankers bezig. De loods zeide, dat de Fransche vloot van den Admiraal DE GRASSE aldaar in den Amerikaanschen vrijheidskrijg gelegen had, en zich daar, ten gevolge van het onverstand van twee onervarene loodsen, genoodzaakt had gezien, om hare an-

kertouwen te kappen. Als *New-York* door eene vijandelijke vloot geblokkeerd wordt, gebruikt die vloot de baai van *Sandy hook*, eigenlijk *Rariton-bay*, om zich tegen stormen te beveiligen, en is zij zoo doende in staat, om de *Narrows* zeer van nabij in te sluiten. Wil een vijand dien doortogt affnijden, dan kan hij door geen der beide opgenoemde forten daarin gehinderd worden. Toen ik in den vorigen herfst met den Generaal BERNARD daarover sprak, zeide hij, dat hij eene blokkade in de nabijheid verhinderen zou, door op de voorgemelde ondiepten twee sterke forten met kasematten te bouwen, welken de vijand ganschelijk buiten *Rariton-bay* zouden sluiten. Dit ontwerp kon inmiddels in het eerste oogenblik nog niet verwezentlijkt worden, daar de fommen, die het Congres inwilligde, vooreerst nog ter voltooiing der twee aangevangene vestingwerken gebruikt moesten worden. De loods verliet ons eerst in den namiddag, toen wij ons in volle zee bevonden. Offchoon de wind zoo slap was, als ik zeide, echter stond de zee, ten gevolge van den jongsten storm, nog zeer hol. Het schip waggelde sterk, en verscheidene lieden uit het gezelschap werden door zeeziekte overvallen. Ik gevoelde mij daarvan ook eenigzins aangetast, doch het kwaad openbaarde zich bij mij niet uitwendig.

Den 25 Junij was de wind niet zeer gunstig, en wij vorderden niet sterk. Het weder was vrij onaangenaam; en er heerschte den ganschen dag door bijkans even zulk een digte nevel, als waar-

me.

mede wij in het vorige jaar op de bank van *Terreneuve* zoo veel te doen hadden. Tegen den namiddag helderde zich de lucht intusfchen een weinig op. Wij praaiden twee fchepen, den New-Yorkfchen *Camillus*, die van *Greenock* in *Schotland* Schotfche kolonisten naar *New-York* voerde, en eene kleine Brik, die van *New-Brunswic* ballastfcheeps naar *New-York* ging. Ons fchip werd eenigen tijd lang door een haai begeleid. Het voldeed mij op den *Pacific* uitnemend, dat alles er stillijk in zijn werk ging, en ik geen enkelen vloek hoorde; als mede dat alles er hecht gemaakt was, wel floot, goed vasthield, en eene doelmatige inrigting tot gemak der reizigers had.

Des nachts van den 25 regende het, en er vielen den volgenden dag nog verfcheidene buijen. Wij zagen den *Edward Quesnel* achter ons, en meerderden zeil, om niet door hem ingehaald te worden. De wind was niet zeer gunftig; hij kwam uit het Zuidoosten, en dreef ons naar den kant der gevaarlijke *George bank*. Wij veranderden derhalve van koers, en hielden Zuidwaarts aan. Men had de bank van *Terreneuve* dit jaar zoo veel doenlijk te mijden, dewijl er aldaar, naar men verzeerde, eene menigte losgebrokeu ijs van de Noordpool aangekomen was, dat de vaart belemmerde, ja gevaarlijk maakte. Vele pafagiers, met name ook ik, waren de zeeziekte nog niet geheel te boven.

Den 27 Junij was de wind naar het Westen gelooopen, en ons zoo gunftig geworden, dat wij

zeil konden meerderen. De zee stond des voormiddags zeer hol, en ik kreeg een nieuwen aanval van zeeziekte. Als men daarvan bevangen wordt, begrijpt men niet, hoe men zich buiten noodzaak op zee begeven kan, terwijl men te huis een aangenaam en gerust leven had kunnen leiden. Maar, is de ziekte voorbij, of is men aan wal gestapt, dan is de moeijelijkheid vergeten; en men maakt geene zwaarigheid om zich straks wederom in te schepen. De zee werd voor ons van lieverlede stiller; wij kregen schoon en warm weder; en men liet eene tent over een deel van het dek spannen, waaronder wij ons verzamelden. Ook de dames, die langzamerhand van de zeeziekte herstelden, kwamen bij ons, om zich met de frische lucht te verkwikken. Des avonds werden wij er met muziek vermaakt. Een der geringere passagiers van het voorste gedeelte des schips blies daar voor zijne gezellen dragelijk op den walddhoorn, en wij luisterden daarnaar op een afstand. Ook in ons gezelschap waren muzikale talenten. LESLIE, een jonge Schot, die van *Jamaica* kwam, speelde zeer zuiver op de fluit, en deed zulks ten onzen gevalle meermalen. Tegen den middag hadden wij een schoonen horizon. Hierom werden er waarnemingen in het werk gesteld, waarbij men bevond, dat onze Noorderbreedte $40^{\circ} 30'$ en onze Westelengte van *Greenwich* $67^{\circ} 0'$ bedroeg. De vuurtoren van *Sandy hook* ligt daarentegen op $40^{\circ} 28'$ N. Br. en $74^{\circ} 4'$ W. L. Ons schip werd door vele watervogels gevolgd, dat eene foort van groote zwalu-

wen

wen waren. Men noemt ze *Peterels*, maar het gemeene volkje geeft haar den naam van *Mother Carey's Chickens*, en zegt, dat zij zich nooit op het land bevinden, en men nergens een nest van haar heeft kunnen ontdekken, en dus niet weet, hoe zij voorttelen. Een groot schip, dat wij voor den *Edward Quesnel* of den *John Wells* hielden, volgde ons steeds op zekeren afstand; maar de groote menigte van zeilen, die wij voerden, deed ons steeds vooruit blijven. Het was verwonderlijk, dat zoo vele zeilen door zoo weinig volk in orde kon worden gehouden; bij hetgene er op het dek te doen was moesten evenwel de geringere, of *steerage passengers*, eene hand toefteken, wier getal op ons schip 13 was. Zij staan aan de meergemelde *deck passengers* der stoombooten daarin gelijk, dat zij weinig betalen, zichzelf van levensmiddelen voorzien, en zich in een vertrek tusschendecks nabij den fokkemast vrij eng behelpen moeten. Op het dek mogen zij zich ook niet, dan als er iets voor hen te doen valt, achter den grooten mast begeven, als zijnde al de ruimte aldaar voor de *cabin passengers* bestemd. De matrozen van ons schip hadden hun verblijf in een vertrek op het dek, tusschen den fokkemast en den boegspriet.

Den 28 Junij hadden wij wederom, den ganschen dag door, eenen goeden wind en goed weder. Onze middagswaarnemingen gaven 40° 3' N. Br. en 63° 4' W. L. Den vorigen dag hadden wij reeds gras in de nabijheid van het schip zien drij-

ven. Den 28 zagen wij het al wederom. Wij besloten daaruit, dat wij ons in den voor ons gunstigen Golfstroom bevonden. De tent werd al wederom gespannen. De meer en meer herstelde Dames CABELL en MARX kwamen op het dek, en droegen bij tot verandering van de tot dus ver onderhouden groote eentoonigheid in onze leefwijze. Ik bragt bijkans den ganschen dag onder de tent door. Tegen den avond haalde de Heer LESLIE zijne fluit voor den dag, en onthaalde hij ons op muziek. Ten laatste begonnen wij zelfs op het dek te dansen; hetgene evenwel, daar het schip eene vrij sterke beweging maakte, niet aan het oogmerk voldeed.

Ook den 29 Junij bleven wind en weder ons den ganschen dag gunstig. Schipper CROOKER, die al, wat hij kon, tot verlustiging van het reisgezelschap bijdroeg, onthaalde ons dien avond op eenig vuurwerk, dat ons veel vermaak aandeed. Zeer veel ondervonden hebbende, verhaalde hij ons een en ander uit zijne reisavonturen, die vrij belangrijk waren. Onze Breedte was $39^{\circ} 43'$; de Lengte zal na genoeg 62° zijn geweest, doch werd dien dag niet berekend. Wij zagen tweemaal vliegende visfchen zich bij scharen uit zee verheffen en er wederom in vallen. Zij waren intusfchen te vervan ons, om naauwkeurig te kunnen worden gade geflagen. Wij zagen tusfchen beiden insgelijks een grooten dolfijn, en eenige gansch witte meeuwen. *Moeder CAREX's kuikens* bleven ons steeds verzellen.

Den

Den 30 Junij alles hetzelfde, de wind gunstig, het weder goed en de lucht helder. Er deed zich eene merkwaardigheid op, die tot de Natuurlijke historie betrekkelijk was. Wij hadden gemeenlijk een paar hoeken achter uit het schip hangen. Aan een derzelve hechtte zich eene moluske, die onder den naam van *Portugeesch oorlogschip* bekend is. Dezelve is violetkleuri, en bestaat uit een zwamachtig ligchaam met twee blazen, van welke de grootste aan die van een karper gelijk. Het dier vult die blaas naar willekeur met lucht, om boven op het water te kunnen drijven, waar hetzelfde, door de zon beschenen, bij afwisseling zeer schoone kleuren vertoont. Overigens hadden wij tot dus ver nog niets gevangen; want de vischen vermijden gewoonlijk het water omstreeks schepen, die, zoo als het onze, met koper beslagen zijn. Des avonds bespeurden wij in het zog van het schip het bekende verschijfsel, dat men *het lichten van de zee* noemt, en tot verklaring waarvan er verscheidene onderstellingen geopperd zijn geworden. Onze Breedte was toen $40^{\circ} 25'$, en onze Lengte $57^{\circ} 58'$, waaruit de snelle gang van ons schip bleek. Hetzelve had in de laatste dagen, door elkander genomen, 8 of 9 mijlen in een uur afgezeild.

Den 1 Julij bleef de wind steeds gunstig. Het schip had nacht en dag al de zeilen bij; en het weder was zoo goed en warm, dat wij het dekken ganschen dag niet verlieten, dan om te gaan eten. Wij kwamen eene aanzienlijke schaar dolfijnen te-

gen, die langs ons schip henen zwommen. Breedte $40^{\circ} 40'$, Lengte $53^{\circ} 24'$.

Met een bestendigen en gunstigen wind zeilden wij den 2 Julij snellijk voorwaarts. Wij hadden de aangename overtuiging, van de *Terreneuffche bank* achter ons te hebben; zoo dat wij hopen mogten, dat onze verdere reis niet zeer door nevel veronaangenaamd zou worden. Breedte $41^{\circ} 24'$, Lengte bij de 50° . Ondanks de immer frische koelte, welke ons voortstuwde, was het water zoo effen, dat het schip zich even weinig bewoog, als of wij op eene rivier gezeild hadden. Zooging het den 3 Julij al wederom. De lucht, die tot dus ver zeer warm geweest was, begon, daar wij een weinig verder ten Noorden geraakten, eenigzins af te koelen, waarbij wij ons, als wij niet op het dek waren, zeer wel bevonden. Nevens het schip zagen wij eene groote menigte bruinvischen op het water spelen. Breedte 42° , Lengte $46^{\circ} 48'$.

De 4 Julij was de 50° verjaardag der teekening van de Amerikaansche onafhankelijkheids-verklaring door het Congres te *Philadelphia*. Natuurlijk werd die dag ook op ons schip gevierd. Des morgens werd de Amerikaansche vlag geheschen; en bij het diner werd er meer wijn, dan gewoonlijk, en wijn van velerlei soort geschonken. Men dronk vele *toasts*. De Heer CROOKER stelde de gezondheid des Konings van *Engeland* in, Doctor GARRET die van den President der Vereenigde Staten, en ik die van den Gouverneur CLINTON. Hierop volgden een groot aantal andere. Men werd zeer

vro-

vrollijk en lustig, en bleef tamelijk lang aan de flesch. Vele Heeren werden van hoofdpijn en zeeziekte gekweld. Ik sloop, ter vermindering van droeve tooneelen, in mijn vertrekje. Er viel overigens op het schip niets nieuws voor. Wind en weder bleven bij voortdoring gunstig. Breedte $43^{\circ} 10'$, Lengte 43° .

Des morgens van den 5 Julij hadden wij het ongemeene genoegen van een grooten walvisch aan te treffen, die het water sterk in de hoogte spoot. Hij vereerde ons intusfchen niet lang met zijne tegenwoordigheid, maar vervolgde zijnen koers, zoo als wij den onzen. Onze gang was sterk geweest; want naar onze middagswaarnemingen bevonden wij ons op $44^{\circ} 9'$ N. Br. en $39^{\circ} 38'$ W. L. Des morgens hadden wij een vrij slapen wind gehad, doch tegen den avond wakkerde hij op, en leiden wij in een uur 8 of 9 mijlen af. Tot dusver was onze reis zoo gelukkig, als eene zee-reis zijn kan. Wij hadden steeds een goeden wind, en weinig beweging in het water. Sinds drie dagen hadden wij op eenige mijlen afftands eene Brik gezien, die met ons denzelfden koers scheen te houden. Ons schip was intusfchen beter bezeild, en de Brik was dezen dag tamelijk ver achteruit geraakt.

Den 6 Julij was het gansch ongunstig weder, maar het woei vrij sterk, en wij hadden den wind van achteren. Het schip begon onder het lensen sterk te slingereren. Behalve eenige bruinvischen, die tamelijk hoog uit het water sprongen, zagen wij

Breed-
 zeilden
 hadden
 eneussche
 wij hopen
 door ne-
 e $41^{\circ} 24'$,
 r frische
 het water
 bewoog,
 Zoo ging
 die tot dus
 ar wij een
 enigzins af
 niet op het
 s het schip
 isfchen op
 $46^{\circ} 48'$.
 r teekening
 -verklaring
 Natuurlijk
 Des mor-
 nefchen; en
 gewoonlijk,
 Men dronk
 de gezond-
 Doctor GAR-
 gde Staten,
 ON. Hierop
 n werd zeer
 vro-

wij niets bijzonders, Breedte $45^{\circ} 30'$, Lengte $35^{\circ} 30'$. Den 7 Julij bleef het weder akelig. Het regende meermalen, en de lucht was tevens koud en guur. Breedte, naar gisfing, $46^{\circ} 50'$, Lengte $30^{\circ} 31'$. Des namiddags begon de wind ons immer sterker in den rug te blazen, en stond de zee gansch hol. Alles te zamen deed het fchip al meer en meer flingeren. Het rolde gefladig, dan over den eenen boeg, dan over den anderen. Al, wat niet gansch vast stond, viel omver. Dit gaf aanleiding tot menig kluchtig tooneel. De Dames, die met dat ongemak der zeereizen nog onbekend waren, fhrikten grootelijks, en dachten aan gevaar. Men had veel moeite, om ze te troosten. Eenige Heeren kortten den tijd met eene Whistpartij, en anderen met *backgammon* te fpelen; maar de eene Dame bezwoer hen op eene zeer aandoenlijke wijze, om toch, met het zondige kaart- of *backgammon*-fpel, onzen haghelijken toefland niet te verergeren, of den Hemel tot ftraf te bewegen. Er was intusfchen volftrekt geen fchijn van gevaar; maar het geflinger van het fchip was toch zeer onaangenaam. Men wift niet, waar men blijven, of wat men aanvangen zou; en flapen kon men zelfs ook niet, daar men onder de vreesfelijke beweging gevaar liep, om uit zijne kooi te rollen. Met de grootfte fnelheid zeilden wij ook den 8 Julij voorwaarts, Breedte $47^{\circ} 58'$, Lengte $25^{\circ} 10'$. Des voormiddags was de zee een weinig stiller, maar des namiddags en vooral des avonds stond zij wederom hol, en het fchip flingerde nog meer dan den

35° 30'.
 et regen-
 koud en
 Lengte
 ons im-
 nd de zee
 fchip al
 adig, dan
 ren. Al,
 Dit gaf
 De Dames,
 onbekend
 aan gevaar.
 n. Eenige
 tpartij, en
 ar de eene
 enlijke wij-
 of backgam-
 niet te ver-
 wegen. Er
 van gevaar;
 och zeer on-
 en blijven,
 en kon men
 esfelijke be-
 te rollen.
 ij ook den 8
 ngt 25° 10'.
 einig stiller,
 nds stond zij
 og meer dan
 den

den vorigen avond. Het weder was den ganschen dag onaangenaam, treurig en regenachtig, en men kon onder de sterke beweging van het schip slechts met veel moeite over het natte dek heen en weder gaan. Des avonds bemerkte ik in zee op nieuw het vermelde *lichten*; menige plekken glinsterden, als van glimwormen. Wij troffen eene brik aan, die denzelfden weg, als wij, scheen te willen. Bij deze gelegenheid zagen wij op nieuw, welk eene uitnemende zeiler de *Pacific* was. Want, toen wij de Brik bemerkten, was zij ver voor ons; en, offchoon zij al hare zeilen bijgezet had, haalden wij haar niet slechts in, maar geraakte zij vervolgens ver ten achteren; wij pascerden haar intusfchen niet genoeg van nabij om haar te kunnen praaijen. Bij het vochtige weder herkende ik tevens, dat de *Pacific* beter uitgedroogd was, dan de *Pallas*, waar de vochtigheid alomme indrong, haren nadeeligen invloed op vele dingen, die voor schimmelen vatbaar waren, oefende, en vooral van een muffen reuk doordrongen werd; terwijl binnen in den *Pacific* alles droog was, en de vochtigheid ons, als wij beneden waren, geenszins hinderde.

Den nacht tusschen den 8 en 9 Julij bragt ik, om het geweldig slingeren, zeer slecht door. Elk oogenblik dreigde ik uit mijne kooi te vallen; en eerst tegen 6 uur in den morgen begon ik eenige rust te genieten. Bij dag helderde het weder op nieuw eenigzins op. De wind was ons in de jongste 24 uren zoo gunstig geweest, dat onze Breedte, volgens een gegist beftek, 48° 40' en onze Leng-

Lengte 19° 12' bedroeg. Des namiddags begon de wind los te worden, en draaide hij naar verschillende hoeken. Wij hadden verscheidene windvlagen met stofregen. Eindelijk vestigde zich de wind in het Noordwesten, en dreef hij ons met een gang van 11 mijlen in een uur voorwaarts. Tegen den avond haalden wij een schip in, dat van *Savannah* naar *Liverpool* voer. Wij praaiden hetzelfde, en deelden ons bestek mede. De rekening van dien schipper verschilde van de onze, want hij dacht zich op ongeveer 16° W. L. te bevinden. De zee stond, toen wij in de nabijheid van dat schip waren, vrij hol, zoo dat wij niet veel met hetzelfde spreken konden, en deszelfs naam niet eens regt verstonden. Wij lieten hetzelfde welhaast ver achter ons.

Den 10 Julij bleef de wind eveneens gunstig. Er gingen in zee hooge baren, en het schip had veel beweging. Het weder was tegen den middag zoo helder, dat er naauwkeurige waarnemingen konden worden gedaan; wat in de vorige dagen, om de bewolkte lucht, niet had kunnen geschieden. Men scheen zich toen in de lengte eenigzins mistig te hebben; want, naar de juiste waarnemingen van dezen dag, bevonden wij ons op 50° 22' N. Br. en 17° W. L. Wij zagen reeds verscheidene vogels, ten bewijze dat wij het land naderden. Overigens zagen wij gestadig *Peterels*, of *Moeder CAREY'S kuikens*. Hoe Noordelijker onze koers intusfchen werd, hoe meer koelte wij in de lucht gevoelden, hetwelke op mij geenen aangename indruk maakte.

De

De 11 Julij was vrij winderig en regenachtig. Buitendien bleef alles bij het oude. Breedte $50^{\circ} 30'$, Lengte $12^{\circ} 55'$. Wij hoopten ons reeds den volgenden dag op de *Nymphbank* te bevinden, die zich ten Zuiden van *Ierland* ver in zee uifstrekt; en wij vonden ons in die hoop ook niet te leur gesteld. Want het schip kreeg den 12 Julij in den vroegen morgen eene ongemeene sterke beweging, en de zee verwekte golven als in een storm, zonder dat wij een sterken wind gehad hadden. Die beweging der zee ontstaat uit den tegenstand der bank, waar het benedenwater tegen oprijst. Het dieplood werd na middernacht verscheidene malen geworpen, om de eigentlijke plaats, waar wij ons bevonden, uit te vorschen; want onze Breedte was nog te weinig Noordelijk, dan dat wij ons naar landteekens hadden kunnen rigten; en het weder was te dijzig; andera hadden wij *Ierlands* Zuidwestpunt, *Kaap Clear*, die uit eene enkele hooge rots in zee met een vuurtoren bestaat, wel kunnen zien. Terwijl wij intusfchen aan het diner zaten, zag men land. Wij begaven ons op het dek, en hadden een flauw gezigt van de hooge kust van het Iersche Graaffchap *Cork*. De lucht stond intusfchen voor een klaar en fraai gezigt daarvan te slecht en te regenachtig. Ik verwonderde mij zelven over de onverschilligheid, met welke ik naar het eerste Europese land, dat ik toen wederzag, uitkeek, als ik mijne gelatene geestgesteldheid met de vrolijke geestdrift vergeleek, waarmede ik, bijkans een jaar geleden — den

24 Julij 1825 — het eerste land van *Amerika*, dat zich voor mij opdeed, begroette. Nu was daar ook alles nieuw voor mij, en was mijne verwachting ten hoogste gespannen. Thans, in tegendeel, kon ik slechts dingen verwachten, die mij meerendeels reeds bekend waren. Na den maaltijd zagen wij aan de Iersche kust twee eilanden met hooge bergen, de *Saltees* geheeten, en in derzelve nabijheid een driemast lichtschip voor anker. Tevens bejegenden wij eene stoomboot, die van *Milford* in *Wallis* naar *Waterford* in *Ierland* ging. Dezelve was vrij laag, en, daar de wind juist sterk uit het Westen kwam, en de zee hol stond, benijdde ik geenszins het lot der passagiers dier boot, over welker dek de baren henen sloegen. Het herhaald gezigt van *Ierland* had intusschen ons reisgezelschap, door de hoop van een spoedig aanschouwen en betreden van *Grootbritannienje*, derwijze opgebeurd, dat wij des avonds vergenoegder, dan gewoonlijk, waren.

I
fla
op
der
Sn
der
die
ho
en
ho
de
eer
on
op
zo
lig
no
vo
na
poo

 XXIX.

Liverpool. Birmingham. Kenilworth.

De wind was des morgens van den 13 Julij zeer flap, maar het weder helderde zich meer en meer op, zoo dat wij voor en na de hooge gebergten der kust van *Wallis* onderkennen konden. De *Snowdon* werd er door ons bijzonderlijk onderscheiden, die boven de andere bergen, en de wolken, die hem omringden, uitstak, en bij de 4000 voeten hoog is. Daarna zagen wij het eiland *Anglesea*, en naderden wij hetzelfde zoo sterk; dat wij deszelfs hooge en regtstreeks uit zee opkomende rotfen duidelijk zagen. Op de hoogste van die rotfen staat een wachthuis met eene telegraaf. Wij toonden ons nummer; want elk schip, dat tot den handel op *Liverpool* gebruikt wordt, is aldaar met een bijzonder nummer in een boek, dat er op de beurs ligt, opgeteekend. Straks werd het opgegeven nummer uit het wachthuis opgestoken, en eene volglinie van telegrafen bragt het in een oogenblik naar het meer dan 60 mijl verder gelegene *Liverpool* over. Beneden de hooge rotfen van *Anglesea*

ligt er eene kleine rots gansch alleen, op welke een hooge witte vuurtoren staat, die zeer schoon bij de zwarte rotsen afflak. Van dezen loopt er benedenwaarts een weg, die met ziegezaggen in de rotsen gehouwen, en van een witten muur omgeven is, naar eene brug, die aan touwen hangt, en het kleine eilandje met het groote vereenigt. Toen wij tegen den middag in de nabijheid van het kleine eilandje kwamen, verhief zich de wind, en wij vermaakten ons met het majestueus gezigt van het breken der zeegolven op de zwarte rotsen. Daarna genaakten wij *Kaap Holyhead*, klaarden wij dezelve, en namen wij een Oostelijken koers. Achter de Kaap zagen wij het fraai gelegene *Holyhead* met deszelfs haven, die de naaste aan de Iersche kust is; alwaarom er tusfchen dezelve en *Dublin* eene geregelde gemeenschap van stoombooten plaats grijpt. Wij zetteden onzen gang ten Noorden van de Kust van *Wallis* voort, en verlustigden ons met de aanschouwing van haar frisch groen, zoo wel als met die van de net gebouwde huizen en kerken. De groene heggen, waarmede velden en weiden er omtuind zijn, maken eene aangename vertooning, doch ik bemerkte er een gebrek aan hooge boomen. Ook op zee begon het tooneel levendiger te worden. Er kwamen immermeer schepen in onze nabijheid. Eindelijk verscheen ook de *pilot boat*, die ons een loods aan boord bragt. Als men van het Europifche vaste land in *Engeland* aankomt, bewondert men den fraaijen bouw van die *pilot boats*, en derzelve snel zeilen;

het

het zijn kotters met eenen mast; maar als men *Engeland* uit *Noordamerika* nadert, en de fraaije schepen aldaar, met name de schooners, die te *New-York* tot loodsbooten ingerigt zijn, gezien heeft, vindt men niets te bewonderen; want de Engelsche schepen doen voor de Noordamerikaansche grootelijks onder.

Tegen den avond kwam de ebbe ons te gemoet, konden wij *Liverpool* niet meer bereiken, en hadden wij het anker op 15 mijl van de stad te werpen. Wij waren het lichtschip voorbijgezeild, dat ik, 3 jaren vroeger van *Liverpool* naar *Dublin* varende, reeds gezien had; en wij lagen in de nabijheid van 4 vuurtorens, onder welke er twee een gansch bijzonder schoon en helder licht verspreidden. Dat van den eenen toren spiegelde zich zeer fraai in zee. Die torens staan twee en twee bij elkander, en derwijze, dat men, om zijnen koers naar de stad te regelen, er twee in eene linie brengen moet. Aan de kust van *Wallis* had ik eenige witte piramiden bemerkt, die insgelijks tot landteekens voor de zeelieden dienden. Wij ontmoetten dezen dag verscheidene, naar *Ierland* en deze en gene havens aan de Engelsche kust gaande, stoombooten. Doctor GARRET, die iets in *Ierland* te verrigten had, maakte van de gelegenheid gebruik, om zich naar *Dublin* te begeven, en verliet ons, terwijl wij nog onder zeil waren. Zeer ongaarne zagen wij dien lustigen reisgenoot hennegaan, die, door zijne goede luimen en geestigheid, zeer veel tot onze vervrolijking had bijgedra-

dragen. Welhaast verschenen er drie tolbeambten, die het schip *pro forma* doorkeken, een goed collation gebruikten, en ons daarop weder van hun gezelschap verlostten. Er kwamen verscheidene floepen aan boord, met het aanbod van pasfagiers aan land te brengen; daar het intusschen reeds begon te schemeren, en de meesten onzer geen grooten haast hadden, maakten slechts twee van onze reisgenooten zich dat aanbod te nutte. Het was de 19 dag na ons afzeilen van *Sandyhook*; en gewis konden wij aan de goede Voorzienigheid, voor hare bescherming op den snellen en gelukkigen overtocht, geen dank genoeg toebrengen. Men wist intusschen te *Liverpool*, dat wij den 16 Mei van *New-Tork* hadden willen afzeilen; en men was daarom niet zonder eenige bekommering over ons geweest.

Des morgens van den 14 Julij begon het reeds tusschen 2 en 3 uur op het schip levendig te worden. Men ligtte het anker, en wij gingen met het aanbreken van den dag onder zeil naar *Liverpool*. Deze stad ligt, zoo als men weet, op den regter oever der *Mersey* in *Lancaster shire*. Van den waterkant gezien, levert zij geene heel fraaije vertooning op, en heeft zij over het geheel een donker en berookt aanzien, en vele enge en ten deele kromme straten, die intusschen beter geplaveid zijn, dan de straten in *Amerika* (*). Ons schip zocht met den

(*) Daar de rivier geene veilige ankerplaats opleverde, heeft men in de stad menigvuldige dokken aangelegd,

als

den rijkenden vloed in het *Princes dock* binnen te loopen; hierom moest er meermalen gewend, en moesten ten laatste de zeilen ingenomen worden. Na een uur arbeidens kwamen wij eindelijk in het *dock*. Het was daar intusschen zoo vol vaarttuig, dat de *Pacific* in de vierde rij van den oever af kwam te liggen. Ik begaf mij aan wal, en nam mijn verblijf in *Kings arms hotel*, in de *Castle-street*, eene zeer goede herberg, waar ik voor 3 jaren ook gehuisvest was geweest. Het ontschepen van mijne goederen ging inmiddels vrij langzaam voort, daar dezelve over vier schepen henen naar den wal gedragen moesten worden. Ik had ze vervolgens naar het Tolhuis, aan het *Old dock* in het binnenste der stad, te laten brengen, en voorts nog naar het *Alien office* te gaan, om mijnen pas te vertoonen, in welks plaats men mij een interimspas ter hand stelde. Ik had mij hier over het geheel aan vele formaliteiten te onderwerpen; terwijl niemand mij

als die van *Rotterdam* en *Dordrecht*. Daar is plaats voor 900 schepen te gelijk, en in 1819 liepen er in de *Liverpoolsche* dokken gezamenlijk bij de 8000 schepen binnen; want men vervoert van daar de goederen der naburige fabriekdistrikten naar *Noordamerika*, *Westindie* en elders. Men drijft er veel handel op *Ierland*, en de stad heeft in de 30 *Indiesvaarders*, en over het geheel ongeveer 1000 eigene schepen. De voorsteden mede gerekend, telt men er 120000 inwoonders. De Hertog spreekt van de stad zoo weinig, omdat dezelve reeds meer door hem was gezien.

VERTALER.

mij in *Amerika* naar een pas had gevraagd. Eindelijk bekwam ik verlof, om mijne goederen te laten doorzoeken, dat hierop met veel beleefdheid werd gedaan.

Onder hen, die mij straks na mijne aankomst te *Liverpool* bezochten; was de Amerikaansche Consul MAURY, een geboren Virginier, in de 80 jaren oud, en een schoolmakker van den President JEFFERSON. Hij was de eerste Amerikaansche Consul, die na den vrede van *Versailles* in *Engeland* kwam; en zijn geloofsbrief werd door WASHINGTON zelve onderteekend.

Ik bezocht eenige prachtig voorziene porseleinwinkels, welker koopwaar omstreeks *Liverpool* en in *Staffordshire* gemaakt wordt. Zij is zeer schoon; schilderwerk en verguldsel zijn goed; en men wil, dat het porselein sterk is. Men vindt in die groote winkels ook blaauw en roomkleurig aardenwerk, dusgenoemd WEDGEWOODS aardgoed, en *stone-China*, met landschappen en allerlei figuren, en in sterkte aan het Doorniksche porselein gelijk.

Voorts reed ik naar het Tuchthuis, dat voor zeven jaren gebouwd, en $1\frac{1}{2}$ mijl van de stad verwijderd was. Dit is de centrale gevangenis van *Lancastershire*. Zij bevat gevangenen, die voor niet langer dan drie jaren opgesloten zitten. Die gene, wier straf zwaarder is, worden, zoo als men weet, naar *Nieuw Hollands Oostkust* — *New South Wales* — overgebracht. Ik had van een overheidsperfoon schriftelijk verlof bekomen, om de stichting te bezoeken, en werd er door haren Gouver-

ver-

. Einde-
n te laten
heid werd

nkomst te
sche Con-
e 80 jaren
ident JEF-
sche Con-
Engeland
WASHING-

porfelein-
iverpool en
eer schoon;
n men wil,
n die groote
ardenwerk,
en *stone-*
figuren, en
n gelijk.

, dat voor
de stad ver-
angenis van
n, die voor
zitten. Die
u, zoo als
ust — *New*
an een over-
en, om de
haren Gou-
ver-

verneur rondgeleid. Het gebouw staat op eene hoogte, in eene frische lucht; en is voor 800 gevangenen ingerigt. Het bevattede er 650, in twee gebouwen, die elk een halven cirkel vormen, tegenover elkander staan, en op een plein, tusfchen hunne naar elkander toe gerigte binnenzijden, een kleiner gebouw hebben, welks bovenfte gedeelte de kapel van het gevangenhuis en eene school voor de kinderen bevat, terwijl het benedenfte uit eene keuken en een waschhuis bestaat.

Het bovenfte gedeelte van dit laatste gebouw heeft, over twee ijzeren bruggen, gemeenschap met twee ronde torens, die, als in 'het middelpunt van een der twee halve cirkels, op zichzelf staan. Daar onthouden zich de oppassers en oppassters der gevangenen, waarvan het mannelijke geflacht, in den eenen halven cirkel, door mannen bewaakt wordt, en het vrouwelijke met de kinderen, in den anderen halven cirkel, door vrouwen, met eene vrouw aan het hoofd; welke oppassers en oppassters *Turnkeys* heeten, en uit de torens het opzigt over de halve cirkels houden.

De halve cirkels zijn, aan de ronde buitenzijde op eenigen afstand, van een evenwijdigen hoogen muur omgeven, tusfchen welken en de gebouwen eene in werkplaatsen afgedeelde tusfchenruimte is. Aan de binnenzijde loopt een andere even hooge muur van het eene einde van elken halfonden buitenmuur regtuit op het andere einde aan, en heeft hij in het midden een der gezegde ronde torens. Van elk der twee torens strekken er naar

elk gebouw tien andere muren, als even zoo vele stralen van den halven cirkel. Dezelve vormen, uit de sluitmuur of snaar des halven cirkels, elf puntig uitloopende ruimtes, welke voor de gevangenen tot plaatsen van uitspanning en verkwikking dienen, en elk nevens zich onder in het gebouw een *sitting room* hebben, waar de gevangenen zich, in de uren van uitspanning, op banken en aan tafels van steen kunnen nederzetten; want, behalve de deuren, en de legerplaatsen in de hokken, is er aan de gansche stichting geen hout gebruikt, maar alles van steen en ijzer gemaakt.

De halfronde gebouwen zijn elk drie verdiepingen hoog. Door elke verdieping loopt er in het midden een gang, die aan weerskanten hokken heeft. Van deze heeft elke gevangene er een voor zich, met eene legerplaats van hout, en daarop een stroozak en een wollen deken. De hokken hebben veel licht; en, als de gevangenen op de werk- of uitspanningsplaatsen zijn, staan de deuren der hokken allen open, om aan de frische lucht toegang te geven. Dat er zich in het eene gebouw slechts mans bevinden, en in het andere enkel vrouwen en kinderen, is reeds opgemerkt. De gevangenen zijn, naar hunne misdrijven en hunnen ouderdom, in 21 klassen verdeeld, de mans in 13, de vrouwen in 8. Diegene, welke er voor de eerste maal in hechtenis zijn, hebben eene grijze en gele kleeding; die er voor de tweede maal vast zitten, zijn blauw en rood gekleed, en zij, die een bijzonder toezigt noodig hebben, geheel blauw of graauw.

graauw. Met de vrouwen en kinderen is het eveneens gelegen; en de kinderen zijn ook in klasfen onderscheiden, en tevens van de volwasfenen geheel afgezonderd.

Het kerk- en schoolgebouw, tusfchen de twee torens der *Turnkeys*, heeft aan die zijden, welke door de halfronden niet afgesloten worden, op een grooteren afstand nevens zich twee gebouwen, waarvan het eene, geheel van zandsteen, het *Court-house* is. Dit is aan den buitenkant, bij den ingang, met een portico versierd, dat op zes Ionifche zuilen rust. Aan den binnenkant heeft het slechts eene kleine achterdeur, door welke de gevangenen ten verhoore aangebragt worden. Het is twee verdiepingen hoog, bevat groote vertrekken, en is fraai ingerigt. Zeer fraai is het vertrek, waar de vierschaar hare opentlijke zittingen houdt; hetzelfde is zoo hoog van zoldering, dat het een deel der beide verdiepingen in zich vereenigt. De nevenvertrekken dienen voor de Jurij, voor de getuigen, voor afzonderlijke beraadflaging van de Regters, voor de bureaux, en tot kleedkamers voor de Regters en Advokaten. Derzelver mantels en pruiken worden er in verscheidene kassen bewaard. Men weet, dat geene Regters of Advokaten zich in *Engeland*, bij eene openbare zitting der vierschaar, anders, dan met gepoederde pruiken, mogen vertoonen. Het gebouw aan de andere zijde der kerk en school bevat de woning van den Gouverneur, de woningen der beambten, en de bureaux der gevangenis.

Dit laatste gebouw en de vierschaar hebben elk nevens zich, doch meer naar binnen, twee kleinere vierkante gebouwen, welke dicht aan de einden der twee halfronden staan. Van dezelve verstreken die aan den kant der vierschaar tot Infirmeriën; en de beide tegen overstaande, aan de zijde der Gouverneurswoning, zijn deels een magazijn en huis voor de vrouw, die aan het hoofd der vrouwelijke *Turnkeys* staat, en deels een tredmolen. Hiermede worden de mans, door elkander genomen, dagelijks vier uur onledig gehouden, en de vrouwen en kinderen twee uur. Ook bij dat werk zijn niet slechts de geslachten, maar ook de klassen, door beschotten van elkander afgescheiden. Het tredrad dient, om een koornmolen in beweging te houden, aan welken eene schroef is, door middel waarvan men den arbeid voor zulke gevangenen, als zoodanig iets verdienen, zwaarder kan maken. Bij de tredraderen mogen, als de gevangenen aan het werk zijn, geene vreemden toegelaten worden.

De vier laatstgenoemde gebouwen, de twee halfronden, en het kerk- en schoolgebouw in het midden, zijn te zamen van een achthoekigen muur omgeven, die vier langere en vier kortere zijden heeft. De ruimte, welke die muur omvat, is, voor zoo veel hij niet door de gebouwen beslagen wordt, meestal ten tuin aangelegd, en bevat tevens een kleinen vijver, die uit een leemkuil ontstaan is, waaruit men de tighelaarde voor de baksteen der gansche stichting genomen heeft. Aan

eene

eene der langere zijden van den achthoek opent de woning van den Gouverneur, enz. den ingang tot dit *House of correction*.

De gevangenen erlangen, bij hun ander voedsel, elken dag vleesch of visch. Des Zondags wordt er in de kapel godsdienstoefening gehouden, doch voor elk geslacht afzonderlijk, en elken morgen houdt men er een biduur. De gevangenen worden anderzins voornamelijk met het spinnen en weven van boomwol bezig gehouden; doch, daar er sinds eenige maanden weinig in dat artikel gedaan werd (*), was de bezigheid der gevangenen, met uitzondering van hun werk aan den tredmolen, meestal te niet geloopt, en gingen de meesten ledig. Overigens is het slaan in deze stichting verboden. De hardste straf, welke de Gouverneur opleggen kon, bestond in drie dagen *solitary confinement*. Begreep hij, dat er eene zwaardere straf noodig was, dan had hij aan eene commissie van overheidspersonen, die wekelijks eenmaal in de vierfchaar bijeenkwam, berigt te geven, en hing de verzwaring der straf van derzelver goedvinden af.

Nadat wij deze zeer belangrijke stichting hadden opgenomen, wilden wij het Liverpoolsche Instituut

voor

(*) Ten gevolge der jammerlijkst mislukte speculatiën van een CANNING, GOLDSMITH, en andere Engelschen, op een grooten afrek in het voormalig Spaansch Amerika; waarover de *Herinneringen uit eene driejarige Krijgsdienst in Columbia* verdienen te worden nagelezen.

VERTALER.

eene

1.5 1.8
2.0 2.2
2.5 2.8
3.2 3.6

10

voor blinden bezoeken, waaromtrent ik veel goeds had gehoord; maar het uur, waarop aldaar vreemdelingen toegelaten worden, was, helaas! reeds voorbij; en wij werden, ondanks alle verzoek en voorstel, door het meisje, dat de deur geopend had, hoe wel hetzelfde er ook uitzag, met eene snoode ongevoeligheid afgewezen.

Daarentegen bezochten wij nu een klein Museum, dat naar de wijze der Amerikaansche ingerigt, en zelfs, zoo als de meeste laatstgenoemde, van een draaiorgel voorzien was, waarmede men op zekere uren tot aanlokking van vreemden speelde. Dat museum bevattede verscheidene zonderlinge opgezette dieren, bij voorbeeld, een grooten miereneter, en eene menigte uitlandsche hagedissen en slangen, van welke ik in *Amerika* verscheidene levend had gezien. Dezelve zijn op eene met mos bedekte rots zeer natuurlijk geplaatst. Voorts uitlandsche vogels en schelpen, kleederen en wapens van wilden uit *Amerika* en de Australische eilanden, een *boa constrictor*, die zich om eene jonge gazelle windt en ze verwurgt, enz. Tevens liet zich er eene jonge Miss BROWN zien, die, zonder armen geboren, hare voeten zeer gepastelijk als handen gebruikte. Zij at niet alleen daarmede, maar schonk ook een glas vol, en bragt het, zonder iets te storten, aan den mond; zij versneed eene pen, en schreef met den regter voet zeer leesbaar. Zij stak een draad in eene naald, naaide, enz.

Den 16 Julij verliet ik *Liverpool* des morgens te 8 uur met de *stage coach*, om naar *Birmingham*

té gaan, en vervolgens het vaste land al meer en meer te naderen. De Engelsche *stages* zijn wel beter gesloten, en stooten wel minder, dan de Amerikaansche, doch ik geef de voorkeus aan de laatste, om dat men er betere zitplaatsen heeft. De afstand van *Liverpool* tot *Birmingham* bedraagt 101 mijlen. De weg is uitnemend, en loopt over geene bijzonder steile plaatsen. Hij heeft aan de eene zijde bijkans alom een voetpad. Hetzelve is meestal met klein gellagene keitjes, of *gravel*, geplaveid, en aan weerskanten met langwerpige stukken zandsteen bezet, om het steengruis bijeen te houden. Waar het voetpad niet geplaveid is, is het als eene terras aangelegd, en de helling met gras begroeid, en van afstand tot afstand met twee palen nevens elkander bezet, om er paardrijders en schuifkarren af te houden. Ik bewonderde de zorgvuldigheid, waarmede de steenen voor de chausée klein geslagen waren. Van zulke stof kan men een goeden straatweg maken; en de Amerikanen — en nog meer anderen — kunnen dat voorbeeld volgen, om hunne straatwegen aan te leggen, of te verbeteren. De menigvuldige dorpen aan den weg hadden meestal een lustig voorkomen. De huizen der landlieden zijn klein, maar hebben, met hunne frootdaken, tusschen welke er kleine vensters op eene schilderachtige wijze uitkomen, met hun loof voor de deur, en met den opschik van rozen, kampernoelie, enz., langs de buitenwanden, een zeer net voorkomen; en de kleine bloemtuintjes, tusschen de huizen en den straatweg, dragen het hun-

hunne bij, om alles te verfraaijen. De steden hebben integendeel naauwe straten, en zien er donker en beroekt uit.

Er waren, tot aan *Wolverhampton*, bijkans overal in de steden soldaten ingelegerd. Die inkwartiering greep sinds een paar maanden plaats, om dat verscheidene groote fabrieken hieromstreeks hare werkzaamheden gestaakt hadden, en de werklieden, buiten bestaan geraakt, gewelddadigheden aangevangen hadden, om zich brood te verschaffen. Het land was zeer wel bebouwd, meestal met tarwe en zomergerst. De tarwe scheen reeds rijp te zijn. Ik vond intusschen het stroo zeer kort, denkelijk meestal wegens het gebrek van regen, dat men hieromstreeks tot zeer onlangs geleden had. De levende en groene heggen, waarmede de velden omtuind waren, deden mij goed; maar, als ik aan de schoone en hooge Amerikaansche boomen dacht, trof het mij, dat ik hier zulk laag en ellendig hout aantrof, als in de moerasige oorden der Staten van *Ohio* en *Misfouri*. In de parken en groote tuinen, waarvan ik er verscheidene zag, staan zekerlijk schoone boomen; maar de menigvuldige parken van den hooogen adel onttrekken weder een groot deel lands aan den akkerbouw; hetgene in een zoo overbevolkt land, als *Engeland*, van groot gewigt moet worden geacht.

Tusschen *Newcastle* en *Stone* reden wij door het dorp *Trentham*, waar de Marquis van *Stafford* een wijd uitgestrekt park met een groot kasteel heeft. Aan de linkerzijde van den weg stond een

groot-

grootte vierkante steenklomp, die de begraafplaats van dat adellijk huis bevattede. Bij de stad *Stafford*, hoofdplaats van *Staffordshire*, verhief zich weleer op een vrij hoogen heuvel het oude slot *Stafford*, waarvan nog twee torens overig zijn, in welke men eenige vertrekken tot een nachtverblijf in den jagttijd aangelegd heeft. Het moet voormaals eene vesting van aanbelang zijn geweest; maar zij werd onder CROMWELL's regering vernield. *Staffordshire* is door zijne fabrieken van aardewerk beroemd. Deze zijn inzonderheid bij *Newcastle under Lyne* aanzienlijk; en de allervoornaamste is diegene, welke door WEDGEWOOD, 2 mijl van de gezegde stad, te *Hetruria* aangelegd is geworden. Wij reden verscheidene grootte katoenfabrieken voorbij, en een zijdemolen bij *Congleton*, eene stad van meer dan 6000 inwoners, aan gene zijde van *Knutsford*.

Wij pasfeerden dien dag meermalen over twee voorname kanalen, de *Sankey navigation* en het kanaal van den Hertog van *Bridgewater*; en tweemaal reden wij onder het laatste kanaal door. Te *Stafford* zag ik een *Court-house* van een goed voorkomen, en op eene hoogte de Centrale gevangenis van *Staffordshire*. Ik had dien dag verscheidene koolmijnen gezien; dezelve worden inzonderheid ten laatste, tusfchen *Wolverhampton* en *Birmingham*, zeer talrijk. Men zag er in eene grootte streck lands geen spoor van akkerbouw, maar enkel kool- en ijzermijnen, stoommachines met reusachtige schoorsteenen in de gedaante van obeliskken, en hoo-

hooge vlamrende ovens. Het land zag er uit als overblijffel van eene door vuur vernielde stad, waar nog eenige huizen stonden te branden. Men stikt er bijkans van den zwaveligen kolendamp. Toen wij *Birmingham* naderden, kwam er grootendeels een einde aan dat akelig tooneel, reden wij door bevallige dorpen, en voorbij aardige en fraaije tuinen; en, hetgene ons de nabijheid van eene groote en welvarende stad te meer aankondigde, was, dat de burgers op den schoonen Zondagavond in hun beste gewaad landwaarts ingewandeld waren, en tijdens onze aankomst terugkeerden. Des avonds tegen 9 uur reden wij *Birmingham* in. Ik nam er mijn verblijf in *Royal hotel*, waar ik reeds voor drie jaren had gelogeed. Op een biljet ter aanbeveling van dat huis staat, dat het in een *most pleasant part of the town* gelegen is; en het schoonste uitzigt, dat men er heeft, is intusfchen het kerkhof, waar de inwoners evenwel plegen te wandelen, en de lieve jeugd zich met spelen vermaakt.

Ik had ten gezegden tijde te *Birmingham* reeds verscheidene dagen gesleten; nogtans wenschte ik een en ander nog eens over te zien, en vertoefde ik hierom nog een daagje in dezelfde stad. Ik begaf mij er naar het *show-room* van den Heer THOMASON, waar men alles vindt, wat de fabrieken van *Birmingham* opleveren. Verscheidene kamers bevatten er uiterst smaakvolle pletwaren; andere waren met juweelen, medaljes, zeldzaamheden, staalwerk, geweren, werkstukken van *papier maché*,

kris-

kristal, enz. bezet. Ik vond er de namaakfels der bekende vaas van *Warwick Castle* ook weerom, in verschillende afmetingen; vooreerst van brons in de eigene grootte, waarvoor de Heer THOMASON een afzonderlijk klein huisje aan het zijne heeft laten bouwen; voorts verkleind, ook in brons, of in dof kristal, met de maskers en versierfelen in zilver, of in verguld zilver, dat op eene tafel als pronkstuk zeer fraai moet staan. Ik zag hier ook de nabootsing der grootste bekende edelgesteentes, in derzelve werkelijke grootte, gedaante en kleuren; welke verzameling in een fraai kistje 25 guinjes kost.

De Heer THOMASON heeft een kunstenaar aan zich verbonden, die verscheidene jaren in *Rusland* doorgebragt, en de geheimen der staalbewerking te *Tula* doorkeken heeft; en ze hier begint na te volgen. Zijne eerste poging bestaat in het inleggen van een zilveren presenteerblad met staal. Dit is hem echter nog niet regt gelukt. Gelukt het eenmaal, dan zal de invoering van die uitvinding in *Engeland* gewigtig zijn; daar deze kunst tot dus ver slechts in *Rusland* bekend geweest, en er als een groot geheim beschouwd geworden is. De Heer THOMASON had de vriendelijkheid, van mij in zijne stapelplaats van schietgeweer en blanke wapenen te brengen. Hier werd mij eene groote menigte verschillende klingen getoond, en de wijze, waarop men ze beproeft. Zij worden in eene machine gespannen, door middel van welke men ze tot op zekere hoogte buigt, en dan weder regt laat sprin-

H. D.

G g

gen.

gen. Daarna onderzoekt men, of zij ook eenige kromming hebben aangenomen. Voorts slaat men met de vlakke kling op een staalblok, en met de scherpe zijde op een blok van hout. Staat de kling al die proeven door, dan wordt hij goedgekeurd en gestempeld. Op dit oogenblik wordt er, van wegens den diepen vrede, welken wij beleven, in deze fabriek weinig gewerkt; dus kon ik ook het afslijpen en polijsten der klingen niet zien, dat in eene afzonderlijke werkplaats, waarheen de Heer THOMASON mij almede geleidde, plagt te worden gedaan. In plaats daarvan zag ik er het trekken van verzilverd koperdraad. Dit bestaat aanvankelijk uit een staf, ter dikte van een halven duim, die vrij dunnerjes met zilver bekleed is. Men heet hem in eene oven, spant hem in eene tang, en trekt hem voor en na door immer engere openingen in een stuk staal; even als men zulks in een gewonen draadtrekkers molen doet. Op deze wijze kan men den draad bijkans tot de dunte van een menschenhaar rekken, waarbij het opmerkelijkste dit is, dat het zilver niet afneemt. De tang wordt door middel van eene *patent chain* getrokken, van welke keten de schakels dubbel omgeslagen zijn, en voor welke uitvinding de bezitter van deze fabriek een patent van het gouvernement bekomen heeft.

Ik bezigtigde voorts nog een ander *show-room*, dat eerst sinds twee jaren aangelegd was. Hetzelve was uiterst fraai ingerigt, en het plaatselijke was beter, dan bij den Heer THOMASON; doch hetzelve was minder rijk en wel voorzien.

Des avonds ging ik in den schouwburg, waar ik het ongelukvolle treurspel *Jane shore* vertoonden zag, daarna eene middelmatige pantomime, *la fête du village* geheeten, en ten laatste een melodrama, *the woodmans hut*, dat mij ook weinig ter harte ging. In het eerste stuk werd de rol van *Jane shore* door Miss LACY, uit het Londensche *Coventgarden theatre*, meesterlijk gespeeld; en zij werd door eenige andere Acteurs wel bijgestaan; maar het stuk op zich zelf is leelijk; en ik kan mij niets stuitenders verbeelden, dan dat men een ongelukkig mensch op het tooneel ziet verfmachten. Hier te lande wordt het stuk evenwel toegejuicht. Men heeft gepoogd, om het op zijn Fransch te doen afloopen; maar toen voldeed het niet meer. De schouwburg is voor het overige wel ingerigt, met een parterre, twee rijen van loges, en eene galerij, die eene groote menigte volks bevatten kan. Hij werd ook ditmaal wel bezocht. De galerij was met eene luidruchtige menigte bezet; doch in de loges en het parterre zag ik minder menschen, dan ik er had gewacht. De decoratiën waren wel geschilderd, en het gebouw was met gas verlicht. Zulke schouwburgen in de buitensteden hebben gemeenlijk niet veel aanmoediging, en hunne ontvangsten nemen enkel des zomers een weinig toe, wanneer de groote schouwburgen van *Coventgarden* en *Drurylane* te *Londen* gesloten zijn, en derzelver vaste Acteurs buitenaf gaan spelen.

Den 18 Julij verliet ik *Birmingham* des morgens

te 8 uren in eene postchais, en reed ik langs een kleinen omweg naar *Oxford*. Mijne goederen zond ik met de *stage* regstreeks naar die stad. Den omweg nam ik, om de bouwvallen van *Kenilworth castle*, en het kasteel van *Warwick*, te bezichtigen. *Kenilworth* is een klein, onaanzienlijk, plaatsje, maar heeft heerlijke overblijffelen van een oud slot, dat door den Roman *Kenilworth* zoo algemeen bekend geworden is. Buiten de ruïnen van *Paulinzella*, zijn die van *Kenilworth* de schoonste, die ik ooit gezien heb. Het slot is op drie verschillende tijden gebouwd geworden. Het oudste en Noordelijke deel, zeer averegts *Caesars tower* geheeten, werd in 1120 door GEOFFROY DE CLINTON gesticht, en was, als vesting, bij de vroegste onderlinge oorlogen van de Baronnen, getuige van menige beduidende gebeurtenis. Tegen het einde der veertiende eeuw geraakte het aan JOHN OF GAUNT, die het Westelijke en grootste deel des kasteels, naar hem *Lancaster buildings* genoemd, bij het Noordelijke voegde. Naderhand schonk Koningin ELISABETH een en ander aan haren gunsteling, den Graaf van *Leicester*; en deze heeft, in den jare 1571, het Zuidelijke deel, *Leicester buildings* geheeten, en de groote poort, begonnen te bouwen. Hij gaf alhier aan zijne Koningin Maagd een feest, dat 17 dagen duurde, en in een afzonderlijk boek beschreven werd. Na zijnen dood verviel het slot, met de onderhoorige landen, op nieuw als domein aan de kroon. CROMWELL verdeelde het onder eenigen zijner officieren, die den

den vijver, welke het grootste deel van het slot omringde, droog maakten, en het park en eindelijk ook het slot vernielden, om de bouwstof te verkoopen. Alleen de poort bleef in stand, omdat een der officiers daarin twee kamers voor zich had aangelegd. Dit torenachtig gebouw werd nu in een woonhuis veranderd. Het is nog voorhanden, en wordt thans door een zaakverzorger van Lord CLARENDON bewoond; van welken Lord de voorzaten door KAREL II daarmede beleend werden.

Om het slot te naderen, heeft men door eene troep van bedelende kinderen henen te dringen, die de beschrijving der ruinen voor 18 stuivers aanbieden. Bij de herschapene poort is te lezen, dat men in dezelve het schoorsteenstuk voor 6 stuivers zien kan. Eene zindelijke meid ontvangt die fooi met een knikje, en opent de deur. Men treedt in een der twee vertrekken van CROMWELLS officier. De schoorsteen is denkelijk door denzelfden bij de flooping van het slot daarheen gebragt. Hij is van alabast, voert het opschrift: *Droit et Loyal*, en aan weerskanten de letters: *R. L. — Robert Leicester*. Onder het opschrift is LEICESTERS wapen, met de ordesketen van den koufenband omgeven. Beneden hetzelfde het jaargetal 1571, en de spreuk: *Vivit post funera virtus*. Bovenaan ziet men een kunstig gefneden lijstwerk met de letters: *E. R. — Elizabeth Regina*, en gaten, die schijnen aan te duiden, dat aldaar een wapen vast is geweest.

Uit dit huis gaat men regtsaf naar den tuin en

vijver, die in eene weide herschepen is, en weleer van de Noord-West- en Zuidzijde om het slot henen liep. Aan deszelfs binnenzijde strekt zich een muur uit, met verscheidene torens, van welke er een de *Swantower* genoemd wordt. Links af ziet men een groot plein met schuren op den achtergrond, en daarachter wederom den verdedigingsmuur met verscheidene torens. Regtuit naar het slot doorgaande, komt men op deszelfs groot plein, dat thans nog aan drie zijden met ruïnen van gebouwen omgeven is. Van het gebouw, dat aan de vierde zijde gestaan heeft, is geen spoor meer overig. De eerste ruïne aan de rechterhand is die van *Caesars tower*. Dit gebouw was vierkant, en er staan aan drie kanten nog muren, die zestien voet dik zijn. Van hier leidde eene thans toegemetselde poort naar den tuin. Hier is ook de eenige put, welken men in de ruïnen gevonden heeft. Dezelve is, zoo als het gansche slot, van roodachtige zandsteen opgemetseld, en verder naar beneden in de rots gehouwen. Hij zou, naar men wil, van lieverlede, door de menigvuldige steenen, die men er in wierp, opgevuld worden. Aan den toren paalt de slotkeuken, dat een groot vertrek moet zijn geweest. Er is intusschen daarvan slechts weinig overig. Men kan evenwel nog de plaats herkennen, waar weleer ovens en groote ketels stonden.

Aan de keuken paalt de dusgenoemde *Strongtower*, die den Noordwestelijken hoek uitmaakt, en waarmede de *Lancaster buildings* aanvangen. In dien toren, welks muren, als die van den dusge-

noem-

noemden *Caesars tower*, zeer dik zijn, vindt men nog eene vrij wel onderhoudene wenteltrap, langz welke men bij den muur opklimmen, en zich een fraai gezigt verschaffen kan. Er zijn aldaar ook nog vrij goed in stand geblevene kelders. Uit de hoeken van dien toren treedt men in kleine torentjes, met schietgaten ter verdediging. Uit dit gebouw gaat men links af naar de dusgenoemde groote zaal, *Great hall*. Men herkent langs den grond de gewelfde zaal voor de bedienden, met pilaren in het midden, waarop de bogen rusten, welker overblijffelen zich nog regts en links uitstrekken, en op welke de vloer der gróote banketzaal nederkwam. De vensters van die zaal zijn in de Gothische manier hoog, en met een steenen middelschot. Onder aan dezelve zijn breede steenen banken; en men herkent in de zaal nog twee schoorsteenen. Aan de zaal paalde een kleiner vertrek, ook met een schoorsteen, dat als kapel diende; en een kabinetje, hetwelk door de menschen hier ter plaats *Queen Elisabeth dressingroom* geheeten wordt.

De groote zaal maakt den Zuidwestelijken hoek van het slot uit, en de daarop volgende ruïnen behooren tot deszelfs Zuiderdeel. Onmiddellijk aan de zaal palen twee bouwvallen, waarvan nog maar zeer weinig overig is. Men geeft aan den eenen den naam van *the white hall*, en aan den anderen dien van de *presence chamber*. Aan deze paalt de dusgenoemde *privy chamber*, waar men nog een venster en den schoorsteen onderscheidt. Van denzelfden zegt men, werden de sieraden des tegen-

woordigen schoorsteens van het woonhuis in de poort ontleend, welke hierboven beschreven zijn geworden. Met de *privy chamber* nemen de dusgenoemde *Leicester buildings* een aanvang, die het nieuwste gedeelte van het slot vormden. Zij bestaan uit een grooten vierkanten toren van drie verdiepingen, waar de plaats der trappen en de afscheiding der verdiepingen zich nog duidelijk laten herkennen. En daarmede eindigen deze uiterst belangrijke en schilderachtige ruinen, tot welker verfraaijing het daarbij opstijgende klimop, welks ranken hier ongemeen sterk zijn, zeer veel bijdraagt. Gelukkiglijk heeft Lord CLARENDON verboden, dat men iets van de bouwvallen wegdrage; want voor dat verbod namen alle boeren steenen uit dezelve, om hunne eigene huizen daarmede te bouwen.

XXX,

*Warwick Castle. Oxford. Londen.
Ostende.*

Kenilworth Castle gezien hebbende, reed ik door een zeer schoon land 5 mijl verder naar de oude stad *Warwick*, de hoofdplaats van *Warwickshire*, om het aldaar staande slot van den *Earl of Warwick* te bezigtigen. Twee mijl van daar ligt de badplaats *Leamington*, welke door de fraaije wereld thans zeer sterk bezocht wordt, ofschoon aldaar buiten het gezelschap niets merkwaardigs is. *Warwick* ligt op eene zeer rotsige hoogte aan de rivier *Avon*, bevat bij de 9000 inwoners, en heeft, ofschoon de stad zeer oud is, een vrij bevallig voorkomen, waartoe een vaak herhaalde brand het zijne kan hebben bijgedragen. De hoofdkerk heeft een zeer oud en eerwaardig aanzien, even als twee poorten, die er nog van de oude stadsmuren overig zijn, en thans midden in de straten staan. Het *Court-house* is nieuwerwetsch; en er werden aldaar juist Assises gehouden, alwaarom verscheidene fraaije rijtuigen voor het gebouw stonden.

G g 5

Ik

XXX.

Ik begaf mij straks naar het slot , dat dicht bij de stad staat. Het is een zeer oud gebouw , welks grondslagen nog voor de verovering van *Engeland* door de Noormannen gelegd zouden zijn. De nog bestaande muren en torens om het slotplein henen worden ook tot dien ouden tijd thuis gebragt. Het slot ligt uiterst schilderachtig aan den oever van den *Ayon* , en bestrijkt het omliggend land. Deszelfs molen , onmiddellijk beneden hetzelfde aan de rivier gelegen , brengt , door zijn eerwaardig voorkomen , en den waterval , dien de molendam in de rivier veroorzaakt , veel tot verfraaijing van het tooneel toe. Achter den molen ziet men de met klimop begroeide bouwvallen van eene brug , die over de rivier gelegen heeft. Geheel op den achtergrond bemerkt men de nieuwe brug aan den weg van *Leamington*. Deze groep levert een uiterst schoon gezigt op. Doch ik bepaal mij bij het slot.

Als men hetzelfde uit de stad nadert , komt men aan eene poort met een Gothischen toren , ter woning voor den poortwachter ingerigt. Daar schrijft men zijnen naam in een boek , en dan vervolgt men zijnen gang naar het slot. De weg loopt door het park , en is meerendeels in de rots gehouwen , welker wanden zeer schilderachtig met klimop bewassen zijn. Op een ruim plein aangekomen , ziet men het slot voor zich , gaat men , over eene steenen brug , deszelfs eigentlijke poort in , komt men op het ruime binnenplein , heeft men het gebouw aan de linkerhand , en voor zich en aan de rechterhand de hooge door torens afgebrokene muren , die het plein

plein omringen. Kleine poortjes in de torens leidden naar het omliggend park. Ik ging langs eene schoone ruime trap het huis in, en vond er den eleganten huisbewaarder, die den vreemdeling voor geld en goede woorden het binnenste van het gebouw toont.

Vooreerst treedt men in de groote zaal. Hier zijn de wanden met befneden eiken hout belegd, en met wapenrustingen, oud wapentuig, en drie wezentlijk reusachtige elandshorens, versierd. De grootste van die horens zijn in *Ierland*, de andere in *Amerika* gevonden. Men heeft uit die zaal een schoon gezigt van eene aanzienlijke reeks van kamers; en uit de vensters ziet men den *Ayon*, den reeds vermelden molen en de bruggen over.

Uit de zaal stapte ik het voorvertrek, *Ante room*, in. Hier bewonderde ik twee schilderstukken van VAN DIJK. Het eene verbeeldt eene Dame uit het geslacht van BROOKE, nevens haren zoon, levensgrootte; het andere de Koningin HENRIETTE MARRIE, gemalin van KAREL I. In dezelfde kamer bevindt zich het uiterst schoon afbeeldsel van Koningin JOANNA van *Napels* door RAPHAËL; dat van den Markgraaf SFINOLA in volle wapenrusting, door RUBENS; dat van den Graaf GONDÓMAR, Spaanschen gezant aan het hof van JACOBUS I; dat van DON DIEGO VELASQUEZ DE SILVA, en twee zeer fraaije landschappen van POUSSIN, die intusschen restauratie noodig hebben. Hetzelfde vertrek bevat een marmeren borstbeeld van den tegenwoordigen Lord WARWICK, door NOLLEKENS,
eene

eene tafel van Florentijnsche mosaïek, twee vazen van lava, verscheidene Toskaansche vazen, die men in bijkans al de volgende kamers insgelijks vindt, als ook eene kas van schildpad met pinsbek ingelegd.

Aan die kamer paalt het *Cedar drawing room*, dus genoemd, omdat deszelfs wanden met cederhout beschooten zijn, hetwelke, in weerwil van zijnen ouderdom, nog steeds eene goede reuk verspreidt. Tevens is aldaar een fraaije schoorsteen, en eene met lava ingelegde tafel van marmer. Onder de schilderijen telt men er vijf van VAN DIJK — de Gravin CARLISLE, KAREL I, den Hertog van *Alba*, de Markgravin van *Montrose*, en den landschapschilder MARTIN RIJCKAERT — eene *Circe* van GUIDO, een zeer schoon stuk — en twee schilderstukken van mindere waarde, den beroemden E. W. MONTAGUE in Turksch gewaad, door ROMNEY, en eene Mufe door PATOUN.

De naaste kamer wordt, van wegens het menigvuldig verguldfel aan hare wanden, *the gilt room* geheeten. In dezelve bevinden zich twee schilderijen van RUBENS. Het eene verbeeldt Lord ARUNDEL, verzamelaar van de Antieken, die te *Oxford* onder den naam van *Arundel marbles* bekend zijn, en het andere St. IGNATIUS. Dit stuk werd door RUBENS voor het Antwerpsche Jesuiten collegie vervaardigd, en is uit die stad hierheen gekomen. Er is hier een zeer schoon geschilderd portret van Prins ROBBERT, door een onbekenden kunstenaar; een van een Prins van Oranje, door HOLBEIN;

ver-

verscheidene stukken van VAN DIJK, waaronder een dat den Admiraal RUSSEL, een dat een Spaanschen Generaal, en een dat zekeren Lord NORTHUMBERLAND verbeeldt; twee afbeeldingen van den vermaarden Lord STRAFFORD, van welke het eene dien ongelukkigen Staatsman in zijne vroegere jaren voorstelt, en het andere in lateren leeftijd; een van zekeren Lord WARWICK; een van zekere Markgravin van *Huntley*, en een levensgroot portret van Prins ROBBERT, alles meesterlijk uitgevoerd; nog eene Dame, door Sir PETER LELY; twee kleine stukken van MURILLO, een meisje met een vader, en een kind, dat zeepbellen blaast, voorstellende; een portret van Lord LINDSAY, tijdgenoot van KAREL I, door CORNELIUS JANSSEN, en een van den Italiaanschen geleerde DAVILA, door TINTORETTO. Jammer, dat verscheidene van deze stukken in de schaduw hangen, en men ze op eenen, in *Engeland* zoo gewonen, neveligen dag niet regt kan zien. Er stonden hier tevens verscheidene schoone vazen van MAJOLICA, met fraai schilderwerk naar teekeningen van RAPHAËL.

Voorts geraakt men in het *State bed room*, dat met oude tapijten van *Oudenaerde*, die Fransche tuinen voorstellen, behangen is. Het rijk versierde bed zou van Koningin ANNA afkomstig zijn. Men vindt er voorts een levensgroot portret van *Margaretha van Parma*, door TITIAAN, een familiefstuk van Sir PETER LELY, en een zijdelingsch afbeeldfel van den ongelukkigen Graaf van ESSEX, door den Italiaanschen schilder ZACCHERO, die zijn

va-

vaderland om Staatkundige redenen verlaten had, en bij Koningin ELISABETH bescherming en aanmoediging vond.

Aan het *State bed room* paalt het kleine *State dressing room*, door welks vensters men een ruim en schoon uitzigt heeft. Hetzelve bevat een grooten kunstschat, als eene schilderij van PAUL VERONESE; eene uiterst krachtige schets van de vier Evangelisten door RUBENS; twee hoofden van oude mannen; door denzelfden; twee landschappen van SALVATOR ROSA; vier stukken van VAN DIJK, als den tweeden EARL VAN BEDFORD, Tritons en Zeepaarden — eene studie, een bacchanalien tooneel, en eene schets van een heiligen SEBASTIAAN; twee stukken van GERARD DOW, als een uitnemend goed portret van eene Abdis DIGBY, en eene etende oude vrouw, waarop het licht valt; twee stukken van TENIERS, als heksentoonceelen, en het binnenste van een wachthuis met wapenrustingen; drie van HOLBEIN, als een LUTHER, eene ANNA BOLEYN, en eene CATHARINA BOLEYN, zuster van ANNA en opvoedster van Koningin ELISABETH. Tusschen die portretten hangt een HENRIK VIII, in zijne kindsche jaren. Van STEENWIJK zijn hier een PETRUS in de gevangenis, en eene verlossing van denzelfden daaruit; van een onbekenden schilder twee maitresfen van KAREL II, en een HENRIK IV van Frankrijk, door PATOUN gecopiëerd.

Een klein kabinetje, *the compass window*, dus naar een beschilderd venster geheeten, paalt aan het vorige vertrek, en bevat een slagstuk van SCHUT,
een

een zeeftorm van VAN DE VELDE, en nog eenige meer of min onbeduidende stukken.

In eene galerij, langs welke men achter de voorschrevene vertrekken henen naar de kapel gaat, zag ik een levensgrooten KAREL I te paard, door VAN DIJK, en een borstbeeld van OLIVIER CROMWELL, door R. WALKES. De kapel is vrij klein, bevat de wapens der WARWIKKEN, en boven het altaar een Gothisch snijwerk in hout.

Naar de groote zaal terug gekeerd, geraakt men door dezelve in het *dining room*, eene schoone groote zaal, met eene tafel van antiëk marmer, en drie groote portretten van den Prins van Wallis, grootvader van den tegenwoordigen Koning, zijne gemalin, eene Prinfes van Gotha, welke GEORGE III als kind op hare knieën houdt, en een Lord BROOKE, zijnde eene kopie door PATOUN, die opvoeder van een der WARWIKKEN, en kunstminnaar, maar geen schilder was. Deze stukken zijn van smaak ontbloot, en hunne zwaar vergulde en versierde lijsten zijn meer waardig, dan zij zelve. Boven de Prinfes vindt men het Saksische geslachtwapen.

Aan de groote zaal komt insgelijks het *Break fast room* uit, dat de volgende uitnemend goede stukken bevat: de kinderen van KAREL I, door VAN DIJK, een vrouwenportret van denzelfden, twee leeuwen, door RUBENS, en het levensgroot portret van den Admiraal TROMP, door REMBRANDT; benevens drie stukken van eene onbekende hand, zijnde de ongelukkige MARIA STUART, met haren zoon als kind, zekeren Lord BROOKE, en Sir PHILIP SIDNEY.

Het

Het kasteel bezigtigd hebbende, begaf ik mij, door een poortje in den hoogen muur van het plein, en langs eene steenen brug over de drooge gracht, naar het park, waar boschjes en grasperken op eene aangename wijze afwisselen. Een vaste keijzenweg leidt binnen één half uur het park rond. Ik had er verscheidene schoone gezigten, en zag vele immergroene struiken, welke ik in den jongsten winter zoo vaak had kunnen bewonderen. Toen ik, drie jaren geleden, het eerste in *Grootbritannien* kwam, verbaasde ik mij over de groote weelde van immergroene heesters, in de Engelsche parken, en over derzelve weligen groei; maar, na dat ik die heesters en gewassen in hun vaderland in volle kracht had gezien, schenen de heerlijkste Engelsche tuinen mij, in vergelijking met de natuur, vrij onbeduidend. Ik zag te *Warwick* verscheidene schoone en sterke ceders van den *Libanon*, die men evenwel in de meeste andere Engelsche parken ook aantreft. Voorts is er een groot stookhuis, welks planten intusfchen, toen ik er was, door den tuinen verspreid waren. In het stookhuis stond de vermaarde antieke vaas, die niet ver van de *villa Hadriani*, nabij *Tivoli*, gevonden was. Zij werd het eerste door Sir WILLIAM HAMILTON, toen Engelschen Ambassadeur te *Napels*, aangekocht, en door hem vervolgens aan den overledenen Lord WARWICK overgedaan. Zij is van wit marmer, heeft eene ronde gedaante en houdt 163 gallons vocht. Zij heeft twee handvatfels van wijnranken, die zich voorts, met hare fraaije bladeren en zware druiven-

ventrosfen, om het gansche bovenste gedeelte der vaas henen slingeren. Aan derzelve benedenste gedeelte ziet men de pantherhuid, en daarop verscheidene wel bewerkte fatershoofden, een thyrfus en kromme augurs-staven. De vaas is uiterst wel bewaard gebleven; en er heeft slechts een faterskop behoeven bijgemaakt te worden. De overige faterskoppen en verdere versierselen zijn in het minste niet beschadigd geworden.

Bij mijne wandeling door het park, kwam ik langs den *Avon* aan den voet der rots, op welke het kasteel gebouwd was. Eene kleine, zwarte, aan de rots gehechte plaat vermeldde, dat aldaar een jonkman, van het geslacht van *Bagot*, onder het baden verdronken was. De beklagenswaardige vader had er voor zijnen zoon dit klein gedenkschrift laten zetten.

Naar het slot teruggekeerd, beklom ik nog een der torens, *Guy's tower* geheeten, en bij de 150 voet hoog. Hij is zeer wel in stand gebleven, bevat een klein vertrekje, en verschaft van zijnen top een ruim en fraai uitzigt.

Toen ik wederom in de stad aankwam, vond ik de *stage* van *Stratford on Avon* gereed om af te rijden. Ik nam er plaats, en begaf mij naar de gezegde stad, 8 mijl van *Warwick*, waar ik mij wederom aan den grooten straatweg tuschen *Birmingham* en *Oxford* bevond. *Stratford* is eene kleine, onaanzienlijke en slecht gebouwde plaats, maar als de geboortestad van SHAKESPEARE beroemd. Een opschrift aan een der kleinste huizen

vermeldt, dat SHAKESPEARE aldaar het eerste daglicht zag — *in this house the great SHAKESPEARE was born*. Het is thans een slagerswinkel, en behoort aan vreemden toe, daar des dichters nazaten het om schulden hebben moeten verkoopen. Hij zou er op eene bovenkamer ter wereld zijn gekomen, op welke eenige oude meubilen zijn, die men gaarne in betrekking tot hem bragt, een zeer slecht portret van hem, een afschrift van zijn testament, met en benevens een brillenhuisje, uit het hout van een moerbezieboom, dien hij zou hebben geplant.

Te *Stratford* nam ik eene postchais, waarmede ik mijne reis voortzette, en des avonds te 10 uur, na met dat rijtuig 30 mijlen afgereden te hebben, te *Oxford* aankwam, en er mijn verblijf in *Star hotel* nam.

Ik had *Oxford* reeds voor drie jaren gezien, maar vertoefde er echter nog een halven dag, regt uit gesproken, enkel om nog eenmaal in de Bodleische verzameling van boeken en schilderijen een wonder liefelijk portret van MARIA STUART te zien, dat door ZACCHERO geschilderd en mij voormaals uiterst wel bevallen was, ja het beste beeldfel van die belangrijke vrouw is, dat ik ooit aanschouwde. Ik begaf mij derhalve naar de gezegde bockerij, stapte vrij snellijk door de boekenzaal henen, maar hield mij des te langer bij de schilderijen op. Het portret hernieuwde bij mij den vorigen indruk, en ik bleef een geruimen tijd lang met veel genoegens daarop staren. Daarenboven onder-

derfcheide ik er eene reeks van zeven *Schalkersfen*, de zeven doodzonden voorftellende, zeer goed gefchilderd, met een uitnemend licht; verfcheidene stukken van Engelsche meesters, en eene reeks portretten van weldoeners en voorftanders der Univerfiteit, en van dezer Kanfeliërs, en velen der beroemdste geleerden, die leden van haar geweest zijn. Ook waren er eenige *Holbeins*, waaronder een portret van *Erasmus*. Eene levensgrootte afbeelding van KAREL XII, Koning van *Zweden*, door SCHRÖDER, is zeer goed gefchilderd, en heeft nevens zich een even groot afbeeldfel van FREDERIK WILLEM I, Koning van *Pruisfen*. De eerste fchilderij toont in de gelaatftrekken en de ganfche houding den oorfpronkelijken en grooten geest van den Koning; de tweede heeft iets ftuitends, een onbeduidend uitzigt, gemaaktheid en dwingelandij.

De Bibliotheek bevat verfcheidene zeer goed in gips gemaakte modellen van Griekfche gebouwen, waaronder het Atheenfche Parthenon; ook een model van de bank der Vereenigde Staten te *Philadelphia*, hetwelke mij de ftad zelve op eene aangename wijze voor den geest bragt. Ook vindt men hier een model van het Amphiteater van *Verona* in kurk gefneden, en eene zeer fraai in gips nagebootste reeks van basrelieven uit de Elginfche marmers. Eindelijk verdient eene levensgrootte afbeelding van Lord WARWICK in brons, die denzelfen in volle wapenrusting voorftelt, de oplettendheid des reizigers.

Na dat ik mijne nieuwsgierigheid hier bevredigd

had, ging ik ook naar de Radcliffſche boekerij, die als een koepel gebouwd is, om van het dak een gezigt op de ſtad te verſchaffen. Gelukkig was de dag voor *Engeland* zeer helder; en, daar *Oxford* geene fabrieken noch ſtoommachines bevat, werd de lucht ook door geen kolendamp verdonkerd. De ſtad, met hare oude univerſiteits gebouwen en kerken, levert eene bijzondere vertooning op; en, hoe menige ſtad ik ook op mijne menigvuldige en verre reizen onder de ooggen kreeg, ik zag er geene, waarbij ik *Oxford* kon vergelijken. De univerſiteits gebouwen, 20 collegien en 5 hallen, vertoonen zich als even zoo vele oude en hechte kasteelen, gelijk als ook de Bodleiſche boekerij in de nabijheid der Radcliffſche. Op derzelve plein is eene poort, bij welke de vijf ordes van kolommen, de eene boven de andere, gebruikt zijn, en een zonderling vertoon maken. Nevens de deur ſtaan vier Toſkaanſche zuilen, boven dezelve vier Dorifche, hier boven vier Ionifche, nog hooger vier Korintifche, en die allervreemdſte zamenſtelling eindigt met vier Romeinſche. Tuſſchen de Korintifche zuilenrij, en vlak boven de poort, is in eene nis **JACOBUS I** zittend afgebeeld, nevens wien, als ik het wel heb, aan den eenen kant eene **MINERVA** ſtaat, en aan den anderen de univerſiteit, knielende, de werken van den geleerden Koning uit dezelfs eigene hand ontvangt. De univerſiteit zou meer dan 4000 ſtudenten hebben, doch er waren er in de ſtad zeer weinige, daar het juist vacantie was.

Daar

Daarom zag de stad er met hare oude gebouwen vrij doodsch uit.

Ik verliet ze, des daags na mijne aankomst, op den middag, in eene postchais, waarmede ik des avonds te 6 uur *Londen* bereikte, de 58 mijlen afstands in 6 uur afgelegd hebbende. Ongelooflijk is de snelheid, waarmede men op dezen weg reist, en de spoed bij het wisselen van paarden. Kwam men aan eene wisselplaats, dan werd er dadelijk door een gereed staanden knecht gevraagd, of men verder wilde. Dit met *ja!* beantwoord zijnde, riep die knecht om paarden. Het eene paard kwam getuigd uit den stal, en werd ingespannen; de postiljon kwam op het andere aandraven, en liet hetzelfde ook inspannen; de stalknecht vroeg om een fooritje, en voort ging het. Ik geloof, dat ik telkens ten hoogste drie minuten opgehouden werd. Het postgeld is, voor alles te zamen, 18 stuivers per mijl, en het drinkgeld voor de postiljons 3 stuivers. Het postgeld was kortelings 3 stuivers verhoogd geworden.

De weg liep door een oord, dat niet overal wel bebouwd was, soms ook door woud, en over verscheidene soms vrij hooge heuvels. Desniettenstaande trof ik verscheidene groote en schoone landhuizen aan, die gedeeltelijk van ruime parken omgeven waren. Te *Salhill*, dat een heel fraai plaatsje is, heeft men regtsaf een zeer schoon gezigt van het slechts 2 mijl vergelegene kasteel van *Windsor*, van welks hoogen ronden toren ik, ten bewijze dat de Koning zich aldaar ophield,

de Koninklijke vlag waijen zag. Het kasteel maakt wezentlijk eene treffende vertooning. De groote Gothische kerk van het *Eton-college* wekte bij mij geene aangename herinnering; want, toen ik drie jaren geleden aldaar was, toonde men mij in eene kas eene menigte fraai zamengebondene lange berkenroeden, met welke men de jeugd, die zich aldaar oefende, in het studeren voorthielp, en van welker leverantie de huisopziener de aannemer was. In het fraaije dorpje *Slough* staat het woonhuis van den beroemden Duitschen sterrekundige HERSCHEL, in welks tuin men nog het gebouw ziet, dat de teleskoop van 48 voet lengte en 5 voet middellijns bevat, waarmede HERSCHEL zijne groote Astronomische ontdekkingen heeft gedaan. *Hounslow* is eene fraaije en, uit hoofde der nabijheid van *Londen*, zeer levendige stad. Men kan zich niet verbeelden, welk eene menigte van *stages* en andere wagens ons hier tegenkwam. Hieruit, en uit het aantal van onafgebroken op elkander volgende lusthuizen, en aan elkander palende steden, bleek duidelijk, dat ik de grootste stad van *Europa*, ja welligt van de gansche wereld, naderde. Te *Hammer-smith* en *Ken-sington* onderscheidde ik zeer vele nieuwe en fraaije huizen, die er in de laatste drie jaren gebouwd waren geworden. Ik reed door *Hydepark* naar de straat *Piccadilly*, en van daar naar *Albemarlestreet*, waar ik in *Grillionshotel* een zeer goed en geschikt verblijf vond.

Ik hield mij te *Londen* 6 dagen op. Berigt no-pens het gezelschap, waarmede ik er omging,
be-

behoort niet tot dit werk, en het zou even onvoegelijk als onnoodig zijn, dat ik over *Londen* zelf uitweidde. Dus nog slechts eenige bijzonderheden.

Die in *Londen* veel bezoek af te leggen, of vele zaken te verrigten heeft, heeft ongelooflijk veel tijd noodig. Een dag is er als niets. Om van mijn verblijf naar den Heer GOEMAN (*) te gaan, had ik drie vierendeel uurs noodig. Voor een vreemdeling is zulks intusfchen aanvankelijk niet vervelend, wegens de groote levendigheid, die hem omringt. In de levendigste deelen der stad, is bijkans elk benedenhuis een winkel; en, daar de Engelschen hunne waren met veel smaak weten uit te stallen, maken die winkels eene zeer belangrijke, onderhoudende en fraaije vertooning. Uit vele straten was het paveisel opgenomen, en dezelve waren *macadamised*; eene verbetering, eensdeels voor het rijdende publiek, anderdeels voor de vrij ligt gebouwde huizen, die weleer doorgaans, als er zware wagens over het paveisel rolden, door de dreuning sterk gefchokt werden. Voortlang wist ik, dat vele kooplieden en handwerkers de namen der leden van het Koninklijk geslacht, waardoor zij bijzonder begunstigd worden, op hunne uithangborden plaatsfen, zoo als eene *Corset in-*

(*) Een voornaam Londensch koopman, uit *Vlaanderen* geboortig, die mij vele wezentlijke en verplichtende diensten bewezen heeft, en in de *City* nabij de magazijnen der O. I. Compagnie woonde.

inventress der Hertogin van *Kent*. Thans bemerkte ik ook aan *Knights bridge*, op den weg naar *Kensington*, het uithangbord van den eenigen levérancier van ezinnemelk aan het Koninklijk geslacht — *the only purveyor in asses milk of the royal family*. Door bemiddeling van den Heer GOEMAN verwierf ik van den vermaarden Ingenieur BRUNEL een verlofkaartje, om den onderaardschen gang onder de *Theems* te bezigtigen. Van mijn verblijf af tot aan den ingang van den *tunnel*, bij de kerk van *Rotherhithe*, had ik een weg van bijkans 5 mijl af te leggen. Men werkte reeds sinds meer dan een jaar aan de reusachtige onderneming; maar hoe? dit laat zich zonder eene uitvoerige teekening niet wel beschrijven (*). Het deed mij leed, dat ik den Heer BRUNEL, uitvinder van de Portsmouthsche blokmachine, enz., niet bij het werk mogt aantreffen.

Op *Leicester square* waren er twee zeer schoone Panoramaas opgezet; het eene vertoonde *Edinburgh*, het andere de stad *Mexico*. Het Panorama van *Edinburgh* was van den *Caltonhill* genomen; en ik herkende elke plaats, welke ik voor drie jaren had gezien. Bij het tweede Panorama spheet het mij

(*) Hiervan hebben wij al, wat de Hertog daarvan verder zeide, weg gelaten; te meer daar men aan den uitslag wanhoopt, en het werk slechts dienen zou, om de gemeenschap met voertuig tusschen de uiteinden van *Kent* en *Essex* te bevorderen.

mij op nieuw, dat mijne omftandigheden in den jongften winter mij niet veroorloofd hadden, om een uitftapje naar *Mexico* te doen. De fchoone lucht herinnerde mij de gelukkige dagen van mijn verblijf te *Nieuw Orleans*, en ik herkende het gebergte der *Andes* aan hetgene ik daarom trent meer malen had gelezen. *Mexico* verdient, naar het Panorama te oordeelen, allezins deszelfs benaming van *Stad der palcizen*. Om de zeden des volks te beoordeelen, toonde ons de kunstenaar op de voornaamfte marktplaats een ftiereengevecht, en niet ver van daar eene kerkelijke procesfie.

Op *Regents park* was een Diorama te zien. Men werd er in eene vrij donkere ronde zaal gebragt, en zag aldaar door eene vierkante opening enig fchilderwerk, dat zijn licht op eene verborgene wijze bekwam. Hetzelve verbeeldde eene Schotfche kerk, *Rofslyn-chapel* geheeten. Men dacht zich aan derzelve ingang te bevinden, en zag er het zonlicht van ter zijde invallen, en het geboomte voor de venfters velerlei fchaduwten veroorzaken. In den achtergrond der kerk zag men eene kleine deur open ftaan, en had men door dezelve gezigt van een tuin met geboomte, en een Gothifch gebouw op den achtergrond. De zon verdween van lieverlede, en men zag aan het licht, dat er eene bui opkwam. Men zag het voorts regenen, en de regen werd wederom door den liefelijkften zonnefchijn vervangen. De illufie was zoo volkomen, dat men den regen waande te hooren nedervallen; en, tot vermeerdering van het bedrog, was er in

de kerk een metfelaarssteiger geplaatst, van welken er touwen afhingen, en een daarbij behorende korf met gereedschap. De Gothische pilaren der kerk maakten eene bijzonder schoone vertooning. Als men dat schilderwerk lang genoeg bekeken had, werd er met eene bel een teeken gegeven, en begon straks de vloer der zaal met al de aanschouwers te draaijen, en wel naar eene andere opening, door welke men een gezigt van het Fransche *Rouaan* genoot, waarbij het licht zich, even als bij het vorige, afwisselde. Men dacht waarlijk de voorgestelde plaats te zien. Intusfchen had het eerste gezigt toch den meesten indruk gemaakt. De voorstelling van het binnenste van gebouwen is bij zulke Dioramaas het voornaamste.

Overigens verlustigde ik mij met de schoone vertooning der nieuwe gebouwen van *Regentspark*, welke thans voleindigden bouw ik voor drie jaren zag aanvangen. Deze nieuwe wijk bestaat enkel uit paleizen. Bij den kunsthandelaar ACKERMANN vermaakte ik mij met de menigvuldigheid en schoonheid der artikelen. Het deed mij slechts leed, dat meest alles er zoo duur was. Ik had het genoeg van den waardigen menschenvriend ACKERMANN zelve te leeren kennen. Hij heeft een tamelijk oudachtig en zeer eenvoudig voorkomen; maar zijn onderhoud is aangenaam. Hij sprak met mij veel over mijne zoo gelukkig volbrachte groote reis, en noodigde mij op zijn landhuis. Die uitnoodiging moest ik intusfchen, uit hoofde van den weinigen tijd, die ik nog overig

rig had, tot mijn groot leedwezen afflaan. Ik ging daarop naar het magazijn van een anderen Duitſcher, den Chirurgiſchen instrumentmaker WEISS. Deze was van *Rostock* geboortig, doch had reeds 30 jaar in *Engeland* doorgebracht, en heeft aldaar, naar men wil, zijns gelijken in het maken van heelkundige werktuigen niet. Hij toonde mij verſcheidene van zijne uitvindingen, onder anderen een instrument om een ſteen uit de blaas te halen, zonder dat de lijder de gevaarlijke ſteenſnijding behoefte te ondergaan. Hij had daarbij het afgietſel van een ſteen ter grootte van eene hazelnoot, welke door middel van zijn instrument zonder ſnijden uit de blaas van een man was gehaald. Ik zag ook eene door hem uitgevondene gifpomp, om opgeflokte vergiften uit de maag te halen. Die pomp bevond zich in eene buis van pinsbek, aan welke eene lange buis van elastiſche gom vast was, die in eenen van verſcheidene gaten voorzienen zak van dezelfde ſtof eindigde. Deze buis wordt door den ſtrot in de maag gewerkt; en als de zak er in is, trekt men door middel van de pomp het vergif langs de buis van gom naar die van pinsbek. Door den ſtempel der pomp te draaijen fluit men de buis van gom. Hierop drukt men den ſtempel wederom nederwaarts, en doet men het vergif uit de pinsbekken buis, door eene opening aan hare zijde, in eene daaraan vastgemaakte buis van gom loopen. Deze buis wordt daarop door eene tweede draaijing van den ſtempel geſloten, en diegene, welke in de maag hangt, wordt daar-

daardoor geopend; men pompt op nieuw, en houdt daarmede aan, zoo lang men denkt, dat er nog vergif in de maag voorhanden is. De Heer WEISS zeide mij, dat zijn zoon, eenige weken geleden, met dat instrument het leven van een jong meisje had gered, hetwelke, in een aanval van verliefde wanhoop, eene groote hoeveelheid ratenkruid had opgeflokt.

Men wert, dat de Engelsche grooten de schilderijen van beroemde meesters, die zij bezitten, op zekere tijden in de *British Institution* op *Pall-mall* ten toon stellen, op dat zij door het publiek mogen kunnen worden bezigtigd. Toen ik er was, had de Koning er zijne verzameling van *Carlton house* laten plaatfen. Men begon, namelijk, dit paleis af te breken, om in deszelfs plaats, naar het model van het Atheensche *parthenon*, een gebouw te stichten, hetwelk de voortbrengfelen van Engelsche kunstenaars zou bevatten. Dit denkbeeld is allezins grootsch, en strekt ter aanmoediging van de kunstenaars der natie; maar het is jammer, dat het schoone *Carlton house* daaronder verdwijnt. De *British Institution*, die derzelve verzameling ontvangen had, heeft drie vrij groote kamers, die haar licht van boven krijgen. De verzameling bestaat voornamelijk uit stukken van de Nederlandsche school, eenige Engelsche en weinige Fransche en Italiaansche. Men vindt er 7 stukken van RUBENS, waaronder inzonderheid zijn eigen portret en dat van zijne vrouw, op dezelfde wijze als dat in *Warwick Castle* en in de Schampfche verzameling

ling te *Gend*; ook een landschap met figuren, de geschiedenis van St. GEORGE voorstellende, met de portretten van KAREL I en deszelfs gemalin, voor welken het geschilderd was; zeven stukken van VAN DIJK, waaronder een afbeeldsel uit drie oogpunten van den gemelden onvermijdelijken KAREL I, door deszelfs gemalin naar *Rome* gezonden, opdat een Italiaansch beeldhouwer des Konings borstbeeld daarnaar bewerken mogt; eene schets met studien van paarden en ruiters, een stuk van veel waardij; een levensgroot portret van GASTON DE FRANCE, en twee van Koningin HENRIETTE MARIE, wier naam ik, haast evenzeer als dien van haren ongelukkigen gemaal, in eene Engelsche kunstverzameling *onvermijdelijk* noemen mag, wijl er bijkans geene is zonder beider afbeeldfels; van REMBRANDT ook zeven stukken, waaronder verscheidene zeer goede portretten, met name het zijne, allen aan zijn bijzonder licht en bruin kennelijk; veertien schilderijen van TENIERS, volkstooneelen, kleine portretten, een gezigt van de Hollandsche duinen, en een paar landschappen, op een van welke de schilder zich zelven, zijne vrouw en zijnen tuinman afgebeeld heeft, doen de verzameling eene wezenlijke eer aan. Ik bewonderde twee stukken van J. OSTADE, in denzelfden smaak, doch in andere manieren; zeven van A. OSTADE, en zes van JAN STEEN. Een van deze, dat zeer goed geschilderd is, stelt eenen oudachtigen man voor, die van een jong meisje, dat zich uit haar bed oprigt, verwijten over zijne karigheid hooren moet.

Zij

Zij houdt hem denklijk een klein geldstuk voor, en een oud wijf vermaant hem, om edelmoediger te zijn. Vier lichten van SCHALKEN verdienen opmerking, even als een portret door HOLBEIN. Aan de witte paarden herkent men negen *Wouwermansen* met sfermutselingen, landelijke tooneelen, en een valkengevecht. Zeven *Mierisfen* onderscheiden zich door de fijne houding, en de eenigzins angstige uitvoering der bijzonderheden. Er waren aldaar voorts drie stukken van G. DOUW, een van SLINGELANDT en vijf van METZU. Een landschap van RUISDAEL, en twee van HOBHEMA trokken mijne oplettendheid bijzonderlijk aan, even als eif *van de Veldes*, uit zeestukken, landschappen en stadgezigten bestaande, en vier *vander Werven*, de Roomsche barmhartigheid, een Concert, LOTH met deszelfs dochters, en een paar kinderen voorstellende. Zes zeer goede *Berghems* moeten evenmin over het hoofd gezien worden, als een fraai zeestuk van BAKHUIZEN, met de stad *Brielle* op den achtergrond; en de verzameling is vrij rijk in stukken van dieren schilders. Zij bezit vier meesterstukken van P. PÖTTER, waarvan het eene een paar zwijnen met eene bijzondere waarheid afbeeldt. Een *Hondekoeter* met hoenders behoort ook hier, even als tien stukken van CUYP, waarop het landschap voortreffelijk is uitgevoerd.

De vermelding der overige stukken van de Nederlandsche school zou mij te ver brengen. Van andere scholen bevat de verzameling minder en van mindere waarde; een landschap met schapen door

TITIAN, eene afneming van het kruis door MICHEL ANGELO, enz. Onder de nieuwe stukken onderscheidde ik den tooneelspeler GARRICK, en deszelfs vrouw, door HOGARTH, een huiselijk tooneel van GREUZE en verscheidene stukken van den Italiaanschen schilder ZOFFANI. Een der laatste, door BARTOLOZZI in het koper gebragt, verbeeldt de Koninklijke Akademie van *Londen*, en het andere de Galerij van *Florence* met de portretten van verscheidene aanzienlijke Engelschen, die zich, toen het tafereel ontworpen werd, te *Florence* bevonden. Maar smakeloos is het binnenste van twee Koninklijke paleizen door denzelfden meester, met de kinderen van GEORGE III en hunne moeder. Deze schilderijen staken bij de bovengenoemde geweldig af. Onder acht stukken van Sir JOSHUA REYNOLDS zag ik zijn eigen beeld, en twee levensgrootte portretten van den Portugeeschen Veldmarschalk Graaf VAN DER LIPPE, en den Engelschen Generaal Marquis VAN GRANBY. Terwijl men, op het gelaat en in de gansche houding van den eerstgenoemden, den diepdenkenden en ondernemenden geest bemerkt, ziet men op Lord GRANBY's aangezicht de groote goedheid van hart uitgedrukt, die hem bij de armee den naam van *soldatenvriend* verwierf. Hij heeft iets ongemeen aantrekkelijks, terwijl de Graaf eerbied inboezemt. In het Historisch vak beviel de kunstenaar mij minder. Het schoonste onder de latere tafereelen was ongetwijfeld het koor van een Kapucijnen klooster, door den Franschen schilder GRANET. De uit-

druk-

drukking op het gelaat der monniken is eenlg; bij sommigen vroomheid, bij anderen verveling; twee van hen meesmuilen bij de overdrevene fijnheid van een derden, die midden in het koor nederknielt. Het gezigt van een jongen, grooten en sterken monnik is de dweepzucht in perfoon. Aan het altaar staat een monnik in priesterlijk gewaad, en twee koorjongens met waskaarfen. De monnik verrigt de dienst. Met het licht is de schilder uiterst wel geslaagd, het komt door een groot venster op den achtergrond binnen, en heeft op den kalen schede! en grijzen baard van den priester eene voortreffelijke uitwerking. Dit stuk is, mijns oordeels, een der schoonste in de gansche verzameling. — Met mij waren hier een groot aantal fraai gekleede Heeren en Dames; en ik hoorde, dat het tot den *ton* behoorde, dat men deze schoone galerij in den namiddag bezocht.

Den 26 Julij 1826 — op welken dag ik, een jaar geleden, te *Boston* aan wal stapte — ging ik naar het Tolhuis, om met het stoomschip *Earl of Liverpool*, schipper PEAK, die aldaar voor anker lag, naar *Ostende* te varen. Maar ô wat stond ik verbaasd! Ik dacht er het prachtige nieuw gebouwde paleis voor de bureaux van den tol aan te treffen, dat ik voor drie jaren zoo zeer bewonderd had, en ik vond, in plaats van dat heerlijke *Custom-house*, een hoop bouwvallen. De grond van het gebouw, dat men had aanbesteed, was niet behoorlijk onderzocht geworden. Hetzelve begon te scheuren, de schoone groote zaal dreigde
in

in te storten, en men was, om zulks te vermijden, genoodzaakt, om het voornamc gebouw af te breken. De aannemer had zich, ten opzigte van het slechte werk, op den Architect beroepen, en deze wederom op de Commissie, onder welke toezigt hij had gestaan.

De *Earl of Liverpool*, een stoomschip van 130 ton lastaadje, met twee machines, voer des voormiddags ten 11 uren af; en den volgenden morgen te 6 uur trad ik op de kaai te *Ostende* aan wal, van waar ik dien namiddag naar *Brugge*, en den volgenden dag naar *Gend* voortreisde. Op deze reis viel mij eene aanmerking in, die ik in *Amerika* meermalen gehoord had, dat er op een *Amerikaan*, die voor het eerste in *Europa* komt, niets zoo sterken indruk maakt, dan de oude gedenkstukken, die van de welvaart en den kunstzin van vele verloopene eeuwen getuigen. Ik zelf, uit *Amerika* terug komende, waar alles nieuw is, en men enkel levensvol streven naar verbeteringen voor de toekomst aantreft, vond die aanmerking door mijn eigen gevoel bevestigd.

E I N D E.

B I J L A G E

TOT BLADE. 219 DES

T W E E D E N D E E L S.

INRIGTING, WETTEN EN REGLEMENTEN;

VOOR EENE GEMEENTE; DOOR DEN HEER OWEN.

Men stelt voor:

1. **D**at de gemeente uit leden bestaan zal, die overeengekomen zijn, om hunne kennis, hunne werkzaamheid en hunne gelden, tot wederkeerig nut te verenigen; naar hunne omstandigheden, op de algemeen nuttigste wijze, tot voortbrenging en verdeeling van alle benodigdheden en gerijfelijkheden des menschelijken levens mede te werken, en tevens zulke schikkingen te maken, als hen in staat stellen, om het hoogst mogelijk genot van het voortgebragte, te hebben, en de beste physische en zedelijke opvoeding voor hunne kinderen te verzekeren.

2. Dat, om aan den eenen kant de nadeelen te vermijden, welke uit de vereeniging van menschen in grooten getale ontstaan, en om aan den anderen kant die grenzen te behouden, beneden welke het volle nut van zulk eene vereeniging niet bereikt zou kunnen worden, het aantal der leden, welke zulk eene gemeente uitmaken, niet sterker dan 2000, met insluiting van vrouwen en kinderen, en niet kleiner dan 500 wezen moet.

3. Dat men, om eeuwigte sterken aangroei der gemeente te verhoeden, haar aanvankelijk niet veel sterker dan 500 leden zal laten worden.

4. Dat het plan van een aan te leggen dorp een groot vierkant, of een langwerpigen vierhoek, vormen zal. De woonhuizen en slaapvertrekken zullen deszelfs zijden uitmaken, en de openbare gebouwen, met insluiting van keukens en eetzaalen, boekerij en vergaderzaal van den raad, scholen en plaatsen van Godsvereering, komen in het midden te staan. Het overblijvende ledige ruim kan met boomen versierd, en tot openbare wandelingen en speelplaatsen voor de kinderen gebruikt worden. Tuinen dienden er langs de buitenzijde van het vierkant aangelegd te worden. Dit plan heeft men ontworpen om gelegenheid tot de nuttigste aanwending van wetenschappelijke verbeteringen in alle vakken der huishouding te verschaffen, een grooter gemak, en een verhoogd genot, met minder verspilling van arbeid en geld te verzekeren, eene betere inrigting aan de woonhuizen te geven, en de uiterlijke gesteldheid der stichting in eene hooge mate aangenaam, en voor de gezondheid nuttig te maken.

5. Dat het dorp zoo nabij, als plaatselijke omstandigheden veroorloven, aan het middelpunt van het land, waar de gemeente zich zal nederzetten, opgericht zal worden.

6. Dat, naardien het uitsluitend arbeiden aan handwerken, en alle bezigheid binnen de huisdeuren alléén, met eene krachtige gezondheid onbestaanbaar is, terwijl daarentegen de verbinding van landbouw en handwerken die beide veel ligter maakt, en naardien het ook van groot gewigt is, dat de gemeente met eigene handen een grooten voorraad van de eerste levensbenoodigheden voortbrengt, het land, dat tot de stichting behoort, eene toe-

reikende uitgebreidheid hebben, en wezentlijk tot den akkerbouw gebruikt worden moet.

7. Dat de fabrieken, werkplaatsen, korenschuren, magazijnen, en wasch- en drooghuizen, op den voegelijksten afstand buiten den tuin, die het dorp omringt, en dat de huishoudelijke gebouwen, naar de plaatselijke gesteldheid, voegelijk aangelegd zullen worden.

8. Dat er tusschen de leden der gemeente eene volle gemeenschap van belangen, en zoo veel gelijkheid, als met voordeel ingevoerd kan worden, zal plaats grijpen.

9. Dat er, wanneer allen even goed opgevoed zijn zullen, en het genootschap het door zijne eigene leden voorgeschoten deel van het kapitaal, waarmede het bij zijne oprigting bezwaard wordt, zal hebben afbetaald, eene volkomene gelijkheid plaats hebben, en het eenige onderscheid in de natuurlijke ongelijkheid van jaren bestaan zal; zullende er aan den gevorderden ouderdom allerlei voorrang, verkwikking en vereering toegestaan en bewezen worden.

10. Dat de gemeente te dien tijde onder het opzigt van een raad gesteld worden zal, bestaande uit alle leden tusschen eenen bepaalden ouderdom, bij voorbeeld van dien van 40 tot 50 jaren.

11. Dat in den tusschentijd het bestuur der zaken in handen van een raad van 12 personen berusten zal, welke door al de leden des genootschaps gekozen worden, acht uit de leden, welke een kapitaal van 100 pond sterlings en meer voorgeschoten hebben, en vier uit de overige leden.

12. Dat die raad jaarlijks vernieuwd worden zal, en de afgaande leden daarbij op nieuw zullen kunnen worden ingekozen.

13. Dat die raad uit de leden des genootschaps een schat-

schatmeester en een secretaris kiezen zal, welke, krachtens hun ambt, leden van den raad zullen zijn.

14. Dat de raad elken Maandag, of, wanneer bijzondere zaken zulks vorderen, menigvuldiger zittingen zal. Buitengewone zittingen worden door den secretaris, of door twee leden, bijeengeropen.

15. Dat het oudste tegenwoordig zijnde lid, buiten den schatmeester en secretaris, bij de vergaderingen voorzitten en het protocol onderteekenen zal.

16. Dat de schatmeester gemagtigd zijn zal, om alle aan de gemeente verschuldigde gelden te ontvangen, en hare uitgaven tegen aanwijzingen, die door den secretaris ondertekend zijn, te doen; dat hij elke week zijne rekening opmaken, en aan den raad voorleggen zal, en dat deze twee leden zal benoemen, om ze na te zien en door onderteekening te sluiten.

17. Dat de secretaris gelast zal worden, om een dagelijksch en omstandig overzicht van alle rekeningen en handelingen der gemeente op te stellen, en hetzelfde elke week aan den raad voor te leggen, om aan het onderzoek van twee leden onderworpen te worden, die hetzelfde met zulke aanmerkingen, als zij noodig zullen vinden, zullen onderteekenen.

18. Dat de reken- en handelingsboeken der gemeente voor al hare leden ter naziening open zullen liggen.

19. Dat de werkzaamheden der gemeente in de volgende takken verdeeld zullen worden:

a. Akker- en tuinbouw.

b. Fabrieken en handwerken.

c. Handelsverrigtingen.

d. Huishouding, waaronder de schikkingen tot verwarming, luchting, reiniging en instandhouding, der woonhuizen en openbare gebouwen van het dorp begrepen zijn, de schikkingen voor de keukens en eetvertrek-

ken, die voor het aanschaffen van kleederen, linnengoed en meubilen, voor het wasschen en droogen, en voor het redderen van de slaapvertrekken.

e. Gezondheidsverzorging, of medicinaal oppertoezicht op de vertrekken voor de krankten en kraamvrouwen, en algemeene schikkingen, om krankheden of besmetting te verhoeden.

f. Politie, hieronder de noodige schikkingen ter verlichting en reiniging van het dorp, en het onderhoud van wegen en wandelplaatsen, wakende voorzorg tegen brand, en beveiliging van den eigendom der gemeente tegen diefstal van buiten.

g. Opvoeding, of vorming des karakters van de kindschheid af aan. Hiertoe behooren ook de middelen ter uitspanning, of ter oefening en verbetering, *improvement*, van ligchaam en geest.

20. Dat er van elk dezer takken van algemeene werkzaamheid een wekelijksch rapport aan den raad zal worden voorgelegd, om doorloopen en onderzocht te worden, met zulke aanmerkingen, als men mag noodig achten te maken.

21. Dat er, voor het algemeen oppertoezicht op elk vak van die werkzaamheid, door den raad eene commissie uit denzelven, of uit andere leden der gemeente, benoemd zal worden.

22. Dat, bijaldien er aanvankelijk geen toereikend aantal geschikte personen in de gemeente was, om alle werkzaamheden der verschillende nijverheidstakken, die men aanleggen mogt, of eenig ander vak van algemeene werkzaamheid behoorlijk te verzorgen, de raad gemagtigd zijn zal, om den bijstand van ervarenen mannen uit het gewone burgerlijke leven te baat te nemen, tot dat de toenemende ondervinding van de leden der gemeente zulken bijstand kan uitwinnen.

23. Dat de raad, bij het regelen van de werkzaamheden der leden, nevens derzelve ouderdom, bekwaamheid, vroeger verkregene kundigheid en vorigen stard in het gewone leven, elks bijzondere neigingen in aanmerking nemen zal, om het algemeene welzijn op de best mogelijke wijze te bevorderen, en dat de werkzaamheden, zoo veel doenlijk wezen zal, gelijkelijk zullen worden verdeeld, en zoo geregeld, dat elk lid, die neiging daartoe gevoelt, een deel van zijnen tijd aan den akkerbouw moge kunnen wijden.

Door de magt, welke aan de gemeente verleend wordt, om in zulke jaargetijden, of op zulke tijdstippen, als het van belang is, dat men over eenige hulp van buiten beschikken kan, een buitengewoon aantal handen tot bijstand in het werk te kunnen inroepen, wordt de akkerbouw voor de leden zelve grootelijks verlicht.

24. Dat, daar, bij de voorgeslagene schikkingen, elke uitvinding, en elk werktuig en middel ter verkorting van den handenarbeid, eene groote aanwinst ten nutte van allen medebrengen zal, eene der voornaamste bedoelingen van den raad zijn zal, al die wetenschappelijke verbeteringen van elke soort van gereedschap in latere tijden, welke berekend zijn, om het handenwerk, onder een doelmatig gebruik, in eene gezonde en aangename lichaams oefening te verkeeren, zoo veel doenlijk praktisch aan te wenden.

25. Dat de krachten der gemeente in de eerste plaats slechts daartoe gebruikt zullen worden, om een volen voorraad van alle levensbehoefsten en gerijfelikheden tot huiselijk gebruik voort te brengen, en zich deze, zoo veel de plaatselijke omstandigheden gedoogen zullen, van eigen land en met eigenen arbeid te bezorgen.

26. Dat het stelsel van den tuinbouw, bij eene toenemende bevolking, van lieverlede en in zoo ver ingevoerd worde, als men het voordeelig vindt.

27. Dat het overschot der voortbrengselen van fabrieken, nutte handwerken en akkerbouw, hetgene van elk vak, naar evenredigheid van de eigendommelijke omstandigheden der inrigting, grooter of kleiner wezen zal, als stapelwaar opgelegd zal worden, om daarover te beschikken, naar mate er op de omliggende marktplaatsen daarnaar gevraagd wordt.

28. Dat de personen, die door den raad tot bestuur van de handelsverrigtingen der gemeente aangesteld zullen worden, in last zullen hebben, om enkel voor baar geld te koopen of te verkoopen, ten einde alle kwaad, dat uit het nemen of geven van krediet ontstaat, te vermijden; dat al die handelsverrigtingen van den kant der gemeente steeds met de meeste goede trouw, zonder de minste poging om kooper of verkooper in eenig opzigt te misleiden, bewerkstelligd zullen worden; en dat als ooit iemand, met wien zij handelt, neiging toont, om haar te willen bedriegen, alle handel met zoodanig iemand van dien tijd af zal ophouden.

29. Dat al de leden der gemeente op gelijke wijze van levensbehoeften en verkwikkingen voorzien zullen worden.

30. Dat zij allen, met betrekking tot hunne regten, voorregten en woningen, naar den maatstaf van hunnen ouderdom volkomen gelijk zullen zijn.

31. Dat het overschot in geld, hetwelk uit de vereenigde bemoeijingen der gemeente ontstaat, en, na aftrek van renten, interesten, belastingen, of andere uitgaven, overblijft, geregeld ter betaling van het tot de stichting geleend kapitaal aangewend zal worden, tot dat hetzelfde afgelost is; en, als die schuld uitgedelgd is, wordt voor-

ge-

geslagen, om uit de volgende overschotten een fonds te vormen, tot oprigting van eene tweede gemeente, zoo haast de aanwas der bevolking van de eerste zulks noodig zal maken.

32. Dat voor het vak der huishouding het volgende zal worden aangenomen:

a. Het verwarmen, luchten en verlichten der woonhuizen, en der gebouwen binnen in het vierkant, zal naar de nieuwste handelwijzen, die de meeste goedkeuring wegdragen, geschieden.

b. Er zal voor een grooten voorraad van water gezorgd worden, om tot huisselijk gebruik gelijkelijk verdeeld te worden, en tot hulp bij brand.

c. In de openbare keukens zullen slechts levensmiddelen van de beste hoedanigheid worden toebereid. De Commissie voor het huishoudelijke en de opperkok, die dit gansche vak bestuurt, zullen zich bijzonderlijk toeleggen, om de meest oeconomische middelen ter bereiding van de voedzaamste en aangenaamste spijzen uit te vorschen en in het werk te stellen. In geval van krankheid, of van ongenegenheid om in de openlijke eetzaal te spijzen, zal men zijne portie ten zijnen huize kunnen erlangen.

d. De meubelen der woonhuizen, slaapkamers en openlijke gebouwen, voor zoo veel zij uit het algemeene fonds aangekocht worden, zullen van zoodanigen aard zijn, dat zij alle gerijfelikheden opleveren, welke door personen, die in zulk eene gemeente leven, verwacht mag kunnen worden, daar zij tot wezentlijk gebruik en gemak moeten dienen, en niet tot modesartikels of enkele sieraden.

e. Eene gelijke schikking past op de kleeding der gemeente. Er zal voor de beste stoffen gezorgd, en zulk een vorm van kleeding aangenomen worden, als voor hem, die ze draagt, de gemakkelijkste en gezondste is;

zonder dat men zijne vorige kleeding in aanmerking neme. Wat de kinderen betreft, in de kleederen, welke er voor dezelve gemaakt zullen worden, kunnen zeer doelmatige verbeteringen ingevoerd worden, welke niet alleen eene zeer onnutte aanwending van moeite en geld uitwinnen, maar ook in een zeer hoogen graad tot versterking van het gestel dienen zullen.

f. Tot het wasschen en droogen worden nieuwe wetenschappelijke verbeteringen in het werk gesteld, waardoor men velerlei zwaren en onaangenamen handenarbeid afsnijdt,

g. De slaapvertrekken voor kinderen boven de twee jaren, en voor jonge lieden in de gemeente tot aan derzelve huwelijk, worden in verschillende afdeelingen gescheiden, en van de noodige gerijfelikheden voorzien, naar mate van den verschillenden ouderdom.

33. Dat de bezigheid van het vrouwelijke geslacht bij de gemeente zal bestaan in de toehereiding van voedsel en kleeding, zorg voor de woonhuizen, slaapvertrekken en openlijke gebouwen, opzigt over de wasch- en drooghuizen, gedeeltelijke opvoeding der kinderen, ligten tuinarbeid, en andere met den vrouwelijken aard strokende werkzaamheden. Naar de voorgeslagene verbeterde huisselijke inrigtingen zal eene vrouw met het grootste gemak even veel kunnen doen, als waartoe anders *twinzig* meiden noodig zouden zijn; en, in plaats van slobbetje en slavin te zijn, dat de vrouw van een arbeidsman tot dus ver was, zal zij nu een gezonden en reinen arbeid hebben, betere manieren bekomen, en vrijen tijd genoeg erlangen ter vorming van den geest en tot een verstandig genot van het leven.

34. Dat het ten algemeenen regel worde, dat ieder deel der stichting in de grootste orde en zuiverheid gehouden, en de meest mogelijke persoonlijke zindeljkheid in acht genomen worde.

35. Dat men, in verband met het gezondheidsvak, op volgende zaken en schikkingen acht geve en ze aanname:

a. Bij het eerste blijk van krankheid van een lid der gemeente, zal men straks daarop letten, en den persoon, tot aan zijn volkomen herstel, met alle mogelijke zorg behandelen, daar het steeds gemakkelijker is, ernstige kwalen voor te komen, dan de genezing te bewerkstelligen, na dat het kwaad in het ligchaamsgestel wortel heeft geschoten.

b. Zoo haast iemand klaagt, dat hij zich niet wel bevindt, brengt zulks hem op de ziekenlijst, waarop hij blijft, tot dat de Arts hem volkomen genezen heeft verklaard.

c. De ziekenkamers zullen zoo ingerigt zijn, dat zij den lijder alle mogelijk gemak aanbieden, en veel meer en beter gelegenheid tot herstel, dan de bijzondere woningen gemeenlijk opleveren.

d. In de woonkamers zullen alle voorzorgen, voor de rust en het herstel der vrouwelijke leden gedurende hare kraam, genomen worden.

e. Het zal van den vrijen wil van elken bijzonderen zieken afhangen, of hij in de zieken- dan of hij in de woonhuizen gebragt zal worden.

f. De oplettendheid der commissie voor dit vak zal steeds waakzaam toezien, of de gezondheidsstaat der gemeente lijdt, dan of hij zich verbetert, door de irrigting van het binnenste der woonhuizen, door derzelve irrigting met opzigt tot andere gebouwen, door kleeding, voedsel, arbeid, ligchaamsgesteldheid (*semper*) den algemeenen toestand van den geest, en andere bijzonderheden.

36. Dat, daar de goede opvoeding van het aankomend geslacht de grondslag is, waarop de toekomstige wasdom en het geluk der gemeente gebouwd worden moet, de

raad dit als het gewichtigste der aan 'zijn bestuur 'toevertrouwd' vakken beschouwen, en tot het optienerschap daarover lieden aanstellen zal, die door talenten, verkregene kundigheden en geneigdheid, het beste voor zulk een ambt geschikt zijn.

Van wegens den aard des voorwerps, dat in dit artikel behandeld wordt, zal het noodig zijn de grondstellingen, naar welke de raad handelen moet, en de schikkingen, welke hij heeft te beramen, eenigzins breedvoerig uit elkander te zetten.

Men kan het doel, dat men bij de opvoeding en het onderwijs der kinderen beoogt, enkel door eene handelwijze bereiken, welke op eene juiste kennis van de menschelijke natuur gegrond is. Het grondbeginsel der vorming van het menschelijk karakter moet juist en wel begrepen zijn, voor dat men eenig verstandig stelsel vindt, en hetzelfde met goed gevolg practisch ter opvoeding van menschelijke wezens aanwenden kan. Een ieder kent aan de omstandigheden eenen grooten en wijd uitgebreiden invloed op des menschen karakter en gedrag toe. Uit dien hoofde moet het doel des genootschaps zijn, de kinderen in zulke betrekkingen te brengen, welke als de geschiktste ter vorming van een goed karakter bekend zijn; of, met andere woorden, een kind tot het beste, meest gelukkige wezen te maken; in zoo ver deszelfs oorspronkelijke zielvermogens en eigenschappen, en de tegenwoordige staat der menschelijke wetenschap, zulks gedoogen. Dit groote doel kan slechts onder zulk een stelsel van maatschappelijke inrigtingen bereikt worden, als er thans voorgelagen is, of op dezelfde grondstellingen gebouwd mag worden.

Naar het bij de nieuwe gemeente aangenomen plan van opvoeding en onderwijs, zal eene onveranderlijke minzaamheid bij de behandeling der kinderen de plaats vervangen van belooning en straf; gelijk als van alle zoodanige onderschei-

scheidingen en partijdigheden, als uit een valsch begrip van het menschelijke natuur is ontstaan, en alleenlijk dienen, om daar tweedragt en nijd te verwekken, waar overeenstemming, liefde en welwillendheid behoorden te heerschen, en om, onder den schoonschijnenden naam van opvoeding, de vorming van een goeden aanleg tegen te werken. Er zal geene uitmonsterende onderscheiding toegelaten worden, dan welke dienen mag, om jegens een kind, met betrekking tot deszelfs natuurlijke onbekwaamheid, eene grootere opmerkzaamheid te verwekken.

Kennis wordt in die orde medegedeeld, welke de natuur bij de ontwikkeling van de zielsvermogens der kinderen voorschrijft. Ten aanzien van zekere takken van het onderwijs worden de voorwerpen zelve hun, zoo veel de omstandigheden het veroorloven, voorgesteld; en in andere gevallen worden hun duidelijke begrippen van zulke voorwerpen, door middel van zinnelijke teekens of voorstellingen, en eene mondelinge verklaring van den onderwijzer, medegedeeld.

Men zal een kind geene twistpunten, noch bloote begrippen opdringen, voor welke het geene genoegzame daadzaken bezit, om het tot een bondig oordeel in staat te stellen. Want het oogmerk is, hun inhoudsrijke en onbetwistbare daadzaken eigen te maken, en hun duidelijke en vaste begrippen te geven. Ten gevolge daarvan zullen zij eene juiste kennis, zoo wel van *zaken*, als van *woorden*, erlangen. Hunne denkkracht zal geoefend worden, in plaats van hun geheugen met bloote woorden, zonder een bepaald en nuttig denkbeeld, te overladen. In plaats van hun tegenzin in den gang der opvoeding in te boezemen, zal het hun tot genoeg verstreken, dat hunne nieuwsgierigheid, of veeleer hunne natuurlijke weetlust, tot het weldadigste doel geleid wordt; en het onderwijs zal eene bron van gelijke vreugde voor den leeraar en voor den leerling worden.

De kinderen der gemeente worden allen te zamen, en als *een* gezin, in de school- en oefenings-huizen midden in het vierkant opgevoed, waar zij steeds onder het oog en opzigt van hunne ouders verkeerem. Wordt de opvoeding naar de hierboven ontwikkelde grondslagen afgemeten, dan zal het ligt vallen, dat men aan elk kind geve :

a. Een goeden aanleg en goede gewoonten, een zoo gezond gestel, als vrije lucht, lichaams-oefeningen en matigheid, kunnen verschaffen.

b. Kennis der natuurlijke voorwerpen, die hen omringen, met de eenvoudigste aanvangende, en naar mate der ontwikkeling van hunne zielsvermogens voortgaande.

c. Kennis der omtrekken van natuurlijke geschiedenis en aardrijkskunde.

d. Kennis van zichzelf en de menschelijke natuur, om harmhartig, vriendelijk en welwillend jegens alle medeschepselen te zijn, en om *zelven* verstandige wezens te worden.

e. Bekwaamheid van lezen, schrijven, cijferen, spraak-kunst en teekenen.

f. Dagelijksche lichaams-oefeningen.

g. Kennis van de omtrekken der nuttigste wetenschappen.

h. Kennis van huishouding, en de middelen, om de gelukzaligheid hunner evenmensen te bevorderen.

i. Eene practische kennis van akkerbouw.

k. Ten laatste, kennis van eenigen nuttigen manufactuurarbeid, eenig handwerk, of eenige andere werkzaamheid. Deze arbeid kan meermalen afgewisseld worden, om de krachten van geest en ligchaam steeds meer tot volkomenheid te brengen.

Het zal steeds een der hoofdoogmerken van elke gemeente zijn, dit opvoedings- en onderrigtsstelsel te verbeteren en te voltooijen; en men zal bevinden, wat de menschelijke kracht, door vereenvoudiging van het onder-

derrigt, vermag; als wanneer men binnen kort ontdekken zal, dat kinderen van zestien jaren, door elkander genomen, meer wezentlijke en grondige kennis bezitten zullen, dan de meeste mannen tot dus ver hebben kunnen verwerven; en met die vermeerderde kennis worden bevalliger manieren, en verbetering in den aanleg vereenigd.

Ongetwijfeld zal de zoo veel uitwerkende volvoering van een zoo veel omvattend ontwerp aan de meeste menschen niet mogelijk schijnen; het zal intusschen slechts een *schijn* zijn, die daaruit spruit, dat zij zelven hunne opvoeding en kennis bekomen hebben, onder den invloed van veelsoortige en tegen elkander aandruischende grondstelligingen en inrigtingen.

37. Dat het aan de jonge lieden der gemeente, als zij hun zestiende jaar bereikt zullen hebben, geoorloofd zijn zal, leden te worden, en zich voor de zoodanigen te verklaren, of het gemeene leven met al de voordeelen, welke de gemeene hun verschaffen kan, in te treden.

38. Dat er vrouwen van verstand en ondervinding benoemd zullen worden, om de jonge moeders te leeren, hoe zij hare kinderen, van de geboorte af tot den ouderdom van twee jaren, op de beste wijze kunnen behandelen en opbrengen; ten einde derzelve gestel en aanleg gedurende dat tijdvak niet lijden; en zij geene verkeerde gewoonten aannemen mogen. Er wordt voorgeslagen, om de kinderen na dien tijd op de scholen, en in de daaraan verbondene slaapvertrekken, te laten gaan.

Men kan met genoegzame zekerheid voorspellen, dat het huwelijksleven in de nieuwe gemeente eene treffende tegenstelling van datgene zijn zal, dat men zoo vaak in het gemeene leven ziet. Deszelfs ellendige staat in het gewone leven spruit uit eene wanstaltige opvoeding; uit eene ongelijkheid van stand; uit de weinige kennis van elkander voor den echt, ten gevolge van het geveinsd

en valsch karakter, dat de gewone leefwijze voortbrengt; uit menige verandering, welke er na den echt in het karakter van de gehuwden plaats grijpt, en tot welker verwekking de gesteldheid der menschelijke zamenleving steeds neigt; uit verandering in vermogen en omstandigheden; uit een verschil van familiegewoonten en verbinding van denkbeelden; uit onervarenheid in de behandeling der kinderen, uit de zwarigheden, welke thans aan hunne opvoeding verbonden zijn, en uit onkunde der dingen, welke een krachtigen invloed op de neigingen hebben.

Bij het ontwerp der nieuwe schikkingen zijn deze opmerkingen voornamelijk in acht genomen; en, als men het geheel oplettend overziet, zal men bevinden, dat de nieuwe inrigtingen berekend zijn, om die rijke bronnen van ellende grootendeels, zoo niet geheel, te stoppen.

39. Dat er in den winter, en bij ongunstig weder, voor de leden van zulk eene gemeente binnen 's huis eene toereikende afwisseling van verlustigingen en uitspanningen bereid worde, om hun na den arbeid en de studie eene weldadige verstrooijing te schenken.

40. Dat elk lid der gemeente op de onbeperkte wijze, gewetens-, Godsdienst- en verstandsvrijheid, naar aanleiding van zijne vorige opvoeding, geniete; dat er inrigtingen gemaakt worden zullen, om alle sekten van plaatsen voor hunne eerdienst, zoo als zij dezelve passend en voegelijk vinden zullen, te voorzien, en dat het elken bijzonderen persoon ernstig aanbevolen worde, jegens elk en een iegelijk, die van andere Godsdienstbegrippen is, de grootste inschikkelijkheid, vriendelijkheid en minzaamheid aan den dag te leggen.

41. Dat iemand, bij gevorderden ouderdom, of bij ongeschiktheid tot verderen arbeid, uit natuurlijke verzwaking, opgeukkige toevallen, of andere oorzaken ontstaan, door de gemeente onderhouden, en hem elke gerij-

rijfelijkheid des levens, welke de welwillendheid aanbieden kan, verleend zal worden.

42. Dat, bij het afsterven van een vader of eene moeder, of van beide, de gemeente hunne kinderen onder haar bijzonder opzigt neemt, en vervolgens geschikte personen benoemt, om onmiddellijke zorg voor dezelve te dragen, en zoo ver mogelijk de plaats van derzelve natuurlijke ouders te vervullen.

43. Dat de besturende raad, bij versterf van een lid, geen nieuw zal mogen aannemen, zonder vooraf, bij eene algemeene vergadering van de leden der gemeente, drie vierde van de stemmen bekomen te hebben.

44. Dat, ofschoon verordeningen tegen slecht gedrag, wanneer alle leden naar de voorgeslagene inrigtingen opgevoed zullen zijn, denkelijk onnoodig zullen wezen, en ofschoon men onderstelt, dat de invloed der nieuwe inrigting op het karakter der bijzondere personen, wier gewoonten en neigingen onder stelsels van een anderen aard gevormd zijn geworden, groot genoeg zijn zél, om ernstige tweespalt onder hen uiterst zeldzaam te maken, het echter, ter voorkoming daarvan, ten wet gesteld zal worden, dat ontstaande strijdigheden gebragt worden voor door de Gemeente gekozen scheidsmannen, die, na een wederzijdsch hooren van partijen, daarover bij monde uitspraak doen.

45. Dat, als iemands gedrag voor het welzijn der gemeente nadeelig was, en dit door drie vierde der leden in eene algemeene vergadering erkend werd, de raad aan zoodanig iemand verklaren zal, in welk opzigt zijn gedrag tegen het algemeene welzijn aandruischt, en hem te gelijker tijd zal doen weten, dat de raad gemagtigd is, om hem, als de oorzaak der klagt niet weggenomen wordt, uit de gemeente te verstooten.

46. Dat, als iemand het gezelschap wenscht te verlaten, hij steeds volle vrijheid heeft, om zulks te doen;

en

en dat het hem geoorloofd is, na dat hij den raad drie maanden te voren kennis daarvan gegeven heeft, het kapitaal, dat hij kan hebben voorgeschoten, met de gewone interesten terug te nemen; en dat hij, wanneer zijn kapitaal met de interesten de som van 100 pond sterlings niet bedragen mogt, eene som ten geschenke ontvangen zal, welke tot 100 pond sterlings kan klimmen, naar mate de raad overeenkomstig de bijzondere toedragt der zaak noodig zal vinden.

47. Dat de raad schikkingen zal treffen, waarbij aan alle leden op gelijke wijze gelegenheid wordt verleend, om hunne elders wonende vrienden te bezoeken, gelijk ook om tot hun onderrigt, of met eenig ander doel, te reizen.

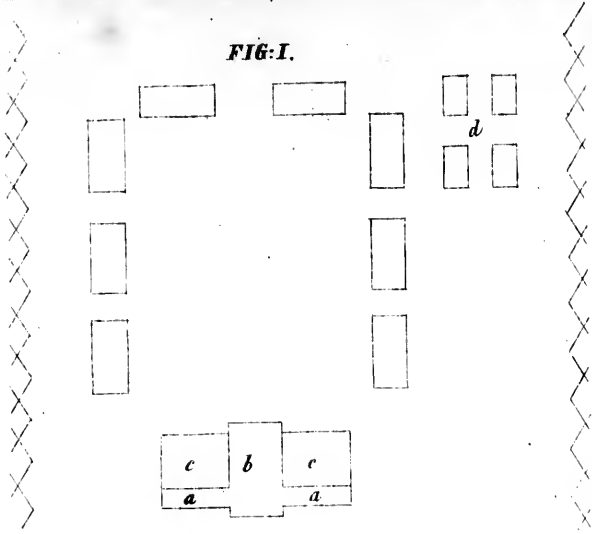
48. Dat de raad geschikte personen benoemen zal, om van tijd tot tijd te reizen, en op die reizen wetenschappelijke en andere teregtwijzingen ten nutte der gemeente op te zamelen.

49. Dat de raad maatregelen nemen zal, om deze nieuwe grondstellingen en inrigtingen wijd en zijd bekend te maken, ten einde de weldaden van een op eendragt en onderlinge medewerking gevestigd stelsel, hetwelk voor het menschedom in alle deelen der wereld bruikbaar is, verder uit te breiden.

50. Dat het, dewijl dit stelsel regtstreeks tegen alle geheimhouding en uitsluiting, van welken aard ook, overstaat, voor vreemden allezins gemakkelijk zal worden gemaakt, om met de wetten en reglementen der gemeente bekend te worden, en de practische uitwerkselen, welke daardoor zijn voortgebracht, te onderzoeken.

51. Dat den raad de verplichting wordt opgelegd, om aan het landsbestuur bij elke gelegenheid, zonder eenige achterhoudendheid, uitleg van de bedoelingen en gedragingen des genootschaps te geven.

FIG. I.

raad drie
 , het ka-
 e gewone
 r zijn ka-
 l sterlings
 ontvangen
 naar ma-
 dragt der

naar bij aan
 verleend,
 en, gelijk
 r doel, te

emen zal,
 en weten-
 te der ge-

om deze
 ijd bekend
 p eendragt
 welke voor
 ukbaar is,

tegen alle
 ook, over-
 worden ge-
 r gemeente
 len, welke

gelegd, om
 der eenige
 en gedra-

